RERUM BRITANNICARUM MEDII ÆVI SCRIPTORES,

OR

CHRONICLES AND MEMORIALS OF GREAT BRITAIN AND IRELAND

DURING

THE MIDDLE AGES.

THE CHRONICLES AND MEMORIALS

OF

GREAT BRITAIN AND IRELAND

DURING THE MIDDLE AGES.

PUBLISHED BY THE AUTHORITY OF HER MAJESTY'S TREASURY, UNDER THE DIRECTION OF THE MASTER OF THE ROLLS.

On the 26th of January 1857, the Master of the Rolls submitted to the Treasury a proposal for the publication of materials for the History of this Country from the Invasion of the Romans to the reign of Henry VIII.

The Master of the Rolls suggested that these materials should be selected for publication under competent editors without reference to periodical or chronological arrangement, without mutilation or abridgment, preference being given, in the first instance, to such materials as were most scarce and valuable.

He proposed that each chronicle or historical document to be edited should be treated in the same way as if the editor were engaged on an Editio Princeps; and for this purpose the most correct text should be formed from an accurate collation of the best MSS.

To render the work more generally useful, the Master of the Rolls suggested that the editor should give an account of the MSS. employed by him, of their age and their peculiarities; that he should add to the work a brief account of the life and times of the author, and any remarks necessary to explain the chronology; but no other note or comment was to be allowed, except what might be necessary to establish the correctness of the text.

The works to be published in octavo, separately, as they were finished; the whole responsibility of the task resting upon the editors, who were to be chosen by the Master of the Rolls with the sanction of the Treasury.

The Lords of Her Majesty's Treasury, after a careful consideration of the subject, expressed their opinion in a Treasury Minute, dated February 9, 1857, that the plan recommended by the Master of the Rolls "was well calculated for the accomplishment of this important national object, in an effectual and satisfactory manner, within a reasonable time, and provided proper attention be paid to economy, in making the detailed arrangements, without unnecessary expense."

They expressed their approbation of the proposal that each Chronicle and historical document should be edited in such a manner as to represent with all possible correctness the text of each writer, derived from a collation of the best MSS., and that no notes should be added, except such as were illustrative of the various readings. They suggested, however, that the preface to each work should contain, in addition to the particulars proposed by the Master of the Rolls, a biographical account of the author, so far as authentic materials existed for that purpose, and an estimate of his historical credibility and value.

Rolls House,
December 1857.

FLORES HISTORIARUM.

FLORES HISTORIARUM.

EDITED

BY

HENRY RICHARDS LUARD, D.D.,

FELLOW OF TRINITY COLLEGE AND REGISTRARY
OF THE UNIVERSITY, CAMBRIDGE.

VOL. III.

A.D. 1265 to A.D. 1326.

PUBLISHED BY THE AUTHORITY OF THE LORDS COMMISSIONERS OF HER MAJESTY'S TREASURY, UNDER THE DIRECTION OF THE MASTER OF THE ROLLS.

LONDON:
PRINTED FOR HER MAJESTY'S STATIONERY OFFICE,
BY EYRE AND SPOTTISWOODE,
PRINTERS TO THE QUEEN'S MOST EXCELLENT MAJESTY.

And to be purchased, either directly or through any Bookseller, from
EYRE AND SPOTTISWOODE, East Harding Street, Fleet Street, E.C.; or
ADAM AND CHARLES BLACK, 6, North Bridge, Edinburgh; or
HODGES, FIGGIS, & Co., 104, Grafton Street, Dublin.

1890.

Printed by
Eyre and Spottiswoode, Her Majesty's Printers,
For Her Majesty's Stationery Office.

CONTENTS.

PREFACE.

PREFACE.

In the preface to the first volume of the present edition of the Flores Historiarum I have endeavoured to trace the history of the book, and to investigate the sources from which it is derived, and the manner in which the compiler has made use of them. It has, I trust, been made clear that the chronicle is the work of various persons, that it was composed at different times, in different places, and with very varying intentions; beginning in the usual ambitious way with a history of the world from the Creation, derived originally from that "Verwirrer der Geschichte,"[1] the St. Alban's compilation, and directly from Matthew Paris's edition of that work, and then narrowing its scope to the history of England, derived still from Paris's works till the year of his death 1259, and then from independent and in most cases contemporary sources. I propose to add a few words as to the chief additions made by the compiler to his original authorities, which are characteristick of his work and render it one of the sources which must always be consulted for the history of the years it embraces.

General character of the Flores Historiarum.

That these additions up to the time when the original MS. left St. Alban's were made in St. Alban's itself I think has been sufficiently made clear. There is the same interest that is observed in Paris's work in the affairs of the great abbey, the frequent intro-

The earlier portion compiled in St. Alban's.

[1] Lappenberg.

duction of little facts that tend to its honour, and the evidence of opportunities of consulting historical documents kept for preservation in the monastery, and of the writer's knowledge of events going on in other countries besides England. And this is the case still to a considerable extent in the years 1259 to 1264, after Matthew Paris's history is concluded, and when he was no longer living to give advice or assistance.

[illegible] In the earlier portion, while there is much matter not to be found in the other St. Alban's chronicles, the compiler has generally contented himself with copying his authorities verbatim, and there is very little to be found there of which the direct source cannot be distinctly ascertained. But with the battle of Hastings, of which the account is greatly enlarged, he begins to introduce passages of his own composition, to re-write, and altogether at times to alter the words of Paris. After the conquest, continual use is still made of the Chronica Majora, though it is no longer verbally copied. And while the Flores may almost be called an abridgement of or an appendix to it, so much so that at times in abbreviating the text words are left out, the omission of which spoils the sense,[1] there is yet frequently a tendency to amplification in many of the details, besides occasional additions in the shape of more impressive writing. Thus in the reign of William I., stronger language is used as to the king's oppressions of the English, of his piety in spite of his tyranny, of his penance for his cruelties (ii. pp. 2, 14, 15, 17). In that of William II., the accounts of his benefactions to Battle abbey are enlarged, his veneration for his father's tomb and memory mentioned (p. 17), and his prudence towards those who were inclined to take up Robert's

[1] See vol. ii. pp. 73, 141.

cause against him; at the same time there is more said of his oppressions, there are additions (very much from the Gesta Abbatum) to the accounts of the visions that preceded his death, and of St. Anselm's preparations for returning home. An elaborate character of Robert of Normandy is given, which seems peculiar to the compiler. In the reign of Henry I. it is especially pointed out that no harm was done to the privileges and dignity of Canterbury in the coronation of the king by the Bishop of London, as St. Anselm was still out of the country; the advice of Anselm after his return to Henry I. as to his behaviour to Robert is another introduction (ii. p. 35). The account of the operations at Tinchebrai can scarcely be relied on; the author speaks of Henry's besieging Robert there, of Robert's escaping from the castle, and then raising an army before the final battle which put an end to his career. The account of his attempt to escape from his imprisonment at Cardiff is taken from the Historia Anglorum of M. Paris, though it differs somewhat from that, as is also the case with the story of his indignation at the garment sent him by his brother. In the next reign it is mentioned that the charter of peace between Henry II. and Stephen was to be kept "loco securissimo." To pass over several introductions respecting Offa and other facts or legends tending to the glory of St. Alban's (ii. 46, 71, 90), we are told in ii. 73 that Archbishop Thomas had his first preferment, Brantefeld,[1] from St. Alban's. The mention of the establishment of the festival of the martyred archbishop and of the special collect to be used on the occasion (ii. 84), though in different language, is probably derived from Diceto's account as given in Wendover and Paris. In Henry II.d's reign there are additional particulars as to the

[1] This is Braintfield (or Bramfield), near Hertford.

reduction of Wales in 1157, (where Paris speaks of the submission of the nobles at Snowdon, but says nothing of Owen,) as to the injuries to the church of Saintes before its relief by the king, and as to the preparations for the crusade in 1178, at which it is said, "Concussum est totum oriens præ timore" (ii. 89); the account of Henry II.d's refusal of the crown of Jerusalem is from the original source, though the language is altered; there are enlargements in the accounts of the battle of Hittin and the loss of Jerusalem, it being stated of the Count of Tripoli that he was "corruptus muneribus." In Richard's reign the mention of the release of the Bishop of Beauvais some time (postea) after his capture is introduced, and there are some additional particulars as to the flight of Philip II. and his fall into the Epte in 1198. Of John an increased horror to what we usually find in the contemporary historians is expressed of his character and actions, stronger language being used than even that of Wendover and Paris. His fear of Arthur is brought out more vividly than usual; there are enlargements as to the return of Bishop Peter des Roches, the establishment of the Franciscans, John's remark on losing Normandy (which Paris does not give in the king's own words), while the account of his reception in England on the relaxation of the interdict is rewritten.

With the reign of Henry III. the introductions relating to Westminster begin—the first being the mention of the church of St. Margaret's being declared independent of the see of London in 1222 (ii. 175). A name I do not find elsewhere (Thomas de Noum) is given among those present at the first siege of Damietta (ii. 167). Another introduction is the mention of the death of Robert Mauduit in 1222. The account of the career of the great enemy of St. Alban's, Fawkes de Breauté, is somewhat enlarged; the statement as to his being

the real cause of the surrender of Rochelle to Louis VIII. in 1224, though given in the writer's own language, is taken from the defence of Hubert de Burgh by Lawrence of St. Alban's, as given in the Additamenta (Matt. Par. vi. p. 67). The letter of Frederick II. on the recovery of Jerusalem in 1230 (ii. p. 198), though cut short, has an additional paragraph at the close not to be found in Paris.[1] A little later we have Stephen de Segrave's advice as to the way of collecting the tithe in 1233 (pp. 207, 208), brought in from an earlier insertion of Paris into Wendover's text, but with fresh matter as to his motives, the intention of Peter des Roches to *starve* Hubert de Burgh to death (ii. 211), a different account of the disturbances at Oxford in 1238 between the students and the legate Otho, the mention of the prior of Canterbury (John of Chetham) becoming a Carthusian (p. 227), additions to the account of the election to Winchester in 1238 and William of Valence's subsequent proceedings (pp. 228, 229), the consecration of Richard de Wendene to Rochester in 1238 (p. 230), the crusade of that year, Ralph of Maidstone (bishop of Hereford) becoming a Minorite[2] in 1239, (p. 232,) the despair of Archbishop Edmund in 1240 which induced him to leave the country, given in different language to that of Paris (p. 237), the account of Frederick II. at Viterbo, the career of Richard of Cornwall in Palestine (p. 242), the feelings of the French towards England in 1242, some of them (ii. 257) expressing an unwillingness that it should be subdued, as then there would be no longer a refuge for French exiles, the relations between Louis IX. and the Count of Britanny (p. 261), the reception of Beatrice of Provence in England in 1243

[1] This addition is not in the copies given in Huillard Bréholles' collection, or in Pertz, iv. 461.

[2] He was originally bound to the Dominicans, Hist. Anglor. ii. 374

(p. 265), the Winchester troubles in the same year, the increase of heresy, especially of the Paterines (p. 267), from one of whom Matthew Paris has preserved so curious an account of his own life and of the Tartars, the king's expression of his anger at Archbishop Boniface's ingratitude, and his regret at having procured his election as archbishop (p. 278). There are quite as strong remarks as those made by Paris himself as to the relations between England and the Papal court, the extortions in England (p. 307), and the attempts of Innocent IV. to reduce Wales under David to the condition of vassalage to the Pope, while the resistance of St. Louis to his going to Rheims is spoken of in detail and with evident satisfaction (ii. p. 283). The writer seems continually aware of the chief events that were taking place in other countries besides England; thus the capture of Seville by Ferdinand III. in 1248 (though he follows Paris in the error of calling him Alfonso) is highly eulogised (ii. 355), and there are many additional details of Frederick II.'s career, as, for instance, the mention of the surrender of Vercelli to him in 1249 (ii. 358). In the same year the account of the Winchester robbers differs considerably, and the personal appearance and dress of the ambassadors from Germany to Richard of Cornwall is especially remarked on (p. 415). From this year to 1259, as has been indicated in the preface to the first volume, the chronicle is a mere transcript of the other St. Alban's chronicles.

Character of the chronicle after 1259, while still written at St. Alban's.

From 1259, where the writer of the Flores had to do without the guidance of Paris, he evidently shows a wish to follow in his steps, and must be considered a first hand authority for many of the ensuing years. He writes also more as if he felt himself personally responsible for what he describes, and once uses the first person (p. 449). In the barons' war, at first he does not seem to take either side very distinctly,

though he always speaks handsomely of Simon de Montfort, describing him (ii. 454) as "prudentior bellator Angliae et validior," and (ii. 479) "nobilissimus ac in bellicis rebus probatissimus," and writing usually in his favour, as when he was saved from capture by the Londoners in 1263 (ii. 485). He laments the slaughter of Lewes, and speaks of the sides taken by the different European nations in the quarrel (ii. 501) without pronouncing very distinctly in favour of either party. While he dilates on the general misery caused by the war (ii. pp. 487, 489), the tone is rather in favour of the barons' cause; see especially, ii. 466, 467, 470, 474. He relates the treatment of the aliens in England and the enforced banishment of many, evidently with satisfaction. This is the case as long as the book was written at St. Alban's.

Character of the chronicle after its removal to Westminster.

After its removal to Westminster, it is clear that a new writer is employed; the chronicle becomes distinctly royalist in tone, and enlarges on the outrages perpetrated on the barons' side, as, for instance, the cruelties of Llewellyn under Simon de Montfort's direction. He gives important details of the Welsh campaign, and expresses great satisfaction at Edward's pacification of the country after the battle of Evesham (iii. 8). It is curious to find in one of the MSS. (W., that now at Westminster,) passages of a distinctly contrary tendency introduced,—violently attacking Gilbert de Clare for his conduct in separating from Simon de Montfort, speaking of Edward's triumph at Evesham as "execrabilis," while Simon is described in the language of the Acts of the Apostles as "fidelissimus in sermone et operibus coram Deo "et omni populo atque inter omnes mundanos bel-"lator strenuissimus et sagacissimus," his death being followed by miracles (iii. 4, 5). The résumé of the whole events of the war in the Merton (E. Eton) MS. is markedly royalist in tone, the writer speaking

of the king and Edward as compelled to accept the Oxford provisions through fear of perpetual imprisonment (iii. 253, 262), while the conduct of the barons is described as oppressive to the last degree; he speaks of their threatening to depose Henry III. and set up another king (iii. p. 262), and to murder several of their more important prisoners at Lewes, if their demands were not granted (iii. p. 260). The "provisiones" are called "proditiones." Here on one occasion (iii. 260) the first person is used. There is a curious paragraph about the Franciscans taking the barons' side in the war (*ib.*), and a wordy lamentation over the state of England at the time. Extraordinary use of Scripture may be found in several places, *e.g.*, iii. pp. 253, 258.

During the rest of the reign of Henry III. there is considerable evidence of familiarity with foreign affairs. Sicilian matters in 1268, Edward's crusade in 1270, the murder at Viterbo of Henry of Almaine, all meet with a fair amount of notice. The death of Henry III. gives an occasion for a eulogy of that monarch; his innocence, patience, and devotion are singled out for praise, while miracles are said to have taken place at his tomb.

Reign of Edward I.

There is not much in the reign of Edward I. that will not be found elsewhere; but there are very full and important details of the Scotch war; the siege of Stirling castle by the Scots in 1303 and by Edward in the following year being described with great vividness. The troubles between the king and the clergy are, of course, prominently put forward. There are some valuable additions in this part of the history in the Merton MS.—the detailed accounts of the treason and execution of Thomas Turbeville (iii. 281, 282), of the French expedition under Edmund, Earl of Leicester, the king's brother, in 1295 (iii. 284, 285), and of the barbarous cruelties of William

Wallace, may be instanced. Some wonderful instances of the use of Scripture will be found in this portion of the Merton edition of the book: see especially iii. 283, where the justiciary sent by the king to the Archbishop to induce him to consent to his demands is compared with the captain of fifty sent by Ahaziah to Elijah (4 Reg. i. 9, 11), and iii. 318, where a speech is put into the mouths of the remonstrants to Edward I. for his exposing himself after his narrow escape at the siege of Stirling castle in 1304, taken from 2 Reg. xi. 20, xviii. 3.

The history of Edward II.'s reign by Robert of Reading.

For the reign of Edward II., the last portion of these volumes, written by Robert of Reading at Westminster, must rank as of equal authority with the other chronicles of the time. It appears to me independent of them all. The feeling on the whole is against the king; the writer is strongly opposed to Gaveston, strongly in favour of Thomas of Lancaster. The latter is described as "nobilis et generosus," at his death "neither striving nor crying," with miracles following, not only at his tomb, but at a statue[1] of some one else at St. Paul's, which was like him in person (iii. 206, 213). Gaveston's execution is rejoiced over, and the queen is represented as urging the king against him.

As regards other matters, there is a strong feeling expressed against the Templars, the charges against them being spoken of as if they were true,[2] and some curious details about two individuals of the order are given. The English parliaments are spoken of as "sophistica et satis ridiculosa," (iii. p. 143). A high character is given of Archbishop Winchelsey, and a contrary one of his successor Walter Reynolds,

[1] This seems to have been a tablet, in which there was among others a portrait of the earl; see the letter of Edward II. to the bishop of London in the Fœdera, Record edition, ii. 525.

[2] This is also the case with the Tintern additions in MS. Re.

who was forced into the see by the king: the writer brings an accusation of the worst kind against him, if the paragraph in iii. p. 156. is to be so understood. The chronicler has a strong feeling against the Dominicans, and gives in full what I have not been able to find anywhere else, the paper which was affixed to the door of St. Paul's in 1314, containing an account of all their misdemeanors (iii. 161–167).

His strong feeling against the king.

Towards the close of the reign the author is very violent against the king and the Despensers, and all who favoured their party; thus the two archbishops are compared to Annas and Caiaphas (iii. 206). The account of the battle of Boroughbridge and of the cruelties inflicted by the royalists afterwards differs from what is given elsewhere. The king is never spared throughout the history; his extortions, injuries to the church, falsity, cruelty to his queen, &c., being denounced in very unmeasured terms. This was probably written while Edward II. was still living, as there is no feeling expressed for his miserable treatment after his dethronement by the queen's party. The history ends (iii. 232) just before the return of the queen to England; the conclusion, which gives the account of his flight before her, his capture and abdication, and the succession of Edward III., being introduced from Adam of Murimuth and Higden.

Style of Robert of Reading.

The style of Robert of Reading shows a great falling off from that of his predecessors; very inferior not only to that of Matthew Paris, but to his immediate predecessors in St. Alban's and Westminster It is wordy and bombastic, and he occasionally introduces foreign words[1]—Greek on two or three occa-

[1] The barbarous "parliamentum" always used by Reading, had been introduced into the Flores long before, the earliest use of it being in 1263, while the MS. was still at St. Alban's (ii. 484).

sions, French in one and English in one—which makes him at times difficult to understand. But the writers of the early part of the XIVth century are very inferior to those of the XIIIth. Still, inferior as they are, one would be only too glad to have as trustworthy writers of history in the next century. I have spoken elsewhere of the falling off after the reign of Edward II. of the monastick annalists, which, whether due to the ravages of the black death or to a lowering of the character of those who embraced a monastick life, is certainly the case. What would one not give for a Matthew of Paris or even one of his successors in the time of the wars of the Roses!

Reign of Edward II.

The Bishop of Oxford (Dr. Stubbs) in the prefaces to his edition of the chronicles of the reigns of Edward I. and II., has so fully sketched the chief characteristicks of the reign of Edward II., that no more can be required on the present occasion. With what is contained in his volumes, the present, and the histories of Trokelowe and Blaneforde, edited formerly by Hearne, and in this series by Mr. Riley, nearly everything relating to the reign of Edward II. is now accessible to the historical student. The continuation of Trivet was published by Hall from the MS. at Queen's College, Oxford, in 1722, and is of no great importance.

The editions of the St. Alban's historians now complete.

The publication of the Flores Historiarum completes the long series of the chronicles and annals which we owe to the writers of the illustrious foundation of St. Alban's. They have been published in their integrity, from the MSS. superintended, if not written, by their authors, and with their own last corrections, and those of their continuators, indicated in such a way as to make it clear, as far as is now possible,

to whom each statement is due. It will, I trust, be impossible in future to quote Matthew Paris for any statement that is not his own, to quote "Matthew of Westminster" as an authority for anything whatsoever or the St. Alban's compilation as of equal value with the Anglo-Saxon Chronicles or Florence of Worcester.

The Index. In the index to the Flores Historiarum, I have of necessity followed the plan pursued in that to Matthew Paris's Chronica Majora, and, as in it, have tested every reference in the proof sheets. But it is very difficult, if not almost impossible, to keep entirely clear of errors. And a doubt may exist whether an event, erroneously described by the author, especially when he is altering or falsifying his authorities, should be stated in the index correctly, or with the author's error. To give instances of what I mean; in Paris's, (or rather Wendover's) work (iii. 38) where he is copying Oliverius Scolasticus' account of the siege of Damietta, he has altered "juvenis Leodicensis diocesis" (Liège), to "juvenis Laodicensis diocesis" (Laodicea). I have indexed this, as Paris's own error, under Laodicea, perhaps unadvisedly. In another place, where the original compiler is copying Marianus Scotus or Eusebius (i. 64), he speaks of Cleopatra, the daughter of Ptolemy, as marrying Antiochus, instead of Cleopatra, the daughter of Antiochus, marrying Ptolemy; here I have given the correct statement in the index. It is difficult to lay down any strict rule for all such cases, as an author's bonâ fide errors are part of his own work, and tend to enable us to estimate his value. But I cannot hope to escape entirely errors of my own, as I find in the index to Matthew Paris I have set down Constance, daughter of Roger of Sicily, as the wife of Tancred

instead of Henry VI., and have made into one two of the many persons named Ælfric.[1] Any one who has had much experience in this kind of work will know the difficulty of avoiding similar errors, and the annoyance of discovering them when it is too late for them to be corrected.

Cambridge,
February, 1890.

---

[1] Index to Matt. Par., p. 7, col. 1, l. 44. It is corrected in the index to the present work, p. 591, col. 1, l. 31, where read i. 544 for ii. 544.

FLORES HISTORIARUM.

De discordia inter comites Leycestriæ et Glovernia. A.D. 1265.

Oritur dissensio inter Symonem et Gilebertum.

Anno gratiæ MCCLXV°.[1] Ortis simultatibus et controversiis inter Simonem de Monte Forti comitem Leycestriæ, et Gilebertum de Clare comitem Gloucestriæ, præ cunctis transactis inmanior extitit perturbatio in regno. Causa fuit, ut fertur, principalior civilis discordiæ ac incentivum invidiæ inter eos, quod comes Leycestriæ regem tenuit in custodia et duxit per regnum pro voluntate sua, omnia castra ipsius suæ ditioni mancipando, necnon et emolumentum[2] rei publicæ, quod de jure inter eos debuerat esse commune, necnon et redemptiones captivorum sibi et filiis suis plus æquo totaliter vendicabat. Consul igitur Gloucestriæ, mota turbatione primo et principaliter in marchisios superius memoratos, marchiones qui debuerant ex edicto comitis Leycestriæ, ut prælibatum est, regnum exivisse ad tempus, sibi adjunxit in adjutorium, necnon et Johannem de Varenne et Willelmum de Valence, nuper in partibus Penbrochiæ manu armata applicatos. Quibus causa resistendi partes adiit Herefordiæ comes una cum rege sibi supplici et acclini, cui necesse erat de necessitate facere virtutem, consilio ejus utpote qui fuerat ad idem tempus ex toto suppositus. Ad

[1] The short accounts in MS. Eton come to an end after that for the year 1265; there is then an elaborate résumé of the events of the barons' war, quite different from what is given in the Chetham MS. It is printed in the Appendix I.

[2] *emolumentum*] emuliuntur, W.

o 58647. 750.—6/89. Wt. 2891.

A.D. 1265 horum ergo procerum et magnatum pristinae considerationis concordiam revocandam, super articulorum quam plurimum calumpnia et transgressione petita correctione praestitoque hinc inde juramento, elaboratum est per episcopos et alios; sed agente zabulo pacis inimico et zizanniam superseminante, quicquid in hac parte actum est transitorium[1] fuit et inane.

[illegible] Edwardus [illegible]. Nam Edwardus qui ad hoc adjutor praecipuus et ferventior prae ceteris sperabatur extitisse, parte altera consentiente, cum ad spatiandum die Jovis in ebdo-
May 28 mada Pentecostes extra Herefordiam divertisset, a militibus comitis, quos secum duxerat, recessit ex inopinato, cautela quadam vulpeculari fretus, quem cum duobus militibus et quatuor scutiferis tantum, propositi sui consciis, sic evasis excepit gaudenter Rogerus de Mortuo Mari, qui non longe ab his existens in insidiis armatus adduxit Wygemorum castrum. Omnes ergo marchisi et consul Gloucestriae, sed et fugitivi incarceratorum amici, venerant in fortitudine grandi, sic ut in brevi et permaximus adunaretur exercitus. Sed cum toto comitatu subdit sibi Cestriam et Salopiam. At Bruiges et Ludelawe bellicis insultibus
Custodes [illegible] brevi obsidione nacti[2] sunt. Ac deinde, reddita sibi Wygornia, venerunt Gloverniam, quam comes Leycestriae armatus multis, videlicet quinque vexillariis cum sua familia et equis circa tres centum, potenter pridem instauraverat, et eam viriliter expugnantes, insultu introierunt ceteris in castello fugere compulsis, qui per[3] quindecim dies . . .[4] tandem castrum reddiderunt[5] die videlicet Apostolorum Petri et Pauli, jurantes quod de cætero contra prædictos arma non portarent.

---

[1] *transitorium*] transatorium, Ch.; frustra, T.; trufatorium, A. N. W.; transsatorium, Cl.; tractatorium, Re.

[2] *nacti*] Ch. has interlined, vel capti.

[3] *per*] om. T. W.

[4] A word, perhaps *resistentes*, is missing.

[5] *reddiderunt*] restiterunt, W.

At econtra Simon de Monte Forti castrum Monemute, quod nuper comes Gloucestriæ in suam receperat ditionem, obsedit iterum, cepit, atque prostravit. Exinde gressus suos dirigentes rex et ipse in interiorem Walliam versus Glamorgan, ut navibus conductis usque Neweporte in hostio fluminis Oscæ situm per mare Sabrinum Bristollas pertransirent, terram contra ripam prædictam et ultra ferro et flamma hostiliter fecit idem comes devastari, scilicet manu Lewelini principis, vi potitus auxiliari,[1] nec muliebri nec ætati infantili differebatur, quin uterque sexus alicubi tam in ecclesiis quam extra misere cruciaretur atque crudeliter captivaretur. Cum [2] igitur summarii per abrupta montium et silvarum ad Bergeveni eodem die ad domum regis et consulis ad naves comportarentur, ac pro parte magna introducerentur ut Bristollas navigarent, ecce exercitus partis alterius magnus et terribilis, ex adverso irruens, aperte positis insultum nautis ac ceteris in villa existentibus dedit acerrime, ita ut rex et comes, relictis tandem rebus suis in puppibus, ponte fracto et villa incensa, in partes Herefordensibus revertere compellerentur, illic autem confugium nacti suppremum.

A.D. 1265. *Symon cum rege tendit ad mare Walliæ.*

Nota stragem.

They are driven back.

Namque, ut prædictum est, omnis marchia præter ipsos a Cestria usque Gloverniam et ultra ditioni domini Edwardi circa hos dies erat exposita et subjecta per duos menses et amplius, præter tempus quo terram invaserant. Comes Gloverniæ moram faciebat tædiosam in Angliam; redire aut flumen pertransire Sabrinæ, ceteris insidias agentibus et viam eis a parte ista præcludentibus, minime præsumebant. Nec multum temporis decurrit a medio cum et comes Leycestriæ, assumpto secum rege, villam et prioratum invasit Leministre, incitamento, ut fertur, Herefor-

Omnis pæne marchia ditioni E. subjecta est.

---

[1] *auxiliari*] auxiliarum, Ch. Cl.

[2] *Cum . . . . incendit* (p. 4)] om. N.

A.D. 1265. tie, quam et destruxit miserabiliter et pro parte magna incendit.

Bellum[1] *de Evesham.*

Battle of Evesham. [Comes igitur Gloverniæ, veneno diabolico intoxicatus, vestigia proditoris iniquissimi Judæ secutus est, qui licet antea ipse et comes Leycestriæ cum multis aliis innumerabilibus pari juramento astricti fuissent et pro libertatibus terræ mori affectassent, postea vero comite Symone cum sacramento suo et fidelitate relicto partibus Edwardi se adjunxit, qui scilicet] in festo sancti Petri ad Vincula, Edwardus et comes Gloverniæ Gilbertus exeuntes cum exercitu suo magno et mirabili de Wygornia sero venerunt ad Keneylewrthe summo diluculo, et ibi multos milites, tam barones vexilliferos circiter xiii. quam alios, ceperunt in lectis ex inopinato cum equis suis electissimis et sarcinis rerum suarum opulentissimis extra castrum decubantes, videlicet in prioratu. In crastino quidem, qui tunc Aug. 2. erat dies Dominicus, Henricus rex et comes Simon de Monte Forti [inglorius et de nequicia proditorum inconsolabiliter dolens, ut dicitur, *omne regnum in se divisum desolabitur*,] valida manu venerunt de Herefordia usque Kemeseye, villam episcopi, quæ est in vicinio Wygorniæ, ubi et diem crastinum continuarunt, quamvis exercitus ille non modicus domini Edwardi non longe abesset, qui tunc cum [execrabili] triumpho reversus de Keneylewrthe in civitate prædicta incedit. Cum igitur bellum hinc inde committendum die Martis sequenti, quæ fuit pridie nonas Augusti, partibus in eisdem pro certo autumaretur, rex et comes iter arripuerunt in ipso noctis silentio versus Evesham, ubi ad repausandum sive reficiendum se et exercitum suum fato infelici substiterunt. Exercitus namque prædictus,

(Marginal notes: MS. W. beside "intoxi-"; MS. W. beside "proditorum"; MS. W. beside "reversus"; Aug. 4. beside "sequenti".)

[1] The rubr. om. Ch.

cui egregius ille juvenis ac miles elegantissimus, dominus Edwardus regis Henrici primogenitus præerat, comperto eorum recessu de Kemeseya, impetu ineffabili eos insequitur, cui [1] occurrens comes Simon extra Evesham cum rege, quem in custodia detinuit, bellum intulit hora diei tertia, qui vere dies Martis fuit et dici potuit, in quo ipse occubuit in primo conflictu,[1] omnesque qui cum eo fuerant milites [2] pæne interfecti sunt et capti, vulnerati brevissimo diei intervallo, mole magnitudinis cæterorum oppressi. Pedites vero Walenses, qui ad quinque milia æstimabantur, fugam primitus inierunt, qui in segetibus [3] et gardinis ac per patriam circumcirca confugientes inventi sunt postea et perempti.

A.D. 1265.

Bellum Eveshamæ die Martis hora tertia inchoatur.

Quinque milia Walensium perimuntur.

Porro rex Henricus in eodem bello extitit vulneratus, et nisi gratia Dei ipsum conservasset, morti esset addictus. Et mirum dictu, nisi quod multitudo grandior militum electorum et satellitum bellatorum fuerat eorum, pauci ex parte illa ceciderunt, immo

The king wounded.

[1]–[1] *cui . . . conflictu*] For this W. has:

Quia comes Symon comperiens comitem Gloverniæ dolo fluctuantem et in se insurgentem cum omnibus fere terræ nobilibus qui partem suam de jure deberet favere, noluit diutius tempus protrahere. Qui propter libertates patriæ et propter jusjurandum suum mortem subire non timens, se cum suis, licet numero paucissimis, ad viam salutis æternæ partis setas portarum dissolvi præcepit et constanter cum rege quem in custodia detinuit, extra Evesham eis occurrens inter densitates acierum inimicarum lora direxit, viriliter hinc inde dimicando; sed nil valuit quia non erat qui adjuvaret. Bellum intulit hora diei tertia, qui vere dies Martis fuit et dici potuit, in quo ipse comes scilicet Leicestriæ, Symon de Monte Forti, fidelissimus *in sermone et operibus coram Deo et omni populo* atque inter omnes mundanos bellator strenuissimus et sagacissimus, in primo scilicet conflictu, omnibus Anglicis nationibus valde lamentabili, proth dolor, interfectus est. Cum quo omnis labor et omne studium diu præcogitatum cecidit. *Tenebræ vero factæ fuerunt super faciem terræ* per spatium unius horæ diei. Multa autem alia miracula seculis inaudita pro ejus amore Creator omnium rerum dignatus est operari, qui tractatus exigerent speciales.

S. Luc. xxiv. 19.

S. Matt. xxvii. 45.

[2] *milites*] equites is interlined in Ch. It is in the text in T. W.

[3] *segetibus*] segitibus, MSS. exc. W.

A.D. 1265 quasi nulli: unus miles et unus armiger eo quod signum suorum commilitonum in brachio non portassent, a sociis suis ut fertur interfecti sunt. Namque erant omnes hi rubeo signo in brachiis ambobus cruce signati, ac cæteri partis adversæ omnes cruce alba ante et retro insigniti. Quorum magnatum nomina occisorum hæc sunt, videlicet Simon de Monte Forti, comes Leycestriæ, qui capite, manibus, pedibusque truncatus[1] in[2] campo interiit. Item Henricus de Monte Forti filius ejus, Petrus de Monte Forti, Hugo Dispensator, justiciarius Angliæ, Willelmus de Mandevile, Radulphus Bassat, Walterus de Creppinges, Willelmus de Eboraco,[3] Robertus Tregos, et multi alii nobiles ibidem occubuerunt, quorum animabus propicietur Deus.

Nomina occisorum in bello de Evesham.

Nomina vero vulneratorum magnatum et captorum sunt hæc; Gwydo de Monte Forti, filius comitis prædicti, Johannes filius Johannis, Henricus de Hastinges, Hunfredus de Boun junior, Johannes de Vescy, Petrus de Monte Forti junior, Nicholaus de Segrave.[4]

Nomina captorum et vulneratorum [in bello de] Evesham.

Bello[5] igitur Eveshamiæ viriliter consummato, rex et regni proceres apud Wintoniam ordinarunt, quod ditiores civitatis Londoniarum in carcerem truderentur, quod cives antiquis libertatibus privarentur, et quod stipites et cathenæ, quibus fuerat civitas roborata, de medio tollerentur, pro eo quod Symoni[6] de Monte Forti, comiti Leycestriæ, in regis contemptum et etiam dampnum regni, fortiter adhæserunt, quod et totum factum est. Nam potentiores civitatis apud castrum de Windesore carceri fuerant mancipati, qui postmodum pœna pecuniaria ad summam non modicam mulcta-

Civitas Londoniarum libertatibus privatur et cives incarcerantur.

---

[1] *truncatus*] truncatis, W.

[2] *in campo interiit*] et sic cum palma marturii ad æthera transcendit, mercedem laborum suorum in regno cælorum recepturus, W.

[3] An error for Ebroicis, *William Devereux*. The next clause om. N.

[4] W. ins. here "Hic deberet "inscri illud dictamen eleganter, "*Quis dabit capiti mei aquam?*" See this in the Appendix I., from MS. E.

[5] This is in E.

[6] *Symoni . . . comiti*] Symon . . . . comes, E.

bantur. Libertas fuit civibus interdicta, et Turris Londoniarum per stipites et cathenas civitatis fortior fuit facta. Post[1] haec [autem] apud Westmonasterium in festo translationis beati Edwardi, sententia exhaeredationis in regis adversarios ferebatur, quorum terras rex suis fidelibus contulit sine mora. Quidam vero exhaeredatorum suas possessiones, data pecunia, redemerunt. Alii conglobatis viribus in nemoribus latuerunt, degentes miserabiliter solis spoliis et rapinis, quorum potentior et ad malum promtior[2] fuerat Robertus, comes [de] Ferrariis, qui ea conditione fuit in integrum restitutus, ut si quoquo tempore a regis fidelitate recederet, suum perderet comitatum. His temporibus, Guido et Simon, filii comitis [quondam] Leycestriae, a carcere et custodia evadentes, partes Galliae petierunt, sperantes per novam seditionem mortem patris sui per alienigenas vindicare et sibi Angliam subjugare. Sed Dei providentia, quod inceperant, consummare non poterant, eo quod in vanitatibus et miseriis dies eorum, sicut patebit inferius,[3] defecerunt.[4]

A.D. 1265.

Sententia exhaeredationis ferebatur in regis adversarios.

Quod castrum Doveriae regi redditur.

Anno[5] Domini[6] MCCLXVI^o^. Rex Henricus tenuit Natale apud Westmonasterium, ubi fuerat maximum parliamentum[7] nobilium, in quo fuerat salubriter ordinatum, quod in quolibet comitatu sumptibus regiis unus fieret capitaneus, qui cum auxilio vicecomitis arceret praedonum rabiem truculentam. A rapinis ergo multi

In quolibet comitatu unus capitaneus constituitur.

[1] *Post . . . pullulavit* (p. 8)] om. N.

[2] *promtior*] pronior, E.

[3] *inferius*] om. E.

[4] There is another addition here in E.; it will be found in the Appendix I.

[5] Here E. again agrees with Ch.

[6] *Domini MCCLXVI.*] gratiae supradicto, E., and thus the years in E. are one behind those in Ch. Ch. had MCCLXV., but the numbers of this and the following years down to 1271 have been altered, and so A. W.; Cl. Re. T. have MCCLXV.

[7] *parliamentum*] sic Ch.; parleamentum, E.

A.D. 1266. timore perterriti cessaverunt; cœpit potestas regia respirare, et pax quodammodo pullulavit. Audientes *Siege and capture of Dover Castle.* igitur quidam nobiles, qui in castro Doveriæ in carcere tenebantur, quod domino suo regi prospera contingebant, spiritu hausto fortitudinis, turrim castri viriliter occupabant, suis custodibus resistentes. Quod cum regi et primogenito suo Edwardo innotuerat, ad castrum Doveriæ properarunt, illud etiam manu valida obsidentes. Custodes igitur castri, adversariis circumsepti, miserunt legationem ad regem, ea quæ sunt pacis rogantes; salvis igitur[1] singulis vita, membris,[2] equis, armis, et cæteris necessariis, castrum regi protinus reddiderunt. *Edward goes through the coasts.* Inde transiens Edwardus, miles strenuus, rex futurus, terras[3] maritimas perlustravit, quosdam de habitatoribus Quinque Portuum propter sua demerita[4] puniens, quosdam terrens, quosdam vero ad pacem benigne suscepit. *Winchelsea resists, but is reduced.* Soli municipales de Winchilse sibi resistere nitebantur, sed eorum municipium per insultus validos Edwardus optinuit, ad cujus ingressum multus sanguis noxius est effusus; et parcens multitudini, jussit ne de cætero spoliis intenderent in piratis. *S. Matt. viii. 26.* Sic in *mari facta est tranquillitas magna* nimis.

Pope Clement IV. Urbanus[5] Papa[6] cum jam prius obierat, Clemens Papa quartus successit; qui[7] nuper in minori officio constitutus, Guydo cardinalis Sabinensis vocatus, a papa Urbano in Angliam destinatus, ut ibidem legationis officio fungeretur, juxta mare in villa, quæ nuncupatur Bolonia traxit moram, eo quod terram ingredi non poterat Anglicanam propter mani-

---

[1] *igitur*] sibi, E.

[2] *membris*] membro, E.

[3] *terras maritimas*] terram maritimam, E. T. W.

[4] *demerita*] detrimenta, E.

[5] *Urbanus . . . remiserunt* (p. 10)] om. N.

[6] *Papa . . . obierat*] over erasure in Ch. The other MSS. have "Urbanus obiit Papa quartus, cui "Clemens Papa quartus successit." The words are omitted in Cl.

[7] *qui*] from here to the end of the year om. Re.

festam contradictionem baronum et episcoporum responsionem sophisticam; sententiam excommunicationis protulit in rebelles, et ad curiam Romanam, unde venerat, est reversus. Factus igitur[1] pater patrum, petente rege Henrico, destinavit in Angliam per consilium cardinalium Ottobonum, sancti Adriani diaconum cardinalem, qui cum rubeis in Angliam veniens [indumentis], in ecclesia Westmonasteriensi congregato concilio, fecit mandata apostolica publicari, qui, suae legationis fungens officio, excommunicationis[2] sententiam in regis adversarios fulminavit. Processu temporis episcopos,[3] Henricum Londoniensem, Johannem[4] Wintoniensem, et Stephanum Cicestrensem, qui partem adversariorum regis fovebant, ab officio et beneficio suspendebat, et quia appellationis fungebantur remedio, jussit quod infra trimestre tempus se Papae conspectui praesentarent, qui ad curiam venientes fortunae casus volubiles expectabant. Dominus Ricardus[5] Lincolniensis episcopus, forte sibi pacem redimens propter tempus, misericordiam, non judicium, impetravit. Dominus Walterus Wygorniensis antistes, in articulo mortis positus, se dicebat errasse fovendo partem Simonis de Monte Forti, et super hoc litteras ad legatum direxit, petens beneficium absolutionis, quod optinuit, et decessit. Interim quidam nobiles, exhaeredationis[6] sententiam non ferentes, insulam de Haxiolm occupaverant, ad quos undique confluxerunt viri, quorum *pedes*[7] *veloces ad sanguinem effundendum*, et manus promtissimae ad rapinam, adjacentem patriam devastantes. Hos adiens Ædwardus,[7] miles egregius, eorum

A.D. 1266.

He had excommunicated the rebellious barons.

Cardinal Ottoboni sent into England.

Death of bishop Walter de Cantelupe.

The disinherited occupy the isle of Axholme.

Ps. xiii. 3.

[1] *igitur*] est, E.

[2] *excommunicationis*] om. E.

[3] *episcopos*] om. E.

[4] *Johannem*] so E.; N., Ch.; S., Cl., omitting S. afterwards.

[5] *Ricardus*] om. E.; Robertus, W.

[6] *exhaeredationis*] exheredationum, E.

[7–7] *pedes* . . . *Edwardus*] this omitted in the text, is given at the foot of the page in Ch.

A.D. 1266. colligationes dissolvit, volentes nolentesque ad pacem redire coegit, qui de pace servanda corporale sacramentum apud Londonias postea præstiterunt. Sed jurati quantocius erraverunt. Totam namque Angliam commotione maxima commoverunt. Rarus aut nullus locus in Anglia fuit tutus, eo quod terra vispilionibus erat plena. Apud castrum ergo Kenelwrthe quidam incolæ et degeneres confluxerunt, illud de rapina habitantium in circuitu munientes. Vexillum Symonis junioris, qui in Galliis morabatur, protinus erexerunt, ipsum illius castri[1] proclamantes dominum et hæredem. Quibus auditis, rex quendam ad eosdem de suis nunciis destinavit, mandans per litteras regias, ut desisterent ab inceptis. Quem mancum ad regem cum protervis responsionibus remiserunt. Interea primogenitus regis Edwardus, per silvam de Aultone transitum faciens, quendam militem, Adam Gurdun de secta exhæredatorum, reperit in eadem insidias transeuntibus facientem, quem subito præoccupatum cum suis jussit ut arma sumeret et resisteret sicut fortis. Qui statim filium regis congressu aggreditur singulari, pugnans viriliter cum eodem. Sed finaliter succubuit sauciatus, cujus audaciam commendavit Edwardus, jubens apponi cataplasmata vulneribus sauciati, hostem ipsum non reputans, sed tanquam hospitem secum ducens. Satellites vero ipsius jussit in roboribus[2] silvæ suspendi. In[2] partibus Borealibus comes [de] Ferrariis, contra suum sacramentum nuper præstitum, cum copioso exercitu vagabatur, contra quem dirigebatur dominus Henricus, primogenitus regis Alemanniæ, qui eundem comitem devictum vinctum Londonias secum duxit, sibi adquirens laudis titulum pro triumpho.[3]

Henricus de Alemannia capit comitem de Ferrariis.

Bishop of Norwich. [Eodem anno obiit Symon de Walton episcopus Norwicensis, cui successit Rogerus de Skeringe prior; et Nicholaus de Bramerton electus est in priorem.] MS. Cl.

---

[1] *castri*] om. E.
[2] *roboribus*] arboribus, E. T. W.
[2–3] *In . . . triumpho*] om. N.

De obsidione castri de Kenelwrthiæ.[1]

A.D. 1267.

Henry III. keeps Christmas at Westminster.

Edmundus filius regis Henrici III. fit comes Ferrarius et Leycestrensis.

Nota de obsidione castri de Kenelworthe.

Anno gratiæ MCCLXVII°.[2] Henricus rex Angliæ Natale suum tenuit apud Westmonasterium, ubi terræ nobiles convenerunt in unum, de pace regni more solito tractaturi. Exiit ergo edictum contra comitem [de] Ferrariis, qui secundum formam suæ obligationis suo comitatu perpetuo privabatur, et Edmundus filius regis Angliæ in seysina duorum comitatuum ponebatur, Ferrariæ videlicet et Leycestriæ. De Westmonasterio transiens rex Henricus et exercitus bellatorum Kenelwrthiam pervenerunt, castrum quamtocius obsidentes; illud volentes, sed non valentes, suis viribus occupare, paraverunt se exterius ad insultum, sed interius invenerunt promtissimos defensores. Mutuis namque se congressibus debacchantes, nobiles perierunt. Erigebantur exterius machinæ multæ nimis; nec mora, obsessi ad[3] quantitatem aliarum et numerum similes machinas erexerunt, unde contigit quod in emissionibus quandoque lapides invicem quaterentur. Sed per exteriores machinas machinæ obsessorum finaliter rumpebantur, nec sic castrum defensores reddere voluerunt. Maluerunt enim mori fortiter quam illud reddere violenter. Ipsos namque audaciores reddidit desperatio, quia per frequentes egressus fecerunt in regis exercitu strages magnas. Hos nec legati præsentis sententia nec regis potentia ab inceptis poterant revocare. Igitur rege favente, per providentiam cardinalis, apud Kenelwrthiam clerus et populus convocantur. Eligebantur ibidem xii. personæ de potentioribus procerum et prudentioribus prælatorum.

---

[1] *Kenelwrthiæ*] Kenerwrthe, E., where *per regem* is added. The rubr. in Bevere is *De privatione hæreditaria comitis Ferrar'*.

[2] *MCCLXVII.*] MCCLXVI., E. Cl. N. Re. T. W., as Ch. A. originally.

[3] *ad quantitatem*] in the margin in Ch.

A.D. 1267. quibus dabatur potestas ordinandi super statu exhæredatorum.

Names of the persons on both sides who arranged the Dictum of Kenilworth.

[Electi ad ordinandum dictum de Kenelwrthe Walterus Exoniensis, Willelmus Bathoniensis, Nicholaus Wygorniensis, Ricardus Menevensis, episcopi, Gilbertus de Clare Gloverniensis et Hunfredus Herfordensis, comites, Philippus Basset, Johannes de Baliolo, Robertus Waleraund, Alanus la Zuche, Rogerus de Someri et Warinus de Bassingbourne. Duo prælecti per regem, prælatos, et proceres ad declarandum dubia dictorum xii. electorum et ad roborandum eorum dicta, Octobonus sancti Adriani diaconus cardinalis tunc legatus in Anglia et Henricus de Alemannia filius Ricardi regis Alemanniæ. Datum in castro ante Kenilwrthe pridie kal. Septembris, Pontificis domini Clementis Papæ quarti anno secundo, et anno gratiæ MCCLXVI.] MS. Lamb.

Electæ personæ[1] jurarunt de utilibus ordinandis. Rex primo, postmodum clerus et populus, juraverunt, quod dictum ipsorum inviolabiliter observarent.

Dictum of Kenilworth.

Dictum ergo Kenelwrthiæ tale fuit, quod quilibet exhæredatorum secundum quantitatem delictorum pœna pecuniaria mulctaretur, quam possessoribus terrarum suarum persolverent, ita quod hæreditatum suarum redemptio non excederet septem annos, nec esset aliquatenus minor anno, exclusis dumtaxat hæredibus Symonis de Monte Forti et Roberto comite de Ferrariis ab hoc dicto. Quod si terras suas non possent redimere, possessores earum tam diu eas in suis manibus detinerent, donec sibimetipsis de fructibus earumdem[2] esset plenarie satisfactum. Processu temporis, obsessi in castro Kenelwrthiæ, fame et miseriis macerati, facientes de necessitate virtutem, illud regi, salvis sibi necessariis reddiderunt.

Surrender of Kenilworth castle.

---

[1] Lamb. ins. *supradictæ*. | [2] *earumdem*] earum, E.

His[1] temporibus Karolus frater regis Franciæ [Lodowyci], comes Andagaviæ et Provinciæ, fretus auxilio patris patrum, Menfredum filium imperatoris Frederici devicit, et regna Apuliæ et Ciciliæ subjecit Ecclesiæ [Romanæ], in regem Ciciliæ postmodum coronatus.[2] Hoc[3] anno natus est Edwardo filius nomine Johannes nocte sanctæ Mildrethæ virginis.[3]

A.D. 1267. Manfred defeated by Charles of Anjou.

Birth of John, son of Edward I., July 13.

Quod exhæredati occupaverunt insulam Elyensem.

Anno gratiæ MCCLXVIII°.[4] Rex Henricus tenuit Natale suum apud Coventre. Postmodum veniens ad Westmonasterium, parliamentum tenuit cum potentioribus terræ suæ, sperans pacem in cunctis finibus Angliæ confirmare. Et ecce regi nuncii venientes dixerunt, quod quidam nobiles exhæredatorum, dicto Kenelwrthiæ parere nolentes, cum maxima comitiva occupaverant insulam Elyensem, addentes quod adjacentem patriam devastabant. Rex igitur versus Cantebregiam iter arripiens, ibidem aliquamdiu moram traxit, adversariorum suorum, qui in prædicta insula fuerant, ad tempus impediens impetum et egressum. *Viri ergo sanguinum et dolosi* egressum versus Ramesiam invenerunt, qui circumquaque homines et jumenta more solito rapuerunt. His[5] auditis, rex et sui Ramesyam clanculo venientes, et invenientes de malefactoribus multos nimis,[6] quosdam ceperunt, quosdam gladio percusserunt; alii ibant qua poterant fugientes; positis ibidem custodibus, rex Cantebregiam est reversus.[5]

Henry III. keeps Christmas at Coventry.

The disinherited occupy the isle of Ely.

The king at Cambridge.

Ps. liv. 24.

Then at Ramsey.

He returns to Cambridge.

Interea Gilebertus de Clara, comes Gloverniæ, cum magno exercitu venit Londonias, quasi domino suo

Gilbert de Clare occupies

---

[1] *His . . . virginis*] om. N. Re.

[2] *coronatus*] coronatur, E.

[3-3] *Hoc . . . virginis*] in a different hand in Ch.; om. the other MSS.

[4] *MCCLXVIII.*] MCCLXVII., E. Cl. N. Re. T. W., as Ch. A. originally.

[5-5] *His . . . reversus*] om. N.

[6] *nimis*] om. E.

A.D. 1267. [illegible] the city of London.

The legate Ottobuoni preaches the crusade at St. Paul's.

Pope Gregory X.

regi auxilium præstiturus: verba pacifica loquebatur in dolo, sicque civitatem ingressus, ipsam protinus tanquam dominus occupavit, mandans nuncios ad legatum, quod sibi Turrim Londoniarum, in qua habitabat, redderet sine mora, et, ut posset assequi citius suum velle, prohibuit ne legato victualia venderentur. Legatus siquidem tanquam bonus pastor a bono pastore directus veniens ad ecclesiam sancti Pauli Londoniarum crucis negotium exposuit coram multis. Quidam ergo corde compuncti crucem protinus receperunt, inter quos fuerant Thealdus archidiaconus Leodicensis, Papa futurus, qui in Anglia venerat cum legato, cui valedicens, iter versus Terram Sanctam arripuit, et nobilis vir, Thomas de Clara, qui spreto consilio fratris sui, comitis Gloverniæ, regem adiit, et ei fideliter obedivit. Igitur de negotio crucis sermone completo, legatus imperterritus sermonem suum in comitem convertit Gloverniæ, monens ut fidelitatem, quam regi debuit et spoponderat, observaret, addens quod sibi pacis reformatori libertas egrediendi et ingrediendi Turrim et civitatem Londoniarum nec etiam victualia debuerant denegari. Salubria patris monita indurati cordis filius non audivit. Legatus cum quibusdam nobilibus, regis fidelibus, clam Turrim Londoniarum est ingressus. Intrarunt etiam Judæi non pauci, cum uxoribus et parvulis, post legatum. Quibus una bailliva castri fuit commissa, quam non segniter, in arto positi, defendebant. Legatus postmodum in perturbatores pacis, regis, sui,[1] et regni sententiam excommunicationis generaliter promulgavit, et ecclesias civitatis Londoniarum et civitati contiguas supposuit interdicto. In domibus tamen religiosis, sine strepitu campanarum et vocis, exclusis pacis perturbatoribus, missas celebrari præcepit. Undique vallabant regem angustiæ, adversariorum sævicia et defectus pecuniæ. Initio

The legate in the Tower.

He excommunicates the disturbers of the peace.

[illegible] Westmonasterii et [illegible]

[1] *sui*] om. E.

quoque consilio, jocalia ecclesiae Westmonasterii, imagines feretri aureas, et lapides preciosos, in manibus tradidit mercatorum, non modicam pecuniam mutuo recipiens pro eisdem, quae tamen tranquillitatis tempore restituit ecclesiae supradictae. Misit igitur rex pro Scotis et Francigenis, qui se statim, ut ei succurrerent, paraverunt. A.D. 1268. *Feretri Sancti Edwardi, et lapides preciosi mercatoribus traduntur.*

Exeuntibus interim quibusdam de potentioribus insulae, praedari volentibus, ne iterum in eadem insula Helyensi redirent, per regis exercitum sunt præclusi. Illi vero versus Londonias properarunt, multa mala in itinere facientes. In adventu igitur ipsorum, comes Gloverniae in majori superbia elevatus Turrim Londoniarum acriter impugnavit, quam non poterat optinere. Filii ergo Belial de familiis prædictorum, monasteria invadentes, in eisdem deposita rapuerunt, alii[1] in galeis per aquam, alii per patriam, exercuerunt rapinas. Populares ergo, et maxime viri Westmonasterii, quibus dederat audaciam vexatio continua, quamplurimos de prædictis raptoribus peremerunt. Videntes malefactores civitatis quod sibi populi undique resistebant, egredi formidabant.[1] The rebels of the isle of Ely go towards London. Gilbert de Clare attacks the Tower.

Rex Henricus, vir innocens, timens Deum et desiderans finem guerrae, patienter nuncios suos, qui pro auxilio iverant, exspectavit. Veniens igitur Cantebregiam ad regem patrem suum, felix Ædwardus secum duxit de Scotia et[2] partibus Borealibus triginta milia hominum bellatorum. Dimissis custodibus Cantebregiae, rex Wyndesoram pervenit, ubi de die in diem ipsius crevit exercitus. Invasores Londonienses jam timentes a rege pacem per nuncios petierunt, quam in forma petita non poterant optinere. Indixerunt postmodum regi bellum, planitiem de Hundeslawe assignantes pro loco, quo rex in crastino veniens, resistentem neminem Edward at Cambridge. Henry III. at Windsor. The rebels offer battle at Hounslow, but retire.

[1]–[1] *alii . . . formidabant*] om. N. | [2] F. ins. *de*.

A.D. 1267.

He goes to Stratford.

The rebels attack Westminster.

Aid brought to the king.

The rebels ask for peace on the terms of the dictum of Kenilworth.

adinvenit. Attendens igitur rex adversarios suos sibi non posse resistere, Stratfordiam juxta Londonias properavit, ibidem aliquamdiu moram trahens. Malefactores civitatis in furorem conversi, et quasi se de rege vindicare volentes, deposita in ecclesia Westmonasterii abstulerunt, sed per Dei providentiam monachis et locis monasterii pepercerunt. Inde parochialem ecclesiam et villam Westmonasterii invadentes, labores populi rapuerunt. Et intrantes domos regias, fenestras et ostia confregerunt, vix manus a combustione totius palatii cohibentes. Ad regem in Stratfordia commorantem venerunt de partibus transmarinis comites de Bolonia[1] et sancto Paulo,[2] secum ducentes ducentos milites cum sequela. Juxta Turrim vero[3] Londoniarum applicuerunt Vasconienses cum navibus multis et magnis, omnibus armamentis navalibus præmunitis, regis expectantes mandatum. Obsessos itaque regis adversarii se cernentes, pacem a rege in arto positi petierunt, pacem petitam, salvo in omnibus dicto Kenelwrthiæ, optinentes. Ad obstinatos insulæ Helyensis dirigitur dux Edwardus, quos misericordia motus, licet invitos, ad pacem, salvo dicto Kenelwrthiæ, revocavit. Alienigenæ regratiati et remunerati a rege, revertebantur ad propria, terraque Angliæ, quæ diu tremuit, jam quievit.

Henry III. makes peace with Llewelyn.

Eodem anno, rex Henricus ad Montem Gomeri veniens cum legato, ad instantiam ejusdem legati rex terram, quam Walenses vocant quatuor canetella,[4] receptis xxxii. milibus marcarum, Leulino principi Walliæ concedebat: sicque facti sunt amici rex Angliæ et princeps Walliæ supradictus. Erant enim prius inimici invicem capitales. Corradus,[5] nepos Frederici imperatoris, de Theutonia venit in Appuliam cum

[1] Robert V.

[2] Guy III.

[3] *vero*] om. E.

[4] *i.e.* cantreda.

[5] *Corradus . . . irrogavit*] om. N. Re.

Henrico[1] fratre regis Hyspaniæ, tunc senatore Urbis, et exercitu Romanorum. Quibus occurrit rex Appuliæ et Ciciliæ, Karolus, cum auxilio Papæ Clementis juxta Neapolim, et eosdem devicit. Carolus postmodum per totam Romaniam et Tusciam optinuit principatum, qui Gwidonem de Monte Forti vicarium suum fecit. Hic Gwido de consilio comitis Aldebrandini, dicti Rubei, cujus filiam[2] duxerat in uxorem, Romanis et Thuscanis multas injurias irrogavit. Obiit Bonefacius archiepiscopus Cantuariæ. His[3] temporibus Græci fidem ecclesiæ Romanæ tempore Clementis Papæ, timore Caroli, receperunt, a qua manifeste postmodum recesserunt.[4]

A.D. 1268. Defeat of Conradin by Charles of Anjou, king of Sicily.

Death of abp. Boniface.

MS. Re. [Eodem anno appropriata fuit ecclesia de Felmingham ad opus monasterii sancti Benedicti de Hulmo.]

Felmingham appropriated to S. Benet Holme.

De contentione inter comitem Warenniæ et Henricum de Lacy.

Anno gratiæ MCCLXIX°.[5] Rex Henricus tenuit Natale suum apud Westmonasterium, divinis laudibus propensius insistendo, eo quod Dominus regnum suum post guerrarum discrimina confirmavit. Rege ergo, regni capite, quiescente, membra regni invicem sunt collisa. Inter Johannem namque[6] comitem de Warenna et Henricum de Lacy, futurum comitem Lincolniæ, super quadam pastura orta est contentio magna nimis. Congregatis hinc inde exercitibus, se ad prælium paraverunt, tamen congredi timuerunt. Rex direxit justi-

Henry III. keeps Christmas at Westminster.

Orta est dissensio inter comitem Warennæ et H. de Lacy.

[1] Henry, one of the sons of Ferdinand III. of Castile, and senator from 1267 to 1277. (Olivieri, *Il Senato Romano*, pp. 219, 220.)

[2] Margaret, daughter of Count Ildebrandino Rosso dell' Anguillara.

[3] *His . . . recesserunt*] om. N.

[4] At the foot of the page Ch. has in a later hand: "Hoc etiam anno factum est "pavimentum porphireum ante "magnum altare Westmonasterii."

[5] *MCCLXIX.*] MCCLXVIII., F. Cl. N. Re. T. W., as Ch. A. originally.

[6] *namque comitem*] om. F.

A.D. 1268. clericos ad eosdem, qui contentionem prædictam judicio vel concordia terminarent. Qui, inquisita veritate per sacramentum compatriotarum, prædicto Henrico de Lacy eandem adjudicaverunt pasturam. [Item] inter comitem [illegible] de Warenna et nobilem virum Alanum la Suche baronem, super quibusdam juribus atque terris coram justiciariis regis apud Westmonasterium lites maxime movebantur. Dictus vero comes, attendens quod judicialiter succumberet, sicut prius, in prædictum Alanum et filium ejus hæredem, prius conviciis lacessitos, in aula regia irruit violenter, patrem semivivum relinquens; fugientem etiam filium vulneravit. Ad castrum suum de Reygate fugit, scelere perpetrato, quem insequebatur primogenitus regis Edwardus cum exercitu copioso, volens læsam vindicare regiam majestatem. Comes subito præoccupatus, videns se non posse resistere, pedes obvius venit ei, petens misericordiam: quam concessit, dummodo satisfaceret de commissis. Qui regi postmodum per purgationem et pecuniam satisfecit, parti læsæ multa promittens, processu temporis parum donans.

[illegible] Terram Sanctam [illegible].

Miles egregius, dux Edwardus, crucem a legato pro se et patre recipiens, se paravit ad procinctum itineris Terræ Sanctæ: regi Franciæ Lodowico inpignoravit Wasconiam, filium etiam suum juniorem, Henricum nomine, eidem obsidem in Franciam destinavit, quem remisit rex Franciæ cum honore.

[illegible] Edwardi datur [illegible].

Ottobonus[1] legatus apud sanctum Paulum Londoniis[2] magnum consilium tenuit,[3] præsentibus universis prælatis Angliæ, Walliæ, Scotiæ, et Hyberniæ in[4] eodem, et ab Anglia post recessit.[1]

[illegible]

In festo translationis sancti Edwardi, ad instantiam regis Henrici, eundem sanctum regni pontifices honorificentius in novo feretro, quod prædictus rex præ-

---

[1–1] *Ottobonus . . . recessit*] om. N.
[2] *Londoniis*] om. E.
[3] *tenuit*] [illegible], E.
[4] *in . . . recessit*] et valedicens omnibus rediit quo venerat. Bevere (not E.).

parari fecerat, transtulerunt. In hujus sancti praesenti translatione Benedictus clericus de Wintonia, et Johannes laicus qui venerat de Hybernia, possessi a daemonibus, per sancti regis merita receperunt pristinam sanitatem. Clemens obiit papa quartus.[1]

A.D. 1269. *Feretrum apud Westmonasterium.* Death of Pope Clement IV.

MS. Re. [Anno quidem in eodem xiv. kal. Septembris obiit dominus abbas Adam hujus loci, cui successit Ricardus prior cognomento de Bukeham, qui recepit benedictionem suam apud Suthelmham a domino Rogero Norwycensi episcopo, viii. kal. Januarii, scilicet die Natalis Domini, quae tunc fuit feria tertia. Atque die sancti Silvestri domum istam intravit, et festum suum die illo et die Circumcisionis celebravit; ad quod festum interfuit dominus episcopus Norwycensis Rogerus de Seringge cum multis aliis. Hoc etiam anno hyems fuit magna, et tanta glacies quod ante Natale Domini pluribus diebus potuerunt homines ire super glacies a domo sancti Benedicti usque ad omnes villas circa fundatas proximiores.]

Abbats of St. Benet Holme. Severe winter.

Quod Edwardus adivit Acon.

Anno gratiae MCCLXX°.[2] Rex Henricus tenuit Natale suum apud Westmonasterium, in timore Domini et in innocentia vitam ducens. Hujus primogenitus, in armis strenuus et pulcherrimae juventutis, Edwardus, votum, quod voverat, reddere Deo volens, mense Maii versus Terram Sanctam iter arripuit, quem sequebantur et praecesserant multi nobiles et potentes. Astringebatur[3] simili voto rex Franciae, Lodowicus, qui

Henry III. keeps Christmas at Westminster. Edward starts for the Holy Land.

[1] At the foot of the page Ch. has in a later hand: "Nota. Hoc anno Willelmus "de Bello Campo, haeres Isabellae "sororis Willelmi Mauduit comitis "Warrewyk, obiit."

[2] MCCLXX.] MCCLXIX., E. Cl. N. Re. T. W., and so Ch. originally.

[3] *astringebatur . . . stupefacti,* om. N., and ins. "Post multas tribulationes."

A.D. 1270. Louis IX sails for Tunis.

Edwardum præcesserat cum magna militia gentis suæ. Hic volens fieri ditior spoliis Barbarorum, versus regionem Tuniciæ vela direxit. In quam[1] prospero flatu perveniens, civitatem munitissimam adinvenit, quæ Tunus ab incolis nominatur. Ad hanc illius terræ fugerant Saraceni, de Christianorum subita multitudine stupefacti. Edwardus noster sulcavit maria versus Acon, et[2] a longe aspiciens insulam Sardaniæ, ibidem applicuit, rumores certos de morte[3] regis Franciæ Lodowici et de adventu fratris[4] ejus Karoli regis Ciciliæ audiens in eadem. Attendens[5] Edwardus quod senex[6] ille Karolus nihil aliud voluit, quia nec debuit, nisi justum, Tunicium properavit, credens quod[7] esset in senibus sapientia et in tempore[8] multo prudentia. Ad quam veniens regionem, invenit prædictum regem cum exercitu copioso. Edwardus delere volens adversarios crucis Christi, civitatem Tuni cum suis voluit expugnare. Rex Karolus prohibuit eum, dicens, quod parati fuerant Saraceni satisfacere de[9] tributo, quod sibi debebatur per xvii. annos, a tempore Frederici.[10] In principio istius provisionis, immo potius proditionis, populi Christiani, rex Franciæ Lodowicus diem clausit extremum, cujus primogenitus Philippus nomen regis protinus est sortitus.[11] Direxerunt ergo Barbari regi Ciciliæ xxxii. camelos, auro argentoque non mediocriter oneratos, se et suam civitatem ab iminentibus periculis liberantes. Post hæc Karolus et Edwardus totusque exercitus Christianus versus Ciciliam navigabant. Et appropinquantes portui Tripolis civitatis, obviis tempestatibus turbabantur. Rex igitur et natu majores, periculum evadentes, ad portum difficillime pervenerunt, alii in navibus peri-

Edward proposes to attack Tunis, but is forbidden by Charles of Anjou.

Death of Louis IX. Succession of Philip III.

Edward sails to Sicily. His danger near Tripoli.

---

[1] *quam*] qua, E.
[2] *et . . . affectu* (p. 21)] om. N.
[3] *morte . . . de*] om. E.
[4] *fratris ejus*] om. E.
[5] *Attendens*] Audiens, Bevere.
[6] *senex*] om. E.
[7] *quod esset*] ut decet, Bevere.
[8] *tempore multo*] necessitate, Bevere.
[9] *de*] pro, E.
[10] Bevere adds *imperatoris*.
[11] *sortitus*] insignitus, Bevere.

erunt cum pecunia Barbarorum, navibus Edwardi, inter alias positis, miraculose salvatis. Ad has enim angelus Domini percutiens non pervenit. Et merito, quia pecuniam Barbarorum non cupivit, sed terram, aspersam sanguine Jesu Christi, quantum in se fuit, restituere voluit Christianis. Adimplevit siquidem per effectum, quod conceperat in affectu. Commendavit namque Henricum cognatum suum, primogenitum regis Alemanniæ, Carolo regi Ciciliæ et Philippo in regem Franciæ coronando. Et singulis valedicens, cum suis sequacibus, quamvis[1] paucis, in civitate Acon applicuit, quam infra quartum diem reddendam didicit Saracenis. Civitatis ergo illius puniit seductores, necnon et quosdam de Venetis, qui Saracenis arma et victualia ministrabant. Soldanus itaque Babiloniæ, spe fraudatus, civitatem Acon viriliter[2] oppugnavit, quam non potuit optinere. Inde[3] transiens, cepit Hospitalariorum de Crac et Margat castra fortissima super mare.[3]

A.D. 1271.

His landing at Acre.

Relief of Acre.

Carolus rex Ciciliæ Philippo cognato[4] suo, regi[5] Franciæ affuturo, usque civitatem Viterbiensium fecit conductum, necnon et Henrico[6] primogenito regis Alemanniæ, quem prædicti principes receperant commendatum. Hunc astantem Missarum solempniis, in ecclesia sancti Silvestri civitatis prædictæ, Symon et Guydo, duo filii Symonis, quondam comitis Leycestriæ, gladiis peremerunt. Viterbienses, in memoriam interfecti, modum interfectionis in pariete depinxerunt, quam picturam quidam versificator intuens, sic dicebat:

Murder of Henry of Almaine at Viterbo by Simon and Guy de Montfort.

Regis Teutonici Ricardi clara propago,
Sternitur Henricus, velut hæc designat imago,
Dum redit a Trapoli, regum fultus comitiva,
In crucis obsequio patitur sub gente nociva.

---

1 *quamvis*] licet, Bevere.
2 *viriliter*] viriter, Ch.
3-3 *Inde . . . mare*] om. N.
4 *cognato*] nepoti, E.
5 *regi*] rege, Ch. A. N. W.
6 *Henrico*] Henricum, E.

A.D. 1270.

Irruit in templum post Missam stirps Guenelonis.
Perfodit gladius tunc Simonis atque Guydonis.
Disposuit Deus ut per eos vir tantus obiret,
Ne revocatis his gens Anglica tota periret.
Anno milleno Domini cum septuageno
Atque ducenteno, Carolo sub rege sereno,
Urbe Viterbiina fit in ejus carne ruina.
Cœli regina, precor, ut sit ei medicina.

His bones at Hayles. Ossa istius in monasterio de Hayles, quod pater ipsius a fundamentis in Anglia construi fecerat, sunt sepulta; cor vero ipsius in cuppa deaurata juxta feretrum sancti Edwardi in ecclesia Westmonasterii honorifice collocatur. Unus de interfectoribus suis, Symon, filius Symonis de Monte Forti, in castro quodam juxta civitatem Senensem obiit in hoc anno, qui nuper, tanquam Chaim, maledictus a Domino, vagus fuit et profugus super terram.

[Hoc anno kal. Aprilis apud passagium de Stokesby periit magister Gervasius de Hemlingtone, rector ecclesiæ de Uptone,[1] cum aliis quinque.] MS. Re.

De convalescentia regis Henrici post infirmitatem.

Henry III. Anno gratiæ MCCLXXI°.[2] Henricus rex tenuit Natale suum apud Wintoniam [qui] in quadragesima subsequente apud[3] Westmonasterium infirmitate valida fuerat fatigatus. Et de convalescentia sua[4] desperans, se

Rex Henricus III. orationibus ecclesiæ commendavit. Monachi Westmonasterienses tantum patronum perdere formidantes, in[5] tempore pluviali nudis pedibus novum Templum Londoniis processionaliter petierunt, ibidem missam pro rege in honore beatæ Mariæ Virginis celebrantes.

---

[1] Upton S. Margaret, Norfolk.

[2] MCCLXXI.] MCCLXX., E. Cl. N. Re. T. W., and so Bevere.

[3] apud Westmonasterium] om. Ch. E. T. W.

[4] sua] om. E. Bevere.

[5] in] a, E. Bevere.

Eo modo, quo prius, ad propria [1] revertentes, nunciabatur eisdem, quod rex convaluisset de infirmitate. Jusserat namque suis, ut monachis præciperent quod cantarent "Gaudent in cælis," dicens quod convaluit precibus monachorum. Hibernici insurrexerunt in Anglicos, pro magna parte interficientes et depopulantes eosdem.[2] Edwardus, cum magna militia exivit Acon, transiens per Nazareth, Cako, et Cayphas castra, interficiens, quos reperit, Saracenos. Sed revertebatur quamtocius, formidans pericula fratrum falsorum. A.D. 1271. Rising in Ireland. Edward at Nazareth, Kakon, and Haifa.

MS. Re. [Hoc quoque anno kal. Julii obiit Rogerus Bygot, comes Nortfolchiæ et marescallus Angliæ, et sexto idus ejusdem mensis sepultus est apud Thefordiam, ubi erat patronus. . . .[3] Itemque anno sub eodem domina Ranulpha uxor domini Willelmi de Sparham militis, qui dedit nobis [4] ad anniversarium suum unam marcam per annum. Hoc anno fuit forte gelu; pluribus enim diebus potuerunt viri ire super glacies ubilibet tam super ripam quam juxta desuper alias aquas profundissimas.] Death of Roger Bigod, who is buried at Thetford, and of Ranulpha de Sparham. Severe frost.

Hoc [5] anno obiit Johannes filius Edwardi quinquennis, nocte Inventionis sancti Stephani. Death of Edward's son John, Aug. 3.

MS. Cl. [Eodem anno obiit Bonefacius archiepiscopus Cantuariæ, kal. Augusti, cui successit Robertus de Kylwardby.] Death of archbishop Boniface. Robert Kilwardby archbishop.

Quod Edwardus vulneratus fuit a quodam Assasino.

Anno gratiæ MCCLXXII.[6] Rex Henricus tenuit Natale suum apud Westmonasterium. Hujus primogenitus Ed- *Vulneratus apud Acon Edwardus.*

---

[1] *propria*] propriam, Ch.

[2] Ch. has in the margin, "Et "hoc anno obiit Henricus de "Almannia nepos regis Henrici."

[3] The deaths of archbishop Boniface and Louis IX. (given above) are inserted here.

[4] i.e. to S. Benet Holme.

[5] *Hoc . . . Stephani*] in a different hand in Ch.; and only in Ch.

[6] MCCLXXII.] MCCLXXI., E. Cl. A. Re. T. W.; as Ch. originally.

A.D. 1272. [illegible] Norwich cathedral burnt.

wardus in civitate Acon a quodam Assasino cum cultello toxicato fuerat sauciatus. Sed cultellum extrahens de manibus Assasini, eundem protinus interfecit. Noluit benignitas Salvatoris Suum militem deperire. Processu namque temporis a letalibus vulneribus curabatur. De Terra Sancta quidam nobiles de Hybernia et nobilis vir, Thomas de Clara, qui secum captivos duxit quatuor Saracenos, in Angliam sunt reversi. His[1] temporibus, [scilicet v. idus Augusti], cives Norwycenses suam ecclesiam cathedralem in odium monachorum, instigante diabolo, combusserunt. Hos contestim cum sapientibus regni sui adiit rex Henricus incendiarios trahens, pendens judicialiter et comburens, jubens catalla fugientium fisco regio mancipari.[1] MS. Cl.

Obit Ricardi regis Alemanniæ fratris regis Henrici.

Ricardus, rex Alemanniæ, frater regis Angliæ, diem clausit extremum, sepultusque est in monasterio de Hailes, cujus patronus extitit et fundator.

Lease of land and pension granted by [illegible]

[Hujus etiam anni, sexto decimo kal. Julii, tradita est terra de Grenesvile, quæ quondam fuit domini Ricardi de la Rokele militis, Ricardo de Norwico ad terminum vitæ suæ. Quinto decimo kal. Julii data est pensio unius marcæ Nicholao de Horstede. Eodem die Ricardus de Norwyco feofavit nobis per cartam suam vi. acras terræ et dimidiam in Grenesvile.] MS. Re.

[*De combustione sanctæ ecclesiæ Trinitatis in civitate Norwycensi.*

Burning of the cathedral and monastery of Norwich.

[Anno Domini MCCLXXII. Tertio idus Augusti combusta est ecclesia sanctæ Trinitatis Norwyci. Causa combustionis fuit: die sanctæ Trinitatis post prandium sicut sæpe antefecerant, fregerunt lanceas ante portas prioratus, et orta est pugna inter homines villæ et homines prioratus propter fracturas lancearum, et occisi sunt unus vel duo de hominibus villæ. Villici valde irati cucurrerunt et armaverunt se. Homines prioratus intraverunt prioratum et clauserunt portas, MS. Re.

[1] His . . . mancipari] om. Re.

MS. Re. [villici venientes insultum fecerunt in portas monachorum, et non valentes intrare, portas ecclesiæ ad terram prostraverunt. Prior et monachi monuerunt eos diebus Dominicis ut prædictam injuriam emendarent, alioquin excommunicarentur. Villici postulaverunt emendationem de viris occisis. Quæ lucta duravit usque ad Dominicam proximam ante festum sancti Laurentii; tunc excommunicati sunt per ecclesias villæ. Illi valde irati die Lunæ prædaverunt cibum monachorum, quem emptor eorum emerat. Quod audiens prior fecit claudere omnes portas prioratus et constituit homines suos in capella ultra portas monachorum et in belfreido campanarum ad defendendum prioratum; qui jecerunt tela versus villicos et villici versus illos usque diem Jovis. Die illo, qui fuit crastinus sancti Laurentii, post prandium incenderunt villici portas monachorum, capella ultra portas illuminata; cucurrerunt et fregerunt unam portam quæ vocatur porta sancti Edmundi, et intraverunt et posuerunt ignem in ostio belefreidi campanarum et illud incenderunt cum campanis. Igne lacrimabiliter evagante, incendit ecclesiam, dormitorium, refectorium, infirmarium, sacristariam, elemosinariam, hospitum aulam, camerariam, turres cum campanis, et fere omnia ædificia. Remansit adjutorio Dei et Suæ gloriosæ Matris capella sanctæ Mariæ quam fecit episcopus Walterus de Suthfeld, et claustrum monachorum fere intactum et omnis domus episcopi. Incensa sunt vestimenta, libri, cappæ, et omnia ornamenta. Intraverunt villici filii Belial et occiderunt clericos et laicos prioratus quotquot invenerunt, et omnia quæ ignis reliquerat, ad quæ manus apponere potuerunt, deprædaverunt. Quarto kal. Septembris convenerunt apud Eyam dominus Rogerus de Scriningge, Norwycensis episcopus, et totus clerus ejus diocesis, ubi excommunicati sunt Nicholaus de Ely et alii octo nominatim

A.D. 1272.
Burning of the cathedral and monastery of Norwich.

A.D. 1272 [et omnes alii in genere qui prædictum facinus perpetraverunt. MS. Re.

Punishment of the guilty persons. [Decimo octavo kal. Octobris venit dominus rex Henricus iii. Norwycum, et demoratus est in domibus episcopi duodecim diebus, et fecerunt justiciarii ejus inquisitionem de hoc infortunio per xl. milites patriæ. Qui condempnaverunt xxxiii. homines Norwicenses, qui fuerunt equis distracti,[1] suspensi, et incensi, et una mulier incensa, et duo clerici, scilicet magister Stephanus de Blund et magister Galfridus le Broun et capellanus ejus, qui fuerunt primi istius facinoris, traditi sunt episcopo qui posuit eos in carcere. Milites etiam prædicti dixerunt quod prior Willelmus de Brunham fuit causa combustionis ecclesiæ suæ; unde rex iratus cepit maneria prioratus in manu sua et tradidit custodiam domus priori de Binham, nomine Robertus de Waltham. Sexto kal. Octobris resignavit Willelmus de Brunham prioratum, et conventus concessit ei ecclesiam de Wurtstede.[2]

Accusation of the prior William de Brunham.

His resignation.

William de Kyrkeby elected prior of Norwich. [Kalendis Octobris, quæ tunc fuerunt in Sabbato, elegerunt in priorem Willelmum de Kyrkeby, qui statim abiit ad episcopum ad Thorp, qui confirmavit eum, et comedit cum eo, et jacuit apud Neutone,[3] et Dominica mane intravit domum suam et vocavit bonos homines qui comederunt cum eo in quadam camera quæ fuit sub vouto et in claustro. Die Lunæ tenuit synodum: missam synodi cantaverunt in capella episcopi, synodum tenuerunt in occidentali capite ecclesiæ, ubi solebant tenere eam. Nam relictæ erant ibi ultra consistorium septem copulæ plumbo coopertæ ab igne, quando cetera omnia hostile favillavit incendium.

[Milites prædicti dixerunt quod xxxvii. dampnati et alii qui fugerant, prædictum facinus perpetraverunt;

---

1 *distracti*,] destracti, Re.

2 Worstead, still in the gift of the dean and chapter of Norwich.

3 Newton-by-Castle Acre, Norfolk.

Ms. Re. [alii cives ab hoc crimine erant immunes; videant illi si verum dixerint; monachi dixerunt quod fere omnes cives Norwyci huic facinori inaudito consenserunt, propter quod apud Eyam tota civitas interdicto supposita. Sed quando dominus rex venit, relaxatum est; post cujus discessum et synodum et iterum eidem supposita est, quia nullam emendam ecclesiæ facere voluerunt.

A.D. 1272. Norwich put under an interdict.

[Eodem die direxit dominus Rogerus Norwycensis monachum unum et clericum unum versus curiam Romanam, cui tunc præsidebat dominus Papa Gregorius ix., ad procurandum remedium super injuria irrogata Norwycensi ecclesiæ per filios iniquitatis. Misit etiam Henricus iii. rex nuncios domino Papæ, mandans quod fuit apud Norwycum et quod fecit inquisitionem per xl. milites patriæ fidelissimos, qui culpabiles dampnaverunt; et quod prior Willelmus de Brunham fuit causa combustionis. Miserunt villici clericum unum, excusantes se vel quomodo sicut poterant. Prior Norwyci Willelmus de Kirkeby suscepit maneria sua, nihil dando regi. Et prior de Binham statim ea ei liberavit, nihil de ipsis maneriis accipiendo, quia præceperat ei rex invenire conventui Norwyci de illis maneriis necessaria et de reliquo reparare ecclesiam. Pridie idus Februarii obiit prior Willelmus Norwyci, postquam vixerat xxvi. ebdomadas post infortunium ecclesiæ suæ, post resignationem prioratus et susceptionem ecclesiæ de Wrtstede xix. ebdomadas.]

The bishop and the king send to Rome on the matter.

Death of the late prior William de Brunham

De morte regis Henrici Tertii.

Anno gratiæ MCCLXXII°.[1] Sexto decimo kalendas Decembris, devotus Dei cultor, illustris rex Anglorum Henricus Tertius, filius regis Johannis, post quin-

Death of Henry III., Nov. 16.

---

[1] *MCCLXXII.*] sic, and so the two MSS again agree in the numbering of the years. A. is altered to MCCLXXIII.

A.D. 1272

quaginta sex annos et dies xx. coronationis suæ, anno ætatis suæ sexagesimo quinto, ab hac luce migravit, et xii. kalendas ejusdem, die videlicet gloriosi regis et martyris Edmundi, in ecclesia Westmonasterii quam

His burial at Westminster.

propriis sumptibus fecerat renovari, invitis Templariis qui corpus[1] regium vendicabant, coram magno altari sibi dignam meruit sepulturam. Qui quantæ fuerat innocentiæ, quantæ patientiæ, quantæque devotionis in obsequio Salvatoris, Dominus novit, et qui ei fideliter adhæserunt. Et insuper quanti meriti in vita sua

Miracles.

fuerat apud Deum, testantur post ipsius mortem miracula subsecuta. Rege igitur sepulto, sicut mos est regibus sepeliri,[2] Gilebertus et Johannes, comites Gloverniæ et Warenne, necnon clerus et populus, ad

Fealty sworn to Edward.

magnum altare ecclesiæ supradictæ celeriter properarunt, Edwardo primogenito regis fidelitatem jurantes, qui si viveret penitus ignorarunt. Agebat enim remotis in partibus transmarinis, contra crucis Christi adversarios bellaturus. Postmodum ad novum Templum Londoniarum nobiliores regni pariter convenerunt. Et facto sigillo novo, constituerunt fideles ministros et custodes, qui thesaurum regis et pacem regni fideliter custodirent. Sicque pax novi regis Edwardi in cunctis regni finibus proclamatur.

Fire at Norwich.

[Hoc anno combustio ecclesiæ Norwycensis. Eodem anno Willelmus de Brunham renunciavit prioratui Norwycensi, cui successit Willelmus de Kyrkeby. Iste Henricus genuit filios et filias, scilicet, Edwardus, Margareta, Edmundus, Beatrix, Katerina.] MS. Cl.

Redit a terra sancta Edmundus filius regis.

Hibernici, facto congressu cum Anglicis, perierunt pariter et fugerunt. Edmundus, filius regis genitus post Edwardum, de Terra Sancta rediens, fuit receptus ab indigenis cum honore. Post mortem Papæ Clementis per duos annos et decem menses sedes apostolica

---

[1] *corpus*] om. E.

[2] In the margin in Ch. is inserted, "*Robertus Cantuariæ episcopus.*"

vacans fuit. Igitur cardinales, convenientes in unum, dominum Thealdum, archidiaconum Leodicencem, qui commorabatur in transmarinis partibus cum Ædwardo, communiter elegerunt. Qui, de sua electione auditis rumoribus, ad curiam properavit, et summum sacerdotium est adeptus. De isto dicti fuerant isti versus:

A.D. 1272. Election of Pope Gregory X.

Papatus munus tenet archidiaconus unus,
Quem patrem patrum fecit discordia fratrum.

Hic in creationis suæ primordio mandavit litteras generales per singulas nationes de concilio congregando kal. Maii, sub anno gratiæ MCCLXXIV.[1] Unde[2] dictum fuit de illo,

He proposes to hold a council in 1274.

Gregorius denus colliget omne genus.

His diebus, cum Edwardus in civitate Acon diutius expectasset Christianorum et Tartarorum auxilium, eo quod proposuisset delere per manum validam Saracenos, videns se ab utrisque delusum, quia Christiani ad propria recesserunt, et Tartari, qui Moalli, intestina tirannide perierunt, dimissis in Acon stipendariis, mare transiit, applicans in regno Ciciliæ. Cui cum honore rex Karolus obviavit, ipsum conducens usque Urbem Veterem, in qua Romana curia residebat. Papæ Gregorio, modo[3] domino, nuper familiari suo, exposuit Edwardus pericula Terræ Sanctæ. Petiit postea quod sententialiter condempnaret Aldebrandinum comitem, dictum le Rus, et Guydonem de Monte Forti, qui Henricum primogenitum regis Alemanniæ, cognatum suum, in Viterbio funestis gladiis peremerunt. Papa protinus hos mandavit. Comes Rubeus se purgavit. Dominus papa Guydonem de Monte Forti, tam pro contumacia quam offensa, anathemate perpetuo condempnavit; sacrilegii, homicidii, sicarii, et

Edward leaves Acre and lands in Sicily.

Charles, king of Sicily, conducts him to Orvieto.

The murderers of Henry of Almaine condemned.

Guydo Montis Fortis a Papa ex-

---

[1] MCCLXXIV.] MCCLXXII., E; MCCLXXIIII., T.

[2] *Unde . . . genus*] om. Re.

[3] *modo*] om. E. Bevere.

A.D. 1273. læsæ majestatis reum pronunciavit sententialiter et infamem, ita ut neque condere testamentum, neque testimonium ferre, neque præses, consul, vel potestas esse poterit civitatis. Hunc etiam ab omnibus officiis, dignitatibus, seu etiam administrationibus civilibus aut publicis, sequestratum et exhæredatum usque in quartam generationem decrevit. Quod decretum jussit ab omnibus inviolabiliter observari, quousque idem Guido ad curiam Romanam advenisset, et se voluntati Papæ in omnibus submisisset. Præterea omnes illos, qui eum receptaverunt scienter, excommunicationis vinculo innodavit, et terras eorum supposuit interdicto, mulieribus dumtaxat exceptis, pœnitentiis decedentium, et baptismate parvulorum. His rite

Edwardus recessit a curia Romana.

peractis, Edwardus recessit a curia, cui communitates[1] civitatum Tusciæ et Italiæ cum magno tripudio tubis ductilibus obviarunt, communiter proclamantes, "Vivat imperator Edwardus." Mediolanenses ei munera optulerunt, equos electos, coopertos sclavoniis de scarleto, quos, illis cogentibus, invitus recepit. Recedens

Edward in Burgundy.

ab Italia, venit in Burgundiam, ubi quendam nobilem et[2] potentem, qui rapinis et spoliis intendebat, cum fortissimo castro suo, comiti[3] Sabaudiæ reddidit vel invitum. Prius namque terrenum dominum non habebat, et ideo transeuntes[4] liberius spoliabat, quia non erat qui excessus corrigeret delinquentis.[5] Episcopi et

Episcopi, abbates, comites et barones occurrunt Edwardo.

abbates, comites et barones, de Anglia venientes, domino Edwardo in descensu montium Burgundiæ occurrerunt, benedicentes Dominum, qui fecit prosperum iter suum. Gallici igitur, qui nunquam indignatione et jactantia caruerunt, videntes tantam multitudinem domino suo[6] obviam venientem, torniamen-

---

[1] *communitates*] comitates, Ch. A.; comitates, Cl. Re.; communitates, W.

[2] *et potentem*] om. E. Bever. Phill.

[4] *transeuntes*] om. Ch.

[5] *delinquentis*] delinquentium, T. W.

[6] *suo*] Edwardo, E.; om. N

tum apud Cabiloniam Burgundiæ proclamarunt. Die statuto, aciebus dispositis, Anglici cum Gallicis pugnaverunt. Sed fortitudo [1] Francigenarum finaliter fuerat dissipata. Edwardus,[2] postmodum comites et barones, cum laudis titulo recesserunt. In [3] hoc torniamento conflictus peditum magnus fuit. Anglici vero [4] indignationis stimulo agitati, quamplurimos de Francigenis occiderunt, et quia viles erant personæ, parum curabatur de [5] eis. [Erant enim inermes pedites, spoliis intendentes.] Edwardus igitur de partibus Burgundiæ [6] venit in Franciam, quem rex Franciæ Philippus, ipsius cognatus, lætanter suscepit. Erant enim iste [7] rex Franciæ Philippus et Edwardus de duabus sororibus procreati, et ideo se invicem specialius dilexerunt. Cum ergo essent mutuis conviviis recreati, Edwardus a rege Franciæ terras, quæ sibi jure hæreditario competebant, petiit cum effectu, dicens, se paratum ad facienda singula quæ sunt juris. Rex Franciæ petita concessit; Edwardus sub hac forma verborum homagium fecit ei; "Domine rex, facio vobis homagium [inde] "pro omnibus terris, quas debeo tenere de vobis." Unde nonnulli receperunt hanc protestationem, quasi pro Normannia loqueretur. His rite peractis, rege [8] et paribus Franciæ valedicto, Aquitanniam properavit. Ad quam veniens, homagia et debita servitia recepit de suis, castigans et terrens quos ibidem reperiit adversantes. Interim quidam Anglici [9] excandescentes invidia et furore, quidam [de suis] alienam pecuniam sitientes, et ex corde proprio prophetantes, dicebant Edwardum nunquam in Angliam [10] reversurum. Hi

A.D. 1272.

Tournament at Chalons-sur-Saone.

MSS. E. N.

Reception of Edward in France by Philip III.

He does homage for his lands.

He goes into Aquitaine.

[1] *fortitudo*] fortitudine, Bevere.
[2] *Edwardus . . . . barones*] Anglici, Bevere.
[3] *In hoc torniamento*] Inter hoc torniamentum, E.
[4] *vero*] namque, E. N.
[5] *de eis*] de eorum interitu, E. N. Bevere.
[6] *partibus Burgundiæ*] Burgundia, E. N. Bevere.
[7] *iste*] isti, E. Cl. Bevere.
[8] *rege*] regi, MSS. exc. Cl.
[9] *Anglici*] only in E. N. Bevere.
[10] *Angliam*] Anglia, E.

A.D. 1272. Rebellion in the North put down by Edmund and Roger Mortimer.

volentes de futuris contingentibus diffinire, usque ad numerum ccc. loricatorum,[1] exceptis peditibus et inermibus equitantibus, in partibus Borealibus Angliæ[2] convenerunt, quos insequebantur nobiles milites et potentes Edmundus frater Edwardi et Rogerus de Mortuo Mari, cum armatorum maxima comitiva. Quod cum rebelles audierant conjurati, colligationibus dissolutis ad propria receptacula redierunt, nihil facinoris ulterius attemptantes.

Raymond of Gascony sent into England by the Pope.

His diebus quidam clericus, nomine Reymundus, Vasconicus natione, a summo pontifice in Angliam fuit missus, qui potestatem habuit compellendi ecclesiasticas personas ad decimas per duos annos, tam de temporalibus quam spiritualibus, Edwardo[3] et Edmundo, filiis regis Angliæ, persolvendas. Hic partem collectæ pecuniæ tribuit nobilibus supradictis, pro expensis [suis] partem sibi non modicam reservavit, et ad dispositionem Papæ partem maximam congregavit.[4]

Bishops of London.

Obiit[5] Henricus[6] episcopus Londoniensis, cui successit Johannes.

Quod[7] *Edwardus invenit multos rebelles in Vasconia.*

Edward in Gascony. Capture and escape of Gaston de Bearn.

Anno gratiæ MCCLXXIII°.[8] Edwardus in partibus Wasconiæ morabatur, ubi Gastonem de Bierna, quendam nobilem, consanguineum suum, quem fidissimum[9] amicum habere credebat, invenit callidissimum proditorem, quem captum, honorificentius quam debuit, custodivit. Ipse namque cum custodibus equitans die

---

[1] *loricatorum*] loricarum, E.

[2] *Angliæ*] interlined in Ch.; not in E.

[3] *Edwardo et Edmundo*] Edwardus et Edmundus, N.

[4] *congregavit*] altered in Ch. from *[illegible]*, which E. N. have.

[5] *Obiit . . . Johannes*] om. E. N.

[6] *Henricus*] Hugo, Re. This was Henry of Sandwich.

[7] The title in E. is *De evasione Gastonis de Bierne.*

[8] Ch. has in the margin later: "Hoc anno apud Bayonyam natus "est Alphonsus filius regis qui "nominatus est post regem His"panniæ Alphonsus."

[9] *fidissimum amicum*] fidelissimum, E. Cl.

quodam gratia spatiandi, ascendit dextrarium, quem callide procuraverat, et aufugit, non longe de suis reperiens multitudinem armatorum. Edwardus insequebatur protinus fugientem, castra ipsius capiens, non personam. Comitissa etiam[1] Lemovicensis Edwardo restitit, sibi homagium denegans et servitia cætera, quæ debebat. A.D. 1273. Rebellion of Margaret, countess of Limoges.

MSS. E.N. [Hoc anno obiit Henricus de Sandwico, Londoniensis episcopus, cui successit Johannes de Chisshulle, decanus sancti Pauli.] Bishops of London.

De consilio Lugdunensi, sub Papa Gregorio decimo.

Anno gratiæ MCCLXXIV°. Kalendis Maii, sub Gregorio Papa decimo, apud Lugdunum fuit concilium maximum celebratum, quod a kalendis prædictis usque ad xvi. kalendas Augusti duravit. In hoc concilio dominus Papa Edwardum omnibus commendavit, dicens Terram Sanctam fuisse deperditam nisi venisset citius ad eandem. In hoc concilio Papa statuit, quod per[2] subsequentes sex annos de cunctis proventibus[3] ecclesiasticis in subsidium Terræ Sanctæ decimæ solverentur. In hoc etiam concilio de conversione Græcorum post scisma[4] lætitia magna fuit. Tenor[5] litterarum auro bullatarum quas Græci detulerunt ad concilium fuit iste:[5] Council of Lyons under P. Gregory X. Conversion of the Greeks.

Littera Pallilogi Imperatoris Græcorum.

"Sanctissimo et beatissimo primo et summo pontifici "Apostolicæ sedis universali Papæ, et communi patri Chris- Letter of Michael Palæo-

[1] *etiam*] om. E. This is Margaret, widow of Guy VI.

[2] *per subsequentes sex*] sub sequentes septem, E.

[3] *proventibus*] provenientibus, E.

[4] Lamb. adds "centum annorum."

[5]–[5] *Tenor . . . iste*] om. Re.; E. N. B. have, "Qui (Quibus, N.) litteras auro bullatas, quarum "tenorem propter earum prolixitatem huic operi non inseruimus, ad concilium detulerunt" (see below, p. 43), and omit the letters. They are given in Mansi, xxiv. 67, 74, from Wadding. The first only is in A. The copies here are hopelessly corrupt.

A.D. 1274. [illegible]

"tianorum omnium, venerabili patri imperii nostri, domino Gregorio, Michael a Christo Deo fidelis, rex et imperator, et moderator Græcorum, Ducas, Angelus Comminus, Pallæologus, et spiritualis filius magnæ sanctitatis vestræ, decentem honorem et reverentiam, cum sincera et pura affectione et omni postulationi.

"Quoniam missi sunt a magna sanctitate vestra ad imperium meum nuncii, Deo placentes, ordinis fratrum Minorum, frater Jeronimus de Osculo, frater Reymundus Berengarii, frater Bonagratia de sancto Johanne in Persecto, et frater Bonee Aventura de Mugello, et detulerunt litteras magnæ sanctitatis vestræ imperio meo, in quibus inter alia de confessione fidei, quam docet et prædicat et confitetur sacrosancta Romana ecclesia, continebatur, et oportebat de his magis responsionem facere decenter, ecce hoc facit imperium meum. Habeat autem confessio fidei in littera sic. Credimus sanctam Trinitatem, Patrem et Filium et Spiritum Sanctum, unum Deum omnipotentem, totamque in Trinitate Deitatem, ejusdem naturæ, coæternam et coomnipotentem, unius voluntatis, potestatis, et majestatis, Creatorem omnium creaturarum, a Quo omnia, per Quem omnia, in Quo omnia quæ sunt in cælo et in terra, visibilia et invisibilia, corporalia et spiritualia. Credimus singulam quamque in sua Trinitate personam, unum verum Deum plenum et perfectum. Credimus ipsum Verbum Dei æternaliter natum . . . . ex Spiritu Sancto et Maria semper Virgine cum anima rationali, duas habentem nativitates, unam ex Patre nativitatem æternam, alteram ex Matre temporalem, Deum verum et hominem verum, propriam in utraque naturam, et perfectum, non adoptivum neque fantasticum, sed unum et unicum filium Dei, in duabus et ex duabus, divina scilicet et humana, naturis [in] unius personæ unitatem non passibilem, etiam et inmortalem divinitate, sed in humanitate pro nobis et pro salute nostra passum vera carnis passione, mortuum et sepultum, et descendisse ad inferos, ac tertia die resurrexisse a mortuis vera carnis resurrectione; die quadragesimo post resurrectionem, cum carne, qua resurrexit, et anima ascendisse in cælum, et sedentem ad dexteram Dei Patris, inde venturus judicare vivos et mortuos, et Se redditurum unicuique juxta opera sua, sive bona fuerint

"sive mala. Credimus et Spiritum Sanctum, plenum et perfectum, verumque Deum, ex Patre Filioque procedentem, coequalem et consubstantialem et coomnipotentem et coæternum per omnia Patri et Filio. Credimus hanc sanctam Trinitatem, non tres Deos, sed unum Deum, omnipotentem, æternum, et invisibilem, et incommutabilem. Credimus sanctam Catholicam et Apostolicam unam esse veram Ecclesiam, in qua unum datur sanctum baptisma, et vera omnium remissio peccatorum. Credimus etiam veram resurrectionem hujus carnis quam nunc gestamus, et vitam æternam. Credimus etiam novi et veteris Testamenti, legis et prophetarum et Apostolorum, unum esse auctorem, Deum omnipotentem. Hæc est vera fides Catholica; et hanc supradictis articulis tenet, et prædicat sacrosancta Romana Ecclesia. Sed propter diversos errores, e quibusdam ex ignorantia et ab aliis ex malitia introductos, dicit et prædicat eos, qui post baptismum in peccatis labuntur, non rebaptizandos, sed per veram pœnitentiam suorum consequi veniam peccatorum. Quod si vere pœnitentes in caritate decesserint, antequam dignis pœnitenciæ fructibus de commissis satisfecerint et omissis, eorum animas pœnis purgatoriis aut karacterii,[1] sicut nobis frater Johannes explanavit, post mortem purgari, et ad pœnas hujusmodi relevandas prodesse eis fidelium vivorum suffragia, missarum scilicet sacrificia, orationes, et elemosinas, et alia pietatis opera, quæ a fidelibus pro aliis fidelibus fieri consueverunt secundum Ecclesiæ instituta. Illorum autem animas, qui post sacrum baptisma susceptum nullam omnino peccati maculam incurrerunt, illas etiam quæ omnino post contractam peccati maculam, vel in suis manentes corporibus vel eisdem exutæ, prout superius dictum est, sunt purgatæ, in cælum mox recipi. Illorum autem animas qui in mortali peccato vel cum solo originali decedunt, mox in infernum descendere, pœnis tamen disparibus puniendas. Hæc sancta Romana Ecclesia firmiter credit et asseverat, et quod nihilominus in die Judicii, omnes homines ante Tribunal Christi cum suis corporibus comparebunt, reddituri de factis propriis rationem. Tenet etiam et docet eadem sancta Romana Ecclesia vii. ecclesiastica sacramenta, unum scilicet

A.D. 1274. Letter of Michael Palæologus, with a profession of faith.

[1] *karacterii*] sic MSS.; catharteriis, Mansi.

A.D. 1274. Letter of Michael Palæologus with a profession of faith.

" baptisma, de quo dictum est supra, aliud est sacramentum
" confirmationis, quod per manuum impositionem episcopi
" conferunt, crismando renatos; aliud est pœnitentia, aliud
" Eukaristia, aliud est sacramentum ordinis, aliud est
" matrimonium, aliud extrema unctio, quæ secundum
" doctrinam beati Jacobi infirmantibus exhibetur. Sacra-
" mentum Eukaristiæ ex azimo conficit sancta Romana
" Ecclesia, tenens et docens quod in ipso sacramento panis
" vere transubstanciatur in Corpus, et vinum in Sanguinem
" Domini nostri Jesu Christi. De matrimonio vere tenet,
" quod nec unus vir plures uxores simul nec una mulier
" permittitur habere plures viros. Soluto vero legittimo
" matrimonio per mortem alterius conjugum, secundas et
" tertias deinde nuptias successivo licitas esse dicit, si
" impedimentum canonicum aliud ex causa alia non obsistat.
" Ipsa quoque sancta Romana Ecclesia summum et plenum
" primatum super universam Catholicam Ecclesiam optinet,
" quod se ab ipso Domino in beato Petro, Apostolorum
" principe sive vertice, cujus Romanus pontifex est
" successor, cum potestatis plenitudine recepisse veraciter
" et humiliter recognoscit. Et sicut præ cæteris tenetur
" fidei veritatem defendere, sic, et si quæ de fide subortæ
" fuerint quæstiones, suo debent judicio diffiniri. Ad hanc
" quilibet gravatus potest super negotiis ad forum ecclesi-
" asticum pertinentibus, appellare, et in omnibus causis ad
" examen ecclesiasticum spectantibus, ad ipsius potest
" judicium recurri, et eidem omnes ecclesiæ sunt subjectæ;
" ipsarum prælati obedientiam et reverentiam sibi dant.
" Ad hanc autem sic potestatis plenitudo consistit, quod
" alias ecclesias, et patriarchales præcipue, diversis privilegiis
" eadem Romana Ecclesia honoravit, sua tamen observata[1]
" prærogativa. Hæc quidem in generalibus conciliis. Hæc
" autem in aliquibus aliis, semper salva subscripta fidei
" veritate, prout plene lecta est et fideliter exposita, veram,
" sanctam, catholicam, et orthodoxam fidem esse cognosci-
" mus, et eam acceptamus, et corde et ore profitemur, quia
" hanc veraciter tenet, docet, et prædicat sancta Romana
" Ecclesia, inviolabiliter observaturos eandem confessionem,
" et in ea omni tempore perseveraturos, nec ab ea unquam
" ullo tempore recessuros quoquo modo, aut deviaturos vel

---

[1] *observata*] in the margin in Ch.

" discrepaturos, promittimus; primatum quamquam[1] ipsius " sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ, prout in præmissa serie " continetur, ad ipsius Ecclesiæ obedientiam spontaneam " venientes, fatemur et recognoscimus, acceptamus ac sponte " suscipimus. Prædicta siquidem profitentes, et attendentes " et acceptantes et promittentes nos servaturos, prout " dictum est, rogamus magnam sanctitatem vestram, ut " Ecclesia nostra Græcorum dicat sanctum symbolum, sicut " dicebat hoc ante scisma usque in hodiernum diem, ut " permaneamus in ritibus nostris, quibus utebamur ante " scisma, qui scilicet ritus non sunt contra supradictam " fidem, nec contra divina præcepta, nec contra doctrinam " novi et veteris Testamenti, nec contra sanctum concilium " universalium istorum patrum approbatorum, a sanctis " spirituali dominatione sanctæ Romanæ ecclesiæ celebratis. " Hæc igitur non grave est vestræ magnæ sanctitati, nec " inassuetum, et nobis nunc difficile, propter infinitam " multitudinem populi. Commisimus autem et præsentibus " nunciis imperii nostri, ut prænotata per præsentes " litteras imperii nostri confiteantur et attendant vice " imperii nostri coram magna sanctitate vestra. Præsentes " litteras de nostra recognitione, acceptatione, et confes- " sione, propria manu Dei gratia imperiali subscriptione " signavimus, et sigillum nostri imperii inferius fecimus " appendi."

A.D. 1274. Letter of Michael Palæologus, with a profession of faith.

Litteræ prælatorum de Græcia.[2]

" Sanctissimo, venerabili, beato Papæ antiquo Ro- " manorum, domino Gregorio magno pontifici excellen- " tissimæ Apostolicæ sedis, et venerabilissimo domino et " patri nostræ humanitatis, Nos qui ecclesiasticam comple- " mus ordinationem, novæ Romæ sanctissimæ Ecclesiæ " salutem, et spiritualis subjectionis affectionem, ubique. " Metropolita Ephesenus, præhonoratus exharchus totius " Asiæ, cum ea, quæ circa me est, sancta synodo. " Metropolita ejusque[3] in Tracheia, et præsul honorato-

Letter of the Greek prelates.

---

[1] *quamquam*] sic MSS.; quoque, Mansi.

[2] Mansi, xxiv. 74. It is not in A.

[3] *ejusque*] sic, for *Heracleæ*.

A.D. 1274. Letter of the Greek prelates.

rum, cum ea, quæ circa me est, sancta synodo. Metropolita Calcedoniæ superhonoratus, Metropolis Theolonicensis superhonoratus, cum ea, quæ circa me est, sancta synodo. Metropolis Tyonorum, cum ea, quæ circa me est [sancta synodo]. Episcopus Metropolis Conconii,[1] cum his, qui circa me sunt, episcopis. Metropolis Naupacti superhonoratus, cum ea, quæ circa me est, sancta synodo. Metropolis Aracheæ[2] Ponti superhonoratus, cum his qui circa me sunt episcopis. Metropolitanus Conconii, cum his qui circa me sunt episcopis. Metropolis Karias, cum ea quæ circa me est, sancta synodo. Metropolitanus Betheritas[3] superhonoratus, et locis inibi bene completis cum ea quæ circa me est synodo. Metropolis Athenarum et locum Philipapolitis supplens, cum his qui circa me sunt episcopis. Metropolis superhonoratus, et exarchus insularum Kiclicladan,[4] cum his, qui circa me sunt episcopis. Metropolis Philippensium, cum his qui circa me sunt episcopis. Metropolis Sinuicæ,[5] cum his qui circa me sunt episcopis. Metropolis Serrorum cum ea, et cæt. Metropolis Ananstdas,[6] Metropolis Alaniæ, Metropolis Pryscæ, Metropolis Meditarum, Metropolis Avidi, Metropolis Christianopoleos, Metropolis Silibria, Metropolis Mestbrios, Metropolis Apro, Metropolis Akinii. Metropolis Pigonet Parii, Metropolis Dedimatici, Metropolis Anastasipoleos. Archiepiscopus Bisias, Archiepiscopus Bipsellorum,[7] Archiepiscopus Gatilleris, Archiepiscopus Derkis, Archiepiscopus Præconis, Archiepiscopus Lopodii, Archiepiscopus Pergami, Archiepiscopus Melemerbi, Archiepiscopus Besias. Ad[8] hanc autem cum nobis pontificibus, et magna synodo, et archidiaconus honoratissimus Severcibilis regalis cleri cum totali venerabili clero, cum his autem et qui clerum complent sanctissimæ ecclesiæ magnæ Dei, videlicet magnus conconomus, prothedicus, logotheta, contricius,[9] referendarius,[10] qui super judicia, qui super

---

1 *Conconii*] Iconii, Mansi.

2 *Aracheæ*] Heracleæ, Mansi.

3 *Betheritas*] Beræas, Mansi.

4 *i.e.* Cycladum.

5 *Sinuicæ*] Smyrnæ, Mansi.

6 *Ananstdas*] Amastudæ, Mansi.

7 *Bipsellorum*] Cypsellorum, Mansi.

8 *Ad hanc*] adhuc, Mansi.

9 *contricius*] castrisius, Mansi.

10 *referendarius*] referverdarius, Ch.

"secreta, qui super sacrum[1] et dona apostolica, qui primiterius Patriarchalium notariorum,[2] qui princeps ecclesiarum, qui super petitiones, qui rememoratis, qui hostiarii, qui Patriarchales notarii, omnes qui prothopapas, cum toto presbiterio archidiaconatus ecclesiastici, et qui domestici, cum omnibus psalmistis et lectoribus. Non solum nunc[3] sed prius beatissimæ et sanctissimæ nostræ ecclesiæ in gravi faciebamus divisionem integritatis, et ecclesiarum Christi et memoriam totaliter referebamus unitatem et dilacerabamus victibus. A.D. 1274. Letter of the Greek prelates.

"Quomodo, qui unius pastoris [sumus] non in unum et inter unum aggregamur ovile, nec unum replemus mandatum Christi, sed ea quæ sunt desidiæ magis eligimus, et pacis bono amisso, invenire non quærimus illud, quod circa[4] boni quidem zelus nobis declarabatur? Nullus autem erat qui conjungeret[5] super omnes in unum, et sufflaret quasi ad unum flamen accessionem singulorum[6] impositam quam autem quod secundum Christum; desiderii a Deo coronatum sanctum nostrum imperatorem totum ad seipsum ut tenebat intellectum attendentem et oportebat, nec in hac parte Dei gloria præhonorabilius aliquibus reputasse. Pius[7] ipse in seipso laborat et curat, quo utique invento modo non declinet nec ad remissionem, donec scissuram ecclesiæ ad unam interim compaginaret unitatem; deinde non deficiebat communicando nobis, quod in voluntate habebat semper, et ostendendo qualiter habet propositum animæ. Ut autem ad ipsum venerabiles nuncii vestræ sanctitatis et Apostolicas litteras porrexerunt et præsentaverunt, quam vestra beatitudo desiderantium accelerat conjunctionem, totus et mox operis ergo exurgit promptius, et prætermittit quidem alterum esse, et quasi in secunda [consideratione] reputat, proponens ea quæ mandatorum sunt, sollicitudinum et dispositionum. Convocat etiam ad ipsum nostrum pontificale universum collegium, et postmodum alios, quotquot maxime spiritualibus adhæreant et circa studium [ecclesiasticum] exercitium ha-

---

[1] *sacrum et dona apostolica*] sacram et donor apostolici, Ch.

[2] *notariorum*] notatorum, Ch.

[3] *nunc*] nec, Ch.

[4] *circa . . . zelus*] ex bono zelo, Mansi.

[5] *conjungeret*] contingeret, Ch.

[6] *singulorum*] singulum, Ch.

[7] *Pius*] P?, Ch.

A.D. 1274. Letter of the Greek prelates.

" bent unum, et quantus[1] quidem nocturnus et diutur-
" nus labor et e medio quidem diuturnare usque ad solis
" occasum impransus, modo vero et nocturnare quasi
" totaliter pervigil, quam etiam sibi studii excellens,
" et quasi semper in promissum, donec ad unam et
" eandem multorum attrahat sententias, longiore qui-
" dem sed indigno[2] sermone agitatam,[3] si totum vestræ
" magnitudini præsentemus. Quidam nostrum statum
" converterunt, et quæ pacis fuerant, amplexati sunt;
" quidam vero magis obstinatiores apparuerunt, temporis
" longitudinem revolventes quasi in mentem, et apponentes
" alii quasi de necessitate contingentium eis. Sed a
" Deo coronati diligentia unius imperatoris vicit in
" finem, et habet omnes jam concordes ad unam
" hanc unionem, per quam Apostolicæ sedi antiquæ,
" Romæ, ab antiquo attributos primatus attribuere assen-
" timus.[4] Hoc[5] sancta Dei gratia, ut habeat ex nobis
" Apostolica magnitudo vestræ sanctitatis agnoscere, qua-
" liter magnifico imperatori nostro simul communica-
" mus in sententia; et quæ quidem attenderit et vult
" libenter, et nos acceptamus; breviter præsentem epistolam
" innotamus, et ad conspicuam excellentiam vestræ magni-
" tudinis transmittimus. Scitote quod volumus, quod pon-
" tificalis sedes[6] tota plenitudine, cum toto venerabili clero,
" et omnibus officiariis, sacerdotibus, et diaconis, lectoribus,
" ibi sanctissimæ ecclesiæ Dei jam convenit in unum, et[7]
" attributum promptum vestræ sanctitati et Apostolicæ sedi,
" quod ad honorem pertinet, etiam[8] alia primum et sum-
" mum pontificem ecclesiarum omnium et[9] omne nominatur.
" Sed antiquam internuntiorum confectionem [agnovimus],
" quam et patres nostri semper attenderunt[10] toto præterito
" tempore usque[11] ad tempus hoc. Scio nostrum patriar-
" cham[12] et subsequenter omnes[13] alios, quotquot convenerunt,

[1] *quantus*] quartus, Ch.
[2] *indigno*] indingi, Ch.
[3] *agitatam*] actum ut, Ch.
[4] *assentimus*] assensimus, Ch.
[5] *Hoc*] Homo, Ch.
[6] *sedes*] sedis, Ch.
[7] *et attributum promptum*] ut attribuat prompte, Mansi.
[8] *etiam alia*] nec alium, Mansi.
[9] *et omne nominatur*] nominaturi, Mansi.
[10] *attenderunt*] attendant, Ch.
[11] *usque*] ut, Ch.
[12] *patriarcham*] pontificum, Ch.
[13] *omnes alios*] omnibus aliis, Ch.

"[ut] in unam hæreant, sedis ponerent concordiam, [obsecravimus]. Ipse[1] vero cum fortitudine apprehensus est primus, postea non decidet a voluntate, nec a prima retentione cum intentione mutatus est. Unde et pluries nos prælati corrigimus ipsum, ipse nequaquam ad præsens adquievit. Nos autem et nobiscum potentissimus imperator injunximus a patriarchali sede recedentem nunc[2] in unum sollicitanum manere, quæ sunt Constantinopoli monasteriorum, donec muncii ad vestram sanctitatem accedant, et pater[3] reportione sermonem vestrum, et si magnitudo vestra [ita] recipiat, delegat[4] attendens[5] reversis legatis. Finem optinentes, nos communiter et interim convenientes, attrahemus patriarcham nostrum, ut si recedere ipsum ab intentione contingat, nobisque inclinaverit, et reddet benivole esse, quod præteritis temporibus trono Apostolicæ sedis insuper excellens[6] honor attributus est; sic habebimus ipsum pontificem et spiritualiter, sicut prius præsidentem. Si vero immutabiliter se habeat in sententia nunc dependere, omnis necessitas est ipsum quidem deicere,[7] et patriarchali principatu[8] penitus [privare]; nos autem constituere et promovere alium, qui utique consentiat prius nobiscumque ejusdem voluntatis esse, et reddere convenientes primatus summitati sanctitatis vestræ. Hæc igitur proponimus; a Deo honorate domine, nos, qui patriarchali Constantinopolitanæ sedi sublimes[9] pontifices cum omnibus qui circa nos venerabilibus clericis habemus et brevibus his diligenter augmentari, qualiter si solum vestra magnitudo,[10] ea quæ sunt legationis admittat, nihil est quod tempus dicat,[11] et inclinamus prompte, [et] magnæ vestræ altitudini[12] submittimus, et valde gratanter ea quæ sunt spiritualis subjectionis totius asserimus, et

A.D. 1274.
Letter of the Greek prelates.

---

[1] *Ipse*] Ipsi, Ch.

[2] *nunc in unum sollicitanum*] sic Ch.; Mansi gives "omnino in "una forma solitudinis."

[3] *pater reportione*] audiant, Mansi.

[4] *delegat*] diligat, Ch.

[5] *attendens*] certos delegatos cum nostris, Mansi.

[6] *excellens honor attributus*] excellentem honorem attributum, Ch.

[7] *deicere*] decidere, Ch.

[8] *principatu*] principatus, Ch.

[9] *sublimes*] sublimie, Ch.

[10] Ch. ins. que.

[11] *dicat*] teratur, Mansi.

[12] *magnæ v. altitudini*] magnum v. altitudinis, Ch.

A.D. 1274. Letter of the Greek prelates.

nihil eorum [denegamus] qui ante scisma præstabant patres nostri his, qui Apostolicam regebant sedem, sed[1] statim et nos attribuimus. Alia quidem signabunt nuncii, et gloriosæ vestræ sanctitati notificabunt. Finaliter sicut in spiritualibus potentissimus noster imperator et nos, pontificum collegium episcopis commisimus; sed in cæteris sicut spiritualiter ab imperiali magnificentia mandatum acceperunt, de quibus his quæcunque ad secularis principatus conferunt gubernationem, vestræ sanctitati cum erit a Deo coronato nostro imperatori. Confidimus autem quod pacis auctor[2] unitatem Deus paterna victi adaperiens, nobis et magis gratanter suscipiet filiis et imperatorem post habeat, nos inclinatos; et vestram familiaritatem invocantes et paternitatem.

Sacramentum Græcorum.

"Ego nuncius habens ab eisdem[3] sufficiens ad [in]frascripta mandatum, subscriptam fidei veritatem, prout plene[4] lecta est et fideliter exposita [a] me Dei Domini nostri[5] nomine, veram[6] sanctam Catholicam fidem esse cognosco, eam accepto, et corde et ore profiteor, ipsamque prout tenet fideliter, docet, et prædicat sancta ecclesia Romana, ipsam inviolabiliter servaturum,[7] et in ea omni[8] tempore perseveraturum, nec ab ea ullo unquam tempore recessurum, vel quoquo modo deviaturum, vel discrepaturum promitto. Primatum quoque ipsius sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ, prout in præmissa serie continetur, ad ipsius ecclesiæ obedientiam spontaneus veniens, fateor, recognosco, accepto, et sponte suscipio.[9] Et ipsa omnia præmissa, tam circa fidei veritatem, quam circa ejusdem ecclesiæ Romanæ primatum, et ipsorum[10] recognitionem, acceptationem, susceptionem, observantiam, ac perseverantiam servaturum, præstito corporaliter juramento, promitto et confirmo; sic ipsum Deus adjuvet, et hæc sancta evangelia. Scrivarius, Sa-

1 *sed*] non, Ch.
2 *auctor*] actore, Ch.
3 *eisdem*] eo Deum, Ch.
4 *plene*] plena, Ch.
5 *nostri*] unius, Ch.
6 *veram*] seram, Ch.
7 *servaturum*] sctanoȝ, Ch.
8 *omni*] c̄, Ch.
9 *suscipio*] suscipit, Ch.
10 *ipsorum*] episcoporum, Mansi.

"crista, Carthophilax, et magnus Skevephilax sanctissimi[1] "ejus, qui in Constantinopoli est patriarchatus, Johannes "Lector."[2]

A.D. 1274.
Letter of the Greek prelates.

Græci[3] etiam alias litteras, quas propter earum prolixitatem huic operi non inseruimus, ad concilium detulerunt.[3] Venerant[4] etiam post Græcos sexdecim Tartari, qui Moalli, cum littera regis sui, in concilio publicantes verbis pomposis potentiam Moallorum. Hi non pro fide, sed ut confœderationem haberent cum Christianis, venerunt. Hos Papa benigne suscipiens, donis et honoribus ampliavit, et ad petitionem ipsorum, non baptizatos fecit honorifice baptizari.

The Greeks send other letters to the council.
The Tartars.
Some of them baptised.

MS. Cl. from Trivet, p. 287 (Hog.).

[Hoc anno frater Thomas de Alquino de ordine Prædicatorum in quadam abbatia[5] monachorum Cisterciensium ex hac luce migravit.]

Death of S. Thomas Aquinas.

Edwardus sibi, pacificatis quodammodo in Vasconia resistentibus inimicis, post concilium consummatum ad Angliam properavit. Expectaverat enim regni sui prælatos, qui in concilio fuerant, quia in ipsorum absentia non poterat coronari. Veniens ergo in partibus Bononiæ super mare, pepigit cum comitissa Flandriæ, quæ Anglicis fecerat multa mala pro pecunia, quam sibi regina Angliæ debuerat, mater sua. Sic rite cunctis peractis in partibus transmarinis, mare transiens, octavo videlicet kal. Augusti, anno Domini supradicto, Angliam[6] est ingressus. Quem Gilebertus et Johannes, comites de Glovernia et Warenna, præ cæteris nobilibus terræ suæ, honorificentius susceperunt, sibi per dies multos in castris suis de Tonebrugge et Reygate, cum non modico apparatu, convivium et maximum gaudium facientes.[7]

Edward having pacified Gascony hastens to England.
He comes to terms with Margaret, countess of Flanders.
His reception.

---

[1] *sanctissimi*] sanctissime, Ch.

[2] *Lector*] Lectus, Ch.

[3–3] *Græci . . . detulerunt*] om. E.

[3–7] *Græci . . . facientes*] om. Re.

[4] *Venerant*] Venerunt, N.

[5] Fossa-Nuova, dioc. of Terracina.

[6–7] *Angliam . . . facientes*] om A.

A.D. 1274. Death of Laurence de S. Martin, bp. of Rochester, 3 June. Succession of Walter de Merton, the founder of Merton College, Oxford.

[Obiit Laurentius Roffensis episcopus in crastino sanctorum Marcellini et Petri, et sepultus honorifice in basilica sedis suæ juxta majus altare a parte boreali. Eodem anno successit Walterus de Mertone, cancellarius domini Edwardi novi regis Angliæ, et consecratus apud Gillingham a venerabili patre dompno Roberto de Kelwardeby Cantuariensi archiepiscopo. Qui quidem Walterus ante tempus electionis suæ domum scolarium in universitate Oxoniensi honorifice construxit, et eam amplissime dotavit, ad sustentationem scolarium studentium in arte dialetica et theologia imperpetuum. MS. N.

Two manors acquired for the see.

Idem vero post ejus consecrationem duo maneria, scilicet Cobehambery et Middeltone de novo episcopatui adquisivit. Et licet fuerit magnæ auctoritatis et potentiæ, tamen priori et conventui nil boni fecit, vel etiam bonum notabile procuravit.]

Anglia lætatur, Edwardus dum cathedratur.[1]

Coronatio regis Ædwardi.[2]

Coronation of Edward.

Anno[3] gratiæ supradicto, in ecclesia Westmonasterii Edwardus in regem et Alianora, soror regis Hyspaniæ, in reginam, a Roberto archiepiscopo Cantuariensi xiv° kal. Septembris pariter coronantur. Huic coronationi intererant rex Scotiæ, et Johannes comes Britanniæ, cum suis uxoribus,[4] sororibus quidem regis Ædwardi, quæ per breve spatium temporis postmodum obierunt, sicque post magnum gaudium coronationis magnam tristitiam nobilibus reliquerunt. Erant enim dominæ

Vesp. E. 4. Annal. Wig. iv. 467.

---

[1] Here is a picture of the coronation in Ch. and E.; W. is mutilated; T. has *coronatur*. This is the first of the rhyming headings to the latter part of the history.

[2] After Ædwardi in Ch. is an erasure, and primi post conquestum written later.

[3] From here to the end of the year 1285 the text agrees with the MS. Cotton. Vespas. E. 4, the source from which so much of the Waverley and Worcester Annals is derived.

[4] Margaret and Beatrice.

multum famosæ et pulcherrimæ juventutis. In vigilia sancti Nicholai terræmotus, fulgura, tonitrua, draco igneus, et cometa Anglicos terruerunt. Justiciarii itinerantes ad Crucem lapideam Westmonasterii consederunt. A.D. 1274. *Nota de terræmotu in vigilia sancti Nicholai.*

MSS. E. B. (Not in Vesp.) [Johannes de Chishulle, diaconus sancti Pauli, consecratus est in episcopum Londoniensem iii.[1] kal. Maii, et statim postea vocatus fuit ad concilium prædictum.] John de Chishull bishop of London.

MS. N. [*Terra*[2] *movebatur, hoc anno Papa creatur.*]

Vesp. E. 4. Annal. Wig. iv. 468. Anno gratiæ MCCLXXV°. Rex[3] ad parliamentum Westmonasterii omnes nobiles regni sui jusserat congregari. In quo statuta multa ad utilitatem regni fuerunt publicata, inter quæ Judæis interdicta fuit effrænata licentia usurandi. Et ut possint a Christianis discerni, præcepit rex, quod ad instar tabularum ad unius palmæ longitudinem signa ferrent in exterioribus indumentis. Gasto de Bierna, vir potens et nobilis de Vasconia, regis consanguineus, sed ejus adversarius capitalis, per regem Franciæ ad regem Angliæ mittebatur, qui in carcere diutius tenebatur, remissus ad propria post præstitam cautionem. Circa nativitatem beatæ Mariæ, rex in partibus Cestriæ traxit moram, qui Leolinum, principem Walliæ, personaliter nolentem ad se accedere, citari jussit ad parliamentum suum Westmonasterii, ad quod accedere recusavit, dicens se ad memoriam revocasse mortem Parliament at Westminster. Statutes respecting the Jews. Gaston de Béarn imprisoned, but released. Llewellyn cited to Westminster.

---

[1] *iii. kal. Maii*] penultimo die Aprilis, Lamb., where later is added "Herveus de Borham decanus."

[2] This heading is only in N. The rubr. in E. is "De mirabili "terræmotu"; in Cl. Re. "Gasto "de Bierna (Hibernia, Re.!) cap"tus a rege Francorum mittitur "regi Angliæ"; in Bevere, *Qualiter Judæis in Anglia fuit interdicta licentia usurandi.*

[3] N. has *Rex Angliæ Edwardus*; B. *rex Edwardus*.

A.D. 1275

patris sui Griffini, qui de Turri Londoniarum cecidit, et fractis cervicibus exspiravit.

MS. Cl. partly from Trivet, p. 293 (Hog.).

Death of John le Breton, bishop of Hereford.

[Obiit hoc anno Johannes Bretoun, episcopus Herfordensis, qui admodum peritus in juribus Anglicanis, librum de eis conscripsit, qui vocatur le Bretoun.]

Vesp. E. 4. Annal. Wig. iv. 468.

Earthquake.

Tertio idus Septembris, factus est generalis inter horam diei primam et tertiam terræmotus, cujus impetu, ecclesia sancti Michaelis, quæ dicitur de Monte, extra Glastoniam solo cecidit complanata. De famosis etiam ecclesiis, per Angliam constitutis, per violentiam terræmotus multa fragmina ceciderunt.

Death of P. Gregory X at Arezzo.

Undecimo kalendas Januarii obiit Gregorius Papa decimus[1] apud Arescium, Tusciæ civitatem.

P. Innocent V.

Post cujus transitum, Petrus de Tarentesia, de ordine fratrum Prædicatorum, quondam Lugdunensis electus, cardinalis postea Ostiensis, in summum pontificem est electus, et appellatus est Innocentius Papa quintus.

Capture of Amery and Eleanor de Montfort.

Aelmoricius[2] filius Symonis de Monte Forti, quondam comitis Leycestriæ, et soror sua, juvencula elegantissima, quæ Leolino principi Walliæ matrimonialiter debuerat copulari, juxta Bristolliam in mari sunt capti, et ad regem perducti, dicentem, hoc ex Dei providentia accidisse, qui noluit consanguineam suam suo adversario maritari. Christiani a Sarracenis multa dampna in Hispania pertulerunt, et multos de Christianorum numero occiderunt.

Death of Sanchez, archbishop of Toledo.

Inter[3] quos Sanxius archiepiscopus Toletanus, filius illustris regis Arragoniæ, membratim fuit a perfidis Sarracenis occisus.[4]

MS. Re.

Abbots of S. Benet Holme.

[Eodem anno dompnus abbas Ricardus istius monasterii ex hoc seculo migravit ad Dominum, cui successit Nicholaus de Walsham.]

---

[1] *decimus*] denus, E. B. Vesp.

[2] *Aelmoricius*] Alemoricius, E.; a later hand in Ch. repeats this clause in the margin, and has Almaricius.

[3] *Inter . . . archiepiscopus*] at the foot of the page in Ch.

[4] *occisus*] discerptus, E. B., as Vesp.

[*Sanctus*[1] *Ricardus transfertur cœlica regna.*] A.D. 1276.

Vesp. E. 4. Annal. Wig. iv. 470. Ann. Wav.[7] ii. 386.

Anno gratiæ MCCLXXVI°. Post Pascha ad parliamentum Westmonasterii multis nobilibus congregatis, pacem suam quondam [pacis] perturbatoribus rex concessit. Quintam decimam omnium bonorum temporalium, tam clericorum quam laicorum, inaudito more ad unguem taxatam, rex jusserat confiscari. In hoc parliamento, sicut et in aliis, Leolinus princeps Walliæ vocatus, personaliter noluit comparere. Misit tamen nuncios pro pace habenda, et pro filia comitis Leycestriæ, quam ducere voluit in uxorem, non modicam offerens pecuniæ[2] quantitatem. Rex matrimonio noluit consentire, sed nec pecuniam oblatam recipere, nisi terras, quas invaserat, Leolinus singulas singulis justis dominis restitueret, et quod castra Angliæ, quæ destruxerat, repararet.

Parliament at Westminster. A fifteenth exacted. Llewellyn refuses to come to the parliament.

Gloriosus confessor Christi, sanctus Ricardus, quondam episcopus Cycestrensis, post multa miraculorum insignia, in vigilia sancti Botulfi abbatis, in ecclesia sua cathedrali Cycestriæ est translatus, præsentibus rege Edwardo et majoribus natu totius Angliæ, cum multitudine prælatorum. Die[3] sancti Albani, in Urbe apud[4] Lateranum obiit Innocentius Papa quintus, cui successit in crastino translationis beati Benedicti,[5] Adrianus Papa quintus, qui quondam in Anglia legationis officio fungebatur, vocatusque fuerat Octobonus, sancti Adriani diaconus cardinalis. Iste xviii. kalendas Augusti diem clausit extremum, cui successit

Translatus est sanctus Ricardus Cicestrensis episcopus. 16 June. Deaths of P. Innocent V., P. Adrian V., and P. John XXI.

[1] From T., where the last word is cut off; the rubr. in E. is "Translatio beati Ricardi episcopi Cycestriæ."

[2] *pecuniæ*] om. E.

[3] *Die . . . Decembris* (p. 48)] om. Re. *June* 22.

[4] *apud Lateranum*] Lateranensi, B.

[5] *Benedicti*] om. T., where is a blank; Adriani, W. *July* 12.

A.D. 1276. P. Nicholas III. Johannes[1] xxi., qui similiter obiit in hoc anno. Cui successit[1] Nicholaus tertius sexto kal. Decembris.

Navarre claimed by the kings of France and Spain. Tempore igitur supradicto, mortuo Henrico rege Navariæ, pro dominio regni ejusdem inter regem Franciæ et regem Hispaniæ dissensio fuit orta. Pro rege ergo Angliæ sollempnes nuncios rex Franciæ destinavit, mandans quod personaliter cum servitio debito properaret, et contra regem Hyspaniæ dimicaret. Qui nimirum mirabiliter turbabatur, eo quod a rege Hispaniæ fuerat cinctus balteo militari, et sororem ipsius Alienoram duxerat in uxorem, et quia regem Franciæ, consanguineum suum et dominum, offendere non audebat, se orationibus ecclesiæ commendavit, et finaliter regi Franciæ respondebat, se nolle servitium debitum denegare, sed ad sedandum discordiam inter ipsum et regem Hispaniæ jam inceptam, se velle omnem diligentiam adhibere. Rex igitur Franciæ cum innumerabili exercitu versus partes Hispaniæ est profectus, a quibus cito rediit omni victoria destitutus. His temporibus ad refrænandum irruptiones Wallensium, in partibus Bristolliæ, Montis Gomeri, et Cestriæ misit rex ccc. equites loricatos.

Expedition against the Welsh.

[Mortalitas ovium hoc anno incepit in Lindeseya et per plures durans annos in Anglia.] MS. Re.

[*Hic*[2] *guerræ motæ princeps privatur honore.*]

The king leads his army into Wales. Anno gratiæ MCCLXXVII°. In quindena Paschæ rex recedens de Westmonasterio versus Walliam properavit cum omni militari servitio terræ suæ, barones de scaccario et justiciarios de banco usque Salopesburiam secum ducens, qui placita secundum consuetu- Vesp. E. 4.

---

[1] *Johannes . . . successit*] om. A., having in the margin "Jo-"hannes xxi., Hyspanus; sedit "mensibus viii., die uno, et cessa-"vit papatus post mortem ejus "mensibus vi., diebus xxi., cui "successit."

[2] This rubr. is given in N.; E. has *De adquisitione Walliæ*; Cl. has *Rex Walenses ad deditionem coegit*.

tudines Angliæ audientes, ibidem per[1] tempus aliquod[2] morabantur. Wallenses igitur regis adventum et sui exercitus metuentes, ad solita diverticula Snowdoniæ confugerunt, quorum terras rex, fretus auxilio Quinque Portuum, usque montem Snowdoniæ undique occupavit. Princeps igitur Walliæ Leulinus intelligens sua maneria et castella combusta, pariter et destructa, assumptis[3] potentioribus terræ suæ, circa Adventum[4] Domini anno prædicto accessit ad regem, misericordiam, non judicium, petiturus. Accepit ergo homagium et fidelitatem de potentioribus Wallensium rex Edwardus, eorum principem Leulinum usque Westmonasterium secum ducens, a quo quinquaginta millia marcarum pro manibus recepit; et pacto firmato de mille marcis annis singulis ad scaccarium Westmonasterii persolvendis pro insula de Angleseye et pro parte Snowdoniæ, eundem principem diligenter instructum, ad partes easdem redire permisit; successores suos principatus nomine sententialiter semper privans, alias terras Walliæ, quas nuper acquisierat, sibi et successoribus suis Anglorum regibus reservandas.[5]

A.D. 1277.

Leulinus, prince of Wales, [illegible] to the king of England at Westminster.

Annal. Wav. p. 478, from Vesp. E. 4.

Tartari[6] qui Moalli Terram Sanctam acquisierunt soldano[?] Babiloniæ cum multis Sarracenorum millibus interfectis.

The Tartars.

[*Tristia*[7] *post læta producit rara moneta.*]

Vesp. E. 4. Annal. Wav. p. 477.

Anno gratiæ MCCLXXVIII°. Rex Edwardus regiam dignitatem cupiens ampliare, multa famosa monasteria

Many monasteries impoverished.

---

[1] per tempus] per tempora, E. R.

[2] aliquod] om. R.

[3] R. ins. omnes.

[4] Adventum] so Ch.; [illegible] Natale, E. R.

[5] This last sentence, which is in the other MSS., is erased in Ch., and there over the erasure written "Obiit dominus Johannes primogenitus domini Willelmi de Valencia comitis de Penbrok, mense Januarii, et sepultus est apud Westmonasterium juxta sororem suam Margaretam filiam [illegible] de Marsh prænominati."

[6] [illegible]

[7] So N.; E. has *De eo quod* [illegible] [illegible] Cf. [illegible] "[illegible] Nerwyn [illegible] [illegible] Wallie [illegible] [illegible] S. de Montefort."

A.D. 1278. [illegible]

per Angliam constituta, judicialiter libertatibus usitatis et antiquis privavit. Abbas igitur et conventus Westmonasterii in quo idem rex sacramenta baptismatis, confirmationis, et coronationis susceperat, in quo etiam patris sui, bonæ memoriæ regis Henrici, filiorumque eorum corpora sunt sepulta, libertatem de retorno brevium, quam specialiter per cartas dicti patris sui Henrici optinuerant multis temporibus retroactis, post defensiones legittimas, insistentibus civibus Londoniarum, ordinationi regiæ submiserunt, [quam tempore subsequenti[1] ecclesiæ supradictæ de speciali gratia rex concessit]. MSS. E. N. B. Rogerus Norwicensis et Walterus[2] de Mertona Rofensis, episcopi, ex hoc seculo transierunt, quibus, in ecclesia Norwicensi magister Willelmus de Middeltone archidiaconus Cantuariensis, in ecclesia Rofensi quidam monachus ejusdem ecclesiæ successerunt.

Death of Walter de Merton, bishop of Rochester. His successor.

[Eodem anno obiit Walterus de Mertone, episcopus Roffensis, et sepultus honorifice in ecclesia eadem in parte Boreali juxta sepulchrum sancti Willelmi. MS. N. Successit Johannes, monachus et præcentor ecclesiæ prædictæ, qui consecratus erat apud Lamehuthe a Roberto de Keluardeby archiepiscopo Cantuariensi die Dominica proxima post[3] Ascensionem Domini una cum electo Northwicensi. Iste Johannes de gremio monasterii alitus et ad scolam missus, et in monachorum oculis[4] tantam gratiam et favorem invenit, quod gravibus misis et expensis in patrem et pastorem ecclesiæ suæ ipsum eligentes gratanter promoverunt; quem reputabant tam humilem et quietum habuisse in episcopatu, sicut et in claustro, quia inter cæteros virtutum flores in fronte pastoris floret

John of Bradfield.

[1] *subsequenti*] sequenti, N.

[2] A later hand in E. has in the margin "fundator de Merton Hall." N. omits this clause, having instead the following paragraph.

[3] *post*] so N. corrected later from *ante*.

[4] *oculis*] oculos, N.

MS. N [humilitas. Promotus autem in episcopum, de claustralibus nihil curabat, de priore parum cogitabat, serjantias contulit, officiales instituit, exhennium sancti Andreæ percepit, quod non sperabant monachi, priusquam eligeretur, immo putabant ipsum habuisse imitatorem Gundulphi; sed mutatus in virum alium, insectator Gilberti efficiebatur. Ecce quæ merita reddit filius matri suæ cujus ubera suxit,[1] ex cujus adipe satiatus est! Cum ad pastoris officium aliquis anhelat, humilem et placabilem omnibus se reddit; nulli est onerosus, nulli injuriosus; libertates ecclesiæ tuetur ac pro eisdem agonizatur tota virtute. Sed cum baculum pastoris apprehenderit, subito delabitur de superlativo in comparativum, de comparativo in positivum. Ita quod secundum Psalmistam, *Non est qui faciat bonum, non est usque ad unum.* Et de assimili versificator egregius.

A.D. 1278. The new bishop a follower of bp. Gilbert rather than of bp. Gundulph.

Ps. xiii. 1.

Optimus esse soles; te fecit honor meliorem.
Æstimo quod fies de meliore bonus.]

Archiepiscopus Cantuariæ Robertus, per Nicholaum Papam tertium ab archiepiscopatus onere absolutus, vocabatur ad cardinalatus honorem. Post cujus vocationem, monachi Cantuarienses dominum Robertum Burnel, Batoniensem et Wellensem episcopum, regis cancellarium, postularunt, cujus postulatio per summum pontificem quassabatur, et frater Johannes de Pecham, ordinis fratrum Minorum, vir perfectissimus in doctrina, per Romanam curiam præficiebatur ecclesiæ Christi Cantuariæ in pastorem.

Archbp. Kilwardby made a cardinal.

John Pecham archbishop of Canterbury.

Mense Augusti rex Alemanniæ, Radulphus, in bello campestri, regem[2] Boemiæ, suum adversarium capitalem, cum multis milibus hominum interfecit, regnum prædictum suæ subiciens ditioni. Princeps Walliæ Leolinus duxit in uxorem Alienoram filiam Symonis

Leolinus ducit Alienoram amitam regis Edwardi.

---

[1] suxit] sugget, N | [2] Premislas Ottocar II

A.D. 1278. Montis Fortis, quondam comitis Leycestriæ, et sororis bonæ memoriæ regis Henrici tertii.

Many executed for defacing the coin. His temporibus pro rasura monetæ multi Christianorum et Judæorum suspendio perierunt.

Meeting of the bishops in London. [Johannes episcopus Londoniensis, tanquam decanus ceterorum episcoporum provinciæ Cantuariensis, bis convocavit episcopos apud Londonias ad tractandum de communibus negotiis reipublicæ provinciæ Cantuariensis, et bis gratificavit officialem sibi nominatum per priorem et conventum Cantuariensem ratione compositionis nuper initæ inter ipsum et dictos religiosos.] MS. Lamb.

De comitatu Pontivi, regi Angliæ reddito, et de mutatione monetæ.

[*Nummus mutatur, melior fit dum renovatur.*] MS. N.

Anno gratiæ MCCLXXIX°, qui est annus regni regis Edwardi septimus, circa Ascensionem Domini mare transiit rex Edwardus, una cum regina, cujus mater, comitissa Pontivi, quondam regina Yspaniæ, transierat ex hoc mundo. Igitur rex Angliæ, veniens Ambianum, a Philippo rege Franciæ, cognato suo, qui eum ibidem expectaverat cum potentioribus regni sui, honorifice est susceptus. Qui regi Angliæ, Agennam, Lemovicum, Petragoricum, Sanctonas, comitatumque Pontivi, qui reginæ Angliæ jure hæreditario competebat, aliasque terras, receptis homagiis a dictis rege Angliæ et regina, tradidit perpetuo possidendas. Sicque inter reges Franciæ et Angliæ, fuit omnis controversia ex insperato sopita. Vesp. E. 4. Annal. Wig. iv. 477.

Mater [illegible] terris postea jure [illegible].

Edward gives up his claim to Normandy. [Nota quod pro istis terris supradictis rex Angliæ quietam clamavit Normanniam regi Franciæ imperpetuum, recepturus tamen annuatim de scaccario Rothomagi in sempiternum xxx. libras Parisienses. Eodem anno, mota fuit discordia inter archiepiscopos MS. Cl.

MS. Cl. [Cantuariæ et Eboraci eo quod archiepiscopus Eboraci fecit deferri crucem ante se in provincia Cantuariæ, et fuit crux Eboraci fracta per homines Cantuariæ, et inhibitum fuit per archiepiscopum Cantuariæ ne quis venderet victualia archiepiscopo Eboraci vel contraheret.] A.D. 1279. Quarrel between Canterbury and York.

Circa festum beati Petri ad Vincula, moneta in melius mutabatur; quia denarius qui findi in duas partes pro obolis et in[1] quatuor partes pro quadrantibus consuevit; ordinatum fuit ad tollendam occasionem defalcationis[2] monetæ, quod rotundi essent denarii, oboli, et quadrantes. Ad rotundam tabulam Warewici multi nobiles et potentes de partibus transmarinis et indigenæ convenerunt, MS. Cl. (Trivet, 300.) [cujus capitaneus erat dominus Rogerus de Mortuo Mari]. *Tollitur fissio denarii et fiunt oboli et quadrantes.* *Rotunda tabula tenetur apud Warwik.*

MS. Lamb. [Obiit Johannes episcopus Londoniensis septimo idus Februarii. Magister Ricardus de Gravesende electus est et consecratus in episcopum Londoniensem.] Bishops of London.

Contra religiosos.

MS. N. [*Ecclesiastica vita monastica debilitatur.*]

Vesp. E. 4. Annal. Wig. iv. 479. Anno gratiæ MCCLXXX°. Rex, pontifices, et principes Anglicani convenerunt in unum, statuentes, quod religiosæ personæ in ampliationibus terrarum non crescerent, dicentes, quod ad detrimentum regni et obsequii militaris feoda militaria et aliæ possessiones ad religiosorum manum mortuam devenerunt, intelligere forte nolentes, quod potius orationibus Moysi, quam pugna filiorum Israel, Amalechitarum exercitus vincebatur. Mense Februarii apparuerunt octo semicirculi circa solem, dorsatim conjuncti. Undecimo kalendas Septembris, obiit Nicholaus papa tertius. Cui successit Martinus Papa quartus viii. kalendas Martii. *Et statutum est quod religiosi in possessionibus de cætero non amplientur.* Death of P. Nicholas III. P. Martin IV.

[1] *in*] om. E.
[2] *defalcationis monetæ*] de falsitatis moneta, E.; falsitatis monetæ, B.

A.D. 1281.

Concilium de Lamhee.

[Jus exemptorum crescit virtute bonorum.] MS. N.

Vespas. E. 4. Annal. Wig. iv. 481. Annal. Wav. ii. 395. Registrum Epistolarum J. Peccham (Martin), i. 237.

Anno gratiæ MCCLXXXI°. Post[1] festum sancti Michaelis, frater Johannes de Pecham, archiepiscopus Cantuariæ, apud Lamhuthe provinciale concilium celebravit, qui contra exemptos ibidem venire nolentes libellum famosum edidit sub hac forma:

Letter of abp. Peccham requiring all abbots, whether exempt or not, to come to the Lambeth council.

"Frater Johannes permissione divina Cantuariensis archi-"episcopus, totius Angliæ primas, venerabili fratri, domino ". . . .[2] episcopo, salutem, et sinceram in Domino "caritatem.

"Celebraturi nuper, ut scitis, apud Lamhuthe provinciale "concilium cum coepiscoporum nostrorum venerando collegio, "universos nostræ provinciæ prælatos inferiores, quos con"ciliorum tractatibus interesse jubent sancti canones, "vocandos decrevimus, ac inter cæteros religiosæ sancti"moniæ personas præcipuas, abbates scilicet et priores, non "solum episcopali gradui subjectos, juxta ordinem ecclesias"ticæ gerarchiæ, verum etiam alios, ab episcopali obedientia "exemptos, ratione saltem ecclesiarum non exemptarum, "quas in proprios usus, permittente Domino, detinent "occupatas; sperantes nos solius[3] Dei honori ac communi "ecclesiæ Anglicanæ commodis servientes, eorum juvandos "potentia, dirigendos consiliis, et sanctitatis suæ meritis
Job. xi. 12. "promovendos. Exempti vero, *tanquam pullos onagri,*
"*liberos se putantes,* minime vel modice condolentes suæ "sanctæ matris angustiis, cujus viscera multi ex eis plus "onerant quam honorant, quasi per effectum, vel defectum "veritas, de se dictum illud Johannis propheticum, [in[4]
Apoc. xi. 2. "Apocalypsi] allegarent, *Atrium, quod foris templum est, eice*
"*foras, et ne metiaris illud;* nec *parturientium cervarum*
Job. xxxix. 1, 3. "audire *rugitus,* nec[5] ad ipsum concilium in anxietate[6]

---

[1] *Post . . . demandare* (p. 55)] om. A. Re. gives the heading, but omits the letter.

[2] T. W. have Londoniensi, as Vesp.

[3] *solius*] so Peccham's Register; alvis, MSS.

[4] *in Apocalypsi*] E., as Annal. Wav.; not in Peccham's Register or Vesp.; E. om. *allegarent.*

[5] *nec*] so Peccham; ut, MSS.

[6] *anxietate*] anxiatæ, Peccham.

“ matris consilium et solatium venire dignati sunt, utpote
“ filii alieni a semitis claudicantes, quin potius, ne in
“ aliquo detumesceret coram nobis elatio, nec procuratores
“ ad suæ excusationem absentiæ mittere curaverunt, tam
“ reverendum collegium contemnentes. Agar ex parte
“ similes, quæ illustrem despexit dominam, videns se[1]
“ divisionis filium concepisse, sic agonizante olim Dei
“ militia, et se laudabiliter periculis exponente, divisi a
“ præliantibus Rubenitæ, intra terminos proprios quieverunt,
“ gregum sibilis delectati. Nos autem, tam ingratæ præ-
“ sumptionis audaciam secundum juris regulas corrigere
“ cupientes, scientes quia, juxta Salvatoris sententiam, contra
“ nos esse qui nobiscum esse despiciunt, severitati tamen
“ plurimum detrahentes, quam possemus in contemptores
“ hujusmodi, si vellemus, canonice exercere, vobis[2] in virtute
“ obedientiæ, qua sedi Cantuariæ tenemini firmiter injun-
“ gendo mandamus, quatinus omnes ecclesias non exemptas
“ in . . . . .[3] diocesi, exemptis monasteriis appropriatas,
“ quorum nomina sub sigillo nostro præsentibus sunt
“ appensa, cujuscumque ordinis exstant, auctoritate nostra
“ sine moræ dispendio sequestrantes, eas faciatis sub arto
“ sequestro nihilominus custodiri, donec super hoc aliud
“ receperitis in mandatis. Non exemptos quidem, quorum
“ nomina in cedula annexa præsentibus continentur, quos
“ nos propter eorum contumaciam ab ingressu ecclesiæ
“ suspendimus, justicia exigente, sic suspensos faciatis
“ publice denunciari.”

A.D. 1284. Letter of archbp. Peecham.

Ab hac sententia per dominos abbates de Westmonasterio de sancto Edmundo, de sancto Albano, et de Waltham, fuerat principaliter appellatum. Alii etiam[4] appellaverunt exempti, suam appellationem tepide prosequentes, pro eo quod archiepiscopus dissimulavit, quoad quosdam, executioni suam sententiam demandare.

Appeal from this by the abbats of S. Edmundsbury, S. Alban's, and Waltham.

A festo Nativitatis Domini fere usque ad Purificationem, gelu, frigoris, atque nivis, abundantia tanta fuit, quantam senes et decrepiti illius temporis antea in Anglia non senserunt. Quinque namque arcus

Glacies valida totam Thamisiam texit.

[1] *se divisionis*] seditionis, Peecham.

[2] *vobis*] from Peecham.

[3] T. W. ms. vestra, as Peecham.

[4] *etiam*] autem, E.

A.D. 1281. [illegible]

pontis Londoniensis[1] et multi pontes alii corruerunt per violentiam glaciei, quæ in tantum spissabatur, quod a Lamhuthe usque ad palacium regis Westmonasterii quidam ultra Tamisiam siccis vestigiis transierunt,[2] pisces in stagnis moriebantur, aves in silvis et campis præ fame nimia defecerunt.[3]

De guerra Walliæ, et de decapitatione principis Leolini, et de adventu Baslientium in Anglia.

[*Vertice truncatur Leolinus; rex dominatur.*] MS. N.

Attack on Rhuddlan, Flint, and other castles by the Welsh. 11 April.

Vesp. E. 4. Annal. Wig. iv. 485. Annal. Wav. ii. 397.

Anno gratiæ MCCLXXXII°, qui est annus regni Edwardi decimus, intempesta noctis hora Dominicæ in Ramis palmarum, princeps Walliæ, Leolinus, et David frater ejus, cum magno exercitu castra de Rotheland et de Flynt circumdederunt, alia castra regis, ad quæ ingressum habere [non] poterant, destruentes, nobilemque illum militem et famosum, dominum Rogerum de Clifford, captum, vulneratum, et vinctum, prius ipsius familiaribus interfectis, ad montem Snoudoniæ transmiserunt subito et ex insperato, juvenes et senes, mulieres et parvulos in lectulis occidentes, postmodum cædibus et incendiis magnam partem Marchiæ devastantes. Rex hæc audiens, sed vix credens, barones de scaccario et justiciarios de banco misit Salopiam pro regni sui juribus observandis, et exercitu congregato Walliam citra[4] montes Snoudoniæ suæ subdidit ditioni, comitibus et baronibus suis, necnon et aliis, sibi fideliter adhærentibus, terrarum adquisitarum multas tribuit portiones, eis et eorum hæredibus per-

The king collects an army and reduces the country.

---

[1] N. adds "et pons Roffæ totus "corruit et asportatus est."

[2] N. adds "et a Roffa usque ad "Strodam similiter siccis vestigiis "corruerunt" (sic).

[3] Re. repeats the succession of the Popes from the end of the last year.

[4] *citra*] extra, Ch., but with ci above the line; contra, E. B.; circa, Cl.; T. W. have extra.

A.D. 1282.

petuo possidendas. Ad regis igitur auxilium de Wasconiensibus atque Baselis multa de partibus transmarinis milia sunt transmissa. Rex igitur ulterius volens procedere, navibus sustentantibus, fecit erigi pontem magnum in aquis de Conewey, quæ fluunt et refluunt juxta montes Snoudoniæ, quem quidam nobiles de regis exercitu transeuntes, gratia spatiandi, a multitudine et clamore Walencium supervenientium territi, volentes sed non valentes, ad insulam de Angleseye, de qua venerant, repedare, in aquis miserabiliter sunt submersi. Hoc igitur Walenses, non infortunio, sed miraculo ascribentes, suo principi suggesserunt, quod viriliter ageret, nec timeret, eo quod in brevi secundum prophetiam Merlini diademate Bruti debuit coronari. Princeps igitur Walliæ Leolinus, assumpto exercitu copioso, ad campestria descendebat, fratri suo David montana relinquens. Edmundus ergo[1] hæres famosi militis, jam defuncti, Rogeri de Mortuo Mari, cum quibusdam marchionibus irruit in exercitum Leolini, et sine detrimento suorum, magna multitudo Walencium est perempta, in quo conflictu caput principis fuerat amputatum, et apud civitatem Londoniensem deportatum paloque superpositum et hedera coronatum, per multa tempora super Turrim Londoniarum fuit erectum, de qua prius pater suus Griffinus cecidit et fractis cervicibus expiravit. Walenses pro morte sui principis territi et turbati, regi Angliæ omnia castra Snoudoniæ reddiderunt. His[2] diebus clerus et populus, primo quintam decimam, et postmodum tricesimam bonorum suorum regi suo in subsidium concesserunt.

Bridge built at Conway.

Leolinus princeps Walliæ decollatur et postea frater ejus.

Rex Apuliæ, Calabriæ, et Siciliæ, Carolus, die Ascensionis Domini, regnum Siciliæ pro majori parte amisit, de suis ex insperato multis milibus

Loss of Sicily by Charles of Anjou.

---

[1] *ergo*] om. E. B. | [2] *His . . . veniente*] om. Re.

A.D. 1283. Claim of Peter III. king of Aragon, to Sicily.

interfectis. Rex[1] Aragonum regna prædicta pro suis hæredibus jure hæreditario vendicavit, eo quod filiam[2] Memfredi, prædictis regnis per Romanam ecclesiam spoliati, duxerat in uxorem. Non obstantibus igitur inhibitionibus Apostolicis, condixerunt præfati reges, quod pro jure utrorumque ducenti milites dimicarent in planitie quadam juxta Burdegalim, diem partibus assignantes. Quo die adveniente, evanuit condictum principum prædictorum, quia rex Carolus cum centum milibus occurrit regi Aragonum, cum centum militibus venienti.

Death of Isabella, countess of Arundel.

[Hoc anno comitissa de Arundel, quæ vocata fuit domina Isabella, ex hoc mundo migravit, et in monasterio de Marham sepulta est.] MS. Re.

De constructione castri de Aberconewei, et morte miserabili David.

[*Proditor Anglorum truncatur morte reorum.*] MS. N.

Edward builds a castle at Aberconway. David executed.

Anno gratiæ MCCLXXXIII°. Rex Edwardus apud Aberconewey ad pedes montis Snoudoniæ fecit erigi castrum forte. David frater principis Walliæ Leolini, ut supradicitur, decollati, malorum incentor,[3] Angliæ sævissimus persecutor, propriæ nationis impostor, ingratissimus proditor, guerræ auctor, cum uxore, duobus filiis, una cum septem filiabus, a regis fidelibus fuit captus, postmodum per potentiores Angliæ judicatus. O mors misera proditoris! Ad caudas equorum per municipium Salopiæ fuit tractus, deinde[4] suspensus, postea decollatus, postmodum truncus corporis in quatuor partes fuit divisus, et finaliter cor ejus cum intestinis fuit combustum, caput Londoniis portabatur, quod super Turrim Londoniensem erigebatur super

Vesp. E. 4. Annal. Wig. iv. 488. Annal. Wav. ii. 400.

[1] Peter III.
[2] Constance.
[3] *incentor*] inventor, E. B.
[4] *deinde*] dein, E.

palum, e regione capitis fratris sui. Quatuor partes corporis ipsius azephali apud Bristolliam, Northamtone, Eboracum, Wyntoniam mittebantur. A.D. 1283.

Portio Dominicæ Crucis magna, quæ lingua Walensium dicebatur Croizneth, domino Edwardo regi Angliæ cum multis famosis reliquiis tradebatur. *Croyzneyth datur regi cum aliis reliquiis.*

Apud Kaernervan,[1] corpus maximi principis,[2] patris imperatoris nobilis Constantini, erat inventum et rege jubente in ecclesia honorifice collocatum. *Corpus patris Constantini imperatoris invenitur.*

Corona quondam famosi regis Britonum Arthuri regi Angliæ cum aliis jocalibus reddebatur. Sic ad Anglicos gloria Wallensium, invite Anglorum legibus subditorum, per Dei providentiam est translata.[3] *Corona quondam regis Arthuri regi datur.*

MS. N. [Obiit Johannes episcopus Roffensis in die sancti Georgii martiris, et sepultus in ecclesia eadem a parte australi juxta ostium crubitorum.[1] Successit magister Thomas de Ynglestorp, decanus sancti Pauli Londoniensis, et consecratus apud Cantuariam v. nonas Octobris a venerabili archiepiscopo Cantuariensi, fratre Johanne de Pecheham de ordine Minorum. Death of John bp. of Rochester, Apr. 23. Succession of Thomas of Ingoldesthorpe.

Eodem anno dimisit Johannes de Renham prioratum Roffæ ante festum Nativitatis Domini. Successit frater Thomas de Woldeham in vigilia Natalis Domini. Istius autem episcopi temporibus orta est dissensio inter ipsum episcopum et priorem, eo quod monachos officiales in domo sua constituit, sergantias plus ad nocumentum quam ad commodum ecclesiæ contulit. Exhennium etiam sancti Andreæ percepit minus juste, asserens hæc omnia sui juris esse. Et prior econtra recalcitravit in quantum potuit. Requisitus itaque super hoc, archiepiscopus dixit priori, "*Descendam et videbo.*" Declinante autem archiepiscopo Priors of Rochester. Quarrel between the bishop and the prior. Gen. xviii. 21.

---

[1] E. B. ms. portum Snoudoniæ.

[2] *principis*] imperatoris, E. B.

[3] Bevere has here a sentence about the abbats of S. Augustine's, Canterbury.

[1] Sic N. very distinctly. Wharton prints excubitorum.

A.D. 1284. Proceedings at Rochester.

[apud Roffam, absente priore, idem episcopus sibi occurrit. Intrantibusque illis capitulum monachorum, archiepiscopus ad collegium fecit collationem, finitoque sermone monachis infit, "Non huc intravimus ut metro-"politanus in præjudicium episcopi seu ecclesiæ, sed "ut patronus istius ecclesiæ." Et assumpto in testimonium quodam justiciario tunc præsente, nomine Salomon de Roffa, quod rex de hujusmodi non intromitteret pro defectu patroni, hæc palam omnibus referebat. Post hæc amoto episcopo et omnibus aliis, exceptis privatis et juratis archiepiscopo, claustralibus etiam ab officialibus segregatis, super præmissis eos diligenter examinavit. Et examinatione completa, inclinavit archiepiscopus citius veredictioni claustralium quam officialium. Tunc vocato episcopo ad se, dixit, "Ex insinuatione fidelium accepimus "quod ecclesiæ Roffensi injuriamini, contra voluntatem "prioris et seniorum capituli hujusmodi faciendo, "officialibus duntaxat parti episcopi cohærentibus." MS. N.

The bishop rebuked by abp. Peccham.

Tunc archiepiscopus ad episcopum, "Domine, tu male-"facis." Et episcopus ad archiepiscopum, "Præde-"cessores mei ita fecerunt." Et archiepiscopus, "Per "sanctum Franciscum, si angelus hoc fecisset, male-"fecisset; si prædecessores vestri hujuscemodi incum-"bebant possessioni, titulum tamen et causam præter-"mittere non debetis; quia satis succedit in vitium, "qui alterius injuriam continuat et errorem." Et sic episcopus se retraxit, et saniori consilio adhærere cœpit.]

Obiit Ricardus de Ware abbas West.; succedit Walterus Wenlak.

Circa[1] festum sancti Andreæ apostoli, obiit Ricardus de Ware, abbas Westmonasterii, thesaurarius domini regis; post cujus obitum in vigilia Circumcisionis per viam compromissi frater Walterus de Wenlac, concorditer est electus.

---

[1] *Circa . . . electus*] om. E. Re. B.

De nativitate Edwardi, filii regis Edwardi, et de apparitione Frederici. A.D. 1284.

MS. N. [*Filius est natus, sicut rex est vocitatus.*]

Vesp. E. 4. Annal. Wig. iv. 490. Annal. Wav. ii. 401.

Nascitur Edwardus filius regis E.

Anno gratiæ MCCLXXXIV°. Die sancti Marci Evangelistæ, apud Kernervan Snoudoniæ, natus est regi filius, cui nomen Edwardus, in cujus nativitate multi, et maxime Londonienses, gaudebant. Circa[1] idem tempus Alphonsus, regis primogenitus, veniens ad[2] Westmonasterium, quandam aureolam, quæ fuerat quondam principis Walliæ Leolini, cum aliis jocalibus offerebat, quibus beati regis Edwardi feretrum ornabatur. Iste Alfonsus, fere duodennis, obiit in hoc anno, [scilicet xiv. kalend. Septembris,[3]] cujus corpus in ecclesia Westmonasterii juxta feretrum sancti Edwardi honorifice collocatur.

MS. E.

Obiit Alphonsus primogenitus regis Edwardi qui aureolam principis Walliæ sancto Edwardo prius obtulerat.

Anno[4] gratiæ supradicto in Alemannia apparuit Fredericus, quondam imperator Romanus, secundum opiniones diversas sophisticus sive verus. Antea namque secundum quosdam per xxxii. annos mortuus dicebatur, secundum vero relationem aliorum,[5] per tempus prædictum mundo incognitus latuit in habitu peregrino, nunc se imperatorem fuisse ostendens, argumento visibili et indiciis manifestis imperialem vendicans dignitatem. Fredericus itaque, dum imperio fungeretur et Ecclesiæ adversaretur Romanæ, per ipsam pri-

Apparition of Frederick II. in Germany.

---

[1] *Circa . . . . . collocatur*] For this N. has, Aureola quædam principis Walliæ Leolini cum aliis jocalibus beati regis Edwardi feretrum Westmonasterii ornabatur, quæ quidem jocalia optulit filius regis Alphonsus post Walliam subjugatam, qui fere juvenis duodennis die sancti Magni regis ex hoc mundo migravit, et inter fratres suos et sorores juxta prædictum feretrum præsepultas inter lapides claudebatur marmoreos et porphiriticos et de thaso.

[2] *ad*] apud, E. B.

[3] Vesp. adds die sancti Magni martyris.

[4] *Anno gratiæ supradicto*] Eodem anno, E. B.; N. omits to expectando (p. 62).

[5] *aliorum*] ipsius, E. Vesp. B.

A.D. 1284. vabatur imperiali nomine et honore, per universam[1] Ecclesiam excommunicationis vinculo innodatus per Innocentium Papam quartum, in concilio Lugdunensi. Post cujus dejectionem in regno Alemanniæ per electionem regnabant tres comites successive, videlicet Willelmus Hoilandiæ, Ricardus Cornubiæ, et Radulphus qui in ista apparitione Frederici possessioni regni Alemanniæ incumbebat, vocationem suam ad diadema imperii expectando.

Peter, king of Arragon, excommunicated for invading Sicily. Petrus rex[2] Aragonum per Papam sententia majoris excommunicationis ligatur, præcipiturque sub pœna prædicta, ne quis eum scienter et prudenter regem audeat nominare, pro eo quod, inconsulta Romana ecclesia, regnum invasit Ciciliæ.

Round table celebrated in Wales. Militia Anglicana et multi nobiles transmarini, circa festum beati Petri ad Vincula, apud Neuyn in Snoudonia[3] in choreis et hastiludiis rotundam tabulam celebrarunt.

Apparition of Frederick II. Inopinatum fantasma apparens in Alemannia,[4] Fredericus, qui[5] se dicebat imperatorem fuisse, igne combustus periit[6] in hoc anno.

Rex nova statuta condit, sit ut Anglia tuta.

[*De obitu Martini Papæ IV. et successione Honorii Papæ.*] MS. E.

Philip III. invades Arragon. Anno gratiæ MCCLXXXV°. De terra sua Franciæ egrediens rex Philippus, cum innumerabili exercitu bellatorum, Arrogoniam properavit, illam proponens suo imperio subjugare. Ad quam veniens regionem, quæ- Vespas. E. 4. Annal. Wig. iv. 491.

---

[1] *universam*] universalem, E. Vesp. B.

[2] *rex*] om. E. B., inserting *qui* after Arragonum.

[3] Here ends the MS. Arundel. 96. This clause is not in N.

[4] *Alemannia*] so E. B.; altum, Ch. and the other MSS. exc. N., which has *Albania*. The clause is not in Vesp. E. 4.

[5] *qui . . . fuisse*] om. E. B.

[6] *periit*] obiit, E. B.

dam castra et villas, fultus auxilio summi pontificis, qui contra Petrum, quondam principem terræ illius, nomine regis privatum, legatum transmisit, ibidem [obtinuit.] Hic[1] dictus Petrus Cholet occidi[2] permisit tam ecclesiasticas quam seculares personas, quæ sententiam ecclesiasticam, multotiens repetitam, nullatenus formidabant. Captus fuit prius per Petrum Arragonum Karolus, princeps nobilis Salertanus, cujus pater Karolus, magni nominis et honoris, obiit[3] in hoc anno. Obiit etiam Martinus Papa quartus, quarto kalendas Aprilis, cui post triduum successit Honorius Papa quartus.[4] A.D. 1285.

Deaths of Charles of Anjou and Pope Martin IV.

MS. Cl. from Trivet, p. 310.

[Cui pedum ac manuum fere officium abstulerat arthritica[5] ægritudo, unde sedendo in sella ad hoc artificiose facta missarum solempnia celebravit. Hæc Trivet.]

Pope Honorius IV.

MS. E. also in Vesp. E. 4. Bevere. Annal. Wig. iv. 492.

[Pridie kalendas Maii, post Walliam subjugatam ad Westmonasterium veniens rex Edwardus, præcedentibus archiepiscopo Cantuariensi et suffraganeis suis episcopis revestitis, cum turmis nobilium et religiosorum et popularium comitivis, portionem Dominicæ Crucis non modicam, ornatam auro et argento et lapidibus preciosis, quam de Wallia secum tulit, apud Westmonasterium cum solempni processione et concentu advexit.]

A portion of the Cross brought by Edward to Westminster.

His temporibus, convocatis potentioribus terræ suæ apud Westmonasterium, condidit rex Edwardus[6] statuta, inter quæ jurisdictionem ecclesiasticorum[7] judicum defalcavit. Et quia antea statuerat ne religiosæ

Revocatur pristinum statutum de religiosis etc. et ne decrescerent.

---

[1] *Hic . . . . Cholet*] om. E., which has only et, as Vesp. B.

[2] *occidi permisit*] occidit, E., as Vesp. B.

[3] *obiit . . . quartus*] om. Re.

[4] Lamb. adds "prius vocatus "Jacobus de Sabelle, natione Ro-"manus, qui sedit annis duobus et "obiit Romæ iv. non Maii anno "gratiæ MCCLXXXVII."

[5] *arthritica*] aretica, Cl.

[6] *Edwardus*] om. E. B.

[7] *ecclesiasticorum judicum*] ecclesiasticum in prejudicium, Bevere.

A.D. 1285. Statutes of Winchester.

personæ crescerent in possessione terrena, ne[1] decrescerent, nunc sibi placuit ordinare.[2] [Apud[3] Wyntoniam postmodum circa festum Nativitatis beatæ Mariæ, quædam statuta fecerat publicari ad refrænandum prædonum et latronum rabiem truculentam.] MS. E.

Deaths of Philip III. and Peter of Arragon.

Rex Franciæ Philippus, in Arrogoniam letaliter vulneratus, in illa obiit regione. Petrus[4] [etiam] Arrogonum, similiter vulneratus in bello, [postea] transiit ex hoc mundo.

Chapel of S. Edmund at S. Benet Holme.

[Eodem anno facta fuit capella sancti Eadmundi regis et martyris hujus loci et prima missa in eadem celebrata a domino Nicholao abbate, xviii. kal. Januarii anno ejusdem abbatis undecimo.] MS. Re.

Death of the dean of St. Paul's and others.

[Obiit etiam Rogerus de La Lye, decanus sancti Pauli, xv. kal. Septembris, et Radulphus de Dungon vi. idus Octobris, et Fulco Lovel, archidiaconus Colecestriæ, xi. kal. Decembris.] MS. Lamb.

Rex mare transivit; hoc gens bene Gallica scivit.

[*Transitus regis Edwardi in Franciam et velacio Alienoræ matris ejus in monialem.*] MS. E.

Philip IV. crowned king of France.

Anno gratiæ MCCLXXXVI°, qui est annus regni regis Edwardi xiv^mo, Philippus, filius Philippi regis Franciæ, qui dudum in Arrogoniam diem clausit extremum, in regem Franciæ coronatur. Iste Philippus post regem Angliæ sollempnes nuncios destinavit, maxime pro sedanda discordia, inita inter Francos, Arrogonos, et Hyspanos, temporibus patris [sui]. Erat itaque hic Philippus filius sororis Petri, patris Alfonsi regis Arrogonum tunc regnantis, qui Alienoram primogenitam Cf. Annal. Wav. ii. 403.

Nota quod rex Aragonum Alphonsus Alianoram primogeni-

---

[1] *ne decrescerent*] ne possent prius habita minorare, Lamb.

[2] *ordinare*] ordinata, Cl.

[3] This clause is also in Bevere and in Vespas. E. 4, which last ends here.

[4] *Petrus . . . mundo*] not in Bevere.

A.D. 1286.

regis Angliae debuit ducere in uxorem. Pro hujusmodi et aliis negotiis feliciter consummandis, octavo kalendas Julii,[1] mare transiit rex Edwardus, cum episcoporum, comitum, et baronum, aliorumque nobilium multitudine copiosa. Qui a rege Franciae et aliis nobilibus honorifice est susceptus, et juxta Parisium apud sanctum Germanum deductus, ubi per tempus aliquod moram traxit, [et] terras quasdam, quas rex Johannes perdiderat, avus suus, petiit et optinuit a praedicto rege Francorum, de[cem milia librarum sterlingorum solvenda annis singulis ad Turrim Londoniarum, sumptibus regis Franciae, una cum quibusdam arreragiis optinens, pro] Normannia, quae sibi jure haereditario competebat, modica[2] habita mentione. His diebus Alienora, generosa virago, regina Angliae, mater regis, apud Ambresbery, die[3] videlicet Translationis sancti Thomae Cantuariensis archiepiscopi, habitum religionis diu desideratum suscepit, dote sua in regno Angliae sibi suo perpetuo possidenda per summum pontificem confirmata.

Rex cepit dominium [quarumdam] et pecuniam. Recuperavit terras transmarinas praeter Normanniam.

MS. F. and in Bevere.

Nota bene quod hoc anno Alienora quondam regina Angliae uxor regis Henrici III. suscepit habitum religionis apud Ambresbery.

MS. C. [Eodem anno itineratio justiciariorum regis in Norfolc et Sutfolc vi. kal. Februarii.]

MS. Re. [Hoc anno facta est itineratio justiciariorum in comitatu Norfolchiae in crastino sancti Hyllarii sub justiciariis dominis Salomone de Roffa et sociis suis.]

Rex cruce signatur, Wallensis ad arma paratur.

Cf. Ann. Wav. ii. 404.

Anno gratiae MCCLXXXVII°. Pridie nonas Aprilis in urbe Roma obiit Honorius papa quartus. Rex Angliae[4] Edwardus, apud Blanckeforthe in Wasconia juxta Burdegalim, post convalescentiam de gravi

Death of Pope Honorius IV. Edward takes the

[1] *Julii*] Junii, E. B.

[2] *modica habita mentione*] om. E. and B.

[3] July 7.

[4] Ch. repeats rex.

A.D. 1287. Cross of [illegible] taken. Welshmen rebel under Rees [illegible]. infirmitate cruce signatur, cum multitudine hominum copiosa, et Christianorum exercitus capitaneus est effectus per legatum[1] Romanæ curiæ, ad hoc missum. Walenses, instigante quodam dicto Rees a Mereduc,[2] rebellare cœperunt, stragesque magnas in populo Anglorum fecerunt. [Edmundus igitur, comes Cornubiæ, custos Angliæ in regis absentia, versus Walliam cum magno exercitu properavit, volens sed non valens cervicositatem Walensium reprimere per potentiam quam habebat. Walenses vero dolositate vulpina se in suis latibulis receperunt] fraudes et dolos, secundum illorum antiquam consuetudinem, machinantes. Anglici igitur castrum de Droslan[3] viriliter obsederunt, vias subterraneas facientes. Sub muro tandem castri illius quidam nobiles gradientes [incaute], a muro miserabiliter sunt oppressi. Inter quos famosus miles dominus Willelmus de Monthenesi[4] oppressus succubuit. Thomas de Cantilupo, quondam episcopus Herefordensis, qui pro causa ecclesiæ suæ, [ut dicitur,] quam contra fratrem[5] Johannem de Peccham, de ordine Minorum, archiepiscopum Cantuariæ, viriliter defendebat,[6] in terra[7] obiit peregrina, cujus ossa in ecclesia supradicta fuerunt tradita sepulturæ. Cœpit miraculis coruscare, [ita quod infra breve temporis spatium centum et sexaginta tria miracula pro illo fieri voluit Deus. In Bierna,[8] civitate Oloraensi, reges Angliæ et Arragoniæ convenerunt super liberatione Karoli, principis Salertaniæ, cognati regis Angliæ, tractatum diligentem habentes, qui condicionaliter a carcere extitit liberatus. Iste Karolus, filius regis Karoli, contra

Edmund earl of Cornwall goes to repress the Welsh.

MS. E.; the first clause only in Bevere.

Death of Thomas de Cantilupe, bishop of Hereford.

Operatur miracula sanctus Thomas de Cantilupo episcopus Herefordensis.

MS. E. and in Bevere.

Question as to the liberation

---

[1] Probably Gerard Bianchi, cardinal bishop of Sabina.

[2] *a Mereduc*] Ameduc, Ch.; Amerduc, B.

[3] Lamb. ins. "ipsius Rees tutissimum receptaculum."

[4] *Monthenesi*] Monte Caniso, E.; Monte Taniso, Bevere.

[5] *fratrem . . . Minorum*] om. E. B.; T. om. fratrem.

[6] *viriliter defendebat*] defendere proponebat, E. B.

[7] *terra o. peregrina*] partibus o. transmarinis, E. B.; peregrinans, T.

[8] Béarn in Oleron.

MS. E. [Petrum Arragoniae in Ciciliam duxit exercitum valde magnum, qui tandem captus et in Arragonia carceri tradebatur. Pro cujus detentione rex Arragoniae vinculo ligabatur excommunicationis. Sed in hac convocatione regum duorum per legatum, ad hoc specialiter destinatum, absolutionis gratiam meruit optinere]. In[1] vigilia sancti Johannis Baptistae, multa[2] milia Francorum militum aliorumque virorum fortium, quibus[3] praeerat comes Athrabatensis, cum navibus et galeis Ciciliam ingredi nitebantur; sed dicti regis Ciciliae[4] satellites in piratis pro magna parte dictam multitudinem submerserunt, quosdam vero vivos ceperunt, et eos in carceribus recluserunt. Inter[5] quos Guido de Monteforti, filius quondam Symonis comitis de Leycestria, qui se defendebat in mari viriliter, fuit captus et in Cicilia carceri, in quo obiit, mancipatus; quo defuncto, Emericus frater ejus, clericus eminentis litteraturae, qui ultimus fuit de progenie Guenelonis, factus est miles, abjecto habitu clericali. Rex[6] Ceciliae supradictus fuit filius, sed bastardus, Petri,[7] quondam regis Arragonum, frater Alphonsi in Arragoniam tunc regnantis. Rex Hungariae in tanta cordis cecidit caecitate, ut, fide Christianorum relicta, se ad errorem Sarracenorum transferret, magis eligens Macometo servire, quam Christo. Qui tanta calliditate est usus, ut convocatis fraudulenter, quasi ad parliamentum, in quadam insula potentioribus terrae suae, ipsisque ad mensam sedentibus, gratia comedendi, Miramomelinus Saracenorum potentissimus supervenit cum viginti milibus[8] bellatorum, regem una cum omnibus Christianis congregatis ibidem in vigilia sancti Johannis Baptistae secum violenter abducens. Itinerantibus

A.D. 1287

of Charles prince of Salerno.

Destruction of the fleet of the count of Artois by [Roger de Loria].

Obiit Guido Montfort in carcere et frater ejus miles efficitur qui ultimus fuit de stirpe Guenelonis proditoris.

Apostacy of the king of Hungary [Ladislaus III.]

---

[1] *In . . . permanserunt*] om. Re.

[2] *multa*] decem, E. B.

[3] *quibus*] que, Bevere.

[4] *Cicilia*] om. E. B.

[5] *Inter . . . clericali*] om E. B.

[6] James, afterwards king of Arragon.

[7] See the Waverley Annals, p. 406, n[4].

[8] *milibus*] om. Ch.

A.D. 1287. namque Christianis, tempus clarum in nubilum est conversum, subitoque grandinosa tempestas multa milia incredulæ et[1] perfidæ comitivæ occidit, et Christiani ad propria sunt reversi, cum Saracenis solo rege apostata gradiente. Hungari igitur, ipsius filium coronantes, in fide Catholica permanserunt.

Inundation of the sea at Yarmouth, Martham, Hickling, Horsey.

[Eodem anno facta est inundatio maris magna in magna Gernemuta et in villis adjacentibus, ut in villis de Martham, de Hikelinge, de Horsethe, et ita crevit flumen apud Gernemutam magnam, quod ultra magnum altare in ecclesia ejusdem villæ transcendebat.] MS. Cl.

Another account of the inundation.

[Eodem anno mense Decembris, xviii. kal. Januarii, mare tam ventorum vehementia quam trebida violentia terminos solitos egrediens et omnia loca sibi contigua occupans ac partes litoreas, quas nunquam se meminit aliquis prævidisse, transivit, viros et mulieres cum lactentibus in cunabulis intercipiendo submersit.] MS. Rc.

Frater Jeronimus Minor est mundi modo primus.

Pope Nicholas IV.

Anno gratiæ MCCLXXXVIII°. Quintodecimo die mensis Februarii frater Jeronimus de ordine fratrum Minorum, sed presbiter cardinalis, in summum pontificem consecratur, et Nicholaus Papa quartus vocatur. Hic peritus in Græca lingua pariter fuerat et Latina.[2] In Cf. Annal. Wav. 407.

Margareta filia regis Angliæ maritatur Johanni filio ducis Brabantiæ.

confinio Coloniæ Agrippinæ Johannes dux Braybantiæ, cujus filius Johannes Margaretam, filiam regis Angliæ, duxit postmodum in uxorem, de comite[3] Gerliæ, viro utique nobili et potente, et dicti ducis adversario capitali, fortiter triumphavit. In quo conflictu archiepiscopus[4] Coloniæ fuit captus, et armatus carcerali custodiæ mancipatus. Multi insuper[5] famosi milites

---

[1] *et*] om. E. B.

[2] Lamb. adds, "Grecorum ductor et interpres extitit in ultimum consilium Lugdunense."

[3] Reginald, count of Gueldres.

[4] Siegfried.

[5] *insuper*] etiam, B.

Teutonici perierunt cum gladiis et fustibus artificialiter praeacutis. A.D. 1288.

MSS. Cl. Re. [Eodem anno iv.[1] non. Septembris obiit Willelmus de Middiltone, Norwycensis episcopus, cui successit Radulphus de Walpol, archidiaconus Eliensis;[2] (Dominica mediæ Quadragesimæ a Johanne ejusdem sedis archiepiscopo est consecratus). Eodem anno (v. kal. Martii, bonæ memoriæ, obiit Willelmus de Kyrkeby, prior (ecclesiæ sanctæ Trinitatis Norwyci) cui successit Henricus de Lakenham (sacrista ejusdem loci).] Bishops and priors of Norwich.

Rex redit, est[3] læta gens Anglica laude repleta.

Cf. Ann. Wav. 408. Anno gratiæ MCCLXXXIX°. Carolus[4] princeps Salerniæ per cognatum suum regem Angliæ, in Arrogoniam venientem, datis obsidibus, liberabatur a custodia carcerali. Release of Charles prince of Salerno. Tartari qui Moalli, Polloniæ ducatum ingressi, ab eo in captivitatem abduxerunt plusquam sexcentum milia personarum paucis videlicet Christianis, octo vel septem admodum, interfectis, et ut fertur, Tartarorum consideratio talis fuit, quod terras suas steriles redigerent in culturam. The Tartars invade Poland. Mense[5] Septembris in Terra Sancta mirabile et flebile infortunium contigit Christianis. Soldanus namque Babiloniæ cum multitudine onerosa obsedit famosam Tripolis civitatem, quam, proh dolor, cepit et solo tenus finaliter complanavit, non sine maxima effusione sanguinis Christiani. In Tripoli taken and destroyed by [Malek-el-Mansour].

---

[1] *iv. non.*] kal., Re.

[2] The words in ( ) are only in Re. The last sentence is given there at the end of the next year.

[3] *est*] in, Cl.

[4] For this first clause Lamb. has "Edwardus rex Angliæ "illustris post multos labores et "impensas graves erga regem "Arragonum pro liberatione Ka-"roli principis de Morreto cognati "sui eundem principem optinuit a "carcere liberari. Idemque Ka-"rolus a summo pontifice die "Pentecostes in regem Apuliæ "consecratur."

[5] *Mense*] Mensis MSS. exc. E B.

A.D. 1289. vituperium insuper et contemptum nominis Jesu Christi per civitatem destructam ad caudas equorum[1] sanctorum imagines jussit trahi. Pridie nonas Augusti, Edwardus rex Angliæ de partibus rediit transmarinis, in quibus moram traxerat per annos tres, menses duos, dies quindecim. Postea per Angliam transiens, suos justiciarios et ministros, qui in sua absentia, muneribus excæcati, judicia perverterunt et in aliis erraverunt, secundum[2] quantitatem transgressionum punivit.

Return of Edward.

Punishment of the judges.

[Eodem anno die xxxi. Augusti exilium Judæorum quorum numerus erat, ut creditur, xvi. milia dxi.] MS. Cl.

Banishment of the Jews.

[Eodem anno Johannes de Leycestria canonicus Londoniensis et Robertus de Scardeburn, decanus Eboracensis ex hoc seculo migraverunt.] MS. Lamb.

Inclita stirps regis sponsis datur ordine legis.

Anno gratiæ MCCXC°. Mensibus Maii et Julii comes Gloverniæ Gilbertus, Johannam de Acon, et Johannes filius ducis Braybantiæ, Margaretam, virgines generosas,[3] filias regis Angliæ Edwardi illustris, in conventuali ecclesia Westmonasterii duxerunt solempniter in uxores. Circa hos dies Judæorum exasperans multitudo, quæ per diversas urbes[4] et castra fortia habitabat per retroacta tempora inconfidenter,[5] jussa est cum uxoribus et parvulis suis, una cum bonis suis mobilibus, ab Anglia secedere circa festum Omnium Sanctorum, quod eis pro termino ponebatur, quem sub pœna transgredi non est ausa. Exierat antea[6] tale edictum a laudabili rege Anglorum in partibus Aqui- Cf. Annal. Waverl. 409.

Mense Maio G. Clare comes Gloverniæ duxit Johannam de Acon filiam regis Angliæ. Judæi ab Anglia et Aquitannia relegati fuerunt.

[1] Lamb. adds "equis stolidioribus."

[2] *secundum . . . punivit*] pœna docente juxta quantitatem delictorum posteris devitandi similia posuit in exemplum, Lamb.

[3] *generosas*] illustres, B.

[4] *urbes*] civitates, B.

[5] *inconfidenter*] confidenter, E. Bevere.

[6] *antea*] ante, E. B.

taniæ, a qua omnes Judæi pariter exulabant. Idibus[1] Decembris, die videlicet sanctæ Barbaræ Virginis, domina Alienora, regina Angliæ, uxor regis Edwardi, filia quondam potentissimi regis Hyspaniæ Ferrandi, apud Westmonasterium, juxta feretrum sancti regis Edwardi confessoris, tradebatur honorifice sepulturæ; tertio[2] kal. Decembris ejus anniversarium celebratur. A.D. 1290. *Obiit regina Alianora uxor Edwardi.*

MS. Lamb. [Tertio kal. Decembris, anno regni regis Edwardi xix. inchoante, obiit Alienora regina, consors ipsius regis, apud Herdebi in comitatu Lincolniæ, defungentium sacramentis prius devote receptis, et fusa prece ad dominum suum regem precibus ejus annuentem, ut omnia per ipsam vel ministros suos injuste quibuslibet ablata restituerentur, et læsis satisfieret, prout videretur magis consonum rationi. Tandem extis ejus apud Lincolniam tumulatis, corpus ejus xix. kal. Januarii Londonias est allatum, et nocte sequente in ecclesia sanctæ Trinitatis Londoniis morabatur. In crastino vero, scilicet die Veneris, xviii. kal. Januarii, dictum corpus insigniis regalibus insignitum, sequentibus rege, prælatis, et regni proceribus, usque ad fratres Minores ferebatur, ibique missa celebrata est delatum ad sanctum Paulum ibique pernoctabat. In crastino vero, scilicet die Sabbati, xvii. kal. Januarii, multis inibi missis per episcopos celebratis, ferebatur corpus apud fratres Prædicatores; et missa ibidem celebrata, usque Westmonasterium simili scemate portabatur. Et in crastino, die Dominica, xvi. videlicet kal. Januarii, peractis omnibus secundum magnificentiam regiam ultra quod hactenus visum est vel auditum, tradebatur sepulturæ ad pedes inclitæ recordationis Henrici regis Angliæ, patris regis Edwardi

Death of queen Alienora at Hardby.

Her funeral.

---

[1] *Idibus . . . . Virginis*] Sexto decimo kal. Januarii, E. B. From here to the end of the year om. Re.

[2] *tertio . . . . celebratur*] om. E. B.; N. prefixes *et*; Revere has a paragraph on the death of the Maid of Norway, and Edward's investigations as to his claim on Scotland.

A.D. 1290. [numerati. Et die Martis sequente, scilicet xiv. kal. Januarii, cor dictæ reginæ apud fratres Prædicatores Londoniis solempniter est humatum.] MS. Lamb.

Subditus est Scotus, sed ab Anglis corde remotus.

Anno gratiæ MCCXCI. Magnificus rex Edwardus dominium regni Scotiæ est adeptus.[1] Die[2] nativitatis sancti Johannis Baptistæ, domina Alienora, generosa et religiosa virago, regina Angliæ, mater regis, quæ in habitu religionis per annos quatuor, menses undecim, et sex dies laudabilem vitam duxit apud Ambresbiry, ubi exstitit monialis, diem clausit extremum, ibique cum honore debito[3] sepelitur.[2] Cf. Annal. Waverl. 409.

Obit Alienora [illegible] *Henrici III.* [illegible]

[Corpus autem ejus conditum aromatibus servabatur, donec rex filius ejus de Scotia reversus illud apud Ambresbire Dominica proxima post Nativitatem beatæ Virginis secundum magnificentiam regiam honorifice traderet sepulturæ. Idem etiam rex, prælatis et proceribus regni convocatis apud Westmonasterium iii. kal. Decembris, anniversarium Alienoræ quondam consortis suæ solempniter celebravit, anno regni sui xx. inchoante, et iii. non. Decembris sequente cor matris suæ prædictæ apud fratres Minores Londoniis fecit solempniter tumulari.] MS. Lamb.

Burial of Alienora, the queen dowager.

[Eodem anno obiit bonæ memoriæ magister Thomas de Ynglesthorp, episcopus Roffensis, videlicet in festo sanctorum Nerei, Achillei, atque Pancratii, cujus corpus xvi. kal. Julii, videlicet die Jovis proxima ante festum sancti Dunstani archiepiscopi, traditum fuit sepulturæ cum sollempnitate debita in eadem ecclesia juxta magnum altare ex parte australi. Hic vir lau- MS. N.

Death of Thomas of Ingoldesthorpe, bp. of Rochester, 12 May.

[1] N. adds sub tali forma, and adds the letter respecting Edward's claim on Scotland, addressed to the prior and convent of Rochester.

[2–2] *Die . . . sepelitur*] om. Re.

[3] *debito sepelitur*] magno sepelitur, E.; magno traditur sepulturæ, Bevere.

MS. N [dabilis, mitis et affabilis, cultor Trinitatis, jocundus et hilaris, ac in mensa dapsilis, locetur cum beatis. A.D. 1291

Evolutis autem aliquantis diebus post tumulationem istius episcopi, exivit conventus processionaliter apud Frendesbury pro pluvia postulanda. Erat enim eis ventus contrarius ita quod irruente turbine in eorum oculos vix processionaria sua poterant intueri. Et celebrata ibidem missa, rogavit prior magistrum de Strode, ut per pomerium suum sibi et suis transire liceret. Hoc magistro concito aspirante, subdit, "Et "ultra stratum meum, si necesse foret." Duo enim fratres hospitalis illius hoc audientes indignati sunt, et domui suæ in hac parte præjudicium oriri arbitrantes, ad posticium quo monachi egressuri essent cum ribaldorum sequela properabant ac transitum eorundem impedire conabantur. Accedentes igitur monachi ad posticium, liber egressus minime patebat. Unus autem ex astantibus monachis magistrum aggreditur, "Nonne transeundi licentiam nobis concessisti?" Et magister, "Et concessi et iterum concedo." Tunc quidam monachus, posticio diruto, arrepto fratre nomine Johannem de Esshe projecit in sterquilinium. Et alii lanceas vexillatas gestantes[1] in manibus exploratores posticii abigebant, alii tollentes baculos e manibus ribaldorum, quendam uxoratum clericum a culpa non a pœna absolvebant. Illis sane eidem clerico plenam indulgentiam denegantibus, subsequitur absolutio[2] archiepiscopi. His vero peractis, præ-

Incidents on the occasion of a procession of the convent of Rochester at Frindsbury to pray for rain.

[1] *gestantes*] gentantes, N.

[2] This is given as follows in the margin of the previous leaf in N.:

Absolution of the prior and convent of Rochester by abp. Peckham.

Frater J. permissione divina Cantuariensis archiepiscopus, totius Angliæ primas, dilectis filiis priori et conventui monasterii Roffensis salutem, gratiam, et benedictionem. Ab omnibus sententiis suspensionis et excommunicationis per nos vel auctoritate nostra usque in hunc diem qualitercunque latis, si quas vos vel aliqui vestrum incurristis ex certa scientia, vos absolvimus per præsentes, et super irregularitate si quam contraxistis occasione prædicta vobismet auctoritate Apostolica qua fungimur in hac parte tenore præsentium dispensamus. In cujus rei testimonio sigillum nostrum præsentibus est appensum. Datum apud Newetymbre, kal. Octobris anno Domini MCCXCI., ordinationis nostræ XIII.

A.D. 12[illegible] [Præeuntes monachi letaniam cantabant, *Domine miserere, Christe miserere*. Et statim subsequitur letania major *Out,*[1] *out, out*. Et sic cessavit processio hujusmodi in loco illo usque adhuc. MS. N.

Election of Thomas of Wouldham to the see of Rochester.

Post hæc electus fuit frater Thomas de Woldeham, sed ob injurias a clericis domini archiepiscopi sibi irrogatas eidem electioni penitus renunciavit. Et eligendi licentia petita et obtenta, iterato monachi eundem elegerunt, mentaliter opinantes talorum casum mutatum in melius, quod etiam errata corrigeret pro quibus pugnarat et quasi uberrime flebat, dum prior extiterat. Consecratus autem apud Chatham in festo Epiphaniæ Domini, pressuræ, quam amarissime tempore sui prioratus sustinuit, parum meminebat. In crastino Epiphaniæ successit Johannes de Reynham in prioratum.]

His consecration.

John de Reynham prior.

Circa tempus prædictum amaritudo amarissima inebriavit omnes et singulos zelatores nominis Christiani. Nam Milkadar[2] soldanus Babiloniæ, Saracenorum gravi exercitu congregato, Acon civitatem munitissimam, quæ juxta loca marittima sita fuit in confinio Terræ Sanctæ, obsedit, optinuit, et destruxit. O dolor, lamentabilior gemitu Geremiæ prophetæ. Hic[3] destructionem veteris Jerusalem planxit in Threnis, quæ refugium tantum erat pro proselitis[4] et Judæis. Acon autem præsidium fuerat[5] singulare omnium nationum, ortodoxæ fidei legibus subjectorum, venientium de longinquis ad ulciscendam sui injuriam Creatoris, Qui terram promissionis Suis filiis, Ipsius nomine insignitis, jure hæreditario debitam, sanguinis Sui pretio irroravit.[7]

Capture of Acre by Khalil Ascraf.

[Eodem anno obiit[6] Alexander rex Scotiæ.] MSS. Cl. Re.

Death of Alexander III. of Scotland.

---

[1] Possibly from O[rate] U[t pacem] T[e rogamus].

[2] *Milkadar*] om. E. B.

[3] *Hic*] Hinc, Ch.: Huic, Cl.

[4] *proselitis*] so E. N., as Bevere; infelicis or infelicibus, the other MSS.

[5] *fuerat*] fuit, E. B.

[6] *obiit*] vitam terminavit, Re.

[7] The Eton MS. and also Bevere introduce here the "Ordinatio regni "Scotiæ," and the usual letters sent to the different monasteries (in this case to Merton) in French

Infestatores monachorum ecce minores. A.D. 1292.

Anno gratiæ MCCXCII°. Tertio nonas Aprilis, Romæ Nicholaus obiit Papa quartus, qui sedit[1] annis quatuor, mense uno, diebus decem et viii. post cujus obitum quidam versificator pro epitaphio sic dicebat,[2]

Death of P. Nicholas IV.

Gloria, laus, speculum fratrum, Nicholae, Minorum,
Te veniente[3] vigent, te moriente cadunt.

Cujus tempore fratres de ordine Minorum Papam pro sole habentes, lunam archiepiscopum Cantuariæ nominantes, cœperunt sua cornua erigere in universum orbem, nulli parcentes ordini vel honori in provincia Anglicana. Nam monachos et professores patris beatissimi Benedicti Wigorniæ et Westmonasterii opido et misericorditer per potentiam et audaciam infestabant, ibi ut adimpleretur prophetia sanctæ virginis Hildegardis, quæ in tempore beati Bernardi floruit Spiritu Sancto plena; Quo docente exposuit et condidit multos libros, scilicet librum Scivias,[4] librumque vitæ meritorium, ac

Ecce confusio monachorum dum Papa Nicholaus IV. et archiepiscopus Cantuariæ fratres minores ambo vixerunt.

of the submission of the candidates for the crown to Edward I. Lamb. gives them as sent to the dean and chapter of S. Paul's. As these have been printed so frequently, and are to be found in Bartholomew Cotton, Rishanger, Oxenedes, &c., it has not been thought necessary to reprint them here, especially as they are not in the Chetham MS. Of what is given above for this year, E. has only the last paragraph; so Bevere, but he adds to the last year a paragraph on the letter of P. Nicholas IV. requiring the abp. of Canterbury to summons a provincial council for the Holy Land.

[1] *qui sedit*] om. Ch.; cum sedisset, N.

[2] Here MS. Cl. interpolates: [Eodem anno facta est taxatio decimarum de bonis spiritualibus per magistrum Ricardum de sancta Fredeswytha, archidiaconum Bukinham et per magistrum R. Luterel canonicum Saresberiensem in episcopatibus Londoniensi, Norwycensi, Eliensi.]

[3] *veniente*] vivente, W.

[4] The Scivias and some of the other works mentioned here are given in the edition of S. Hildegard's works in Migne's Patrologia, vol. cxcvii. The Pentachronon, from which this extract is given, has not been published. According to Reuss (Migne, col. 143) it is certainly spurious. It was written by Gebeno, abbat of Eberbach (Oudin. iii. 51). On the above passage see Jessen, "Medic. nat.

librum divinorum operum, homelias etiam ad ignotam linguam cum suis litteris, cælestemque harmoniam cum aliis scriptis non paucis, atque librum simplicis medicinæ secundum creationem, octo libros continentem, librumque compositæ medicinæ de ægritudinum causis, signis, atque curis, qui omnes recepti sunt et canonizati a Papa Eugenio, in concilio Treverensi, præsentibus multis episcopis tam Francorum quam Teutonicorum, et sancto Bernardo Clarevallensi abbate. Hæc a tempore illo quo erat quinquennis spiritum habuit prophetiæ, et prophetare incepit tempore illo, quo erat xlii. annorum et vii. mensium. Unde inter cætera prophetiæ suæ opera in libro secundo Speculi temporum futurorum sive Pentacronon virginis Hyldegardis, sub anno gratiæ MCXLII. in titulo de novis religionibus, sic dicebat secundo capitulo, quod sic incipit. *De*[1] *iminente luce.* "Iterum audivi vocem "dicentem, o filia Syon, corona[2] capitis filiorum "tuorum inclinabitur, et pallium dilectionis[3] divitiarum eorum imminuetur, quia illud tempus "non cognoverunt quod eis ad videndum et subditos "suos ad docendum dedi. Nam et verba ad "nutriendum parvulos meos eis data sunt, quæ "ipsis recto et congruenti tempore non præbent, et "inde peregrini filii fame multi defecerunt, quoniam "recta doctrina non reficiuntur. Vocem quoque "habent et non clamant, opera etiam[4] eis data sunt et "non operantur, gloriam absque merito habere volunt "et meritum absque opere. Qui gloriam cum Deo vult "habere, proprietatem suam abcidat, et qui meritum apud Deum habere desiderat, opus ad hoc exhibeat; sed quia [hoc] non facitis, ad servos servorum

Extract from the …

… *gardis.*

"Werke der h. Hildegard" in "Wiener Sitzungs Berichte" (Vienna, 1862), xlv. p. 100, referred to by Liebermann, Mon. German. Histor. xxviii. p. 487.

[1] This extract is collated with MS. Arundel 337, where the treatise will be found.

[2] Ar. adds honoris.

[3] *dilectionis*] dilationis, Ar.

[4] *etiam*] in, Ch. T. W.

"computamini, et *ipsi judices vestri erunt*, ac libertas A.D. 1292.
"vestra a vobis declinabit. Sicut benedictio [1] a Chanaan, ista flagella percurrent. Alia autem et postea alia et pejora venient. Nam diabolus in semetipso de vobis dicit, 'Escas epulantium et convivia omnis 'voluntatis meæ inveniam.[2] Sed et oculi et aures 'et venter meus ac venæ meæ de spumis istorum 'plenæ sunt, et ubera [3] mea plena sunt de vitiis 'eorum. Nam ipsi laborare in Deo suo nolunt, sed 'Eum quasi nihilum computant. Quapropter cum 'eis incipiam militare et jocundo cum eis ludere, 'quoniam eos in agro Domini sui laborantes non 'invenio, quemadmodum Dominus eorum ipsos jubet. 'Sed o vos discipuli et subditi mei, multo plus eis [4] 'coram populo disciplinati, et quia tunc estis, erigite 'vos super illos, et omnes divitias et omnem honorem '[eorum] abstrahite ab eis, atque omnino spoliantes 'suffocate eos.' Haec diabolus in semetipso dicit, quæ etiam in multis judicio Dei ita complebit. Sed Ego Qui sum audientibus me dico, in tempore illo, cum illud fiet per quendam errantem populum pejorem, et erranti populo qui nunc est, super vos prævaricantes prævaricatores ruina cadit, qui ubique vos persequetur et qui opera vestra non celabit, sed qui ea denudabit, et qui de vobis dicet, isti scorpiones [sunt] in moribus et operibus serpentinis. Sed et [5] quasi in zelo Domini de vobis inprecabitur, *iter impiorum peribit*. Nam vias vestras in iniquitate vestra ad [6] intentionem deridebunt et subsannabunt, sed populus iste qui hoc faciet, a diabolo seductus et missus, pallida facie veniet, et velut in omni sanctitate se componet, ac majoribus secularibus principibus se

Extract from the Pentachronon attributed to S. Hildegard.

S. Matt. xii. 27.

Ps. i. 6.

[1] *benedictio*] benedicte, Ch. W.
[2] *inveniam*] in iste inveniunt, Ar.
[3] *ubera*] verbera, Ch. T.; verba, Cl. N. Re.
[4] *eis*] om. Ar.
[5] *et*] ex, Ch. and its followers.
[6] *ad*] et, Ch. T. W.

A.D. 1292. Extract from the Pentachronon attributed to S. Hildegard.

" conjunget. Quibus et de vobis sic dicet, quare hos
" vobiscum habetis, [et] quare eos esse patimini, qui
" totam terram in maculosis iniquitatibus suis polluunt.
" Isti ebrii et luxuriosi sunt, et nisi eos a vobis
" eiciatis,[1] tota ecclesia destruetur. Populus, qui hoc
" de vobis dicet, vilibus capis, quæ alieni coloris sunt,
" induitur et recto modo tonsus incedet, atque omni-
" bus moribus suis placidum et quietum hominibus se
" ostendit.[2] Avariciam quoque non amat, pecuniam
" non habet, ac in oculis suis tantam abstinentiam
" imitatur, quod vix ullus[3] ex eis poterit reprehendi.
" Diabolus autem cum hominibus istis est, lati-
" tare fulgore ejus se ostendens, velut in constitu-
" tione mundi ante ruinam fuit, et prophetis aliquan-
" tulum se similem facit, et dicit populo, 'Jocunda[4]
" 'loquar scilicet quod rapida et immunda animalia, et
" 'velut [muscas] me eis ostendam, sed tunc[5] in pennas
" 'ventorum fulgurante[6] tonitruo volare volo, et eos
" 'omnibus modis infundere quod omnem voluntatem
" 'meam perficerent,[7] et sic in hominibus istis signa
" 'mea omnipotenti Deo assimulabo.' Nam diabolus
" per aereos spiritus hæc operatur, qui [propter] prava
" operum[8] in sufflatu venti et aeris, ita innumerabiles
" circa quosdam discurrunt sicut muscæ et culices, quæ
" in in ardore[9] caloris homines præ multitudine sua in-
" festant.[10] Ipse enim homines istos hoc modo infundit,
" quod castitatem eis non aufert, et quod eos castos
" [esse] permittit cum castitatem habere voluerunt,
" et iterum intra se dicit, castitatem et continentiam
" Deus diligit, quod ego in istis imitabor.[11] Ac sic

1 *eiciatis*] abiciatis, Ar.
2 *ostendit*] ostendet, Ar.
3 *ullus*] om. Ar.
4 *Jocunda*] Jocando, Ar.
5 *tunc*] nunc, Ar.
6 *fulgurante tonitruo*] fulgurant tonitruum, Ar.
7 *perficerent*] perficiant, Ar.
8 *operum*] opera hominum, Ar.
9 *ardore caloris*] calore ardoris, Ar.
10 *infestant*] infestent, Ar.
11 *imitabor*] mutabor, Ch. W.

"idem antiquus hostis per aereos spiritus eos homines "inflat ita quod ab incestis peccatis se abstinent, "unde mulieres non amant, sed eas[1] fugiunt. et ita "quasi in omni sanctitate hominibus se ostendent ac "illudentibus verbis dicent, 'Caeteri homines qui ante "'nos castitatem habere volebant ut assum piscem "'torrebant. Nulla autem pollutio carnis et concupi-"'scentiae nos tangere audet, quia sancti sumus et "'Spiritu Sancto infundimur.' Wath,[2] errantes ho-"mines qui nunc sunt nesciunt quid faciunt, sic nec "illi qui in prioribus temporibus praecesserunt. Nam "alii homines qui eo tempore in fide Catholica errant, "istos homines timebunt, et servili officio ministra-"bunt, et quantum poterunt eos imitabuntur. Tunc "de conversione istorum populus gaudebit, quoniam "eis justi videbuntur. Cumque isti cursum[3] erroris "hoc modo confirmaverint, doctores et sapientes "qui tunc in fide Catholica persistunt undique per-"sequentes expellent. Sed tamen non omnes, quo-"niam aliqui istorum fortissimi milites in justicia "Dei sunt. Sed et quasdam congregationes sanctorum, "quorum conversatio sancta est, movere non poterunt. "Quapropter principibus et divitibus consilium dant, "ut eosdem ecclesiarum magistros ac reliquos spiritu-"ales homines, scilicet subditos eorum, fustibus et "virgis cohereeant, quatinus justi fiant et in aliquibus "hoc complebitur. Unde alii veriti[4] contremescent, "sed cum secundum quod Helyae dictum est, Multi "justorum servabuntur,[5] qui in erroribus istis non "confundentur, ut a fundamentis suis destruan-"tur. Seductores autem isti in[6] inceptione seducti-"onis erroris sui mulieribus dicent, 'Non licet

A.D. 1292.

Extract from the Pentachronon attributed to S. Hildegard.

[1] *eas*] eos, Ch. W.

[2] *Wath, errantes*] Watherantes, Cl. Re.; Sed errantes, N. *Wath* is the exclamation *Vah*.

[3] Ch repeats *videbuntur*.

[4] *veriti*] om. Ar., where is a blank for the word.

[5] *servabuntur*] servabunt, Ar.

[6] *in inceptione seductionis*] inceptione, Ar

A.D. 1170. "nobis vobiscum esse, sed quoniam rectos doctores
Extract from the Pentachronon attributed to S. Hildegard. "non habetis, [obedite nobis] et quæcunque vobis "dicimus et præcipimus, facite et salvæ eritis,' "et hoc modo feminas sibi contrahunt ac eas in "errorem suum ducunt, ut et ipsi in superbia tu- "mentis animi dicant, omnes superavimus.[1] Qui "tamen postea eisdem feminis secreta feminea commis- "cebuntur, et iniquitas et secta eorum denudabitur. "Sed Qui sum dico, sic iniquitas iniquitatem purga-
Ps. xvii. 12. "bit, et super vos ducetur, sicut scriptum est, *Posuit* "*tenebras latibulum suum, in circuitu tabernaculi* "*ejus tanquam in nubibus aeris.* Nam Deus prava "opera vestra, quæ absque luce sunt, constituet ad "vindictam, in qua se a vobis sine adjutorio abscon- "det, quoniam æquitatem super vos [non] clamabit, "sed vos iniquos [esse] dicet. De cælo enim lex et "doctrina est, in quibus habitare debuistis, si ornamen- "tum virtutum et redolens ortus deliciarum essetis. "Sed malum exemplum in mentibus hominum estis, "cum rivulus bonæ famæ de vobis non fluit, ita quod "nec cibus ad vescendum, nec vestimentum ad cooperi- "endum in recta respectione animæ habetis, sed injusta "opera absque bono scientiæ, unde honor vester peri- "bit, et corona de capite [vestro] cadet. Sic injus- "ticia justiciam provocat et quærit, et perscrutatur
S. Matt. xviii. 18. "omnia scandala, ut scriptum est, *Væ homini illi* "*per quem scandalum venit.* Nam oportet ut per[2] "tribulationes et contritiones prava[3] opera hominum "purgentur; sed tamen multæ erumpnæ et illis accu- "mulantur, qui aliis impietate sua miserias inferunt. "Infideles autem homines isti, et diabolo seducti, "scopa vestra erunt ad castigandum vos, quia Deum "pure non colitis, et tam diu vos cruciabunt quo- "usque injusticiæ et iniquitates purgentur. Isti au-

[1] *superavimus*] superamus, Ar.
[2] *per*] om. Ar.
[3] *prava opera*] pravorum, Ar.

A.D. 1292.

Extract from the Pentachronon attributed to S. Hildegard.

"tem deceptores non sunt qui ante novissimum "diem venturi sunt, et cum diabolus in altum "volaverit, ut ipse initio contra Deum pugnare[1] "cœperit,[2] sed præcurrens germen eorum sunt, sed "tamen postquam ipsi in perversitatibus Baal et aliis[3] "pravis operibus sic inventi fuerint, principes et alii "majores in eos irruent, et veluti rapidos lupos eos "occident ubicunque eos invenerint. Tunc aurora "justiciæ et novissima vestra meliora prioribus erunt "ac de omnibus præteritis timorati eritis, et quasi "purissimum aurum fulgebitis, et sic per longa "tempora permanebitis. Nam prima aurora justiciæ in "speciali[4] populo tunc surget, ut primitus cum parvo "numero incepit, nec ipsi multas facultates nec "multas divitias habere volent,[5] quæ animas occidunt, "sed dicent, *væ nobis quia peccavimus*. Ipsi namque "de præterito timore et de præterito dolore ad "justiciam confortabuntur, quemadmodum Angeli "in casu diaboli et amore Dei confortati sunt, et sic "postea in humilitate vivent, nec pravis operibus Deo rebellare cupient, sed a multis erroribus purgati deinceps in fortissima vi rectitudinis persistent."

Thren. v. 16.

Hic terminatur secundum capitulum secundi libri Pentacronon sive Speculi temporum futurorum beatæ virginis Hyldegardis.

Hanc epistolam inseruimus huic operi, quia multi non habent libri superius annotati copiam vel exemplar. Et ut intelligant hanc legentes, quod *Spiritus ubi vult spirat*, et quæ ventura sunt annunciat per breve spatium temporis subsequentis, sole fratrum Minorum obscurato, per mortem Papæ, qui erat ejusdem ordinis,[6] ut superius est expressum. Luna patiebatur eclipsim; archiepiscopus namque Cantuariæ cujus

---

[1] *pugnare*] purgare, Ch. T. W.
[2] *cœperit sed*] cœpit, et, Ar.
[3] *aliis*] in, Ar.
[4] *speciali*] spirituali, Ar.
[5] *volent*] volunt, MSS.
[6] *ordinis*] om. MSS. exc. N.

A.D. 1292. sapientia ante obitum suum fuerat totaliter devorata, qui in prosperitate sua multos objecerat et contempsit, et maxime professores ordinis beatissimi Benedicti, sine planctu monachorum obiit in hoc anno.

Death of abp. Peckham.

[Placita coronæ inter episcopum Roffensem et monachos ejusdem ecclesiæ.

Suit between the bishop and the monks of Rochester before the justices itinerant at Canterbury.

[Eodem anno sederunt Cantuariæ justiciarii itinerantes, ubi super catellis fugitivorum et libertatibus furcarum inter episcopum Roffensem et monachos ecclesiæ ejusdem, prout in cartis regum eorundem monachorum continetur, fuerat placitatum. Eatenus erat quidam Salomon, non ille peritissimus de Biblia, sed de Roffa, qui propter suam injusticiam ab officio et consilio domini regis amotus fuerat. Hic justiciarios in quantum potuit contra monachos excitavit, quia episcopatum Roffensem, quem[1] votis omnibus concupivit, monachis contradicentibus, non optinuit. Et sic justiciarii sua falsa instigatione obcæcati, plus parti episcopi quam monachorum inclinantes, ipsos monachos proprio jure abdicarunt. Jurati vero metu ducti jus monachorum celabant inviti; unus ex eis perceptus amicus in viginti solidis fuerat amerciatus. Hinc ceteri perterriti *redimebant tempus quoniam dies mali erant.* Prosternatis igitur furcis apud Frendesbery, supersederunt justiciarii pro tempore feriato a festo sanctæ Margaretæ Virginis usque ad festum sancti Michaelis. Mirum in modum infra tempus illud manifestam injuriam sequitur vindicta. Fuit quidam ballivus apud Hallynge, Gilbertus nomine, qui festinus prosternationem furcarum primitus referre cupiens, versus episcopum iter arripuit. Quo in itinerando buccellam panis accipiente, simul cum buccella statim mortem gustavit. Senescallus quidem domini episcopi,

MS. N.

Eph. v. 16.

---

[1] *quem*] quam, N.

MS. N. [Henricus de Helham, semper dans consilium Achitofel, infirmatus expiravit. Vicecomes Cantiæ anni illius ut alter Cayphas statim occubuit. Et dictus Salomon, ut ipse retulit, intoxicatus per officialem domini episcopi nomine Guyrandum, diem clausit extremum. Qui Guynandus postea captus, incarceratus, concathenatus, per patriam dampnatus in prisona episcopi recipitur; tandem sollempniter purgatus apud Grenewicum, liberatur. Ecce mors peccatorum pessima; sed per omnia benedictus Deus, qui ob meritum beati Andreæ Apostoli perdidit impios et domus suæ inimicos. Audientes igitur justiciarii mortem supradictorum, timuerunt valde. Et quidam eorum apud Roffam accedentes, pœnitentes ac gementes, priori et quibusdam aliis de conventu dixerunt; "Sapientia Sa-" lomonis nequiter decepti, injuste et incircumspecte " processimus contra vos. Et quare non indicastis " nobis? Utinam scivissemus jus vestrum et muni-" menta vestra! Sed, proh dolor, non est per nos " reversio. Commendetur ergo memoriæ; forte visitabit " vos Dominus coram aliis itinerantibus tempore " oportuno."] A.D. 1292.

A[1] clericis et laicis quindecima omnium bonorum suorum, tam spiritualium quam temporalium domino regi in subsidium Terræ Sanctæ concessa et prætaxata ad unguem, his temporibus est exacta, una cum decima de bonis clericorum ei assignata in Romana curia per sex annos. Rees[2] a Mereduth, Walensium potentissimus, fidelissimus prius regi, postea Anglorum sævissimus persecutor, qui diu latuerat inter montes Walliæ et speluncas, captus a regis fidelibus apud Berewicum in confinio Scotiæ est adductus, ibique secundum sua demerita est punitus. Susceplt namque

A fifteenth granted for the Crusade.

Res a Mereduke dux Walensium suspenditur.

[1] This is in E. B.

[2] From here to the end of the year originally not in Re., is inserted there in the margin later.

A.D. 1292. punitionem duplicem proditoris et latronis, quia[1] tractus ad caudas equorum suspendio periit. His diebus quidam nobilis, nomine Johannes de Baylol, jura regni Scotiæ cum corona, annuente rege Angliæ per decretum, cepit, ita quod fidelitatem et ligium homagium regibus Angliæ faceret et sui facerent successores. Obiit piæ memoriæ [frater[2] Johannes archiepiscopus Cantuariæ, et Gilbertus prior de Mertone, cui successit Nicholaus. Item obiit] dominus Robertus Burnel, cancellarius Angliæ, Bathoniensis et[3] Wellensis episcopus; cui successit magister Willelmus de Marchia, thesaurarius dictus de scaccario Westmonasterii post obitum Johannis de Kirkebi, episcopi Heliensis.[4]

[illegible]

MS. E.

Murder in London. [Eodem anno Ricardus Walrond de Berkhamstede, assistentibus sibi duobus fratribus suis, in civitate Londoniarum interfecit Rogerum de Draytone thesaurarium comitis Cornubiæ et Ricardum constabularium de Berkhamstede, nemineque sibi resistente fugerunt ad ecclesiam sancti Pauli. In hoc insuper anno quintadecima bonorum omnium temporalium et spiritualium a clericis et laicis per regis potentiam exactissime levabatur, concurrente nihilominus præstatione decimæ concessæ per Papam regi Angliæ in subsidium Terræ Sanctæ.]

MS. Lamb.

A fifteenth exacted.

Death of R. Burnel, bp. of Bath. [Obiit R. Burnel, Bathoniensis et Wellensis episcopus, regis cancellarius, apud Berewik. Sed corpus ejus delatum apud Welles in ecclesia quam rexerat, tradebatur honorifice sepulturæ.

and of abp. Peccham. [Obiit frater Johannes de Pescham, archiepiscopus Cantuariensis, die conceptionis beatæ Virginis apud

---

[1] *quia tractus*] tractusque, E. B.

[2] Of this passage, Bevere has only from *frater* to *Cantuariæ*.

[3] *et Wellensis*] om. E. B.

[4] E. has here:—

"Hoc anno iv. nonas Aprilis "obiit Nicholaus Papa quartus "cum sedisset annis quatuor, mense "uno, et diebus xviii., et cessavit "Papatus. Obiit Gilbertus prior "xiii., cui successit Nicholaus "xiv." The first clause is in Bevere.

MS. Lamb. [Mortelake et xiv. kal. Januarii corpus ejus tradebatur sepulturæ in ecclesia Cantuariensi. Rogerus Extraneus capitaneus justiciarius forestæ citra Trentam, et socii sui, videlicet Symon de Eleswrthe et Johannes de Crokesle, inceperunt placita forestæ apud Chelmesforde in quindena sancti Michaelis, et sederunt usque primam ebdomadam Quadragesimæ, coram quibus allocabantur libertates ecclesiæ sancti Pauli. A.D. 1292. The judges at Chelmsford.

Dominus Edwardus rex Angliæ illustris secundum formam præscriptæ submissionis vendicantium regnum Scotiæ, habito diligenti examine in parliamento suo apud Berewik, adjudicavit regnum Scotiæ domino Johanni de Baillol, et, recepto ipsius homagio, possessionem regni sibi tradi fecit per dominum Antonium episcopum Dunelmensem.] John of Baliol adjudged king of Scotland.

Bellum navale fit Normannis generale.

Anno gratiæ MCCXCIII°. Orta est discordia magna nimis inter Anglicos et Normannos. Maritimi etenim Normannorum in impetu furoris sui [sive erroris] quosdam de Anglicis diversis mortibus trucidarunt, alios super virgam mali navis cum canibus suspenderunt. Quod barones Quinque Portuum moleste ferentes, paraverunt celeriter naves suas cum omnibus navalibus armamentis[1] ad ulciscendam injuriam Anglicorum. Et transilientes[2] turgida "terga maris" in multitudine copiosa, adversarios suos, sibi obviam venientes, gladiis peremerunt, et in mari, absque delectu[3] conditionis, eorum cadavera projecerunt, nec unum solum superstitem dimiserunt, et eorum vasa, vina et alia necessaria continentia, reduxerunt ad propria cum contentis, inter se naves et spolia dividentes. De quibus[4] rex Angliæ nihil recipere voluit, quasi eorum [non] *Normanni suspendunt Anglicos cum canibus non tamen impune.* Lucan. v. 565.

[1] *armamentis*] ornamentis, E.

[2] *transilientes*] transylientes, Ch. T.; transiliens, W.; transiglientes, F. Re.; transagiens, N.; transcidentes, B.; Cl. has transgredientes turgida terra.

[3] *delectu*] delictu, MSS.

[4] *quibus*] quorum spoliis, Be[illegible].

A.D. 1293 consentiens voluntati, pro eo quod absque ejus præcepto talia perpetrarunt. Francigenæ[1] igitur territi et turbati, adjuverunt dominum regem suum, auxilium postulantes. Mittuntur igitur nuncii inter reges pro pace firmanda. Sed nondum statim potuit finis suspicari, nisi quod regnum adversus regnum insurgeret, instigante fratre regis [Franciæ][2] Karolo, viro utique nobili et potente. Verumptamen in mari manus prævaluit Anglicorum. Timentes interea pellibus[3] Cistercinenses abbates qui[4] discorde termino in[5] terminum in[6] Burgundia[7] suum principale monasterium visitare [solebant], de partibus Anglicanis venientes ad mare, auditis sinistris rumoribus, ad propria sunt reversi, a suis patribus licentia non optenta, pro eo quod ab episcopo Londoniensi [et] aliis nunciis regis Angliæ, a rege Francorum revertentibus,[8] apud Doverniam rumores terribiles audierunt. Sed[9] scolares, studentes Parisius, cum[10] aliis tundinis Anglicis, ad natale solum similiter[11] sunt reversi. Dum his igitur turbinibus[12] regna Angliæ et Franciæ quaterentur, quidam nobilis, comes videlicet de Barz, cujus potestas ex parte magna ab imperio dependebat, pro domini regis Angliæ primogenita [filia], nomine Alienora, sibi in matrimonio copulanda, non sine nobilium militum et aliorum multitudine copiosa advenit, quem rex honorifice suscipiens, secum per dies aliquot circumduxit, et[13] post natale Domini eorum nuptias fieri procuravit.

The Cistercian abbats afraid to go to the mother abbey in Burgundy.

Comes de Barz, vir potens valde petiit in conjugium dominam Alianoram primogenitam regis Angliæ apud Bristolliam circa festum Mathiæ apostoli.

[1] Re. om. from here to the end of the year.

[2] *Franciæ*] only in E. N., as Bevere.

[3] *pellibus*] procellibus, Bevere.

[4] *qui*] que, Ch. T. W.

[5] *in terminum*] inter terminum, M.; inter Clunium, H.; in triennium, Ra. B. 177.

[6] *in*] et, Ch. Cl. M. H. T. W.

[7] *Burgundia*] Burgundiam, Cl. T. W.

[8] *revertentibus*] perverteutibus, Ch. Cl.

[9] Bevere has Sed et scolares Angliæ.

[10] *cum aliis tundinis Anglicis*] om. Bevere; cum aliis studentibus Angliæ, E. N.; Ra. om. *tundinis*; qu. *timidis*.

[11] *similiter*] finaliter, Bevere.

[12] Bevere ins. *hujuscemodi*, omitting *his*.

[13] *et . . . procuravit*] in a later hand in Ch.; not in the other MSS.

[Qualiter[1] rex Angliæ citabatur per regem Francorum Parisius.] A.D. 1293.

Circa festum sancti Andreæ Apostoli rex Angliæ literatorie[2] citabatur per regem Francorum Parisius in curia sua personaliter comparere. Qui, negata[3] sibi a duodecim paribus[4] reditus securitate, non veniens mox eorum arbitrio a terris in regno Francorum præhabitis privabatur. Quas quidem regis Angliæ fidissimus et intrepidus miles, Johannes videlicet de Sancto Johanne, ab irruptione[5] Francorum et a[b in]sultibus sæpius defendebat. Igitur facta mentione[6] inter regem Franciæ et Angliæ de quodam matrimonio contrahendo, sponte reddidit Vasconiam in manus regis Philippi per spatium xl. dierum, si pactum consequeretur effectum. Sed ille,[7] habito quod cupierat præconcessisque in magnum dedecus honoris regii denegatis, Anglos a limitibus Galliæ expellebat. [Hoc anno obiit Johannes de Pecham, archiepiscopus Cantuariensis. Cui successit magister Robertus de Winchilsee, archidiaconus Estsexiæ.] Exulabant tunc[8] dominus Edmundus, frater regis Angliæ,[9] et uxor[10] illius, regina Navarriæ, cum universa familia Anglicana. Illo quoque anno justiciarii itinerantes in die sanctæ Katerinæ apud Veterem crucem lapideam Westmonasterii consederunt.

[Ricardus episcopus Londoniensis, tanquam episcoporum provinciæ decanus, die Pentecostes, videlicet xvi. kal. Junii, apud Cantuariam consecravit Willelmum de la Marche in episcopum Bathoniæ et Leolinum in episcopum Assavensem.]

MS. Cl. (margin, beside "limitibus Galliæ expellebat. [Hoc anno obiit Johannes")
MS. Lamb. (margin, beside "[Ricardus episcopus Londoniensis")

Edward cited to Paris by Philip IV.

Proposed arrangement between the two kings.

Death of abp. Peccham.

Robert of Winchelsey succeeds.

Edmund E. of Leicester out of England.

Bishops of Bath and S. Asaph.

---

[1] This rubr. is from Cl.

[2] The letters are given in E., as in Bevere, and the rest of the year differs; see Appendix I.

[3] *negata*] negato, MSS.

[4] Lamb. ins. Francorum.

[5] *irruptione*] irruptionibus, Lamb.

[6] *mentione inter regem*] conventione inter reges, Lamb.

[7] *ille*] illo, N. Lamb.

[8] Lamb. ins. a regno Franciæ.

[9] T. ins. et uxor regis Angliæ.

[10] Blanche, widow of Henry king of Navarre, daughter of Robert of Artois.

A.D. 1293.

Marriage of Henry count of Bar and Alianora.

Comes de Baar desponsavit Alienoram filiam regis Angliæ illustris apud Bristollum, quam ad propria transduxit: ubi, proclamata quadam rotunda tabula, dux[1] Brabantiæ fuit mirabiliter interemptus.] MS. Lamb.

Parliament at Westminster.

Anno gratiæ MCCXCIV.[2] Rex Edwardus tenuit parliamentum suum apud Westmonasterium post festum Pentecostes. Cui aderant Johannes rex Scotiæ et magnates Angliæ congregati, et recitato in auditu coessentium præsentis discidii primordio nunciorumque domini regis pro posse manuum suarum exposita puritate, denique in hoc consensere singuli vi et armis Vasconiam adipisci. Tunc rex Scotiæ annuit regi Angliæ per triennium baroniam,[3] quæ sibi jure hæreditario in Anglia competebat, in subsidium Vasconiæ adquirendæ. Cæteri quoque comites, et barones de facultatibus suis auxilium pollicentur. Interdicitur itaque statim meatus[4] marinus; hinc mercatores magnum dispendium incurrerunt. Interea mittit rex Arragonum quatuor de optimatibus suis, deferentes epistolas domini sui amicitiam postulantes, et hæc inter cætera continentes quod[5] quocumque tempore rex Angliæ moveret[6] exercitum suum contra regem Franciæ, ipse etiam non immemor injuriarum patri suo et regno ejus illatarum a genitore regis Franciæ, ad se ulciscendum cum manu forti et brachio extento, debellaturus Francorum acies, festinaret.[7] Et paulo post rex Angliæ destinat archiepiscopum Dublinensem et episcopum Dunelmensem et aliquos milites præstantiores de regno suo ad regem[8] Alemanniæ, ut qui sibi affinitate non erat annexus, virtute tamen crucis numismatis fœdere indissolubili uniretur. Et ancillante, immo principante, summa centum milia librarum de ster-

Aid promised for regaining Gascony.

John de Saundford, abp. of Dublin, and Anthony Bek, bp. of Durham, sent to Germany.

[1] John.

[2] This year differs greatly in E.; see Appendix I.

[3] Lamb. ins. *suam*.

[4] *meatus*] transmeatus, Lamb.

[5] *quod quocumque*] quodcumque, Ch.; quocumque, T. W.

[6] Lamb. ins. *guerram vel*.

[7] *festinaret*] destinaret, N.

[8] Adolph of Nassau.

lingis, omni difficultatis obice profugato, prosperabatur opus in manibus nunciorum. Illo etiam tempore, factum est scrutinium[1] horrendum et execrandum in ecclesia Dei, per universum regnum Angliæ, videlicet Dominica secunda mensis Julii. Morabatur autem tunc temporis rex apud Porthesmuthe, a festo Nativitatis beati Johannis usque ad Exaltationem sanctæ Crucis, præstolans[2] semper venti oportunitatem. Erat enim[3] per totum tempus prædictum populi navigationem retardans. Ad augmentandum igitur rex exercitum suum pacem profligatis[4] suis et profugis nunciavit, si ipsi in prima velificatione cum regis fidelibus transmigrarent. Confluebant quidem mox ad regem multa milia de talibus,[5] et post pusillum murmurantes adversum patremfamilias pro denariis diurnis, recalcitrando discesserunt a regia clientela. Tactus ergo rex dolore cordis intrinsecus, et præcavens in futurum, juravit ex eo tempore nunquam hujuscemodi litteras dimissorias[6] talibus concedere sceleratis.

A.D. 1294.

The king at Portsmouth.

His method of increasing his army.

Eodemque[7] anno quidam monachus Petrus de Murone dictus, ordinis sancti Benedicti, in solitudine heremi longissimis educatus temporibus, in civitate Aquilæ electus et creatus est in summum pontificem, et[8] dictus est Cælestinus quintus. Hic vir[9] simplex et rectus virtutibus chorusca bat. Ab[10] isto quippe Papa magister Robertus de Wynchelese electus Cantuariensis consecratus est et pontifex confirmatus.[10]

P. Celestine V.

[1] This was the search made for the money deposited in the monasteries and churches; see the Dunstable Annals (Annal. Monast.), iii. 390.

[2] *præstolans*] postulans, Lamb.

[3] N. Lamb. ins. *contrarius*.

[4] *profligatis suis*] profligatos suos, Ch. T. W.

[5] Lamb. ins. *bannitis*

[6] *dimissorias*] altered in Lamb. to remissorias.

[7] *Eodemque*] Eodem quoque, N.; Re. om. to provexerunt (p. 92).

[8] *et . . . quintus*] inserted in Ch. in a later hand above the line; it is not in Cl. M. T. W., N. has et Celestinus vocatur.

[9] Lamb. ins. *justus*.

[10] [10] *Ab isto . . . confirmatus*] om. N., substituting what follows.

A.D. 1294. Consecration of Abp. Winchelsey.

[Sub isto quippe Papa magister Robertus de Wynchelese alter theologus, quam debriavit Spiritus, de gremio capituli ecclesiæ Christi Cantuariensis canonice electus, ac per industriam domini H.[1] prioris rite confirmatus, consecratus, et non obstante calumpnia archidiaconi ibidem intronizatus, acriter et fortiter sana mente sanoque consilio libertates ecclesiæ tuebatur, quousque maxima vi irrectitudinis ad curiam Romanam fuerat citatus. Optimo igitur viro dicto H. remanente priore, chorum, claustrum, et capitulum et cætera maneria monachorum quamplurimum decoravit.] MS. N.

Ecce quomodo in petitione subsidii clericalis decanus sancti Pauli miserabiliter expiravit.

In vigilia sancti Mathæi apostoli, accersito clero apud Westmonasterium, suppliciter poposcit rex sibi de facultatibus illorum suffragium exhiberi. Exierunt ergo pontifices et Pharisei hæsitando quantum affectaret rex ab eis: volentes[2] super hoc certiorari, posuerunt verba sua in ore decani sancti Pauli Londoniarum, scilicet magistri Willelmi de Monteforti. Qui ante regem constitutus repente ad solum labitur obmutescens. Extractusque per regis ministros in ulnis eorum ultra quam credi potest miserabiliter expiravit. Hoc vero rege conniventibus oculis prætereunte, et in petitione sua instantius perdurante, adhuc absconditum erat quantum persolveret quisquis regi. Hinc diversis diversa fabulantibus, ac indies mutuo sic uvam acerbam masticantibus, congregatis tandem in refectorio monachorum Westmonasterii, surgens unus miles, Johannes de Haveringe dictus, in medio eorum, dicebat, "Viri venerabiles, postulatio "regis hæc est, scilicet ecclesiasticorum proventuum "vestrorum medietas annualis; cui, si contradixerit "quis, assurgat in medio cœtu, ut, agnita persona ejus, "ascribatur tanquam regiæ pacis reus." Quibus auditis, conturbati singuli prælati cupitis protinus paruerunt. Nec mora, soluta prima portione juxta taxationem decimæ præconcessæ, præcipit rex sæcularium militum

Oppressive demand of the king from the clergy.

---

[1] Henry of Eastry.

[2] *volentes*] recolentes, Ch. T. W.

bona taxari et fisco regio decimari, mercatoribus quidem et in burgo morantibus indixit senarium denarium a cunctis qui possederant sibi solvi. His itaque angariis dum corda multorum quaterentur, intimatum[1] est regi[2] Wallenses iterum malignari. Porro isti Wallenses, peccatis veteribus jungentes nova, tum pro insueto jugo eis imposito et gravato, tum pro exhibitione sumptuum, eo quod minus sufficiens videbatur in oculis quorundam, dum recenserentur ad bellum, impetum fecerunt unanimiter in centurionem ipsorum, Rogerum de Pywelesdone, illuc ad exequendum mandatum regium destinatum. Quem expoliatum, deinde suspensum, postea decollarunt; totoque spiritu malignitatis debacchantes finitima Angliæ ignibus, rapinis, et cædibus vastaverunt. His auditis, rex Edwardus, a Westmonasterio discedens,[3] in crastino sancti Bricii congregato exercitu versus Walliam properavit. Ad cujus accessum fugientes, tanquam a conspectu colubri, abdita silvarum diverticula quæsierunt. Ex nostratibus autem, pro soli inæqualitate aerisque intemperie necnon profundarum paludum uligine lyenteria lacessitis, milleni homines deficientes spiritum exhalarunt. Verumptamen ex tribu Wallensium, extra densitates nemorum repertorum, per turmas suas centenos et centenos multoque plures secuit acies gladiorum. Post hæc, captus est Kanan, incentor malorum, et apud civitatem Herefordiæ transmissus, in die sancti Mathiæ, primo tractus caudis[4] equorum, denique suspendio expiravit. Similiter et duo alii ministri ejus idem judicium subierunt. Tandem Morganus et alius Madok, vocalis princeps eorum, comperto quod fortior esset dextra pars exercitus regii, terrore perculsi, regem de pace cogitant conve-

A.D. 1294.

Adhuc rebellant Walenses, cum Kanan.

Nov. 14.

Fugerunt Wallici a facie regis Anglici.

Adhuc suspenditus alius Walensis dictus Conan, et Madok princeps et alii misericordiam habuerunt.

[1] *intimatum*] nunciatum, Lamb.
[2] *regi*] regii, Ch.
[3] *discedens*] decedens, Lamb.
[4] *caudis*] clunibus, Lamb.

A.D. 1295. Submission of the Welsh.

nere. Et primo[1] Morganus ditioni regis[2] se submittens, misericordiam potius quam judicium est secutus. Quo viso, pœnitentia ductus Madok, clementiam regiam similiter requirendo, pacem obtinuit, impunito saltem corpore custodiæ Turris Londoniæ mancipato. Recessit ergo rex a partibus illis, subjugatis rebellium collis mulctatis etiam illis sceleratissimis pœna coæquali, qua Rogerum de Pywelesdone condempnarant.[3] Hæc dum complerentur, cohors procerum ac robustorum mi-

Oleron taken.

litum de regno Angliæ versus Vasconiam vela dirigens, insulam quandam, cui nomen Olerun, licet cum difficultate maxima, adquisivit. Exinde in Vasconiam appulsa, faventibus aliquibus incolis in quædam municipia, invitis Francorum custodibus, se admisit. Ex hoc autem ira excandescens Karolus, frater regis Franciæ, congregata infinita loricatorum manu, muni-

Rions taken by Charles of Valois.

cipium de Ryuns, in qua pars exercitus Anglicani asilium sibi construxerat, repente obsedit, ac obsessos non sine suorum detrimento fortiter expugnavit, captis, proth pudor, militibus circiter[4] xiii. et Parisius liberali custodiæ destinatis.[5]

Capture of Spanish ships.

Illis itaque diebus bellatores maritimi Angliæ, dum adversarios suos longius arcere satagerent, obviarunt xxvi. Hyspanorum navibus, preciosis operibus oneratis, cum quibus conserto prælio, biduoque durante, demum cæsis Hyspanis et quibusdam terga vertentibus, quindecim rates Hyspanorum cum contentis ad tutum

Prior of Rochester.

portum Anglici provexerunt. [Obiit Johannes de Renham prior Roffensis; successit Thomas de Shilefordia.] MS. N.

Hoc etiam anno lanæ a finibus Angliæ in Alemanniam sunt transductæ.[6] His ita completis, vergente hujus flebilis anni cursu ad occasum, Cælestinus Papa contem-

Resignation of P. Celestine V.

plativæ vitæ cum Maria optimam partem eligens, cujus

---

[1] *primo*] post. N.
[2] *regis*] om. MSS. exc. Lamb.
[3] *condempnarant*] trucidarant, Lamb.
[4] *circiter*] om. N.
[5] *destinatis*] mancipatis, N.
[6] *transductæ*] transvecte, Lamb.

jam pastus dulcedine haud modice saginatus, in medio fratrum se objiciens, abrenunciando honori et oneri, recusabat prolixius Romanorum regere praesulatum, asserens se ipsum minus idoneum in tanto opere[1] prosequendo. Ad cujus honorem provectus est alius[2] nomine Benedictus Gagitanus, qui fuit primo procurator, deinde advocatus, postea notarius, consequenter diaconus cardinalis tituli[3] sancti Nicholai in carcere Tulliani, denique legatus in regno Francorum, mutatoque nomine Benedicti, Bonifacius est[4] vocatus. A.D. 1294. P. Bonifac. VIII

Transiit igitur ille annus satis frugifer et fructifer, pluviosus tamen valde, per quem magna pars fructuum terræ obfuit putrefacta. Transcenderat autem gurges aquarum Tamisiæ consuetos limites, et planicies[5] de Bermundeseye et procinctum de Tothulle superficialiter debriavit. Similiter et casas negotiatorum in nundinis Westmonasterii attingendo, superius palos figere compellebat. Obierunt[6] hoc anno dominus Johannes de Saunford, archiepiscopus Dublinensis, et dominus Bogo de Clare, multarum rector ecclesiarum vel potius incubator.[6] Character of the year. *Thamisia transfluerit totum Tothulle et casas nundinarum Westmonasterii.*

MS. Lamb. [Radulphus decanus Londoniensis in crastino octabarum Paschæ capitulum suum visitavit.] Visitation of the chapter of S. Paul's.

MSS. Cl. Re. [*Duo cardinales mittuntur in Angliam de quodam assultu apud Dovoriam.*]

MS. E. [*Pax prolongatur, plebi plebs insidiatur.*]

Anno gratiæ MCCXCV°. Kal.[7] Julii duo cardinales[8] a latere domini Papæ, in Angliam mittebantur, ut uni- Two cardinals sent to make

---

[1] *tanto opere*] tantopere, Ch.

[2] *alius*] alio, Ch.; alieno, T.

[3] *tituli*] titulus, MSS.

[4] *est vocatus*] invocatus, Re.; N. ms. x. kal. Februarii, Lamb., et x. kal. Feb. consecratus.

[5] *planicies*] planiciem, Lamb.

[6-6] *Obierunt . . . incubator*] om. Re.

[7] E. differs here; see Appendix I.

[8] Berard, bishop of Albano, and Simon, bishop of Palestrina.

A.D. 1295. Peace between England and France.

Nota responsum Edmundi fratris regis contra cardinales volentes inter regna facere [illegible] *[sic].*

tatem et concordiam inter duo regna formarent. Et accita per regem apud Westmonasterium primatum et optimatum suorum caterva nonis Augusti, Edmundus frater regis et magister Johannes de Lacy guerræ primordium et contemptum nautis Anglicis incussum viva voce prompserunt;[1] item qualiter rex Angliæ de prædebito regi Franciæ homagio exoneraverat semetipsum. Super quibus postulantibus cardinalibus formam pacis, fuit responsum, hoc minime fieri posse, regis Teutonicorum beneplacito inconsulto. Rursum petierunt sperandæ pacis treugas, quibus nec datis postularunt denuo ut nautica manus procellosa sileret; neque super hoc sunt effectum aliquem consecuti. Quoniam ipsis pro pace laborantibus, ecce intempestæ noctis silentio, piratica gens Francorum, Dovoriæ sibi dans assultum, quandam domum religiosorum et quamplures domos, littori vicinas, facibus succenderunt. [Peremerunt[2] quidem ibi quendam monachum MS. N.

Thomas monachus in Dovoria cæsus est.

nomine Thomam, innocentis ac bonæ vitæ, pro quo Dominus miracula operatur.] Mutata tamen[3] substantia pro accidente, decapitatis his qui ascenderant, et præ timore contrabellantis populi in hortis se absconderant et in antris, paucis e multis exceptis, suas naves clandestine reingressis. Qui tergiversantes, in patria sua adeptos se fuisse claves castri Dovoriæ falsiloqui ventilarunt. Aliqui[4] miserunt

Attempt of the French to land at Hythe.

galeyam, ccc. pugnatoribus munitam[5] ad explorandum[6] locum habilem applicandi; quam apud la Hethe minus caute in sabulo defixam circumdabant maris[7] vigiles, repertosque homines et quendam velut de[8]

---

[1] *prompserunt*] promiserunt, Cl. Re.; proviscrunt, N.

[2] N. gives a drawing of the murder in the margin.

[3] *tamen*] etiam, N.

[4] *Aliqui*] Aliquos, MSS. exc. N. Lamb., which have *Alias*.

[5] *munitam*] munitatis, MSS. exc. E. N. Lamb.

[6] Lamb. ins. *in Anglia*.

[7] *maris*] mare, Cl. Re. T. W.

[8] *de . . . acepha*] over erasure in Ch.

stirpe Achym jugulantes[1] acephalorum corpora madidis pelagi sarcofagis projecerunt. A.D. 1295.

Monachi alienigenæ a propriis domiciliis excluduntur. Sub his etiam diebus Scoti, soluto fidelitatis suæ fræno quod cum ligio domino suo rege Angliæ pepigerant, cum rege Franciæ fœdus aliud inierunt, quod quidem in autentico scripto utriusque[2] inde confecto legentibus clarius elucescit. Alien monks. *Scoti recesserunt a rege Angliæ ad regem Franciæ.*

Quidam[3] miles in rebus bellicis excercitatus, dictus Thomas Turbevile, unus eorum qui in obsidione de Ryuns capti ducebantur, super proditione quam cum Gallis pepigerat convictus, in vigilia sancti Dionisii sic fuerat judicatus, scilicet clunibus equorum distractus, vallantibus se quatuor satellibus in forma larvarum effigiatis improperantibusque ei convicia per plateas civitatis Londoniæ, suspendio finaliter periit inhumatus. *Suspenditur Thomas Turbeville proditor.* Oct. 8.

In vigilia sancti Andreæ Apostoli citatis clero et magnatibus regni apud Westmonasterium, ad tuitionem patriæ petiit rex iterum sibi subsidium exhiberi. Et concessa est ei undecima pars, a quibus anno præterito decima solvebatur; de quibus vero sexta, tunc septima est collata. Porro archiepiscopus Cantuariæ, habito tractatu cum suffraganeis suis, optulit regi decimam ecclesiasticorum bonorum.[4] Æstimante autem rege quod plus esset accepturus, noluit eos audire. E contrario vero declinante clero ad dexteram vel ad sinistram de primo oblato, nolens eos contristare, rex in crastino Conceptionis beatæ Mariæ ipsius gratum acceptavit oblatum. Aid granted for the defence of the country. Nov. 29. Dec. 9.

Rex Edwardus tenuit Natale suum apud sanctum Albanum, praeordinatis apud Westmonasterium nunciis solempnibus destinandis in villam, quæ Kaumbray Edward keeps Christmas at St. Alban's.

---

[1] *jugulantes*] jugulantis, Ch. Cl. W.; vigilantis, T.

[2] Lamb. ms. *partis*.

[3] *Quidam . . . Gregorii* (p. 96)] om. Re.

[4] *bonorum*] om. N.

A.D. 1295. Messengers sent to Cambray for peace. *Ed. Lancast. et Henricus Lacy transfretarunt.*

dicitur, pro pacis concordia reformanda. In crastino sancti Hyllarii paratis apud Plumuthe ccclii. navibus, domini Edmundus frater regis et Henricus de Lacy, comites Leycestriæ et Lincolniæ, secundis velis per costam minoris Britanniæ versus Burdegalim remigarunt.

Edward at Newcastle-on-Tyne against the Scots. Landing of the cardinal bishop of Albano. March 12.

Mense Martii, primo die mensis, rex Edwardus apud Novum Castrum super Tyne exercitum fortem adunavit ad Scotorum injuriam vindicandam. Die sancti Gregorii cardinalis[1] præsul Albanensis cum quibusdam nunciis, de Kaumbray regressi, apud Dovoriam ventorum pulsu celeriter sunt transvecti. Die [Dominica in] Ramis Palmarum, cardinale apud novum Templum Londoniis hospitante, lite mota inter suos et Templariorum scurras, ultro se immiscens nepos cardinalis occubuit sauciatus. Ipse quidem ad tempus iram deferens usque[2] Scotiam properavit, regi consilium de Kaumbray, quod vel quale fuerit, ostensurus.

Obierunt G. de Clare comes Gloucestriæ potentissimus post regem.

Obierunt domini Johannes Romanus archiepiscopus Eboracensis, Gilbertus de Clare comes Gloucestriæ, post regem potentissimus regni in opere et sermone, Rogerus Coventrensis et Lichefeldensis episcopus, cui successit Walterus de Langetone familiaris[3] regis, in transmarinis partibus tanquam[4] nuncius assignatus per regem cardinali a quo fuerat consecratus, privilegiorum ecclesiæ Cantuariensis in omnibus statu salvo.[5]

[Eodem anno albæ tunicæ ordinatæ sunt.[6]] MS. Cl.

Capitur villa cum castro de Berwik.

Anno gratiæ MCCXCVI°. Tertio[7] kalendas Aprilis per magnificum regem Edwardum villa et castro de

[1] Berard de Gouth, brother of Clement V.

[2] *usque*] versus, Cl. Re.

[3] *familiaris*] familiarissimus, Cl. Re.

[4] *tanquam*] om. Cl. Re.

[5] *salvo*] suo.

[6] This is followed in Cl. by an extract from Trivet, p. 338 : Johannes rex Scotiæ . . . inductus (pp. 338–9, ed. Hog.), and Rex Angliæ . . . excusare, pp. 339, 340. This is also in the chronicle ascribed to Rishanger, pp. 151, 153 (Riley).

[7] *Tertio kal. Aprilis*] Tricesimo die Martii, Cl. Re.

A.D. 1296.

Slaughter at Berwick.

MSS. Cl. Re.

Berewyk captis, omnes ibidem inventos Anglici peremerunt,[1] paucis[2] exceptis qui villam ipsam postmodum abjurarunt; [hominum autem Scotorum promiscui sexus peremptorum sexaginta milia referuntur]. Octavo[3] idus Aprilis rex Scotiæ pro se et Scotis omnibus tenentibus terram quamcumque in Anglia homagium regi Angliæ reddidit per scripturam. Rege Angliæ apud Berewyk pro fortificatione murorum ac fossatorum ejusdem villæ morante, Scoti, scilicet domini de Ros, de Menetethe, et de Asseles,[4] comites, et domini Ricardus Syward et Willelmus de sancto Claro, barones, cum aliis commilitonibus Angliam ingressi, villas de Heccleshani et de Corebrigge [combusserunt[5] et] sine deletu conditionis humanæ homicidium perpetrarunt; deinde regressi in Scotiam castrum Patricii comitis de Dunbar acriter obsederunt. Verum custodes castri prædicti simulate a rege Angliæ auxilium postularunt, præmissis interim præfatis comitibus illud castrum intrare. Quo audito misit rex Angliæ duo milia coopertorum equorum cum xl. vexillis pro oppressione hujusmodi removenda. Scoti itaque potentes remanserunt, cæteris ad v. milia terga vertentibus.[6] Hoc viso, petierunt obsessi majores nostri exercitus ut possent quendam militem nomine Robertum de Ketinge, quem rex Franciæ illo anno cinxerat balteo militari, ad regem Scotiæ licite demandare, suam voluntatem experturum, datis pro eo obsidibus comitibus de Menetethe et de Badenau[7] in certitudinis argumentum. Qui dictus Robertus ejusdem dici post prandium cum equitaturis quingentis et xl. milibus peditum[8] est regressus. Et commisso præ-

Hexham and Corbridge burnt by the Scots.

Siege of the castle of Dunbar.

---

[1] *peremerunt*] gladiis occiderunt, E.

[2] *paucis*] perpaucis, Cl. Re.

[3] *Octavo idus*] Sexto die, Cl. Re.

[4] John de Strathbolgie, earl of Athol

[5] From E.

[6] *vertentibus*] vettende, MSS.

[7] John Comyn, lord of Badenoch.

[8] *peditum*] reditum, Ch.

A.D. 1296. lio, ceciderunt die illa præfatus Robertus et dominus Patricius de Graham miles strenuus et filius Willelmi de sancto Claro, qui vexillum regis Scotiæ deferebat, et alii, ad minus x. milia computati. Die vero crastina, appropinquante rege Angliæ castro prædicto, statim obsessi illud sibi planctu lacrimabili reddiderunt. Post hæc insulam de Galewey subintrans, fugientibus seu fugatis qui atria custodirent, castra singula viriliter occupavit. Castellum etiam Puellarum quod quasi inexpugnabile videbatur, subactis custodibus viris bellicosis illud aliquamdiu defendentibus, adquisivit.

Surrender of Dunbar castle.

Surrender of Edinburgh castle.

Rex capit omnes munitiones, [illegible], et transfretans in Scotiam ipsum regem cum multis aliis capit et convincit.

Tandem mare Scoticum pertransiens, regem Scotiæ nomine tantum de cavernis educere hanelavit, villas sancti Andreæ et sancti Johannis cum vicinis castellis ditioni propriæ adnectendo. Porro[1] rex Scotiæ, jam omni destitutus defensione militari, in crastino[2] sancti Thomæ martiris regi Angliæ se reddidit per scripturam. Igitur rex, peragratis quibusque Scotiæ insulis, inforciatis villis et castellis, rebellibusque non apparentibus, apud sanctum Edmundum magnates sui regni ad suum parliamentum citavit in festo sancti Martini, a quibus novum taillagium postulavit. Et concessus est ei a civibus et burgensibus octonarius denarius; a ceteris duodenarius est extortus. Clerus quidem tunc temporis nihil optulit vel concessit. Quo commotus rex, fecit signare omnia ecclesiasticorum ostia horreorum. Quæ dum fierent, mandavit archiepiscopus bullam Apostolicam, inhibentem sub pœna excommunicationis aliquam collectam ex ecclesiasticis proventibus regi vel cuivis principi conferre, per cathedrales basilicas divulgari.[3]

Rex fecit signari omnia horrea ecclesiasticorum.

Johannes novus comes Hoylandiæ.

Hoc anno comes de Hoyllandia, soluto fidelitatis vinculo quo regi Angliæ præannexus fuerat, dum se regis Franciæ obtemperaret consiliis, a propriis domes-

---

[1] Cl. Re. ins. *Johannes.*
[2] Cl. Re. ins. *translationis*, as E.
[3] *divulgari*] publicari, Cl. Re.

A.D. 1296

duxerat Helizabeth filiam regis Angliæ.

ticis est occisus. Cujus filius et hæres J[ohannes] Elysabeth filiam regis Angliæ sibi in matrimonio copulavit. Interea quædam navis de regno Franciæ, sortita nomen regis Philippi, inter coggones[1] utriusque terræ famosior atque major, casu ex obviantibus sibi nautis Anglicis, dato conflictu lugubri, nacta fuit. Sub eisdem quoque temporibus comes[2] Flandrensis, iterato a prisona libere progrediens, ad proprium rediit comitatum. Et irrogatis[3] sibi per regem Franciæ injuriis quasi inportabilibus relevari cupiens, subdendo se et sua a rege Angliæ, remedium postulavit. Formatoque[4] modo pacis inter utrumque populum per Angliam unitas proclamatur.

The king's demands on the clergy refused.

Insuper datis comiti xv. milibus libris argenti ad sua oppida munienda, die sancti Hillarii archiepiscopus cum coepiscopis suis Londoniis disputantes per dies octo super petitione regia, nec invento modo exclusivæ sententiæ si quicquam contulissent, his regi relatis per internuncios, discesserunt. Igitur rege pro his in crudelem mutato, protinus adeo afflictus est clerus, ut quasi Neronis vesania videretur[5] in Anglia recidiva. Omnibus itaque tonsoratis una plaga percussis et modus curaminis unus fuit, videlicet ut qui plus habuit annuit regi quintam partem bonorum suorum; similiter et qui minus habuit, minus dedit, puta et quintam, protectione regis et facultatibus suis ratiocinio magno redemptis.

MSS. Cl. Re.

The clergy put out of protection.

[Posuerat quidem rex extra protectionem suam omnes clericos in regno suo et libertates eorum in manu sua ceperat. Nec secure audebant clerici equitare nisi in majori conductu propter militum[6] violentiam, a rege licentia data, sed et omnia bona archiepiscopi mobilia et immobilia capta sunt in manu regis. Ipse quidem

The archbishop's property seized.

[1] *coggones*] goggones, Ch. T.

[2] Guy de Dampierre.

[3] *irrogatis*] irrogatus, Ch.

[4] *Formatoque*] Firmatoque pacto inter eos, Cl. Re.

[5] *videretur*] so Ch (over erasure), T. W.; timeretur, Cl. N. Re.

[6] Lamb. adds *et tabum*.

A.D. 1296. sustinuit patienter.[1]] Porro[2] clero, ut supradictum est, passo in corpore, passus est rex in mente,[3] auditis de Vasconia rumoribus sinistris, qualiter in quodam conflictu inter Anglos et Francos, advesperascente jam die, conserto, dilabente turba Vasconiensium, soli equites Anglici [resistentes] ab hostibus cingebantur; inter quos primicerius exercitus Johannes de Sancto Johanne cum aliis commilitonibus duodecim captis Parisius ducebantur,[4] applaudentibus de ipso Francigenis prout quondam Phylistini de Sampsone.

Troubles in Gascony.

The king's demands at Salisbury, Feb. 24.

In die sancti Mathiæ apostoli convenientibus proceribus regni apud Sarum, proposuit rex quosdam ipsorum ad succursum suæ gentis in Vasconiam demandare;[5] quod benigne annuerunt barones; ita tamen ipso rege cum eisdem uno et eodem tempore transfretante; [sed non fecit]. MSS. Cl. Re.

Obierunt comites Edmundus Lancastriæ W. de Valencia Penbrok et Robertus Ver Oxoniæ.

Hoc anno comites Leycestriæ, Penbrok, et Oxoniæ, domini Edmundus frater regis in Vasconia, Willelmus de Valencia avunculus regis, et Robertus de Veer in Anglia obierunt.

[*De consilio et parliamento factis Londoniis et itinere regis in Flandriam.*] MS. Cl.

Meeting of the abp. and bishops in St. Paul's.

Anno gratiæ MCCXCVII°. congregatis metropolitano Cantuariæ et suffraganeis suis apud sanctum Paulum vii.[6] kal. Aprilis denuo pro statu ecclesiæ consulturis, insurgentes protinus duo causidici et duo de ordine Prædicatorum, temporalem et regalem favorem quærentes, insistunt argumentis probare clerum ipsi regi in tempore belli, non obstante constitutione apostolica de suis facultatibus, posse licite subvenire; insuper prohibito sub pœna incarcerationis ne quis contra

---

[1] N. differs here: see the Appendix.

[2] *Porro*] Igitur, Cl. Re.

[3] *mente*] animo, Cl. Re.

[4] *ducebantur*] est adductus, E.

[5] *demandare*] destinare, E.

[6] *vii. kal. Aprilis*] xxvi. die Martii, Cl. Re.

A.D. 1297.

dictum regem et eos, qui jampridem suam protectionem quæsierant, excommunicationis sententiam promulgaret, provocatione facta pro se ad Romanam curiam et pro ipsis. Recesserunt itaque singuli, oneratis suis conscientiis per archiepiscopum sic dicentem, "Unusquisque animam suam salvet."

Extortions on the owners of wool.

Illo tempore proclamatum fuit per Angliam voce præconaria, ut possessores lanarum exponerent ipsas venditioni infra mensem in civitatibus assignatis, alioquin tanquam forisfactura cederent ipsi regi. Quæ quidem in die sancti Georgii,[1] quasi modo prælocuto callide congregatæ, pro forisfactura regis in Flandriam sunt transvectæ. His et aliis extorsionibus turbati comites et majores regni, parliamentum per se in foresta de Wyre sita in Marchia statuerunt.

Apr. 23.

Comites quidam et barones per se tenent parliamentum in Marchia.

Rex obtulit sancto Edwardo regalia regni Scotiæ.

In crastino[2] sancti Botulphi accedens rex apud Westmonasterium obtulit beato regi Edwardo, cujus meritis adquisierat, regalia regni Scotiæ, tribunal scilicet sceptrumque aureum cum corona. In crastino[3] translationis beati Thomæ martiris, citatis baronibus et militia regni Londonias, mandante rege suo marescallo et suo constabulario, comitibus Northfolk et Herefordiæ, adbreviare coram ipsis apud sanctum Paulum quot equitaturas quisque posset invenire ipsi in proximo processuro ad bellum; responderunt quatinus imperaret alicui alteri de domo sua illud officium, eo quod non citati, immo rogati, diverterant ad eundem. Et displicuit sermo iste in oculis regis, assignatis interim duobus aliis in hujusmodi officio exequendo.

Requirements of the king from the earls of Norfolk and Hereford.

Spondent prælati et magnates fidem filio regis Edwardi.

Eodem tempore, admisso archiepiscopo in gratiam regis, atque reddita sibi baronia sua, pridie idus Julii valedicente rege suis ante magnam aulam regiam Westmonasterii, idem archiepiscopus et alii episcopi, comes Warewyk et alii barones, præstito corporali

---

[1] *Georgii*] Gregorii, MS.

[2] June 18.

[3] July 8.

A.D. 1297.

sacramento, et populus qui aderat, fidelitatem Edwardo filio regis extensis manibus stipulantur. Absentantibus interim se sponte prædictis comitibus usquequo ipsorum petitio pro alleviatione patriæ audiretur, dixerunt quidam non fore proficuum regi in Flandriam transfretare, neque ipsos sibi illac servitia ab antecessoribus suis insueta exhibere, præsertim ipsis Scotis jamdudum more Wallensium recidivatis ad pugnam.

Quidam barones contradicunt taillagium.

Postularunt etiam, allegata primitus communitatis exinanitione, ne de cetero per Angliam taillagia usurparet; rursum ut libertates contentæ in magna carta de cetero in usu efficacius haberentur; super quibus non protinus exauditi, cum indignatione recesserunt prædicti comites et barones.

The king's demands on ordering Magna Carta to be observed.

Rex itaque, instinctu unitatis confovendæ suasuque victoriæ adquirendæ, articulos in prædictis cartis contentos observari mandavit, exigendo pro hac concessione de populo octavum denarium sibi dari, qui protinus concessus est ei de plebe in sua camera circumstante. Petiit etiam a clero subsidium, qui respondit velle summo Pontifici literas supplicatorias dirigere pro conferendi[1] licentia optinenda. Igitur datis induciis inter regem et comites ut[2] uniformes fierent, peracto consultationis tempore, nec præsentantibus se præfatis comitibus, rex[3] et obtutibus cernens ipse mora sua ejus amicis in transmarinis partibus suum adventum præstolantibus periculum

Aug. 23.

imminere non modicum, in vigilia sancti Bartholomæi Apostoli, paratis quingentis navibus, equitibus mille ac ferme octingentis, ingreditur turgida "terga "maris."

Lucan. v. 565.

Opposition to the tax

Quo etiam die accedentes prædicti comites et barones ad scaccarium domini regis apud Westmonasterium, prohibuerunt baronibus loci illius ne levare facerent

---

[1] *conferendi*] conferenda, Ch.

[2] *ut*] et, Ch. T. W.; Cl. is corrected.

[3] *rex et*] regis, N.

per vicecomites octonarium denarium de populo Anglicano, hoc allegato de sua conscientia non emanasse, sine quibus tayllagium non debet exigi vel imponi. Comitibus[1] itaque et baronibus pariter conglobatis, necnon majoritate populi eis inclinante,[2] factus est timor super habitatores patriæ. Et imminente periculo, ac favore primatum et magnatum Angliæ, Edwardus filius regis, locum ejus tenens patre absente, magnas cartas de libertatibus et de foresta ac quasdam alleviationes de jugo patris sui renovavit, consilio senum usus, easdem confirmante patre suo apud Gandawum, quinto idus Novembris. Quo scilicet tempore vastantibus Scotis finitima regni Angliæ, concessus est comitibus novenarius denarius ad prædictorum pertinaciam reprimendam. Porro rege Angliæ mare transito, applicuit apud Le Escluse, venitque ad Bruges civitatem famosam. Quo pernoctante, præmunitus de insidiis Francorum, caute exivit urbem prædictam, subintrando Gandavum. Medio autem tempore Wallenses comitati[3] regem Anglorum, coadunatis sibi quibusdam aliis prædonibus Anglicis, apud Le Dam et in Gandavo et locis aliis prædam magnam fecerunt. De quibus plures ibidem suspendio perierunt. Tandem acceptis treugis inter reges Franciæ et Angliæ et sibi confœderatos per biennium, rediens rex Angliæ de Flandria duodecimo kal. Aprilis applicuit apud Sandwycum.

A.D. 1297

Rex et filius ejus confirmant magnas cartas etc.

The king crosses to Sluys.

Truce with France, and the king returns.

Obiit dominus Nicholaus de Longespeye episcopus Sarum, cui successit magister Symon de Gandavo, editus Londoniis, vir in arte Theologiæ peritus. Quarto[4] idus Octobris apud Bristolliam obiit domina Alianora, primogenita regis Edwardi, comitissa de Barz, et sepelitur apud Westmonasterium.

Obiit Alienora primogenita regis Edwardi primi.

---

[1] A new hand begins here in Ch.

[2] *inclinante*] inclinate, Ch.

[3] *comitati*] comiti, Ch. N.; comitantes, T.

[4] *Quarto . . . Westmonasterium*] only in Ch.; partly over erasure.

A.D. 1298. [illegible]

Anno gratiæ MCCXCVIII°. Accedente rege Angliæ apud Westmonasterium iv. kal. Aprilis, accensoque igne vehementi in minori aula palatii, ac flamma tecturam domus attingente ventoque agitata, abbatiæ vicinæ ædificia devoravit. Rex inde proficiscens divertit se apud Eboracum, mittens[1] illuc barones de scaccario et justiciarios de banco, post festum sanctæ Trinitatis parliamentum cum majoribus populi habiturus. Exinde se movens, stipatus agmine comitum et militum copioso, rebelles Scotos expugnare[2] curavit. Porro Scoti tam tonsorati quam laici, in unum cuneum adunati, amplius quam ducenta milia virorum, mori aut pugnare fortiter sunt inventi. Et commissum est bellum terribile in die sanctæ Mariæ Magdalenæ in campo juxta[3] Fouchirke. Et statim disgregati Scoti ceciderunt, equites ducenti, pedites vero xl. milia et amplius, ceteris vero protinus in fugam conversis, nonnullis[4] præcipitantibus se in flumen. Ex Anglicis quidem Brianus de Jay, magister Templariorum in Anglia, et quidam peditum, ferme triginta.

Battle of Falkirk, 22 July.

Peace between France and England settled by P. Boniface VIII. 28 June.

In vigilia quoque Apostolorum Petri et Pauli Romæ per Papam Bonefacium pax inter reges Franciæ et Angliæ formabatur, quæ adhuc non fuerat totaliter solidata. Eodemque anno per præfatum Papam ad instantiam regis Franciæ sanctus Ludovicus, tertius rex Franciæ ante istum vel avus ejus, clarescentibus miraculis et exigentibus meritis, sanctorum chathologo est ascriptus, et pridie kal. Septembris apud sanctum Dionisium festivius est translatus. Ipsoque sub anno Adolphus rex Alemanniæ, vacuus amicus fiduciam in se habentibus, et quod nequius est referendum,[5] regis Angliæ pactum prævaricans, orta dissentionis materia inter se et Albertum filium Rodulphi ducis Austriæ, belloque[6] indicto, juxta Maguntinam corruit sauciatus,

Louis IX. canonized.

Adolph of Nassau, king of Germany, slain.

---

[1] *mittens illuc*] ducens secum, E.

[2] *expugnare*] debellare, E.

[3] *juxta*] qui dicitur, E.

[4] *nonnullis præcipitantibus*] pluribus demergentibus, E.

[5] *referendum*] dicendum, Re.

[6] The hand in Ch. changes again here.

et regnavit idem Albertus pro eo. Quo[1] anno domina Margareta, soror domini Philippi regis Franciæ, Doveriæ applicuit circa nativitatem beatæ Mariæ, quam post biduum dominus Edwardus rex Angliæ auctoritate Papæ Cantuariæ in uxorem sibi copulavit.[1] Et in festo[2] sancti Andreæ Romæ terra tremuit per triduum, et cito post in Anglia in crepusculo; cometa quoque apparuit in Septentrione, emittens radios lateraliter versus Orientem ignivomos triduo post occasum solis, præmonstrans cædem magnam hominum. Eodem anno citatis magnatibus Dominica secunda Quadragesimæ apud Westmonasterium, dominus rex fecit recitare formam pacis bullatam per Papam Bonefacium, tanquam arbitrum et diffinitorem inter reges, et alias bullas statum suum tangentes: quibus consensum præbuit plebs omnis cum clero. Quo facto petierunt prælati et alii majores magnam cartam libertatum et de foresta ratificari, nec optinuerunt.

A.D. 1298. *Domina Margareta soror regis Franciæ maritatur regi Angliæ.* Earthquake. Comet. The peace with France recited at Westminster.

Obierunt hoc anno comites Unfridus de Boun Estsexiæ et Herfordiæ, Willelmus de Bello Campo Warwike, ac magister Willelmus de Luda episcopus Eliensis; et electus fuit [a majore parte capituli prior[3] ejusdem loci, a residuis Johannes de Langtona, cancellarius domini regis. Diu vero agitata causa coram archiepiscopo Cantuariæ et paulo minus pro priore terminata, appellavit cancellarius ad se]dem apostolicam, propriam personam itineri exponendo: et prior, licet plurimum a nonnullis impediretur, idem iter aggreditur, causam ecclesiæ defensurus. Quo cum pervenissent et post multas altercationes sua jura in manibus Papæ resignassent, ipse in favorem dictæ ecclesiæ Eliensis annuit procuratoribus gratiam eligendi unum de abbatibus exemptis sui

Obierunt H. Boun et W. de Bello Campo comites Herefordiæ et Warrewici. Death of William of Louth bishop of Ely. Suit and appeal as to his successor.

[1]–[1] *Quo . . . copulavit*] only in Ch.

[2] From here the MSS. Cl. N. T. W. correspond more with E. and Bevere; they are collated with E. in the Appendix.

[3] The words between brackets, which are in the other MSS., have been erased in Ch. The prior was John Salmon.

A.D. 1298. The bishop of Norwich translated to Ely, and the prior of Ely put in his place. Other changes.

ordinis. Quibus abnegantibus motus, dominus Papa transtulit episcopum Northwicensem Eliensi, et priorem Eliensem Norwico providit. Defunctoque fratre Willelmo Othom[1] de curia revertendo, dedit Papa archiepiscopatum Dubliniensem[2] magistro Ricardo de Feringis archidiacono Cantuariæ,[3] et prædicto Johanni de Langetone archidiaconatum Cantuariæ.

Bad money ordered to be destroyed. 26 Dec.

Anno[4] MCCXCIX°. celebravit rex Nativitatem Domini Westmonasterii, qui videns Angliam plurimum corrumpi falsa moneta quæ crokard et pollard dicebatur, in die sancti Stephani pro perpetuo deleri præcepit. Hinc quidam lathomi filius, opera patris sui considerans, metrice scripsit,

> Laude decoreris noster starlinge gereris,
> Crokar[5] es, æsque peris, fugias as rite teneris.

John of Baliol goes to France.

Consequenter dominus Johannes de Baliol e custodia permissus egredi, regem Francorum adivit. Quod dominus rex ut audivit, dominum Johannem de Sancto Johanne aliosque milites incarceratos sub conditione liberavit.

Invasion of Flanders by Philip IV.

His diebus Philippus rex Franciæ in manu forti Flandriam ingressus, villas et oppida occupans, comitem[6] ejusdem filiosque[7] ejus acriter insequebatur; Comes vero grandævus et imbellis cum filiis fugit Gandavum, sperans civitatem inexpugnabilem. Quod videns gens sua, quæ aliquando regi Angliæ, quandoque proprio comiti, adhæserat, nunc relicto spretoque proprio domino, regi Franciæ, hosti in capite, se miserrime reddiderunt. Igitur ingruente regis Franciæ terrore, dictus comes filiique ejus in desperationem lapsi

---

[1] William Hotham, archbishop of Dublin.

[2] *Dubliniensem*] Cant., Ch.

[3] *Cantuariæ*] ejusdem, Ch.

[4] From this point this MS. has been copied by the writer of MS. Cotton. Cleopatra, A. 16, which afterwards contains the chronicle of Adam of Murimuth.

[5] *Crokar . . . as*] Crokard . . . tum, Cleo.

[6] Guy de Dampierre.

[7] Robert and William.

Karolo regis[1] Francorum [germano][2] inter angustias se reddiderunt, sub jurejurando ne incarcerentur nec exhæreditarentur. Cui pacto obvians rex Franciæ ipsos incarcerari, propugnaculaque civitatum quæ contra se rebellasse noverat subverti, præcepit ut proprius dominator, eosque sub novis legibus coegit militare. Eodem tempore dominus Papa, fidei et orationum oblitus, non viduis et orphanis, sed militibus bellicosis, aurum et argentum erogavit contra scema quorundam cardinalium, eos denique degradando ac contra regem Ciciliæ movendo guerram; sed dicti regis exercitus de galleatis turmis domini Papæ plura milia necaverunt.

A.D. 1299. Surrender of Guy count of Flanders to Charles of Valois.

Naval victory of Frederic king of Sicily.

Quo anno reges Tarsis,[3] Armeniæ, et Georgeanorum, congregatis decies centena et quadraginta milia equitum, invocatoque contra Saracenos Christi nomine, dimicarunt; et ceciderunt ex Saracenis apud Alapam, Alachemala, Gazaram, et Damascum plusquam ducentena quadraginta milia in ultionem sanguinis Christianorum nuper effusi apud Acon, Tripolim, et cætera loca. Notetur insuper Tartarorum hoc tempore conversionis causa. Horum Cassani magni regis frater paganus filiam regis Armeniæ Christianam adamavit, quam a patre dari sibi petiit in uxorem. Rex autem Armeniæ renuit, nisi gentilitatis deponeret errorem fieretque Christianus. At ille prævalens viribus, divitiis, et potentia sibi intulit minas belli. Et alter accepto consilio didicit quod meliores sunt nuptiæ quam pugnæ; annuit postulatis, quærendo assensum puellæ. Illa vero pro salute gentis suæ, velut Hester altera, confisa in Domino ultro cessit. Denique conceptum inter eos peperit masculinum, hispidum et pilosum; quem patri oblatum dixit suum non esse, sed igne cremari jussit. Mater vero contradicens acceptum infantem baptizari fecit, statimque post trinam mersionem in sacro fonte

Defeat of the Saracens at Aleppo and other places.

Marriage of the brother of Cazan king of the Tartars with the daughter of the king of Armenia.

---

[1] *regis*] regi, Cleo.
[2] *germano*] from E.
[3] *i.e.* of the Tartars.

A.D. 1299. cecidit omnis villositas ab eo, et lenis ac pulcherrimus apparuit. Quo viso, pater et domus ejus tota credentes baptizabantur.

Fratres Minores [illegible] [illegible] Papæ.

Eodem anno fratres Minores, totius ecclesiæ exploratores, ad illicita legis suæ aspirantes, obtulerunt domino Papæ quadraginta milia florenorum aliamque pecuniam nimiam pro terris ac prædiis licite optinendis. Quibus Papa, "Ubi," inquit, "est illa vestra "pecunia?" Dixerunt,[1] "In manibus mercatorum." Et Papa, absolutis mercatoribus a depositi custodia, præcepit sub interminatione anathematis pecuniam ipsam ejus necessitatibus custodiri; respondensque fratribus regulam sancti Francisci canonizatam se nolle aliquo sensu[2] violare, nec fratres ab ea aliquando declinare. Et sic quæ injuste mali adquisierant, æquissime perdiderunt.

The Franciscans deprived of their money by the Pope.

Obiit Johannes comes Hoylandiæ, gener regis Angliæ.

Quo anno ventus vehemens plura fortia contrivit. Obierunt etiam hoc anno dominus Henricus de Newewerk archiepiscopus Eborum, dominus Oliverus episcopus Lincolniensis, et dominus Johannes comes Hoilandiæ, gener regis Angliæ, toxicatus; cujus relicta,[3] negata sibi dote, ad thalamum paternum remeavit.

Papa scribit regi Angliæ ne noceat Scotis in protectione sua positis.

Anno MCCC°, Papæ Bonefacii vii°, regni regis Edwardi xxvii°, hyemavit rex in Scotia; cui dominus Papa literas per archiepiscopum Cantuariæ direxit, ne Scotos suæ protectioni deditos ulterius inquietaret. Quo audito, idem rex in Angliam revertitur. In octavis igitur sancti Hillarii convocatis majoribus Angliæ, celebratur parliamentum Lincolniæ, ubi barones conquesti sunt de prædationibus ac aliis injuriis undique factis per ministros regis. Rursum petierunt ut magna carta pro suo perpetuo in omnibus articulis perduraret, et afforestationes, quibus plebs angariebatur, remota ulteriori dilatione, fierent discrete. Hæc

Magnæ cartæ confirmantur.

---

[1] *dixerunt*] dexerunt, Cb.
[2] *sensu*] censu, MSS.
[3] Elizabeth, daughter of Edward I.

et alia instantissime a dominis postulata, procrastinatis diebus pluribus, seu si qua alia rationabilia communitati utilia aliquo tempore poposcerent, concessit rex confirmare et ratificare. Tandem renovatæ cartæ libertatum et forestæ, regioque munitæ sigillo, in unoquoque comitatu Angliæ deferuntur. Quibus coram populo divulgatis, violatores earum majori excommunicatione archiepiscopus cum aliis coepiscopis innodavit. Pro qua confirmatione communitas regni concessit quintam decimam partem bonorum suorum mobilium usque ad festum sancti Michaelis proxime futurum. Archiepiscopus Cantuariæ tamen noluit concedere de aliquo sanctæ Ecclesiæ annexo, absque licentia domini Papæ speciali. In quo parliamento idem rex contulit filio suo Edwardo principatum Walliæ et Cestriæ comitatum. Concordati denique rex et magnates ordinarunt epistolam elegantem domino Papæ, centum sigillis signatam, petentes ut jus Anglorum in regno Scotiæ habitum ab initio protegeret, et falsis suggestionibus Scotorum minime inclinaret.

A.D. 1300.

The violators of the charters excommunicated.

E. filius regis fit princeps Walliæ et comes Cestriæ.

Quo anno kal. Junii domina regina Angliæ Margareta apud Broterstone peperit filium suum primogenitum, et dictus est Thomas. Obiit autem hoc anno dominus Edmundus comes Cornubiæ, relinquens proximum hæredem regem Anglorum.

Nascitur Thomas primogenitus reginæ. Obiit Edmundus comes Cornubiæ.

Anno MCCC. primo, domini Papæ viii°, regni regis Edwardi xxviii°, post celebratam Nativitatem Domini in partibus Borealibus, erexit idem rex Angliæ exercitum contra Scotos, domino Edwardo principe Walliæ cum agmine bellicoso patrem præcedente; sed nemine Scotorum illis resistente, nihil magnificum vel laude dignum reportabant. Attamen rex Franciæ abbatem[1] de Compyne ac quosdam alios misit nuntios regi Anglorum, postulans pacem cum Scotis, vocans eos amicos suos. Qui breviter responsi confusi redierunt.

Expedition against the Scots.

Mediation of the king of France.

---

[1] Peter III. (Du Bois.)

A.D. 1301.

Nota de Papa et rege [Francorum] pro Scotis.

Consequenter orta est dissensio inter Papam et ipsum regem Francorum,[1] utroque confidente de potentia sua. Nam Papa respondit nuncio regis Franciæ Petro de Flote, "Nos habemus utramque potestatem." Et ille pro domino suo, "Utique, domine; vestra tamen potestas verbalis est, nostra realis." Statim incanduit ira Papæ in tantum ut diceret se movere contra eum cælum et terram. Qua de causa, ut creditur, decimam omnium bonorum spiritualium per triennium de regno Angliæ usurpavit. Porro his diebus sal terræ et caput vulgi in ydropisim magnam ceciderunt. Quanto enim plus pecuniam, humorem nequam, hauriebant, tanto amplius sitiebant. Et quod rex de temporalibus non sponte sua immunitum reliquerat, Papa non coactus de spiritualibus incontaminatum cupiebat.

Papal exactions from the English clergy.

Nascitur Edmundus filius regis.

5 Aug.

Eodem anno apud Wodestoke, die sancti Oswaldi regis et martiris, peperit regina filium quem nominavit Edmundum. Obierunt hoc anno episcopi Eliensis ac Wigornensis, et electi fuerunt duo monachi[2] in loco ipsorum, qui non invenientes gratiam consecrationis in archiepiscopo Cantuariæ ad sedem Apostolicam profecti[3] sunt.[4]

Bishops of Ely and Worcester.

Priors of Rochester.

[Hoc anno frater Thomas de Shileford dimisit prioratum Roffiæ propter debilitatem corporis; post festum Purificationis successit Johannes de Grenestrete.] MS. N.

Embassy to France.

Anno MCCC. secundo, Papæ Bonefacii nono, regni regis Edwardi I. xxix°, idem rex post solempnizatam diem Nativitatis Domini, audito secreto consilio apud Westmonasterium, misit nuncios præclaros regi Franciæ,

---

[1] *Francorum*] Anglie, Ch. over erasure. *Francorum* is erased in the margin.

[2] Robert Orford and John de S. Germano.

[3] *profecti sunt*] sunt transfecti, N.

[4] Here Cl. introduces the letters of P. Boniface VIII. to the king on the Scotch question, the king's answer respecting his claim, and the letter of the English nobles to the Pope. They are taken from Trivet, pp. 379–394.

ut quid de treuga, de guerra, de pace, deliberasset, renunciaret. Respondit se non posse sine duodecim paribus, qui occupati fuerant circa novam guerram, tam ardua tractare, sed per quindenam eorum adventum expectarent. Quo tempore transacto, ipsi convenientes dixerunt se nolle de prædictis terminare, inconsultis secum Scotis; et his auditis, nuncii ad Angliam redierunt. Igitur convocato parliamento Londoniis, recitatisque frustatoriis dilationibus et falsis machinationibus prædictorum, remittuntur nuncii. Quibus responsum fuit, quod rex Angliæ adveniret personaliter, et inter duos reges de optima pace conveniretur. Super quo rex Angliæ circa Translationem sancti Edwardi aliud habuit parliamentum in quo talia recitata displicuerunt, et ex totius regni consilio diffinitum est, regem pro aliquo mandato vel suggestione ab Anglia egredi non debere, sed jam instante fine treugarum rebelles Scotos infestare.

A.D. 1302.
Answer of Philip IV.
Parliament on Oct. 13.

Interim Flandrenses onera gravia a bienni[o] sibi imposita ulterius non ferentes, oppressores eorum, ministros regis Franciæ, omnes pariter occiderunt. Hinc commotus idem rex misit flores militiæ Christianitatis ut eos perderet. Quo audito Flandrenses ducem sibi ac præceptorem constituerunt Petrum Le Coning, qui eos more Moisy in certamine præcederet. Egressi itaque Brugensem civitatem obviam Francigenis processerunt; sed visa Francorum multitudine obstupuerunt; animas tamen suas Deo commendantes dixerunt, "Domine, tuum est bellum, atque *in pluribus vel in* "*paucis salvare*. Nos jam, Domine, eligentes pro "patriis legibus servandis liberaliter mori quam ser- "viliter diutius vivere, in Tuo sancto nomine hos- "tes superabimus." Et commisso bello, ceciderunt Francorum quinque comites, quadraginta baneretti, una cum Radulpho de Nel et Gwidone de Nel Petroque de Flote, constabulario, marescallo, et consiliario regis Franciæ, et populo infinito. Miroque modo equites

War in Flanders.
1 Reg. xiv. 6.
Pauci Flandritæ infinitos Francos ceperunt et occiderunt.

A.D. 1302. Battle of Courtray, 11 July.

peditibus, acies loricata textoribus, regnum municipio non valebat resistere. Acta juxta Curtray, v. idus Julii. Hac audita victoria, compatriotæ, eliminatis a civitatibus eorum Franciæ præceptoribus, naturalibus civibus adhaeserunt. Proinde rex Franciæ tirannizans, congregato exercitu militum copioso a mari Græco usque ad Oceeanum, præsente rege prædicto, processit Flandrenses debellare. Cæteri vero ad defendendum natale solum, non impugnandum alienum, Apostolica benedictione admoniti, aciem direxerunt contra eos. Dispositoque bello et parum distantibus ab invicem partibus, rex Franciæ in Flandriam descendere non audebat. Flandrensibus [de] patria sua egredi nolentibus, populo quoque Francorum de itinere fatigato ac nimia fame macerato, per longum tempus rege Franciæ apud civitatem Attrabatensem commorante, abierunt furtive

Retreat of Philip IV.

retrorsum plusquam milia virorum. Tandem et ipse rex Franciæ cum tota sequela sua inglorius recessit et confusus, ac ineffabili ignominia ad propria repedavit, nono die Octobris. Prædicta quidem, non plenam gestorum historiam, sed ad memoriam perstrinximus futurorum.

Abbats of S. Benet Holme.

[Hoc quidem anno dominus Nicholaus abbas hujus loci ex hoc seculo in regnum excelsi Regis migravit; cui successit Henricus de Brock.] MS. Re.

The king enters Scotland.

Anno[1] gratiæ MCCCIII°, qui est annus regni regis Edwardi xxx^us, Edwardus rex Angliæ, hostilium aggressionum magnificus triumphator ad Scotorum insolentias reprimendas, fidelitatem suam atrociter prævaricantium, cum peremissent fideles suos pro tuitione regiæ pacis ibidem transmissos, alios sauciassent, alios semivivos ratiocinio magno dimisissent, in vindictam malefactorum et succursum gentis suæ collecta[2] expeditione

---

[1] Here again the hand changes in Ch., and the other MSS. generally agree with Ch.

[2] *collecta*] cum leta, E. Cl. B.; cum lecta, Re.; electa, M. T. W.

militari circa Pentecosten, Scotiam est ingressus. Post recessum quidem regis Angliæ a regno Scotiæ, post plures caedes et incendia ad ultimum Scoti obsederunt in manu hostili castrum regis Angliæ, videlicet de Strivelin, ad quod per regem Angliæ defendendum sexaginta viri sagittarii dumtaxat fuerant deputati, habentes victum parce satis semensem. Venerunt ergo magnates Scotorum in multitudine gravi, castrum illud fortiter obsidentes. Econtra obsessi illud viriliter defenderunt. Cumque obsidentes castrum præ soliditate et sublimitate ejus non possent arte, ingenio, tormento, vel quomodolibet deteriorare, statuunt obsessos fame fatigatos et inedia aliquando superare. Quod intelligentes obsessi parcius instauro suo usi sunt. Et tam diu obsessum est castrum, donec consumptis cibariis, necessitate cogente, occisis equis, canibus, ederent carnes ipsorum[1] cum sanguine. Et quod miserabilius est ad loquendum, coria ipsorum animalium pransi sunt; quodque horribilius est ad audiendum, mures et murelegos quos decipula[2] ceperant[3] manducarunt.[4] Sicque obsessi non habentes unde vivere, castrum[5] reddiderunt domino Johanni de Soules, et salvos pacti sunt Scoti eos ad regem Anglorum abire. Deputatur proinde custodia illius castri animoso militi, electo de milibus, Willelmo Olyford, habenti subter se trecentos homines bellicosos in locis variis constitutos. De quibus cxx. ad defensionem illius castri secum retinuit. Pro his et aliis multiphariis injuriis ingressus rex Angliæ Scotiam in manu forti, occupavit urbes et munitiones eorum.

A.D. 1303.

Siege of Stirling castle.

Custodes castri de Strivelyn equos, canes, et mures edebant.

Et cum appropinquaret castello de Brihyn quod contra eum erat, ordinavit[6] obsidionem. Defensor autem

Capture of Brechin castle.

[1] *ipsorum*] impiorum, Ch.
[2] *decipula*] discipula, Ch.
[3] *ceperant*] caperent, Ch.
[4] *manducarunt*] ad manducandum, Ch.
[5] Here again the MSS. differ; see the Appendix.
[6] *ordinavit*] ordinat, Ch.

A.D. 1303. castri, miles audacissimus animo et corpore, nomine Thomas Maille, non veritus regales acies, confidens in fortitudine murorum densorum, nihili pendebat impugnationes validas machinarum. Et cum per viginti dies castellum strenue defendisset, in vigilia sancti Aug. 9. Laurentii ipso stante juxta propugnacula muri, directo tormento ad eundem Thomam, emissi lapidis ictus partem propugnaculi tetigit, et ex sua vi ultra torrens percussit astantem militem Thomam in pectore, qui quassatus penitus cecidit mox supinus. Cumque adhuc palpitaret, accurrerunt servi ejus quærendo[1] an adhuc castellum reddere debuissent. Et valedicens eis in maledictionibus suis pro hoc proposito expiravit. Et statim post ipso die, obsessi omni destituti auxilio castellum regi Angliæ reddiderunt.

The peace with France published. Eodem quoque anno, in festo sanctæ ac individuæ Trinitatis, pax diu desiderata inter duo regna primo in Francia, postea in Anglia, puplicatur. Gascony restored. Sub quo tempore restituta est regi Angliæ Vasconia cum omnibus juribus et suis libertatibus sub forma qua prius ante initium guerræ hujus eam tenuerat. Die sancti Marci Evangelistæ Guido, filius comitis Flandriæ, cum Zealand conquered by Guy, son of the count of Flanders. mille viris ingressus Selandiam, non veritus multa milia hominum sibi occurrentium, pedester viriliter dimicavit, hostibusque triumphatis optinuit comitatum. Et quam sæpe addidit furor regis Franciæ irasci et armatum militem contra Flandrenses emittere, non est nostrum hic illud inserere. Sed quotiens miserit [constat[2] quod totiens perdiderit], quia aut in acie corruerunt aut de acie ignominiose et inglorii redierunt; et [in tantum] inclinata[3] est eorum[4] superbia, ut pro magno haberetur si cum Flandrensibus usque ad certum tempus Francia pascisceretur, adeo ut dicere possent Franci,

---

[1] *quærendo*] om. Ch.; interrogabant eum, Cl. Re.; petentes ab eo, Cleo.

[2] *constat . . . . perdiderit*] om. Ch. Cl.

[3] *inclinata*] inclinati, Ch.

[4] *eorum*] Francorum, E.; ipsorum, T.

"Fugiamus Flandrenses: Dominus enim pugnat pro "eis." A.D. 1303.

Bishops of London.

Sub his quoque diebus obiit magister Ricardus de Graveshende, episcopus Londoniensis, et ex unanimi capituli assensu decanus illius ecclesiae, magister Radulphus de Baldok, in episcopum est electus. Porro electionem illam impedierunt tres canonici ipsius ecclesiae, paulo ante in visitatione archiepiscopi a praebendis suis privati et suspensi, appellantes ad sedem Apostolicam contra electum, eo quod prohibebantur die electionis capitulum introire.

The king in Scotland.

1 Reg. xxiii.

Hoc itaque anno rex Edwardus in Scotia hyemavit, miroque modo, veluti David circumdatus a Ziphaeis, non est nocitus ab eis nec traditus. In fine ergo hujus anni magnates regni Scotiae tam comites quam barones, superato eorundem rebellionis errore et ad nihilum minus modice vi redacto, advertentesque undequaque grassari facem et non pacem, se et sua voluntati regis Angliae submittebant. Qui autem admisit eos ad gratiam suam, nunc hos nunc illos, in misericordiis suis multis, quos constituens sub tributo pecuniaria poena muletavit.[1] Et secundum qualitatem et quantitatem cujusque delicti[2] dies et annos pro certis terminis solutionis inducias relaxavit.

Scoti redeunt ad regem Angliae.

Outrage on the Pope at Anagni. Sept. 7.

Sub his quoque diebus et hoc anno quo ista fiebant in Scotia, ea tempestate, in vigilia nativitatis beatae Mariae, Papa Bonifacius derobatus fuit in Campania,[3] Anagniae civitate, et rex Angliae de thesauro suo per unicum latronem in Anglia, propter quod decem monachi Westmonasterienses incarcerati fuerunt cum injuria; verum quia a saeculo non est auditum, postquam pax Ecclesiae per universum mundum est reddita, tam arduum flagitium, falsos Christianos [qui[4] se dicunt Christianos] et non sunt, in summum com-

Thesaurus regis apud Westmonasterium derobatus.

---

[1] *muletavit*] mulctavit, Ch.
[2] *delicti*] dilecti, Ch.
[3] *Campania*] Campanie, Ch.
[4] From MSS. E. Cl. Re. N.

A.D. 1303. misisse Pontificem, ad notitiam futurorum qui post multa tempora nasci turi sunt, non sufficit dixisse, "Papa Bonifacius spoliatus fuit omnibus bonis suis, et "præsumptuosissimus latro per se thesaurariam[1] domini "regis Angliæ subtraxit," nisi modus et forma utriusque facinoris subnectatur. Rursumque quia (Gen. vi. 5.) *cogitatio hominis* semper *est ad malum* quam ad bonum proclivior, cum auditur decem monachorum (The king's treasury robbed.) incarceratio pro thesauraria regis Angliæ, subrepit statim iniquæ suspicionis cogitatio. At[2] cum non declaratur eorum innocentia, auditor congaudet contumeliis, nec obprobriis desinit insultare. Ad hæc filii qui nascentur et exurgent, nisi super his fiat declaratio, aut desidiæ vel inertiæ illos qui tunc erant arguent, vel quod formidolosius est ad dicendum, in omittendo causam, æstimabunt[3] eos facti culpabiles exstitisse. Adhuc subest alia declarandæ incarcerationis necessaria ratio. Qui in rerum natura cum hæc[4] fierent nondum erant cum discipulis Jesu qui temptabantur a diabolo et post multas et varias tribulationum pressuras demum[5] a Domino visitatis, post multas retro generationes nasciturus forsitan est dicturus, "In "regis annalibus continetur decem monachos pro "thesauraria sua incarceratos fuisse," hoc nomen horroris est, nomen suspicor statim malum. Cum enim incarceratur quispiam, hoc inde conicio; aut ergo[6] inobediens jussis principum aut transgressor regiæ pacis erat; hæc responsio, "O Didime, super te conqueritur (S. Joh. xx. 27.) "vox ecclesiæ. *Infer digitum tuum huc* et cognosce "loca clavorum, et *noli esse incredulus* et maliloquus "cum falsiloquis [*sed*[7] *fidelis*. Ostendam tibi summatim et aliis maliloquis] superbiæ tuæ ad præterita falcandum in propria modum et formam

[1] *thesaurariam*] thesauriam, Ch.
[2] *At*] Et, N.
[3] *æstimabunt*] estimabant, Ch.
[4] *hæc*] hoc, Ch.
[5] *demum*] devium, Ch.
[6] *ergo*] enim, N.
[7] From MS. E. It is in Cl. M. N. Re. T. W.

"spoliationis domini Papæ in unica lectione, necnon A.D. 1303.
"loca clavorum et fossuram lateris muralis in thesau-
"raria regis Angliæ, atque causam incarcerationis
"cum molestiis, quæ exinde monachis illius loci per
"vires diabolicos pervenerunt, posteris manifestissime
"derelinquam."[1]

Obiit itaque Papa Bonifacius viii.[2] die Octobris, et sepultus fuit in crastino in ecclesia beati Petri in mirifico sepulcro quod sibi præparaverat adhuc vivens. Quo sepulto, in crastino convenientes in unum cardinales elegerunt episcopum Hostiensem de ordine Prædicatorum, et decimo die post creatus est in summum[3] Pontificem et Benedictus undecimus est vocatus. Subsequitur passio monachorum Westmonasteriensium secundum Johannem,[4] cujus copiam non habentes quærant et invenient et postulantes accipient.

Obiit Papa Bonifacius VIII.

P. Benedict XI.

Quæratur Passio monachorum Westmonasteriensium apud sanctum Augustinum Cantuariæ et similiter apud D[illegible].

MS. Re. [Anno quidem in eodem Johannes de Aylesham cum octo sociis habitum cepit die sancti Michaelis.]

John of Aylsham takes the habit at S. Benet Holme.

Anno gratiæ M. trecentesimo quarto,[5] qui est annus regni Edwardi tricesimus primus,[6] Papa Benedictus dum apud Perusium[7] verbum Dei populo prædicaret, inter cætera deploravit abhominabile exitium in vicarium Jesu Christi et Petri commissum. Cumque divinam ultionem flagitiosos viros inopinate occupare assereret, et se ad hoc electum, ut annunciaret populo scelera eorum, diceret, ut resipiscerent,[8] satisfaciendo commonuit de commissis; alioquin ad radicem maledictionis et stirpis pestiferæ securim amputationis et evulsionis se asserit necessario et quamcitius positurum. Hujuscemodi igitur interminationibus exterriti, venefici cum alio Caypha captantes consilium, *expedire quod unus homo moreretur quam tota gens* vel tribus

S. Joh. xi. 50.

[1] For the additions in N. T. W., see the Appendix.

[2] *viii.*] written over erasure.

[3] *summum*] supremum, W.

[4] This has been supposed to be John Bever or John of London.

[5] For this year Cl. Re. agree with Ch.

[6] *primus*] written over erasure. The other MSS. have secundus.

[7] *Perusium*] Petrusium, Ch.

[8] *resipiscerent*] resapescerent! Ch.

A.D. 1304. Columpnensium deleretur, corrupto per pecuniam pincerna domini Papæ, impotionatus non post dies xv. supervixit. Obiit ergo Papa Benedictus in civitate Perusii septimo die mensis Julii, cum sedisset mensibus octo, diebus quindecim; post cujus decessum oritur inter cardinales sæva dissensio, ita ut de eligendo per menses novem de ipsis cardinalibus non poterant concordare.

Obiit Papa Benedictus XI.

Siege of Stirling castle.

Sub eodem *tempore quo reges solebant ad bella procedere*, fortunatissimus rex Edwardus, peragratis quibusque Scotiæ partibus, calcatis victoriose cornibus superborum, domitis rebellium fremitibus deditisque ejus arbitrio cunctis nobilioribus regni Scotiæ ac etiam debellatis, adhuc restabat unum castellum fortissimum, videlicet de Strivelin expugnandum. Ad quod cum pervenisset, rex statim obsidionem disposuit.[1] Defensor autem castri, miles satis magnanimus dictus Willelmus Olyford, cernens tam elegantem[2] expeditionem se et suos circumdare, mittit ad regem postulans ut liceat sibi magistro suo Johanni de Soueles transmittere in Franciam experiri certe an deberet sponte et sine resistentia regi reddere castellum, vel quamdiu poterit illud defendere contra eum. Respondit rex, "Nequaquam patiar hoc. Quinimmo si salubrius æstimaverit castrum defendere "quam illud nobis reddere, sibi prospiciat." Itaque obsessi se totis viribus resistere decreverunt. Proinde tenduntur balistæ, eriguntur machinæ, fabricantur tormenta ad lapides jaciendos. Ex adverso quidem restabat castrum fortissimum et altum, quia juxta ripam maris super rupem solidissimam exstitit fabricatum. Ad quod unus introitus, cujus et exitus; deintus viri egregii quos desperatio reddidit fortiores. Utrobique pugnatur; subsannant hi in arce inferiorum, ictus missilium et inpugnationes machinarum retor-

2 Reg. xi, 1.

[1] *disposuit*] disponit, Cl. Re. | [2] *elegantem*] eligentem, Ch.

quentes[1] super Anglicos ex alto, invisa jacula balistarum et lapides quibus plurimos sauciarunt et aliquos necaverunt. Et exeuntes quandoque de castello, cædes et strages in turmulis exercitus faciebant. Porro motus super his rex jubet ut, erectis immensis tormentis, lapides torrentes et terrentes ad murum et ultra murum continue jaciantur. Sed qui contra murum impingebant, aliquando in vanum resiliunt. Qui vero ultra murum circumferebantur, ruentes in castrum, hi eis nocebant. Nam adeo assidue faces et lapides tormentarunt, quousque acervos messis eorum cremarent et cuncta castri ædificia funditus prosternerent sua mole. *In omnibus* autem *his non est aversus furor* obsessorum, maledictus quia pertinax; nec secessit robur obsidentium Anglicorum quia efficax. Una autem obsidionis[2] dierum accidit quiddam mirandum, sed miraculosum, de rege. Qui cum crebro inermis circa castellum equitaret, quidam de turri ad regem spiculum quod Anglice espringold dicitur de machina dirigens, percussit regem inter crura, non carnem ejus tangens nec sonipedem ejus lædens. Et hoc pro maximo miraculo habebatur. Nec hoc semel, immo centies, ad ipsum tela directa cadebant a dextris et a sinistris ejus, ipsum nullatenus, sed ipsum circumvallantes, frequentius vulnerantes. Multa autem alia stupenda in hac obsidione diutina evenerunt. Postea jussit rex arietem fabricari quem Hebræi niconta vocant, quasi vicens omnia, et lupum guerræ. Verum aries indecens et incompositus parum aut nihil profuit, lupus autem belli minus sumptuosus nocuit plus obsessis. Densus vero erat murus castelli et fumus et pulsationes tormentorum validæ, ab eoque emissi lapides murum impinguentes, frustratis obviis lapidibus in muro, locum commorabilem quasi victorii vendicabant, in signum perpetuæ victoriæ et magni triumphi

A.D. 1304.

Siege of Stirling castle.

Isa. v. 25.

Narrow escape of the king.

---

[1] *retorquentes*] retorquentos, Ch. [2] *obsidionis*] obsedionis, Ch.

A.D. 1304. Surrender of the besieged. magnifici regis vestigia indelenda[1] relinquentes. Cumque transissent nonaginta obsidionis dies, videntes obsessi alia machinamenta levata superius quam castri murale, scientes quoniam consummata sunt quæ infra castellum illis ad sustentationem et consummata quæ extra erant ad castelli et suorum infra triduum captionem, exierunt de castello in die sanctæ Margaretæ, July 20. et venerunt ad regem more furum, discincti, discalciati,[2] aspersi cinere capita, et funiculos perfidiæ portantes in manibus et in collis, hujuscemodi se bene meritos confidentes. Rex autem commotus ad pietatem super eorum gemitu ac fletibus *in misericordia superexaltarit judicium*, et jussit eos suscipi et diversis castellis in Anglia mancipari, nullum eorum perimens,[3] nullum dampnans. Et sic cessavit quassatio tantæ guerræ.

Post deditionem [illegible]

S. Jac. ii. 13.

[Hoc anno visitatio domini Roberti de Winchilse archiepiscopi apud Norwycum, scilicet xi. kal. Maii.] MS. Cl.

Abp. Winchelsey's visitation at Norwich.

Porro rex adhuc post redditione[m] castelli fecit meliorare arietem et parieti cornicare; cui aliqui dixerunt, "Domine, *ut quid perditio hæc?* Jam id "castellum redditum est nobis." Respondit rex, "Quod facio nunc non est destructio; sed post "me bellantium aut regnantium hostilium castrorum "doctrinalis quassatio." Proinde victoriosissimus rex Angliæ Edwardus, deputatis in castello illo et in ceteris locis Scotiæ viris nobilibus qui triumphalem pacem suam cunctis indigenis observarent, obsequentibus eum comitibus et baronibus Scotiæ in signum deditionis et rebellionis debellatæ, ad Angliam lora vertit. Tenuit igitur rex Natale suum apud Lincolniam, præcipiens procuratoribus domus suæ ita splendide et permagnifice administrare quæ necessaria essent pro jocunditate tanti festi sibi et comitivæ suæ, tanquam

S. Matt. xxvi. 8.

The king returns home.

He keeps Christmas at Lincoln.

---

[1] *indelenda*] indilenda, Ch.

[2] *discalciati*] discalcati, Ch.

[3] *perimens*] pertinens, Ch.; periens, Cleo.

monarchæ regi et domino duorum regnorum. Ibique refocillans in magnis deliciis suos comites et milites per dies multos, virtutes ipsorum laudum præconiis attollebat. Quosque condignis muneribus gratificans et pro laboribus recommendans, lætos dimisit ad propria et jocundos.[1] A.D. 1304.

Obiit[2] Hugo, filius Humfridi de Boun comitis Herefordiæ et dominæ Helizabet filiæ Edwardi regis Angliæ, quindecimo die Julii. Death of Hugh de Bohun, 15 July.

MS. N. [Eodem anno erat quidam Dacianus, cognomento Stephanus le Dane, constabularius castri Roffensis, monachorum adversator ibidem in quantum potuit. Hic concitavit cives Roffenses contra ipsos monachos ut eos talliarent de his quæ mere sunt spiritualia, videlicet de clausu suo et Prestefelde, ubi taillagiam nunquam dare consueverant. Sed quidam e fratribus contra hoc decertans coram baronibus de scaccario usque ad decisionem negotii viriliter elaborabat. Et sic quieti monachi a jugo servitutis illius; idem Dacianus ab officio est suspensus.] Attempt of the constable of Rochester castle against the monks. *Nota de Prestefelde.*

Anno gratiæ M. trecentesimo quinto, ad Annunciationem Dominicam aderat rex Edwardus cum magnatibus populi sui apud Westmonasterium, acturus Deo gratias et beato Edwardo pro triumpho de Scotis potito. Conpassusque super injusta causa incarceratione monachorum Westmonasteriensium, jussit mox fieri liberationem ipsorum. Sub illo quoque tempore Nicholaus de Segrave miles, unus de præstantioribus in regno, pro tali causa arestatus fuerat coram rege. Alius quidam miles[3] ipsum de proditione arguerat. Ille autem in defensionem optulit se duello. Rex autem pro guerra sua noluit ista pati. Ille vero, illicentiatus et contra prohibitionem regis, mare transiit The king at Westminster. *Liberantur monachi Westmonasterienses a carcere injuste accusati.* Arrest of Nicholas de Segrave.

[1] Here originally ended MS. Re.

[2] This sentence is in a different hand, written in what was a blank space at the end of the year. It is only in Ch.

[3] Johannes de Crombwelle, L.

A.D. 1305

persequens accusatorem, ipso rege adhuc inter hostiles acies constituto. Icirco reputat eum rex [in[1] judicio vitæ suæ contemptorem nec per ipsum stare, quin rex] ab hostibus interiret.[2] Et ille inregis gratiam se submisit. Cui rex, "Justitiam fieri volo in judicio." Proinde justitiarii triduo super hoc consultantes responderunt regi, hujuscemodi hominem reum esse mortis, et omnia bona sua mobilia et immobilia regii juris esse: verumtamen propter generositatem sanguinis addiderunt, non hunc egressum de Anglia in regis contemptum, sed propter iram vindicandi se de criminatore suo; regis autem esse, posse facere misericordiam cum eodem. Quibus rex, ["O diu consul- MSS. Cl. T. W.
" tati, sed inconsulti,] equidem meum est posse et velle

Exod. xxxiii. 19.

" conferre gratiam et *cui voluero miserebor*, [nec MSS. Cl. T. W.
" propter vos amplius quam pro cane]. Quis in " gratiam meam se submisit, et repulsam passus " est? Verumtamen judicium vestrum in scrip- " tura redigatur et pro lege amodo teneatur." Proinde dictus miles ad carcerem ducebatur, ne

He is liberated and has his property restored.

impunitas armaret audaciam, et rigor justitiæ cæteris timorem incuteret contempnendi. Et post dies paucos, elaborantibus multis nobilioribus regni et offerentibus[3] se triginta suis paribus, cinctis gladiis, corpus pro corpore et bona pro bonis, una in solidum, quoquo die rex cum vocaverit nec adesset, liberatus est et per regem cunctis suis facultatibus restitutus.[4]

Traylle-baston.

Circa vero eadem tempora processit nomen in publicum inquisitionis breve quod Anglice dicitur *Traille-baston*, contra intrusores alienarum terrarum qui propter timorem conquerentium ipsas terras vel prædia in manus potentium alienarant; et contra conductitios hominum vapulatores, qui ab uno viro conduci volebant propter unam summam pecuniæ alium ver-

---

[1] The words in brackets are from E. They are in Cl. N. B.

[2] *interiret*] muniretur, T. W.

[3] *offerentibus*] ostendentibus, Cl.

[4] *restitutus*] restitus, Ch.; restitutis, Bevere.

berare, et iterum a verberato[1] propter duplum censum vel amplius verberare[2] nequi[u]s conductorem; et contra conducti[ti]os promtos ad capiendas seisinas contra justitiam vi et armis in ecclesiis, terris, et aliis tenementis. Contra hujuscemodi pacis infractores, raptores, incendiarios, murdratores, pugnatores deputantur per Angliam diversi justitiarii per hoc breve ad faciendam vindictam in nationibus inopibus, increpationes in populis locupletatis. Per hoc quidem breve multi perempti, multi redempti, multi noxii, pauci innoxii sunt inventi. Adeo quidem rigide processit hujus cohertionis justitia, quod pater proprio filio non parceret, sed increpans castigaret. Præ timore autem multi exterriti extorres spontanee se dederunt, et per fugam et redemptionem pecuniæ crevit fiscus.

A.D. 1305. Traillaston.

In illis itaque diebus cardinales Romani dum adinvicem dissentirent [super[3] electione apostolica, tandem aspicientes] a longe injecerunt mentis aciem ultra Alpes ad archiepiscopum Burdegalensem Bertramium de Angeous, ipsum in summum Pontificem die Pentecostes unanimiter eligentes; et Clemens Papa quintus vocatur. Circa festum assumptionis beatæ Mariæ quidam Scotus dictus Willelmus Waleys, refuga pietatis, prædo, sacrilega, incendiarius, et homicida, Herode crudelitate immitior, Nerone vesania debacchatior,[4] dum collegisset exercitum Scotorum in bello de Foukirke contra regem Anglorum et vidisset quod nequiret resistere tam forti exercitui, ait Scotis, "Ecce adduxi vos ad "anulum; karolate vel tripudiate ad melius sicut "scitis," et aufugit e prælio, populum suum in occisione gladii derelinquens. Hic vir Belial post innumera flagitia tandem per ministros regis capitur, et Londoniis, rege volente de ipso fieri judicium, adducitur, ac per nobiliores regni Angliæ in vigilia sancti

Eligitur Clemens Papa V.

Aug. 15. William Waleys at the battle of Falkirk.

[1] *verberato*] vapulato, Cl.
[2] *verberare*] revapulare, Cl.
[3] From E. Cl. N. B.
[4] *debacchatior*] debacior, Cl.

A.D. 1305. Aug. 23. Sentence on William Wallace. Bartholomæi morte crudelissima, sed dignissima, condempnatur. primo per plateas Londoniæ ad caudas equinas tractus usque ad patibulum altissimum sibi fabricatum, quo laqueo suspensus postea semivivus dimissus; deinde absciss[is] genitalibus et evisceratis intestinis ac in ignem crematis, demum absciso capite ac trunco in quatuor partes secto, caput palo super pontem Londoniæ affigitur; quadrifida vero membra ad partes Scotiæ sunt transmissa. Ecce finis immisericordis hominis, quem immisericordia sic finivit.

Council at the New Temple on Scotch affairs. Sept. 15. In octabis Nativitatis beatæ Mariæ adunatum est consilium regis apud novum Templum, cui interfuerunt episcopi Cestrensis et Wigorniensis de Anglia, et Sancti Andreæ et Glasconensis de Scotia, et abbates Westmonasterii et Waverleiæ de Anglia, et duo de Scotia, et comites quatuor, duo Anglici et duo Scoti, et alii barones tam Scoti quam Anglici, ubi per viginti dies consiliati sunt super confirmanda pace regia in Scotia, qualiter melius et firmius et quietius, tam pro Scotis quam pro Anglicis, pax summa et tranquillitas optima perpetuis stabiliretur [1] temporibus. Isti Scoti, per assensum totius regni Scotiæ, et quorum ordinationi stare spopondit reliqua plebs tota, ad Angliam sunt transmissi. Et per ordinationem et consensum utriusque partis constituti sunt justiciarii et clerici ultra et citra mare [2] Scoticum, bini et bini, qui suis in locis pacem patriæ confoverent,[3] lites deciderent, et pugnas [4] sedarent.[5] Hoc disposito, venerunt ad regem prænominati viri, et recitata ordinatione ipsorum in audientia, placuit regi in omnibus, unico dumtaxat articulo de quodam judicio Scotico penitus annullato. *Nota juramentum Scotorum* Tunc juraverunt episcopi, abbates, comites, et barones Scoti pro se et hæredibus suis et reliqua

---

1 *stabiliretur*] stabileretur, Ch.
2 *mare*] om. Ch.
3 *confoverent*] confoverunt, Ch.
4 *pugnas*] pūgnes, Ch.
5 *sedarent*] sederent, Ch.

gente superstite et futura in Scotia stare ordinationi prædictæ, et secundum [modum][1] et formam dispositionis hujuscemodi tam potentes quam ignobiles, præsentes et futuri, velle semper degere et debere. Hoc autem apud manerium de Schene super Thamasiam, tactis sacrosanctis Christi corpore et evangeliis et aliis reliquiis, spoponderunt. Gavisus ergo rex ob spem firmæ ac futuræ pacis in Scotia, fecit misericordiam cum eisdem, ut qui pro peccatis suis redemptionem fecerant, videlicet qui valorem terrarum suarum ad certos annos, per duos, tres, vel quatuor, regi debuissent solvisse, duos in quatuor, tres in sex, quatuor in octo annos, pensatis cujusque conditione et statu, ut haberent unde honeste viverent, voluit hoc ratiocinium prolongari. Post haec licentiati Scoti cum honore in regionem suam alacriter sunt reversi.

A.D. 1305

apud Schene.

Igitur dum rex speraret omnia sui regiminis negotia in pace moderari optata, quia[2] tempus tacendi præteriit in quo siluit,[3] tacuit et patiens fuit. Et aderat tempus loquendi; convenit caute[4] comitem de[5] Warwike super quodam dedecore et conspiratione quam machinaverant[6] [ipse et] archiepiscopus Cantuariensis et plures comites et barones contra eum, ipso tunc agente in Flandria. Qui nequaquam valens ista contradicere, gratiam regis petiit. Pro qua optinenda constituit regem hæredem suum universorum quæ habuit, et sic mortem perdidit et vitam invenit. Et rex remunerans eum, vitæ comitis mille libratas terræ adaugendo concessit. Et sic facti sunt amici rex et comes. Similiter rex singillatim singulos conveniens, qui huic facto consenserant, pecuniaria pœna multavit; ac si diceret, "Nolo mortem proditorum meorum, sed convertantur "et redimantur per bona sua temporalia sicque vivant."

Charge against archbishop Winchelsey and the earl of Warwick.

The earl reconciled with the king.

---

[1] *modum*] viam, Cleo.

[2] Ch. ins. *ad*.

[3] *siluit*] soluit, Ch.

[4] *caute*] tandem, Cleo.; tacite, T. W.

[5] *de Warwike*] in the margin in Ch.; Cl. has *[illegible]*

[6] *machinaverant*] om. E.

A.D. 1305. Interview of abp. Winchelsey with the king.

Ad ultimum convenit archiepiscopus, et arguit eum rex de peccato consimili. Confusus rubore archiepiscopus pilleum regi tendit, in misericordia ejus se et sua omnia submittendo. Cui rex, "Non per me, sed "pares tuos coepiscopos, de facto tuo æquitas decer"natur et judicium." Et addit,[1] "Quotiens scripsi "tibi in visitatione angarianti[2] clericos meos mecum "coessentes ut non procederes contra eos nostri re"verentia, usque quo guerræ fremitus [finiretur],[3] et "non audistis me; verum non obstante illorum appel"latione, ipsos in eorum absentia de ecclesiis suis "privasti. Novi quidem superbiam cordis, rebellionem, "et inmisericordiam. Semper enim contentiose contra "me extitisti."[4] Hæc et multa alia convicia dixit illi. Porro[5] archiepiscopus adeo erat confusus ut peteret benedictionem a rege. Cui rex, "Non decet, pater; "sed ego a te debeo benedici." Et benedixit eum in eodem loco.

Pope Clement V. crowned at Lyons. Nov. 14.

Interea constituit Papa diem coronationis et sollempnitatis suæ crastino sancti Bricii apud Lugdunum. Quo convenerant singuli cardinales, exceptis duobus qui non venerant præ nimia senectute. Et duo alii in itinerando mortui sunt. Mox igitur ipso die Dominico creavit alios cardinales sex de Vasconia, et vicecancellarium suum constituit abbatem[6] sanctæ Crucis juxta Burdegalim de ordine sancti Benedicti, concreatum simul cardinalem, duosque de Francia et unum de Anglia. Et Petrum et Jacobum de Columpna depositos [et prædampnatos][3] per Bonifacium Papam viii. de novo cardinales creavit. Hinc aliqui e fratribus murmurarunt. Cumque post missarum sollempnia equitaret de ecclesia ad palatium, quidam murus lapideus et luteus, vetus et semirutus, cui incumbebat populus multus ut Papam viderent, repente corruit super turbam et duos comites qui mulam Papæ per frænum ducebant, unum

[1] *addit*] addidit, Cl.
[2] *angarianti*] anguriam, Ch.
[3] From E.
[4] *extitisti*] existi, Ch.
[5] *Porro . . . loco*] om. T. W.
[6] Peter Arnald.

oppressit videlicet Andegavensem,[1] alterum Britanniæ[2] interemit et bis[3] binos viros inclitos, multis aliis sauciatis. Sed Papa mirabiliter salvatus est. Quod infortunium aliquid futuri mali pronosticum plurima gens notavit. Die sancti Clementis, cum Papa primo missam[4] celebrasset, post prandium orta lite et[5] mota pugna inter clientes Papæ et cardinalium, unus de fratribus summi Pontificis [fuit] in occisis: alterum fratrem[6] suum cinxit rex Franciæ balteo militari. Et multam aliam honorificentiam[7] in civitatibus et castellis suis contulit Papæ rex Francorum, per quod in omnibus negotiis suis expediendis gratiam multam promeruit et favorem. Rex autem Angliæ misit domino Papæ singula utensilia quibus ministraretur ei in camera et in mensa, omnia ex auro puro,[8] per episcopos regni sui, videlicet Lichefeldensem et Wygorniensem et comitem Lincolniæ. Ad eandem vero sollempnitatem de Anglia plures viri egregii abierunt. Porro episcopum Dunelmensem, dominum Antonium de Beek, creavit Papa patriarcham Jerosolimitanum. Et electos Eboracensem et Londoniensem dimisit ad propria confirmatos. Papa quidem constituit celebrari curiam suam apud Burdegalim. Porro senatores Romani miserunt ad Papam. Noluit Papa adquiescere postulatis,[9] sed dixit se missurum illuc quempiam qui eis satisfaceret vice sui.

A.D. 1305. Narrow escape of the Pope.

Nov. 23.

Rex Angliæ misit domino Papæ exennia preciosa multa.

Hoc insuper anno fuit tanta uredo pariter et aurugo et siccitas in æstate, quod in maxima parte deficeret fænum terræ, et bestiæ agri præ inopia morerentur, ac duplus fervor, sole existente in Libra, quam in Leone, homines perurgebat. Hinc adolescentum, juvenum, divitum, et pauperum corpora variola et morbillus prostravit, et lentiginosa scabies maculavit. Sed

Severe drought.

[1] Charles.

[2] John.

[3] *bis binos*] quatuor, E.

[4] *missam*] missarum solempnia, E.

[5] *et mota pugna*] om. E.

[6] Arnald Garsia.

[7] *honorificentiam*] munificentiam, E.

[8] *puro*] purissimo, E.

[9] *postulatis*] postulantis, Ch.

A.D. 1306. [illegible]

et plurimi juvenes et virgines mortui sunt hoc modo. Et subito subsecuta est hyems frigidissima mortales premens. Et durante gelu et nive glaciali ab xv. die Decembris usque ad xxv. diem Januarii, pisces in stagnis, aves in silvis et pecora campi [1] mortua sunt. Hoc stridens gelu exsufflavit pluvialis et tridui Austri flatus. Et cum putarent homines hyemem evasisse, iterum aer cogebatur in nubes, et flante Euro assidue, rediit gelu, et duravit ab xiii.[2] die Februarii usque ad xiii. diem Aprilis. Circa Purificationem beatæ Mariæ latrones quidam, explorato cujusdam militis thesauro, in ecclesia fratrum de Carmelo Londoniis condito, assentiente eos quodam Juda de fratribus, venerunt et rapuerunt quadringentas [3] [libras] argenti. Et ligatis atrocissime manibus prioris et singulorum fratrum, ac uno perempto, ilico discesserunt. Cum quibus abiit ille Judas, cito post laqueo suspendendus. Et postquam hæc omnia itaque consummarentur, oritur denuo in Scotia nova [4] guerræ commotio. Comes enim Karrik, Robertus de Bruys, convenit primo clam, postea palam, aliques de nobilioribus Scotiæ, dicens illis. "Vos nostis qualiter gens "nostra patrem meum in regem proposuerat coronasse. "Sed astutia regis Angliæ aliter [5] erat factum. Si "ergo coronaveritis me in regem, bella vestra prædiabor, et regnum istud cum populo ab servitute Angligena liberabo." Hæc dixerat, et multorum perjuratorum aderat mox consensus. Et cum sciscitaretur a Johanne de Comyn, nobili milite utique et potente, an assentiret et ille: respondit constanter quod non. Iccirco trucidavit eum in ecclesia fratrum Minorum apud Donfres in Scotia. Post hæc *fecit sibi currus et equites qui præcederent* se, et instauravit castra multa,

Robbery in the church of the Carmelites, London.

Nova rebellio R. Bruz comitis Karrik.

Johannes Comyn interficitur quia noluit consentire R. Bruz.

2 Reg. xv. 1.

[1] *campi*] in campis, E.

[2] xiii. *die* . . . xiii. *diem*] idibus . . . idus, E.

[3] *quadringentas*] quadragintas, Ch.

[4] *nova*] novæ, E.

[5] *aliter*] alter, Ch.

coegitque multos diffidere regem Anglorum, nolentesque quos potuit trucidavit. A.D. 1305.

Anglici vero custodes regiae pacis, præ timore exterriti, fugerunt ad municipium Berewici, regi[1] suo super his omnibus plenarie nunciantes. News of this brought to Berwick.

Obierunt hoc anno magister Johannes Pountoise, episcopus Wyntoniensis, et magister Gilbertus de sancto Leofardo, Cicestrensis, pater orphanorum, moerentium consolator viduarum, in grabatis et tugurriis decubantium pius et humilis visitator, inopum plus quam divitum affluens recreator. Cujus vitæ sanctimoniam subsecuta mox crebra miracula protestantur. Et magister Thomas de Corebrigge, archiepiscopus Eboraci. Successerunt Wintoniensi Henricus, prior loci ejusdem, et Cicestrensi J[ohannes] de Langetone, archidiaconus Cantuariæ, et Eboracensi magister Willelmus de Grenefeude, cancellarius regis Anglorum. Septimo[2] die Februarii obiit domina Maria de Boun, et sepulta est cum domino Hugone fratre suo in monasterio beati Petri Westmonasterii. Deaths in the year.

Hoc[3] etiam anno post Willelmum Huntyndone, priorem Westmonasterii, successit Reginaldus Hadham, in crastino sancti Petri ad Vincula.[1] Priors of Westminster. 2 Aug.

Anno gratiæ MCCCVI°. Die annunciationis Domini, feria sexta, parricida Robertus de Bruys, invasor alterius regni, apud [villam de] Schone praesentibus aliquibus comitibus, Johanne[4] [de] Asceila et de Meneteth et duobus episcopis de sancto Andrea[5] et Glascunensi[6] et abbate[7] de Schone et militibus multis, juxta morem patriæ fecit se velut Adonias a conspiratoribus diademate coronari. Dominica vero die sequente, quæ erat 25 March. *Coronatur Robertus Bruys in regem Scotiæ.* 3 Reg. i.

[1]–[1] *regi . . . Vincula*] om. Cl., giving the year 1306 from Trivet, pp. 407-414, where it ends.

[2] This sentence is in a different hand in the blank space which was at the end of the year.

[3] This sentence is in the upper margin.

[4] John de Strathbolgie, earl of Athol.

[5] William Lamberton.

[6] Robert Wishart.

[7] Thomas.

A.D. 1306. 7 March.

[illegible] *R.* [illegible]

in Ramis Palmarum, fecit se denuo coronari a quadam adultera [1] desponsata comiti de Bouhan, quæ transgresso maritali thoro exarserat in speciem et concupiscentiam fatui coronati. Cumque domum redisset, fertur uxori [2] suæ dixisse, "Heri vocabamur ego comes "et tu comitissa; hodie vero ego rex et tu regina [vo-"camur]." Cui illa, "Æstimo quod rex æstivalis sis; "forsitan hyemalis non eris. Timeto autem nequando, "tanquam flos agri *qui hodie est et cras in clibanum* "*mittitur*, sic effloreas, ac ne pro perjurio fidei per "vocabulum regnum [3] comitatum simul perdas et "regnum." Qui se irrisum a muliere existimans, voluit eam gladio peremisse, sed ab [ab]stantibus detentus [est]. Nihilominus illam exilio relegans, in Hyberniam transmisit ad patrem suum; a quo ad regem Angliæ destinata, in honore est habita.

S. Matt. vi. 30.

Robertus archiepiscopus Cantuariæ.

Eodem quasi sub tempore Robertus Cantuariensis archipræsul, citatus a summo Pontifice licentiatusque a rege, quasi valedicens illi, versus Burdegalim transfretavit. In ebdomada Paschæ fecit rex publicare bullam Apostolicam super absolutione juramenti præstiti, super deafforestatione jampridem facta et servanda; excommunicando jusjurandum illud observare volentes, dirumpentes vero illud approbat et absolvit. Eodem anno, sexto die Maii, domina Margareta regina Angliæ apud Wintoniam peperit filiam [nomine] Alienoram. Illo quoque tempore Papa Clemens concessit regi Angliæ per biennium decimas ecclesiasticorum proventuum pro negotiis Terræ Sanctæ; sed in usus alios expendebantur. Ipse vero Papa, videns insatiabilem quorundam episcoporum Anglicorum avaritiam, importune postulantium primas vacantes ecclesias per annum in suis diocesibus sibi concedi, advertensque quia quod postulat inferior, potest et superior; appropriavit sibi ipsi per triennium omnes proventus de primo vacantibus in Anglia ecclesiis, videlicet de primo anno primos fructus, tam de episcopatibus, abbatiis, priora-

Nascitur Alianora filia regis Edwardi.

Papal exactions.

[1] Isabella, countess of Buchan.

[2] Elizabeth de Burgh.

[3] *regnum*] regium, E.

tibus, præbendis, rectoriis,[1] vicariis, quam de cæteris minutis beneficiis. Sub eodem quoque tempore rex Edwardus, vergens jam in senium, conquerentibus ad eum quibusdam famulis domus suæ nondum promotis ad libitum, et facta inquisitione quæ cœnobia monastica seu canonica per progenitores suos fuerunt fundata, in ipsis singulis non simpla corredia monasterialia, sed sicut in regia equitabant, cum uno equo vel bino, ita et illis dum viverent ab illo die rogavit, quod[2] voluit corredia cum necessariis erogari. Illis siquidem diebus misit rex Angliæ Almericum de Valentia, comitem de Penbrok, cum armato milite in Scotiam, ut expugnaret nequiter coronatum [cum perfidis, et protegeret gentem suam]. Ad augmentandum igitur rex profectionem suam in Scotiam, fecit per Angliam publice proclamare ut quotquot tenerentur fieri milites successione paterna et qui haberent unde militarent, adessent apud Westmonasterium in festo Pentecostes, admissuri singuli omnem ornatum militarem præter equitaturam de regia garderoba. Confluentibus itaque trecentis juvenibus, filiis comitum, baronum, et militum, distribuebantur purpura bissus, sindones, et siclades, auro textæ effluentissime prout cuique competebat. Et quia palatium regale, etsi amplum, tamen ad tot occurrentium turbam angustum[3] fuit, apud novum Templum Londoniæ succisis lignis pomiferis, prostratis muris, erexerunt papiliones et tentoria quo tirones deauratis vestibus se singuli decorarent. Ipsa vero[4] nocte in templo prædicti tirones, quotquot poterat capere locus ille, suas vigilias faciebant. Sed princeps Walliæ præcepto regis [patris sui] cum præcelsis tironibus fecit vigilias suas in ecclesia Westmonasterii. Ibi autem tantus clangor tubarum et tubicinum et exaltatio vocum præ gaudio [extiterat] clamantium, quod conventus de choro ad chorum non

A.D. 1306.

Demands from the monasteries for some of the king's servants.

Almaricus Valence transit in Scotiam.

Trecenti juvenes concurrunt ad militiam a rege suscipiendam.

Palatium Westmonasterii, Templum novum, et ecclesia Westmonasterii repletur.

---

[1] *rectoriis*] personatibus et, E.
[2] *quod voluit*] sed noluit, E.
[3] *angustum*] angusta, Ch. E.
[4] *vero*] quoque, E.

A.D. 1306. audiretur jubilatio. Die autem crastina cinxit[1] rex filium suum balteo militari in palatio suo, et dedit illi ducatum Aquitaniæ. Princeps igitur factus miles perrexit in ecclesiam Westmonasterii, ut socios[2] suos militari gloria pariter venustaret. Porro tanta ibi erat pressura gentium ante magnum altare quod duo milites morerentur, quamplures sincopizarent, etiam cum quilibet ad minus tres milites ad se ducendum et tuendum haberet. Princeps quippe[3] propter turbam comprimentem non secus, sed super magnum altare, divisa turba, per destrarios bellicosos socios suos cinxit.

Rex facit E. [illegible] Aquitaniæ. [illegible] factus [illegible] ecclesia Westmonasterii ad magnum [illegible] S. Petri.

Tunc allati sunt in pompatica gloria duo cigni vel olores ante regem, phalerati retibus aureis vel fistulis deauratis, desiderabile spectaculum intuentibus. Quibus visis, rex vovit votum Deo cæli et cignis se velle[4] proficisci in Scotiam, sanctæ[5] Ecclesiæ injuriam ac mortem Johannis Comyn et fidem læsam Scotorum vindicaturus mortuus sive vivus. Spoponderunt igitur illud votum cæteri magnates, fide bona asserentes se secum paratos esse in vita regis et post mortem ipsius cum filio suo principe in Scotiam proficisci, votum regium expleturos. Exinde omnes animæquiores effecti,

Rex vovet [illegible] mortem J. Comyn.

30 May. salu[t]ato rege in crastino sanctæ Trinitatis, de Westmonasterio recesserunt, ad regem in quindena sancti Johannis Baptistæ in Scotia affuturi. Pro hac autem militia filii regis concessus est regi tricennarius denarius a populo et a clero. Mercatores vero vicesimum

2 Reg. iii. 1. concesserunt. Interea quidem *facta est* multa *concertatio* inter populum Scotorum et Anglorum, *quis*

S. Luc. xxii. 24. *eorum* [in certamine] *videretur esse major*. Tandem in

25 June. crastino sancti Johannis Baptistæ coronatus de Scotia Robertus[6] cum suis complicibus, indutis omnibus ultra armaturam quasi lineis camiseis, occurrenti[7] ei comite de Penbrok, Almerico de Valencia, juxta Methfen præ-

---

[1] *cinxit*] cingit, Ch.
[2] *socios*] consocios, E.
[3] *quippe*] autem, E.
[4] *velle*] om. E.
[5] *sanctæ Ecclesiæ injuriam ac*] om. E.; injuriam, om. Ch.
[6] *Robertus*] David, E.
[7] *occurrenti*] occurrentibus, E.

A.D. 1306. Defeat of Bruce by Aymer de Valence at Methven.

lium est aggressus.[1] Et ceciderunt [in] die illo in ore gladii plures de Scotia qui adhaeserant pseudo[2]-regi. Quin immo ipse idem ter a destrariis prostratus est et per Symonem Frisel bellatorem egregium ter levatus, denique per fallaciam candidæ camisiæ evasit de prælio. In hoc quidem prælio capti sunt hi viri; Thomas filius Ranalphi, David de Inkmartin, Johannes de Somervile, milites, Hutting marescallus et vexiliifer pseudo-regis, et Hugo capellanus, qui nihilominus cum prædictis et cum multis aliis quorum nomina hic non recitentur,[3] ne pagina his vilescat, patibulo ante caeteros primitus est affixus, quasi diceret, "Ego presbiter vobis præbeo tale iter." Post hæc [autem] adveniente rege[4] Angliæ in Scotia cum principe Walliæ et magnatibus populi sui, quidam Scoti eum honorifice admiserunt, quidam abierunt retrorsum, nonnulli abdita silvarum diverticula petierunt. Exercitus tamen regius discurrens per totum regnum Scotiæ cœpit persequi fugitivos et plurimos[5] peremerunt, et aliquos vivos comprehenderunt, utpote episcopos et abbatem prædictos,[6] loricatos et armatos subtus exterius tegumentum; et comitissa de Bowhan; qui omnes, quamdiu rex in Anglia viveret, diris carceribus detruduntur.

Many captured and imprisoned.

Symon Frisel fortissimus Scotorum capitur et postea suspenditur.

Illo quoque tempore captus est Symon Frysel in quo pendebat tota Scotorum fiducia, in tantum quod incarcerati Scoti nobiles invincibilem incomprehensibilemque illum assere[re]nt, nec illo vivente Scotos [posse] devinci putarent. De cujus magnanimitate præsumens, quidam Scoticus miles in turri Londoniæ vinculatus, in elogium Anglorum, sed proprium dispendium, caput proprium regi dedit, quocumque die captus fuerit, amputandum. Nomen autem hujus Herebertus de Morham, vir cunctis Scotis formosior [et]

Herbertus Morham formosissimus

---

[1] *aggressus*] egressus, Ch.
[2] *pseudo*] falso, F.
[3] *recitentur*] reticentur, Ch.
[4] *rege*] regi, Ch.
[5] *plurimos*] plures, F.
[6] See above, p. 129.

A.D. 1306. [illegible] statura eminentior, tamen propter trinam proditionem quam regi Angliæ fecerat et secundam dimissionem tertio captus, una cum patre et armigero in Turri Londoniæ ferreis compedibus nexi erant. Post hæc Symon Frisel ad Turrim Londoniæ mittebatur ut, illo viso, voti præstiti Scotus alius recordaretur. In crastino igitur, id est in vigilia [Nativitatis] beatæ Mariæ, educti de Turri Herebertus et Thomas de Boys armiger ejus capitibus sunt truncati. Symon autem Frysel, propter pluralitatem proditionum quas fecerat, siccine condempnatur,[1] a Turri Londoniæ per viculos et plateas distractus ut proditor, suspensus eminus quia latro, truncatus capite ut homicida, refixusque eculeo per dies viginti, igne quoque finaliter est combustus; hujus autem caput super pontem Londoniæ juxta caput Willelmi Waleys super lanceam, cunctis nationibus perhorrendum spectaculum, est affixum.

Sept. 7.

Execution of Simon Frysel.

Punishment of the accomplices in the murder of Comyn.

In diebus illis fecit rex Angliæ inquirere per totam Scotiam per fidedignos homines quot et quanti interecrant interfectioni Johannis Comin et coronationi Roberti de Bruys, et ferme[2] omnes cepit et morti tradidit, aut ultro se reddentes regiæ voluntati diris carceribus mancipavit. Johannes autem de Seyton et Christoforus, germani sed [et] armigeri Roberti de Bruys, qui consenserant neci Johannis Comin, capti sunt. De quibus Johannes apud Novum Castrum super Tyne et Christoforus apud Dounfrees, tracti et suspensi, horribiliter perierunt. Et dum excerceretur indies in populo scelerato talis vindicta, fugit ad montana pestifer coronatus, proinde timens sibi. Johannes comes de Aceila fugam quærit, sed Dei providentia captus erat. Quo audito, rex Angliæ, etsi gravissimo morbo tunc langueret, levius tamen tulit dolorem. Comes autem iste de stirpe regali sibi originem vendicavit. Iccirco quidem palatini ipsum cum iniquis

Flight of Bruce to the mountains.

[1] *condempnatur*] dampnatur, E. | [2] *ferme*] firme, Ch.

judicandum indecens indecorumque censebant.[1] Quibus rex, non sanguinis lineam sed justiciæ judicium attendens, dicebat, "Quanto gradus altior, tanto lapsus "gravior esse constat. Si cæteris parricidis generosior "in sanguine, altius cæteris suspendatur pro scelere. "Habete illum vos et apud Londoniam justissime "judicetur." Quo cum pervenisset, septimo die Novembris, apud Westmonasterium, in aula regis itaque condempnatur; verum quia de regali sanguine fuerat oriundus, non est tractus, sed ascenso equo in equuleo quinquaginta pedum suspensus est. Postea semivivus demissus, ut majores cruciatus sentiret, crudelissime decollatur. Truncus vero illius, præaccenso in conspectu ejus vehementi igne, una cum carne et ossibus in favillas et cineres funditus conflagratur; caput autem ipsius inter alia proditorum capita super pontem Londoniæ in superlativo gradu, quia de regali stemmate, est affixum. Nigellus[2] autem de Bruys, miles pulcherrimæ juvent[ut]is, tunc captus est, et apud Berewicum tractus et suspensus est, pro eo quod consenserat factionibus fratris sui.

A.D. 1306.

Comes de Acoila in eculeo l. pedum suspenditur etc.

Nigel Bruce hanged.

Eodem quoque anno quidam hæreticus apostata et pseudo-propheta surrexit in Venesia nomine Doucinius,[3] prædicans plurima contra fidem, utpote de imperio suscipiendo, de omnium morte cardinalium et Papæ Clementis infra hunc annum, et finem mundi infra triennium tunc instare fallaciter, ut veraciter, prædicavit, coadunans sectæ suæ unius[cujus]que ordinis gentes apostatrices, asserens inter cetera suæ prædicationis nefanda, hominem quemvis cum muliere quavis commiscere non esse peccatum, et mulierem renuentem cujusvis hominis amplexum dignam ignibus concremari; plura enormia evomendo asseruit, quæ quoniam a fide discrepant ortodoxa, scribere per-

Pessimus pseudo-propheta surrexit in Venecia.

Dolcino of Novara.

---

[1] *censebant*] censebat, Ch.

[2] *Nigellus autem*] Dominus autem Neel, E.

[3] *Doucinius*] Dulcinus, E. over erasure.

A.D. 1307. Chambers the pseudo-prophet.

horresco. Qui[1] non diu post, die cœnæ Domini, captus a Christi fidelibus, ignibus est combustus.

Irish invaders of Scotland defeated by Macdowal.

Hoc itaque anno, nono die Februarii, Scotus quidam de Galeweye, Doungaldus nomine, occurrit cum trecentis, non multis eo amplius, viris, ex opposito sibi obsistenti magno navigio repleto septingentis[2] bellatoribus, et applicantibus super terram suam. Et peremit fere omnem eorum exercitum, hos in acie, hos in fuga, hos in saltu, hos in portu, et plures submersit in ponto. Sed de præcipuis interfectis in aciem obtulit domino regi videlicet Macolmi domini de Kentir et duorum Hiberniensium capita regulorum.

Thomas and Alexander Bruce taken and executed at Carlisle.

Thomam vero de Bruys militem et Alexandrum fratrem ejus, decanum Glascuniensem, germanos pseudoregis, et Reginaldum de Craumford militem, sauciatos et semineces præsentavit, de quibus Thomas tractus, suspensus, et decollatus est, cæteri simpliciter suspensi et truncati apud Karleolum referuntur. Testimonium huic perhibent eorum capita super castellum et super portas urbis confixa.

Peter, card. bp. of Sabina, comes to England for the marriage of Edward and Isabella of France, Feb. 22.

Circa festum cathedræ sancti Petri venit quidam cardinalis[3] Sabiensis, magister Petrus Hyspanus, missus a latere Papæ in Angliam ad perficiendum ordinatum matrimonium inter primogenitum regis Angliæ Edwardum et filiam regis Franciæ Isabellam; et ad Anglicanas ecclesias depilandum. Nam per bullam habere voluit a cunctis cathedralibus, conventualibus regularibus et irregularibus, ecclesiis et prioratibus, duodecim marcas esterelingorum; de rectoribus vero quatuor denarios de qualibet marca.

Appeal of the English clergy against his exactions.

Contra hanc autem exactionem appellatum est a clero Angliæ; et ordinatum est per consilium regis istum cardinalem non plus debere habere quam acceperat olim Octo-

---

[1] *Qui . . . combustus*] om. E.

[2] *septingentis*] septuaginta, Ch.

[3] Here ends MS. E., a leaf being lost.

bonus, cardinalis et legatus in Anglia scilicet dimidium postulati.[1] A.D. 1306.

Mortuus[2] est Edwardus primus, et succedit Edwardus secundus.

Anno Domini MCCC. septimo victoriosissimus rex Edwardus primus, filius regis Henrici tertii, flos et decus militiae totius mundi, septimo Julii apud Burgum super Sabulum in Scotia, anno aetatis suae sexagesimo nono, cum regnasset annis[3] triginta quatuor, mensibus octo, diebus quatuor, sub verae fidei confessione diem clausit extremum, relinquens regno haeredem legitimum Edwardum filium suum strenuissimum, qui die octavo hujus mensis culmen regni adeptus est, et ab omnibus cum ingenti laetitia rex acclamatus. Qui brevi postea spatio interjecto, homagia et fidelitates quorundam comitum et baronum apud Karleolum in limbo Scotiae suscepit, patre mortuo nondum sepulto.

Obiit dominus Edwardus rex Angliae victoriosus filius regis Henrici III.

Succession of Edward II.

---

[1] MS. Harl. 641 (Beverley) ends here, as H. M. N. Ea. T. W. originally. The additions in MSS. N. Re. will be found in the Appendix I. to this volume, pp. 327–348.

[2] The remainder of the chronicle from here to the end in 1326 is peculiar to the Chetham MS.; the author of the greater portion is Robert of Reading, monk of Westminster, as is known from the statement in p. 232. There is a copy of it in the Cotton MS. Cleopatra A. 16.

[3] annis] annos, C.

A.D. 1307. Grief at the death of Edward I. Cujus mortem summus Pontifex, reges et principes, duces et comites, ecclesiarumque prælati exterarum regionum cum populis sibi subjectis multiplici mœrore planxerunt, advertentes [1] et admirantes in tanto principe omnem hujus mundi sapientiam tam subito extinctam.

His funeral. Cum igitur, inter carnem et spiritum amaritudinis divortio consummato, pellibus mortalibus nihil aliud superest nisi sepultum, nobilissimum corpus prædicti patroni quarto die mensis Augusti apud Waltham cum immoderata præcedentium atque subsequentium [turba] delatum est, ibique prælati religiosi cum venerandis cœtibus religiosorum custodientes, bini per ebdomadam, vigilias suas in ordine vicis suæ, exequias super corpus prædictum cotidie honore condignas devotissime celebraverunt, donec inde corpus sublatum *He is buried at Westminster.* et per mediam civitatem Londoniæ transvectum ad monasterium beati Petri Westmonasterii, juxta feretrum gloriosi regis Edwardi versus Aquilonem ad caput patris sui, vicesimo octavo die mensis Octobris, suis regalibus membris merito dignissimum reclinatorium suscepit. Cujus bonitatis magnitudinem, æquitatis et justitiæ rigorem quidam eleganti dictamine ad metros [2] breviter sic comprehendit,

Dum viguit rex, et valuit tua magna potestas,
Fraus latuit, pax magna fuit, regnavit honestas.

Ceteris interdum diversorum regnorum gentibus dolorem leviter mitigantibus, sola gens Anglicana luctus langore depressa, considerans malorum futurorum tempora, pro pallio laudis induit spiritum mœroris et confusionis. Nam Robertus de Bruys, qui subdole nuper semetipsum in regem erexerat, divulgata morte nobilissimi regis prædicti factus securior,

---

[1] *advertentes*] advertantes, Ch.

[2] *metros*] metus, Ch.; admonitus, Cleo.

perjurorum caterva scurrarum vallatus, de latibulis egrediens, villas et oppida cæteraque[1] omnia, quæ strenuitas egregii regis [infra][2] regnum Scotiæ dudum acquisierat, fraudulenter occupans, villa quidem de Berewyk cum quibusdam castellis duntaxat exceptis, insistens prædis et rapinis in partibus Northumbriæ, parvipendendo consilium aut fortitudinem Anglorum, cum inter ipsos non fuit defensor, invidia flagrante, qui propriæ dignitatis honorem tueri videbatur, seu proditione Gwemlor iis præcedente. A.D. 1307. Robert Bruce comes from his hiding places.

Circa idem tempus in obliquium volvente rota versatilis fortunæ, revocatur in regnum regia potestate quidam Vasconitus genere, Petrus de Gaustone, alti sanguinis linea carens,[3] quem culpis clarescentibus excellentissimus principum dominus Edwardus jampridem defunctus provido consilio nuper exulaverat; qui apud Karleolum veniens, ubi rex cum quibusdam comitibus et baronibus contra perjurorum irruptionem Scotorum aliquamdiu moram fecerat, et ab ipso rege lætitia geminata receptus est, prout subsequentium rerum evidentia manifesta plenius demonstrabit. *Revertitur ab exilio Petrus Gaustone.* Nam favore frivolo circumlinitus rex contulit dicto Petro ditissimum comitatum Cornubiæ, qui nulli priscis temporibus dari consueverat nisi progenitis ex stirpe regali; parvo postmodum distante tempore dedit ei rex cognatam[4] suam in uxorem, filiam videlicet sororis suæ dominæ Johannæ de Acon, comitissæ Gloverniæ, sicque de armigero inopi factus est comes locupletissimus.[5] *P. Gaustone fit comes Cornubiæ.* Cernens igitur idem Petrus se, ut favilla regi, erectum in sullime, regisque amore undique circumvallatum, ita ut nulli in regno videretur esse secundus, noluit alicui dominorum parificari, sic extollens se supra se cunctis proceribus procellere, ipsosque con-

---

[1] *cæteraque*] ceterisque, Ch.
[2] *infra regnum*] in regno, Cleo.
[3] *carens*] carente, Ch.
[4] Margaret de Clare.
[5] *locupletissimus*] locupletissima, Ch.

A.D. 1307. temptui habere et aliquando regiam dignitatem transcendere disposuit plena voluntate. Nam id quod mente nefaria circa quosdam miserabiliter prius conceperat in persequendo Walterum de Langetone episcopum Cestrensem,[1] quem in juris ecclesiæ contemptum carcerali custodiæ nequiter mancipaverat, malignorum consilio spirituum ductus exercuit, iniquitatis opere plenus; cujus insolentiam et amorem[2] dominandi communitas regni cum magnatibus ægre ferentes, sed, velut Christus Luciferum et apostoli Symonem magum, pro tempore patienter sustinentes, ipsum permiserunt altius *extolli supra* id *quod dicitur dominus*, ut in laborintum celerius a sullimi caderet dampnatorum. Nec fefellit eos opinio præconcepta, prout eventus rei postmodum certissime probavit operis per effectum.

2 Thess. ii. 4.

Obiit Walterus Wenlok abbas Westmonasterii: successit R. Kedyngtone, id est Sudburi.

Altitudo cælestis consilii cuncta disponens risumque aliquando miscens[3] cum dolore, monachis ecclesiæ Westmonasterii calicem amaritudinis propinavit, ab hac luce subtrahendo venerabilem patrem Walterum de Wenlok, ejusdem ecclesiæ pium pastorem, regulæ et ordinis sancti Benedicti zelatorem præcipuum, ecclesiæ suæ et fratribus multorum bonorum acquisitorem atque largitorem, qui vicesima quinta die Decembris, hoc est in medio secundæ missæ in nocte Natalis Domini, in manerio suo de Pyriforde spiritum reddidit Creatori; cujus corpus ad ecclesiam Westmonasterii delatum secundo die Januarii juxta magnum altare versus Austrum sibi condignam accepit sepulturam; cui successit frater Ricardus de Kydingtone, monachus ejusdem domus, canonice electus, qui in omnibus actibus suis palam acquisivit et exhibuit suo prædecessori laudis titulum et honoris.

Eodem anno providente divina clementia ut inter duo regna lege maritali pax firmissima stabiliretur ac

---

[1] *Cestrensem*] Ceferent', Ch.
[2] *amorem*] amoris, Ch.
[3] *miscens*] misceris, Ch.

jurgiorum amfractus salubriter sopirentur, novus rex Edwardus, multorum nobilium agmine stipatus, ad regem Francorum Philippum vicesimo secundo die mensis Januarii aequora sulcando transfretavit, et apud Bononiam vicesimo octavo die mensis ejusdem Isabellam prædicti regis Francorum filiam, virginem pulcram, in matrimonium sibi copulavit. Quorum nuptiis interfuerunt idem rex Franciæ cum filio[1] suo rege Navarrorum, multisque diversorum regnorum ducibus et vicedominis, ut, talibus solempniis[2] in terra Franciæ nunquam[3] visis, in decentioribus[4] quibus gaudebant ornatibus assisterent cum decore. Post hujus solempne gaudium regalium nuptiarum, ubi tot dominantium concurrebant sollempnia, reges et proceres inter se valedicentes digrediuntur ad propria. Rex quoque Angliæ cum regina et suis magnatibus maris undas secantes, quinto die Februarii ipsos Anglia læta suscepit. Ad hanc namque floridam lætitiam per diversa mundi climata latius diffundendam[5] et omni laude prosequendam, accersiuntur comites et barones ecclesiarumque prælati totius regni cum majoribus et communitatibus civitatum, ut vicesimo quarto die Februarii apud Westmonasterium coronationi regis et reginæ cum gloria interessent et honore. Accesserunt etiam ad istud edictum sollempne transmarini duces et comites, multitudine militum vallati, ut corde deliciis et corpore divitiis fruerentur Anglorum, inter quos assistebant domino regi et reginæ præcipue Carolus frater regis Francorum, Johannes dux Brabantiæ, dominus Henricus comes de Lucenburg, Romanorum imperator in brevi futurus, atque nominatus ille Petrus de Gavastone, comes Cornubiæ, qui in tam variis atque pomposis accedebat ornatibus ut potius

A.D. 1307.

Marriage of Edward II. and Isabella of France at Boulogne.

---

[1] Louis Hutin.
[2] *solempniis*] solempnis, Ch.
[3] *nunquam*] numquam, Ch.
[4] *decentioribus*] decensioribus, Ch.
[5] *diffundendam*] diffundendum, Ch.

A.D. 1307. diceretur deus Martis quam homo terrenus. Adveniente die coronationi præfixo, de manibus venerabilis patris domini Henrici episcopi Wyntoniensis, illud officium solempnizantis vice domini Roberti Cantuariensis archiepiscopi, rex et regina sanctam unxionem et coronas regales devote susceperunt, quia corporis invalitudo prædictum archiepiscopum a præmisso labore signis evidentioribus excusavit.[1] In hujusmodi igitur sollempni tripudio tantus audiebatur clangor tubarum, strepitus turbarum, et fremitus equorum, atque tanta videbatur in auro et argento pannisque olosericis varietas ornamentorum ut merito in ore singulorum longe positis regnis[2] inde fama floresceret. Spiritus insuper nequam superbiæ tumescentis, quæ omnium errorum mater est et magistra, stolidam nimis audaciam prædicto Petro comiti Cornubiæ nequiter suasit, ut se ipsum hominibus disparem exhiberet, regemque depauperando thesauros ipsius sibi commissos ac bona colonorum[3] terræ, per suos injuste capta, prodige confiscaret. Quo circa quasi vir unus omnes in odium ipsius Petri, lateribus regis semper assistentis, exceptis quibusdam fautoribus, fortius armati adhæserunt nobilissimo et generoso domino Thomæ comiti Lancastriæ, regis cognato, cujus sanguinis generositas totam fere Christianitatem illustraverat, qui et ipse cum cæteris comitibus et baronibus, ob causam prædictam regio consilio renunciantibus, ad tuitionem regni et ecclesiæ se et sua salubriter exposuerunt, sicque unius capitis insania dissutum permansit regnum temporibus multis.

The anointing and coronation.

Folly of Gaveston.

The nobles cling to Thomas of Lancaster.

Circa hujus anni principium, scilicet vicesima tertia die mensis Aprilis, domina Johanna, soror regis et comitissa Gloverniæ, in manerio suo de Clare viam universæ carnis ingressa est, et ibidem in ecclesia fratrum sancti Augustini honorifice sepelitur.

Obiit domina Johanna comitissa Gloucestriæ filia regis Edwardi I.

---

[1] *excusavit*] excusare, Ch.
[2] *regnis*] reginis, Ch.
[3] *colonorum*] colonum, Ch.

Anno Domini millesimo CCCVIII° contra statum ordinis militiæ Templi oritur lamentabile crimen hæreticæ pravitatis, quia prædicti ordinis hominum quarumcunque[1] terrarum vel religionum scelerata nequitia diu palliata, divina virtute et ecclesiæ universalis indagatione solerti, mundo palam patescebat. Nam omnibus et singulis ejusdem ordinis habitum gestantibus non false fuerat objectum[2] quod in illorum perversa professione, quæ potius detestanda profanatio dici debet, plane Christum abnegabant, simulacrorum capita tres facies habentia proni adorabant, et super Crucifixum vilissime mingebant et conspuebant, cruces in suis femoralibus contra foramen ani consuebant in contemptum Crucifixi, cæteraque innumerabilia scelera et flagitia nocturnis temporibus crebro committebant, quod sensus mentium humanarum et linguæ mortalium majora vel his similia non poterant explicare; quorum iniquitate palam comperta, omnes illius ordinis habitus gestatores, cujuscunque status vel conditionis existerant, capti et incarcerati fuerunt. De istius ordinis perhenni subversione per catholicas sanctiones, in consiliis generalibus a sanctis patribus sententialiter prolatas futuris seculis et cunctis legentibus, in anno suæ diffinitionis sequens scriptura fidem plenius faciet claro sermone.

A.D. 1308.
Exploratur detestabilis vita Templariorum.

In hujus anni revolutione multa fiebant in Anglia sophistica parliamenta et satis ridiculosa, quia sub pectine[3] fraudis et doli fistulam falsitatis personuit pseustis altisonantem, cujus crebris clamoribus et impetuosis lyra veritatis interdum alathiæ conticuit, ad quorum collectiones multi confluebant gravi corde *diligentes vanitatem et quærentes mendacium*; sed viri discreti *qui non abierunt in consilio impiorum* recesserunt ab eis, declinando judicium impiorum, ex-

Evil state of English parliaments.
Ps. iv. 3.
Ps. i. 1.

[1] Ch. repeats *cunque*.
[2] *objectum*] abjectum, Ch.
[3] *pectine*] pectume or peccume, Ch.

A.D. 1308. Isa. xvi.

pectantes pacem et non invenientes,[1] quæsieruntque bona *et ecce turbatio.*

Henry VII. of Luxemburg elected emperor.

Anno Domini millesimo ccc. nono proinde providit Dominus egregie militiæ Theotonicorum, ut nomen acephali prævia ratione prudenter abradarent, quod illorum in frontibus per spatia longioris temporis inpudenter impresserat torpedo confusa. Sane Romanorum imperii celsitudine gubernatore carente, majores natu rei publicæ convenientes in unum pro tuitione militiæ Christianæ, de futuri sapientis imperatoris electione sane fruentes consilio, communiter tractaverunt: prolatis vero in medium plurimorum rationibus discretorum, et assensum unitati præbentes, dominum Henricum comitem de Luscenburgo superius expressum, virum providum, in armis strenuum, Deo et ecclesiæ devotum, hominibus justum, concorditer elegerunt. Quem apud Avinionem multitudo committebat sullimium dominorum, ipsumque examini summi Pontificis assistebant confirmandum; cujus electioni dominus Papa Clemens quintus gratiam annuit cum favore, vicesimo sexto die mensis Julii in imperatorem Romanorum ipsum sententialiter confirmavit. Ascenso denique imperatoriæ majestatis culmine, tantæ fuit bonitatis et justitiæ quod cunctis in obsequio sibi assistentibus Anglisque præcipue se ipsum reddidit gratiosum.

Eclipse, 31 Jan. 1309-10.

Hoc anno facta est eclipsis solis hora nona tricesimo primo die mensis Januarii. Sub istius anni revolutione pastor egregius dominus Robertus de Waynchelse, Cantuariensis archiepiscopus, virtute rescripti Apostolici suorumque auxilio suffraganciorum et cleri sibi subjecti, concilium apud Londonias super præmissis iniquitatibus hæreticæ pravitatis Templariorum solemniter celebravit, in quo publice recitari fecit attestationes enormitatum antedictarum[2] in conspectu multorum fratrum ejusdem ordinis perversi. De quorum collegio duo

Council in London against the Templars.

---

[1] *invenientes*] invenit, Ch.; invenerunt, Cleo.

[2] *antedictarum*] antedictorum, Ch.

fratres, videlicet Stephanus de Scapelbrugge et Thomas Totti de Thoroldeby, conspicientes se ipsos nisi resipiscerent ultione divina perpetuo fore dampnandos, voluntate spontanea, non vi nec coacti, cuncta scelera et inaudita, quæ ab humano genere poterant excogitari seu perpetrari, coram universo populo lacrimantes, veniam petendo, palam audientibus in vigilia beatorum Apostolorum Petri et Pauli denudabant pleno sermone. Quorum confessiones cœtus admirans fidelium, et ob contemptum[1] Jesu Christi tactus dolore cordis intrinsecus, senes et juvenes, cujuscumque status extiterant vel conditionis, rivulo facies suas lacrimarum vultum[2] irrigebant.

A.D. 1309. *Confitentur palam scelera pessima ii. Templarii.* June 28.

De præmissorum itaque hominum generositatibus absit ab omni Christiano quicquam tractare, quia forte deducerentur in medium aut memoriæ scripturarum traderentur, ritum paganismo seu Judaismo deteriorem inter infirmiores celerius inducerent temporibus successivis. Ad sanctæ matris Ecclesiæ gremium reversuri, a veneralibus patribus episcopis cæterisque sacrorum canonum professoribus sic erga ipsos oleum divinæ gratiæ diffunditur, ut per Londoniæ, Wyntoniæ, et Bathoniæ episcopos jussu metropolitani die prædicto unitati ecclesiæ reconciliati sunt. Conspicientes igitur præmissorum scelerum cæteri consortes se divinæ potentiæ diutius non posse resistere, nec contra juris rigorem ulterius recalcitrare, vesanam ydolatriæ sectam abjurantes ad Catholicæ fidei puritatem virtute divina reducuntur. Quos ad perpetuam pœnitentiam sub arta custodia peragendam certis domibus religiosorum per provinciam discretio præmissi concilii sapienter singulos delegavit, sanctitati patris patrum super inventis rescribens[3] et ea divinæ dispositioni et suæ relinquens ordinanda.

Conversi sunt et salvati ii. Templarii.

The Pope is informed of the proceedings.

---

[1] *contemptum*] contempnentum, Ch.

[2] Sic.

[3] *rescribens*] rescribetis, Ch.; rescribentis, Cleo.

A.D. 1309. S. Matt. xxiv. 12. Ad modum *frigesc[ent]is caritatis multorum* Christus naturam comparavit elementorum, ut in illorum dispositione proprium agnosceret incommodum fragilitas humana. In festo nempe Nativitatis Dominicæ et postea per aliquod tempus ventus Borealis, Severe frost. flatus ex alto deducens, terram necnon aquarum fluenta et maxime Thamensis fluminis sic in glacialem[1] compaginavit duriciem, ut equis hominibusve ac bigis onustis se transmeabilem exhibuerunt.

General hatred of Gaveston. Anno Domini millesimo CCC. decimo. Invalescente contra cunctos nominati Petri latius indies in tantum gravitate confusa, ut suorum rapacitatis ingluvies omnem boni spem et adversitatis remedium de singulorum cordibus fere severitas exemit totaliter et afflicta; super quibus convenerunt quasi vir unus apud Londonias archiepiscopus Cantuariensis cum suis suffraganeis, comitibus, baronibus, cæterisque regni magnatibus universis, Petri fautoribus dumtaxat exceptis, gravem coram domino rege de illata injuria querimoniam reponentes, petieruntque instanter ecclesiæ ac sibi populoque subjecto super hujus gravaminibus et aliis remedium exhiberi et justitiæ supplementum. Quos dominus rex ob immoderati magnitudinem amoris quem erga ipsum Petrum gesserat, per palliatas permissiones ab inceptis divertere disponens, preces illorum per aliquod tempus dissimulando tradidit oblivioni. Nolentes igitur domini terrarum vota sua frivolis excusationibus ulterius differri,[2] finalem instantius a rege petierunt responsum. Quos rex, licet in animo aliter gesserat, a suis desideriis noluit penitus defraudari, supplicantibus petita concessit. Admittentes denique regales promissiones, viri pacem et veritatem diligentes Sap. ix. 4. sensibus suis gratiam et sedium Domini *assistricem* adhibuerunt sibi *sapientiam*, et elegerunt ex se in duodeno numero quatuor episcopos, quatuor comites,

[1] *glacialem*] glacilem, Ch. | [2] *differri*] differi, Ch.

et quatuor barones, qui inter ipsos videbantur sapientiores, ut hi duodecim, commissione regia protecti, cum consilio ceterorum ad Dei laudem et ecclesiæ regiæque dignitatis honorem ac vacillantis regni stabilitatem et subpressi populi sublevamen salubria quædam ordinarent, et ordinationes componerent, quarum virtus, debitis executionibus demandata, benignis foret contra incursiones malignantium inviolata defensio, a perversorum *maxillis* mordax fieret *chamus cum freno*. Præviis[1] igitur muniti rationibus ut præmittitur, electi duodecim superius expressi, cunctarumque personarum acceptionibus postpositis, tales communi consilio secundum leges Anglicanas ediderunt compositiones, quas postmodum ordinationes statuerunt appellari; quæ cunctis libere legibus Anglicanis utentibus pro tuitione reipublicæ in omnibus fierent conservatio inconcussa. Lectis autem et approbatis in communi ordinationibus prædictis ad memoriam futurorum in plurimis partibus ipsas jusserunt redigi [in] scripturas,[2] singulasque partes sigillo regio consignatas singulis per regnum vicecomitibus sub arto præcepto delegerunt proclamandas et inviolabiliter perpetuo conservandas. Et ut omnium corda incolarum regni ad præmissorum conservationem artius in posterum constringeret ecclesiastica censura, prædictus archiepiscopus et sui coepiscopi sententiam excommunicationis formidalem contra infractores illorum[3] in ecclesia publice sancti Pauli Londoniis coram cunctis assistentibus terribiliter fulminarunt.

A.D. 1310.

Eliguntur duodecim sapientes ad regem consulendum et regni negotia disponenda.

Ps. xxxi. 9

Sigillatur et proclamatur in regno ordinatio xii. tutorum regni.

Anno Domini millesimo ccc. undecimo. Ad extirpandam a Christianorum finibus hæreticam pravitatem, superna providente clementia, dominus Papa Clemens quintus apud Viennam concilium celebravit generale, in quo certificatoria venerabilium patrum episcoporum totius Christianitatis super inventis flagitiis [et] exe-

Council at Vienne under P. Clement V. against the Templars.

[1] *Previis*] Previis, Ch.
[2] *scripturas*] scripturarum, Ch.
[3] *illorum*] illarum, Ch.

A.D. 1311. crabilibus actibus Templariorum in medium jussit proferri; quorum processu horrenda scelera et mandata, quæ meditationibus assiduis filii proditionis execrati ordinis hostis antiqui fallacia inter se commiserant temporibus retroactis, una cum ordine perverso, in eodem sacro concilio militantis ecclesiæ judicio ac perhenni subversione dampnavit auctoritas humana; ac etiam personas ad gremium ecclesiæ redire contempnentes condigna censuerunt animadversione puniendas.

Regina Isabella instat penes regem ut relinquat consilium P. Gaverstone cum aliis fabulis.

Fortuna igitur mundanis eventibus dum sic alluderet, domina Isabella regina Angliæ dissitum regnum affectans feliciter suis precibus resarciri, lacrimosis erga dominum regem jugiter insistebat suspiriis, orans humiliter et supplicans ut, relicto consilio Aman suorumque confabulatorum, in [sub]sidium[1] regni et Ecclesiæ, generositati magnatum et cleri sapientiæ communitatisque præsidio benignus regium inclinaret animum, asserens et certis argumentis affirmans in hujusmodi dissensionibus pacis et tranquillitatis regni celerem iminere jacturam. Nec sic desiderata suis precibus optinere promeruit in præmissis, eo quod post longam satis expectationem preces suæ tam digne profusæ ad exauditionis gratiam nequaquam a rege meruerunt admitti.

Episcopus Cestrensis unus xii. tutorum regni revelarit consilium omnium Petro Gavastone; publicus proditor acclamatur.

Circa præsentis anni revolutionem temporum Walterus de Langetone episcopus Cestrensis, viam incedens reciprocativam, præteritarum pœnarum carceralis custodiæ, de quibus magnatum terræ sapientia laboriose nuper ipsum eripuerat, non reminiscens, sed formam sumens Achitofel in læsionem status sui non modicam, sæpedicto Petro de Gavastone adhærere et secreta consilii tutorum regni non formidabat revelare. Qui suorum exitus actuum ita indiscrete regebat, ut in pleno consilio communitatis publicus rēgni proditor

---

[1] *in subsidium*] so Cleo.; Ch. has insidium.

acclamatus est. Tandem post multa convicia merito sibi objecta, venerabilis patris domini Roberti Cantuariensis archiepiscopi sententia,[1] coram clero et magnatibus terræ universis, vinculo excommunicationis juste ligatus in sempiternum sibi obprobrium ab illorum consilio confusus recessit. Inter hujusmodi adversitatum discrimina voluit Deus quorundam sapientia nobilium regnum Anglorum, proth dolor, privari; ab hac luce subtraxit viros honore maximo præditos, dominum Antonium de Bek, patriarcham Jerusalem et Dunelmensem episcopum, ac dominum Henricum de Lacy comitem Lincolniæ, quorum consiliis pro tuitione regni fruebatur excellentissimus principum dominus Edwardus rex nuper defunctus et gloriabatur auxiliis. Qui primus in manerio suo de Eltham in Cantia diem clausit extremum. Secundus vero in domo propria infra civitatem Londoniarum viam universæ carnis ingressus est, et in ecclesia sancti Pauli ejusdem civitatis in ecclesia[3] beatæ Mariæ feliciter promeruit funerari, relinquens hæredem post se filiam nomine Avelinam, quam inclita progenies dominus Thomas comes Lancastriæ paulo ante sibi desponsaverat in uxorem; cujus conjunctione maritali idem dominus Thomas hæreditarie jureque[4] proprio quinque comitatuum dominationem, videlicet Lancastriæ, Lincolniæ, Leycestriæ, Ferrariæ, ac Saresburiæ, possedit pacifice pleno jure.

A.D. 1311.

Excommunication of Gaveston.

Obiit Henricus de Lacy comes Lincolniæ.

Domina Avelina filia H. Lacy jam defuncti dudum nupta fuit domino Thomæ comiti Lancastriæ.

Præmisit nempe his diebus Saturnina domus Antichristi discipulos fautores mendacii, ut magistrum præcederent, Jacobinos scilicet prædicatores suos in

[1] *sententia*] sententiam, Ch; Cleo. has per ven. patrem d. R. C. a., omitting sententia.

[2] In the upper margin of the previous page is written (later), "Anno Domini MCCC. decimo, "sexto die Februarii, apud Holborne citra Londonias obiit dominus Henricus de Lacy comes "Lincolniæ, et jacet apud sanctum "Paulum."

[3] *i.e.* in the Lady chapel.

[4] *jureque*] que jure, Ch

A.D. 1311. The emperor Henry VII. poisoned. universum orbem, qui quidem filii Belial ad exercenda quæque nefaria velociter currere sunt edocti, nefandum in excogitatis malitiis homicidium perpetrantes, clarissimæ nobilitatis unum dominum Henricum imperatorem, Deo devotum et omnis justitiæ zelatorem præcipuum, die festivitatis Assumptionis beatæ Virginis, 15 Aug. post communionem sanctam quam devotus in sacris solempniis accipere consueverat, in castro Pulchchrano[1] prope civitatem Pisarum,[2] infra calicem letifero sibi veneno propinato nequissimi prostraverunt, mortis precium appreciati quingentorum milium florenorum: accipientes quod appreciatum fuerat, ab eis militiam Christianam suis veneficiis imperatoris regimine relinquentes omnino destitutam.

Peter Gaveston besieged in Scarborough castle. Anno Domini millesimo CCCXII°. Perlustratis volatu pernicioso quibuscunque regni provinciis, remigium alarum suarum versus partes Boreales, nesciens quid futura dies pareret, pompose tetendit, sperans in fraudulenti subterfugio resistere et sanguini generoso; sed secus quam affectione mentis conceperat, accidit illi. Nam insequebantur diverticula quærentem comites et barones cum armatorum valida manu et ingressum infra castrum de Scardeburge viriliter obsederunt. Aspiciens denique præfatus Petrus, præeminentia petræ præclusus, comitum potentiam venientem exercitumque loricatorum totam patriam tegentem, cujus feritati[3] licet volens non valens resistere, misit legatos domino regi misericordiam suam suppliciter implorans, quatinus sibi collapso manum extenderet adjutricem. Cujus precibus motus rex accersiri jussit secretius Almaricum de Valencia comitem de Penbroke, discreta suasione et interveniente supplicum precum instantia mille librarum: comes comitante pecunia prædictum Petrum

---

[1] *Pulchchrano*] sic Ch.; Cleo. gives pulcherimo. Buonconvento is the place where he is usually said to have died.

[2] *Pisarum*] Pysatim, Ch.

[3] *feritati*] feriati, Ch.

prudentia privatum admisit frustra custodiendum. Lætatur nempe comes adeptæ custodiæ, sed plus jocundabatur in animo de sarcinulis exhaustæ pecuniæ. Cum autem illud solaminis refugium communi lege naturæ præstat cuique libera facultas, ut qui glutino societatis et amicitiæ copulari noscuntur, valeant super augmento prosperitatis mutuis sermocinationibus congratulari adinvicem et quietis, sub istius igitur pacis velamine nolentes ibidem moram diutinam protrahere, borealem plagam a tergo relinquentes moderatis dietis versus Austrum ad villam de Dadyngtone sub infelici fortuna prospere tamen pervenerunt. Quam cum fuissent ingressi humilis montis instantia, idem Petrus prædictum comitem obnixe rogavit ut suis lasso corpori mentique sollicitudine vexatæ benignus quietem concederet gratiose. Cujus precibus comes inclinatus petita concessit supplicanti; et valedicentes se mutuo unus alterutri nunquam visurus digressi sunt ab alterutro. Comes siquidem de Penbrok versus manerium suum de Bamtone [1] in offensa velocitate carpebat iter, in prædicta villa de Dadingtone casui dativo dictum Petrum relinquens, ad ablativum vero in brevi transferendum. A paterno solio respexit afflictum populum *Oriens ex alto*, gratiam infundens in corde militis sui domini Gwidonis de Warewyk, volens per ipsum arborem Nabugodonozor summitatem nubium tangentem radicitus evelli rapacitatisque comitivam avium et bestiarum ab ea flabello militari dispergi; qui quidem comes ex antiquorum no[bi]li prosapia ducens originem, cum de mora prædicti Petri in villa prænotata certa relatione fuerat edoctus, audacia suis progenitoribus et strenuitate sibique a retroactis innata seculis accinctus, cum paucis ibidem accessit, et domum rectoris in qua idem Petrus hospitabatur a suis circumfundi jussit, ibidem vendicans seductorem regis, regni

A.D. 1312.

He is committed to the charge of Aymer de Valence.

He is left at Deddington (Oxon).

S. Luc. i. 78.

Proceedings of Guy, earl of Warwick, against Gaveston.

[1] Bampton (Oxon.)

A.D. 1312. *Nota contemptum Petri Gavestone contra Gwydonem Warrewyk.*

proditorem atque prædatorem. Quem cum respexisset ipse Petrus, torvo lumine per fenestram verba contumeliosa cachinnans objecit eidem, et nomen nigri canis Arderine sibi nequiter impressit. Ad hæc comes, "Mentiris," inquit, "Proditor, proditor nequissime, "canem non vides, sed comitem nomine Gwydonem, "idque experietur celeriter sæva crudelitas tuorum "actuum perversorum." Denique dato præcepto irruerunt undique virosi tirones, captioni Petri prædicti fractionique domorum viriliter insistentes, et viam gladiis ac lacertorum virtute sibi aperientes, catervatim domum intraverunt, et strictis agminibus impetum facientes ipsum ceperunt ac[1] captum præsentiæ comitis assistebant. Quem comes simplicem ascendere jussit[2] evectionem et in castellum suum de Warewyk, quod contra ipsum exstiterat, intrepida festinatione secum adduxit, ubi compedibus constrictus [est] et manicis ferreis, dignam pro meritis in brevi recepturus mercedem. Nam qui per vitam reprobam *offendiculum* cunctis exstiterat *et petra scandali*, justum est ut ab offensis merito sibi sentiat injuriam irrogari. Occurrerunt igitur auditui comitum certæ relationes veridicorum super captione Petri prædicti; relictis ceteris curis, licet arduis, unanimiter in castrum de Warewik prospera festinatione pervenerunt. Ibique discretionibus illorum veritate favente, non defuit prudentia, sed provida deliberatione præcedente, prædictum Petrum a carcerali custodia trahentes ad quandam planiciem non longe a castro de Warewyk inter quendam collem nomine La Blakelowe et parvissimum rivulum Gavaressych vocatum, comitante secum multitudine copiosa robustorum virorum, publice perduxerunt. Cujus planiciei superficie multorum fortitudine virorum circum-

Gaveston seized and carried to Warwick castle.

1 S. Pet. ii. 8.

Decollatus est Petrus Gavastone et apud Langley Chilterne sepultus.

[1] *ac captum*] so Cleo.; a captionem, Ch.; a pencil mark in the margin gives *tandem*.

[2] *jussit*] jussis, Ch.

vallata, stabat Petrus in medio confusus, terrenum judicium expectans ultimum de se proferendum. Egreditur interim sermo verus et efficax a comitibus, qui formato judicio prædictum Petrum pœnam capitalem jussit subire. Ad cujus vocem jussionis ecce quidam Wallicus fortis et audax, accepta sententia, gladium viriliter educens, caput ejus amputavit, sicque meritis exigentibus excommunicationis vinculo per dominum Robertum archiepiscopum Cantuariensem juste ligatus occubuit; et nono decimo die mensis Junii corpus in terram cum sanguine vitam eructavit. Ad istud vero nobile spectaculum convenerunt fratres girovagi, fratres Prædicatores dicti, sed adulatores, latenter seditiosi, collegeruntque corpus cum capite, et glebam illam sanguinolentam ad domum suam Oxoniis in veteri scala secum detulerunt. Quam ibidem in vestitu deaurato circumamictam varietate per multarum dierum spatia pompose colentes, donec decurso stadio fere trium annorum corpus cum capite per viam orientalem, jubente rege, honore splendido versus manerium del Langele propè sanctum Albanum delatum exstiterat, quod quidem manerium idem rex dictis perpetuo fratribus concesserat inhabitandum; ibique multis prælatis et magnatibus terræ præsentibus, in medio fratrum nominatorum magnifice meruit sepeliri, evangelico perfruens in sepultura sermone, ubi dicitur, "*Et inter iniquos deputatus est.*"

A.D. 1312.

Gaveston put to death, 19 June.

His body taken to Oxford and finally buried at Langley.

S. Luc. xxii. 37.

Sub anni præsentis revolutione Gwasconienses, pediculosi atque proditores nequissimi, florem singularis militiæ et marinis invincibilem senescallum Gasconiæ, dominum Johannem de Ferariis, quem rex ad illorum insolentiam reprimendam illuc destinaverat, eo quod illorum fœda multitudo suæ potentiæ nequiverat, veneno pestifero nequiter prostraverunt.

John de Ferrers, seneschal of Gascony, poisoned.

Adveniente brumali tempore disposuit Altissimus regnum Anglorum generosa progenie decorare, domina Ysabella regina Angliæ tertio decimo die mensis No-

Apud Wyndesore natus est Edwardus

A.D. 1312. *Filius Edwardi regis.* vembris apud Wyndessoram domino regi Edwardo peperit filium suum primogenitum, qui a domino Arnaldo[1] cardinali atque Apostolicæ sedis legato baptizatus nomen Edwardi sortitus[2] est.

Three cardinals in England. His quidem temporibus ordine sequenti steterunt in Anglia tres cardinales, emunctores pecuniarum sapientissimi, videlicet dominus Arnaldus titulo beati Prisci presbiter[3] cardinalis, et episcopus[4] Albanensis, necnon et magister Willelmus Testa, tunc domini Papæ cancellarius in Anglia, qui missi fuerunt a latere summi pontificis inter regem et barones pro pace reformanda, quorum duo ultimi per Apostolicum rescriptum exstiterant in Anglia creati. Qui viribus commissi[5] circa pacis compositionem, refertis clitellis non parva nummismatum summa, ex adipe et pinguedine bonorum ecclesiasticorum saginati, infecto negotio discesserunt, relinquentes regnum caligine contentionis opertum.

Anno Domini millesimo CCC. tertio decimo. Palluerunt in ecclesia Anglicana radii solares, occurrente turbine tenebroso, et decedente[6] pastore præcipuo domino Roberto de Wynchelse Cantuariensi archiepiscopo, clarum diei lumen in clero densa noctis obscuritas irruens obfuscavit. Desudant[7] itaque oculi regis ecclesiasticorum et uberius resolvuntur in lacrimis, quia plorat ecclesia mortuum suum, non tam absentia quam patrocinio destituta. Appropinquante vero tempore quo servum Suum Dominus Omnipotens ab hac miseria per merita virtutum ad requiem voluit transferre, divina decoctus ægritudine pastor egregius in vernantis mense Martii infra manerium suum de Otteforde spiritum reddidit Creatori. Ad Christi

Obiit dominus Robertus de Wynchelse archiepiscopus Cantuariae.

[1] Arnold Novelli.

[2] *sortitus*] somtus, Ch.; sequtus, Cleo.

[3] *presbiter*] presbiteri, Ch.

[4] Arnold of Aux.

[5] *commissi*] committi, Ch.; conviti, Cleo.

[6] *decedente*] descedente, Ch.

[7] *Desudant*] Desudent, Ch.

namque sponsæ regimen dubium non est quin per divinam providentiam fuerat vocatus, eo quod nec concutiebatur terroribus nec seducebatur blanditiis; non dampna, non exilium, non bonorum temporalium distractio, nec fremitus vel minæ sullimium ejus animi constantiam poterant infringere. Naturæ quoque debito sub veræ fidei confessione pacifice persoluto, corpus ad ecclesiam Christi Cantuariæ, cujus honores et jura contra incursiones reproborum vivens ipse strenue regebat, cum inconsolabili mœrore prosequentium delatum est, ibique locum sepulturæ in australi parte dictæ ecclesiæ tanto patri condignum a Deo sibi promeruit optinere. Qualis namque vel quantus fuerit vir iste apud Deum mentis excelsus, scripturarum ad præsens relatibus perpendi non potest, sed felix illa Cantuariensis ecclesia, quam divina majestas miraculorum copiis tanti patroni meritis clementer cotidie fæcundavit, cunctis ingredientibus et Dei magnalia conspicere volentibus fidem faciet publico visu. Religiosi denique viri, prior et conventus ecclesiæ Christi prædictæ, gratia sacræ professionis insigniti, quibus de jure et consuetudine primatum regni semper incumbit electio, Anglicanam advertentes ecclesiam ad lapsum irreparabilem celerius demergi si pastoris regimine diutius careret, invocata Spiritus Sancti gratia, magistrum Thomam de Cobeham, virum sanguinis nobilitate præclarum, sacræ Theologiæ, juris canonici atque civilis, necnon et dialeticæ, professorem egregium, ecclesiæque fulcimento columpnam[1] immobilem, concorditer elegerunt. Cujus electioni et morum honestatibus humani generis invidebat inimicus, misitque in cor Walteri Reginaldi, viri siquidem laici et in tantum illiterati ut nomen proprium declinare penitus ignorabat, qui et ipse vir Belial et lubricus, regens tunc temporis indigne cathedram episcopalem

A.D. 1313. Character of abp. Winchelsey.

Thomas of Cobham elected by the chapter of Canterbury, but Walter Reynolds, bishop of Worcester, is forced into the see by the king.

[1] *columpnam*] calumpniam, Ch.

A.D. 1313. The Pope is induced to consent to the translation of Reynolds, and sends him the Pall.

sanctorum Oswaldi et Wlstani apud Wygorniam, atque ad archipræsulatum nequiter aspirans, ut tam crebram electionem de tanto viro factam per viam dampnatæ symoniæ penitus enarraret, et ad finalem expeditionem illicitæ promotionis suæ sic noviter excogitatæ papalem animum altis muneribus inclinaret. In his quoque vetitis[1] operibus affuit ambitio prædicto; regalis intentio cum suggestionibus fautorum et effusa summatim insaturabili Papæ multitudine auri et argenti copiosi prædictam electionem, in Christi contemptum et ecclesiæ Cantuariensis præjudicium manifestum[2] ac in sui dampnationem perpetuam, injuste quassavit. Nec sic os infernalis avaritiæ poterat exsaturari, donec, terra Gwasconiæ sibi per regem ad tempus in vadimonium exposita, munus[3] consecrationis una cum pallio per comitem Campaniæ[4] in suis rescriptis Christi sponsæ et suis fidelibus inimico Papa transmisit. Quibus cum archipræsulatus infula pompose receptis, utebatur eis ut bos armaturis, deprædationibus ecclesiarum et oppressionibus religiosorum, luxuriæ fœditatibus immoderatis[5] indulgens, gaudens officio sui pronubet[6] magistri Willelmi de Berchestone, cui causa lenocinii archidiaconatum Gloucestriæ dudum contulerat, ut opera nequitiæ liberius exerceret in præmissis. Præbuit itaque præmissus violator sacerdotii publice per provinciam perniciosum exemplum, docens in suis actibus *doctrinam Balaam*, populum *edere et fornicare*, soluto pudicitiæ fræno.

Apoc. ii. 14.

Bishops of London.

Eodem anno obiit magister Radulphus de Baldok, episcopus Londoniensis, cui successit Gilbertus de Sagreve, vir ingenuitate præclarus, et pseudo-archiepiscopo quam plurimum odiosus. His quoque temporibus magister Willelmus de Boys, qui vivens nobi-

Sanctus Willelmus de Bytles-

[1] *vetitis*] so Cleo.; ventis, Ch.
[2] *manifestum*] so Cleo.; manifestat, Ch.
[3] *munus*] minus, Ch.
[4] *Campaniæ*] Campane. Ch. The count of Champagne was then Louis Hutin, afterwards Louis X.
[5] *immoderatis*] inmoderatus, Ch.
[6] Sic, *pronub5*.

litatem suam probis moribus decorabat, in morte quoque sua infra domum religiosorum apud Butlesden, ubi sepulturam sibi elegerat, crebris claruit miraculis, operante gratia Spiritus Sancti.

A.D. 1313.

dene crebris claret miraculis.

Anno Domini millesimo CCCXIV^{to}. Salvatoris misericordia, Cujus cuncta recta consilia et justa sunt opera, proferens verum gentibus pro meritis judicium, Papam Clementem octavum nono die Aprilis anima, thesauri copia quam sibi studiose congesserat, et orbis dominatione, morientem privavit, quodque in ultionem beati Thomae martiris et sancti Benedicti divino judicio creditur esse factum, propter manifestas injurias quas ecclesiae Christi Cantuariae et ordini monastico vivens continue studuit irrogare.

Nota de Papa Clemente qui contra Sanctum Thomam et ecclesiam Cantuariae egit.

His death, 9 April.

Communis, proh dolor, calamitatis eventum durissimum in regnum Anglorum his temporibus induxit Martis cruenta fortuna, quo regni cithara vertebatur in vocem flentium et organa militum ejus in obprobrium commutantur sempiternum. Calcatur namque Scotorum pedibus Anglicanae militiae strenuitas antiqua, quia degeneres filii, probitates patrum parvipendentes, ad excogitatas diversarum crudelitatum saevitias non verebantur manus extendere, quas horrebant patres eorum hactenus cogitare vel etiam audire. Gloriabatur nempe his diebus miles dives et pauper ingenuus et servus fraudi[bu]s et deceptionibus ecclesiarum et religiosorum depraedationibus ac pauperum oppressionibus *quibus non erat adjutor*, solam suam[1] jactantiam et vestium splendorem inter humiles et pauperes inflati superbia vibrantes, ad hostes accendos et regni defensionem timidi; qualesque in exercitio Martis ad antiquorum supplendas audacias fuerunt, tales in subsequenti certamine militiae famam denigrando seipsos exhibuerunt. Adveniente quoque verno *tempore quo reges solent ad bella procedere*, rex Anglorum Edwardus ad Scotos debellandos cum exercitu

Defeat of the English in Scotland.

Ps. lxxi. 12.

2 Reg. xi. 1.

[1] *suam*] suarum, Ch.

A.D. 1314. Edward II. advances into Scotland.

copioso, majoris partis[1] comitum et baronum a tergo relicto consilio, infaustum arripuit iter. Qui marchionum fortitudinem robustissimam aliorumve nobilium expectare nolens, cum exercitu præmisso, quem aliunde sibi conflaverat, opus aggreditur inconsultum. Permisit insuper exercitum suum in itinerando per patrimonium religiosorum cæterorumque ecclesiasticorum virorum violenter discurrere, oves et boves, equos et armenta, et quæque sibi videbantur delectabilia, more prædonum secum auferre. Nec differebat ferocitas discurrentium ulli religioni vel clero, quia quod virtute strenuitatis inimicis inferre debuerant, non sine nota excommunicationis alumpnis ecclesiæ atque domesticis inhumane intulerunt, ut itaque hujusmodi violentis prædationibus et aliis gestis nefariis magis ac magis inter Anglos excresceret confusionis miseria.

Ravages of his army.

Orta est effrænata discordia inter Gilbertum de Clare comitem de Gloucestria et Humfridum de Boun comitem Herefordiæ super exercitus regimine et officio constabilariæ, eo quod dominus rex in contemptum comitis Herefordiæ utrumque officium, felle commotus, injuste contulit comiti Gloucestriæ, non obstante quod eadem officia prædicto comiti Herefordiæ et suis ab antiquo hæreditarie per lineam successionis pleno jure competebant. Hæc ergo causa spoliationis et livoris invidiæ et odii fomitem ministravit.

Quod officium constabulariæ Angliæ pertinet comiti Herfordiæ.

Battle of Bannockburn. June 24.

Thren. i. 7.

In cælesti hierarchia triumphante et in terris per diem Dominicum ecclesia militante festum Domini præcursoris solemniter celebrantibus, nolentes Angli Deo deferre nec sancto Johanni sed *sabbata sua deridentes,* convenerunt prope Strivelin armati contra Scotos pugnaturi ordine confuso, credentes inimicos torvis aspectibus atque jactantia terrere; sed quod referendum est cum dolore, nimis in contrarium acci-

---

[1] *partis*] partibus, Ch.; majori parte, Cleo.

dit illis. Nam certamine satis crudeliter commisso, Suis Christus junxit despectibus, pariter et Ecclesiæ, contumelias Sui præcursoris, unde in acierum prima conjunctione prostrata est inclita nobilitas et juventutis fortitudo gentis Anglorum. Corruerunt namque in ipso conflatu sanguinolento dominus Gilbertus comes Gloucestriæ, ac dominus Robertus de Cliftorde, Willelmus le Mareschalle, Paganus de Tybetoft, et Johannes Lovel, barones, cum multis aliis militibus strenuissimis et totus exercitus nobiliorum[1] in actu et gestis[2] armorum. Concidit etiam Edmundus de Malolacu seneschallus regis non ictu armorum, sed in quodam antro lutoso fugiendo cum dedecore mortem sibi destinatam suscepit. Et captus est Humfridus comes Herefordiæ, atque multi alii tam milites quam armigeri et pedites, timore mortis constricti, Scotorum carceribus ultro se reddiderunt. Cæteri vero jactantiæ vibratores, quorum custodiæ corpus regis committebatur, timidi et excordes effecti atque propriorum fulgoribus armorum pavefacti, abjectis clipeis cum cassidibus exutisque toracibus ac cæteris armaturis, suarum solis pellium induviis gaudentes, totis nisibus aufugerunt, dominum regem mortis discrimini seu captioni proximum in campum relinquentes; qui etiam destitutus auxilio fugam consuluit, et ad municipium de Berewyk mutatis equis cursu velocissimo cum paucis advenit. Porro multi per devia et nemorum abdita, quocunque casus ipsos ducebat, fugientes, sub densa noctis obscuritate plus in pedum agilitate quam vicinorum suffragiis confidentes, fame et siti fatigati, murorum ambitum de Berewyk, anelitu pæne privati, pro tuto refugio tandem optinuerunt. Rex vero Scotorum Robertus cum suis exercitibus a cæde revertentes, de spoliis occisorum et captivorum nimis locupletati, captivos

A.D. 1314.

Mortui sunt in bello de Strivelyn multi magnates Angliæ et capti.

Obiit Gilbertus comes Gloucestriæ.

Rex quoque cum suis fugit.

[1] *nobiliorum*] nobilioribus, Ch. | [2] *gestis*] gestu, Cleo.

A.D. 1314. suos carcerali custodiæ districtius maniciparunt. Illud quidem benignitatis refugium præstit[it] captivis Scotorum ferocitas,[1] ut quicunque certis pecuniarum summis seipsum redimere voluerit, ad natale solum absque membrorum dispendio permissus est liber abire. Ob hanc autem casualem Scoti victoriam læti gaudentes, tantam de captivorum redemptionibus et vicinarum compatriotarum, pro indulta sibi parvissima requie finibus, thesaurorum copiam inhumane sibi congesserant, quod insultus Anglorum seu bella multorum progressu temporum minime formidarent. Rex vero Anglorum Edwardus, tristis de adversitatis fortuna, regni sui expetiit interiora, quædamque castra cum suis munitionibus et viculis Scotorum feritati solotenus relinquens complananda.

Many of the prisoners ransom themselves.

Return of the king.

Portents.

Sub orbitali[2] præsentis anni revolutione florentia Græcorum et Hermoniæ studia in cursu astrorum peritissima per plurimas orbis partes apices suos super iminentibus periculis publice destinarunt, in quibus asserebant vultus suos a rectis tramitibus avertere sidera et solitos confundere cursus, præsignantes *confusiones et pressuras gentium*, commotiones et collusiones quatuor elementorum, quibus timor et tremor, fames et pestilentia, tempestatesque horrendæ mortalibus ingruerent periculose. Quorum prudentes investigationes non reperiebantur fallaces in aliquibus, sed ea quæ legentibus certis rationum conjecturis in suis scriptis vel audientibus fæcundo relatu delegaverant, incunctanter viventibus evenerunt. Nam in regno Anglorum tantæ fuerunt alluviones[3] pluviarum et inundationes aquarum cum intemperie aeris insolita, fructus et victualia consumentes, quod nec in uno anno septem dies serenitatis simul possent reperiri.

S. Luc. xxi. 25.

Heavy rains in England.

---

1 *ferocitas*] ferocias, Ch.
2 *orbitali*] orbiculi, Cleo.
3 *alluviones*] allunones, Ch.

A.D. 1314.

Quas tanta sequebatur caristia victualium et sæva fames quod hominum maxima multitudo inedia moriebatur.

General chapter of the Dominicans at Bainard's castle in London.

Postquam autem illa natio nefandi generis Jacobinorum egregium principem dominum Henricum imperatorem pestifero potu veneni, prout superius exprimitur, nequiter extinxerat, collegerunt majores eorum concilium, disponentes capitulum suum totius ordinis illius in Anglia celebrare, eo quod infra Christianitatem sub aliorum dominationibus regnorum propter multiplices suorum scelerum[1] iniquitates talia præsumere non audebant. Congregata est igitur prædicta generatio prava et exasperans infra civitatem Londoniarum in domum suam ad castrum Baynardi ex omni natione Christianitatis quæ sub cælo est. Et ab invicem discordantes affuit inter eos etiam Sathan, publice manifestans hæreticam pravitatem et homicidium diu sub clamide fraudis inter ipsos latitantia. Unde quidam illorum in theologia præminentiores, corde compuncti, hanc inveter[at]am miseriam diutius ferre nolentes, gesta sua nimis in[i]qua [in] publicam redigebant scripturam. Quod quidem instrumentum publicum super hostium ecclesiæ sancti Pauli prædictæ civitatis ad commune spectaculum, fugam consulentes, relinquebant affixum, cujus tenorem de verbo ad verbum, sicuti est ad perpetuam rei memoriam, auctor præsentium in his scriptis plene duxit inserendum.

Notice affixed on the door of St. Paul's.

Ecce infra tenor fratrum Prædicatorum.

"In Dei nomine, Amen. In diversis mundi partibus est compertum quod fratres non mediocriter " moribus et scientia floruerunt; propter persecutorum " insatiabilem feritatem aliqui mentis insaniam, qui" dam morbos incurabiles, incurrerunt. Alii vero extra " se positi absque ullo signo pœnitentiæ semetipsos " manibus propriis necaverunt in præjudicium regis

[1] *scelerum*] scelerem, Ch.

A.D. 1314

Statement of the evil doings of the Dominicans.

Suicides buried with funeral rites.

"et regni Angliæ; cum corpora hujusmodi necatorum "debeant coronariis præsentari secundum dicti regni "statuta et consuetudines antiquas, absque tamen ostensione quacumque terræ nocturnis temporibus demandantur, quod etiam de ceteris interfectis effigies "seu ydola vice corporum sint parata et fratrum "habitu cooperta, quibus cibus et potus sicut ægrotantibus sunt allati, eo quod in extremis laborant, "personis sæcularibus datur intelligi. Deinde præcedentibus ceroferariis cum accensis cereis et nola pulsante, est communio sacra approbata. Iterum bis "pulsata major campana tanquam ad inungendum "infirmos, a fratribus processionaliter fit accessus; et "Psalmi, orationes, et letaniæ dicuntur ibidem, sicut "in conventione et in unctione infirmantium fieri "consuevit. Cum aliqui sic perempti fingerentur "mortis articulo appropinquare, sicut circa decedentes "moris est fratrum, facto signo ad infirmariam acceditur, dicendo symbolum fidei alta voce. Ac effigies "sæpedictæ, fidelium commendatione peracta, solempniter majorum pulsatione cum officio funeris ad "ecclesiam sunt portatæ. Licet autem aliqui, sibi "ipsis dampnabiliter blandientes, conscientiarum suarum palliare militias inclinentur, intentiones infictione "hujusmodi ad fidelium animas forsitan dirigendo, "cum tam sæculares personæ ad missas et exequias "sunt vocatæ, quæ pro eisdem, pro quibus sacri canones prohibent exorare, preces specialiter infunderent apud Deum. Præfatis facultatibus sacrilega "scelera sunt adjecta. Nam effigiebus seu ydolis antedictis præmissis, missarum solempnis humanitatis "solempnia, turificationes, aspersiones aquæ benedictæ "et orationes sub certis formis verborum, quæ non "possunt in veritate nisi præsenti funeri applicari, et "sepultura ecclesiastica cum omnibus, quæ fidelium "reliquiis consueverant exhiberi, solempniter sunt impensa. Item cum fratres sæpissime carcerari man-

A.D. 1314.

Statement of the evil doings of the Dominicans.

Cruel imprisonments of many of the friars.

" cipentur, loca eis sub cloacis præparantur, ubi ex " fetibus fetidis aer inficitur, et singulis sensibus in- " feruntur specialia nocumenta quæ scripturæ non " debent propter sui turpitudinem demandari. Quo- " rum locorum vix ultra spatium lecti et locum eges- " tionis continet artitudo, nec valet ab extrinseco aer " recentior advenire, ubi fratres in manibus ferramentis " oppressi et malis multiplicibus lacessiti, aut cito " discedent aut plurimum privantur pristina valitudine " residuo vitæ suæ. Item cum infirmus propter sani- " tatem recuperandam debeat de locis convenientibus " ac aliis solatiis provideri, fratres tamen laudabiles " moribus et scientia, qui aut debilitatem capitis aut " temptationes alias incurrerunt, non dubium quin in " debilitatis et temptationis cumulum locis tam vilibus, " immo mortiferis, deputantur; unde fit quod debilitas " [in] insaniam et [in] desperationem temptatio con- " vertatur. Item cum fratres infra[1] ordines constituti " debeant ex præceptis canonicis horas canonicas di- " cere vel audire, fratribus tamen inclusis carceribus, " nec libri ecclesiastici nec alii ex quibus possint vel " in devotionem consurgere seu consolationem recipere " exhibentur, propter quod se gerunt in posterum, cum " fuerint liberati, velut homines perditi aut minores " præmii et pœnarum. Facit quidem ad evidentiam " custodiæ carceralis quod fratres quidem tam ex loco " pestifero quam ex onere manicarum et compedum et " aliis malis multis sic impotentes reddebantur, quod se " juvare non poterant a rationibus [quibus] ederentur, " cum ferramentorum anulis[2] se obtegeret tumens[3] caro " quod absque abrasione cutis carnis dissolvi non pos- " sent sine alterius mitigationis remedio, sola finem do- " loribus mors præstabat. Cæterum de pluribus est " notorium et famosum quod, cum essent in carcere et

[1] *fratres infra*] infra fratres, Ch.; Cleo. om. fratres.

[2] *anulis*] anulos, Ch.

[3] *tumens*] timens, Ch.

A.D. 1314. Statement of the evil doings of the Dominicans.

"jam mortis articulus immineret verumque pœnitentes "ecclesiastica peterent sacramenta, non poterant asse- "qui votum suum; sed cum quidam ea multotiens "petivissent, ac quotiens ea petiverunt, totiens verbe- "rati fuissent, nec quod optabant optinere valentes, "sed vi verberum spiritum exalarent. Alii vero cum "essent in carcere et cernerent mortem sibi solum- "modo superesse, sacramentum pœnitentiæ lacrimabi- "libus vocibus pluries petiverunt, cujus tamen eis "copia non daretur, usi sunt pro calamo stramine et "pro atramento sanguine proprio cum urina permixto, "et scripserunt sicut potuerunt quæ suam conscientiam "gravius remordebant. Nec ex hoc solum, sed cum "inter tot letandas lacrimas expirassent, in mortuos "misere debacati postquam carnes abraserant, depositis "ferramentis, per pedes corpora de carceribus intem- "pestæ noctis silentio extraxerunt, eadem corpora "velut brutorum cadavera in præparatam foveam "projecerunt, ipsos indignos, proth dolor, judicantes "omni sepultura ecclesiastica, relicta tanquam si Judæi "essent et non Christiani; non tamen mente professis "in ordine, sed aliis innotuit scelus istud. Nam nomen "quidam qui audierant, requirentes, ut præmittitur, "sacramentum pœnitentiæ, festinantes desiderio tam "salubri ad sæculum sunt reversi, periculum nimium "asserentes in tali ordine profiteri, ubi pœnitentibus "præcluditur via vitæ. Seculares vero tanti facinoris "conscios premiarunt. Porro si de visitationibus et "correctionibus faciendis agatur, planum est quod "ordo juris [1] subvertitur, nec sanctorum patrum ser- "vantur regulæ aut sacrorum canonum instituta. Fiunt "namque inquisitiones super occultis criminibus abs- "que denunciatione, proclamatione, aut infamia [2] aliqua "præcedente, et singulis imponitur sub præcepto, ad-

Those in prison often die without confession,

and are buried like brutes.

Inquisitions on secret offences.

[1] Ch. ins. *subnectitur*, but it seems to be expuncted. It is not in Cleo.

[2] *infamia*] insania, Ch.

"jectis minis de carcere et confusione perpetua, si quicquam celaverint, infligendis; quod si quis aliquid de alio noverit an de seipso quod in secundam personam transierit quoquomodo, quantumcumque committentibus solis constet, quod[1] [per] sacramentalem confessionem fuerit praecorrectum, inquirenti tanquam communi judici detegat et revelet; cujus abusionis maximus persecutor publicusque defensor est frater Berengarius, qui sibi regimen supradicti ordinis usurpavit. In subversionem quoque evangelicae veritatis asseritur ab eodem, quod omnis actus qui committente invito potuerit propalari ex sui natura publicus est censendus, quodque praecepti transgressor efficitur et sententiam majoris excommunicationis incurrit; qui hujusmodi non duxerit tanquam communi judici revelandum; et cum nullus actus sub correptione fraterna cadere valeat ut ex se patet, nisi qui committente invito potuerit revelari. Omnino pereunt fraterna correptio et modus ipsius ordinis et ordo, quos ipsa veritas praecepit inviolabiliter observari. Formam autem observationis inquisitionis[2] hujus assertionis et praecepti non solum observat in genere, se[d] descendit specialiter ad singulares personas quas nulla unquam sinistra supplicatio maculavit. Ad haec denique adicitur grande malum, quod cum propositis praeceptis et[3] minis hujusmodi non sine praecipientis et comminantis peccato dampnabili ac gravi praecipitio gregis sui, multi territi et seducti sibi ad partem, ut asserit, privata retulissent de aliis ac seipsis, et quidam finxissent qui non fuerant mentientes, omnia quae retulerant inscribere compellebat, quibus per eum postea productis in palam, aut innocentes poenis publicis puniuntur aut nocentes, nullatenus attamen infamati notoriis poenis patent, non obstante quod

A.D. 1314.

Statement of the evil doings of the Dominicans.

Berengar the chief persecutor in this way.

---

[1] Ch. ins. *aut*

[2] *inquisitionis*] om. Cleo.

[3] *et minis*] nimis Ch.

A.D. 1314. Statement of the evil doings of the Dominicans.

" sic sibi referre volentibus ad partem et in publico " firmiter promisisset se singulos absque ullo famæ " dispendio servaturum et futurum specialissimum " defensorem. Itaque contra protestationem quam " pluries pluribus fecerat de secretis sibi creditis a " quibuscunque judicibus ordinis perpetuo conce- " landis, cum esset de provincia Angliæ recessurus, " quæ sub sigilli secreto receperat, humanitatis et " fidei immemor, in scriptis priori provinciali Angliæ " dereliquit,[1] circumstantiis expressis per ordinem, " quæ ad evidentiam factorum facere poterat unde- " cunque. Sane suæ sævitiæ non sufficit, fratres " opinionis laudabilis pœnis debitis criminosis publice " condempnare, sed eos per suum commissarium seu " commissarios, præceptis et munitionibus renovatis et " latæ excommunicationis sententia, confessionem, quam " ab ipsis asserit sibi factam coram fratrum multi- " tudine copiosa, in irreparabilis famæ dispendium " renovare. Et sicut proditor pessimus, non correc- " tor, sua occultissima prodere ac publicare com- " pellit, sicque proditos et confessos mancipat custodiæ " carcerali. Si vero fratres iidem nullam sibi ad par- " tem confessionem fecisse se dicant nec in aliquo " deliquisse, eos nihilominus modo consimili carceri " judicant deputandos, quod tamen judicium palliat sub " alio colore verborum, imponentes, videlicet sub præ- " cepto quod sub secura custodia includantur, ac quod " ter in pane et aqua jejunant singulis septimanis, " quousque confessionem, quam ut prædicitur asserit " sibi factam, modo renovent prælibato; unde ex veri- " similibus timetur judiciis quod timore pœnarum et " afflictionum metu multiplici de se ipsis seu aliis men- " tientur. Cum alius, sicut præmittitur, occulta dete- " gere satagat cum effectu, ex quo fratres bonæ famæ " efficiuntur infames, graviora tamen crimina notoria, " de quibus infamia laboraverit, aut omnino dissimu-

[1] *dereliquit*] dereliquid, Ch.

"lant aut secundum qualitatem materiæ non procedunt, malis præstantes delinquendi audaciam et occasionem ruinæ seu scandali bonis viris. Habet insuper omnem fratrem quantumcunque fama spectabilem publice pro convicto, si aperte super peccato consimili, licet non eodem actu, delatus fuerit a duobus, non obstante quod delationes hujusmodi minis et pœnis, ut sæpe dicitur, nequiter sint extortæ, ut suam crudelitatem tam impia[m] valeat occultare. Et ne patientes possint requirere remedia oportuna, prioribus artatorum et incarceratorum custodiam imponit sub præcepto quod omnes et singulos custodiant, sicut volunt pro corporibus respondere. Et ne pro defectu custodiæ quemquam contingat evadere vel abesse, ipso facto priores et custodes hujusmodi ad pœnam consimilem tenebuntur. Propter quod in fratres artatos seu incarceratos exercentur tyrannides et solito graviores. His quoque sceleratissimis operibus et aliis sic palam detectis, ipsa quidem illius ordinis sub clamide falsi palliare satagebant, exercentes ulterius assueta veneficia quæ prius gesserant, nimis iniqua." A.D. 1314. Statement of the evil doings of the Dominicans.

Regressus ad materiam.

Sub horum nempe revolutionibus non æquum sed iniquum regalibus Francorum sedibus proferebatur judicium, divinis legibus atque humanis penitus abhorrendum, cujus intollerabilis acerbitas plurimorum cordibus nimiam intulit formidinem cum tremore. Nam rex Francorum, sui decreto consilii, Philippum et Walterum de Alney, milites atque germanos, propter crimen incestus, ut dicebatur in hac parte commissi cum uxoribus[1] domini Caroli, fratris regis Francorum, ac regis Navarorum, filii scilicet prædicti regis Fran- *Rex Francorum jussit duos milites vivos excoriari.*

[1] [illegible] The wives were Blanche, wife of Charles le Bel, afterwards Charles IV., and Margaret, wife of Louis, king of Navarre, afterwards Louis X., both sons of Philip IV.

I. 4 —

A.D. 1314. eorum, ac praescriptis militibus palam objectum, vivos excoriari, excoriatos decollari, et decollatos tyrannica feritate flammis ultricibus jussit concremari. Igitur post hanc lamentabilem interfectionem non verebatur idem rex illicita meditari in animo presumptuose, sed ad cathedram summi praesulatus, quae tunc temporis sub suo vacabat imperio, in Christi offensam et universalis ecclesiae, non absque nota excommunicationis, dampnabiliter totis desideriis non formidabat anelare. Cujus vero affectibus obviavit dispensatio divina, super-

Ps. liv. 24. bis suis resistens actibus; nolens *virum sanguinum et dolosum dimidiare dies suos*, misit spiritum ne-

Death of Philip IV. quam in naribus suis ducentem regem in boscum de Vycenes, ipsumque ibidem in terram ab equo prostrante[m]; et fractis cervicibus cum illicitis vitam praesumptionibus miserabiliter absque viatico salutari in

Louis X. solo sufflavit, regnante pro ipso filio suo primogenito Lodowico,[1] rege Navarrorum.

Invasion of Ireland by Edward Bruce. Anno Domini millesimo CCCXV°. In majoribus contemptu[2] regnum et obprobriis sub reciprocativa praesentis anni revolutione redditur Anglorum; dum principes ejus oblectamentorum et torpedinis nexibus obligati, dum in insipientia dormitabat qui cum subjectis dominari magnatibus debuerat, nocendi potestas

Ps. cxxiv. 3. ad inimicos transfunditur et extenditur impune *virga* Scotorum *super sortem* Anglorum. Ad memorialem ignominiam regionis, ut igitur obstupescerent corda tam nobile regnum tepide regentium his diebus, dominus Robertus de Bruys, Scotorum rex, exercitum[3] suum in duo divisit, et unam partem Edwardo fratri suo ad Hyberniam subjugandam cum classe valida[4]

---

[1] *Lodowico*] written over erasure. It was probably Philippo, which Cleo. has.

[2] *contemptu*] contemptui, Ch.; Cleo. has majorum contemptum regni et obprobrium.

[3] *exercitum*] excercitium, Ch.

[4] *valida*] validi, Ch.

commisit, aliamque partem ad boreales fines regni Angliæ deprædandos[1] sub sui ducatus regimine viriliter perduxit; nec alicui pepercit ejus progressus, sed ad singulorum capita sub certo dierum spatio celerius redimenda jugum grave redemptionis cujusque cervicibus imponens, et expoliata prædæ multitudine patria, extortoque sine deletu conditionis a multis inappreciabili thesauro, cum suis exercitibus nimium locupletatus in terram suam gaudenter sese recepit.

A.D. 1315.

Ravages of Robert Bruce in England.

In amaritudinis quoque stadio hujus anni decursu indies protracto,[2] viros ecclesiasticos profundi consilii necnon et milites strenuissimos, in maximum regionis dispendium, divina potestas regno subtraxit. Nam magister Willelmus de Grenefelde archiepiscopus Eboracensis, magister Symon de Gandavo episcopus Saresburiensis, Ricardus de Kydintone abbas Westmonasteriensis, dominus Gwydo comes de Warewyk, a quo dependebat reproborum ad insolentias reprimendas regni singulare præsidium, dominus Robertus filius Pagani et dominus Edwardus Burnel barones, naturæ debitum fide pleni laudabiliter persolverunt. Quorum primo in archiepiscopatu sub impressione regali per viam electionis vitiosæ dominus Willelmus de Meltone, domini regis de garderoba thesaurarius, successit; secundo Rogerus Martivaus decanus Lyncolniensis, vir ingenuitate præclarus multisque virtutibus decoratus atque pontificali honore per omnia dignus. Et tertio ad regimen ecclesiæ Westmonasterii frater Willelmus de Curtlingtone, monachus ejusdem domus, per viam Sancti Spiritus canonice electus, successit. Postmodum vacationis tempore dominus rex manerium de Insula, cuidam vocato Chaunteclere ad firmam traditum, a conventu Westmonasterii violenter detinuit, nihil solvens pro eodem.

Obiit Ricardus Kedyntone abbas West.

Obiit dominus Gwido comes Warrewyk.

Eligitur frater Willelmus Curtlyntone in abbatem West. et manerium de Insula a rege violenter detinetur.

[1] *deprædandos*] depredandis, Ch.

[2] *protracto*] protracito, Ch.; pertransito, Cleo.

A.D. 1315.

Abbas Abyndoniæ cum quibusdam monachis et secularibus merguntur.

Ademit[1] subito pro tempore his diebus a singulorum cordibus certus Abyndoniæ vocem lætitiæ et exultationis amarum et nimis triste factum; dum abbatem[2] illorum cum quibusdam monachis et secularibus, spretis equorum evectionibus, ad quoddam flumen terrenis[3] pluviarum tumescens alluvionibus prope monasterium suum, quod transfretare cum prædicta comitiva disposuerat, adversa fortuna perduxit, in quo fallaci ductu cimbæ fragilis et indiscreto regimine navicellæ rectoris decepti, unanimiter in aquæ medio, proth dolor, perierunt.

The archbishop persuades the clergy to give a tenth of ecclesiastical property to the king.

Moliebatur indies adhuc toto conamine pseudo-archiepiscopus et usurpator intollerabilis ut regi placeret ecclesiasticas libertates funditus evertere, quas antiqui patres venerandi, videlicet regni primates, priscis temporibus feliciter studuerant conservare. Fecit igitur sub fraudulenta[4] persuasione concilium cleri apud Londonias convocari, et in ipso verba supplicatoria menti sermonis proferens in dolo, decimam unius anni omnium ecclesiasticorum bonorum instanter petiit in forma submissæ conditionis domino regi dari, videlicet ut quilibet diocesanus infra suam diocesim[5] illam diligenter colligeret et salvis custodibus manciparet; quod si rex contra incursiones Scotorum per consilium regionis magnatum aliquam expeditionem faceret, indubitanter ipsa gauderet, alioquin in usus proprios absque fraude prædicta collecta priorum cederet possessorum. Adquiescentes omnes et singuli prolatæ conditioni, per seductoris blanda et palliata promissa delusi, exactam decimam unanimes concesserunt. Qua cum deliberatione collecta et penes diocesanos reposita, fecit idem prædator pessimus a manibus ecclesiasticorum virorum per potentiam et regales ministros eandem violenter

[1] *Ademit*] Advenit, Cleo.
[2] Richard de Clyve
[3] *terrenis*] terrens, Ch.; torrens, Cleo.
[4] *fraudulenta*] fraudulem, Ch.
[5] *diocesim*] dyocesum, Ch.

extorqueri, per præsentem rapinam adulter in actu, A.D. 1315.
præmonstrans amorem quem erga sponsam Christi gesserat indigne sibi copulatam.

Sub infausto sidere præsentis anni novus rex Francorum confusionem perpetuam, quam infra limites Flandrensium tempore patris sui Gallorum superbia violenter incurrebat, meditationibus assiduis ad mentis reducens consistorium, copiosum exercitum et grandem a suo dominio sibi conflavit, ut ipsos Flandrenses immisericorditer expugnaret. Cumque in illorum finibus castra posuisset, et suos exercitus ad pugnam, prout noverat, inanimasset, apparuit desuper ultio Tonantis pugnans contra insensatos, unde *apertæ sunt cataractæ cæli*, et tantis pluviarum alluvionibus per triginta dies continuos et amplius exercitus Francorum perfudit Altissimus, ut terra circa ipsos, prædictis alluvionibus ac proximarum infusionibus aquarum vomitibusque gurgitum liquefacta, equos Francorum quam plurimos cum suis assessoribus vivos absorbebat. Quo viso, rex Francorum cum suis castra propria sponte comburens, ab oris Flandrensibus confusione perfusus inglorius recessit, locorum suorum abdita quærens, timore perculsus,[1] quibus denuo renovata miseria posset in posterum cautius palliari.

War in Flanders.

Gen. vii. 11.

Retreat of the French king.

Jam anno præsenti mediante, novitatem qua sanguis sanguinem tetigit, cæteris novitatibus mirabiliorem, inter viros sanguinum et dolosos infra oppidum Cantuariense[2] in domo fratrum Prædicatorum aspectibus intuentium repræsentavit mundialis fortuna. Dum quidam fratrum illius congregationis vicesimo quinto die mensis Augusti hora vesperarum prope majus altare tres cereos accenderet,[3] brevi spatio post accensionem interjecto, juxta rogum quorumlibet cereorum ipsis ardentibus sanguis habundantius ebullivit.

Nota de sanguine manante de cereis inter fratres Prædicatores.

[1] *perculsus*] perclusus, MSS.

[2] *Cantuariense*] so Cleo.; Cartusiensem, Ch.

[3] Ch. ins. *qui*.

A.D. 1315. et[1] similiter in infimis profusius distillavit. Cujus

Blood is seen to flow from the wax candles at the Dominicans' house at Canterbury.

horrendæ visionis timore perculsus, idem frater prædictos tres cereos secundo mutavit et tertio, ut in omnibus et singulis dictorum cereorum idem sanguinis fluxus sic diffusius evanuit ut quibusdam vasis vitreis colligebatur. Quapropter populus in luctu et pœnitentia Christum humiliter exorabat ut monstra possent in bonum converti. Non enim frustra hoc portentum inter ipsos accidisse dinoscitur, quia id quod mundus de morte imperatoris aliorumve inter ipsos fratres jugulatorum tacite recusavit denudare, signis veraciter manifestavit. Super quo *anticipaverunt vigilias oculi* Prædicatorum, *ponentes custodiam oris* suis, *turbati sunt et non sunt locuti.*

Ps. lxxvi. 5, xxxviii. 2.

Oct. 18. Exacerbaverunt circa festum sancti Lucæ Evangelistæ corda virorum, pacem et tranquillitatem quærentium, actus et conturbatio perversorum, qui colligentes[2] consilium in dolo mortem domini comitis Lancastriæ ac suorum exterminium subdole machinantes.[2] Et conglobati adinvicem viri scelerati statuerunt super se magistrum, *hominem* videlicet *qui non posuit Deum adjutorem suum,* proditorem nequissimum Adam Banastre vocatum, quem ex latibulis latrocinii et januis mortis clara nobilitas dicti comitis nuper eripuerat et cingulo militari decoraverat, honoribusque ditaverat opimis. Qui ut pacis refuga sibi sceleratorum conflavit exercitum[3] copiosum, et more versuti prædonis cum suis fautoribus terras domini sui in comitatibus Cestriæ et Lancastriæ hostiliter aggressus, rapinis gaudens et cæde hominum, ignem accumulando mixtim cum sanguine, patriæ faciens toto conamine desolationem, cujus vesaniæ celeriter obviavit dicti comitis robusta potestas; et in brevi spatio laceratis ac dissipatis, sicut pulvis ante faciem

Ps. li. 9.

Insidiatur domino T. comiti Lancastriæ detestabilis A. de Banastre.

[1] *et similiter*] e suliter, Ch.; consimiliter, Cleo., where *in infimis* is omitted.

[2] Sic.

[3] *exercitum*] exercicium, Ch.

venti, adversariorum agminibus, idem pacis æmulus, captus et sententiæ capitali adductus, miserabiliter in solo cum sanguine vitam sufflavit. A.D. 1315.

Assuetis, interdum relicto nobilium consortio, dominus rex citra festum Dominicæ Nativitatis adhæsit discursibus, orientalia stagnorum æquora in comitatu Cantebrugge cum simplicium personarum magna comitiva festinus expetiit, ut *animam suam* desiderato sibi solatio *refocillaret* in aquis multis. Quo cum pervenisset et solatium in remigando infra diversos lacus amplexisset, cum uno illorum casu demersus, vix a januis mortis est ereptus. Relictis igitur ad tempus gurgitum evexionibus, ad parliamentum Lincolniæ, quod ibidem ridiculose convocari jusserat,[1] cum insipido natantium collegio festinans dietis accessit, in quo fictam cum suo cognato, comite scilicet Lancastriæ, pacem componens, ad patriam in suo progressu quibuslibet bonis expoliandam versus Londonias iter suum direxit, insinuationibus exoptans et suggestu fallacis archiepiscopi promissam pacem infringere ac novam ecclesiæ per violentas decimarum extorsiones imponere depressionem. In primo siquidem casu cavebat comes prudenter fraudis et doli machinamenta; in secundo clerus restitit universus, constanter negando petita.

The king in Cambridgeshire.

Thren. i 19.

His parliament at Lincoln.

Regnabat denique circa polum Articum ingens cometa, radios suos vicissim expandens per diversas noctis horas, super quatuor plagas terræ apparens, terendo cursum suum a vigilia Natalis Domini usque ad tertium decimum diem sequentem, præsignans lustrando sequentia mala diversis mundi partibus alternatim profutura.

Comet.

Anno Domini millesimo CCC. sexto decimo. Orta sunt in regno Anglorum tria funera omnino crudelia et nimis abhorrenda, populum affligentia, *usque ad*

Heb. iv 12.

[1] *jusserat*] jussuerat, Ch.

A.D. 1316.

Grassatur Scotus per partes Boreales regni Angliæ.

divisionem spiritus et carnis. Nam Robertus de Bruys, qui bellica virtute dominium Scotiæ in hasta et gladio nuper sibi comparaverat, de pusillanimitate certus et vita desidiosa regis Anglorum, partes Boreales regni Angliæ cum exercitu valido tyrannice perlustrans, villam de Berewyk et Novum castrum super Tynam cum armatorum pervalida manu potenter disposuit vallare. Ac interim in marchiones ejusdem regionis ita crudeliter debacatus est, ut vix *mingentem ad parietem reliquit* alicui colono. Quapropter a cultura terræ ipsorum aratra vacantes, miserrimam inter ipsos bonorum distractio et formido mortis egestatem induerunt. Accidit etiam Anglicis aliud funus miserabile et nimis amarum, quo divina dispositio sterilitatem terræ et maris ad publicam regni desolationem taliter transvexit, quod victualia in venalibus, quæ priscis temporibus vix unum valerent esterlingum, in hujus anni [1] decursu pro quinque nummis vel sex nullatenus possent comparari. Cujus caristiæ pœnale supplicium tertium funus sequebatur cæteris horribilius, scilicet sæva fames et mortalitas abhorrenda, quæ plebis innumerosam multitudinem inopinate tam subito diatim extinxerunt, quod lassitudo sepelientium et pavor intuentium in admirationem viventes formidabilem converterunt.

3 Reg. xvi. 11.

Ecce caristiam victualium.

Nota famem et pestilentiam.

Bishops of Winchester and Ely.

Dum igitur cursus medium silentium præsens annus pervolveret, obierunt episcopi Wyntoniensis et Eliensis, viri sacra professione insigniti, quorum primo successit in episcopatum dominus Johannes de Sandalis, cancellarius Angliæ, vir cunctis affabilis et necessarius communitati; secundo Johannes de Hothum, cancellarius scaccarii regis, vir siquidem scientiæ penitus litterarum ignarus et per impressionem regiam injuriose promotus, quem [2] statim, episcopatus ascenso culmine, ad honorem pariter et officium thesaurariæ rex ipsum in sui favorem sublimavit.

---

[1] *anni*] auri, Ch.

[2] *quem*] qui, Ch.

A.D. 1316.

Death of Louis X.

Vincebat nempe sub anni præsentis volubili recursu in rege Francorum mundana gaudia mors mœsta nimis et improvisa, quæ per eundem regem transiens fecitque in ipso quantum secundum Deum licuit stationem; turbat enim[1] spiritum ejus sine differentia discretionis calamitas confusa, quam a telis[2] torrentibus in solo Flandrensi cum suis optinuit obprobrio perhenni, unde consternatus animo lecto decubuit, et profunda tristitia nimium absortus, sive ab insidiantibus, ut dicebatur, potionatus, quinto die mensis Junii prope Parisius ultimum spiritum emisit, relinquens gravidam uxorem suam sexu masculino, reginam,[3] quem cum ipsa in lucem edidisset, partus[4] per quindecim dies postea vivens, expiravit; regnante pro ipso Philippo, comite Pictavensi, fratre ipsius regis defuncti, qui cum in regem sullimandus esset, restitit ei nobilium maxima pars regni, quam callidis argumentis ac donis prudenter sibi alliciens, resistentium furorem sub brevi temporis spatio prudenter mitigavit.

Philip V.

Ps. ciii. 25, 26.

Per *hoc mare magnum et spatiosum* fluctibus, dum invidiæ *draconis* agitatione, *quem Deus formaverat*, obliquatis cardinalibus, nil perhenne cogitantibus *ad illudendum*, sancti Petri navicula per longa vacationis tempora procellosis periculose flatibus jactabatur; ipsi tandem cardinales Pharisaicis legibus utentes, spiritu contentionis et livoris perturbati, dominum Jacobum cardinalem et Portuensem episcopum infra domum fratrum Prædicatorum apud Lugdunum octavo die mensis Augusti in Papam elegerunt, qui nomen Johannis[5] pro nomine Jacobi[5] in sui creatione et deinceps commutarunt. Quo in speculo præminentis Apostolatus assumpto, Anglicanam ecclesiam diversis vexationibus ancillatam in animo statuit ad pristinam

Papa Johannes xxii. a cardinalibus eligitur.

Endeavours of the Pope

---

[1] *enim*] eum, MSS.

[2] *telis*] telas, Ch.

[3] Clementia, daughter of Charles Martel, king of Hungary.

[4] i.e. John, posthumous son of Louis X.

[5] Written over erasure; Cleo. has the names in the other order.

A.D. 1316. for the liberties of the church of England.

dignitatem aliquantulum revocare. Nam rex Angliæ, proprii juramenti quod Deo et Ecclesiæ fecerat oblitus in ejusdem libertatum subversionem, omnibus ecclesiis cathedralibus et collegiatis per loca pastorum regimine viduatis, clericos suos et quosdam religiosos omnino laicos et indignos, inanibus[1] consiliis suis et actibus crebrius assistentes, præficere studuit et injuriose præfecit. Pulsato tandem animo summi Pontificis super talibus excessibus ecclesiis violenter illatis, ex plenitudine potestatis omnes pontificum dignitates et electiones per diversas Angliæ provincias vacantes suæ collationi reservavit, ut *vinea* Domini Sabaoth, quæ prius *labruscas* nutrierat, suavitatis *uvas* fœcunda proferret.

Isa. v. 1, 2.

Natus est dominus Johannes de Eltham filius E.

Dum inter flexibiles mores quorundam magnatum regni et actus discordes facta sic rotabantur Anglorum, domina Isabella regina, gemino flore decorata, apud Eltham in Cantia, quinto decimo die mensis Augusti, domino regi filium peperit secundum, qui lavacro salutari addictus continuo nomen Johannis in baptismate sortitus est. Ante ortum hujus regalis propaginis, qua dicta regina nobiliter exstitit prole fæcunda, rex Angliæ Edwardus circa festum Nativitatis sancti Johannis Baptistæ versus Scotiam fictam et improvidam agebat profectionem, et ingressus civitatem Eboracensem, formidolosis obstaculis a quibusdam excordibus[2] et timidis sibi fallaciter suggestis adquiescens, ulterius progredi captus timore non audens, sed sibilo dampnatæ falsitatis adulatorum continue sufflatus, per aliquod tempus moram ibidem pertrahens, adversus cognatum suum Thomam comitem Lancastriæ propter veritatem suam et mansuetudinem odio inexorabili sese armavit. Istius igitur incentores discordiæ multarumque regni perturbationum, domino regi diatim assistentes, qui et ejus animum ad illicita medi-

The king goes towards Scotland.

He enters York.

Rex meditat contra cognatum suum comitem Lancastriæ.

---

[1] *inanibus*] inanis, Ch.; majus, Cleo. | [2] *excordibus*] excordis, Ch.

tanda jugiter intendebant. Postquam enim regis exercitus partes illas suis bonis more prædonum spoliasset, versus partes Australes regni sui rex cum suo exercitu iter suum direxit, qui per partes ejusdem comitis tremulis dietis gradiens, tantus timor ipsius comitis corda regalium invaserat, quod illud erga seipsum quilibet captabat pro tuto refugio qui ab ipsis partibus in remotis longius posset declinare. Præcluso namque, ut præmittitur, sic domino regi per viam fraudis et doli præfatæ progressionis itinere, reliquit[1] post se dominum comitem de Arundel cum expeditione militari ad partes Boreales sub suo regimine contra Scotorum irruptiones securius custodiendas. A.D. 1316

Edmund Fitz-Alan left to protect the North against the Scots.

Volvente mundiali machina versus finem anni præsentis, magister Gilbertus de Segrave, episcopus Londoniensis, diem clausit supremum; cui successit in episcopatum magister Ricardus de Neuport, canonicus ecclesiæ sancti Pauli et Doctor in Decretis. Obiit etiam magister Ricardus de Suynesfelde episcopus Herefordiæ, vir eximiæ bonitatis et sanctitatis, et Walterus de Maydenstan episcopus Wygorniæ, cujus vita maculosa reddidit hominem infamia sæculo respersum et a bonorum consortio moribus alienum. Quibus præsulatuum dignitatibus suis pastoribus sic viduatis præfecit dominus Papa magistrum Thomam de Cobeham, nuper electum in archiepiscopum, ecclesiæ Wygorniæ, et magistrum Adam de Olretone dignitati Herefordensi, viros siquidem scientiarum scripturis plenius imbutos et honoribus ecclesiasticis per omnia dignos; ac sic deliberatio dispensativa summi Pontificis insolentiarum regis acerbitatem, ecclesiis injuriose sæpius illatam, pro magna parte in cinerem sufflavit. Superborum insuper et sullimium colla clericorum, qui aliquando in secretis oculorum nutibus suis

Bishops of London, Hereford, and Worcester.

[1] *reliquit*] reliquid, Ch.

A.D. 1316.

Papa edidit decretum de beneficiis clericorum.

applaudebant dilectis, propria virtute idem Papa calcavit, pluralitatem beneficiorum singulis auferendo, qui donis Christi gratuitis in superbia in abusione abutebantur. Omnibus igitur clericis, multitudine beneficiorum sic vallatis, sub pœna inhabilitatis perpetuum statuit decretum, ut optentis beneficiis quibuscunque resignatis, duo beneficia, unum videlicet curatum et aliud incuratum, sibi de ceteris contenti eligerent pinguiora. Resistentes vero sententia excommunicationis involvit, et excommunicatos decreto suis beneficiis privavit et inhabilitavit ipso facto; cujus causa decreti clerus opulentus, dolore cordis tactus intrinsecus, iminuit sibi familiam et lætitiam sub dissimulatione præterivit.

Hugh de Audley, William de Montacute, and Roger D'Amory.

Anno Domini millesimo CCC. septimo decimo. Absciso, ut præmittitur, Petri de Gavastone capite dudum a trunco, quo credebantur scandala et obprobria in regno suborta penitus adnullari, surrexerunt alii tres sub umbra regis alarum sperantes, fautores mendacii, ipso Petro nequiores, videlicet Hugo Daudele, Willelmus de Monte Acuto, et Rogerus Damari, regis potentia vallati, qui præmissa scandala seu majora ipsorum scurrili jactantia et ambitione non saturata denuo resuscitarunt. Spirabat insuper illorum exemplo ex cordibus multorum falsitas flagrantis invidiæ, contentionis, et rixæ, quo quisque moliebatur ardenter aliena rapere si posset, aut concupiscere si non posset; unde crebris injuriis pacem quærentibus indies allatis, factus est novissimus error pejor priore.

Dum vero tempus hujus turbationis cunctos Deum timentes sic importune vexabat, refundebatur ferventi desiderio regis ira propter sapientiam et justitiam in dominum comitem Lancastriæ cognatum suum, et convocato conventu malignantium in necem prædicti comitis unanimiter subdole conspirarunt. Et in unum convenientes, direxerunt comitem de Warennia, fortem adulatorem, cum armatorum valida manu ad illorum

Comes Warenniæ cum ceteris supra-

iniqua consilia celeriter prosequenda et ad optatum finem infeliciter perducenda.[1] Qui cum ad partes comitis Lancastriæ appropinquassent, tantus timor cum tremore corda illorum subito invaserat, ut nec ulterius progredi nec ipsas partes comminus intueri audebant.[2] Sed retortis frænis cum celeritate locum, ubi noverant comitissam[3] Lancastriæ degentem, aggressi sunt, ipsamque toto cordis desiderio illorum voluntatibus faventem ceperunt et gaudentem in castrum de Reygate secum abduxerunt. Quæ quidem comitissa, nobilitatis sui generis et honoris oblita, cuidam adhæsit armigero claudo, et de adulterinis impudica congaudens amplexibus, nomen comitissæ pro nomine adulteræ ignobiliter commutavit.

A.D. 1317. *nominatis conspirat in necem Thomæ comitis Lancastriæ.*

Comitissa Lancastriæ adultera favet maliciæ proditorum contra dominum suum Lancastriæ.

Circa festum sancti Johannis Baptistæ applicuerunt in Anglia duo cardinales[4] missi a latere[5] summi Pontificis qui videbantur ecclesiam regere, quos rex accersiri fecerat magis ad rei publicæ detrimentum quam augmentum; qui cum sullimi pompa Londonias venientes onera gravia continuo suæ procurationis clero imposuerunt, videlicet de qualibet marca bonorum ecclesiasticorum juxta taxationem veri valoris quatuor denarios optinuerunt, unde ut *lætitiam* ecclesiæ *nec* sibi *gentem* inde *multiplicaverunt*. Sed postquam summatim in suis clitellis pecuniam congesserant, a partibus Londoniarum recedentes, versus Notyngham, ubi rex multis machinationibus mortem comitis Lancastriæ inexorabiliter sitiebat, facies suas prætendebant. Quo pervenientes et aliquamdiu cum ipso rege commorantes, de pace reformanda inter ipsum regem dominium Scotorum perdentem ac dominum Robertum de Bruys adquirentem in vanum composuerunt tractatum. Tandem dato fine tractatui prædicto super

Two cardinals sent to England.

Isa. ix. 3.

[1] *perducenda*] perducendi, Ch.
[2] *audebant*] audiebant, Ch.
[3] Avelina de Lacy.
[4] Gaucelin d'Eusa and Luca Fieschi.
[5] *latere*] littere, Ch.

A.D. 1317. compositione pacis præmissæ, versus partes regis Scotiæ licentiati, vultus suos itinerando prætendebant, sperantes Scotos per frivola verba et paginas plumbeatas de facili perducere ad relinquendum acquisita, quæ armorum virtute et lacertorum strenuitate sibi hactenus acquisierunt. Sed eis occurrente adversantium impedimento, non longe a civitate Dunelmi inciderunt in latrones, quorum ductor exstitit quidam miles nomine Gilbertus de Middeltone atque protector, qui cum celeritate ipsos cardinales clitellis rimatis expoliaverunt, et plagis nullis impositis sanos et incolumes abire permiserunt. Qui quidem Gilbertus, non impune diu ferens quod inique gesserat, citra Purificationem beatæ Mariæ anni ejusdem excommunicatus et captus exstitit; ad ultimum ductus Londonias, tractus, suspensus, ac decollatus, mortem confusus turpissimam sustinuit pro commissis.

Attempts at peace with Scotland.

Spoliantur cardinales juxta Dunelmum.

Execution of Gilbert de Middleton, robber of the cardinals.

Decurso tandem non absque divitiarum amissione præmissorum insidiantium periculo, regali præsentiæ denuo se cardinales exhibuerunt, voluntatem summi Pontificis lucidis rationibus regi exponentes, qua regni pacem et ecclesiæ, unitatem populo et concordiam, restituere cupiebat. Favebat enim veritas parti comitis Lancastriæ multorumque magnatum regni cum justitia, regis fautoribus boni adversitas, sub cujus fiducia prolongaverunt iniquitatem suam. Optinuit tamen præmissa expositio ac Papalis admonitio cum suggestione bonorum certam, ut credebatur, promissionem veri, quod rex et comes in quindena sancti Hyllarii ad parliamentum Lincolniæ, mediante providentia divina cum consilio discretorum, unanimes fierent et concordes. Qua promissione perscripta, consignata, et [per] sacramentum præstitum [a] rege firmata, digreditur ad propria de dicti comitis retentione quilibet potens, ipseque[1] comes cum sua familia castrum suum

Cardinales instant pro concordia agenda inter regem et comitem.

---

[1] *ipseque*] ipsoque, Ch.

de Pontfreyt expetiit, in regis fidelitate confidens sub umbra pacis. Oblitus[1] denique regali honore, factam promissionem et sacramentum præstitum non verebatur rex sub clamide falsi violenter infringere; multorum perjurorum conflavit exercitum, et in dictum comitem nihil mali suspicantem clam vexillum formidale direxit. Appropinquante vero rege castrum prædictum in quo comes juxta seriem promissionis pacem expectabat, vexillis et galeis[2] micantibus, vibratis hastis et ensibus, agmina sua rex statuit ad insultum. Et more bellantium exclamavit contra comitem et comes contra ipsum; cujus clamore cum suis aciebus territus rex, gestu proprio confusus recessit. O insensata et omnium miseriarum detestanda vesania, quæ regem domin[i]o regnorum et honore privavit, ac ipsum ducens per devia, ut intestinum bellum et proprii generis exterminium sine differentia discretionis procaciter sitiret.

A.D. 1317. *Rex contra promissum suum erga comitem nihil mali meditatum acies belli direxit et tamen confusus recessit.*

Inanes siquidem vocationes et citaciones improvidæ, quibus quandoque per regem, quandoque per cardinales, et aliquando per archiepiscopum clerus nimium fatigabatur, illumque sic affligebant quod majores et præminentiores incerti extiterant quo per spatium quindecim dierum Christo liberius vacare quiverant seu quieti.

Adhuc cardinales.

Sub hujusmodi decursionis tempore, rex Angliæ in Scotorum archiviis quæsivit improvide quod necdum in secreto seu publico nequivit comprehendere, formam videlicet pacis sub pallio treugarum quas per regnum Angliæ palam proclamare fecerat, ac per interpositas personas regi Scotorum Roberto ultroneus optulit, quas idem Robertus in contemptum regis Angliæ velut fimum recusavit.

Rejection of the offers of peace by the Scots.

Ad majorem desolationem et oppressionum augmentum Ecclesiæ Anglicanæ misit rex nuncios suos ad

[1] *Oblitus*] Oblito, MSS.

[2] *galeis*] galheis, Ch.

A.D. 1317. The bps. of Norwich and Ely and Aymer de Valence sent to the Roman court.

curiam Romanam præsentiæ summi Pontificis assistendos, videlicet episcopos Northwycensem et Eliensem una cum domino Almarico de Valencia, ut sagaciter certis suggestionibus, quamquam non veris, unius anni decimam omnium bonorum ecclesiasticorum juxta taxationem veri valoris domino regi impetrarent. Qua petita et optenta, gratulantes regis conspectibus se præsentarunt. Et ut [quasi] de bove sive[1] de asino inter Papam et regem Ecclesiæ mercatio fieret, concessa, ut præmittitur, regi decima prænotata pro cumulo sui ærarii,[2] fructus [et] obventiones omnium ecclesiarum infra tempus triennii vacantium suæ dispositioni Papa reservavit, plus vero[3] e qua[libet] libra in his thesauri[4] ponderans incrementum quam decus Ecclesiæ sive inopiam egenorum. Ut igitur pax et unitas regnique stabilitas singulorum[5] cordibus cum Dei timore artius insisteret, cardinales prædicti una cum episcopis et clero provinciæ Cantuariensis, circa festum sancti Andreæ Apostoli, sententias formidales, cum omni solempnitate qua decuit,[6] in ecclesia sancti Pauli Londoniis contra infractores ordinationum prius in subditionem populi compositarum fulminarunt.

Heavy taxation of church property.

Anno Domini millesimo CCCXVIII°. Moliebatur iniqua persuasio reproborum dignitatem præsulatus et instituta decalogi, quibus in lege ab altari suo cæcos et claudos Christus evellere præcepit, inani[bu]s ritibus profanare, multa recommendationis et laude digna de persona Lodowyci de Bello Monte claudi officiisque pro magna parte privati, ut ad regimen ecclesiæ Dunelmensis promoveretur, falsa insinuatione verborum domino Papæ suggessit. Quas assertiones cum effusione florenorum admittens, eidem ecclesiæ per sua rescripta de ejusdem Lodowyci persona delusus pro-

Levit. xxi. 18.

Louis de Beaumont, bp. of Durham.

[1] *sive*] fine, Ch.
[2] *ærarii*] errarii, Ch.
[3] *vero e qualibet*] non equa, Cleo.
[4] *thesauri*] theauri, Ch.
[5] *singulorum*] singultorum, Ch.
[6] *decuit*] docuit, Ch.

vidit. Qui in ecclesia Westmonasterii ad magnum altare, præsentibus cardinalibus et quibusdam ignotis episcopis, de manibus Wyntoniensis episcopi munus consecrationis suscepit.

A.D. 1318. He is consecrated by the bp. of Winchester.

Inter casus[1] varios et flexibiles quibus regnum Angliæ crebris insultationibus impugnabatur, illud infortunium sibi accidit nimis grave, quod villam de Berewyk, [quæ] regni Scotiæ caput olim exstiterat, a manibus regis Angliæ propriæ gentis proditione dissecuit, et sub ditione regis Roberti ceteris membris compaginavit; quam cum cepisset et ipsam hostiliter intrasset, nulli malum intulit sibi parenti, exceptis obstantibus, quos virorum gladius sævientium trucidavit. Hanc igitur honoris amissionem et alias in brevi regno proventuras quæ verisimiliter timebantur, nobilium magnanimitas internis anxietatibus condoluit, et totum discordiæ non immerito[2] regis et comitis imputabat. Et ut celeriter super præmissis remedium quærerent oportunum, regni proceres una cum sæpedictis cardinalibus et episcopis apud Leycestriam coram dicto comite quasi vir unus comparuerunt, querimonias multiplices quæstionibus diversis implicitas in sui præsentia reposuerunt. Quibus humiliter auditis et receptis, statuit brevem ipsis diem responsionis. Quo die adveniente, comes ita per veritatis tramitem et rationis mansuetus concionem responsis aggreditur, ut clerus nec populus, amicus nec inimicus, juxta assertionem prælatorum ipsum in aliquo verbo seu quacunque promissione reprehendere possent. Arguebat enim in suis argumentis multos inibi præsentes et maxime prælatos ecclesiæ super violatione sacramenti præstiti de observatione ordinationum sæpedictarum, palam asserens, quod si totus mundus in maligno positus fuerat, seipsos murum pro domo Israel opponere deberent. Et

Capitur villa de Berwik a rege Roberto.

Meeting at Leicester to make peace between the king and Thomas of Lancaster.

Nota examinationem et verissima responsa comitis L.

---

[1] *casus*] causus, Ch.

[2] *immerito*] so Cleo.; invento, Ch.

A.D. 1318. Gal. ii. 2. ne præsens comitis præmissio vel relatio in vanum curreret seu currisset, cuncta quæ verborum insinuatione digesserat, facta dictis compensabat. Digresso[1] igitur a Laycestria consilio communitatis prædicto, ubi omnes et singuli ad observationem ordinationum præmissarum et pacis de novo per sacramentum præstitum fuissent astricti, versus Londonias, in obviam regi,[2] de consuetis operibus a Wyndeshora revertenti, multi navigantes progressi sunt. In cujus conspectibus assistentes, et de serie rerum gestarum relationem facientes, magis cuncta stultitiis et surdis auditibus committebant,[3] quam regni commodo seu consilio bonorum.

The nobles leave Leicester and go to meet the king in London.

1 June. Circa festum Ascensionis Dominicæ sermonibus evangelicis reflectitur animus regalis, et pacificorum beatitudine, qua *filii Dei pacifici vocantur*, regiam cupiens dignitatem adornare, sapientum usus consilio, rex cum prædictis cardinalibus, episcopis, comitibus, baronibus, et plebis multitudine copiosa quodam die Dominico ecclesiam ingreditur sancti Pauli Londoniis, ibique in conspectu totius concionis, imperato cunctis prius silentio, affatu benigno, seclusis interim mediarum personarum interpretationibus, veraciter promisit rex confirmationem ordinationum præmissarum ecclesiæ regnoque pacem et tranquillitatem, ac inter ipsum et comitem Lancastriæ amicitiam indissolubilem inviolabiliter perpetuis temporibus observandam. Quas quidem promissiones nonnulli hæsitando gaudentibus quodammodo animis admittentes, earundem confirmationem ad tertium diem apud Norhamtone cunctis publice præfixum in spiritu mansuetudinis expectabant. Convenerunt igitur omnes regni proceres cum cardinalibus et episcopis prædictis apud Norhamptone tempore statuto; effectum rei promissæ laudabili fine concludi cupiebant. Illucescente siquidem quinto die mensis Augusti, appa-

S. Matt. v. 9.

Rex publice apud sanctum Paulum Londoniis spondet pacem comiti Lancastriæ.

---

[1] *Digresso*] Digressio, Ch.
[2] *regi*] regis, Ch.
[3] *committebant*] committebat, Ch.

A.D. 1318.

ruerunt in cujusdam campi planicie non longe ab urbe Leycestria rex et comes, multis diversarum agminibus gentium stipati, et disgregatis abinvicem remotius utriusque partis dumtaxat cuneis, soli personali præsentia rex et comes, equorum evexionibus in medio progredientes, ab equis disjuncti ad terram dissiliunt in mutuis[1] amplexibus et osculo pacis, strictis brachiis connexi, divina providente clementia unanimes facti sunt et concordes, ac per hanc bonorum præstantes benignis spem gratam, futurorum rebellionum conspirationibus et rixarum utentibus viam præcludere malignandi rigore juris satagebant.

Rex et comes concordes effecti sunt.

Ingruente postmodum optimo tempore quo patres venerandi, scilicet cardinales prædicti, completa legatione sua, redirent ad patrem a cujus exstiterant latere digressi, sententias excommunicationis formidales in personas Roberti de Bruys et sibi faventium[2] terribiliter fulminarunt, præcipientes episcopis omnibus per regnum constitutis sub nomine obedientiæ et clero universo, ut latam sententiam solempnibus diebus et festivis crebro renovarent. Et sic data præceptione, circa festum Nativitatis beatæ Virginis Mariæ, paratis itineri necessariis, æquora sulcando mare transierunt, ovantes adinvicem de connexa concordia, sed majus gaudium reportantes de exhaustæ pecuniæ multitudine copiosa. Nam sitibunda gerebant pectora quæque hauriendi delectabilia et manus accipitres artius constringendi compilata.

Excommunication of Robert Bruce.

Sept. 8.

Acta concordia cardinales recedunt ab Anglia gaudenter.

Cumque demum regni hujusmodi clandestinæ spoliationes et rapinæ divitum sic invicem sibi alluderent, *apposuit* Christus *iniquitatem super iniquitatem* Scotorum ad insulam Hybernensium in sua superbia devectorum, quibus regimen dominus Edwardus de Bruys, germanus regis Roberti, præstitit et ducatum. Appulso ventorum flatibus in ipsius terræ finibus cum

Ps. lxviii. 28.

Invasion of Ireland by Edward Bruce.

---

[1] *mutuis*] mitris, Ch.; initis, Cleo. [2] *faventium*] faventes, Ch.

A.D. 1318. Invasion of Ireland by Edward Bruce.

suo exercitu duce præmissorum, fretoque comitis Hulvestre[1] consilio pariter et auxilio, telluris ipsius abdita rimando perlustravit. Peragratisque finitimarum insularum sub prætextu regnandi locis arduis et munitis, fertilis tandem insulæ de Kildar præsidium ad exercitus recreationem majorisque militiæ copiam adipiscendam, si necesse foret ad robur pugnantium, postremo adeptus est. Cujus insolentias suique exercitus arrogantiam indigenæ cum incolis nimis ægre ferentes, futuram ducis tyrannidem, possessionum ac libertatum amissionem plurimum formidantes, junctis viribus disposuerunt cum ipso præliari. Congregati undique validioribus armis et audacia, statuerunt sibi ducem dominum Johannem de Brinyngham, militem strenuissimum, ac prudenter dispositis bellantium cuneis, adversarios et insulam viriliter aggressi sunt. Quorum adventus Scoti comperientes renuerunt obstantibus dextras dare, sed de stolida nimis audacia præsumentes, acerrimam inter ipsos pugnam commiserunt. In quo

Death of Edward Bruce.

quidem certamine corruit ipse Edwardus de Bruys cum suis rectoribus fere omnibus et primiceriis, cæterisque dissipatis et laceratis, paucis admodum fugam consulentibus, in ore gladii consumpti sunt. Patrata

12 Oct.

fuit hæc acerba congressio duodecimo die mensis Octobris, plurimum Scotis planctuosa, Anglis et Hyberniensibus inopinatam inferens lætitiam cum triumpho.

Expedition against the Scots.

Perdurante sic, ut credebatur, inter regem et comitem concordia summa, versus partes Boreales ad hyemandum unanimes iter suum direxerunt, in animo firmiter statuentes ut in æstate sequenti cum exercitu copioso hostiliter Scotos expugnarent ac municipium de Berewik, ab hostibus diu possessum, crebris turbatum insultibus, caperent[2] si possent.

Magna mortalitas animalium.

In hujus anni decursu tanta lues animalium regnum invasit Anglorum ac per quatuor angulos regni ipsa

---

[1] Richard Burk, earl of Ulster. | [2] *caperent*] capere, Ch.

mortalitas infinitam multitudinem subito prostravit, A.D. 1318.
ut in diversis partibus pauca relinquens divitibus grave dampnum intulit et pauperibus egestatem.

Anno Domini millesimo CCC. nono decimo. Ingruente verno *tempore quo solent reges ad bella procedere*, accersitis litterarum insinuatione comitibus et baronibus ceterisque omnibus, et singulis armorum obsequio regi astrictis, ut, quibuscunque dilationibus postpositis, circa festum sancti Johannis Baptistæ apud Novum Castrum super Tynam debitis cum obsequiis regi decenter occurrerent, virorum fortium roborati et armorum protecti virtute. Quorum quidem mandatis, bellorum rebus dispositis, communiter parentes, ordinatis rebus itineri necessariis, de suis locis magnifice quilibet in expeditionem profectus est. Convenientes igitur universi juxta seriem mandatorum ad locum destinatum, apparuit conspectibus intuentium exercitus magnus et fortis[1] in his discreto consilio pugnantium; agmina prudenter per turmas in expeditionem disposuerunt, ac innata sic audacia decorati, formidabilia vexilla in Scotos municipium de Berewyk contemplantes[2] viriliter direxerunt. Cum igitur prædictum oppidum terrestri magnorum obsidione hostiliter sic aggressum exstiterat, classis valida, bellicis artibus instructa, cursibus æquoreis in supplementum exercitus citissime pugnantibus occurrebat. Dumque terrestri tyrones virtutis cupidi scalas et machinas, fixis undique tentoriis, ad muros applicabant, navium quidem propugnatores, trieribus juxta murorum ambitum ex parte maris gradatim subductis, scaphas suas prope malorum verticem alligaba[n]t, in ipsisque stantes cum obsessis[3] defensionum servantibus, diram pugnam commiserunt, ac sic inceptam obsi-

2 Reg. xi. 1.

The nobles summoned to meet the king at Newcastle.

Siege of Berwick.

Angli in scaphis super malos navium erga Scotos in castro de Berwike pugnabant.

---

[1] There is a blank in the MS. after this word.

[2] *contemplantes*] contempnantes, Ch.

[3] There is a blank after this word in the MS. Perhaps the missing word is *propugnacula*.

A.D. 1319. dionem strenue regentes, validos interim statuerunt qui muros subfoderent, ut per vias subterraneas obsessis ruina celerius pateret. Intuens igitur rex gestis nobilium virtuteque fortium in hac obsidione prospera sibi succedere, ipsum oppidum in brevi capturum, geminam produxit opere stultitiam et sermone. Nam quibusdam ignobilibus, qui quondam in domo patris sui despecti cynitlones exstiterant, hæreditates obsessorum, villas et honores eorum quæ necdum rex acquisierat, nec suis temporibus magnatibus hujus terræ acquirere poterat, promisit indignis ac singulis eorum supervacua donativa; binos jussit fieri thomos cartarum, parvipendens seu potius contempnens magnanimitate[m] nobilium ac virtutem fortium, qui bellorum discriminibus pro conservandis[1] regni juribus ultro se præcursores exposuerunt. Fervebat itaque demum in rege antiquata flagrantis væ[2] sævitia, ob mortem excitati Petri de Gavastone culpis suis dudum extincti: asseruitque stridenti minatione quod, sopitis incumbentium strepitibus bellorum, mortem ipsam in regni majores crudeliter vindicaret. Cujus causa stolidæ minationis et indiscretæ donationis pristinique contemptus, cum ad aures magnorum attigerat, illatum despectum et subsequentia dampnata præcavere volentes, maluerunt pro tempore securitatis in sinum potius protegi, quam versutis fallaciis sub pallio proditionis truculenter confundi. Cum[3] inter hujusmodi perturbationum tingores et falsitatum collusiónes, quibus inductæ miseriæ sic regni statum confundebant, apparuit infausta tribulatio et nimis iniqua, unde multorum corda doloribus acta sunt plena. Nam quidam miles Edmundus Darel nomine, militiæ decorem proditoris maculis respergens, adhæsit clanculo Scotorum ver-

Folly of the king.

Rex iterato promovet ignobiles parvipendens nobiles, et mortem P. Gavstone graviter adhuc ferens.

[1] *conservandis regni juribus*] conservanda regni jura, Ch.; conversando r. jure, Cleo.

[2] *væ*] veneni, Cl.

[3] sic, the sentence being unfinished.

A.D. 1319.

Treason of Edmund Darel.

sutiis conductus, copiosum exercitum ex Scotis seumitum[1] ab obsessis in unum conflavit, et nocturnis temporibus furtive per ardua et invia longa terrarum spatia perlustrans, donec fortuna frausque ducentis prope civitatem Eborum, in qua regina simplici protecta familia degebat, ipsos perduxit; quo pervenientes, communi statuerunt deliberatione subitam irruptionem quietis inferre, ac reginam iminentium insidiarum ignaram virtutis conamine cum suis abducere captivam, majoraque demum ulterius mala præmeditantes,[2] cunctarum sessiones placitarum regalis curiæ tam de scaccario quam de banco, quas de regis pallatio Westmonasterii indiscreta suggestio domini Johannis de Hothun episcopi Elyensis, tunc temporis thesaurarii Angliæ, ad Eborum attraxerat, auferre conabantur, ipsarumque munimenta scripturarum cum cæteris membranis et emolumentis in prædam dare si possent et direptionem.

Regina fugit ab Eboraco.

Quorum adventu clamosa plebis insinuatione comperto, confestim regina metuens periculum captionis fugam consuluit; et navali remige velociter evecta ad castrum de Notingham, nimium perterrita obiciter pervenit.

The queen escapes to Nottingham.

Distensis latius undequaque rumoribus de fuga reginæ et Scotorum appropriatione versus civitatem, ad arma prosiliunt cuncti, et collectis ubique congredientium copiis ad reprimendam insidiantium pertinaciam e civitate progressi sunt archiepiscopus Eboracensis, episcopus Elyensis, tunc, ut præmittitur, thesaurarius, abbas[3] beatæ Mariæ ejusdem civitatis, abbas[4] de Selby, decanus[5] Eboracensis, dominus Willelmus[6] Deyremme vicecancellarius Angliæ, et dominus Johannes de Pabeham miles, cum octo milibus ferme hominum tam equitum quam peditum ut videbatur expeditorum; qui cum majore et civibus properanter[7] civitatem egre-

[1] *seumitum*] sic Ch.; qu. *sumptum*? Cleo. has *secum*.

[2] *præmeditantes*] præmediantes, Ch.

[3] Alan de Nesse.

[4] Simon de Scardeburgh.

[5] Robert Pickering.

[6] William Ayermin, afterwards bishop of Norwich.

[7] *properanter*] præparanter, Ch.

A.D. 1319. Defeat of the English at the Swale. *Archiepiscopus Eboracensis cum aliis multis fugit et quatuor milia Anglorum mortui.*

dientes, quoddam flumen proximum Swale nuncupatum sparsis cuneis transeuntes, ac indispositis, seu potius confusis, ordinibus cum adversariis congressi sunt. Scoti siquidem in Marte gnari, amplitudinem alarum exercitus caute regentes, in nostros agminibus strictis audacter irruerunt. Nostrorum denique in brevi laceratis cuneis ac dissipatis, corruerunt ex parte nostra tam in ore gladii quam aquarum scopulis suffocati plus quam quatuor milia virorum. Et capti sunt dominus Johannes de Pabeham miles et dominus Willelmus de Deremme, ut præfatur, vicecancellarius, cum nonnullis præstantioris virtutis et famæ, quibus fuga seu præsidium non favebat. Episcopi vero et abbates, pernici cursu fugam arripientes, dispersi abinvicem noctis toto silentio, infra nemorum abdita vel quocunque casus ipsos ducebat, delituerunt. Mane autem facto, Eborum civitatis præsidium timore perculsi nacti sunt. His igitur tribus miseriarum acervis, vanæ scilicet dationis nefariæque minationis ac propriæ gentis proditionis, in tantum adaucta est vecordia miseranda, ut inter regem et magnates quid sit martis

The siege of Berwick raised.

decertatio vel decus militiæ pavidis non accidit cordi; sed bellorum insignia cum clipeis velamine torpedinis celeriter tegentes, solverunt protinus obsidionem, ac sic excordes, maculis geminæ confusionis respersi, abinvicem discedentes propria quilibet repetivit. Inertia

Ps. xxxi. 9.

siquidem vilis et vacua sic *in chamo et fræno maxillas* primorum *constrinxit*, ut facies pallore socordiæ obfuscatas gestantes, nihil de rei exitu præ pudore quærentibus præter figmenta falsi propriis in partibus

The king returns to York.

respondere quiverunt. Reliquit etiam rex incepta partesque septentrionales jam pæne destructas, nec intendebat dispersa revocare, sed ad civitatem Eboracensem, unde nuper digressus fuerat, inglorius reversus est, ac residuo civium de amissione carorum liberisque de patrum privatione secum deferens triste solamen. Cujus murorum civitatis ambitu circumseptus securior

factus, provido cum discretis deliberavit consilio, qua sorte præstantius scaccarium suum cum ceteris placitis navali vehiculo sive terrestri ad partes Londoniarum, a quibus indiscretis thesaurarii præceptis nuper attraxerat, reducere; qui jussit ut in Paschali termino ibidem cuncta stabilirentur ad vota; quodque ut optavit latenter expletum est. Pavebat enim nimium calliditatem Scotorum frustra, quia si sapientiam sibi comitem assumpsisset, vanæ trepidationis obstacula suis actibus nusquam obessent. Inter hujusmodi recursus varios temporis labentis et nocivi regni primorum officialium status libera dispositione rex transmutavit. Nam domino Johanne de Sendale episcopatus honore Wyntoniensis ecclesiæ et gloria thesaurariæ moriente privato, dominum episcopum[1] Exoniensem rex loco defuncti subrogavit. Ad culmen cancellariæ episcopum Nortwicensem promovit, in regimine quoque seneschalliæ dominum Bartholomæum de Badeslemere stabilivit, custodem[2] vero sui capitis in officio camerariæ constituit dominum Hugonem Dispensarium juniorem; quorum ut credebatur consilio callide rex illectus, seu potius nutu correptus divino, certa quædam illicita, quibus jugiter intendebat, pro tempore suspendit, superfluasque scurrarum catervas, quorum insolentiis plebs nimium vexabatur et rapinis, a curiæ suæ protectione potenter abrasit.

A.D. 1319

Reductio curiæ regalis ad partes Londoniarum.

Rex novos creat officiarios et scurræ a curia removentur.

Dum ergo tanta diversa et adversa super status regni fortuna infausta reduxit, cathedrales ecclesias Lincolniæ et Wyntoniæ divina dispositio suis pastoribus viduavit, quorum exuviis[3] sepulturæ commissis, cœtus utriusque capituli juxta formam sacrorum canonum ad suas electiones rite processerunt, et invocata Spiritus Sancti gratia, ad regimen Lincolniensis ecclesiæ magister Antonius de Bek, theologus ingenuitate[4] ac morum honestate præclarus, ponti-

Bishops of Lincoln and Winchester.

[1] Walter Stapleton.
[2] *custodem*] custodum, Ch.
[3] *exuviis*] eximiis, Ch.
[4] *ingenuitate*] ingenuitate, Ch.

A.D. 1319. ficali honore per omnia dignus, electus est; ad culmen vero præsulatus Wyntoniensis ecclesiæ, virum[1] probatæ religionis sancti Benedicti professorem, unitatis concordia fratrum in pastorem sibi elegit; quorum quidem electiones[2] cæca cupiditas et ambitio meticulosa conabantur infirmare, ac fraudulentæ calliditatis argumento suos conatus ad effectum perduxerunt. Nam Papa, maculis insatiabilis avaritiæ respersus, utramque electionem in Christo tam digne factam in contemptum Spiritus Sancti gratiæ nequiter cassavit,[3] ac sibi amplissimis fulvi metalli summis diatim profusis, dignitatem Lincolniensis ecclesiæ Henrico de Borvassche adolescenti contulit, ad peltam præcipuo joculatori; honorem vero cathedræ Wyntoniensis ecclesiæ cuidam Rigaldo,[4] in Anglia Papæ nuncio, commisit.

The elections quashed by the Pope.

Rex igitur de partibus Septentrionalibus, probitatis expers, regressus partes petivit Australes, et eas quandoque perlustrans, seipsum inanibus[5] præbens discursibus, negotia regni, quæ plurimum indigebant auxilio, [ad] fortunæ dispositionem reliquit.[6]

The king returns from the north.

Anno Domini millesimo CCC. vicesimo. Peracto devote juxta morem sanctæ matris Ecclesiæ inter Christicolas anni præteriti jejunio quadragesimali, venerabilis pater dominus Johannes, Norwycensis episcopus et cancellarius Angliæ, in ecclesia Westmonasterii ad magnum altare sanctum crisma die Jovis in cœna Domini in exordio præsentis anni sollempniter consecravit. Ab his nempe temporibus diffusa, proth dolor, undique fama regis, quæ potius[7] infamia non immerito proferri potest, eo quod, nexu torpedinis et ignaviæ nimium obligatus, rex præter consilium

Sanctum crisma conficitur apud Westmonasterium.

---

[1] Adam, a monk of Winchester.
[2] *electiones*] electionis, Ch.
[3] *cassavit*] cessavit, Ch.
[4] Rigaud Asser.
[5] *inanibus*] inanis, Ch.; magis, Cleo.
[6] In the upper margin of the previous page is "Hoc anno apud "Eborum regina peperit filiam "nomine Johannam."
[7] *potius*] postius, Ch.

A.D. 1320.

Loss of the king's fame and dignity.

primorum regni tantas coronæ dignitates et dignitatum honores aliaque præclara, quæ celeberrimi principes, progenitores sui, dudum reges Anglorum præclari,[1] virtutibus adquisierant, tam segniter amisisset, non reminiscens claritatis probitatum illorum, quibus in rebus bellicis gloriosos laudis reportaverunt de hostibus triumphos, quorum gesta nobilissima olim illustraverant etiam orbem universum.

Rex violenter occupavit habitaculum cum gardino de Bergoyne Westmonasterii.

In his igitur segnitiæ latebris rex ultro torpescens, partes, ut præmittitur, Australes circa Londonias pro tuto refugio sibi elegit. Et quoddam tugurrium de patrimonio sancti Petri, infra procinctum abbatiæ Westmonasterii spiritualitati annexum, Burgundia nuncupatum, non sine nota sacrilegii violenter occupavit, et occupatum ædificare præcepit, malens potius rex dici Burgoniæ quam progenitorum regum præclarissimorum stilis uti gloriosis. Et dum istorum tempora flexibiliter eventuum volverentur, rex in proposito firmiter stabilivit seipsum servituti subicere regis Francorum, eligens potius in animo de servili conditione denotari quam antiquæ perfrui libertatis honore. Paratis igitur regali præcepto cunctis quæ transfreto forent necessaria, rex cum regina citra festum sancti Bonifacii episcopi versus Bononiam in obviam regis Francorum æquora sulcando mare transierunt, atque ad locum destinatum juxta partium dispositiones magnifice pervenerunt. Interjectis postmodum paucis diebus, rex Angliæ ligium præstitit homagium regi Francorum; consumptisque anni unius improvide decimis ibidem ecclesiæ Anglicanæ quas Papa nuper sibi concesserat, citra festum sancti Petri ad Vincula versus Angliam suos apparatus direxit, et evectionibus æquoris obiciter transductus, rex apud Doveriam tellurem prospere nactus est Anglicanam, ac ipsa terra regem, quem prius clarissima libertate

The king goes to Boulogne, 5 June.

Regem Angliæ E. fecisse homagium ligium regi Francorum.

His return, 1 Aug.

---

[1] *præclari*] preclares, Cb; preclaris, Cl

A.D. 1320.

Apoc. ix. 12.

Ps. lxxvii. 57.

Hugo Dispensarius junior, custos capitis regis, anelat ad comitatum Gloucestriæ optinendum, accusans insuper omnes barones Marchiæ.

redimitum[1] præmisit, nunc toga[2] subjectionis in dedecoris augmentum obligatum servum suscepit. Et *ecce væ unum abiit, subsequiturque aliud væ*, post hæc pejor priore. Nam Hugo Dispensarius junior, qui custos capitis regis exstiterat, *in arcum pravum conversus* igneque cupiditatis intus accensus, ad integrum honorem comitatus Gloucestriæ per fas vel nefas obtinendum totis desideriis anelabat. Descenderat namque ejusdem honoris hæreditas post interfectionem Gilberti de Clare comitis in Scotia ad tres ejusdem comitis sorores hæreditario jure, quarum primam[3] nominatus Hugo Dispensarius in matrimonium sibi copulavit; secundam[4] vero, relictam scilicet Petri de Gavastone merito nuper extincti, Hugo de Audele junior duxit uxorem; tertiam[5] denique, relictam videlicet Theobaldi de Verdone, Rogerus de Dalmari ex dono regis sibi vinculo maritali conjunxit. Trifaria nempe divisione inter prædictas tres sorores regis consilio et ejus assensu hæreditas ipsa sic divisa, usque ad versutas insidias ipsius Hugonis noviter suscitatas possedit quilibet pacifico partem suam. Conflagratus igitur nimium impietatis igne prædictus Hugo, non solum arroganter duarum partium ejusdem hæreditatis possessores ac violenter aggressus[6] est, quinetiam omnes Marchiæ barones multosque Aquilonares ad cumulum ignominiæ suæ fraudulenter conabatur exterminare, imponens eis homicidia et crimina flagitiosa, de ipsis regi falsa suggerendo, pro quibus si vera in aliquo apparuissent, suarum merito dominationum honores amittere perpetuo jure debuissent. Cumque perversarum insinuationes talium suggestionum ad aures magnatum delatæ fuissent, corda singulorum ad ulciscendas illatas sibi injurias repente nimis inflammarunt, et ex regni diversis angulis in unum subito

---

[1] *redimitum*] redimtum, Ch.
[2] *toga*] thoga, Ch.
[3] Alienora.
[4] Margaret.
[5] Elizabeth.
[6] *aggressus*] egressus, Ch.

conflati, praesagiis tristibus ac versutis machinationibus foederi communi resistere statuerunt. Favebat enim rex factionibus ipsius Hugonis, necnon opem et operam suis adinventionibus pravis palam praestabat. Harum igitur nequitiarum agitationibus Hugonis Dispensatoris junioris atque versutis consiliis Hugonis patris sui tantae[1] subortae sunt in regno perturbationes et invidiae, quod ad intestinum bellum tempora nimis infausta regiminis defectu perlucebant, prout rei gestae series subsequentis plenius declarabit. A.D. 1320. Hugh Despenser favoured by the king.

In declivum decurso praesentis anni stadio pro parte majori, apud turrim Londoniarum itinerantes justiciarii regis arbitrio consilii pro juris augmento consederunt, qui circa Purificationem beatae Mariae Virginis placitarum[2] sessionibus inceptis, eas usque festum sancti Johannis Baptistae in anno sequenti studiose pertraxerunt. In cujus itineris discutione[3] plus viguit iniquitatis quam aequitatis, falsi quam veri, conspirationis et seditionis quam Dei timor et gratia legis. Justices itinerant at the Tower.

Anno Domini millesimo CCCXXI°. Immani[s][4] sceleris exordia et inauditae crudelitatis flagitia, cunctis Christianorum finibus nimis abhorrenda, ex dampnatae perditionis filiorum archiviis, Judaeorum scilicet et Agarenorum, in exterminium Christianitatis mundo palam producta, timorem pariter et horrorem populis et linguis terribiliter incusserunt. Nefandorum siquidem saevitia praemissorum,[5] iniquitatum maculis respersa, multos per diversa mundi climata conventus elephantinorum sibi subdole per multorum donaria thesaurorum copulavit,[6] ut ipsi leprosi, variis annuente[7] Babiloniorum soldano muneribus, per iniquos conducti Judaeos, ex letiferis[8] venenis sibi trans- Poisoning of the springs, &c. by the Jews, by the means of the lepers.

[1] Ch. ins. *subjecte*, but it is expuncted.

[2] MSS. ins. *inceptionibus*, but it is expuncted in Ch.

[3] *discutione*] discussione, Cleo.

[4] *Inmanis*] Inviam, Cleo.

[5] There is a blank after this word in the MSS.

[6] *copulavit*] copulatuit, Ch.

[7] *annuente*] annuentute, Ch.

[8] *letiferis*] [illegible], Ch.; Cleo. has been altered.

A.D. 1321. missis et tabo de propriis corporibus defluente pilas conficerent informatione perversorum intoxicatas, aquarum[1] celeriter[2] mollicie resolvendas. Quibus aquarum collectionibus injectis omnes mariscos, paludes,[3] fontes, aquarumque aliarum collectiones sic subito pestiferis venenis inficerent, ut quicunque refocillationibus ipsarum uteretur aquarum, aut morbum celerius leprosorum incurreret, aut discurrentibus venenis per viscerum[4] abdita immatura morte citius interiret. His igitur exquisitis sceleribus principes et populi per orbem sic subito extincti vel inutiles redditi, soldanus, Christianorum fures cum suis aggrediens, de terris et opibus infectorum Judæos et leprosos nimium locupletaret. Nec latuerunt ista, favente divina pietate, magnates regnorum, sed operis per effectum multis palam apparuerunt, unde reges regibus, magnates magnatibus, circa festum Pentecostes superiminentis flagitiis apices præmuniendo filii invicem delegerunt, scelestos quoque leprosos quos repperierunt in præmissis obnoxios[5] in partibus Francorum, Thectonicorum, Hispaniæ, ac[6] Burgundiæ ad numerum quatuor milia et amplius voracis ignis incendio concremandos juste tradiderunt.

Conspiracy of the lepers.

Quomodo H. Dispensarius regem circumducit.

Cumque provocata venefica crudeliter diu sic excogitata in transmarinis partibus, divina providente clementia, palam extinguebantur, nominatus Hugo Dispensarius junior dominum regem velut murelegum per festucam quocunque voluerit circumduxit. Qui cum Glovernensem provinciam regem transvexit, ut ipsius præsentia celerem suæ ambitionis in præmissis sortiretur effectum, brevi postmodum interjecto tempore, verborum insinuatione, non evidentia signorum, tales de adventu baronum occurrerunt illis rumores quod

[1] *aquarum*] aquas, Ch.
[2] *celeriter*] sceleriter, Ch.
[3] *paludes*] plandes, Ch.
[4] *viscerum*] vicerum, Ch.
[5] *obnoxios*] obnexios, Ch.
[6] *ac*] sic, Ch. It is corrected in Cleo.

animo consternati et territi, relictis familiis, nocturno silentio per ardua et invia cum paucis clam diffugientes in partibus Londoniarum optandæ quietis gratia reducti sunt. Dum igitur in ipsis partibus rex et Hugo pro certa corporum tuitione sese recepissent, ac studiose crudelem in sibi non parentes vindictam excogitassent, convenerunt apud Schireburne in Elfinede, Dominica die proxima post festum Nativitatis sancti Johannis Baptistæ, archiepiscopus Eborum, episcopus Dunelmensis, episcopus Karleolensis, domini comites Lancastriæ, Herefordiæ, et de Anegos,[1] dominus Rogerus de Mortuomari nepos, dominus Rogerus de Mortuomari avunculus, dominus Rogerus de Cliffordе, dominus Johannes Giffarde, dominus Johannes de Mumbray, dominus Rogerus Dalmari, dominus Mauricius de Berkele, domini Hugo et Hugo de Audele pater et filius, cum aliis baronibus et benerettis ad numerum triginta septem aliisque militibus electis quam plurimis, inter se provido tractantes consilio quod contra insidias Dispensariorum et regis iram inexorabilem præstantius foret agendum. Deliberantes super propositis, ut præmittitur, adinvicem in ipso consilio, tandem in fine decretum fuerat quod regis præsentiam solerter inquirerent, ac per ecclesiarum prælates pro pace regis et tranquillitate regni et ecclesiæ ipsum effectualiter inducerent, ut exilium amborum Dispensariorum,[2] scilicet patris et filii, velut pacis perturbatorum, regis seductorum, et regni primoribus insidiatorum, benignus annueret ac irrevocabili sententia proscriptionem confirmaret. Soluto denique super ordinatis magnorum prædictorum consilio, digressi abinvicem et ad disposita sine moræ diffugio efficaciter complenda, prædicti magnates universi, excepto comite Lancastriæ et episcopis præscriptis, circa festum beati

A.D. 1321.

Congregatio baronum contra regis iram et Hugonis Dispensarii insidias.

28 June.

---

[1] Robert of Umfraville, earl of Angus.

[2] *Dispensariorum*] dispensarii, Ch.

A.D. 1321. Petri ad Vincula, fortium robore vallati et armatorum
Barones regem adierunt Londoniis. 1 Aug.
valida manu apud Londonias, ubi rex cum Hugone juniore morabatur, quilibet alteri occurrebat. Congregatis igitur adinvicem cunctis qui causa petendæ præscriptionis illuc advenerant, direxerunt ad regem episcopos, auctoritatis magnæ viros, instanter petentes præ stabili statu regni et ecclesiæ celeriter optatum exilium fieri ac regali edicto publico proclamari; quod si casu rex ipsis petita negaret nec illorum affectibus adquiescere vellet, utrumque Dispensariorum, patrem scilicet ac filium, ad id vel inviti subeundum potenter cogerent, aut usque ad separationem carnis et spiritus mediantibus gladiis ipsos morte turpissima condempnarent. Videns itaque rex inflexibilem adhuc

Rex consensit petitioni baronum.
baronum constantiam quam sine maximo dispendio nequivit declinare, petentium votis annuit et petita concessit. Remisit insuper eisdem et eorum cuilibet in scriptis ad pacis augmentum excessus varios, quos in progressu commiserant super terras Dispensariorum et sibi faventium, ob vehementem iram quam erga ipsos non immerito hactenus gerebant. Per præmissam igitur concessionem et transgressionum remissionem sperabat se quisque ab omni amfractu timoris et ambiguitate feliciter fore dejectum; sed spe frustrati continuo longe aliter quam rati fuerant perpetuo casus flebiles et nimis dolendi temporibus successivis acciderunt illis. Nam remeantibus ad propria magnatibus,

Exularunt H. et H. Dispensarii pater et filius.
de pace securi, Hugo Dispensarius senior in Pictaviam pro tempore exulavit, Hugo siquidem Dispensarius junior *versus in arcum pravum*, fultus regis trieribus et nautis, rapinis piraticis et prædis indulgens, mercimonia ceteraque bona domesticorum et alienigenarum sibi surripuit et truculenter abduxit. Cumque rex inter hujusmodi flexuosos discursus certis indiciis magnorum absentiam cognovisset, pœnituit ultra modum de concessis, ac prædicti Hugonis junioris litterarum sollicitatione tristis et anxius, a præscriptis

promissionibus continuo resiluit, et cuncta quæ prius confirmaverat, honoris et pacis oblitus, actuum ferocitate sequentium funditus infirmavit et evertit. A.D. 1321.

Et dum in ejus animo suggestu Hugonis cogitationes[1] non pacis, sed afflixionis assiduæ, sic volverentur, jussit accersiri clanculo germanum suum dominum Thomam[2] comitem Mareschallum, Almaricum de Valencia comitem de Penbrok, Johannem comitem de Warenna, et Edmundum comitem de Arundele cum complicibus suis, ut regiis præstarent affectibus consilium cum favore. Præceperat namque ex locis finitimis exercitum congregari et conflatum in Cantiam duci, ut castrum de Ledes, quod Bartholomæo de Ba[de]lesmere nuper senescallo suo contulerat, viriliter obsidione vallarent ac[3] totis viribus expugnarent. Constrinxerat enim rex ipsum Bartholomæum odio nigerrimo, eo quod ab officio seneschalliæ contra regis affectum recesserat, multis injuriis et obprobriis lacessitus. Inchoatum ergo et causa tardioris effectus diutius protractum, descendit rex cum suis ad vallum, redditionem et ingressum ab obsessis exigens castri prædicti. Qui continuo ad regis imperium cedentes, seipsos et castrum, licet ipsis fuerat probata defensio, gratiæ regis se ultro reddiderunt, sperantes clementiæ sinum sibi aperiri, quibus postmodum nec gratia seu misericordia miseris[4] favebat. Castro siquidem ac validorum corporibus in gratiæ pollicitatione sic adeptis, jussit rex festinanter quosdam apud turrim Londoniarum incarcerari, quosdam illico morte turpissima immisericorditer condempnari, transgrediens in his conditiones Naas Ammonitidis, qui viris Jabes tali pacto promisit se confœderari, *ut oculos dextros erueret omnium illorum*. Peracta[5] denique cæde quorundam qui castrum tradiderunt prædictum, ac ex illis quibus-

Thomas Mareschallus regis germanus.

Siege of Leeds castle, Kent.

1 Reg. xi. 1, 2.

[1] *cogitationes*] cogitationis, Ch.

[2] i.e. Thomas of Brotherton, son of Edward I.

[3] *ac*] a, Ch; ut, Cleo.

[4] Ch. ins. *non*.

[5] *Peracta*] Peracto, Ch.

A.D. 1321.

Robertus Aquarius scurra ascriptus est aciei regis.

dam, ut præmittitur, incarceratis, rediit rex Londonias, alacer et lætus, et in augmentum ipsius exercitus applicavit suis quondam latronum principem nomine Robertum[1] Aquarium, qui quondam in curia egregii principis regis Edwardi inter scurrarum catervas tale cognomen sortitus est, eo quod inter ambrones præcipuus extiterat bajulus aquarum, qui sibi celeriter multos consimiles alliciens, inter quos habebatur celebris, regisque aciebus ascriptus est.

Regressus igitur rex ab expugnatione prædicti et cæde virorum, undecumque majorem exercitum de partibus vicinioribus statim congregari [jussit], ac de bonis domesticorum ad domum remanentium, tam divitum quam pauperum, progressuros ad pugnam per quadraginta dies sequentes sufficienter stipendiari; sicque conducti et armis muniti, ipsum regem versus partes occiduas proficiscentem junctis viribus ducem sequerentur. Rex nempe conflatis exercitibus, circa festum

13 Dec.

sanctæ Luciæ Virginis de partibus Londoniarum egrediens, cum diversis expeditorum catervis versus partes

Rex cum suis recedit a Londoniis versus partes occiduas.

occiduas tristes prætendebat dietas. Nam cunctos regni proceres in tantum ipsius vesania odio constrinxerat iniquo, quod omnes regni primores cum universa nobilitate gentis Anglorum sine differentia discretionis perpetua subversione delere studebat, licet suis temporibus regali honore ac regni jure privari deberet.

Bishops of Lichfield.

Interea Walterus de Langetone, episcopus Cestrensis et quondam thesaurarius Angliæ, in domo sua Londoniis diem clausit extremum. Cui successit in episcopatus honore per viam impressionis et ambitionis Rogerus de Nortburge, clericus de regis garderoba, sibi regis in cunctis faventibus auxilio et voluntate.

The king at Cirencester.

Proficiscens igitur cum suis rex ad villam de Cyrencestre in Glovernensi provincia, tandem pervenit. Agebant interim barones in armis cum valida manu pugnatorum, circa Sabrinum flumen malum inferentes,

[1] i.e. Robert le Ewer; see the Malmesbury Vita Edwardi II. (Stubbs, ii. 263).

quorum potentiæ rex non valebat resistere, supplicantes expectando, si per semitas benignitatis et patientiæ regem ad viam veritatis et observationem sacramenti præstiti quovismodo reducere quivissent; sed in his omnibus in vanum laborantes, quia quicquid clerus et prædicti nobiles ecclesiæ et populo coronæque dignitati ac conservationi fidelitatis intulerunt, tractantes pro gloria, falsorum suggestu rex in proditionem et exitium crudeliter commutabat. A.D. 1321.

Cumque perversorum insinuatione rex inter suos quædam suppliciorum genera cum diro proditionis ambitu clam diu excogitasset, quibus multitudinem nobilium infeliciter optabat perire, præcepit cœtibus malignantium scelerati exercitus patriam tyrannice perscrutari, et quæque bona conspectibus illorum patentia cujuscumque dominationi seu nomini fuissent ascripta, rapere truculenter et prædari, nulli unquam parcendo, statui vel conditioni, sexui vel ætati, ecclesiæ vel religioni. Igitur maligno ductus rex consilio, expoliatis et prædatis partibus regni præscriptis, idem recedens et per confinia comitatus Staffordiæ ad multorum desolationem transitum faciens, in multitudine gravi Marchiam intrando, ad Salopiam hostiliter tandem pervenit. Cumque ipsius villæ muninen cum exercitu suo lætus optinuisset, misit litteras suas et verba pacifica in dolo comiti Herefordiæ et quibusdam aliis baronibus, præstantioribus audacia et virtute, pacem illis promittens et concordiam certam consequi extunc et firmam. Cujus prætextu promissionis *turbati sunt* principes, *et moti sicut ebrii, et omnis sapientia eorum devorata est*. Et *quia non habuerunt* prævidentiam, *perierunt*, proth dolor, pæne cuncti *propter insipientiam suam*. Delusi namque et emolliti seductoriis blandimentis quidam barones, ac spe pace fruendi promissa jam securi, ad regem humiliter accesserunt; dominus Rogerus de Mortuo Mari dominus de Wyggemore, ac dominus Rogerus de Mortuo

Rex graviter agit contra barones Marchiæ.

The king at Shrewsbury.

His false promises.

Ps. cvi. 27.

Baruch, iii. 28.

A.D. 1321. The Mortimers imprisoned, 13 Jan.

Mari dominus de Chirke, cum quibusdam aliis, nihil doli suspicantes, quos rex per binos adventus clementer admittens, in tertio quoque accessu circa festum sancti Hyllarii, pristinæ promissionis fœdere miserabiliter violato, ipsos attachiari præcepit, et apud Turrim Londoniarum carcerali custodiæ artius mancipari. Cæteros vero sponte se regis gratiæ submittentes, jussit quosdam apud Doveriam, quosdam apud Gloucestriam, quosdam quoque diversis in locis horrendo carceris ergastulo in compedibus et manicis ferreis severius detrudi. Sub artissima constituti squalentis carceris custodia, quotquot regis gratiam optinere credebant, cepit rex eorum castella subscripta cum bonis in eisdem contentis, videlicet castrum de Hele, castrum de Hodonet, rubrum castellum, castrum de Chirke opibus affluenter munitum, castrum episcopi Herefordensis, castra de Wyggemore et Lodelowe; necnon[1] severo transitu progrediens, iisdem[2] partibus destructis et confusis,[3] per comitatum[4] Herefordensem versus Gloucestriam suos[5] gressus,[6] bonis patriam spoliando, direxit.

Rex incarcerat barones occupans eorum castella.

Death of Philip V.

Eterni Regis ordinatio decentissima cuncta disponens, qui mortalibus constituit terminos quos non possunt præterire, Philippum regem Francorum gloria præsentis lucis et regni diademate morientem privavit. Qui infra dies Natalis Domini in civitate Parisiensi diem extremum concludens, masculino sexu penitus carente qui culmen regiæ majestatis et sceptrum regni dignus esset gubernare, regnante pro ipso Karolo fratre suo juniore se, qui prius dicebatur[7] comes de Marchia Gallorum.

Succession of Charles IV., count de la Marche.

Adepto denique ad deteriora medicanda rex, ut præmittitur, ambitu villæ Gloucestriæ prædictæ, per

[1] *necnon*] so Cleo.; ninō (c), Ch.
[2] *iisdem*] iidem, Ch.
[3] *confusis*] confisis, Ch.
[4] *comitatum*] comitem, MSS.
[5] *suos*] suo, Ch.
[6] *gressus*] progressus, Cleo.
[7] *dicebatur*] ducebatur, Ch.

quoddam tempus limitatum moras ibidem traxit, et totus positus in maligno jussit suæ præsentiæ sisti tres inclitos milites dignos honore, dominos videlicet Rogerum de Elmerugge, Nicholaum de Lauin, et Nicholaum de Torville, quorum fidelitatis constantia suis imperfectionibus exstiterat nimis gravis et onerosa, quibus suis conspectibus præsentatis imposuit crimen illico proditionis et infidelitatis, ac opturatis auribus, ne sapienter vocem veritatis audiret, præter viam juris et figura[m] judicii ad caudas equorum trahi continuo præcepit, et ad commune spectaculum immisericors turpiter in eculeo suspendi.

A.D. 1321.

Rex injuste jussit tres milites suspendi.

Ad majora siquidem iniquitatis ministeria plenis affectibus consequenter exequenda, rediit ab exilio de partibus transmarinis inveteratus ille dierum malorum, Hugo Dispensarius senior, et adjuncto impietatis ministro Hugone[1] filio suo deteriori se, apud Doveriam sibi occurrenti, tanta fraudis et proditionis incitamenta in necem totius generositatis regni grassati studiosa deliberatione cum suis fautoribus concitaverunt. Et post horum consummationem hæredes nobilium et populus terræ superstes, de parentum interfectione regnique desolatione seriem filiis suis suggerendo, perpetuis temporibus materiam assument lugendi. Possiderat enim diabolus corda eorum, *assumensque septem alios spiritus nequiores se et ingressi habitabant* in eis.

Return of the Despensers.

S. Luc. xi. 26.

Inter præscripta proditionis tortuosa machinamenta, carcerationem et jugulum virorum illustrium, ad diminuenda divinorum obsequia rex manus mittens ad fortia, suos apices religiosis omnibus et singulis, possessionibus in regno ditatis, comminatorios patenter direxit, ut in subsidium[2] guerræ suæ de equis et armis vel aliunde, quibuscumque deletis excusationibus,

Rex petito subsidio totum suum posse ad

[1] *Hugone*] Hugoni, MSS.

[2] *genere* follows in the MS., but it is expuncted.

A.D. 1321. *bellum intestinum concitat.*

T. Lancast. et Humfridus de Boun cum suis hostibus ecclesiæ et regni resistunt.

sibi commode subvenirent. Qui omnes majora pericula formidantes, licet injuriosis extorsionibus crebro fatigati, magnam pecuniæ quantitatem ultra vires quilibet regi transmisit. Post hanc igitur exactionem iniquam et surrepticiam, qua confusionis clamide ecclesia obtegebatur Anglicana, dominus Humfridus de Boun, comes Herefordiæ, vir inclitus et ingenuitate præclarus, cum nobilium multitudine virorumque fortium copiosa vallatus, ad dominum Thomam comitem Lancastriæ apud Pontfreyt existentem iter suum properanter direxit, ut et ipsi unanimes effecti consiliariorum malitiam declinarent. Et ne multiplicata perversitas insidiantium illorum constantiam inflexibilem subito et fidelitatem infeliciter absorberet, suos progressus licet infaustos, propriorum domesticorum proditionis ignari, versus Burbrugge cum omnibus secum comitantibus in simul viribus conjunctis[1] tetenderunt, castrum de Ponfreyt prædictum, omnium defensorum carente, vacuum relinquentes. Cumque partium illarum tellurem ad tempus, malitiis persequentium pro tempore paulatim cedendo, fuissent adepti, conspexerunt se undique proditiosis suorum domesticorum insidiis ac multitudine hostium furentium more sacratissimæ legionis Thebæorum repente circumfusos, quorum sævitiam evadendi seu disposite resistendi non fuit inclusis facultas attributa, sed hi omnes in fide Christi ob scelera perjurorum constantiores effecti elegerunt unanimes crudelem potius mortem pro Ecclesiæ jure et statu regni subire, quam sacramentum in publico præstitum falsis ritibus profanare, vel sententiis formidabilibus venerabilium patrum episcoporum totius regni et cleri contra perjuros fulminatis dampnabiliter involvi. Inter quos vero eximiæ probitatis dominus Humfridus de Boun comes Herefordiæ, non ferens injurias Ecclesiæ ac regno, nec generositati terræ ab

---

[1] *conjunctis*] committis, Ch.

A.D. 1321.

Obiit comes Herefordiæ, Humfridus de Boun.

injuriosis longius irrogari, trium militum audacia vallatus, potenter irruit in hostes et ab irruentium catervis perjurorum repente cum suis oppressus, sexto decimo die mensis Martii, proth dolor, occubuit interfectus, quem tota plebs Anglicana præter perjuros, velut singulare solamen, inconsolabili mœrore deflevit. Ipso quoque die reddidit se gratiæ regis in manibus execrati ducis perjurorum, cui nomen Andreas de Herkele, singularis ingenuitatis progenies, dominus Thomas comes Lancastriæ, et una secum multi nobiles in omni fidelitate operum effectu constantiores, non regis conspectibus, sed inimicorum judicio, diris tormentorum suppliciis et neci mox applicandi.

Comes Lancastriæ reddit se gratiæ regis et multi alii nobiles cum eo.

Dum igitur hæc facta nobilium ignominiosa per semitas fraudis et doli infelices prosequerentur successus, rex cum suis, comitatus Derbyæ partibus peragratis, castrum de Pontefrayto quamquam vacuum festinanter occupavit. In quo quidem exercitibus ampliatis moras protrahens, ut ibidem sanguine sui generis ceterorumque regni nobilium inebriatus, ingluviem suæ malitiæ homicidio satiaret. Evolutis denique paucis diebus nobilis vir, dominus Thomas Lancastriæ et regis cognatus, inter suos commilitones præclaros et barones egregios, velut sanctus Mauricius in medio sacræ legionis, regi assistitur, quos continuo rex in compedibus et manicis ferreis immisericors præcepit alligari.

Pontefract castle occupied by the king.

Anno quintodecimo imperii Edwardi quinti Anglorum regis, *procurantibus* exterminium regno prædicto Hugone et Hugone Dispensariis, quorum progenitoribus ab antiquo semper inerat proditio cum seditione, faventibus sibi Eymerio de Valencia comite de Penbrok et Johanne de Britannia comite de Richemunde, trahentibus genus a Gwemlone, Edmundo comite de Arundel ex materno sinu ab impiissimis Longobardis originem ducente; ipsis in actibus malorum gerendis assistente Roberto de Baldok, sacrilego

S. Luc. iii 1.

A.D. 1321.

S. Luc. iii. 1.

Alchimo[1] impiissimo conditionibus non inferiore, *principibus sacerdotum* archiepiscopis Cantuariæ et Eborum, *Annæ et Caiphæ, factum est verbum* iniquum et dolosum cunctisque sæculis inauditum vicesimo secundo die mensis Martii apud Pontem Fractum. Sedentibus vero pro tribunali ministri[s] diaboli, qui ad quæque nefaria peragenda præ ceteris exstiterant inflammati, ac spe fruendi divitiis se totum magistro commiserant, Dispensariis[2] scilicet et comitibus præscriptis, jusserunt suis conspectibus generosum virum Thomam comitem Lancastriæ vinctum publice præsentari, et ex feriali edicto regis sanguinem innocentem, propter veritatem et mansuetudinem et justitiam regni [et] ecclesiæ libertatem, capitali sententia rei et iniqui condempnaverunt. Qui ad locum decollationis perveniens *non contendit neque clamavit*, sed tendens collum sub jugulo, supplex orans, dans gloriam Deo. Cujus lacerum corpus simul cum capite professores[3] ordinis sancti Benedicti, regis tamen permissu,[4] viri collegerunt religiosi, et quamvis multipliciter a perfidis injuriis et obprobriis lacessiti, cum quibus poterant honore ac reverentia prope magnum altare versus Austrum in ecclesia sua apud Pontem Fractum sepulturæ tradiderunt. Hac igitur sepultura brevi sollempnitate peracta, publicam agebant lætitiam et festivam hi, qui lætantur cum male fecerint et exultant in rebus pessimis, ac si cum mortuo memoriam sepelissent. Sed affuit inter hæc divinæ miserationis consensus, qui cæsum innocentem miraculorum[5] copiis[6] feliciter sullimavit. Nam adeo circa eum refulsit clemencia divina, ut cæci visus, claudi gressus, furiosi sensus reparationem optinuerunt. Alii vero, cujusque infirmitatis livore depressi, optatæ sanitatis beneficia

Comes regi præsentatur et nobiles incarcerantur.

S. Matt. xii. 19.

Comes Lancastriæ falso accusatus, injuste dampnatus, et postea decollatus, apud Ponfret sepelitur.

Thomas comes noris fulget miraculis.

[1] See 1 Macc. vii. 5, 9.

[2] *Dispensariis*] so Cleo.; dispensare, Ch.

[3] *professores*] so Cleo.; professoris, Ch.

[4] *permissu*] promissu, Ch.

[5] *miraculorum*] miraculis, MSS.

[6] *copiis*] corpus, Cleo.

misericordia a Christo consequuntur. In quibusdam A.D. 1321. vero suorum æmulorum non solum suæ felicitati, immo potius detractoribus divinæ dispensationi, sic desævit rectum judicium Judicis cunctorum, ut quosdam subitanea morte præventos, quosdam quoque inimicorum potestati et custodiæ carcerali commissos, alios autem tractui et suspendio, culpis proditorum in ipsis clarescentibus, adjudicatos, alios denique luminibus oculorum cæterorumque membrorum juvamine privatos, a suis detractionibus compescendo, mutos reddit et elingues Salvator, causam justam declarans in opere quam ipse cum ceteris fidelibus prosequebantur in veritate.

Et ecce vindicta Dei.

Ad ignominiosos demum actus exequendos et regni perpetuam hactenus confusionem, adduxerunt innocentes tyranni crudeles tractui et suspendio barones inclitos et præclaros, videlicet dominos Waranum de Insula, Willelmum Tochet, Thomam Maudut, Henricum de Bradebourn, Willelmum filium Willelmi, Willelmum de Cheny, una cum quodam electo primicerio Johanne Page; qui omnes coram dicto comite domino suo neci adducti [1] ac suspensi animas suas et Christi causam divinæ commendantes dispositioni. Simili quoque dominationi per diversas regni partes ad [2] decollationem delegerunt filii diaboli, judices iniquitatis [3] prædicti, præclaros proceres, magnanimitatis virtute cæteris præstantiores, videlicet apud Eboracum Johannem de Moubrey, Rogerum de Cliffordie, Gocelinum de Deyvile; apud Cantuariam Bartholomæum de Badelusmere et Bartholomæum de Achsburham; apud Bristollium Henricum de Monteforti et Henricum de Wilingtone; apud Gloucestriam Rogerum de Elmerugge et Johannem Giffard; apud Kaerdif Willelmum Fleming; apud Wynchelse Thomam Colpepur; apud

Barones incliti suspenduntur.

[1] *adducti*] adducto, Ch.
[2] *ad*] ne, MSS.
[3] *iniquitatis*] iniquitates, Ch.

A.D. 1321. Londonias Henricum Tyes; apud Windelsoram Franciscum de Aldenham; apud Gower Stephanum Baret; et apud Aukulonde Johannem de Eure; decollati, qui omnes mortem potius pro veritate decreverunt suscipere, quam promissam fidelitatem impudenter violare. Ac rex, ut sibi miserabiliter infamiæ notam adquireret et nomen tyranni, præter hos quos turpissima morte consumi jusserat, constringi præcepit in compedibus et manicis ferreis milites non ignobiles ad numerum quater viginti et decem, sub squalore carceris longo tempore macerandos, quorum absentia et morte cæterorum caruit regnum consilio et defensione nobilium et primorum, quod vix vel nunquam ad statum pristinum honoris respirabit. Auxit insuper hanc miserandam cædem et captionem nobilium in tantum sævitia[1] crudelium abhorrenda, ut quemcunque reperisset[2] illorum perversitas suis ritibus iniquis rebellem, cujuscunque fuerit status vel conditionis, aut veritatem publice profitentem, ad supplicia sæva et necem rapiebantur, vel ad extremæ paupertatis redemptionem urgebantur persolvendam, facinorosorum fautoribus dumtaxat exceptis. Hæredibus vero interfectorum et captivorum miserabiliter carcerum squaloribus mancipatis, uxores et filias illorum, terris, possessionibus, ac rebus omnibus expoliatas, mendicitati[3] pauperes exposuit malignitas perversorum. Heu dolorum et gemitus invisi fletus et planctus memoriter educendi, cum vident inclitorum carnes ducum et baronum discerptione singulatim[4] prostrata, et pavimenta diffluere illorumque sanguine tellus rubricari quorum nobilitas consilii et audacia recolenda consueverat hactenus hostes a regno longius repellere.[5] In præmissis vero cædibus fidelium ceterisque malis

List of barons put to death.

Cruelty of the royal party.

Exhæredantur hæredes baronum et fidelium militum decollatorum, etc.

[1] *sævitia*] sevissia, Ch.; Cleo. has been corrected.

[2] *reperisset*] reperasset, Ch.; reperiissent, Cleo.

[3] *mendicitati*] medicitati, Ch.

[4] *singulatim*] sil'mi, Ch.

[5] *repellere*] repelli, Ch.; expelli, Cleo.

A.D. 1321.

Wickedness of those in power.

subsequentibus dilectantes filii diaboli cum suis fautoribus patrem imitando, qui fraude et deceptione, falsitate et instabilitate, inter justos utebantur, in quibus etiam omnis ita virtus emarcuit, ut nulla gens in proditionibus consimilis eis videretur. Non enim erat eis invisum aliquid nisi pietas et justicia: nec honor, nisi bella civilia, impietas et sanguis effusio innocentium.

Parliament at York.

Anno Domini millesimo CCCXXII°. Post hanc denique lamentabilem procerum interfectionem, hæredum incarcerationem, uxorum et famulorum expoliationem, religiosorum ac cæterorum virorum ecclesiasticorum ac pauperum[1] et regni deprædationem, accersivit rex parliamentum suum apud Eboracum, in quo comparuerunt prælati totius fere regni, *canes muti non valentes*, immo verius nolentes, *latrare*, qui nec pro jure ecclesiæ nec domo Dei murum tanquam veri se opponere curarunt pastores, sed potius lupis exponentes oves Christi. In quo parliamento revocationem Hugonis le Despencer patris et filii sui ab proscriptione fecerat rex proclamari, et Hugoni patri comitatum Wyntoniæ conferens et ejusdem dominationis gladio succingendo. Contulit etiam eidem in partibus Walliæ castrum de Dynbeyg[2] cum suis juribus valorum duarum milium librarum sterlingorum, quod[3] ad comitem Lincolniæ pleno jure spectabat ab antiquo.

Isa. lvi. 10.

Revocantur H. et H. Dispensarii et pater fit comes Wyntoniæ.

Injury done by the younger Despenser to the army collected against the Scots.

Excogitatur denuo ab impiissimo, ab Hugone Dispensatore filio, novum genus cædis hominum et regni desolationis, quo maxima pars electæ juventutis populi morte periit abhorrenda. Rex igitur suggestu nequissimi consiliarii supradicti exercitum sibi copiosum conflavit et fortem, ut eo vallatus Scotos immisericorditer debellaret. Qui circa festum beati Petri ad Vincula versus [Scotiam][4] vexilla dirigens, virorum collectæ fortitudini, quam sibi congregaverat, cum suis

Aug. 1.

[1] Ch. ins. que.

[2] Denbegh.

[3] *quod*] qui, Ch.

[4] in Cleo.

A.D. 1322 nefandis auricularis præstitit rex ipse ducatum. Ingressi quoque fines Scotorum, urgebatur exercitus nimium sub præcepto et corporis periculo, ne quisquam custodias marescallorum ad prædas resistentium capiendas præsumeret transire, cum per totum exercitum et maxime inter mediocres victualia penitus deficiebant. Quorum inopia et defectu augebatur inter eos inedia miserabilis et sæva fames. Quarum ingenti miseria cohortes diutius attenuati, plusquam triginta milia virorum inutiles et vani effecti, per plana et ardua in terram cadentes, præter vim resistentium aut ictus armorum sub divo spiritum infeliciter ultimum emiserunt. Rex igitur, extinctis crudeli fame suorum, ut præmittitur, plusquam triginta milibus viris, ac nihil mali hostibus illato, ingenti maculatus opprobrio, versus Angliam ignominiosos maturavit regressus. Ab[1] oris denique Scotorum his modis cum reliquo exercitu digressus, rex versus partes regni sui mediterraneas faciem suam prætendebat, ac prope Bylandiam juxta abbatiam Rivallis transitum faciens, citissimo cursu Scotis a tergo sequentibus, inter loca prænotata die sancti Kalixti Papæ et martiris ab universis rebus, quas secum habuerat, in cursu rapido scurrarum expoliatur, ac præ timore nimio rege calcaribus equum urgente,[2] tremens et inermis, vix a manibus illorum elapsus est. Et capti sunt Scotorum peditibus in ipsa fuga dominus Johannes de Britannia comes Richemundiæ, dominus[3] de Suly, nuncius regis Francorum in Angliam, cum aliis decem militibus, Scotorum carceribus continuo mancipandis.

Famine in the army.

xxx. milia Anglorum versus Scotiam propter defectum victualium perierunt.

Narrow escape of Edward II. near Byland, 14 Oct.

Rex a manibus Scotorum vix aufugit.

Ad imbrem denique vergente præsentis anni curriculo, quarto die Novembris prima hora noctis, in parte Occidentali extra civitatem Londoniarum, prope villam de Ruystebrugge multis intuentibus signa mirabilia

Aerial phenomenon near Uxbridge (?).

---

[1] MS. ins. *ortis*, but it is expuncted.

[2] *urgente*] vergente, MSS.

[3] John de Sulle.

in aere apparuerunt. Nam quidam rogus igneus ad magnitudinem et forma[m] unius naviculæ, pallidi tamen coloris et lividi, ab Austro consurgens, lento motu et gravido per æthera transiens, cursum suum versus Septentrionem prætendebat. Ex quibus oris rogus alius igneus ferventissimus rubei coloris et majoris quantitatis, prioris tamen formæ non dissimilis, protinus erumpens, ardenti umbramine et impetu valido per aera discurrens, alteri[1] sibi obvianti multis videntibus properanter occurrit. Et adinvicem appropinquantes crebris collusionibus diram pugnam commiserunt, quarum ictus collusionum et sonitus fragoris a conspicientibus eminus audiebantur, sed forma cujusque animalis ab ipsis nullatenus in eis poterat discerni. Ipsis quoque sic diu pugnantibus, rogus Borealis Australem devicit, et devictum ad Austrum quo venerat longius fugavit, et nusquam comparuit. Rogus autem Borealis in oris quibus digressus fuerat confestim sese recepit.

A.D. 1322. *Nota de duobus miris signis in aere invicem certantibus.*

Spiritus vero nequam, incentor malorum, qui sibi adhærentium cordibus suæ[2] virus[3] malitiæ hactenus defluentis affluenter infundebat, quosque catena cupidinis et nequitiæ ad necem justorum more Judæ proditoris allexerat callido suggestu, hos laqueis, quibus insontes necaverant, in ultionem sanguinis justorum digne pro meritis irretivit.[4]

Nam princeps ipse latronum Robertus Aquarius dictus, cui memoria periit cum sonitu, erga dominum regem maculis proditoris respersus, timens sibi consuluit fugam, et per diversas regni partes ut legum refuga proditorque primorum latenter discurrens, circa festum sanctæ Luciæ Virginis apud Suthamptone captus et Wintoniam ductus, tantoque ferri pondere

Robertus Aquarius, scurra regis et princeps latronum, in carcere miserabiliter obiit, et Andreas Herkele decollatur.

---

[1] *alteri*] altera, MSS.

[2] *suæ*] om. Cleo.

[3] *virus*] urus, Ch.; Cleo. has veneno or venenum.

[4] *irretivit*] irretinuit, Ch.

O 2

A.D. 1322. compedum et catenarum oppressus, ut in nocte sancti
Deaths of Robert Le Ewer, 26 Dec., and Andrew Harcla, 3 March.
Stephani martiris in horrido carcere et cœnoso[1] miserabiliter infelicem vitam finivit. Non in consimili quoque casu sed ut promeruit in deteriori, cecidit invisus proditor et dux perjurorum, Andreas videlicet de Herkeleya, qui proprios dominos comites Lancastriæ et Herefordiæ paulo ante iniquus prodiderat, in ejusdem laqueis proditionis quos aliis ipse[2] paraverat, infra castrum Carleolense captus et neci proditorum juste adjudicatus, tertio die mensis Martii[3] merito pro mercede mortem recepit condignam; cujus caput, quarto decimo die mensis ejusdem Londonias delatum, spectaculo publico super pontem ejusdem civitatis prominenti palo conspicitur affixum.

1 Cor. i. 19. Hujus vero temporis decursu *perdidit* Deus in
Errors of the Franciscans.
fratres Minores *sapientiam sapientum et prudentiam prudentum reprobavit* illorum, quia multi vanis erroribus inflati recusaverunt juxta votum suæ professionis Minores recenseri, adhærentes vestigiis *Nicho-*
Apoc. ii. 6. *laitarum, quos odit Deus*, a quibus optabant Nicholaitæ in præjudicium professionis emissæ denominari. Præterea in majori dementia prolapsi, suis altercationibus fœcundo sermone affirmantes sanctum Franciscum majoris esse perfectionis quam Christus in quantum homo, et quia vita illorum foret perfectior quam alicujus vita prælati in dignitatis honore constituti. Talibus igitur summus Pontifex erroribus cupiens salubriter obviare, jussit majores ejusdem ordinis transalpinorum confestim vocari, ipsisque in judicio publice præcipiens ab hujusmodi erroribus et aliis penitus desistere, sententiamque confirmando proferens, quod si vellent in Ecclesia quietam ducere vitam, ecclesiastico more professionis suæ regula ipsiusque observantiis absque digressu plenius uterentur et gauderent.

---

[1] *cœnoso*] scenoso, MSS.

[2] *ipse*] ipsi, Ch.

[3] A note in the margin, referring to this place, gives "ultimo die "mensis Octobris."

Heu crebris interea doloribus cruciati nobilium haeredes ob insolitam et diutinam incarcerationem! Planxerunt [1] mulieres generosae maritorum privationem et natorum, luxerunt ingenui parentum amissionem, doluerunt cives urbium desolationem, deflevit Ecclesia propriam et regni subitam confusionem, quibus communitas undique vallata, liber et servus,[2] dives et pauper, quisque recenter sumpsit lamentum, et qui videbantur laetitiam in vultu praeferre, genas suas occultis lacrimis lugentes rigabant. His quoque perturbationibus universae provinciae sic involutae, *luxit et elanguit* tota *terra*, *confusum est et absorbuit* universum regnum Anglorum.

A.D. 1322. Unhappy state of England.

Isa. xxxiii. 9.

Divinae dispensationis misericordia, cujus clementi pietate et dispositione reguntur feliciter universa, tantis miraculorum copiis dominum Thomam Lancastriae, cooperante Spiritus Sancti gratia, sublimavit, ut ex longe positis regionibus turbae languentium catervatim ad ejus sepulcrum in prioratu de Pontefracto sincera devotione confluebant, gratia recuperandae sanitatis. Nam ipsius meritis et precibus caecis Christus concessit visum, claudis gressum, surdis auditum, mutis loquelam, ac aliis diversis morborum generibus vexatos pristinae restituit sanitati; unde ab eis totius doloris incommodo fugato, qui prius tristis advenit infirmatus, gaudens abcessit sanatus. Nec ista solum, superna providente clementia, circa locum ipsius acciderant sepulturae, verum etiam apud civitatem Londoniarum, in ecclesia sancti Pauli ejusdem civitatis ad quandam statuam in similitudinem ipsius armatam, in brevi tabula lignea protractam, consimilia copiose miracula refulsere. Ita ut tota civitas cum finitimis populis certatim concurrentes et manifesta Dei magnalia clara luce contuentes, Salvatoris clementiam devote lauda-

Miracles at the tomb of Thomas of Lancaster at Pontefract.

Miracula fiunt ad statuam T. comitis Lancastriae in ecclesia sancti Pauli.

[1] *Planxerunt*] Plancxerunt, Ch.

[2] MS. ins. *dives*, but it is expuncted.

A.D. 1322. verunt, qui in suis semper est miserabilis et gloriosus. Hujus igitur clarissimi viri copiosæ bonitates, elemosinarum largitiones, et cætera pietatis opera, quibus jugiter vivens insistebat, ac etiam miraculorum virtutes quas pro ipso post mortem ejus operabatur clementia divina, non possunt in præsenti brevi calamo perorari, sed locis et temporibus oportunis tractatus exigunt speciales.

Nota præceptum regis ne quis imaginem comitis Lancastriæ honoret nec sepulcrum ejus.

Interea rex Spiritui Sancto et Ejus operibus, ut hactenus consueverat,[1] toto mentis desiderio resistens, indulsit nequitiæ tyrannidis crudelitatis; præceperat enim ne quisquam comprovincialium vel alius, cujuscumque status fuerit vel conditionis, loca sepulturæ seu decollationis ejus ingredi præsumeret vel appropinquare, sub certis pœnis transgressoribus infligendis. Et ne aliquid sævitiæ suæ aut impietatis in præmissis deesset, ad hominum accessus artius inde repellendos, more [2] nequissimi Pilati jussit imponi custodes.

Tyranny of the king, who leaves the North for London.

Anno Domini millesimo CCCXXIII°. Inter præmissorum turbines malorum recentesque miserias ac sine intermissione crebro emergentes, in quibus nec diu regnum Anglorum subsistere posset, rex vesanæ [3] tyrannidi, plebis oppressionibus et [4] ecclesiæ cæterisque nefariis operibus, Deo et veritati contrariis, non destitit operam dare, sed qualis et quis esset actu, in obprobrium et sibilum sempiternum seipsum exhibuit,

Act. ii. 5. *omni nationi quæ sub cælo est* fama referente. In hac igitur miseranda infamia digressus a civitate Eborum et oris Borealibus rex, ubi sanguinis innocentum effusioni cæterisque operibus iniquitatis jugiter insistebat, partes Australes petendo, per diversarum fines provinciarum evectus, Londonias tandem ferox

---

[1] *consueverat*] consueverant, Ch.
[2] *more*] morte, Ch.
[3] *vesanæ*] vesano, MSS.
[4] *et*] ut, MSS.

pervenit, quo brevem sed asperam protrahens moram, A.D. 1323. quatuor cives præeminentiores ejusdem civitatis violenter secum rapiens; pœnas continuo exitiales passuros vel usque ad extremam paupertatem erga regis consilium seipsos redempturos. Nam certos milites audacia pollentes, quos tyranni crudelitas carceralibus angustiis dudum detruserat, diris tormentorum suppliciis præcepit applicari, ut falso per nimia suppliciorum genera seipsos regis et regni faterentur proditores, ac per ejusdem figmenta falsitatis tanti criminis elogio famam aliorum et vitam perpetuo macularent. De quorum siquidem afflictorum numero milites quidam probata virtute in quantum poterant constanter agentes, elegerunt potius vitam pœnis ultricibus finire quam seipsos vel alios vinculo falsitatis dampnabiliter innodare.

Robert Bruce, king of Scots.

Interea dominus Robertus Scotorum rex, qui suæ strenuitatis ense tot vicibus superbiam secuit Anglorum, ac sibi in hasta et gladio dominium et regimen comparuit Scotorum, solium regale victor ascendit; sedit eo securior quo superborum et sullimium colla bellica virtute calcavit, suorum vallatus munimine, gaudens victoriis ac spoliis ditatus Anglorum; cujus victoriosæ præsentiæ ac dominationi rex Anglorum nuncios eloquentes pavidus destinavit, supplicibus instanter precibus deposcens per spatium sibi tresdecim annorum pacis treugas concedi gratiose. Quorum insinuationibus clara consideratione plenius[1] intellectis, distulit paulisper supplicantibus annuere petita, rationibus asserens verisimilibus pacem firmissimam, sopitis bellorum tumultibus, inter partes perpetuo conservandam, regesque utriusque regni propriis libertatibus, legibus, et consuetudinibus inter gentes sibi subjectas in ævum perfrui et gaudere, excusso perhenniter cujuscunque servitutis jugo de cervicibus

Rex Angliæ petit treugas xiii. annorum a rege Scotorum, quos cum turpissima conditione optinuit.

[1] *plenius*] plinius or plunis, Ch.

A.D. 1323. The truce wth Scotland granted.

utrorumque regum et regnorum. Addunt insuper nuncii preces precibus intenti, et regem fortunatum humillimis flectunt instantiis, quem sæpius nequiverant flectere armis; et habita super propositis deliberatione, petita supplicantibus concessit, hac tamen conditione, quod nec rex Anglorum nec aliquis nomine[1] suo regni sui limites durantibus treugis præsumeret transire; sicque a rege potenti, treugis verecundiæ socordi concessis, præscripti nuncii regis Anglorum pernicibus dictis igminiose regressi sunt.

Ecce quomodo spiritus nequam terruit regem in manerio suo de Couwik.

Spiritus vero nequam, caput[2] totius iniquitatis, qui sibi obtemporantibus quandoque fallaciter assistit blanditiis demulcendo, quandoque terrores timores incutit formidabiles comminando, hic igitur circa festum sancti Johannis Baptistæ in tempestate furoris et turbine tenebroso manerium de Couwik,[3] non longe distans a cœnobio de Selby, ubi rex cum nequissimo consiliario suo Hugone Dispensario juniore tunc temporis degebat, his modis aggressus est. Primo locum illum et manerium hora nona, rege cum suo parasito in mensa prandente, obtexit subito caligine tenebrosa;[4] ita quod in aula ministrantes præ nimia obscuritate vix discumbentes possent intueri. Irruit etiam secundo in ipsa nigredinis densitate cum tanto impetu, ut quercus miræ magnitudinis cæterasque arbores radicitus avulsit, quasdam vero in duo per medium distorquens et quasdam a summo usque deorsum findebat, ac omnia in altum aera volando sublevans frustratim confugit. Tertio horribili fragore in aquis circumfluentibus impetum suæ nequitiæ tam violenter ab alto præcipitavit, ac ipsas aquas a profundis alveorum ferens in sullime ac ultra domos manerii et circa crepidinem annorum[5] respergens, ut

Supernatural darkness and wind.

Water-spout.

---

[1] *nomine*] nomini, Ch.

[2] *caput*] so Cleo.; apud, Ch.

[3] Cowick, near Snaith, Yorkshire.

[4] *tenebrosa*] tenebroso, Ch.

[5] *annorum*] sic Ch.; ampnorum, Cl.; qu. amnium.

A.D. 1323.

visibus intuentium profunda gurgitum aquis videbantur carere. Talibus ergo signorum indiciis rex cum suis turbatus et conterritus locum continuo deseruit, vita pæne desperatus.

Escape of the younger Roger Mortimer from the Tower, 1 Aug.

Cum inter tot malignorum spirituum formidales terrores fraudesque perversorum hominum flexuosas in malis agendis continua meditatione regis intentio volveretur,[1] ac dum vidisset necem baronum iniquis placere, misit rex crudelis ministros detestabiles ad Turrim Londoniarum, ubi Rogerus et Rogerus de Mortuo Mari compedibus habebantur constricti, ut denuo majori artarentur supplicio dolentes, *volens* post paucos dies juniorem Rogerum *producere populo* et acerba morte dampnare. *Cumque producturus eum esset* rex, ecce *in nocte* sancti Petri ad Vincula Spiritus Domini astitit et gratia ejus affuit in habitaculo carceris, tactoque[2] corde Rogeri *excitavit eum dicens,* "*Surge velociter et sequere me.*" Et egressus *sequebatur eum, quia verum est quod fiebat* per Christum; non ergo *æstimabat se visum videre. Transiens*[3] *autem primam et secundam custodiam* pervenit ultra Thamense flumen, et equum quem ibidem paratum invenit protinus ascendens, iter versus mare meridianum properanter captavit. Quo perveniente, optato præsidio cujusdam naviculæ continuo gaudebat,[4] et introgressus ad cognatum suum comitem[5] Hanoniæ prosperis flatibus transvectus est. At Rogerus *ad se reversus dixit,* "*Nunc scio vere quia misit Dominus* misericordiam suam et *liberavit me de manu* regis *et de* "*omni expectatione plebis* Anglorum;" et sic mortem dicti Rogeri ad tempus fortuita evasio prorogavit.

Act. xii. 4, 6-11.

Extortion and cruelty of the King.

Diris quoque tormentorum suppliciis ac morte sævissima sub invisa proditione terræ primoribus ad nihilum redactis, circa cæteros plebis sic regis vesania

---

[1] *volveretur*] volveritur, Ch.
[2] *tactoque*] tacitoque, Ch.
[3] *Transiens*] Transeans, Ch.
[4] *gaudebat*] gaudebit, Ch.
[5] William I., count of Hainault

A.D. 1323. vehementer excanduit, quod nec mediocrum quemquam seu intimorum posset ejus intuitus recte contemplare.

Extortions of the king through the country. Crevit in eo siquidem indies fervor cupiditatis et avaritiæ, super quibus repentina festinatione una cum suis justiciariis, sed verius tortoribus, circa festum sancti Michaelis et deinceps per comitatus Cestriæ, Lancastriæ, Notinghamiæ, Derby, Warwyk, Staffordе, Wygorniæ, Gloucestriæ, et Herefordiæ procaciter discurrens, illosque spoliis et extortionibus diabolicis ad tantam[1] inopiam reduxit et captivitatem quod vix aut nunquam ad statum pristinum respirabunt. Nam præter viam juris et justiciæ per figmenta falsitatis, ex quibusdam comitatibus nongentas, ex aliis octingentas vel septingentas, de aliquibus sexcentas, vel ad minus libras quingentas, rapuit truculenter et abduxit, unde ex præmissis et aliis prædis maledictionis violato sacramento in sua[2] coronatione regno et Ecclesiæ præstito, tantam sibi thesauri copiam in brevi congesserat inique quod nullus præcedentium regum acervo consimili gaudebat temporibus retroactis; thesaurizavit enim thesauros inæstimabiles; dives in ipsis, ignoravit cui congregavit ea pauper orbatus amicis. Madefactus cruore justorum rex, ac sitibundo corde ruinam affectans reliquorum, nec potuit vorago suæ cupidinis immensitate[3] regni thesaurorum, propria crudelitate[4] congestorum, exsaturari, quin etiam apponeret *manus ut affligeret* non *quosdam de Ecclesia*, sed universos pontifices suæ malignitatis ferocitate confunderet aut ipsos regno[5] immisericorditer exterminaret.

Act. xii. 1.

His injuries to the church. Privaverat enim his temporibus fraudulenter in contemptum Christi et Ecclesiæ atque sedis Apostolicæ, non præter notam excommunicationis, ecclesias juribus

[1] *tantam*] tantum, Ch.
[2] *sua*] suo, Ch.; sui, Cleo.
[3] *immensitate*] immensitas, MSS.
[4] *crudelitate*] crudelitates, Ch.
[5] *regno*] regne, Ch.

A.D. 1328.

et libertatibus suis, et maxime Lincolniæ,[1] Wintoniæ, et Herefordiæ episcopos omnibus globis temporalitatis cæterisque bonis violenter expoliavit, super quibus clam inter sceleratos crebro furiosos composuit applausus et ridiculosos.[2] Cumque lætabatur in his quæ male fecerit et exultasset in rebus pessimis, fecit parliamentum suum cleri et populi regali edicto publice convocari, ut circa festum beati Petri in cathedra, remotis quibuscunque dilationum obstaculis, accersiti apud Westmonasterium occurrerent, præsentiæ regis assistendi; sperabat namque firmiter infelices tractatus, quos clanculo seorsum in cameris cum suis agitabat in dispendium regni, ad finem pro voto perducere adoptatum. Convenerunt igitur omnes et singuli tempore et loco juxta regis edictum præfixi[s], in præsentia ipsius assistentes; exigebat ab universis rex infinitam thesauri copiam ad redemptionem domini Johannis de Britannia comitis[3] Richemundiæ, in carcerali custodia regis Scotorum diu existentis. Petiit insuper tam a clero quam populo certam contributionem nimis onerosam sibi præstari, in subsidium ut asseruit periculi rerum gerendarum et laboris futuri. Qui omnes et singuli, quasi vir unus, frivolas exactiones necnon extorsiones iniquitate plenas intelligentes, constanter petita negarunt, certisque ac veris argumentis asserentes[4] statum omnium et singulorum ad tantam inopiam fore devolutum, quod nec regi nec sibi ipsis in aliquo licet in modico quiverant subvenire. Sed regis clementiam unanimes devotis precibus inst[ant]er supplicantes, quatinus illorum indigenciis ab haustis thesauri copiis dignaretur misericorditer ex mutuo aliquid impendere juvamen, ut cum

Parliament at Westminster, Feb. 22.

Demands of the king.

Quomodo rex congregavit thesaurum infinitum a clero, primatibus, et populo.

[1] *Lincolniæ, Wintoniæ*] Lincolniensis, Wintoniensis, Ch.

[2] *ridiculosos*] rudiculosos, Ch.

[3] *comitis*] comes, Ch.

[4] *asserentes*] asserentis, Ch.

A.D. 1323. The parliament prolonged, and continued injuries done to the church.

tempore prosperitatis arrideret [1] eis fortuna felicior suis imposterum obtemperare præceptis bona fide pollicentur. Super quibus responsis indignatus rex, jussit vanis dilationibus parliamentum illud longius protelari, ut assistentes laboribus et expensis fatigati suis desideriis acquiescerent licet inviti. Cæterum vero non destitit ipsius impietas ecclesiasticis [2] viris et maxime prælatis injurias irrogare, bona illorum diripere et confiscare, ecclesiasticas libertates et immunitates infirmare, patrimonia sanctorum occupare et detinere, ipsos quoque ad vetitum examen pertrahere, ac in responsis in Christi contemptum et justiciæ Suæ justiciariis assistere, prætermisso juris ordine, violenter compellebat; nec immerito [3] si ista seu graviora paterentur prælati, *videntes angustias* ovium Christi et Ecclesiæ crebro ab impiis eisdem illatas, et diu *deprecarentur* eos, nec *audierunt; iccirco venit super* eos *tribulatio* nimis amara.

Gen. xlii. 21.

Proceedings of Charles IV. against certain of the Gascons.

Sub his quoque temporibus dum in regno Anglorum flexibilis falsitas justiciam confundebat, sæva crudelitas innocentiam laniabat, tunc vorax avaritia largitatem absorbebat, Carolus rex Francorum ad quosdam graves excessus Gavasconensium puniendos, in contemptus regiæ majestatis nuper in terra sua commissos, opem et operam juxta juris exigentiam diligenter impendebat; fecit enim transgressores in curia sua publice proclamari contumaces, et rebelles clarescentibus culpis per viam juris utlagari, ac etiam si congruo tempore sibi præfixo post monitionem eis factam curiæ suæ judicio stare contempserint, omnes singulos malefactores proposuit legis sententialiter exhæreditare. Favebat enim in præmissis clam regi Francorum pars maxima primorum Guasconiæ propter

---

[1] *arrideret*] arridere, Ch. There is a blank in the MS. after this word. Cleo. has arridente, omitting cum before.

[2] *ecclesiasticis . . . prælatis*] ecclesiasticos viros et m. prælatos, Ch.

[3] *immerito*] invento, Ch.

tyrannidem, avaritiam, et socordiam regis Anglorum. Et dum in præscriptis cæterisque lubricis vitiis regis Angliæ defluxerant mores et vita, fecit ipsum rex Francorum suis apicibus evocari, ut sibi pro Guasconia cæterisque terris suis, infra potestatem regni Francorum existentibus, certis locis et temporibus homagium ut alias suo prædecessori fecerat, justicia mediante, præstaret. Quibus auditis ac plenius intellectis, constanter in animo statuit, firmavit rex Angliæ connexis complexis fraudibus obviare, vel sub morosa dissimulatione requisita prorogare. Transactorum nempe ac subsequentium gestorum assiduitate perversorum non veritus rex indignationem provocare divinam, quia ipsius feralis[1] rabies non pepercit locis vel ædibus sacris, prælatis vel aliis inferioribus ordinatis, sexui vel ætati, sanguinis nobilitati, ducum præclarissimorum ingenuitati, senum venerandæ canitiei, juvenum strenuitati, matronarum et viduarum indigentiæ, pupillorum et orphanorum necessitati, defectibus et miseriis incarceratorum, sed omnibus [im]misericors et ferox, addens lamentabiles afflictis dolores, nulli unquam bonorum profuit, sed præter iniquos omnibus nocuit, gratiam et misericordiam atrox subtrahens, omnibus faciem ejus quærentibus in veritate.

A.D. 1323.

Rex Franciæ evocari fecit regem Angliæ ad faciendum homagium sicut prædecessori suo fecerat pro Wasconia, etc.

Nota mores regis E., etc.

Et omnibus præter iniquos nocuit.

Anno Domini millesimo CCCXXIV°. Agebat rex circa partes Londoniarum his temporibus, et apud Westmonasterium in consiliis secretisque tractatibus quos credebat suis desideriis præstantiores[2] apparere, ac etiam quædam negotia, quibus jugiter prius insistebat, certis de causis suspenderat et commisit dilationi, eo quod status Gausconiæ plurimum vacillans urgebat ipsum ad ejusdem intentionem suam studiosius versare. Præmiserat namque germanum suum Edmundum comitem Cantiæ juvenem et archiepiscopum[3] Dubli-

Edmund, earl of Kent, and the abp. of Dublin sent to the king of France.

[1] *feralis*] feraris, Ch.

[2] *præstantiores*] præstantioris, Ch.

[3] Alexander de Bicknor.

A.D. 1324. nensem cum certo numero militum præsentiæ regis Francorum, ut sermonum industria promissionumque pulcritudine, juxta quod in quibusdam commissionibus sibi factis plenius continebatur, aut regis animum Francorum super exactis suaviter lenirent, aut ipsius propositum ab incepta prosecutione penitus diverterent, si quivissent. Dum igitur præmissi nuncii diligenter suæ legationis fungebantur officio, ac circa sibi injuncta suarum virtutibus commissionum vigilantius utebantur, pœnituit regem Anglorum, cujus erat consuetudo serotinam pactionem in crastinum violare, tam diffusas commissiones suis legatis annuisse, tota cordis intentione diligenter meditabatur, qua sorte præscriptas commissiones cautius posset infirmare et penitus revocare. Quod cum regis desiderium ad plenum innotuit legatis prædictis, ipsam fortunæ commiserunt legationem, secedentes in Guasconiam sub tuitione regis Anglorum. Fecit interea rex Angliæ omnem militiam[1] regni certis insinuationibus publice convocari ut aliquam summam ab ipsa pecuniæ callidus extorqueret, vel ad resistendum in Guasconiam incursionibus Francorum in vanum ex collecta fortitudine dirigeret expeditionem militarem. Quod cum intellexisset militia, inter[2] incudem et malleum exposita, regis desiderium undique dolosum, primo constanter exactioni resistebat, injurias et fraudulentas extorsiones minus juste sibi et suis hactenus illatas; transfretationi tamen juxta servitia regi debita consentientes, dummodo rex in eventu cum suis personaliter exercitui præstaret ducatum. Ea vero tempestate primorum consultu direxit ad partes transmarinas rex Almaricum de Valencia comitem de Penbrok, virum siquidem ad quæque nefaria peragenda juxta suæ propinquitatis nequitiam continue

The king repents of the full powers he had given to the envoys.

Summons for the defence of Gascony.

---

[1] *militiam*] malitiam, Ch.

[2] Μεταξὺ τοῦ ἄκμονος καὶ σφύρας. See the note on Matt. Par. iv. p. 371.

paratum, regis Francorum præsentiæ nuncium super dictis negotiis assistendum, ut ejusdem regis Francorum animum ab inceptis revocaret, vel ipsius benivolentiam affectui regis Anglorum vanis blanditiis inclinaret. Quo perveniente, ac juxta proposita suorum verborum responsis acceptis, per Pykardiam rediens ad quoddam municipium Mivilla, id est dimidia villa, nuncupatum, tribus leucis a Compyne distans, in vigilia sancti Johannis declinavit pransurus, ubi Christus voluit *virum sanguinum et dolosum non dimidiare dies suos*; sed finita refectionis hora thalamum ingreditur deambulando, statim in atrio corruit, ac sine confessione et viatico salutari infelicem animam subito in solo sufflavit. Asserebat enim fides credentium perpetuam hanc ruinam, sicut cæteris iniquis, vexatione spiritus maligni sibi accidisse, propter sanguinem justorum quem inter se rei et iniqui studiosa falsitate nuper effuderunt. Dum ergo dampnabiles casus recenter ultio divina reduxit super iniquos, præcepit rex apud Plumthethe classem Quinque Portuum universam congregari, quam victualibus et viris onustam disposuit contra incursiones Francorum in Guasconiam transmittere cum effectu; sed quia voluntates[1] occurrentium præmissæ transfretationi electorum penitus rex discordes invenit, ipsam expeditionem usque ad tempus dedignanter prorogavit.

A.D. 1324.

Aymer de Valence sent to the French king.

Obiit Almaricus Valence comes de Pembrok.

Ps. liv. 24.

The fleet at Plymouth.

His quoque temporibus *apposuit* Deus *iniquitatem super iniquitatem* Roberti de Baldok, Alchimo[2] scelerato non inferior conditione, qui primorum et patriæ semper sitiens ruinam amore dominandi. Hic a summo Pontifice ob multitudinem scelerum suorum in pleno consistorio publice coram sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ cardinalibus cum omnibus secum communicantibus excommunicatus, omnibusque beneficiis

Ps. lxviii. 28.

Robertus Baldok, regis consiliarius, excommunicatus est a domino Papa.

[1] *voluntates*] voluntatis, Ch.

[2] v. 1 Maccab. vii. 5, 9, etc., above, p. 206.

A.D. 1324. ecclesiasticis privatus et inhabilitatus, ac ipso in eodem statu consistente, cancellarius permansit regis Anglorum, quam vero sententiam Papa in scriptis redigi fecit, ac super portas civitatis Avinionis ad commune spectaculum totius Christianitatis et ignominiam dampnati contigi præcepit.

Truce between the king and Robert Bruce.

Præcesserat igitur anteriores casus et proximos contumeliosa captio miserabilium treugarum inter dominum Robertum de Bruys regem Scotorum et Edwardum regem Anglorum, qui per interpositas personas ac sequenti conditione in unum convenientes, ut[1] per tresdecim annos subsequentes[2] rex Robertus regnum Scotorum cum omnibus pertinentiis et juribus suis, hominibus, et rebus pacifice ac pleno jure libere possideret, solutus ab omni dominio, servitute, et subjectione antiquis et præclaris regibus Anglorum[3] . . . socordiæ[4] maculis respersus suis staret obprobriis et dampnis, borealibusque regni sui limitibus contentus, castra sua in his oris consistencia simplicibus ad majorem hostium securitatem custodibus arbitrio partium relinqueret, omni robore virorum et victualium evacuata, nec ipsa castra durantibus treugis alicujus suggestu instaurare præsumeret, ne aliquando sinistra suspicione hostes commoti ad redivivos provocarentur incursus.

Ransom offered to Robert Bruce to free John of Bretagne.

In his vero temporibus dum felices fortunæ domino Roberto favebant regi Scotorum, inseparabilis quidem ignavia regis Anglorum successus regebat; optulit devote rex Anglorum domino regi Scotiæ munera thuri et auro comparanda, summam videlicet quatuordecim milium marcarum pro redemptione domini Johannis de Britannia comitis Richemundiæ, ut a carcerali custodia libere sineretur[5] abire; pro cujus

---

[1] *ut*] et, MSS.

[2] *subsequentes*] absentes, MSS.

[3] Some words seem to be omitted; perhaps "data, et ut rex Anglorum."

[4] *socordiæ*] vecordiæ, Cleo.

[5] *sineretur*] finiretur, Ch.

liberatione dominus Papa una cum rege Francorum suas literas deprecatorias et nuncios disertos regi Scotorum nuper delegerunt. Ad quorum instantiam idem rex prædictus remisit domino Papæ duo milia marcharum totidemque domino regi Francorum; reliquum vero præscriptæ pecuniæ suis gazis accumulavit, ac sic licet reus et indignus idem comes restituitur pristinæ libertati.

A.D. 1324.

Ransom and release of John of Bretagne.

Reluctante siquidem, licet incassum, solito more contra verit[at]em et justiciam rege Anglorum, eo clarius quo sua via contempsit mandata regis Francorum, debitum negando sibi homagium pro terris suis Gasconiæ, Ageniæ, et comitatus Pontivi, super quibus habito parliamento cum juris processu in curia Francorum, a comitatu præscripto et ab Agenna propter suam contumaciam, justicia exigente, rex Anglorum abjudicatus est, quas quidem terras cum omnibus suis juribus et pertinentiis rex Francorum protinus seisire præcepit; direxit insuper rex Francorum avunculum suum Karolum comitem Valosiæ cum exercitu valido et copioso in Guasconia, ut insolentias injuriantium aut previa ratione compesceret seu illorum incursiones bellorum strepitu declinaret. Cujus terræ limites potenter ingressus, quorundam castrorum fortitudinem et villarum munitiones exercitus sui virtute cepit viriliter et occupavit, et quicquid ipsius industria vel strenuitate suorum adquire[re] poterat, imperio regis Francorum continuo subjecit.[1]

Rex Angliæ abjudicatus est a Pontivi et Agennæ comitatibus per regem Franciæ.

Charles of Valois invades Gascony.

Efferbuit igitur nimium regis Anglorum furor ex casu præmisso, effrænata præceptione continuo prolata; jussit omnia bona mobilia et immobilia quæcunque religiosorum omnium exterarum terrarum nationum infra limites Angliæ consistentium, cujuscunque status exstiterint vel conditionis, absque personarum acceptione, in ultionem rerum amissarum in manibus suis

The king seizes the property of foreign monks.

[1] *subjecit*] subiecit, C[1].

A.D. 1324. capi protinus et seisiri, constituens prælatis ex his annonam et illorum statui nimis brevem, tres videlicet per septimanam solidos sterlingorum ac religiosis singulis eisdem subjectis octodecim denarios consimilis monetæ, sacra lædens in præmissis, statum confundens religionis, divinum obsequium diminuendo, quibus indignationem sceleribus Omnipotentis Dei Sanctorumque suorum incurrere non formidabat. Nec movendi sunt, ut reor, nimium super præmissis discretorum, si rex in furore suo gentibus exterarum regionum et ignotæ linguæ crebras injurias intulisset, cum generosæ reginæ consorti suæ dampna graviora crudelius irrogasset. Nam ut verius credebatur, in contemptum suæ propaginis bonis omnibus et familia sine causa furibundus privavit, et quasi unam ancillarum gratia nudatam custodiæ[1] æmulorum vigilanti[2] deputavit. Direxerat namque rex Angliæ certis vicibus nuncios suos discretos et illustres præsentiæ regis Francorum pro pace reformanda, qui omnes vacui et sine honore, negotiis infectis, ad Angliam redeuntes, ejusdem pacis compositionem inter partes diutius vacillantis aliorum prudentiis penitus reliquerunt finiendam.

Rex violenter seysivit bona ecclesiastica, statuens prælatis et viris religiosis certam annonam.

O quam ingrate rex tractavit reginam suam.

Ambassadors sent to France return with nothing effected.

Sub annorum præteritorum labenti circulo, per satellites Sathanæ, judices iniquos, primoribus colonisque regni Anglorum ad nudum expoliatis, prout series rerum gestarum in præcedentibus clarius demonstrat, statuit denuo rex toto cordis affectu equos et jumenta consimili sententia spoliationis cum effectu condempnare, ut animalia bruta per diversas regni partes constituta[3] in jubis et caudis per tonsionem injuriam sentirent eandem quam domini sui primitus in suis substantiis passi sunt ob sceleratorum falsitatem. Jusserat namque caudas brutorum et jubas forcipibus

Rex tonderi fecit jubas et caudas equorum.

---

[1] *custodiæ*] custodis, Ch.; custodiis, Cleo.

[2] *vigilanti*] vigilam, Ch.; ingloriam, Cleo.

[3] *constituta*] constitutas, Ch.

continuo tonderi, ac pilos ex his collectos ad machinas contra debellantium incursiones componendas Londonias festinanter deferri, sperans victoriam in caudis animalium de hostibus reportare, qui nec armorum insignia sibi resistentium ausus fuerat eminus contemplare. A.D. 1324.

Louis of Bavaria elected emperor.

Extincto, proth dolor, per virus Jacobinorum imperatore clarissimo et Dei cultore Henrico, prout series præteritorum plenius demonstrat, majores imperii, ad quorum nutum imperatoris futuri de jure spectabat electio, in . . .[1] convenientes ac de digno tanti honoris . . .[2] diligenter tractantes, virum providum ac militem virtutibus præstantem, Lodowycum videlicet de Bavaria, imperiali majestate per omnia dignum, in ipsa tamen electione pro quadam parte variantes, tandem elegerunt. Cujus quidem electioni Papa totis viribus obsistere toto conamine nitebatur, eo quod tantæ dignitatis excellentia dominum Robertum, nomine tantum regem Siculorum, licet indignum, affectabat sublimare. Quocirca idem summus Pontifex ad subvertendam penitus ejusdem electionis seriem quosdam processus contra ipsum electum ac suos electores ordinavit, ac sententias quasdam juri contrarias in personas electioni faventes publice fulminavit. A quibus gravaminibus imperator consilio discretorum ad proximum concilium generale et Papam futurum constanter appellavit. Favebat siquidem imperatori gratis in rebus gerendis tota nobilitas Theotonicorum [et] universa Italicæ gentis, quarum vallatus auxilio, simul et instructus consilio, cæteris nationibus credebat se clementius imperare.

Opposition of the Pope, who endeavoured to raise Robert, king of Sicily, to the empire.

Cruelty of the king.

Cum igitur mores et vita claræ nobilitatis ac ingenuitatis[3] rectaque consilia et honoris opera regis erroribus suorumque fautorum nequitiis[4] graves jugiter

[1] There is a blank in the MS. after this word. The place was Frankfort.

[2] There is a blank also here; probably *successore* is the missing word.

[3] *ingenuitatis*] ingenuitatis, Ch.

[4] *nequitiis*] nequicies, Ch.; nequitias, Cleo. See these words repeated below in p. 229.

A.D. 1324. in tantum apparerent, instinctu continuo loquentium iniqua, rex ultimam in reliquos regni majores, mediocres, et infimos, ac etiam in viros ecclesiasticos cujuscunque conditionis exstiterant, atrocissima crudelitate moliebatur vindictam, nulli parcendo commotus, sed in furore suo totum genus bonitatis et strenuitatis immisericorditer de regno proposuit exterminare.

Diriguntur in Angliam nuncii Papæ pro restituendis bonis ecclesiasticis et homagio regi Francorum faciendo.

His quoque temporibus dum in hujusmodi laqueis tribulationis et angustiæ . . .[1] miserrima conditio regni Angliæ, applicuerunt in Anglia duo viri ecclesiastici magni honoris et reverentiæ, sanctæ matris Ecclesiæ institutionibus plenius informati, archiepiscopus videlicet Vienensis[2] et episcopus Aurigianensis,[3] nuncii a domino Papa regi Anglorum, episcopis, et baronibus transmissi, ut ipsum regem sermonibus veritatis in Christo . . .[1] clementer informarent, atque ad pacem ecclesiæ justiciamque viris ecclesiasticis ac cæteris[4] omnibus tribuendam efficaciter inducerent, dominoque regi Francorum pro terris suis in partibus transmarinis juxta morem antecessorum[5] suorum regum Angliæ homagium debitum præstaret. Monuerunt etiam episcopos omnes et singulos ex parte summi Pontificis sub nomine pœnitentiæ, ut in tam pio labore cum effectu studiosius una cum ipsis evigilarent; sicque sibi injuncta feliciter juxta mandatum Apostolicum laudabili ratione prosequentes, a[b] incerta regis promissione spem firmam habentes, in præmissorum confirmatione negotiorum, ut verius credebant, expediti, ad propria lætantes remearunt.

Falsity of the king.

Rex igitur, cognito, nunciorum nullatenus promissa disposuit observare, immo cuncta consuetis fallaciis penitus adnullare, hoc pro more ducens in consuetudinem, quod sero pepigerat mane violabatur.

---

[1] There is a blank after this word in the MS.

[2] William of Laudun.

[3] Hugh, bishop of Orange.

[4] MSS. ins. *que*.

[5] *antecessorum*] ānorum, Ch.

Cum vero mores et actus ingenuitatis rectaque consilia et honoris opera regis erroribus suorumque fautorum nequitiis graves jugiter in tantum apparerent, ut, instinctu continuo loquentium iniqua, rex ultimam tacite moliebatur vindictam[1] in reliquos regni majores, verum etiam in reginam sibi adlaterantem virus suæ malitiæ refundere conabatur. Nam sinistro suggestu [eorum] qui cunctos immisericorditer exterminare cupiebant, accepit rex quod si regina super pacis reformatione, cæteris nunciis quibuscunque subtractis, præsentiam suam fratri suo domino Karolo regi Francorum supplex intulisset, optatum finem subortæ discordiæ incunctanter impetrasset. Super quibus verbis nimis crudelis[2] rex, favens falsitatibus æmulorum reginæ, jussit ipsam reginam, quam nuper custodiis invidorum quasi unam de ancillis commiserat, ac familia bonisque omnibus furiose privaverat, itineri se præparare cum effectu. Quam transfretationi dispositam, simplici comitiva protectam, ad mare direxit. Qua cum pervenisset ac marinas evectiones paratas reperisset, navem[3] ascendit, et nono die mensis Martii æquora sulcando pontum transivit. Quæ cum in conspectu fratris sui regis Francorum apparuisset, in omni gloria et honore ab universis regni primoribus excepta est. O vesana stultitia regis Anglorum, a Deo et hominibus[4] cunctis reprobanda, qui sibi propriam infamiam et concubitus illicitos peccatis plenos non dilexisset, nequaquam tam generosam regni consortem et dulces amplexus conjugales in contemptum generis sui a latere suo removisset! Rex igitur Francorum eandem mensuram, quam rex Angliæ Francis in obsequio reginæ Angliæ existentibus mensus fuerat, universos amovendo, Anglis omnibus in regno Francorum cum ipsa regina proficiscentibus intulerat, cunctos proscri-

A.D. 1324.

Repeated from above, pp. 227, 228.

Rex privavit reginam bonis suis, et ipsa cum paucis transfretans ad fratrem suum regem Francorum ab omnibus honorifice recepta est.

Rex Francorum in ultionem reginæ Anglicæ proscribit Anglicos.

---

[1] There is a blank in the MS. after this word.

[2] *crudelis*] crudeliter, Ch.

[3] *navem*] navum, Ch.

[4] *hominibus cunctis*] omnibus gentibus, Ch.

A.D. 1324. bendo. Interea vero rex Anglorum ignominiosos contemptus in depressione pauperum et religiosorum præmeditatus, domos et elemosinarias eorum statuit prehendinationes scurrarum et canum suorum.

Parliament at Winchester.

Anno Domini millesimo cccxxv°. Ad partes transmarinas consilio malignantium et loquentium iniqua modo præmisso nuper directa regina, vel ut verius dicam, invidiæ famulo in exilium acta, præcepit rex parliamentum suum ab universis magnatibus regni in quindena Paschæ apud Wyntoniam convocari. In quo diligentius quæsivit ab universis quid secundum Deum et veritatem pro statu regni Anglorum in causis variis diu agitatis inter ipsum et Karolum regem Francorum præstantius foret agendum.[1]

Magnates consulunt regi homagium facere.

Qui omnes concorditer in unum convenientes et neminem proprio jure ipsorum consiliis privare volentes, regi bona fide consilium laudabile præbuerunt, ut idem rex, honore vallatus et gloria, mare transiret, ac domino regi Francorum debitum homagium præstaret, prout suis antecessoribus[2] alias præbuerat temporibus retroactis. Adquievit ergo rex sententiis magnorum, prout spoponderat, placido vultu; per sua verba tamen erga ipsum semper delituit "anguis in herba." Soluto denique parliamento prædicto, egrediuntur comites et barones universi. Rex vero cum suis versus Doveriam profectus est, ducens secum Edwardum filium suum primogenitum et legitimum regni hæredem. Quo fidissimorum[3] juxta regni consilium perveniente, famulisque[4] suis regio more dispositis transfretationi, præcepit rex quosdam præcedere trans fretum, donec super amissione ducatus Guasconiæ cum suis fautoribus a veritate repulsis latenter iniquitate plenus pro voto tractaret. In cujus quidem tractatus primordio perversum est et abjectum juxta desiderium veritatis

Virg. Eclog. iii. 93.

The king goes to Dover with his son.

---

[1] *agendum*] augendum, Ch.

[2] *antecessoribus*] so Cleo.; successoribus, Ch.

[3] *fidissimorum*] fidissime, Cleo.

[4] *famulisque*] familusque, Ch.

desertorum laudabile consilium regni honorem quærentium, super transitu regis in parliamento apud Wyntoniam nuper edito fideliter prolatum. Et agebatur inter eos clanculo de injuriis regi Francorum inferendis et callida præscriptione filii regis primogeniti et hæredis regni forma subscripta: Quod rex videlicet novis rescriptis cartarum præmissum ducatum Guasconiæ, quo penitus caruerat, conferret Edwardo filio suo prædicto, ut et ipse filius regis tanquam dominus præscripti[1] ducatus suam præsentiam domino regi Francorum avunculo suo cum consilio et communis sibi dispositis offerret, facturus homagium pro ducatu prædicto et cætera quæ de jure incumbebant juxta considerationem regis et regni Francorum. Transvecto denique cum sibi adjunctis ad vota disponentium circa festum decollationis Johannis Baptistæ filio regis prædicto, comparuit in curia personaliter Francorum prædicta coram rege ac paribus curiæ regni prædicti, homagioque facto juxta consuetudinem ejusdem curiæ hactenus approbatam, dux Aquitanium filius regis Anglorum publicis vocibus acclamatus est. Cumque cognovisset universa nobilitas regni Francorum matrem et filium sub hujusmodi velamine proditionis in contemptum generis sui tam impudenter exulatos, alto cordis intrinsecus dolore contacta, matris in diversis patientiam collaudans, filii decorem et pulcritudinem admirans, utriusque generositati pietatis visceribus ob lineam nobilium regum progenitorum suorum compatiens cordis affectu, promittens ex se speratum auxilium suorum dispendiis in brevi profuturum. Dum igitur in his et horum similibus nobilium intentio studiosius versabatur Gallorum, ut probitas militaris aggressus electorum vindictam in brevi sumeret de nequitiis proditorum Angliæ pro loco et tempore oportunis, surrexit quidam vir, haud ignobilis, sed præsumptuosus, Rogerus Belers nomine, quem generosa progenies dominus Thomas comes Lancastriæ *de pul-*

A.D. 1325.

Arrangement for Gascony to be conferred on Edward, the king's son.

Aug 29.

Edwardus primogenitus regis fit dux Aquitanniæ et homagium fecit regi Francorum.

Roger Belers.

1 Reg. ii. 8.

[1] *præscripti*] præscriptu, Ch.

A.D. 1325. *vero suscitavit egenum et de stercore pauperem erexit*, ac multis divitiis affluenter ditavit et honoribus sullimavit, qui postquam nequissima sua proditione cum cæteris proditoribus suæ conditionis dominum suum innocentem crudeli morti[1] tradidisset, consiliis regiis applicatus. Et tum ad honores insolitos se subito conspexit in sublimi provectum. Scaccarium domini regis apud Westmonasterium, prima sui institutio[ne] semper indivisum, superba sui præsumptione in duas partes dividi procuravit, ut et idem in dolore et angustia cunctis agentibus coram ipso medietati præsideret, reliquam vero partem cæteris baronibus permisit regendam. Qui cum in suis agendis *maledictionem induit sicut vestimentum, lacumque* domino suo *aperuit et effodit eum, convertebatur dolor ejus in caput ejus*, et *in verticem ipsius iniquitas ejus descendebat*. Nam circa festum Purificationis beatæ Mariæ juxta manerium suum de Kyrkeby in ultionem sanguinis justi quem ipse prodiderat, in capitis sui abscisione[2] condignam suis iniquitatibus merito recepit pro labore mercedem.

Ps. cviii. 18.

Ps. vii. 16, 17.

Roger Belers slain at Kirkby (Leicestershire), Feb. 2.

Finis cronicarum R. de Reding monachi de Westmonasterio et inchoatio Adæ Merimouth sancti Pauli.

Sicque[3] frater Robertus de Redinge, quondam monachus ecclesiæ beati Petri Apostoli Westmonasterii, cronicarum,[4] vitæ quoque suæ, finem conclusit. Et in præmissis magister Adam Murimoth, olim canonicus ecclesiæ sancti Pauli Apostoli Londoniarum, qui texuit[5] ab anno regni regis Edwardi secundi post conquestum sexto[6] usque ad annum regni regis Edwardi tertii filii ejusdem vicesimum, luculentius procedit.

Return of the queen, 1 Aug.

Adhuc[7] eodem anno in natali solo dicta regina cum filio suo Edwardo, Edmundo comite Kantiæ, Rogero de Mortuo Mari, ac aliis nobilibus, circa gulam

[1] *morti*] morte, Cl.
[2] *abscisione*] abscisionem, MSS.
[3] This is in a different hand.
[4] *cronicarum*] om. Cleo.
[5] *texuit*] vixit, Cleo.
[6] *sexto*] written over erasure.
[7] The hand changes again here.

A.D. 1325.

Augusti consuluit in manu forti ad Angliam reverti, propter quod exercitum fortem et classim validam adunari jussit; igitur post Assumptionem beatæ Mariæ celebratam juxta Walliam, de adventu dominæ Isabellæ reginæ, filii sui Edwardi, et exercitus eorum a partibus transmarinis aura volitante, idem a suis secretioribus petiit consilium rex Edwardus, nec securius audivit quam morari ibidem usque post applicationem eorum. Tandem circa festum sancti Michaelis prædicti cum comite Cantiæ Edmundo, Rogero de Mortuo Mari, ac aliis nobilibus Angliæ profugatis, fulti comitiva domini Johannis [fratris] comitis Hanoniæ et aliis stipendiariis diversis, apud Orewelle in portu de Herewich Angliam intrarunt, et apud Waletone[1] morabantur. Statim comites Marescallus[2] et Lancastriæ[3] cum baronibus ac militibus eis adhæserunt, prælati fere omnes, præcipue tamen episcopi Lincollniensis, Herefordensis, Dublinensis, et Eliensis, qui cum eadem regina magnum exercitum congregaverunt, archiepiscopo Cantuariæ cum aliis eis pecuniam ministrante. Rex vero hæc perpendens et quod communitas illis adhæsit, cum duobus Dispensatoribus, Roberto Baldok, et aliis secretioribus suis versus Marchiam Walliæ se transtulit, et venit Gloucestriam, postea Strogoyl, ac dimisit dominum Hugonem Dispensarium ad custodiam villæ de Bristollia, posuitque se in aquam cum Hugone Dispensatore filio, Roberto Baldok, ac aliis paucis. Regina vero cum filio et exercitu suo insequebatur per Oxoniam,[4] ubi episcopus Herfordensis prædicavit de adventu prædictorum ad auferendum malum regimen a regno. Crevitque indies dictæ reginæ exercitus per adventum dominorum Percy,[5] Wake,[6] ac aliorum borialium et marchionum.

15 Aug.

The king hears of her arrival.

Adam of Murimuth, p. 46 (Thompson).

Regina cum filio suo revertitur in Angliam gloriantler.

The king with the Dispensers and R. Baldok goes to Gloucester.

The queen's party increases.

---

[1] *Waletone*] Wastone, MSS. *Walton on the Naze.*

[2] Thomas of Brotherton

[3] Henry, brother of Thomas earl of Lancaster.

[4] *Oxoniam*] Exoniam, Ch.

[5] Henry de Percy.

[6] Thomas Wake.

A.D. 1325.

Londonienses decollant episcopum Exoniensem.

Londonienses interim, spiritu diabolico ducti, Londoniis caput bonæ memoriæ domini Walteri Exoniensis episcopi xv. die Octobris cum aliis secretis regis amputantes, Gloucestriam reginæ miserunt, bona dictæ episcopi, Roberti Baldok, et aliorum regi faventium undique invadentes. Postea Turrim Londoniarum ingressi, omnes incarceratos liberant, quorum exemplo singulæ communitates regni quosque vinculatos absolvebant, fugitivos et bannitos ubicunque revocantes ministros dictæ Turris Londoniarum expellentes, sub nomine domini Johannis de Eltham filii regis, quem custodem civitatis et Turris nominabant, novos constituerunt, ipsis toto tempore rapinis, sacrilegiis, et homicidiis unanimiter vacantibus. Et regina transiens per patrias, villas, castra, aliaque bona dominorum injuste detenta hæredibus restituens, Bristolliam obsedebat, quam cito sibi redditam optinuit, ubi ad clamorem vulgi dominus Hugo Dispensarius pater tractus ac super communes furcas suspensus fuit. Adam of Murimuth, p. 48.

Regina restituit bona desolatis.

H. pater Dispensarius suspenditur.

Rex a regina capitur et comiti Lancastriæ custodiendus traditur.

Rex semper in aquis Sabrinæ latitans, demum Glomorgan applicitus, ibidem morabatur, cui regina direxit nuncios, comitem videlicet Lancastriæ, Willelmum de la Souche, et magistrum Resum Howel, qui adjutorio Wallensium mediante pecunia dictum regem, Hugonem Dispensarium, Robertum Baldok, et Simonem de Redinge ceperunt, de aliis non curantes; et custodiæ dicti comitis Lancastriæ regem liberarunt, qui duxit illum ad castrum de Kinelworthe, ubi hyemavit, et prædictos Hugonem Dispensarium, Robertum Baldok, et Symonem de Redinge reginæ Herfordiæ conduxerunt. Ante quorum adventum, procurante domino Rogero de Mortuo Mari, domini Edmundus Arundel, Johannes Daniel, Thomas de Micherdene fuerunt decollati ibidem. Postea Hugo Dispensarius filius tractus, suspensus, decollatus, et quarterizatus, cujus caput Londonias, quatuorque quarteria ad quatuor partes

Hugo Dispensarius filius et alii pro-

Adam of Murimuth, p. 50.

A.D. 1325.

Proditores suspenduntur.

Angliæ mittebantur. Fuit insuper Symon de Redinge tractus et suspensus, et Robertus Baldok contumeliis afflictus liberatur carceri episcopi Herfordiæ.

(Not in Murimuth.)

The king at Kenilworth.

Anno gratiæ MCCCXXVI°, Papæ Johannis undecimo, regni regis Edwardi ii. decimo nono et ultimo, tenuit idem rex Natale Domini apud Kilneworthe in ingenti tristitia, regina vero apud Exoniam in gaudio et luxu, quæ statim post Epiphaniam se divertit Londonias, ubi teneri fecit parliamentum. In quo ordinatum fuit quod ex parte regni tres episcopi, comites duo, abbates duo, quatuor barones, et de quolibet comitatu Angliæ duo milites, de civitatibus autem et magnis villis, præcipue de portibus, certus numerus personarum mitteretur regi, et sibi dicerent ac diligenter requirerent ut renunciaret regiæ dignitati et coronæ, permitteretque primogenitum filium suum regnare pro eo, alioquin sibi homagium sursum redderent, aliumque eligerent regem. Quibus auditis ipse cum fletu et ejulatu respondit, "Multum doleo quod erga populum "meum talia demerui, sed ex quo aliter esse non "potest, mihi placet quod filius meus toti populo ita "sit acceptus, ut mihi succedat in regno." His auditis, dominus Willelmus Trossel ait, "Et ego Wil-"lelmus Trossel, vice omnium Anglorum et totius "parliamenti procurator, tibi Edwardo reddo homa-"gium tibi factum in coronatione tua, et ex nunc "diffido te et privo omni regia dignitate, tibi de "cætero tanquam regi nusquam pariturus." Quo facto, nuncii redeuntes parliamento plenius quam[1] prius dicta fuerant, responsa retulerunt. Tota tunc communitas regni apud Westmonasterium congregata, Deum[2] voce magna collaudantes, ipsum juvenem Edwardum in regem promtissime receperunt.[3]

Adam of Murimuth, p. 50.

Regina Angliæ in Lond. fecit teneri parliamentum.

Edward II. is required to abdicate.

Rex privatur a regno et filius ejus in regem eligitur.

Higden, vii. 43, (vol. viii., p. 322, Lumby).

Dominus Willelmus Trossel nomine totius regni diffidit regem Angliæ.

Adam of Murimuth, p. 51.

Edward III. accepted as king.

[1] *quam prius*] priusque quam, Ch.; prius quam, Cle.

[2] *Deum . . . collaudantes*] not in Murimuth.

[3] At the end is "Liber Monasterii Westmonasterii."

APPENDIX.

I. Passages from the Eton and other MSS. not contained in the text of the Flores Historiarum.

II. Documents from the Additamenta (MS. Cotton. Nero D. 1) to which reference is made in the text.

III. Collation of the Pages in the various Editions of the Flores Historiarum.

APPENDIX I.

Passages from the Eton and other MSS. not contained in the text of the Flores Historiarum.

De nativitate Edmundi, filii regis.

MS. E. (Merton.)

A.D. 1245. Henry III. in London. Birth of Edmund, 16 Jan. Fire at Lyons.

Anno[1] gratiæ MCCXLV°, qui est annus regni regis Henrici tertii xxix., fuit idem rex ad natale Domini Londoniis. Die vero sancti Marcelli regina Alienora peperit domino regi filium, et vocatum est nomen ejus Edmundus. David princeps Norwalliæ castrum de Monhaut[2] destruxit. Comburebatur camera domini Papæ apud Lugdunum, in qua combustione carta regis Johannis de tributo annis singulis ecclesiæ Romanæ solvendo, sicut dicebatur, in cinerem est redacta.

Roman incomes in England taxed. Westminster abbey rebuilt. Deposition of Frederick II. The Welsh repressed.

Jussu regis per Angliam taxabantur redditus Romanorum, qui attingebant ad summam lx^a milium marcarum. In octabis Apostolorum Petri et Pauli per regem Henricum novum opus ecclesiæ sancti Petri Westmonasterii est inceptum. In festo sancti Johannis Baptistæ convenit multitudo maxima prælatorum ad concilium Lugdunense, in quo dominus Papa Innocentius imperatorem Fredericum, per procuratores, clericos, et milites reclamantem, perpetuo anathemate innodavit et privavit finaliter imperio, regno, omni dominio et honore. Rex Angliæ Walenses viriliter oppugnavit, firmans castrum de Gannoc, ad discursus Wallensium coartandos, a Wallia recedens postmodum

[1] These are the short summaries of the years 1245-1264, as given in the Merton MS. (E.)

[2] Montalt (Mold).

A.D. 1245. Deaths of Raymond of Provence and the Marshals. cum triumpho. Circa eadem tempora, comes Provinciæ Reymundus, pater reginarum Angliæ et Franciæ, et Walterus comes Marescallus et Anselmus frater ipsius de hoc seculo migraverunt. MS. E. (Merton.)

Moritur mater regis, Isabella.

Henry III. at Westminster. Death of David of Wales. Defeat of Conrad. Louis IX. tries to mediate. Canonization of S. Edmund. Deaths of Q. Isabella and Richard a. of Westminster.

Anno gratiæ MCCXLVI°, qui est annus regni regis Henrici tertii xxx.,[1] fuit idem rex ad Natale Domini apud Westmonasterium. Per idem tempus David princeps Nortwalliæ, nepos regis, sed adversarius principalis, cujus terram sub gravi tributo possidendam dominus papa Innocentius usurpavit, transiit ex hoc mundo. Eodem tempore Corradus filius Frederici, contra archiepiscopum Coloniensem et alios Alemanniæ nobiles, andagravio, quem Papa proposuerat in imperio substituere Frederico, et ecclesiæ firmiter adhærentes, guerram continuans, dum in eos impetum facerèt repentinum, victus recessit miserabiliter et confusus. Quapropter pater ipsius perterritus, procuratorem et mediatorem suum pro pace ecclesiæ impetranda, dominum Lodewycum, regem Francorum, apud Lugdunum summo pontifici destinavit, qui nullam gratiam a domino Papa pro eo poterat impetrare. Sub eisdem temporibus, Dominica videlicet proxima ante Natale Domini, dominus Papa beatum Edmundum, quondam archiepiscopum Cantuariæ, in sanctorum cathalogo fecit ascribi. Isabella mater regis Angliæ, et piæ memoriæ dominus Ricardus de Berkinge, abbas Westmonasterii, ab hoc seculo migraverunt.

Transfertur beatus Edmundus Cantuariensis archiepiscopus.

Henry III. at Winchester. Anno gratiæ MCCXLVII°. Fuit rex apud Wintoniam ad Natale Domini. Idibus Februarii in diversis

[1] *xxx.*] altered to xxxi.

MS. E. (Merton.) locis per Angliam factus est vehemens terræmotus, ædificia multa concutiens et subvertens. Andagravius, quem Papa desideravit ad imperium promovere, continuis bellicis insultibus Frederici imperatoris et Corradi filii sui, regis Alemanniæ, fatigatus, obiit in hoc anno. Pro cujus morte Papa contritus, quatuor cardinales contra memoratos ecclesiæ Romanæ rebelles, in Alemanniam, Yspaniam, Ytaliam, et Norwegiam destinavit. Et quia rex Angliæ privilegium habere dinoscitur, ut nullus in Anglia veniet legatus, nisi vocatus, quidam frater de ordine Minorum a summo pontifice mittebatur, qui in subsidium Papæ non segniter abrasit pecuniam a prælatis. Procurante igitur summo pontifice, Corradus rex Alemanniæ a regno deicitur, et Willelmus Holandiæ coronatur. Quod audiens Fredericus, versus Lugdunum, ubi dominus Papa Innocentius morabatur, cum innumerabili exercitu properabat. Papa, timore perterritus, Parmensibus misit pecuniam infinitam, qui Mediolanensibus fœderati, Frederico, cui prius adhæserant, restiterunt. Commotus ilico imperator, eo quod a proposito suo fuerat præpeditus, extra Parmam fecit construi civitatem quam Victoriam nominavit, jurans se ab obsidione nolle recedere, donec obsessos viriliter occuparet. Fredericus interim pro quibusdam negotiis ad loca alia se divertens, Tadeo, optimo rethori et judici sui palatii, custodiam sui exercitus commendavit. Cives igitur Parmenses in exercitum imperatoris impetum facientes, suos adversarios triumphaliter devicerunt. Die translationis sancti Edwardi sanguis Christi per regem Henricum tertium Westmonasterium est collatus. Quinto idus Junii apud Pontiniacum sanctus Edmundus, quondam archiepiscopus Cantuariæ, est translatus, et in crastino apud Wygorniam sanctus Wlstanus.

A.D. 1247. Earthquake. Death of Henry Raspe. William of Holland crowned king of Germany. Siege of Parma. Defeat of Frederick II. Our Lord's Blood at Westminster. Translation of SS. Edmund and Wulstan.

De mutatione monetæ.

Anno gratiæ MCCXLVIII°. Fratres Prædicatores privilegium impetrarunt, ne aliquis ab eorum ordine ad

Dominican privilege.

A.D. 1248. New coinage. Parliament in London, and demands of the nobles. MS. E. (Merton.)

alium ordinem se transferret. Moneta Angliæ in melius mutabatur. Adveniente quindena sancti Johannis Baptistæ, ad parliamentum Londoniis regni nobiles convenerunt, volentes sed non valentes regem compellere, quod ad substitutionem vel ammotionem justiciarii, thesaurarii, cancellarii, eorum consilio uteretur; insuper quod a sua prodigalitate cessaret, et a se alienigenas ammoveret. Sed quia rex nova servitute noluit subjugari, dicens quod non debet servus suo domino major esse, soluto parliamento, regni nobiles cum indignatione maxima recesserunt.

Louis IX. starts on his crusade.

Mense Augusti rex Franciæ Lodowycus, versus Terram Sanctam iter arripiens, transiit per Lugdunum ubi dominus Papa Innocentius morabatur, a quo nuncios impetravit regi Angliæ destinandos, magistrum Albertum, domini Papæ notarium, et socium ejus Paulum, qui ex parte Papæ regi Angliæ præceperunt, ne in absentia regis Franciæ regnum Francorum vel ad regnum pertinentia hostiliter infestaret. Rex ergo Franciæ recedens a curia patris patrum, in crastino sancti Bartholomæi navem ascendit, versus Cyprum vela dirigens sinuosa, ut in ea insula, veluti fertili et temperata, quietius hyemaret. Eodem anno, in æstate nobilis civitas Hyspaniæ Sibilla per regem victoriosissimum Castellæ, Alphonsum,[1] redditur Christianis. Comes Leycestriæ, Symon de Monteforti, mittitur cum militia copiosa in Wasconiam contra Gastonem filium comitissæ de Biarde, qui regi Angliæ inimicus fuerat capitalis.

Capture of Seville.

Simon de Montfort in Gascony.

De ruina in valle Moriana.

Fall of a mountain in Maurienne.

Anno gratiæ MCCXLIX°. In partibus Sabaudiæ, in valle quæ dicitur Moriana, pars montis miræ altitudinis cecidit, et oppressit villas undecim, duasque do-

---

[1] So for *Ferdinandum.*

MS. E. (Merton.)

A.D. 1249.

mos religiosorum virorum, et homines sine numero, et jumenta. Jussit eisdem temporibus rex Henricus, quod in festo translationis sancti Edwardi nundinæ per quindenam apud Westmonasterium perpetuis temporibus teneantur. Temporibus sub eisdem, civitas Ytaliæ Vercellensis Frederico per seditionem civium reddebatur. Dominus rex in lapide marmoreo vestigium pedis Christi ascendentis in cælum, quod receperat a fratribus Prædicatoribus, de Terra Sancta venientibus, ecclesiæ contulit Westmonasterii in hoc anno. Eodem anno, circa festum sancti Michaelis, Bonefacius archiepiscopus Cantuariæ venit in Angliam, et in festo Omnium Sanctorum apud Cantuariam in præsentia domini regis Angliæ et multorum nobilium solempniter intronizatus est.

Fair of Westminster, 20 June.

Vercelli submits to Frederick II.

Relick of the Ascension.

Archbishop Boniface enthroned at Canterbury.

De prælio commisso in Terra Sancta.

Anno gratiæ MCCL°. Ante dies rogationum, in Terra Sancta commissum est prælium inter Christianos et adversarios Saracenos, in quo prælio capitur Lodowycus rex Francorum, et frater ejus Robertus, comes Atrabatensis, a prælio fugiens, in quodam flumine se submersit; sicque dissipatus est totus Christianorum exercitus et confusus. In hoc prælio ceciderunt quater viginti milia et amplius de populo Christiano, fugitivis exceptis dispersis et eis qui se ultro hostibus reddiderunt, apostatis etiam et submersis. Inter alios interfectos Willelmus de Longa spata, miles egregius, membratim cecidit detruncatus. Hunc mater sua, abbatissa de Lacoc, quondam Sarum comitissa, nocte præterita armatum ab angelis in cælum vidit deferri. Quæ cum quæreret, quis est iste, responsum est ei, "Nonne filium tuum Willel-"mum et ejus armaturam cognoscis?" At illa, "Cog-"nosco." "Ille est, quem tu mater contemplaris." Die sanctæ Luciæ virginis, contra horam tertiam, factus

Defeat and capture of Louis IX. in [Egypt].

Death of William de Longespee.

His mother's vision.

A.D. 1250. Earthquake, 13 Dec. Death of Frederick II. MS. E. (Merton.)

est terræmotus, tonitruum magnum, fragor subterraneus, et mugitus. Eodem die obiit Fredericus, maximus principum, mundi stupor. Huic soror regis Angliæ, Ysabella, fuerat desponsata, ex qua filium Henricum nomine suscitavit. Iste Fredericus in proposito habuit ecclesiam ad suppremam redigere paupertatem. Sic enim in quadam epistola, quam quibusdam specialibus suis direxerat, continetur; "Semper fuit intentio nos-"træ voluntatis, clericos cujuscunque ordinis ad hoc "inducere, et maxime maximos, ut tales perseverarent "in fine, quales fuerunt in Ecclesia primitiva, aposto-"licam vitam ducentes, humilitatem Dominicam imi-"tantes. Tales namque clerici solebant angelos intueri, "miraculis choruscare, ægros curare, mortuos suscitare, "et sanctitate, non armis, reges et principes subju-"gare."

His intentions as to the clergy.

De liberatione regis Franciæ.

Release of Louis IX.

Anno gratiæ MCCLI°. Rex Francorum Lodowicus, datis sexaginta milibus librarum auri purissimi nec non Turonensibus esterlingis Parisiensibusque infinitis, se et quosdam de suis de Saracenorum manibus liberavit.

The Jews forbidden to eat flesh on Friday. The Pastoureaux. Wales reduced. Deaths.

Circa eadem tempora, rex Henricus prohibuit Judæis carnes sexta feria manducare. Pastores Franciæ adinvicem loquebantur, dicentes quod per ipsos Terra Sancta subderetur populo Christiano. Fuit itaque eorum numerus quasi triginta milia. Sed in brevi colligatio eorum evanuit. Wallia legibus Angliæ incurvatur. Obiit Willelmus de Cantilupo, et Paulinus Piper, et Galfridus Dispensator.

De eo quod rex Scotiæ filiam regis Angliæ desponsavit.

Marriage of Alexander III. and Margaret.

Anno gratiæ MCCLII°. Apud Eboracum in Natali Domini rex Scotiæ Alexander,[1] a rege Angliæ factus

[1] i.e. Alexander, son of Alexander II. king of Scotland, afterwards Alexander III.

MS E. (Merton.)

miles, desponsavit ipsius filiam Margaretam. Symon de Monteforti, comes Leycestriæ, coram rege gravissime accusatus, custodiam Wasconiæ perdidit in hoc anno. Post cujus amotionem tota Wasconia intestina tyrannide debacatur. Obiit victoriosissimus Hyspaniæ rex Alfonsus,[1] et Blanchia regina Francorum. His temporibus destructa fuit a Saracenis civitas Damiata.

A.D. 1252.

Accusation of S. de Montfort by the Gascons.

Deaths of Ferdinand III. and queen Blanche.

Damietta destroyed.

De transitu regis in Vasconiam.

Anno gratiæ MCCLIII°. Quidam frater de ordine Prædicatorum, nomine Petrus, qui a Mediolanensibus pro defensione fidei fuerat interfectus, choruscans miraculis manifestis, canonizatus a summo pontifice, in numerum martirum est ascriptus. Brancaleo, civis Bononiæ, senatum Romanum magnifice gubernavit. Tertia die Maii, in aula regia Westmonasterii archiepiscopus Cantuariæ et xiii. episcopi in præsentia regis, comitum, et baronum, pontificalibus revestiti, in transgressores libertatum ecclesiasticarum seu liberarum consuetudinum regni Angliæ, et præcipue earum quæ continentur in carta libertatum regni[2] Angliæ et carta de foresta, excommunicationis sententiam protulerunt, cui sententiæ rex consensit. Decima igitur pars omnium ecclesiasticorum proventuum regi per triennium est concessa, a militibus scutagium uno anno, scilicet pro scuto tres marcæ. Burdegalenses his temporibus regi mandaverunt, quod nisi ad ipsos celeriter properaret, per tyrannidem Symonis de Monteforti et regis Hyspaniæ, per eundem Simonem provocati, dominium Wasconiæ perderet et honorem. Rex igitur, congregato multo exercitu gentis suæ, octavo idus Augusti maris fluctibus se commisit, applicuitque apud Burdegalim propriam civitatem, mittensque ad regem Hyspaniæ pacem fecit, sororem regis ejusdem filio suo

Peter Martyr canonized.

Brancaleone senator of Rome.

Excommunication of the transgressors of Magna Carta.

Aid granted to the king.

Message from Bordeaux.

Henry III. lands at Bordeaux.

Alienora affianced to Edward.

[1] So for Ferdinandus. | [2] *regni*] regnis, E.

A.D. 1253. MS. E. (Merton.)

Death of bishop Grosseteste. Oct. 14.

primogenito Edwardo matrimonialiter copulando, taliter optinens ab eo cartas, auro bullatas, de Wasconia in perpetuum possidenda. His temporibus, episcopus Lincolniæ Robertus, vir in lingua Græca peritissimus et Latina, in multis per quandam epistolam Papam Innocentium reprehendens, asserensque fratres Prædicatores et Minores hæretica pravitate respersos, in die sancti Calixti Papæ ab hac luce instabili est subtractus.

De prælio in confinio Flandriæ commisso.

Battle in Flanders.

Louis IX. sent for.

Death of Conrad king of Sicily.

Manfred.

Death of Pope Innocent IV.

Pope Alexander IV.

Anno gratiæ MCCLIV°. Commissum est prælium in confinio Flandriæ et Braibantiæ inter Francos et comitissam[1] Flandriæ, quæ regem Alemanniæ Willelmum procuraverat contra illos. Victi sunt igitur Francigenæ et confusi per astutiam muliebrem. Captorum et occisorum numerus c. m. attingebat. Territi ergo Francigenæ pro rege suo in Terram Sanctam literas direxerunt, qui, visis literis, ad terram suam celeriter properavit. Corradus filius Frederici, rex Ciciliæ, dolore maximo contabescens, transiit ex hoc mundo, cujus frater Menfredus prædicta regna viriliter occupavit. Circa festum sancti Nicholai obiit Innocentius Papa quartus, cui Papa Alexander quartus successit.

De fraude Marchisii.

Cardinal Ottaviano Ubaldi sent against Nocera.

Anno gratiæ MCCLV°. Misit Papa Alexander cum lx. milibus virorum Octovianum cardinalem ad destructionem Nogeræ civitatis Siciliæ, in qua cum Saracenis latitavit Menfredus. Sed marchisius[2] quidam, ductor exercitus cardinalis, civitatem fraudulenter ingressus, pepigit cum Menfredo. Saraceni

---

[1] Margaret II.

[2] This is more probably Otho (than Berthold, above, ii. p. 409) of Hohenburg. See Liebermann, Mon. Hist. German. xxviii. p. 349, n².

MS. E. (Merton.) civitatem egressi multos trucidaverunt de populo Christiano, et cardinalis per viam, qua venerat, est regressus. Eodem anno, electus Tolotanus, et senescallus Hispaniæ, Garsie Martin, apud Doveriam applicuerunt, qui magno honore ibidem recepti sunt, et ad civitatem Londoniæ honorifice perducti. Post modicum vero intervallum applicuit Alienora, uxor domini Edwardi, soror regis Hispaniæ, quæ etiam honorifice suscepta est ab Anglis. Eodem anno, distracti sunt Judæi Lincolniæ numero xviii. per vicos et plateas civitatis Londoniæ ac deinde suspensi, propter puerum Christianum, quem nequiter et miserabiliter crucifixerunt apud Lincolniam.

A.D. 1255. Sanchez, archbishop of Toledo, and Martin Garsias received in London. Alienora of Castile in England. Jews of Lincoln executed for murder.

De coronatione regis Ricardi Alemanniæ.

Anno gratiæ MCCLVI°. Interfecto in partibus Frigiæ Willelmo de Holonde, rege Alemanniæ, Ricardus comes Cornubiæ, frater regis Angliæ, in regem Alemanniæ a Theutonicis est electus, et apud Aquisgranum una cum uxore sua Senchia coronatur. Eodem anno, obiit Willelmus de Eboraco episcopus Sarum, cui successit magister Egidius de Brideport. Item sub eisdem temporibus, obiit magister Willelmus de Kilkenny, episcopus Elyensis, in partibus transmarinis, cui successit supprior Elyensis ecclesiæ. Eodem anno, fuerunt multæ tempestates et maximæ ventorum et imbrium, et caristia[1] bladi per loca, sterilitasque terræ non modica.

Death of William of Holland. Richard of Cornwall crowned with Sanchia. Bishops of Salisbury and Ely. Storms.

De[2] morte Stephani Bausan.

Anno gratiæ MCCLVII°. Walenses per seditionem multos de nobilibus Angliæ occiderunt. Eodem anno,

Rising in Wales.

---

[1] *caristia*] cacarista, E.

[2] *Sic*, though his death is not mentioned. See above, vol. ii. 416. Matt. Par. v. 646.

A.D. 1257. electus Elyensis, cum gratiam regis nec archiepiscopi Cantuariæ optinere minime prævaleret, dominum Papam adiit, et ibidem causis terminatis, ab eodem summo pontifice consecratus est, et in Angliam cum festinatione est reversus, et a rege est receptus, et maneria sibi restituta sunt.

Hugh of Balsham consecrated bishop of Ely by the Pope.

MS. E. (Merton.)

Eodem anno, magister Walterus de Exonia, archidiaconus Surreyæ, electus est ad episcopatum Exoniensem. Mirabile quidem de dicto Waltero accidit. Enimvero infra quindenam suæ electionis a rege est admissus, et ab archiepiscopo est confirmatus, et ad ordinem sacerdotii promotus, et ad episcopalem dignitatem consecratus est, quod apud nos usque in præsens inauditum est, quod aliquis in tam brevi tempore tantas dignitates fuerit consecutus.

Walter of Exeter bishop of Exeter.

(Matt. Par. v. 667.)

Rapidity of his succession.

De provisionibus Oxoniæ.

The Provisions of Oxford.

Anno gratiæ MCCLVIII°. Post Pentecosten regni nobiles ad Oxoniam convenerunt; statuerunt inter se quasdam provisiones, quas regem observare sacramento præstito compulerunt, statimque per provisores, alienigenis expulsis et regiis fratribus uterinis, dissensionum primitiæ pulularunt. Reliqua autem hujus provisionis, videlicet causam, exordium, et processum, regni vero divisionem et desolationem, contentiones et discordias, deprædationes et incendia, intrusiones ecclesiarum, persecutiones clericorum, obsidiones castrorum, tribulationes civitatum, exhæredationes procerum, gemitus pauperum, extorsiones plebium, redemptiones captivorum, defectus senum, miserias orphanorum, deflorationes et suspiria virginum, fletus et lamenta viduarum, prælia et seditiones, et cætera dampna et gravamina, quæ ab initio prædictæ provisionis usque post bellum Eveshamiæ illius occasione in regno Angliæ acciderant et fiebant, quæ vox, quæ poterit lingua retexere?

MS. E. (Merton.) *Multa quidem et alia* mala, et infortunia his similia vel pejora facta sunt, *quæ non sunt scripta in libro hoc*. Verumptamen aliqua de multis, maxime de bello Lewensi et Eveshamyæ, scripta sunt inferius in illo capitulo, *Regnante siquidem gloriosissimo principe, etc.* A.D. 1258. S. Joh. xx. 30. See below, p. 252.

Eodem anno, tertio kalend. Octobris dedicata est ecclesia Sarum a venerabili patre Bonefacio Cantuariensi archiepiscopo. Ipso anno, applicuit dominus Ricardus, rex Alemanniæ, cum sua conjuge apud Doveriam, et venit Londoniam in vigilia Purificationis beatæ Mariæ cum magno apparatu. Dedication of Salisbury cathedral. Richard king of Germany comes to London.

De pace Walensibus concessa.

Anno gratiæ MCCLIX°. Wallenses, data regi non modica pecuniæ quantitate, pacem ad tempus, quam non meruerant, impetrarunt. Eodem anno, obiit Fulco Basset, episcopus Londoniæ, cui successit Henricus de Wingeham, regis cancellarius, et consecratus est a domino Bonefacio Cantuariensi archiepiscopo in ecclesia beatæ Mariæ de Suwerk. His quoque temporibus, circa festum Assumptionis beatæ Mariæ, Walterus de Eschoteny miles apud Wintoniam equis distractus est, et postea suspensus, procurante comite Ricardo Gloverniæ, ut dictum fuit. The Welsh obtain peace. Bishops of London. Walter de Scottinny executed.

De amissione Normanniæ per regem Henricum.

Anno gratiæ MCCLX°. Rex Angliæ dominium Normanniæ pro quibusdam excambiis sophisticis resignavit Parisius in manibus regis Franciæ Lodovyci. Tartari Terram Sanctam adquisierunt. Tempore æstivali inaudita aeris intemperies totam Angliam perturbavit. Crediderunt namque quamplurimi diem Extremi Judicii iminere. Eodem anno Alexander, rex Scotiæ, gener regis Angliæ, venit Londoniam post Henry III. resigns his claim to Normandy. Alexander III. and Margaret in London.

A.D. 1260. festum sancti Edwardi cum comitatu Scotorum, quem etiam secuta est post paululum regina Scotiæ, filia regis Angliæ. MS. E. (Merton.)

De absolutione regis Henrici.

Defeat of the Tartars in Hungary. Henry III. absolved from the provisions of Oxford. Death of Pope Alexander IV. and queen Sanchia. Pope Urban IV.

Anno gratiæ MCCLXI°. Ungari interfecerunt quinquaginta duo milia Tartarorum. Terram namque Ungariæ suæ ditioni, sicut alias nationes, subdere nitebantur. Rex Angliæ a summo pontifice literas absolutionis impetravit de juramento, quod apud Oxoniam nuper compulsus præstiterat. Quapropter baronum suorum indignatio cœpit crescere in immensum. Octavo idus Junii, obiit Papa Alexander, cui successit Urbanus. Obiit inclita domina, soror reginæ Angliæ, Senchia, regina Alemanniæ.

De canonizatione sancti Ricardi, episcopi Cicestriæ.

Bishop Richard de Wyche canonized. Fire at Westminster. Death of Richard de Clare. Bishops of London.

Anno gratiæ MCCLXII°. Sanctus Ricardus, quondam episcopus Cicestriæ, a Papa Urbano canonizatus et sanctorum cathalogo est ascriptus. Tertio nonas Aprilis hujus sancti festivitas celebratur. Eodem anno, palatium regium apud Westmonasterium ignis conflagratione pro parte maxima est combustum.[1] Obiit Ricardus comes Gloverniæ. Eodem anno, obiit Henricus de Wingeham, episcopus Londoniæ, cui successit magister Henricus de Sanwyco.

De guerra per Symonem de Monteforti, comitem Leycestriæ.

Rising of the barons under

Anno gratiæ MCCLXIII°. Maxima pars baronum Angliæ sibi Symonem de Monteforti, comitem Ley-

[1] There is a reference to the margin here, where is an erasure. It was probably "Eodem anno "incepta est nova capella beatæ "Virginis apud Mertone," which Parker's first edition gives, p. 149.

MS. E. (Merton.)

cestriæ, capitaneum facientes, magno exercitu congregato, insurrexerunt in dominum suum regem, et alienigenas ab Anglia expellentes, episcopum Herefordiæ in carcerem detruserunt, civitates, castra, et villas regias occupantes. Leolinus, princeps Walliæ, fultus consilio ex auxilio comitis Leycestriæ, fortissima castra regis Angliæ de Dissard et Gannoc destruxit. Nonas Augusti, post horam nonam, sol patiebatur eclipsim. His temporibus magna pars Angliæ per cædes et incendia est destructa.

A.D. 1263. Simon de Montfort. Rising of Llewellyn. Eclipse.

De captione Norhamtoniæ et bello Lewensi.

Anno gratiæ MCCLXIV°. Rex cum suis fidelibus Norhamtoniam properavit, in qua multi de suis adversariis fuerant congregati, captaque villa et adversariis superatis, versus maritimam, ubi totus exercitus adversariorum suorum fuerat congregatus, tetendit. Igitur pridie idus Maii, apud Lewes inter regem et barones commissum est prælium horribile et lugendum, in quo multa milia hominum ceciderunt. Tandem rex Angliæ Henricus, et frater ejus Ricardus rex Alemanniæ, et eorum primogeniti Edwardus et Henricus, milites in armis experti, multique alii nobiles, proh[1] pudor, capti sunt ab adversariis, et carcerali custodiæ mancipati Comes vero Leycestriæ potitus victoria, regem Angliæ circumduxit, sibi et suis emolumentum et regi nomen reservans. Reliqua require inferius, ut prædictum est.

Capture of Northampton by the king. Battle of Lewes. The king, Richard king of Germany, and their sons taken prisoners.

De[2] bello Eveshamyæ.

Anno gratiæ MCCLXV°, qui est annus regni regis Henrici quinquagesimus, comes Gloverniæ Gilbertus, in iram commotus contra comitem Leycestriæ qui sibi

Quarrel of Gilbert de Clare with Simon de Montfort.

[1] *proh*] prout, E.

[2] See note [2], vol. iii., p. 1.

A.D. 1265. et filiis suis dominium totius Angliæ usurpavit, fœdus cum marchionibus iniit, et exercitum adunavit. MS. E. (Merton.)

Escape of Edward.

Edwardus ergo, filius regis Angliæ primogenitus, cum suis custodibus extra Herefordiam exiit gratia spatiandi, scandensque dextrarium, deputatum locum transiit, et aufugit, qui ab exercitu marchionum cum lætitia est susceptus. Comes Leycestriæ tandem furore repletus, regem Angliæ circumducens, fultus auxilio principis Walliæ, incendio castra et villas marchionum destruxit.

Battle of Evesham, and death of Simon de Montfort.

Rex ergo Angliæ et comes Leycestriæ cum exercitu copioso in noctis silentio Evesham pervenerunt, quos insequebantur Edwardus regis primogenitus et Gilbertus comes Gloverniæ, cum militia promptissima ad conflictum. Pridie igitur nonas Augusti, in campo extra Evesham comes Leycestriæ et sui complices sunt occisi, et rex Angliæ remediabiliter vulneratus, per filium subtrahitur a prælio et sanatur.

Résumé of the events which led to the battles of Lewes and Evesham.

Regnante siquidem gloriosissimo principe et illustri Henrico tertio, Dei gratia rege Angliæ, regnum ejus diutius siluit, et quieverunt fines ejus; *pacem* Princeps pacis Dominus *posuit, et frumenti adipe satiavit.* (Ps. cxlvii. 14.) Sed introductis in regnum Gallicis, Pictavensibus, et Sabaudiensibus, quos dicti regis consanguinitas, affinitas, et liberalitas annexerunt, ipsisque, prout regiam magnificentiam decuit, sine juris alieni præjudicio sublimatis, "quia omnis potestas consortis existit impatiens," (Lucan. i. 93.) inter ipsos consanguineos, affines, et incolas orta est *contentionis* materia, *quis eorum videretur esse* potentior, et quis *major.* (S. Luc. xxii. 24.) Erant inter eos Symon de Monte forti, comes Leycestriæ, dudum senescallus Wasconiæ, et Johannes filius Galfridi, prius justiciarius Hyberniæ, a suis officiis revocati, quos majoris potestatis ambitio et quædam communis contra electum Wintoniensem et Willelmum de Valentia, fratres ipsius regis, contentio stimularunt, et fecerunt participes, immo principes factionis. In diebus illis provisionum Apostolicarum in ecclesiasticis beneficiis Angliæ multitudo

MS. E. (Merton.)

A.D. 1265.

Résumé of the events which led to the battles of Lewes and Evesham.

succrevit, et pro commercio regni Apuliæ exactionis debiti tam mercatorum quam Romanæ ecclesiæ jugum grave. Hæc sunt illa discordiæ incentiva inter alienigenas et indigenas, tam nobiles quam prælatos, quorum pauci reipublicæ, plures invidiæ, plures ambitionis movebantur affectu.

S. Joh. xi. 47, 48.

Collegerunt etiam *pontifices*, ne dicam *Pharisæi*, *concilium* adversus christum Domini, regem suum, *dicentes*, "Videtis quia nihil proficimus, *si sic* regem "*dimittimus. Venient Romani, et tollent nostros* "loculos cum argento. Constituamus ergo *viginti* "*quatuor seniores in circuitu throni* ejus, qui, exclusis Partis, Medis, et Elamitis, advenisque Romanis, liberantes Jerusalem ab Ægiptiaca servitute, "negotia regni singula et universa disponant, *primos* "*in cœnis accubitus et salutationes in foro* tantum "regiæ magnificentiæ reservantes.

Apoc. iv. 4.

S. Matt. xxiii. 6, 7.

Anno igitur regni ejusdem xlii° convenientibus Oxoniæ militibus, baronibus, et prælatis, publice evocatis, cum armatorum potenti et innumera comitiva, præsentibus domino rege et domino Edwardo primogenito ejusdem, communi deliberatione, immo delirationе, taliter ordinarunt; ut quia idem regnum reformatione multiplici sui status egebat, dictus rex pro se xii. personas de regno et tota terræ communitas alias xii. providerent, qui, regia potestate suffulti, totius regni curam susciperent, et de justiciariis, cancellariis, thesaurariis, et cæteris officialibus ac ministris eligendis ab anno in annum inperpetuum providerent, ejus castra per se et suos facerent custodiri. Cui ordinationi dictum regem et ejus primogenitum metus incarcerationis perpetuæ compulit consentire, pœna capitali comminata quibuscunque rebellibus, sine delectu conditionis aut ordinis, per edictum. Dictis Ethelmaro Wintoniensi electo et Willelmo de Valentia, dicti regis fratribus uterinis, et pluribus aliis inchoatæ factionis exordio resistentibus, expulsis de regno,

A.D. 1265. Résumé of the events which led to the battles of Lewes and Evesham.

MS. E. (Merton.)

pariter et bannitis; ab universis et singulis aliis prælatis, comitibus, et baronibus de infidelitate hujusmodi fideliter observanda corporali præstito juramento, et lata ab omnibus archiepiscopis et episcopis regni excommunicationis sententia in rebelles. Porro qua fronte patres conscripti, senex ille Wygorniensis antistes, et quidam alii prælati, conscientiarum patres et judices, subversioni regiæ potestatis gratis præstitere consensum, admiratione non caret; cum de terreno honore, dicto regi et hæredibus ejus servando, corporale præstiterint juramentum, quem, ordinando ne unquam regerent, sed semper ab aliis regerentur, pessime servaverunt. Si enim prodigalitas intollerabilisve defectus regis ipsius evidenter exigeret operam curatoris, nusquam cavetur divinis legibus aut humanis, ut vitio vel defectu cessante, pœna transeat in hæredes, ne filium patris comitetur iniquitas, ne ulterius sit pœna progrediens quam delictum. Et ut ad facti seriem redeamus, elevatis in regno Angliæ viginti quatuor capitaneis antedictis, ordinatisque sub ipsis in regno et curia regia cunctis officiis et ministris, fuerunt eis parliamenta continua, sibi escaetas et wardas, filiis suis et nepotibus spectantes ad patronatum regis ecclesias, providerunt. Nihil fiscus, nihil Christus accepit, nihil Cæsari, nihil palatio; totum Cæsarianis et palatinis accrevit, non in veteribus regiis debitis, sed et in sumptibus provisorum totum vacuavit ærarium liberate. Et quia Anglia, sicut et Roma, sustinere non potuit plures reges, inter Gloverniæ[1] et Leycestriæ comites, capitaneos principales, subito ortæ sunt inimicitiæ capitales, in tantum quod dictus rex ad instantiam dicti Gloverniæ comitis contra dictum Edwardum primogenitum suum, cui dictus comes Leycestriæ tunc adhæsit, de partibus Franciæ duxit exercitum copiosum. Sed dominis rege

[1] *Gloverniæ*] Gloverniam, E.

MS. E. (Merton.) Alemanniæ et Petro de Sabaudia et quibusdam solempnibus nuntiis illustris regis Franciæ mediantibus, dicto filio regis ad gratiam dicti regis admisso, expulsus est dictus comes Glocestriæ a capitaneorum numero prædictorum, et inter ipsum et comitem Leycestriæ facta concordia in odium cæterorum. Sicque per potentiam et industriam eorundem facta est in Anglia nova turbatio, pejor prima.

A.D. 1265. Résumé of the events which led to the battles of Lewes and Evesham.

Videntes ergo proceres antedicti ad regis et regni regimen sic electi, tot multiplicatis capitibus, monarchia sublata, commune discidium jugiter invalescere, et confusionis illius, quæ diebus istis evenit, periculum imminere, omnes præter quinque subscriptos, scilicet episcopum Wygorniæ, et duos comites prædictos, Hugonem Dispensatorem, et Petrum de Monteforti, ad dissolvendum provisiones et ordinationes hujusmodi provisas, et ad reducendum regem in statum debitum, consenserunt. Et licet non sit adeo naturale, quam unumquodque dissolvi eo genere quo ligatur, et ideo statuta, communi consensu quantumcunque licita et utilia, hominum succrescente malitia tendentia jam ad noxam, possent omnium statuentium vel majoris partis eorum contraria voluntate mutari vel penitus aboleri, quemadmodum serpentem æneum, in deserto ad salutem populi, Domino jubente, levatum, Ezechias, errante populo, rite legitur destruxisse; placuit tamen prædictis regi et proceribus, timentibus culpam, ubi culpa minime reperitur, remissionem interpositi juramenti ex certa scientia summi pontificis impetrare. Sed dicti quinque in protervitate concepta, *quod scripsimus scripsimus*, conclamando jugiter persistentes, conabantur astruere hujusmodi pragmaticas sanctiones, communi consensu et juramento confirmatas,[1] nullo posse consensu contrario dissolvi, ad relaxationem hujusmodi iuramenti potestatem Apostolicam nullam esse putantes.

4 Reg. xviii. 4.

S. Joh. xix. 22.

[1] *confirmatas*] confirmato, E.

A.D. 1265. juramentum vinculum iniquitatis existere, cum Herode MS. E. (Merton.)

Résumé of the events which led to the battles of Lewes and Evesham.

Act. ii. 4.

facientes sibi de propria prudentia, contra leges et canones, conscientias scismatis et erroris; trahentes secum ad sui erroris fomentum multos pseudoprophetas, lupos rapaces in ovium vestimentis, contra Christi vicarios et christum Domini regem proprium murmurantes, non ut *Spiritus Sanctus eloqui*, sed ut superioris potestatis abjectus obloqui dabat illis.

Verum cum ad enumerationem provisionum hujusmodi, tempore præcedente, tum per mortem comitis Gloverniæ et Johannis filii Galfridi, tum per adventum regis Alemanniæ et Petri de Sabaudia prædictorum, dictus rex Angliæ contra sibi rebelles inciperet prævalere; dictus comes Leycestriæ, de suæ præsumptionis negotio desperatus, ad partes se transtulit Gallicanas; et interim revocatis in Anglia Burgundionibus, Gallicis, et Campaniensibus, quos provisiones Oxoniæ exules reddiderunt, dictus regis primogenitus ipsos præ suis familiaribus Anglicis honoravit. Illis castrorum suorum custodiam, illis majorum domus suæ ministeria delegavit. Quamobrem quidam strenui milites, olim familiares ipsius, vehementius indignati, confœderatione facta cum omnibus quos aliquando regia potestas offendit, veteres carbones reaccendere molientes, dictum comitem Leycestriæ ad partes Anglicanas revocarunt. Qui statim post ejus ingressum in regnum, confœderatis sibi Wallensibus, dictorum regis et regni capitalibus inimicis, et multis nobilibus Angliæ, quos omnes fecit in signo inchoatæ stultitiæ tonsorari, per quosdam nobiles Marchiæ, sibi tunc temporis adhærentes, dominum Herefordensem episcopum, quem ecclesiarum et monasteriorum Angliæ pro regno Apuliæ obligatio et subditorum suorum oppressio reddiderunt omnibus Anglicis odiosum, ab ecclesia extrahi fecit et carcerali custodiæ mancipari, ipso et cæteris omnibus, tam indigenis quam alienigenis, dicti regis familiaribus et amicis, per diversos

MS. E. (Merton.) ejus exercitus bonis omnibus spoliatis; in his tantæ præsumptionis exordiis, sibi subtili callidiitate prospiciens, ut, in odium episcopi memorati, sibi populus adhæreret, et adhærentes stipendiaret de bonis hujusmodi spoliatis, et ut transgressores hujusmodi, tam de papali quam regia gratia desperatos, necessitas cogeret ei infallibiliter adhærere. Post, congregato exercitu copioso, civitatem Londoniæ ingressus, regem dominum Angliæ per oppressionem sibi castrum Doveriæ, turrim Londoniæ, et cætera sua castra fortia reddere compulit, et in omnibus ejus adquiescere voluntati, dicto regis primogenito compulso castrum de Windlessorum, expulsis inde et ejectis de regno omnibus ejus familiaribus de transmarinis partibus oriundis, reddere comiti antedicto; Johanne Maunsel, præposito Baverlaci, dicti regis consiliario principali, compulso ob tantæ persecutionis incursus ad partes secedere Gallicanas. Videntes autem dominus rex Alemanniæ et regis Angliæ primogenitus et cæteri regis Angliæ consiliarii et amici, per oppressiones, rapinas, et deprædationes hujusmodi factas prælatis et subditis, clericis et laicis indistincte, confusionem ipsius regis et regni pariter imminere, procurarunt dictum regem Angliæ a parlamento Westmonasterii usque ad Winlesore clanculo se transferre, receptis in ejus gratiam domino Henrico filio regis Alemanniæ, Johanne comite de Warrenne, Rogero de Clifford, Rogero de Leyburne, Hamundo dicto Straunge, et Johanne de Vallibus, qui prius dicto comiti Leycestriæ constipati viribus adhæserunt. Et cum inter dictos regem Angliæ et adhærentes ei ex parte una, et dictos comitem Leycestriæ et complices suos, per quosdam mediatores solempnes de pace diutius tractaretur, tandem super omnibus controversiis ortis occasione provisionum Oxoniæ fuit a partibus in illustrem regem Francorum compromissum de dicto ejus ad altum et bassum firmando, corporali præstito juramento, prout instrumento super

A.D. 1265. Résumé of the events which led to the battles of Lewes and Evesham.

A.D. 1265. hoc confecto, omnium prædictorum sigillis signato, MS. E. (Merton.) plenius continetur. Résumé of the events which led to the battles of Lewes and Evesham. Cumque dominus rex Francorum, summi pontificis inhærens vestigiis, provisiones et ordinationes hujusmodi et quicquid statutum fuit ex eis arbitraria potestate cassasset; dictus comes Leycestriæ et ejus complices et fautores præsumpserunt eas et ut prius nihilominus sustinere, dicto regis Franciæ et præceptis ejus in omnibus et per omnia resistentes, demolientes cum Walensibus castra dicti regis fidelium, contra ipsorum Walensium regis et regni hostium cursus inter Walliam et Angliam constituta, associatis sibi Londoniensibus, violationes ecclesiarum, et deprædationes et macerationes personarum ecclesiasticarum, Christianorum et Judæorum cædes et incendia, sine delectu conditionis aut sexus, ætatis aut ordinis, perpetrantes.

Et cum abominationis hujusmodi clamor, cotidianis afflictorum gemitibus et querelis, ascenderet ad prædictos principes sacerdotum, Phil. ii. 21. *omnes quærentes quæ sua sunt, non quæ Christi,* Is. lvi. 10. inventi sunt proculdubio *canes muti,*[1] *valentes* tantum, sed nolentes *latrare.* Illis omnibus tam detestabiliter perpetratis, contigit Symonem, dicti comitis filium, Norhamtoniam cum maximo exercitu occupasse, quam dictus rex Angliæ cum ejus exercitu præpotenti, facto insultu, potenter et viriliter expugnavit, captis in ea lxxx^a^ militibus strenuis et armigerorum et burgensium multitudine copiosa. Quod cum ad dicti comitis Leycestriæ notitiam perveniret, 2 Reg. xvii. 8. ipse quasi leo *in saltu raptis catulis sæviens,* ad captionem comitis Warrenne totis viribus aspirans, una cum comite Gloverniæ, qui annum ætatis vicesimum non attingens, ei circumventus adhæsit, civitatem Rofi obsedit, pontem ejus et turrim ligneam super eum ignita nave combussit, et demum civitatem expugnans, eam cum exteriori ballio castri bellatorum suorum

---

[1] *muti*] multi, E.

MS. E. (Merton.) insultibus occupavit. Quo audito, dictus rex Angliæ cum strenua militia Marchiæ et partium aquilonarium ad amotionem obsidionis illius velociter versus partes Rofenses tetendit: et dictis comitibus et baronibus dicto regi rebellibus hoc explorato, versus Londoniam, castello Rofi liberato, iter suum arripuerunt. Et rex versus maritimam iter suum dirigens, Quinque Portus, prius sibi manifeste rebelles, ad pacem suam, quam minime meruerunt, clementer et misericorditer revocavit. Interim vero dictus comes Leycestriæ una cum comite Gloverniæ et baronibus suæ partis et communitate Londoniæ Londoniam exiens, iter suum in occursum dicti regis Angliæ, domini sui, vexillis explicatis, direxit, et in crastino sancti Pancratii mense Maii in vertice montis Lewensis bellatorum suorum acies ordinavit, positis in curru suo quatuor civibus Londoniæ dicti regis Angliæ fidelibus, arma portare nolentibus contra eum, ejusdem comitis vexillo desuper elevato, quo facilius vice sua transfoderentur lanceis præcursorum. Et ecce regalis exercitus, tam inopinate præventus, inordinate procedens, occursurus eis declivum montis ascendit, et dicti regis Angliæ primogenitus, primi agminis capitaneus, in primam partis adversæ cohortem suos impetus dirigens, pluribus ejusdem cohortis nobilibus interfectis et captis, eam penitus dissipavit. Et ad aciem posteriorem directe progrediens, in qua Londoniensium, baronum, et militum magna fuit multitudo, omnibus ita terrorem incussit, quod illos, quos fuga non eruit, cruentatus et vibrans gladius interemit. In secundo quidem agmine, exeuntibus duobus regibus antedictis cum simplici et domestica comitiva, dicti comites Leycestriæ et Gloverniæ, et barones in medio sui agminis constituti, complicatis et submissis vexillis a montis declivo latere venientes, illis viriliter occurrerunt. Prælioque commisso, captisque dicto rege Alemanniæ, Johanne Comyn, Philippo Basset, qui præ commilito-

A.D. 1265.

Résumé of the events which led to the battles of Lewes and Evesham.

May 14.

A.D. 1265. nibus suis strenue dimicavit, et omnibus aliis majori- MS. E.
Résumé of the events which led to the battles of Lewes and Evesham. bus ex parte regis Angliæ memorati, factaque mul- (Merton.) torum strage, quos pars utraque duxerat ad conflictum, reversus est dictus rex Angliæ ad prioratum Lewensem, raro satellite sociatus; viris nobilibus, comite Warrenne, Willelmo de Valentia, Hugone Bigod, et aliis quampluribus ad castellum Peveneseye fugientibus et mare transeuntibus pro succursu. Tertia vero et posterior cohors,[1] habens quadringentos[2] satellites loricatos, dominum suum regem in campo, sine culpo non sine culpa, relinquens, et ad ecclesias et latebras se convertit. Et ingressi dicti comites et barones villam Lewensem, quos extra castellum et prioratum poterant invenire, ceperunt, bona pariter et personas. Tandem dicto filio regis, a Londoniensium et cæterorum fugientium cæde reverso cum viris de Marchia et cæteris suis familiaribus bellicosis, quorum numerus adversariorum numero fuerat duplo major, ipsisque viriliter se parantibus ad congressum, omnes et singulos dicti comitis Leycestriæ calliditas circumvenit. Per quosdam enim fratres Minores dicto regi Angliæ et ejus filio nunciavit, quod pacem et benivolentiam dicti regis et suorum affectantes,[3] ne plus humani sanguinis funderetur, causam suam supponerent libenter arbitrio quorumcumque, quos idem rex duxerit eligendos. Et si dicti rex et ejus filius, oblivionis hujusmodi moderamine non contenti, vellent congredi cum eisdem, ipsi dictos regem Alemanniæ, Johannem Comyn, Philippum Basset, et cæteros captos in prælio trucidarent, capitibus eorum levatis in lanceis pro vexillis. Quamobrem dicti rex et ejus exercitus, moti visceribus pietatis, a suo proposito destiterunt, et habito tota nocte sequente de pace tractatu, tandem in formam subscriptam fuit a par-

---

[1] *cohors*] choors, E.

[2] *quadringentos*] quadringentes, E.

[3] *affectantes*] affectans, E.

MS. E. (Merton.) tibus in fine consensum, scilicet quod dictus rex et adhærentes eidem, et dicti comites et eorum complices, penes illustrem regem Franciæ procurarent, per tres prælatos et tres nobiles Franciæ nominandos et per ipsum regem Franciæ convocandos, eligi duos viros de Francia, qui venientes in Angliam sibi tertium de Anglia, quem eligerent, sociarent, et quicquid ipsi tres, tam de dicto regis confirmando vel infringendo, quam de omnibus controversiis habitis inter partes et de statu Angliæ, ordinarent, ratum et stabile permaneret, præstito super hoc corporali a partibus juramento, factoque super hoc instrumento, sigillo dicti regis et omnium prædictorum sigillis signato, datis ex parte dicti regis obsidibus dictorum primogenitis antedictis; sicque dictus rex suis hostibus se committens, et dicti hostes cum eo, post Cantuariam, et dictis obsidibus missis ad castrum Doveriæ, demum Londoniam pervenerunt, dictis rege Alemanniæ et cæteris captis in prælio in diversis castris carcerali custodiæ mancipatis, baronibus Aquiloniæ et Marchiæ, fraudem dicti comitis formidantibus, reversis ad propria sine mora, omnibusque, qui dicto regi Angliæ fideliter adhærebant et qui ei quocunque tempore serviebant, clericis et laicis, omnibus bonis suis mobilibus spoliatis. Post hæc convenientibus Londoniæ prælatis, comitibus, et baronibus partis illius, quæ regem suum tam seditiose tenuit captivatum, compromissi Lewensis et præstiti juramenti, immo suæ salutis, immemores, ad novas ordinationes regni se convertere curaverunt, inter cætera statuentes, quod duo comites et unus episcopus ipsius communitatis electi novem personas eligerent, quorum tres dicto regi assisterent, et de consilio eorum trium et novem, tam in domo regia quam in regno, procederent universa, et quod a dicto rege sine illorum, saltem trium, consilio aliquid fieri non valeret.

A.D. 1265. Résumé of the events which led to the battles of Lewes and Evesham.

A.D. 1265. Résumé of the events which led to the battles of Lewes and Evesham.

MS. E. (Merton.)

Sicque dictis comitibus Leycestriæ et Gloverniæ et episcopo Cicestriæ, qui contra dominum suum regem præliaturos, die præcedenti prælium antedictum, ab omnibus peccatis dicitur absolvisse, consiliariis et capitaneis principalibus ordinatis, dictus rex, comminatione facta sibi de rege alio eligendo, et dictus regis primogenitus, de perpetuo carcere subeundo, si non præstarent assensum, coacti sunt commento fraudis hujusmodi consentire, omnibus episcopis, comitibus, et baronibus consentientibus, et instrumento super hoc confecto apponentibus signa sua, missisque ad dominos, episcopum[1] Sabiniensem cardinalem, tunc Apostolicæ sedis legatum, et illustrem regem Franciæ, literis de compromisso Lewensi penitus derevocato, et de nova pace amicabili consensu partium ordinata.

Cumque per dictos Londoniensem, Wintoniensem, et Wygorniensem, et quosdam alios episcopos Cantuariensis provinciæ, dicto domino legato fuisset instantius supplicatum, quod pacem illam promovere curaret, ipse dictos episcopos, pro eo quod tantæ depressioni regiæ potestatis consentire præsumpserant, graviter reprehendens, quia ei non patebat ingressus in regnum, publicis edictis Boloniæ propositis, citare curavit, ut super regni negotiis tractaturi cum eo tertio die Boloniæ comparerent; quibus dictis die et loco et ultra diem diutius expectatis, nec per se nec per procuratorem curantibus comparere, dictus legatus eos a divinorum celebratione suspendit; in prædictos Leycestriæ et Gloverniæ comites et eorum complices, civitatem Londoniæ et Quinque Portus, qui transitum ejus in Angliam manifeste præsumpserant impedire, excommunicationis et interdicti sententiis promulgatis. Sed dicti episcopi, comites, et barones, et cæteri, gravaminibus quibus-

[1] Guy Foulquois, afterwards P. Clement IV.

MS. E. (Merton.) dam confectis, ad sedem Apostolicam, et si necesse fuerit, ad concilium generale et ad Ecclesiam, tam triumphantem quam militantem, per Wygorniensem, Cicestrensem, et Elyensem officiales, legis peritos[1] et scribas ultra legales et canonicas observantias appellantes, appellationes hujusmodi non curarunt, sed de gladii[2] materialis tuitione confisi, spirituali gladio parvipenso, usque ad adventum domini Ottoboni cardinalis in Angliam immiscere se divinis obsequiis præsumpserunt. Regem vero prædictum quasi captivum ducentes inter filios sæpedicti comitis Leycestriæ, Hugonem Dispensatorem, Johannem filium Johannis, excluso comite Gloverniæ, quem solum de regno timebant posse tantæ colligationis laqueos enervare, omnia castra regis et castra fortia diviserunt, omnia officia domus regiæ regis capitalibus inimicis, utpote qui contra eum campestri prælio dimicare præsumpserant, assignantes; de liberatione dicti Edwardi, primogeniti dicti regis, fere per annum facta modica mentione, donec ipse pro liberatione sua comitatum Cestriæ Palatinum contulit comiti Leycestriæ memorato, et sic de carcerali custodia usque ad custodiam cæterorum militum inimicorum ejus meruit liberari.

A.D. 1265. Résumé of the events which led to the battles of Lewes and Evesham.

Statum siquidem nobilium Marchiæ persecutiones[que], quas per annum et amplius sustinebant, non posset aliquis dilucide declarare.

Sed cum dictus comes Leycestriæ niteretur ipsos in Hyberniam relegare, ipsi in ultimis Walliæ finibus castra dicti primogeniti regis ingressi, deprædatis Walensibus, castrorum hostibus prædictorum, sibi necessaria quæsierunt, donec dictus comes Leycestriæ, capto comite Ferrario qui occulte ad partem inclinavit adversam, ad captionem comitis Gloverniæ sæpedicti, quem inclinaturum similiter formidabant,

---

[1] *peritos*] peritas, E. | [2] *gladii*] gladio, E.

A.D. 1265. Résumé of the events which led to the battles of Lewes and Evesham.

MS. E. (Merton.)

Gloverniam perveniret. Tunc enim in hostilitatis communis occursum confœderatis dictis Marchionibus, comite Gloverniæ, et venientibus comite Warrenne et Willelmo de Valencia cum magna balistariorum et militum comitiva, et applicantibus in Sutwalliam, innata est major audacia persecutorum suorum incursibus resistendo, dicto comiti Leycestriæ cum suis dictos regem Angliæ et filium ejus ducentibus apud Herefordiam ut captivos; qui[1] suo et principis Norwalliæ stipatus exercitu, et Symon natus secundus, regalis exercitus per regnum collecti rector et ductor, ex duabus partibus venientes, dictos comites Gloverniæ et Warrenne et Marchiones includerent, et interficerent universos. Sed, disponente Domino, Qui est claviger carcerum, redemptio captivorum, dictus regis primogenitus, die Jovis in ebdomada Pentecostes, campos Herefordiæ cum commilitonibus et custodibus ejus spaciaturus intravit, et ascensis singulorum singulis dextrariis, et admittendo lassatis, ascendens postremo proprium, non admissum, a sociis petita licet non optenta licentia, ad dominum Rogerum de Mortuo Mari apud Wygemor laxatis tetendit habenis. Et in crastinum dicti comites Gloverniæ et Warrenne cum suis, eidem Edwardo apud Lodelawe occurrentes, remissis injuriis et inimicitiis, amicitia revocata, ad diruptionem pontium et submersionem naviculorum Sabrinæ confidenter et alacriter cucurrerunt.

May 28.

Demum crescente malitia per familiares dicti Edwardi, quos partis adversæ potestas diu compulit latitare, expugnata et capta Glovernia, et ultra modum acto misericorditer cum captivis, coacti sunt dicti comes Leycestriæ et ejus exercitus, in[2] partibus Herefordiæ circumclusi, regem suum vocalem quasi captivum ducentes per omnia quæ nolebat, vitam ducere captivorum. Et cum dictus Symon, natus

[1] *qui*] quo, E. | [2] *in*] et, E.

MS. E. (Merton.)

A.D. 1265. Résumé of the events which led to the battles of Lewes and Evesham.

ejusdem comitis Leycestriæ, cum multis baronibus et militibus, peragratis et spoliatis Cantuaria, Wintonia, et cæteris australibus Anglorum partibus, Kenelwrthe patri suo, celeriter occursurus suo infortunio, deveniret, dicti Edwardus et Gilbertus et eorum exercitus, volente Domino, præmuniti, die sancti Petri ad Vincula in aurora super eos irruentes, omnes præter dictum Simonem et paucos, qui fugerant in castellum, suis vinculis manciparunt; et capta præda prædonum, spoliatorum spoliantes, diem festum ad nova vincula celebrarunt. Istis omnibus ignorantibus dicto comite Leycestriæ et ejus complicibus expeditis, ipsi eadem die flumen Sabrinæ, exploratis vadis idoneis, occursuri dictis Symoni et ejus exercitui, de Anglia venientibus, in noctis crepusculo transierunt, et duobus diebus sequentibus in confinio Wygorniæ mora tracta, tertia die villam de Evesham ingressi, dum ad refocillandas animas, fame et siti diutius fatigatas, paucis cibariis aspirarent, exploratores illorum dominum Edwardum et ejus exercitum non distantes ab eis per duo miliaria nunciabant. Et exeuntes dicti comes Leycestriæ et barones, una cum domino rege violenter adducto, in cujusdam collis ascensu[1] . . . dictum Edwardum et ejus exercitum in cacumine collis, non distantis[2] ab eis ad jactum lapidis, properantem; factoque congressu miserabili, ex parte domini Edwardi uno milite tantum, modica probitate notando, et duobus armigeris interfectis, Symon comes Leycestriæ, Henricus filius ejus, Hugo Dispensator, Petrus de Monteforti, Willelmus de Maundeville, Radulphus Basset, Rogerus de Sancto Johanne, barones et milites præpotentes, et omnes satellites et equites bellicosi, exceptis x. vel xii. nobilibus captis, in prælio corruerunt.

Aug. 1.

Hæc de provisionibus, immo de proditionibus Oxoniensibus, Lewensibus, et Londoniensibus dicta

[1] *ascensu*] assensu, E. The verb is omitted; perhaps *viderunt*.

[2] *distantis*] distantes, E.

A.D. 1265. Résumé of the events which led to the battles of Lewes and Evesham. MS. E. (Merton.)

sufficiant, quæ variis æquitatis et justitiæ fictionibus[1] dealbatæ, intus autem plenæ versutia, provisores suos pessime prodiderunt. Multa siquidem, narratione digna, non inserui, ne epistolæ prolixitas aures offenderet audientium; sed illud præ cæteris oportet inserere, super quo regia celsitudo miratur, quod quidam,[2] quorum *conversatio in cœlis* esse describitur, omnia relinquentes pro Christo, cum Petro Christum in Christi vicario, petram in Petri successore Clemente, christum dominum suum principem sunt hactenus persecuti, ædificatum a dicti regis rebellibus parietem, quem apostolica præcepit auctoritas in sui novi operis initio demoliri, suis prædicationum et approbationum blanditiis[3] linientes, non attendentes, ut decet, quantis privilegiis et honoribus ipsos Romana decoravit Ecclesia, quam parvulam sui ordinis plantulam, de[4] valle Spoletana translatam, idem rex ad perfectam et spatiosam vineam, in tot castris et urbibus dilatatam, fovit, coluit, et rigavit; utinam, præcisis vitulaminibus spuriis, recipiant palmites incrementum, et cultori suo reddant *uvas* de cætero, non *labruscas*.

Phil. iii. 20.

Is. v. 2.

Bello igitur Eveshamiæ . . . . defecerunt [as above, iii. pp. 6, 7].

Lamentation over the state of England.

Jer. ix. 1.

In hoc anno quinquagesimo regni regis, qui merito dici poterit jubelæus, quidam eleganti stilo prædictorum bellorum causas perstringens, dicebat; "*Quis* "*dabit capiti meo aquam, et oculis meis fontem,* " ducentem rivulos *lacrimarum, ut die ac nocte populi* "*mei defleam interfectos*? O Anglia, olim gloriosa, " in regnis inclita, et erecta quasi in superbia Caldæo- " rum, naves Tharsis tuis navibus comparari non " poterant, portantibus aromata et universa per " quatuor orbis climata preciosa; fuit tibi mare pro " muro, et portus tuos, ut portas, castra munitissima " munierunt. In te militia, clerus, et negotiatio florue-

[1] *fictionibus*] fixionibus, E.

[2] i.e. the Franciscans.

[3] *blanditiis*] blandius, E.

[4] i.e. from Assisi.

MS. E. (Merton.) " runt; saphirum, carbunculum, et smaragdum, de A.D. 1265.
" Paradisi derivata fluminibus, tibi Pisani, Januenses, Lamentation over the state of England.
" et Veneti transtulerunt. Tibi in bysso et purpura
" Asya, in cynamonio et balsamo Affrica, in auro
" Hyspania, in argento Germania servierunt. Tibi de
" tua materia vestes tua textrix Flandria texuit.
" Tibi vinum tua Vasconia ministravit, tibi servierunt
" omnes insulæ maris, inter Hyadas et Arcturum,
" tibi interius habundabant feræ silvarum, jumenta in
" montibus, atque boves. Habuisti omnia volatilia
" cœli et pulchritudinem agri tecum, habundantia
" piscium cunctas superans regiones. Et licet maris
" angustata litoribus, brevi certe spatio distendaris,
" tibi tamen ubertatis tuæ merito tam famosæ[1] per
" orbem benedixerunt omnium latera nationum, de
" tuis ovium velleribus calefacta. In te, gladiis con-
" versis in vomeres, pax et religio viguerunt, ut
" cæteris omnibus regnis catholicis speculum sisteres
" et exemplum. Heu, cur jam tanta gloria denudaris,
" cur in temetipsam collisa succumbis,[2] cur filiorum
" tuorum intestina tirannide debacaris, et quasi con-
" juraveris in teipsam, bellum tibi, non hostibus in-
" dixisti? Hæc proculdubio tuæ præsumptionis scelera
" meruerunt, quibus ita fascinnata jacebas, ut nec
" ipsa medicinam nec operam medicantis expeteres,
" immo verius recusares; propter quae cotidie clamat
" ad Dominum per mare, per terram, multus innoxius
" cruor fusus, qui tibi tot et talia preciosa transvexit.
" Sane tuæ gentis effrænata cupiditas, æmula religionis,
" et pacis superioris aspernata dominium, et regium
" jugum grave tuo discrimini per electionem consu-
" lens potestatum, eatenus dissidentiæ zizannia semi-
" navit; ut solutis consanguinitatis, affinitatis, et
" juramenti fœderibus, in patrem filius, in fratrem
" frater, in dominum servus insurgeret, et ovium

---

[1] *famosæ*] fomose, E. | [2] *succumbis*] sucumbis, E.

A.D. 1265. "inaudita ferocitas in pastores; postremo se invicem "bellorum campestrium clade contererent et crudeliter "jugularent. Sicque Caribdim cupiens evitare, in "Cillæ voraginem, proh dolor, incidisti." Quod autem ex circumlocutionibus istis innuitur, in provisionibus Oxoniæ supradictis luce clarius invenitur.[1] MS. E. (Merton.)

See above, iii. p. 87.

* * * * *

A.D. 1293. Circa festum sancti Andreæ Apostoli, rex Francorum Philippus direxit regi Angliæ literas citatorias, ut personaliter Parisius ad parliamentum suum accederet, responsurus quæstionibus ac legitimis causis, quas idem rex et sui pares propposituri erant adversus eum, in hæc verba:

Letter of Philip IV. summoning Edward to Paris to answer for the injuries done by the men of Bayonne.

"Philippus Dei gratia Francorum rex, Edwardo eadem "gratia regi Angliæ, consanguineo suo, tenenti ducatum "Aquitaniæ, salutem.

"Cum notorium sit et manifestum per rei evidentiam, "adeo quod nulla potest tergiversatione celari, quod "homines de Baiona, coadunatis sibi quamplurimis aliis, "qui de regno vestro Angliæ, assumptis navibus et "armis, ac hominibus armatis in magna multitudine ibi"dem palam et publice collectis, nobis non insciis vel "saltem probabiliter ignorare non valentibus, exierunt, "animo nephando homines subditos nostros de Normannia, "et de quibusdam aliis partibus regni nostri, tam in terra "quam in mari, in locis etiam nostræ jurisdictioni subjectis, "nequiter invaserunt, innumeros ex eis inhumaniter occi"dendo, stragemque horribilem eis faciendo, multos ex eis "capiendo, et adhuc captos detinendo, ac eosdem navibus "et mercibus quasi inæstimabilibus ex diu ante concepta "nequitia deprædando,—confractis quampluribus ex dictis "navibus et submersis, spretis et contemptis prohibitioni"bus et mandatis nostris, factis et propositis solempniter "et publice ac palam editis Burdegali et Baionæ[2] et in "aliis multis locis, ne aliquis prædictis vel aliis quibuscun"que specialiter per terram vel mare vehentibus merces suas "præsumeret forisfacere seu alias offendere quoquo modo;— "naves etiam superstites et omnes merces ad regnum ves-

[1] From here to 1293 E. agrees with Ch.

[2] *Baionæ*] baioneñ, E.

MS. E. (Merton.)

A.D. 1293.

Letter of Philip IV. summoning Edward to Paris to answer for the injuries done by the men of Bayonne.

"trum Angliæ transvehendo, quas in vestra jurisdictione re-"ceptastis et adhuc receptatis scienter, et per nuncios nostros "super eorundem existentium et apparentium restitutione "requisitus, sufficienter restitutionem facere non curastis, "sed potius contempsistis, licet vobis ex parte nostra fuerit "oblatum, quod si qua existentia et apparentia per ho-"mines regni nostri capta detinerentur de bonis subjectorum "vestrorum, de his restitutionem vobis fieri faceremus: "cumque notorium sit et manifestum similiter, quod quam-"plures dictorum hominum de Baiona, adjunctis sibi non-"nullis malefactoribus aliis, villam nostram de Rupella "proditionaliter invaserunt, et insultus quamplures in eam "facientes et habitatores ipsius, quosdam etiam occidentes "ex eis, et alias multipliciter dampnificantes eosdem: Nos "autem cum excessus et facinora prædicta non possemus "conniventibus oculis pertransire, vobis et locum vestrum "in Vasconia et Baionia tenentibus, quod certum numerum "dictorum hominum de Baiona, per vos vel prædictos "locum vestrum tenentes, in prisona nostra Petragorensi "mitteretis infra terminum jam clapsum, pro faciendo "quod ratio suaderet et justicia postularet, ⌜præcipimus⌝. "Alia quædam mandata super prædictis, tam per patentes "literas nostras sufficienter fecimus injungi quibus injunc-"tionibus et mandatis parere contumaciter et contempti-"biliter est neglectum. Cumque ex certis et legitimis "causis seisiri mandaverimus civitatem Burdegalis, terram "Agennæ, et totam aliam terram, quam infra senescalliæ "nostræ Petragorensis metas, in Petragorionio, Caturinio, "Lemiscionio, gentes vestræ nomine vestro tenebant, et "locum vestrum tenentes in prædictis locis, gentibus "nostris, dicti[1] mandati nostri sine armis executionem "demandantibus, inobedientes fuerunt contumaciter et re-"belles, et adhuc in rebellione persistunt, mandatis nostris "et gentibus nostris non parentes.[2] Sed quod gravius est "ferendum, civitates, castra, villas, et loca dictæ terræ "contra munierunt, inforciaverunt, muniunt, et inforciant, "tota die volentes, quasi modo hostili, justificationi nostræ "feodi resistere; nec quædam castella nec fortalicias, quæ "ab eis ex certis et legitimis causis per gentes nostras "requiri fecimus, reddere voluerunt, sive ea reddere nolue-

[1] *dicti mandati nostri*] dictum mandatum nostrum, E.

[2] *parentes*] parentibus, E.

A.D. 1293. MS. E. (Merton.)

Letter of Philip IV. summoning Edward to Paris to answer for the injuries done by the men of Bayonne.

" runt, sive ea reddere contemptibiliter recusarunt, et gentes " terræ illius ad resistendum nobis et nostris in viis et " itineribus concitaverunt, concitant et invitant contra nos, " gentes ipsas juramentis propriis astringentes, et in asisis " et alias ex parte vestra proposuerunt publice et dixerunt, " quod nobis et gentibus nostris in nullo parcatur. Immo " si gentes nostræ justificando, sicut ad nos pertinet, ali- " quid seisiant, capiant, vel explectent, vel seisire vellent, " capere, vel explectare, quod fierent, vel fiant violenter " recussæ, quæ jam in multis locis intemporabiliter infli- " gendo, gentes nostras cum armis turpiter expellendo, ver- " berando, et de terra illa violenter eiciendo, et alios vio- " lenter pertractando, in prædictis et pluribus aliis seditionem " publicam contra nos et jus nostrum regium facientes, in " præjudicium superioritatis nostræ, et læsionem regiæ ma- " jestatis, quæ tam diu et tam notorie perpetrata sunt et " adhuc tota die perpetrantur, quod horum ignorantiam vel " habere causari verisimiliter non potestis. Cumque, pub- " lica referente fama, ad nos pervenerit, quod post appella- " tiones multas[1] et a multis locum vestrum tenentibus, ad " curiam nostram, interposita occasione appellationum, in " magnum et grave præjudicium superioritatis et jurisdic- " tionis nostræ contemptum, appellatos ipsos a jurisdic- " tione nostra, propter easdem appellationes exemptos, " irrationabiliter et crudeliter, nulla humanitate servata, " sed spreta reverentia nobis debita, tractaverunt, capiendo " et districtis carceribus mancipando, videlicet Gimbardum " de Tyranno, Bernardum de Raunhano, Andream de " Baysac, Bonasufim de Coceti, dominum Ros, et quam- " plures alios bonis suis omnibus spoliando, et de suis " domiciliis, locis, et hæreditatibus expellendo, mutilando, " Garsiam et quamplures alios suspendendo, Arnoldum de " Bordis Pelliternum, et quendam vocatum Formage, et ju- " gulis eorum furcis et aperte post omnes cordis ligando, " ne loqui possent seu appellare, aut appellationes suas " renovare, inhibendo sub pœna suspendii a quibusdam " notariis, ab ipsis appellantibus publica confecerunt in- " strumenta, ne hujusmodi injuriam[2] facerent, videlicet " magistro Martino Mercerio et pluribus aliis, aliosque " incarcerando, eos detinendo, pro eo quod dicebant, quod

[1] *multas*] multa, E. | [2] *injuriam*] infuriam, E.

MS. E. (Merton.) "a senescallo vestro Vasconiæ, et de tota terra Agennæ "ad nos licitum erat appellare, videlicet magistrum Rey- "mundum de Locusario advocatum de Agenna et quam- "plures alios diversis[1] tormentorum generibus cruciando. "Hinc est, quod vobis præcipimus et mandamus sub "pœnis quas potuistis incurrere et potestis, quatinus "vicesima die instantis Natalis Domini, quam vobis pe- "remtorie Parisius assignamus, compareatis coram nobis, "sicut debebitis et debetis, et sicut tantorum facinorum "et excessuum qualitas exigit et requirit super dictis "omnibus, quorum cognitio ad nos pertinet, et prædicta "tangentibus, et quæ possunt sequi ex eis et omnibus "aliis, quæ contra vos proponenda duxerimus, responsuri, "juri parituri, et quod justum fuerit audituri et etiam "recepturi. Significantes vobis tenore præsentium, quod "sive dictis die et loco compareatis, sive non, nos nihil- "hominus procedemus, prout debemus, vestra non obstante "præsentia." Datum Parisius, et cætera.

A.D. 1293. Letter of Philip IV. summoning Edward to Paris to answer for the injuries done by the men of Bayonne.

Istud mandatum quia rex Angliæ minime est prosecutus, mox universali parium arbitrio ab omnibus terris in regno Francorum præhabitis extorris abjudicatur et exhæredatur.

On Edward's neglecting the summons, he is deprived of his lands in France.

Sed regis Anglorum fidissimus ac intrepidus ille miles, videlicet Johannes de Sancto Johanne, terras domini sui viriliter ab insultu et ab irruptione Francorum ad tempus sæpissime defendebat. Volens igitur rex Angliæ dolores suos remediare, de quodam matrimonio contrahendo mentionem clam facit, gratis offerens partem Vasconiæ et quædam nominata castella in manus regis Philippi, per spatium quadraginta dierum, si pactum consequeretur effectum. Missisque literis credentiæ per magistrum Johannem de Lacy Johanni de Sancto Johanne, volens ut nolens, cedit antedictus senescallus Vasconiæ, subintrat rex Franciæ præconcessa in præjudicium regii honoris prævaricans. Insuper *apponens iniquitatem super iniquitatem*, Anglos a finibus Galliæ expellebat. Exulabant ergo

Attempts at reconciliation.

Ps. lxviii. 28.

[1] *diversis*] diversorum, E.

A.D. 1293. Edmund, E. of Leicester, and his wife, Blanche, out of England.

dominus Edmundus, frater regis Angliæ, qui mediator fuerit pacis reformandæ inter utramque partem, et uxor ejus, videlicet regina Navariæ, cum universa familia Anglicana; dilectas mansiones relinquentes, usque ad Natale secesserunt. Illo quoque anno, justiciarii itinerantes, [iii. p. 87] . . . . . consederunt.

MS. E. (Merton.)

Plebis conventum citat rex ad parleamentum.

Parliament at Westminster, where it is decided to recover Gascony.

Anno gratiæ MCCXCIV°. Edwardus rex Angliæ tenuit parliamentum suum apud Westmonasterium post festum Pentecostes, cui interfuerunt rex Scotiæ et omnes magnates Angliæ, ubi recitabantur in auditu ibidem existentium motiones et continuationes hujus guerræ, insuper legationes et sponsiones pacis Angliæ reformandæ. In quo etiam unusquisque legatorum domini regis, pro posse suo, manum suam exposuit bona fide Denique in hoc assentiunt omnes, recuperare Vasconiam vi et armis. Tunc rex Scotiæ concessit regi Angliæ per triennium omnes terras suas, quæ sibi jure hæreditario competebant in regno Angliæ, in subsidium Vasconiæ adipiscendæ, regno Scotiæ solummodo contentus. Cæteri quoque comites et magnates de facultatibus suis auxilium pollicentur. Interdicitur igitur ilico meatus marinus; hinc mercatores magnum dispendium incurrerunt; tunc indies augebantur caristia et annonæ in finibus Anglicanis. Animadvertens autem rex Angliæ potentiam regis Franciæ necnon Francorum fraudem, maliciam solitam et antiquam, et cogitans apud se ea quæ securitatis sibi sunt vel esse poterunt in futurum, mittit legationes ad comprovinciales, et circu-adjacentes reges et principes, ut sibi in necessitatibus suis subveniant, cum locum et tempus viderint oportunum. Interea mittit rex Arragonum quatuor de optimatibus suis, viros utique nobiles et præclaros, qui per mediam Galliam transeuntes, cum exenniis preciosis, et si non publice, tamen caute,

Aid promised by the king of Scots and others.

Messengers with gifts sent by Alphonso III. king of Arragon.

MS. E. (Merton.) præcedentibus eos aut prosequentibus nescio; quibusdam in forma pauperum eorum literas bajulantibus, in Angliam applicuerunt sani et incolumes, Domino sic favente. Qui ante regem adducti, gratissime sunt admissi, et *apertis thesauris suis obtulerunt ei munera* preciosa, sed, quod magis rex acceptabat, epistolas domini sui signatas anulo regio et sigillo, in quibus exaratum fuisse refertur, quod quocunque tempore moveret rex Angliæ exercitum suum contra regem Franciæ, rex Arragonum, non immemor injuriarum patri suo et regno ejus illatarum a prædecessore rege Galliæ, ad se ulciscendum cum manu forti militum armatorum, debellaturus Francorum acies, festinaret. Quibus auditis, gavisus est rex, introducensque eos in palatium suum, omnem humanitatem præcepit eis regaliter exhiberi. Cumque per dies aliquot morarentur, et ex gazophylacio regis affluenter remunerati fuissent, *accepto responso* a regalibus sedibus per iter quo venerant *ne redirent, per aliam viam in regionem* Arragonum *sunt reversi*.

A.D. 1294.

S. Matt. ii 11.

S. Matt. ii. 12.

His ita transactis, Edwardus rex Angliæ destinavit archiepiscopum [1] Dublinensem et episcopum [2] Dunelmensem et quosdam validiores de regno suo ad regem Alemanniæ, cum regiis donariis et exenniis preciosis ut qui sibi prius affinitate non erat annexus, indissolubili fœdere suis temporibus uniretur. Quibus illuc transvectis et a rege honorifice susceptis, omni difficultatis obice profugato, prosperatum est opus in manibus eorum, pro quo venerant, satis bene. Sicque factum est ut, pacto inito et firmato, fierent amici et correlative dilecti rex Angliæ et rex Alemanniæ, qui prius incogniti fuerant et invisi. Nuncii vero regis Angliæ, regi Alemanniæ valefacto, in Angliam cum gaudio revertentes, ea, quæ facta [3] fuerant, domino regi Angliæ nunciarunt.

Embassy to the king of Germany (Adolph of Nassau)

[1] John de Sandford.
[2] Anthony Bek.
[3] *facta*; gesta, B.

A.D. 1294. *Deprædatur ecclesia per totam Angliam uno die per ministros regis.* MS. E. (Merton.)

Illo quoque tempore, videlicet Dominica secunda mensis Julii, factum est scrutinium execrabile, sacrilegum, et horrendum, in ecclesia Dei, per universum regnum Angliæ, quale non fuit nec fuisse creditur multis temporibus retroactis. Quod quidem scrutinium, ut credimus, non emanavit a conscientia domini regis; sed auctor potius hujus facti fuit magister Willelmus de Marchia, tunc temporis domini regis thesaurarius, qui in hoc facto non Bathoniensis episcopus dici debuit, sed tirannus; non defendens ecclesiam, sed offendens. Ille siquidem facit, cujus auctoritate fit. Et quia sic templum Domini violavit, caveat sibi ab anathemate sancti Pauli dicentis, *Si quis templum Domini violaverit, disperdet illum Deus.* (1 Cor. iii. 17.)

The prisoners freed in order to increase the army.

Morabatur [iii. 89] . . . . crucis, oportunitatem venti semper expectans. Erat enim per totum prædictum tempus sibi et populo contrarius. Ad augmentandum igitur rex exercitum suum mandavit liberationem omnibus vinculatis profligatisque pacem et etiam profugis nunciare, si ipsi in prima transfretatione vellent cum regis fidelibus transfretare, qui etiam omnes gavisi unanimiter spoponderunt. Illo quoque tempore, dominus Johannes de Saumfor, archiepiscopus Dublinensis, gravi ægritudine correptus, viam universæ carnis est ingressus. (Death of the abp. of Dublin.)

P. Celestine V.

Eodem quoque anno, monachus quidam, Petrus de Murone, ordinis sancti Benedicti, in solitudine heremi multis temporibus educatus, in civitate Aquileyæ electus et creatus[1] est in summum pontificem, in die decollationis sancti Johannis Baptistæ, et Cælestinus (Aug. 29.) Papa quintus nominatur. Hic vir simplex, rectus, et timens Deum, virtutibus choruscabat. Equum vel mulum versus curiam ascendere non præsumpsit, sed asinum; de quo cum descendisset et ecclesiam ingressus fuisset, clamavit quidam contractus, ut ipsum

---

[1] *creatus*] consecratus, B.

MS. E. (Merton.) desuper asinum, super quem Papa sederat, imponerent A.D. 1294.
intuitu caritatis. Et qui præsentes erant, *increpabant* S. Luc. xviii. 39.
eum, ut taceret. Ipse vero multo magis clamabat,
amore filii David, Qui super pullum asinæ Jerusalem
valvas sanctificando intraverat, quatinus ipsum supra
dorsum asini levarent. Res mira! Impositus contractus
illico recepit sanitatem, et *consolidatis basibus et* Act. iii. 8.
plantis, exilivit, qui claudus fuerat, *laudans Deum* in
servi Sui meritis Cælestini; a quo magister Robertus
de Wynchelese, Cantuariensis electus, confirmatus est
et in archiepiscopum consecratus.

In vigilia sancti Mathæi Apostoli coadunatis clero Sept. 20.
et populo apud Westmonasterium, postulat rex a tota *Medietas omnium bonorum ecclesiæ solvitur regi.*
ecclesia, per totum regnum Angliæ locata, medietatem
omnium bonorum tam temporalium quam spiritualium.
Quo audito et a seculis inaudito, pontifices et prælati
conturbati sunt et conterriti, et præ angustia spiritus
gementes, regemque offendere et ei contradicere non
audentes, sed votis regiis annuentes, ei prædictam
medietatem omnium bonorum suorum, uno anno provenientium,
concesserunt. Quam quidem medietatem,
si prius prudentius et melius cogitassent, sede apostolica
inconsulta, regi concedere non præsumerent ullo
modo. Indictis ergo hujus solutionis certis terminis
et præfixis, ad propria sunt reversi.

Nec mora, soluta prima portione juxta taxationem
decimæ prætaxatæ, præcepit secularium bona taxari
et sibi per Angliam decimari; mercatoribus et civibus
commorantibus in civitatibus muratis et villulis nundinariis,
senarium denarium ex omnibus, quæ possident,
ejus necessitatibus persolvendum. Dicitur etiam Death of William de Montfort, dean of St Paul's.
quod magister Willelmus de Monteforti, decanus ecclesiæ
sancti Pauli, sanus et incolumis ad curiam veniens
ut regis animum mitigaret, aut saltem tale jugum
importabile servitutis, sicut bonus ecclesiæ filius, levigaret,
et appropians ante regem, ut sermonem conceptum,
pro quo venerat, exponeret, repente labiis

A.D. 1294. obmutescens, viribus corporis destitutus, coram rege corruens, spiritum exalavit. MS. E. (Merton.)

Resignation of P. Celestine V. His sic gestis, vergente hujus flebilis anni cursu ad occasum, Cælestinus Papa, contemplativæ vitæ cum Maria optimam partem eligens, cujus jam pastus dulcedine haud modice saginatus, in medio fratrum se obiciens, piretum et pallium exuens, abrenunciando honori et oneri, favori et discrimini, propter mundanarum rerum curas, recusabat prolixius præsulatum regere Romanorum, asserens se ipsum minus idoneum in tanto opere prosequendo. S. Luc. xvi. 8. Profecto enim *filii hujus seculi prudentiores filiis lucis in generatione sua sunt.* Verumptamen adjuravit eos in nomine sanctæ ac individuæ Trinitatis, ut sine omni dissensionis[1] intercapedine eligerent virum industrium et utilem, qui ad honorem Dei et proprii Pope Boniface VIII. salutem hoc onus susciperet gubernandum. Requisitusque a fratribus de assensu et judicio alicujus dignæ personæ, quoniam tanquam virum justum et sanctum ipsum habuerunt, nominavit quendam nomine Benedictum, virum solertissimum, præ cæteris in curia Romana sæpius conversatum. Erat namque iste Benedictus Gagitanus primo procurator, deinde advocatus, postea notarius, consequenter diaconus cardinalis tituli sancti Nicholai in carcere Tulliani. Tunc fratres, viso quod recte judicasset, exaltatum Benedictum in festo sancti Hillarii in seniorum cathedra locaverunt; nomine Benedicti de bono mutato in melius, Bonefacius est vocatus.

Rising of the Welsh. Circa prædictum tempus, dum corda multorum quaterentur, intimatum est auribus regis, Walenses iterum malignari, qui toto malignitatis spiritu debacchantes, nova flagitia veteribus addiderunt, quendam nomine Rogerum de Pyvelesdone et quosdam alios de nostris suspendentes, in regis obprobrium non modicum et

---

[1] *dissensionis intercapedine*] dissensione, B.

MS. E. (Merton.)

A.D. 1294.

contemptum; alii villas et oppida suburbana ignibus incendentes alii rapinis et caedibus intendentes, plurima dampna nostris Anglicis intulerunt. Quibus rex auditis, a Westmonasterio discedens, in crastino sancti Bricii versus Walliam properavit, congregans exercitum copiosum, ut gentem illam, tam sacrilegam et prophanam, penitus subverteret et suo dominio manciparet.[1] Et arripiens iter, cum omni festinatione, fortitudine, et militia bellicosa versus Snaudone movit exercitum suum et ordinavit in circuitu Walliae, ad inimicos suos viriliter expugnandos. Ad cujus accessum [iii. 91] . . . spiritum exhalabant. Verumptamen ex satellitibus Walensium, extra nemorum densitates repertis, per turmas suas centenos et centenos multoque plures acies gladii devoravit.

Nov. 14.

Et paulo post captus est Kanan, incentor malorum et praedo nominatissimus inter Walenses, et apud Herefordе civitatem transmissus, in die sancti Mathiae, caudis equorum tractus, cum duobus aliis sibi adhaerentibus, suspendio expiravit. Post haec Morganus de tribu Walensium, qui contra comitem Gloucestriae calcaneum suum levavit, et alter nomine Madoc, vocalis princeps eorum, comperto quod fortior esset dextra pars regis exercitus, et quod vir omnis totum pondus praelii in ipsos moliretur, amisso latendi effugio, terrore perculsi, regem de pace cogitant convenire. Et primo Morganus, ditioni regis ac voluntati se submittens, misericordiam potius quam judicium est adeptus. Quo viso, [iii. 92] . . . . . . mancipato. Recessit ergo rex a partibus illis, subjugatis rebellium collis, mulctatis etiam illis sceleratissimis poena coaequali qua Rogerum de Pyvelesdone dampnarant, firmans locum de Angleseye novis turribus. Et quievit terra paucis diebus.

Conan captured and hanged, Feb. 24.

The other leaders submit, and are admitted to mercy.

The king fortifies Anglesey.

Hac dum complerentur, cohors procerum ac robustorum militum de regno Angliae versus Vasconiam

Oleron taken

---

[1] *manciparet*] subjugaret, B.

A.D. 1294. vela dirigens insulam quandam, cui nomen Oleron, cum magna difficultate nacta est. Exinde in Vasconiam appulsa, faventibus oppidanis, qui adhuc proprio domino suo regi Angliæ toto corde adhæserant, in munitas civitates, invitis Francorum custodibus, est admissa. Ex hoc autem ira excandescens Karolus, frater regis Franciæ, congregata infinita loricatorum manu, municipium de Ryons, in qua pars gentis Anglicanæ sibi asilum construxerat, repente obsedit, ac obsessos non sine suorum detrimento fortiter expugnavit, captis, proh pudor, militibus circiter xiii. Anglicanis, et Parisius custodiæ liberali transmissis. Sed *Qui non patitur Suos supra id quod possunt* anxiari, ostendit Anglis unde poterant consolari. Illis nempe diebus, commilitones maritimi Angliæ, dum adversarios suos longius arcere satagerent, obviarunt xxvi. Hyspanorum navibus, diversarum mercium opibus oneratis. Cum quibus committentes prælium, ictus letiferos in alterutrum impresserunt, hinc quidam telis balistarum perforati corruunt, istinc alii mole missilium trajecti succumbunt. Et quoniam periculosa est desperatio et varius eventus belli, nunc hos nunc illos gladius perimebat. Tandem, favente Marte, cæsis Hyspanis et quibusdam terga vertentibus, xv. rates eorum cum contentis ad tutum portum Anglici provexerunt. Cætera vero dispendia, quæ inexpugnabilis manus Gernemunensis exercuit, quis enumerabit? Hi lustrantes confinia Normannorum, nulli parcentes conditioni, sexui, aut ætati, rogo patriam illuminantes, manus prædis et discrimini laxaverunt.

MS. E. (Merton.)

Rions taken by Charles of Valois.

1 Cor. x. 13.

Capture of fifteen Spanish ships by the English.

The Norman coasts pillaged by Yarmouth sailors.

In illo tempore *non erat rex*, neque lex nautis posita, sed quod quisque rapere vel ferre valebat, hoc suum esse dicebat. Transit autem ille . . . . . [iii. 93] debriavit. Similiter et casas negotiatorum in nundinis cimeterii Westmonasterii attingendo, superius palos figere compellebat. Decursu nempe imbrium nimis prævalente, opertæ sunt convalles piscinis adjacentes in toto regno per dies non paucos.

Judic. xviii. 1.

Cf. Num. xxxi. 53.

Floods at Westminster.

MS. E. (Merton.)

Pax prolongatur, plebi plebs insidiatur.

A.D. 1295.

Anno gratiæ MCCXCV°. Magister Robertus metropolitanus Cantuariensis jam de curia Romana regressus, in octavis Apostolorum Petri et Pauli convocatis quibusdam suffraganeis suis in ecclesia sancti Pauli Londoniensis, super ecclesiæ libertatibus et consuetudinibus tractatum tenuit specialem, et tanquam verus opilio, repagula et mœnia circa parietinarum seu maceriarum ruinas ædificare satagens, constitutiones quasdam, a sanctis patribus approbatas, sed per mercenariorum incuriam a vi propria vacillantes, in medium legitime revocavit. Necnon et alias ordinationes prioribus adnectens propter gregis tuitionem, decrevit inviolabiliter observari. Biduo[1] post festum Apostolorum Petri et Pauli missi sunt duo cardinales a latere domini Papæ, ut regna Franciæ et Angliæ, inter se intestinis odiis adhuc tumescentia, pacificando sedarent. Quos in regno Angliæ applicatos excepit plebs debito cum honore, accita per regem apud Westmonasterium primatum et optimatum suorum caterva nonis Augusti. Quibus congregatis, primo coram rege considentibus hinc inde cardinalibus et episcopis, dominus Edmundus frater regis et magister Johannes de Lacy motivæ causæ exordium exitialis guerræ et commotionem, in civilitatis contemptum, nautis Angliæ concussum, viva voce pronuserunt. Item qualiter rex Angliæ de prædebito regi Francorum homagio exoneravit seipsum. Super his autem petentibus cardinalibus formam pacis, fuit responsum, hoc minime fieri

Meeting of the suffragans of Canterbury in St. Paul's.

Two cardinals sent to England to make peace with France.

[1] Lamb. ins. here: Eodem anno Beraldus episcopus Albanensis et Symon episcopus Pelestrinus cardinales per papam Bonifacium mittebantur in Angliam in crastino commemorationis sancti Pauli ad tractandum de pace inter reges Angliæ et Franciæ. Et injunxerunt prælatis ut pro procurationibus suis levarent a singulis domibus religiosis sex marcas in die, et ubi domus religiosæ non sufficerent, levarent de ecclesiis parochialibus quatuor denarios de marca.

A.D. 1295. posse, regis[1] Teutonicorum beneplacito inconsulto. MS. E. (Merton.) Rursum petierunt sperandæ pacis treugas, nec eas optinuerunt. Tertio, ut tempore medio manus nautarum procellosa sileret. Neque super hoc effectum aliquem sunt consecuti. Quoniam ipsis pro pace laborantibus, ecce intempestæ noctis silentio, piratica gens Francorum Doveriam assilientes, quandam domum religiosorum et quamplures domos litori vicinas, facibus[2] succenderunt. Mutata [iii. 94] . . . . . . ventilarunt. Proinde cardinales, imperfecto[3] negotio pro quo venerant, ad Galliam remearunt, præexhausta pecunia multa nimis, [et] a viris religiosis duplam pecuniam extorserunt. His ergo divulgatis in regione Francorum, mox indurati corde, quorum *pedes proni fuerunt ad effundendum sanguinem,* plebem convocant, classem parant. Et, ut regnum Angliæ acciperent, consiliati sunt. Sed opere sunt frustrati. Præmittentes etiam galeam electissimam ccc. bellatoribus munitam præstantioribus de regno Franciæ, vel[4] ut infirmiora terræ, nescio, vel ut ad applicandum locum habilem explorarent, et quærentes prælium, obstaculum repererunt. Appropinquantibus vero temere prope occurrerunt maris vigiles, vallantes galeam, et homines repertos velut oves in caulis jugulantes, azephalorum corpora madidis pelagi sarcofagis projecerunt. *Ibi* enim *ceciderunt, qui operantur iniquitatem; expulsi sunt, nec* resistere *potuerunt.*

Attack on Dover by the French.

Return of the cardinals.

Ps. xiii. 6.

Attempt of the French on England, which fails.

Ps. xxxv. 13.

Dominus episcopus Batoniensis et Wellensis, magister Willelmus de la Marche, *villicus* domini regis, videlicet thesaurarius de scaccario, *diffamatus est* apud patremfamilias, non *quasi dissipasset bona illius,* sed subortis variis querelis, *amotus est a villicatione sua,* et alius clericus, domino regi familiarissimus, Walterus[5] de Langetone nomine, in ejus officio subrogatur. Monachi alienigenæ a propriis excluduntur domiciliis,

William de la Marche dismissed, and Walter de Langetone made treasurer.

S. Luc. xvi. 1, 4.

Alien monks.

---

[1] *regis*] rege, E.
[2] *facibus*] ignibus, B.
[3] *imperfecto*] infecto, B.
[4] *vel*] et, E.
[5] Afterwards bishop of Lichfield.

MS. E. (Merton.)

singulis per hebdomadam ad victum xviii. denariis deputatis. Die sancti Leodegarii, dominus archiepiscopus Cantuariæ ibidem intronizatus fuit, et magister Johannes de Munemue ab eodem, die non altero, consecratus est in episcopum Landavensem. A.D. 1295. Oct. 2. Archbishop of Canterbury enthroned.

His diebus Scoti rupto pacis vinculo quod cum ligio domino suo rege[1] Angliæ pepigerant, cum rege Franciæ fœdus aliud inierunt, et conspiratione facta, insurrexerunt in regem eorum, spreta ejus simplicitate et superioritate contempta. Circumducentesque eum in interiora loca Scotiæ, et illic eundem in quodam castro abruptis circumsepto montibus incluserunt, assignantes milites, qui regulum custodirent. Post hæc elegerunt sibi, more Francorum, pares duodecim, quatuor episcopos, quatuor comites, et quatuor proceres, adquorum ordinationem cuncta regni negotia sancirentur. Hoc autem totum factum est in ignominiam regis Angliæ, quia, quodammodo reclamantibus Scotis et nonnullis occulte murmurantibus, Johannes de Baylol per regem Angliæ Scotorum rex fuerat ordinatus. The Scots break the peace, and make a league with France.

Quidam miles in rebus bellicis exercitatus, dictus Thomas Turbevile, unus eorum qui in obsidione de Ryuns capti ducebantur, abiit, et locutus est ad primos et magistratus Francorum, quemadmodum illi regnum Angliæ proditionaliter possiderent, *et gavisi sunt, et pacti sunt* terram et *pecuniam illi dare.* Et spopondit, relinquens ibi duos filios suos obsides, certitudinis argumentum. Sed quoniam timebant plebem Anglorum, quasi peritum in arte pugnæ ab initio, cogitaverunt eos callide convenire. Condixerant quidam Francigenæ principem[2] Walliæ denuo revocare ad pugnam. Quibus cum rex Angliæ occurrisset, Scoti et Galli hinc inde insidiose prorupissent, ut sic saltem insulam bellatoribus suis destitutam invaderent. Nec mora, seductor ille præ- Treason of Thomas Turbeville. S. Luc. xxii. 5.

---

[1] *rege*] regi, E.

[2] Madog-ap-Morgan; see above, p. 91. He was said to be an illegitimate son of Llewellyn-ap-Griffith.

A.D. 1295. nominatus, rediens de partibus transmarinis, regi et majoribus se junxit,[1] narrans omnibus quomodo caute evasisset de carcere, et infirmiora Franciæ[2] didicisset. Et semper latuit anguis tortuosus,[3] portans in cassidili toxicum mellitum, quo præstigiarentur liniti. Quia cum de omni consilio et ordinatione regni certificaretur, omnia in scripto redigens, præposito Parisiensi direxit. Hoc facto, commoto impiorum exterminatore, reperitur fraus ejus, quæ regi ilico declaratur. Missis ergo apparitoribus, confestim captus, loris strictus, ad prætorium in vigilia sancti Dyonisii ductus, accusatusque non negavit facinus quod patrarat. Tali ergo judicio condempnatur. Primo pelle bovis stratus, ascensis sex lictoribus equos, caudis ipsorum distractus per civitatem Londoniæ, vallatus quatuor tortoribus larvatis, et effigiatis in serabaris et pelliciis interpolatis, improperantibus ei convicia exprobrantur. Bacillis eorum fuscinulisque illusus, sic patibulo est affixus, ut sepulturam secundum comitum jussa non reciperet corpus ejus, ita ut prætereuntes dicerent, "Hiccine est Thomas Turbevile?" Cui quidam versificator epitaphium scripsit hoc modo: MS. E. (Merton.)

Oct. 8. His execution.

Turbat tranquilla clam Thomam turbida villa.
Qui quasi scintilla fuit, accidit ecce favilla.
Cum Sathanæ turbis est vici, scopa fit urbis,
Stratus pelle bovis, frustratur Gallica quo vis.
Terram turbavit Thomas, hæc hunc cruciavit.
Hinc cum se stravit quem bis, ter, equus laceravit,
Achitophel perit, aspera David modo quærit,
Thomam pependit, Anglos dum munere vendit.

Decima pars solvitur regi.

In vigilia sancti Andreæ, accersito clero et populo apud Westmonasterium, de substantiis suis ad tuitionem regni petiit rex iterum sibi subsidium exhiberi. Et concessa est ei undecima pars, a quibus anno præterito decima solvebatur; de quibus autem sexta, nunc vero septima est collata. Porro archiepiscopus

[1] *junxit*] junxerit, E.
[2] *Franciæ*] terræ Francorum, B.
[3] *tortuosus*] in herba, B. omitting the next clause.

MS. E. (Merton.)

Cantuariensis, indulta sibi conferendi cum suffraganeis suis super hac re licentia, unanimi assensu offerebat regi decimam ecclesiasticorum bonorum. Qua et oblata, sed minime admissa, redierunt iterum episcopi, super his tractaturi. Cernens igitur rex eorum constantiam, *misit ad eos quinquagenarium* magnum, videlicet, justiciarium de banco, et eos *qui sub eo fuerant*, qui dixerunt, "Episcopi, *hæc dicit rex*, "'Oblatum vestrum neque accepto, neque acceptabo.' "Sed festinanter descendite, voluntatem ejus supplendo, saltem quartam partem vel tertiam concedendo." Elyas autem noster archiepiscopus cum clero de loco suo non descendit, nec recalcitrabant *boves ad dexteram vel ad sinistram*, archam fœderis sustentantes. Interim *misit* rex *alium quinquagenarium* cancellariæ suæ, et eos qui sub ipso erant petierunt; et hi quæ prædestinati poscebant.

A.D. 1295. The archbishop offers a tenth from the clergy. 4 Reg. i. 9, 11. This refused. 1 Reg. vi. 12. Another "captain "of fifty" sent.

At in omnibus his non est clerus motus a proposito suo, sed quoniam præconcesserant decimam, iterum optulerunt. Videns ergo rex suam petitionem vires cleri excedere, nolens eos contristare, in crastino conceptionis beatæ Mariæ, eorum gratum acceptavit oblatum. Quod accipiens clerus pro omine, ad tabernacula sua secessit Israel. Hoc anno, comes Gloucestriæ, Gilbertus de Clare, post regem potentissimus in opere et sermone, in matura morte præreptus, juxta patres suos meruit sepulturam. Dominus Rogerus Coventrensis et Lichefeldensis episcopus, jam grandævus, satisfaciens naturæ, a mundi hujus voragine est eductus.

The clergy still offer a tenth, and the king accepts it. Dec. 9. Deaths of Gilbert de Clare and Roger bishop of Lichfield.

Rex Edwardus tenuit Natale suum apud sanctum Albanum, præordinatis apud Westmonasterium nunciis sollempnibus in villam, quæ Kambray dicitur, destinandis, quæ sita est inter Marchiam Franciæ et Alamanniæ, pro pacis concordia reformanda. In crastino sancti Hyllarii congregatis apud Plummuthe ccclii. navibus cum suis appendiciis, domini Edmundus frater regis et Henricus de Lacy, Leycestriæ et

Edward I. at St. Alban's. He sends messengers to Cambray. Jan. 14. A fleet sails for Bordeaux.

A.D. 1295. Lincolniae comites, secundis velis per Armoricanum regnum versus Burdegalim[1] remigarunt. Ut autem appropinquarunt litus, villae sancti[2] Mathaei gens villana, visa tanta multitudine, rapientes quae sua fuerant, fugerunt. Missisque nunciis ad eos, ut se regi Angliae submitterent, spatium consultandi[3] simulate usque ad horam sextam diei, petierunt. Quo obtento, interim relicta bonorum suorum portatilium secum penitus asportarunt. Quo viso, gens Angliae nacta terram, villam ingreditur, pauca bona, quae reperit, asportando, vina confractis doliis effundens, galeam permaximam unam concremavit. Post haec abbatiam sancti Mathaei quamplures ingressi, ecclesiastica utensilia, cum capite ejusdem sancti ablato, ad dominum Edmundum ducem exercitus contulerunt. Quae omnia sequestrata fecit idem Edmundus viris ecclesiasticis restaurari. Wallenses vero fugientem populum persequentes, apprehensos aliquos occiderunt, domiciliaque multorum facibus ardentes de suis spoliis exultarunt; ex quo in portum, quem le Brast vocitant, navigarunt. Deinde ad sanctum[4] Gillemisium de Boys transvecti, triginta de galeis et aliis vasis[5] aquaticis combusserunt, ibique diu morati sunt, usquequo defecerat illis potus, nec exire poterant de portu, concomitante Zephyro flatus suos. *Et clamaverunt ad Dominum in tribulationibus suis*, Qui exaudivit eos in misericordiis Suis multis, aperiens corda ipsorum, quasi praecipiens, ut singuli in diversis locis foderent post thesaurum. Et factum est quasi miraculum in illa die, fossata terra quadam, seminata et arata, quadam inculta et arenosa, frumenti copiam in cistis et in archis absconditam reperierunt. Pro quo Deo gratias referentes, destinatum navibus intulerunt. Eodem instanti, prosperato ventorum flatu, villam de Bleyves

MS. E. (Merton.)

The town of S. Mathew's pillaged.

The abbey pillaged.

The spoil restored by Edmund, earl of Leicester.

Subsequent proceedings of the fleet.

Ps. cvi. 6.

Edmund lands at Blaye.

[1] *Burdegalim*] Burgundalim, E.
[2] S. Mathieu, formerly existing at the extreme point of Finisterre.
[3] E. ins. *se*.
[4] Saint Gilles-les-Bois (Côtes du Nord).
[5] *vasis aquaticis*] navibus, N.

MS. E. (Merton.) pervenerunt, ubi dominus Edmundus terram cum suo exercitu ascendit. Deinde revertentes usque ad villam de Castilon[1] equos suos de navibus eduxerunt. Ulterius vero versus villam de Sparre adierunt, ubi oppidani obsessione diutina oppressi, castrum Anglicis reddiderunt. Interea nautica gens Angliæ, in vigilia Paschæ, civitati Burdegalis dederunt assultum, et occiderunt die illa circiter xxx. viros jaculis balistarum. Die Mercurii in ebdomada Paschæ, Francigenæ civitatem Burdegalensem clandestine egredientes contra vesperum, confractis treugis quas mutuo dederant et acceperant, Anglicis in nemore civitati vicino commorantibus, nihil hujusmodi meditantibus, prælium illaturi. Quo comperto per exploratores, confestim milites animosi, sumptis armis bellicis, illis obviam processerunt. Cives vero, audito turbarum strepitu, visis paucis illis occurrentibus, æstimantes totum exercitum jam paratum ad pugnam fuisse, civitatem cursu velocissimo sunt ingressi. Inter quos duobus militibus adversarios persequentibus, janua concito fuit clausa. Reliqua[2] pars Francorum foris[3] permanens, gladiis est perempta. Igitur die Veneris illius ebdomadæ, inito consilio inter nauticam et militarem cohortem, junctis viribus civitatem assilientes, fracto antemurali civitatis suburbium intraverunt, stragem non modicam ingerendo. Quo viso, suburbani ædes suas proprias accendentes, intra muros civitatis fugerunt. Affuit inter cæteros tunc quidam filius Belial, turbans totum exercitum, asserens comitem de Arthoys affore apud Langum[4] cum nongentis equitariis armatis. Qui, relicta obsidione Burdegalensi, diverterunt se illuc, et non invento comite, villulam explorarunt. Quæ postea reddita fuit illis. Postquam villam sancti[5] Macharii sunt adepti, quam non diu post, per falsidicorum inanem superstitionem, nepharie perdiderunt. Mense Martii, primo die men

A.D. 1295. Then to Castillon, and Lesparre. Siege of Bordeaux.

[1] Castillon de Medoc (Gironde).
[2] *Reliqua*] Maxima, B.
[3] *foris permanens*] exclusa, B.
[4] Langon (Gironde).
[5] St. Macaire (Gironde).

A.D. 1295. Edward I. at Newcastle. His three proposals to the Scots.

sis, rex Edwardus apud Novum Castrum super Tyne exercitum fortem adunavit ad Scotorum injuriam expugnandam, proponens eis tria; aut ejus censuræ pati se ultro submittere, aut a terra sua exulare, aut ad campestre bellum se parare. Ipsi vero, præposito salubri consilio, prælium elegerunt. Die sancti Gregorii Papæ, [iii. p. 96] . . . . . celeriter est evectus. Die Dominica in Ramis Palmarum . . . . occisus est nepos cardinalis. Ipse vero . . . . ostensurus. MS. E (Merton.)

Bella parans Scotus, regno dolet esse remotus.

Anno gratiæ MCCXCVI. Tertio kal. Aprilis . . . . . [iii. 96, 97] scripturam.

Edward I. fortifies Berwick.

Rege Anglorum apud Berewyc pro fortificatione fossatorum ac murorum villæ ejusdem morante, Scoti, scilicet domini de Ros, de Menethethe, et de Asseles comites, et dominus Ricardus Syward, Willelmus de sancto Claro, Johannes Comyn filius Johannis Comyn, Willelmus de Monerefe, et Radulphus frater ejus, barones, et alii quamplures milites, Angliam ingressi, villas de Corebrigge et Hechlesham combusserunt, homines, mulieres, et parvulos occidendo. Qui regressi in Scotiam una cum domino Roberto de Kethinge, quem rex Franciæ illo anno cingulo cinxerat militari, castrum [Patricii, comitis] de Dumbar, regis Angliæ constantis amici, tunc temporis cum eodem existentis, acriter obsederunt. Ipsi autem in dicto castro dimissi, simulate a rege Angliæ implorantes auxilium, interim dictum castrum dictis Scotis in vigilia sancti Georgii reddiderunt. Quo comperto, rex Angliæ in crastino die duo milia coopertorum equorum cum xl. vexillis et multos pedites ad prædictum castrum, pro oppressione hujusmodi removenda, mandavit. Hoc viso, Scoti potentes, comites, et barones remanentes, cæteri ad quinque milia abierunt retrorsum. Quinto kal. Maii, rex Angliæ

The Scotch enter England and burn Corbridge and Hexham.

Siege of Dunbar.

Its surrender, April 22.

MS. E. (Merton.)

A.D. 1296.

cum octingentis equis villam exiens supradictam, versus castrum de Dumbar festinavit. Quo eodem die mane obsesso, prædicti cogitantes perspicacius de sua liberatione, dominos Warennum[1] et Warewik[2] comites, et Hugonem le Despenser, et alios de exercitu regis Angliæ majores rogaverunt, ut dominum Robertum de Kethinge prædictum ad regem Scotiæ pro ipsius consilio requirendo possent licite demandare. Pro quo dominos comitem de Menethethe et Johannem Comyn filium Johannis Comyn, comitis de Badenau, ipsa petitione primitus optenta, in nostratum manibus tradiderunt. Qui dominus Robertus ejusdem diei post prandium cum equitaturis quingentis et quadraginta milibus peditum est regressus. De quibus dominus Robertus et dominus Patricius de Graham, miles strenuus, et filius domini Willelmi de sancto Claro, qui vexillum domini regis Scotiæ deferebat, et alii ad minus decem millia ceciderunt in bello, equis quater viginti lucratis, cæteris in fugam illico reversis, excepto domino Johanne de Sumervile, qui tunc temporis captus fuit. Die vero crastino, rege[3] Angliæ villam de Dumbar appropinquante prædictam, dicti tres comites et xxx. ad minus Scotorum milites regi Angliæ se[4] suaque regiæ voluntati et castrum prædictum planctu lacrimabili reddiderunt.

Edward I. advances against it.

Robert Keting sent to the king of Scots for aid.

His return.

Battle before Dunbar.

Its surrender to Edward.

Idibus Junii dominus Willelmus de Valentia, comes de Penbroc, quem Hugo le Brun, comes de la Marche, ex conjuge sua Ysabella, regina Angliæ, relicta regis Johannis, genuerat, obiit anno isto, et apud Westmonasterium est sepultus. Kal. Junii dominus Berardus cardinalis de Scotia regressus, factis emendis apud Westmonasterium ad scaccarium domini regis de Templariis super nepotis sui occasu, ad regem Franciæ una cum thesaurario[5] domini regis Angliæ

Death of William de Valence.

Cardinal Berard de Gouth crosses to France.

---

[1] John de Warrenne.

[2] William de Beauchamp.

[3] *rege*] rex, E.

[4] *se suaque*] seque sue, E.

[5] Walter de Langetone.

A.D. 1296. iterum transfretavit. Hoc tempore, comites Leycestriæ et Oxoniæ, domini Edmundus frater regis Angliæ in Vasconia et Robertus de Ver in Anglia, solventes generale naturæ debitum, ex præsenti seculo migraverunt. MS. E. (Merton.)

Deaths of Edmund, earl of Leicester, and Robert de Vere, earl of Oxford.

Edward enters Galloway and besieges Edinburgh castle.

Rex autem Angliæ insulam de Galewey subintrans, fugientibus seu fugatis qui atria custodirent, castra singula occupavit. Ulterius vero progrediens, ad Castrum Puellarum pervenit, in quo, velut inexpugnabili, ad tutelam generosæ mulieres regni Scotiæ traditæ referuntur. Huic ut appropinquaret rex, disposuit turmas suas ad obsessionem illius. Nolentibus vero custodibus illud reddere, adhibitæ sunt machinæ belli, emittentes lapides grandes, domos plures et cacumina turrium dissipantes. His exerciti custodes, castrum cum contentis regi Angliæ protinus reddiderunt. Quo in loco, velut in thesauraria principali territorii, insignia regalia regni Scotiæ sunt reperta. Quæ apud Westmonasterium in archariis regis sunt recondita et signata. Exinde mare Scoticum pertransiens, regem Scotiæ, nomine tantum, de cavernis educere anhelavit, villas sancti Andreæ et sancti Johannis cum vicinis castellis ditioni propriæ adnectendo. Porro rex Scotiæ, jam omni destitutus defensione militari, in crastino translationis beati Thomæ martyris, regi Angliæ se reddidit, carcerem ac vincula evasurus. Igitur rex Angliæ, peragratis quibusque Scotiæ insulis, nactis villis et castellis, rebellibusque non apparentibus, apud sanctum Edmundum primates ac magnates sui regni ad suum parliamentum invitavit in festo sancti Martini, a quibus novum taillagium postulavit. Cui concessus est a civibus et burgensibus octonarius denarius, a cæteris duodenarius est extortus. Clerus quippe nihil tunc temporis illi optulit vel concessit. Quo commotus rex, indixit eis tempus consultandi super meliori responso, suæ voluntati gratius acceptando.

Its surrender.

The Scotch regalia taken to Westminster.

St. Andrew's and Perth taken.

Surrender of Baliol, king of Scotland.

Parliament at St. Edmundsbury, Nov. 11.

Demands of the king.

The clergy refuse, and all their barns are sealed up.

MS. E. (Merton.)

A.D. 1296.

The archbishop forbids any payment from the clergy.

Interim fecit rex sigillari omnia ecclesiasticorum ostia horreorum. Quæ dum fierent, mandavit archiepiscopus bullam apostolicam, inhibentem sub pœna excommunicationis aliquam collectam ex ecclesiasticis proventibus regi vel cuivis alii principi concedi, per cathedrales basilicas divulgari.

Progress of the war in Guienne.

Illo quoque anno, fugato comite de Arthois ab obsidione Burgi[1] super mare per comitem Lincolniæ, accessit alius comes famosus de Ew ad villam de Belegarde, cum præposito de Tolouse, ut receptam ibidem gentem Anglicam expugnaret. Inclusi vero Anglici cum villanis, simulata fuga, latentibus insidiis apertas villæ januas dimiserunt. Comes autem, ut vidit neminem resistentem, in audacia mentis suæ ingressus est civitatem cum paucis, foras residuo exercitu permanente. Et surgentibus Anglicis de insidiis, occurrit protinus comiti unus, bajulans lanceam, perforans latus ejus. Similiter, et qui cum eo ingressi fuerant, gladiis corruerunt. Insuper cives suspenderant trabes, super quas crateres et lapides grandes, super propugnacula muri ad illaqueationem Francorum. Præpositus vero de Tholouse in elationem cordis super dextrarium foveam pertransiens, cum gladio nexus trabium amputavit; et repente ruptis resticulis, allidente tota mole capiti suo, penitus est quassatus. Quo viso, cæteri fugam illico subierunt. Consimiliter comes de Hoylandia, soluto fidelitatis suæ fræno, quo regi Angliæ praeannexus fuerat, dum se regis[2] Francorum obtemperaret consiliis, a propriis domesticis est occisus. Cujus filius et hæres Johannes filiam regis Angliæ Elizabeth sibi in matrimonio copulavit. Interea quædam navis de regno Franciæ sortita nomen regis Philippi, inter coggones utriusque terræ famosior atque major, casu sibi ex obviantibus Anglicis, et

John, count of Eu, wounded.

Death of the provost of Toulouse.

Death of John, count of Holland.

Capture of a French vessel.

---

[1] Bourg-sur-Mer (Gironde).

[2] *regis*] regi, E.

A.D. 1296. conflictum alternatim dantibus, nacta fuit, et in Sandwyco portu requievit. MS. E. (Merton.)

Release of Guy, count of Flanders. Cause of his imprisonment.

Illo etiam tempore, comes Flandrensis a prisona Francorum liber egrediens, ad proprium rediit comitatum. Cujus arestationis extitit ista causa. Ante initium hujus guerræ pepigerant rex Anglorum et comes prædictus, ut filius regis et filia[1] comitis legittimo matrimonio unirentur. Iccirco præfatus comes ad Francorum curiam citabatur. Requisitusque super hujuscemodi contractu respondit, rei gestæ vinculum non posse dissolvi. Timens autem rex Franciæ hujusmodi confœderationem sibi fore nocuam, cogitavit callide divortium faciendum, præcipiens ut suis conspectibus et suæ tutelæ prædicta filia traderetur. Cui alter, abhorrens excommunicationis sententiam illatam in perturbatores matrimonii, respondit, postulata se minime impleturum. Imperatur ergo liberali custodiæ corpus ejus. Aderant tunc statim, qui manucaperent virum senem, respuente quippe rege Francorum omnem manucaptionem pro eo. Videns comes, non aliter quam modo dicto evadere, prædictam filiam illis amaro animo commendavit, sicque liber egredi est permissus. Qui reversus in terram suam, vocatis commilitonibus suis, injuriam, quam pertulerat, patefecit. Cui respondit plebs ejus, "Domine, mercatores sumus, et sine adventatione Anglorum in Flandriam et sine transitu Flandrensium in Angliam negotiari profectualiter non valemus. Fiat pax inter gentem vestram et suam, cujus suffulti auxiliis, injurias regis Franciæ illatas et alias, si quas derogaverit, aspernamur." His gestis per solempnes nuncios regi Angliæ relatis, pollicitis securitatis vinculis, pax inter utrumque populum per Angliam publice acclamatur. Associantur ergo nuncii regis, videlicet thesaurarius[2] de scaccario et alii quamplures

Peace proclaimed between England and Flanders.

---

[1] Philippa.

[2] Walter de Langetone.

MS. E. (Merton.) nobiles, adducturi obsides hujus rei, datis comiti ad inforciandа castella sua quindecim milibus libris argenti. A.D. 1296.

Die sancti Hyllarii, celebravit archiepiscopus concilium suum cum coepiscopis suis suffraganeis Londoniis in ecclesia sancti Pauli. Quibus tractantibus per dies octo super postulatione regia, non invenerunt iter rectum nec modum exclusivæ sententiæ, si archiepiscopus[1] vel quæsito colore, seu aliquo titulo quispiam contulissent, etiam cum falsi clerici, aulici curiales, accessissent, qui postulatis consilium dederant et favorem. Quæ omnia regi per episcopos aliosve nuncios sunt relata. Qui statim mutatus in crudelem, perversa regali æqualitate in tyrannidem, licenciatis suis famulis obviantium clericorum relliosorumque virorum, quasi modo hostili, equitaturas sibi arripere meliores, prohibitis insuper placitatoribus, in lege sua peritis, coram baronibus de scaccario seu ante quemvis alium justiciarium secularem, pro personis ecclesiasticis allegare, ecclesiasticos ministros censuit sua pace indignos. Mandavit etiam singulis ordinatis, sponte offerre sibi suorum proventuum quintam partem, aut invite cedere omnibus bonis suis. Huic mandato primitus obtemperaverunt se quidam tonsorati, in curia regali prælati, in cura vero animarum Pilati manifesti, ut inducerent pari modo animos cæterorum. Quo facto, seysita sunt protinus per manus vicecomitum omnia bona clericorum mobilia et immobilia, super laicum feodum inventa atque fisco regio titulata, cum superabundanti molestia suis ablatis libertatibus, quas prædecessores reges, Christianitatis conservatores, ecclesiis contulerant, auctores bonorum. Et quod nequius est ferendum, appreciabantur ipsorum facultates, emptoribus quantocius exponendæ.[2] Hinc

Council in St. Paul's on the king's demands, Jan. 13.

Expelluntur omnes clerici a pace regis et omnia bona ecclesiastica seisita sunt in manu regis.

[1] *archiepiscopus*] om. E. | [2] *exponendæ*] exponendi, E.

A.D. 1296.

MS. E. (Merton.)

dolor et metus omnium prælatorum. Hi namque in perplexitate maxima constituti, ut si quicquam concederent, sententiam excommunicationis incurrerent ipso facto, et si non darent, non effugerent immisericordes manus ipsorum prædonum. His madefacti adversitatibus, pro se ipsis anxii, pro grege sibi commisso inconsolabiliter mœstificati, tanquam non habente alimoniam, ingruente fame, necessario seculum repetere, quæsierunt protectionem regis, facultatibus suis ratiocinio magno redemptis. Et statim post hæc redierunt quidam nuncii de Vasconia, referentes qualiter [iii. 100] . . . . . in persona propria transfretante.

Solvitur regi per priorem[1] *Edmundum pro protectione habenda cxxx.li.iv.s. vi.d.*

MS. N. (Rochester.)

Another account of the exactions on the clergy.

S. Matt. vii. 15.

[Exiit autem edictum a rege ut ecclesia Anglicana describeretur et regem sub tributo profiteretur, vel extra protectionem regis poneretur. Facta est ergo hæc descriptio consilio *pseudo-prophetarum qui in vestimentis ovium intrinsecus sunt lupi rapaces*, horum fructus livor et invidia. Igitur viri ecclesiastici undique confluentes, infelix commercium commutantes, protectionem regis terreni pro cælestis appressiaverunt.

Constancy of archbishop Winchelsey.

Ezech. xiii. 5.

Surrexit itaque novus Thomas, non sancto constantia minor, tunc archiepiscopus Cantuariæ; solus *ex adverso ascendens* se *murum opposuit pro domo Israel;* non veritus regis expetere feritatem ut alias consuevit pro tuitione ecclesiæ aggrediens, regem sic affatur: "O rex, protegentem te protegere sanctius expediret "Ecclesiam sanctam, quam extra protectionem tuam "positam afflictam magis affligere, quod nefas est; si "Christum coleres, Ejus sponsam quæ libera est "ancillari non cogeres. Unde ex curæ susceptæ "debito mihi incumbit, si recte credideris, nosce, exac"tiones tuas impugnare. Diadema tuum non obliqua"verit erigere; et quia [per] consilium malignorum "in thesauros Ecclesiæ manus rapaces extendere non "formidas, vereor ne in te durius excandescat Domi-

---

[1] i e. of Merton.

MS. N. (Rochester.) "nus, et eveniat quod dicit Job, *Thesauros quos devoravit, evomet et de ventre ejus extrahet illos.* "Manus laicas ad sacra porrigere nulli licet. Ergo "ab afflictione cessa, ministros cohibe, ad agnitionem "tui revertere." His dictis, rex indignatus archiepiscopo extra protectionem suam posito circumquaque insidiari præcepit. Mox occupavit temporalia amplectens prædia, non vastavit ea, sed sicut de bono Thoma omnis proscribitur ejus amicitia, ita quod vix fuit qui præbere auderet victui necessaria, tamen multo magis iniquitatis ministri persequendo sæviebant quam ex præcepto habebant; plura fiunt ex privatorum malicia quæ dominorum noticiæ subducuntur. Unde scriptum est, *Inimici hominis domestici ejus.* Missis deinde ministris qui ejus vestigia sollicite explorarent et insidias per circuitum ponerent, venerunt tandem ad villam Maydeston vocatam, ubi Sathanæ satellites, archiepiscopum multis injuriis afficientes, equis suis abductis peditem reliquerunt. Tot mala perpessus, spernit dampna, spernit obprobria. Alterum Thomam nulla frangit injuria; sed a Deo confortatus convalescebat et confundebat Ecclesiæ persecutores; quibus paulatim subactis, de proposito demum triumphans, temporalibus restitutis cum dampnis in patriarchatu victoriosus resedit.

A.D. 1296. Job. xx. 15. Anger of the king, and his ill-treatment of the archbishop. St. Matt. x. 36. The archbishop's horses seized at Maidstone. His final triumph.

[*De controversia orta inter archiepiscopum Cantuariæ et abbatem Sancti Augustini.*

[Visitante postmodum archiepiscopo in diocesi Cantuariæ, abbatem [1] sancti Augustini et conventum vocavit super appropriationibus ecclesiarum suarum et patronatibus, ostensurus quo jure et titulo ecclesias et ecclesiarum patronatus retinerent; quibus comparentibus, ostensis quæ sibi sufficere videbantur et non acceptatis, apostolos petierunt, ubi non solum ecclesiarum appropriationum et patronatuum confirmationem, verum

Controversy between the archbishop and St. Augustine's, Canterbury.

[1] Thomas de Fyndone.

A.D. 1296. etiam jurisdictionem per ecclesias et loca sua ita plenarie ut archiepiscopus in diocesi sua optinuit, impetrarunt. Factum est in præjudicium ecclesiæ Christi Cantuariæ, ut ejus diocesi duo præessent diocesani. Præterea abbate privilegio utente, archiepiscopo omni instantia repugnante, periculo hinc inde emergente, archiepiscopus appellavit; et denique sic impetravit, ut bulla revocata utraque parte statui priori restituta, archiepiscopus, ut melius pleniusque consuevit, jurisdictionem possideret. Dominus Papa istam controversiam sic complanavit, quod abbas de augmento, archiepiscopus de decremento, conqueri nequaquam deberent.] MS. N. (Rochester.)

Rex petit alta freta, recipit quem Flandria læta.

Meeting of the archbishop and bishops in St. Paul's. Anno gratiæ MCCXCVII°. Congregatis archipræsule Cantuariensi et quibusdam aliis coepiscopis apud sanctum Paulum, iterum pro statu ecclesiæ consulturis, insurgentes protinus quidam causidici et[1] duo de ordine Prædicatorum, regalem et temporalem favorem [quærentes], nisi sunt argumentis probare clerum ipsi regi in tempore belli non obstante prohibitione Apostolica [iii. 100] . . . . ne quis contra ipsum regem [iii. 101] . . . . ipsis. Recesserunt igitur omnes, oneratis . . . . infra mensem adductas . . . . comites et barones MS. E. (Merton.)

Parliament in the March. Angliæ, parliamentum suum per se in foresta de Wyre quæ est in Marchia statuerunt. In crastino . . . . baronibus et militibus Londoniis, mandante rege

Requirements of the king for military service. suo constabulario et suo marescallo comitibus adunati populi coram se apud Sanctum Paulum adbreviare quot equitaturas quisque posset invenire ipsi regi processuro ad bellum; responderunt supplicando quatinus [iii. 101] . . . . duobus aliis militibus interim in hujusmodi officio exequendo.

[1] *et*] que, E.

MS. E. (Merton.)

A.D. 1297.

The king asks pardon of his people with tears for his exactions.

Eodem tempore, admisso archiepiscopo in gratiam regis, atque reddita sibi baronia sua, pridie idus Julii ante magnam aulam regiam elevatus rex super gradum ligneum cum filio suo et archiepiscopo necnon comite Warewyk, coram eo astante populo, erumpentibus lacrimis, veniam de commissis humillime postulavit, dicens se minus bene et tranquille quam regem deceret ipsos rexisse, portiunculas facultatum suarum, quas sibi dederant seu quas ministri ejus ipso inscio extorserant, ideo acceptasse, ut injuriosos hostium conatus, sitientium sanguinem Anglicanum, sumpta reipublicæ particula, massa quietius possidenda, potentius expugnaret. Et addens, "ecce expositurus meipsum discrimini "propter vos, peto, si rediero, suscipiatis me velut in "præsentia habetis, et ablata omnia reddam vobis. "Quod si non rediero, in regem vestrum meum filium "coronetis."

Fealty sworn by all.

Hæc autem archipræsule resoluto in lacrimas pollicente se fideliter observare, totus populus fidelitatem extensis manibus stipulantur. Absentantibus interea sponte præfatis comitibus, usquequo eorum petitio pro allevatione patriæ audiretur, dixerunt quidam, non fore proficuum regi in Flandriam transfretare, neque ipsos sibi illac servitia, ab antecessoribus suis insueta, præbere, præsertim ipsis Scotis jam dudum more Wallensium, adhuc se præsente, recidivatis ad pugnam; petentes etiam, allegata primitus communitatis exinanitione, ne de cætero per Angliam taillagia usurparet. Rursum, ut libertates contentæ in magna carta ac de foresta in usu ex tunc efficacius haberentur, et voluntarias super his inductas exactiones de cætero quasi in irritum revocaret. Super quibus non protinus exauditi, cum indignatione recesserunt dicti comites et barones. Quo viso, rex instinctu unitatis confovendæ, suasuque victoriæ adquirendæ, articulos in prædictis cartis contentos innovari, insuper et observari, mandavit, exigendo pro hac concessione ab incolis octavum

Opposition to the king's going to Flanders.

Magna Carta confirmed and an aid granted.

A.D. 1297. denarium sibi dari. Qui mox concessus est ei a plebe in sua camera circumstante. Petit etiam a clero subsidium, qui respondit, se velle summo pontifici literas supplicatorias dirigere pro conferendi licentia optinenda. Igitur datis induciis inter regem et comites, ut uniformes fierent, peracto consultationis tempore, et non præsentantibus sæpefatis comitibus conspectui regio, cernens ipse mora sua amicis suis in transmarinis partibus, ejus adventum expectantibus,[1] periculum imminere non modicum, in vigilia sancti Bartholomæi Apostoli, paratis quingentis navibus cum coessenti populo, equitibus scilicet mille ac ferme octingentis peditibus vero quasi inæstimabilibus, ingreditur secundis velis turgida "terga maris."

MS. E. (Merton.)

The king embarks for Flanders. Aug. 23.

Lucan. v. 565.

Solvitur ad expugnandum Scotos.

Quo etiam die accedentes præfati comites ad scaccarium domini regis prohibuerunt [iii. 103] . . . . Anglicano dicentes de conscientia suorum non emanasse, sine quorum assensu . . . . de jugo patris sui Londoniis renovavit . . . . quinto die Novembris. Porro vastantibus Scotis finitima regni Angliæ, concessus est comitibus novenarius denarius a vulgo, a clero denus, ad prædictorum pertinaciam reprimendam. Rex[2] autem transito mare applicuit apud Estlusc venitque apud Bruges. Quo pernoctante, præmunitus de insidiis Francorum, in crastino exivit villam prædictam, subintrando Gandavum. Medio quidem tempore Walenses, comitati regem Angliæ, stragem ac prædam magnam apud le Dam et aliis locis regi Franciæ deditis perpetrarunt. Tandem acceptis treugis et concessis inter reges utriusque terræ et sibi confœderatos ab Epiphania Domini per biennium, rediens rex Angliæ de Frandria xii. kal. Aprilis applicuit apud Sandwycum Obiit [iii. 103] . . . . peritus.

The king lands at Sluys, and goes to Bruges and Ghent.

Slaughter by the Welsh.

The king lands at Sandwich.

---

[1] *expectantibus*] præstolantibus, N.

[2] *Rex*] Rege, Bevere.

MS. E. (Merton.)

Pax nova formatur, hostis Scotus laniatur. A.D. 1298.

Anno gratiæ MCCXCVIII°. Accedente rege [iii. 104] . . . . pax per dominum Papam Bonefacium inter regem Angliæ et Franciæ conformatur. Illo quoque anno . . . . translatus. Eodem etiam anno Adolphus rex Alemanniæ vacuus amicus fidem in se habentibus et præcipue regis Angliæ pactum prævaricans . . . . pro eo. In[1] die sancti Andreæ Apostoli factus est terræmotus per triduum apud Romam. Similiter[2] in Anglia erat terræmotus, in vigilia Epiphaniæ, in crepusculo diei illius. Cometa etiam apparuit quædam in septentrione, emittens radios lateraliter versus orientem, velut ignivomos, per tres dies post solis recessum.[3] Dominica secunda Quadragesimæ, citatis magnatibus regni apud Westmonasterium, fecit rex recitare formam pacis bullatam per Papam Bonefacium, tanquam arbitrum[4] inter regem[5] Angliæ et Franciæ, ordinatam. Cui assensum præbuit plebs omnis et clerus. Quo facto, petierunt[6] barones et prælati ut magnam cartam de libertatibus et illam de foresta, una[7] cum deforestatione jam facta, ratificaret et pro rato et grato haberet. Qui, confirmatis duabus primis[8] prædictis cartis, super deforestatione roboranda obturans auditum, elongans se diluculo ab eis, tanquam se fingens longius ire. Ipsi autem, sese æstimantes quasi derelictos contemptui, ad loca propria cum indignatione maxima redierunt.

Earthquake, Jan. 5.

Comet.

The peace with France recited at Westminster.

Magna Carta confirmed.

---

[1] From here the MSS. Cl. N. Re. T. W. correspond rather with E. than with Ch.: when they all agree they are noted as "MSS."

[2] *Similiter in Anglia*] In Anglia quoque, MSS.

[3] MSS. ins. "quod cladis magnæ "ibidem in proximo futuræ fuit "pronosticum."

[4] MSS. ins. et diffinitorem.

[5] *regem A. et F.*] reges utriusque terræ, MSS., following Ch. in the next clause.

[6] MSS. ins. "comites et."

[7] *una . . . facta*] om. MSS.

[8] *primis*] om. MSS.

A.D. 1298. Deaths. MS. E. (Merton.)

Obierunt viri magni consilii, dominus Umfridus de Boun comes Estsexiæ et Herefordiæ, et Willelmus de Bello Campo comes Warewyk, et magister Willelmus de Luda episcopus Elyensis. Post quem a majori parte capituli electus est prior ejusdem loci, a residuis Johannes de Langetone, cancellarius domini regis. Diu vero agitata causa coram archiepiscopo Cantuariensi et paulo minus pro priore terminata, appellavit cancellarius ad apostolicam sedem, personam propriam itineri exponendo. Et prior licet multipharie a nonnullis impeditus, idem [1] iter est aggressus, causam ecclesiæ defensurus. Quibus in [2] præsentia summi pontificis una cum procuratoribus illius [3] collegii constitutis, ac utriusque jure in manibus Papæ resignato, ipse favorabilis existens procuratoribus collegii [4] annuit eis gratiam eligendi unum [5] de abbatibus exemptis illius [6] ordinis, nominatis abbatibus de Westmonasterio,[7] de sancto Edmundo,[8] de sancto Augustino.[9] Quibus abnegantibus tantum oblatum, motus Papa de improbitate ipsorum, transtulit episcopum Norwycensem in sedem Elyensem, et [10] priorem Elyensem in sedem Norwycensem. Defuncto tunc temporis fratre Willelmo Othom, archiepiscopo [11] Dublinensi, in revertendo de curia Romana,[12] dedit Papa eundem [13] archiepiscopatum magistro Ricardo de Feringes, archidiacono Cantuariensi, et domino Johanni de Langetone, cancellario [14] Angliæ, dedit archidiaconatum prædictum.

Election to the see of Ely.

Appeal to the Pope.

The Pope translates the bishop of Norwich to Ely, and makes the prior of Ely bishop of Norwich.

Appointment to the see of Dublin.

[1] *idem*] om. E.

[2] *in . . . . . pontificis*] coram summo pontifice, MSS.

[3] *illius collegii*] collegii Eliensis, MSS.

[4] *collegii*] prædictis, MSS.

[5] *unum*] limine, T.

[6] *illius*] sui, MSS.

[7] Walter de Wenlock.

[8] John de Northwold.

[9] Thomas de Fyndone.

[10] *et . . . . Eliensem*] om. T.; interlined in margin in Cl. The prior was John Salmon.

[11] *archiepiscopo Dublinensi*] om. N. T. W.

[12] *Romana*] om. MSS.

[13] *eundem*] prædictum, MSS.

[14] *cancellario Angliæ*] om. MSS.

MS. E. (Merton.)

Regi sponsa datur, quæ Margareta vocatur. A.D. 1299.

Anno gratiæ MCCXCIX°. Margareta soror Philippi, regis Francorum, applicuit apud Doveriam in festo nativitatis beatæ Mariæ, quam post biduum rex Angliæ, auctoritate summi Pontificis, apud Cantuariam sibi matrimonialiter copulavit. Dominus Johannes de Beylol, rex[1] Scottorum, per regem Angliæ in custodia tentus, de custodia egredi permissus, adivit regem Francorum. Quo viso, et ipse milites egregios, Johannem videlicet de Sancto Johanne et cæteros in carcere suo diu retentos, sub conditione quamtocius liberavit. Hoc anno corrupta insula Angliæ de falsa moneta, quæ dicitur crokard et pollard, in natali sancti Stephani prothomartyris findebatur. Hinc quidam lathomi filius, considerans opera patris sui, dum fabricaret ecclesiam, metrice et eleganter dicebat,

Marriage of Edward I. and Margaret, sister of Philip IV.

John of Baliol freed and goes to France.

Bad money in England destroyed.

> Laude decoreris, nostris sterlinge gereris,
> Crokar es, æsque[2] peris, fugias as rite teneris.

Sub his quoque diebus Scoti se iterum paraverunt ad pugnam, contra quos missus erat dominus Johannes de Sancto Johanne, forti stipatus agmine militari. Hoc etiam anno Philippus rex Francorum, in manu forti ingressus Flandriam, cœpit guerrare Flandrenses, occupans villas et oppida eorum, ipsum comitem et ejus filios acriter[3] insequendo. Comes autem, jam grandævus et imbellis, suique filii ad civitatem Gandavum fugerunt, sperantes eam inexpugnabilem esse. Interim gens Pharisaica vere, quia in se divisa, juxta Domini sententiam desolatione digna,

John of S. John sent against the Scots.

War in Flanders.

---

[1] *rex Scottorum*] om. MSS.

[2] *æsque*] esset, Re.

[3] *acriter*] graviter, Revere.

A.D. 1299. quippe quæ aliquando regi Angliæ se submittentes, aliquando naturali comiti adhærentes, demum spreto[1] proprio[2] domino, regi Francorum, hosti in capite, se miserrime reddiderunt. Igitur ingruente terrore regis Francorum, in desperationem lapsi, comes et filii sui Karolo regis[3] germano sub jurisjurandi conditione ne incarcerarentur nec exhæreditarentur, inter angustias misere[4] se dederunt. Cui pacto contradicens rex Franciæ, ipsosque carceri concito mancipatos, ac subversis civitatum propugnaculis, quæ contra se noverat rebellasse, sub novis eos utpote proprius dominus[5] coegit legibus militare. Illis[6] etiam diebus, dominus Papa, fidei et orationum beati Petri oblitus, assumens quæ non erant ejus, aurum videlicet avidius[7] quam argentum, non viduis et orphanis, sed militibus bellicosis, illud[8] erogare curavit, contra scema quorundam cardinalium, eos denique degradando, et contra regem Siciliæ guerram movendo. Sed dicti regis exercitus[9] de galeatis turmis domini Papæ multa[10] milia viriliter necaverunt.

MS. E. (Merton.)

War excited in Sicily by the Pope.

Defeat of the Saracens at Aleppo and other places.

Sub eodem quoque anno, rex Tharsis et rex Armeniæ et rex Georgeanorum, congregato maximo exercitu, qui fuerunt decies centena milia et quadraginta milia in equis, invocato contra Sarracenos Christi adjutorio, dimicarunt. Et cæsa sunt ex Sarracenis, inimicis crucis Christi, apud Alapiam, Alachemala, Gazaram, et Damascum plusquam ducenta et quadraginta milia Sarracenorum in ultionem sanguinis Christianorum, effusi apud Acon et Tripolim et cætera loca sancta. Horum autem Tartarorum, ut fertur,

[1] Cl. Re. T. W. ins. et relicto; derelicto, N.
[2] *proprio*] legio, Bevere.
[3] MSS. ins. Francorum or Franciæ; N. has rege for regis.
[4] *misere*] miserrime, MSS.
[5] *dominus*] dominator, MSS.
[6] *Illis . . . necaverunt*] om. Re.
[7] F. ins. *et orphanis.*
[8] *illud*] om. T. W.
[9] *exercitus*] satellites, Bevere.
[10] *multa*] plura, MSS.

MS. F. (Merton.)

A.D. 1299.

Marriage of the brother of Cazan, king of the Tartars, with the daughter of the king of Armenia.

miraculosa conversionis exstitit[1] causa. Regis Tartarorum magni Cassani frater, paganus, adamavit filiam regis Armeniæ Christianam, quam a patre petiit in conjugem sibi dari; rex autem Armeniæ noluit adquiescere petenti, nisi gentilitatis deponeret errorem et fieret Christianus. At ille prævalens viribus, divitiis, et potentia, sibi intulit minas belli. Et alter, accepto consilio, quod meliores sunt nuptiæ quam pugnæ, annuit postulatis,[2] quærendo assensum puellæ. At illa parcere volens multitudini, et pro salute gentis suæ, velut Hester altera, se offerens, confisaque in Domino, ultro[3] cessit. Denique suscitata inter eos prole masculini sexus, inventus est hispidus et pilosus, velut ursus. Quo patri oblato, dixit non esse suum, quemque statim jussit igne cremari. Mater vero renitens et contradicens, sibi petiit infantem dari. Quo accepto, multum gavisa, jussit ipsum baptizari, et statim post trinam[4] immersionem in sacro fonte, cecidit omnis villositas de infante, et apparuit lenis et pulcherrimus puerorum. Hoc[5] viso, credidit pater et domus ejus tota.

John count of Holland poisoned.

Hoc itaque anno Johannes comes Hoylandiæ, gener regis Angliæ, hausto veneno per suos familiares, proh nefas, et affines sibi dato, occubuit. Cujus relicta, negata sibi dote sua, ad thalamum[6] remeavit paternum.

The Franciscans deprived of their money by the Pope.

Sub hoc etiam anno, fratres, qui dicuntur Minores,[7] optulerunt summo pontifici quadringenta milia de florenis aureis et pecuniam multam[8] nimis pro terris, prædiis, redditibusque licite optinendis. Quibus domi-

---

[1] MSS. ins. *ista*.

[2] *postulatis*] postulanti, T. W.

[3] *ultro*] om. T.

[4] *trinam*] ternam, N.

[5] *Hoc . . . amiserunt*] om. Re.

[6] Bev. ins. *regium*.

[7] MSS. ins. "vel mentitores, seu "quod latius publicatur et nequius "comprobatur, totius ecclesiæ ex- "ploratores, ad illicita legis suæ "aspirantes"; but of this C. N. Re. om. the first two words, and T. W. the last five.

[8] *multam*] justam, T.

A.D. 1299. mus Papa, "Ubi est," inquit, "illa vestra pecunia?" At illi dixerunt, "In manibus mercatorum." Et datis fratribus induciis trium dierum responsionis habendæ, absolutis mercatoribus a depositi custodia, præcepit dominus Papa sub interminatione anathematis pecuniam ipsam ejus necessitatibus custodiri. Responditque fratribus, regulam sancti Francisci canonizatam se nolle sensu aliquo violare, nec fratres ab ea aliquando declinare, sed secundum eam degere semper debere. Sicque factum est, quod injustius adquisierunt, æquissime amiserunt.[1] Obiit dominus Henricus de Newerk, archiepiscopus Eboraci; et dominus Oliverus, præsul Lincolniæ, vir probatæ vitæ, die sancti Bricii spiritum inter verba orationis efflavit.[2]

MS. E. (Merton.)

Deaths of the archbishop of York and the bishop of Lincoln, Nov. 13.

Carta[3] *sigillatur, violans anathema probatur.*

False money condemned.

Anno[4] gratiæ MCCC°. In vigilia Paschæ v. idus Aprilis, moneta quæ dicitur pollard et crokard, et aliæ[5] falsæ monetæ per Angliam prohibentur. Kalendis Junii regina Angliæ peperit filium suum primogenitum apud Brotherestone, et Thomas dictus est.

Birth of Thomas of Brotherton.

The Pope interferes on behalf of the Scots.

Rex duxit exercitum contra Scotos, et dum appropinquaret eis, dilapsi sunt ab eo, de quibus plures quam quadringenti homines sunt perempti. Eodem vero tempore accessit dominus archiepiscopus Cantuariensis ad regem, deferens ei mandatum apostolicum

[1] MSS. ins. "Hoc anno ventus "vehemens et dampnosus prostra"vit arbores, ædificia, et campa"naria multa in regno Angliæ per "loca diversa."

[2] Cl. here ins. the passage respecting John of Baliol from Trivet, p. 376, In Translatione . . . prælatorum.

[3] For this heading N. T. have *Rex conformatur populo, scriptum roboratur.* N. has in the margin "Cokedon interdicitur."

[4] E. has in the margin: "Aureus "calix lvii. marc. x. s.; ciphus "aureus cvii. marc.; venduntur "summa totalis clxiv. marc. x. s.; "solvitur Papæ pro debito regis "ccccl[a] libr."

[5] *aliæ*] ceteræ, MSS.

MS. E. (Merton.) ne Scotos, suæ[1] protectioni submissos, ulterius præsumeret debellare. Quo audito, rex Angliam est reversus. A.D. 1300.

In octabis sancti Hillarii, tenente rege parliamentum suum apud Lincolniam, conquesti sunt comites et barones de tortuosis et violentis deprædationibus undique per ministros et familiam regis factis. Rursum petierunt, ut libertates, in magna carta contentæ, ex tunc in suo robore primitivo in perpetuum perdurarent. Item postulaverunt,[2] ut deafforestationes, pro quibus angariabantur omnes divites plebis, a rege sæpius concessas, sed hactenus opere non completas, remota ulteriori dilatione, fieri juberet discretas. His et quibusdam aliis articulis instantissime a rege postulatis, procrastinatis quampluribus diebus, demum videns rex quod non desisteret ab inceptis, nec adquiescerent sibi in necessitatibus suis, respondit se esse paratum concedere et ratificare petita, et si qua alia quoquo tempore poscerent vel ducerent[3] confirmanda. Renovatæ sunt igitur cartæ de libertatibus et de foresta, sigilloque regio munitæ, in unoquoque comitatu per Angliam deferuntur.

The charters renewed at the parliament at Lincoln, 20 Jan.

Quibus coram populo demulgatis, violatores earum majore excommunicatione dominus archiepiscopus Cantuariensis cum ceteris coepiscopis innodarunt. Porro pro hoc confirmationis effectu, concesserunt comites et barones regi quintamdecimam partem bonorum suorum mobilium, in festo sancti Michaelis proximo tunc futuro. Sed archiepiscopus Cantuariensis pro clero nihil voluit concedere, neque de spiritualitate neque de temporalitate annexa ecclesiæ, sine licentia summi pontificis speciali. Rex dedit Edwardo filio

The violators of the charters excommunicated.

Aid granted, but the archbishop refuses it from the clergy.

[1] *suæ protectioni*] in sua protectione, MSS.

[2] *postulaverunt*] poscebant, MSS.

[3] *ducerent*] duxerint, MSS.

A.D. 1300. suo principatum Walliæ, qui[1] Wallensibus multum placuit, eo quod et in Wallia natus esset et comitatum Cestriæ haberet. Concordati itaque rex et barones, ordinaverunt domino Papæ elegantem epistolam signatam centum sigillis, petitoriam ut jus Anglorum in regno Scotiæ ab initio habitum juste protegeret, falsis suggestionibus perjuratorum Scotorum aurem minime inclinaret. Obiit dominus Edmundus, comes Cornubiæ, sine liberis eodem anno, relinquens proximum hæredem regem Anglorum.[2] MS. E. (Merton.)

Edward made prince of Wales.

Death of Edmund, E. of Cornwall.

Nominat Edmundum natum regina secundum.

Anno gratiæ MCCCI°. Die[3] sancti Oswaldi regis et martyris, regina Angliæ apud Wodestoke filium edidit secundum, quem Edmundum nominavit. Hoc anno, dominus Papa decimam omnium bonorum ecclesiasticorum per regnum Angliæ per triennium usurpavit. Porro[4] illis diebus sal terræ et caput vulgi in magnam ydropisim ceciderunt. Quanto enim plus pecuniam, humorem nequam, hauriebant, tanto amplius eam[5] sitiebant. Et quod iste de temporalitate, non sponte sua imminutum, reliquerat, ille non coactus de spiritualitate contaminatum carpebat. Sedit ergo in tristitia fidelium ecclesia, deducta per vocales tutores suos miserabiliter sub tributo.[4] Sub eodem quoque tempore, ducente rege Angliæ exercitum contra gentem Scotorum, princeps Walliæ Edwardus, regis[6] filius,[7] cum agmine[8] bellicoso progreditur ante eum. Sed quia nihil magnificum vel laude dignum,

Birth of Edmund of Woodstock, Aug. 5.

Taxation of the clergy.

Edward, P. of Wales, goes into Scotland.

---

[1] *qui . . . . haberet*] et comitatum Cestriæ, MSS.

[2] Cl. Re. ins. *Edwardum.*

[3] *Die . . . martyris*] Quinto die Augusti, Cl. Re.

[4–4] *Porro . . . . tributo*] om. Cl. Re.

[5] *eam*] etiam, T.

[6] *regis*] regius, Cl. N. Re.

[7] *filius*] natus, MSS.

[8] MSS. ins. suo.

MS. E. (Merton.) vix nemine Scotorum resistente, peregerant, noster calamus breviter[1] pertranseat. A.D. 1301.

Messengers sent from France to make peace with Scotland.

Haec dum agerentur, misit rex Franciæ abbatem de Compyne et quosdam alios,[2] postulans pacem Scotis, vocans eos amicos suos. Qui, non audito pro[3] libitu responso, ad propria remearunt. Hoc[4] anno orta est dissensionis materia inter Papam et regem Franciæ, utroque confidente de sua potentia magna; ita ut dominus Papa diceret nuncio regis Francorum, Petro de Flote, "Nos habemus utramque potestatem." Et ille pro domino suo respondit, "Utique, domine. Sed "vestra est verbalis, nostra autem realis."[5] Et in tantum excanduit ira domini Papæ, ut diceret movere se velle[6] contra eum cælum et terram.[7]

Troubles between the Pope and the king of France.

Anger of the Pope.

Accusation of bishop Walter de Langton, the treasurer.

Dominus Walterus de Langetone, episcopus Cestriæ et thesaurarius Angliæ, apud dominum Papam super variis facinoribus et facinorosis criminibus graviter diffamatus, responsurus in propria persona super eisdem, coram summo pontifice citatur.[8] Qui[9] exhausta in curia non modica pecunia, quoniam noverant ipsum præ multis bovem valde pinguem, tamen parum profecit. Remissus namque fuit ad archiepiscopum Cantuariæ ut ipse in absentia sua per certas personas purgationem sumeret accusati, et per eundem Walterum, negotii inscium,[10] rescriberet summo pontifici, quid gestum fuerit quidve factum.

He is sent to the archbishop of Canterbury.

MS. Cl. [Sumpta purgatione sua per archiepiscopum a laicis et civibus bonæ opinionis super aliquibus criminibus et a viris religiosis magnæ famæ de reliquis, prout decuit hos et illos cognoscere, ad Papam iterum est

He is cleared and sent back to the Pope.

---

[1] *breviter pertranseat*] brevietur, Cl. N. Re.; breviatur, T.; breviter intimabit, W.

[2] MSS. ins. secum.

[3] *pro libitu*] prohibito, T. W.

[4] *Hoc . . . terram*] om. Re.

[5] *realis*] regalis, N.

[6] *velle*] om. MSS.

[7] Cl. Re. ins. "sub illo quoque "tempore."

[8] *citatur*] invitatur, Cl. N. Re.

[9] *Qui . . . . profecit*] Qui cum ad curiam pervenisset, non cum vacuis manibus fuit, tamen minime expeditus, Cl. Re.

[10] *inscium*] instrumentum, N.

A.D. 1301. reversus. Papa autem intelligens purgationem episcopi sagacem et ordinatam per archipræsulem sibi missam, episcopum Walterum famæ pristinæ restitutum cum uberiori gratia remisit ad propria. Porro miles qui eum accusaverat, Johannes, non post multum temporis et ipse super homicidio et aliis facinoribus accusatur. Conscius vero sibi vendicat jus ecclesiæ; et si uxoratus, ait se diaconum fuisse prius quam eam duxisset. Tandem condempnatus carceri episcopali liberatur, quo per dies quinque nec amplius supervixit. Sumat sibi ex eo speculum malitia laicalis viros ecclesiasticos accusare.] Obierunt hoc anno episcopus Elyensis et episcopus Wirecestrensis, et electi sunt duo monachi loco ipsorum. Qui non invenientes gratiam consecrationis ab archiepiscopo Cantuariæ, ad sedem Apostolicam sunt profecti.[1] [Quo cum pervenissent, discusso electionis utriusque ordine[2] coram Papa, electio prioris Eliensis est confirmata et electio Wigorniensis monachi penitus est quassata. Dedit ergo dominus Papa episcopatum illum cuidam[3] de ordine Minorum.][4]

MS. Cl. (Norwich.)

His accuser imprisoned, and dies.

Elections to Ely and Worcester. MS. E. (Merton.)

Appeal to the Pope, who confirms one and quashes the other. MS. Cl.

Pugnat[5] lanificus, Gallus ruit hinc inimicus.

[*De bello de Curtray.*] MS. Cl.

War in Flanders. MS. E.

Anno gratiæ MCCCII°. Alteri filii Israel, burgenses civitatis Brugensis in Flandria, ulterius sustinere non valentes seu[6] nolentes punctiones[7] scorpionum, exactiones vectigalium, imperia[8] *luti et lateris*,[9] quibus

Exod. i. 14.

[1] *profecti*] transfecti, N.

[2] *ordine*] ordinis, Cl.

[3] William of Gainsborough.

[4] Here Cl. introduces from Trivet (pp. 379–394) the answer of Edward I. to P. Boniface VIII. on the affairs of Scotland, and the letter of the community of England to the Pope. The letters to and from the archbishop, which are given in the Annales Londonienses (Stubbs, vol. i.) are not in any of the MSS. of the Flores.

[5] N. gives this, *Gaudet lanificus, Gallus ruit hostis iniquus.*

[6] *seu . . . scorpionum*] om. Cl.

[7] *punctiones scorpionum*] om. Re.

[8] *imperia*] imperationes, Cl. N. Re.; imperatores, T. W.

[9] *lateris*] latere, Re.

MS. E. (Merton.) | A.D. 1302.

oppresserant eos ministri regis Francorum, novi Pharaonis, resumpto spiritu, consilio praeambulo in oppressores suos unanimiter[1] insurrexerunt, omnes pariter occidendo. Hinc commotus rex Franciæ, ut olim rex Babiloniæ, *ut ille solus Deus diceretur* in terra, et iste solus rex in universis gentibus dominaretur, misit Olofernem principem militiæ suæ, comitem videlicet de Artoys, nominatissimum inter[2] Christianos bellatorem, cum ducibus, comitibus, baronibus, magistratibus, aliisque potestatibus, quasi cum infinita sequela belligeratorum equestrium loricatorum, instructos ad pugnam, florem militiæ Christianitatis, ut putabatur, ad Brugensis civitatis exterminium. Et quasi *cooperientes superficiem terræ* in equis et curribus, incusserunt timorem magnum ad quas devenerant civitates, resistere non audentes. Porro Brugenses, pro acephalis habiti, constituerunt sibi ducem et præceptorem, nomine Petrum le Coning, qui eos vice[3] Moysi in certamine gubernaret. Egressi ita[que] urbem, obviam[4] processerunt Francigenis. Visaque eorum multitudine indicibili, obstupuerunt, et animas suas Deo commendantes,[5] dixerunt, "Domine, Tuum "est bellum, Tuumque in pluribus vel in paucis sal-"vare."[6] Et eligentes pro patriis legibus servandis libere[7] magis mori quam[8] serviliter nimis vivere, discrimini se dederunt. Commissum est igitur bellum, et ceciderunt de Francigenis comes de Artoys, comes[9] de Alba Marla, comes[9] de Eu, comes[9] de Dru, comes[10] de Bolonia,[11] Radulphus de Neel constabularius Franciæ, Guydo de Neel marescallus Franciæ, Petrus de

Judith. iii. 13.

Robert II., count of Artois, leader of the French.

Judith. ii. 11.

1 Macc. iii. 18.

Battle of Courtray, July 11, and defeat of the French.

[1] *unanimiter*] om. MSS.
[2] MSS. ins. omnes.
[3] *vice*] more, MSS., as Ch.; Cl. Re. have a more.
[4] *obviam*] propriam, T. W.; propriam obviam, N. Re.
[5] *commendantes*] committentes, MSS.
[6] *salvare*] salutare, T.
[7] *libere*] liberaliter, MSS.
[8] MSS. ins. "diutius turpiter "et."
[9] John. The count of Dreux was not killed.
[10] Robert.
[11] *Bolonia*] Sancto Paulo, N.

A.D. 1302. Flote consiliarius regis[1] Franciæ velut alius Achitophel, filius[2] comitis de Henaud, ac quadraginta baneretti, cum populo infinito. Miroque modo, pedestribus[3] equestres, domini subditis, lanarum textoribus acies loricata, firmamentum formidini, regnum municipio, non[4] valebat resistere. Acta sunt hæc quinto[5] idus Julii juxta Curtray. Hac ergo audita[6] victoria, compatriotæ sui, eliminatis Francorum præceptoribus ab eorum civitatibus, naturalibus civibus adhæserunt. Proinde tyrannizans rex Franciæ, congregavit exercitum multum nimis, velut arenam quæ est in litore maris, a mari Græco usque ad mare occeanum, ad debellandas virorum Flandrensium potestates, in[7] quibus affuit idem rex Francorum. Cæteri vero ad defendendum natale solum, non ad impugnandum alienum, Apostolica benedictione admoniti, direxerunt aciem contra eos. Disposito quoque bello, et parum distantibus ab invicem, non ausus [est] rex Franciæ in Flandriam descendere. Flandrensibus vero nolentibus egredi de patria sua, fatigatoque populo Francorum de itinere, ac fame nimia exinanito, per longum tempus rege Francorum morante apud Atrabatensem civitatem, abierunt furtive retrorsum plusquam quinquaginta milia virorum.[8] Tandem et ipse rex Franciæ inglorius cum tota sequela sua, ineffabili ignominia, ad sua[9] repedavit[10] nono die mensis Octobris.

MS. E. (Merton.)

Philip IV. advances with a large army against the Flemings,

but remains long at Arras, and retires, Oct. 9.

Hæc non ad plenam gestorum historiam, sed ad memoriam perstrinximus futurorum, ut[11] meminerint

---

[1] *regis*] regni, N.

[2] John son of John II., count of Hainault.

[3] *pedestribus*] pedestris, E.

[4] *non valebat*] nec audebat, nec valebat, Re.

[5] *quinto idus Julii*] undecima die, Re.

[6] *audita*] audacia, Cl. Re.

[7] *in quibus*] inter quos, Cl. N. Re.

[8] Cl. Re. ins. *mortis rei.*

[9] *sua*] propria, MSS.

[10] *repedavit*] remeavit, Cl. Re.

[11] *ut . . . humiliare*] om. MSS.

MS. F. (Merton.) posteri quomodo conditorum Gubernator potentes, de se nimium præsumentes, non desistit humiliare. A.D. 1302.

Ad alia regem[1] Anglorum tangentia revertamur. Rex itaque Angliæ, gestiens pacem bonam fieri in diebus suis, misit nuncios præclaros circa Pascha ad regem Franciæ, ut quid de guerra, de treuga, de pace deliberasset, per eosdem renunciaret. Qui responso[2] accepto, quod non possent tam ardua tractare negotia, nisi duodecim pares[3] congregarentur, quodque tunc non potuit fieri, ipsis procul propter inopinatas emersiones novæ guerræ in locis variis occupatis, sed ut post dies quindecim ista fierent, expectarent. Quo transacto tempore, adunati majores Franciæ se nolle diffinire de prædictis responderunt, nisi in præsentia Scotorum confœderatorum suorum. Hoc audito, ad Angliam redierunt. Super hoc tenuit rex parliamentum suum apud Westmonasterium kal. Julii. Et recitatis frustratoriis dilationibus et dilatoriis machinationibus, rursum illuc ipsos nuncios, divulgata jam triumphali victoria per Flandrenses,[4] remittere curaverunt. Quibus[5] responsum fuit, quod rex Angliæ adveniret in propria persona, et inter duos reges adeo bene conveniretur de pace, quod majoribus[6] utriusque regni et minoribus tam profectui cederet, quam honori. Igitur rex tenuit parliamentum suum apud Westmonasterium in festo Translationis sancti Edwardi regis, ubi ista recitata displicuerunt. Sed ex totius regni consilio diffinitum est, regem in regno proprio commanere, nec pro mandato vel suggestione regis Francorum ab Anglia egredi est permissus.[7]

Messengers sent to France.

Parliament at Westminster, July 1.

Oct. 13.

[1] *regem*] gentem, MSS.

[2] *responso*] om. F.

[3] MSS. ins. plenarie.

[4] Cl. Re. ins. de Gallicis.

[5] MSS. ins. nunciis.

[6] *majoribus . . . honori*] majores et superiores utriusque regni hæc sibi profuisse applauderent, et mediocres vel infirmi non dolerent, MSS.

[7] N. T. W. ins. "Porro instante "jam fine treugarum," as if beginning a new paragraph.

A.D. 1303. *Papa Bonifacius moritur, sequitur Benedictus.* MS. E. (Merton.)

Siege of Stirling castle by the Scots.

Anno gratiæ MCCCIII° [iii. 112] . . . manducarunt. Consumptis[1] proinde omnibus, quæ mandi possunt, dixerunt inter se obsessi, "Sane proiciamus quartam "partem stateris de frumento et quartam partem bovis "in hostium cuneos; si autument[2] nos messe et car"nibus abundare, forte[3] ab obsidione recedent.[4] Sata"gunt enim nos fame devincere; et relictum est nobis "modicum frumenti et duæ partes unius bovis."[5]

Quod cum fecissent obsessi, ludificati dixerunt obsessores, "Retrocedamus, quia nihil proficimus. En "quos sperabamus fame perisse, in ejectione stauri "sui, contrarium experimur." Porro Scotis recedentibus, miserunt mox obsessi unum ex suis ad regem Angliæ pro victualibus et remedio citissime habendo, aliorquin castrum nullatenus diutius posse defendere. Sed qui missus fuerat, currens sponte per devium, et a tramite bonitatis exorbitans, venit ad exercitum Scotorum, nuncians eis penuriam quam passi sunt obsessi, et qualiter plures ex eis mortui sunt, et consilium sui faciendi propositi. O proditor, fili Rechab, ignoras mercedem, quam tibi daturus est rex David. Quis restitit ei, et pacem habuit? Quis eum fefellit, et vicem non luxit? Redierunt igitur Scoti et castrum iterum obsederunt, et obsessi non habentes unde vivere, post triduum castrum reddiderunt domino Johanni de Soules, et salvos pacti sunt Scoti eos ad regem Anglorum abire.

Treason of the messenger sent by the besieged to Edward.

The castle surrendered.

---

[1] *Consumptis . . . . obsederunt*] om. Cl. Re., agreeing with Ch. generally for this year.

[2] *autument*] forte autument, N.; aut videant, T. W.

[3] *forte*] et sic, N.

[4] T. ins. Ecce inimici nostri, altering the order of the clauses; this sentence om. W.

[5] N. T. W. ins. "Reliquum cras "et perendie comedamus et moria"mur. O laudabilis industria, etsi "a Josepho famosissimo quondam "Judæorum bellatore inventa."

MS. E. (Merton.) A.D. 1303.

Deputatur [iii. 113] . . . . retinuit. Pro his et aliis multiphariis injuriis ingressus rex Angliæ Scotiam, ut *in chamo et freno maxillas eorum* comprimeret; qui non approximantes ad pacem suam,[1] eam infregerant et dolos machinaverant tota die; in manu forti occupavit munitiones[2] et oppida eorum. Et cum . . . . machinarum. Quoniam, cum tormenta regis Angliæ jacerent lapides indesinenter contra muros castelli, nec paries cederet, post redundationem lapidis stetit ille miles Thomas cum manutergio, et extersit læsuram de muro in subsannationem et[3] derisum totius exercitus Anglicani. Et cum per quadraginta dies [iii. 114] . . . . reddiderunt.

The king enters Scotland. Ps. xxxi. 9. Siege of Brechin castle. Thomas Maille.

Erant autem in Scotia duæ famosissimæ abbatiæ, in facultatibus opulentissimæ et in ædificiis munitissimæ, Abrebredok videlicet et Dunfermelyn. Porro[4] Dunfermelyn[5] infra procinctum suum est[6] ampla nimis, continens tres carucatas terræ, palatia quasi regia continens in se multa, ita ut tres incliti reges, cum eorum sequela, singuli sine alterius improbitate, simul et semel hospitari poterant. Idcirco propter nimiam capacitatem loci, soliti[7] fuerant[8] majores natu regni Scotiæ illac convenire, et machinationes contra regem Anglorum conficere, et plerumque in tempore guerræ velut de latibulis prodeuntes, latrocinalem prædam et cædem in populum Anglicum frequentabant. Cernens igitur exercitus regis templum Domini non ecclesiam sed *speluncam* esse *latronum*, et quasi *sudem*[9] *in oculo* genti Anglorum, misso funiculo exartionis, antra,[10] muros, palatia, omnia coæquans terræ, funditus

Abbeys of Aberbrothock and Dunfermline. Destruction of Dunfermline. S. Matt. xxi. 13. Jos. xxiii. 13.

---

[1] E. ins. qui; N. T. W. ins. *se* before pacem, and om. *eam*.

[2] *munitiones et oppida*] urbes et munitiones, MSS.

[3] *et derisum*] om. N. T. W.

[4] *Porro . . . suum*] om. T.

[5] *Dunfermelyn*] Aberberdok, W.

[6] *est*] om. E. N.

[7] *soliti*] addicti, T. W

[8] *fuerant*] om. T.

[9] *sudem in oculo*] fraudem in occulto, T.

[10] *antra*] intra, T. W.

A.D. 1303. dissipavit, ecclesia dumtaxat ab incendio reservata, et paucis domibus, monachis regulariter competentibus. MS. E. (Merton.)

Sacrilegious pillage of the monastery. MSS. H. M. T. W.

[Postea raptores quidam, associatis sibi quampluribus aliis malefactoribus, egressi furtive de castris regis Angliæ, venerunt ad præcellens monasterium de Donstremelin inopinate cum gladiis et fustibus, per medium atrium abbatiæ irrumpentes usque in oratorium, quo famuli Dei, ducenti monachi, ad orandum sive psallendum convenerant, ensibus, arcubus, et balistis morte intentata, si quis de monachis pedem loco moveret. Et divisi in tres turmas quarum una muniebat introitum eorum et exitum altera, servulos Dei terrens, reliqua rapinis intenta fregit armariola et cistas circa altare et in vestibulo undique in Domini gazophilocio, crucesque, urceolos, pixides, phialas, turribula, acceptabula, omnia ex auro puro, et multa consimilia vasa ex argento mundo, de quibus non est modo propter eorum numerositatem dicendum per singula, sacrilege asportarunt; de quibus famosa manabat relatio, quod singuli monachi singulas justas vel lagenas, ciphos, coclearia, et parapsides habebant argenteos. Quæ omnia scelerati homines rapuerunt. Proinde clamor attollitur et ad regis audientiam pervenitur. Rex Angliæ illuc se divertens cum adhuc longe esset, vidit religiosos viros sedentes in itinere sparsos, capita sua tenere, indutos et sacris et ciliciis, adventum regis benignissimi præstolantes. Quos intuitus, rex admirans interrogavit quinam essent. Cui comes[1] Lincolniæ, "Domine mi, "hi sunt monachi hujus loci nudius tertius a latroni-"bus deprædati." Super quibus motus rex misericordia fatur eis, "Revertimini in tabernacula domus "vestræ." Fuit autem ibi rex per dies aliquot communicans et commescens cum eis, præcepitque sub interminatione suspendii ut per inquisitionem patra-

The monks and their property restored.

[1] Henry de Lacy.

Mss. H. M. T. W. tores sceleris forisjurarent curiam suam in perpetuum, restitutis monasterio vasis ejus omnibus; et factum est ita.] A.D. 1303.

MS. E. (Merton.) Eodemque anno [iii. 114] . . . . publicatur. Die S. Marci [iii. 114, 115] . . . . introire.

The king winters in Scotland. Hoc itaque anno, rex Edwardus in Scotia hyemavit inter ursos et tygres ac cæteras ferarum saltus, dracones non veritus, tanquam leo, cunctas bestias silvæ terrens. Miroque modo veluti David circumdatus a Ziphæis, non est nocitus ab eis neque traditus. 1 Reg. xxiii. 19.

His determination to subdue Scotland. In fine igitur hujus anni, quia Edwardus leo, rex bestiarum, decreverat non se illinc discessurum, nisi totaliter prius aut omnes devinceret aut omnino vinceretur, magnates regni Scotiæ, tam comites quam barones, superato eorundem rebellionis errore et ad nihilum minus modice vi redacto, advertentes undequaque grassari facem et non pacem, se et sua voluntati regis Angliæ submittebant; qui autem admisit eos ad gratiam suam, nunc hos, nunc illos, in misericordiis suis multis. Submission of the Scotch barons. Sub his quoque diebus, hoc anno quo ista fiebant in Scotia, ea tempestate in vigilia nativitatis beatæ Mariæ, Papa Bonifacius, procurante,[1] ut creditur, rege Francorum Philippo, inter quos horrenda dissensionis per longum tempus exstitit materia, atrocissime irreverenterque[1] depraedatus[2] fuit in Campania, et rex Angliæ [iii. 115] . . . . subnectatur.[3] Outrage on P. Boniface VIII. Quod tamen in præsenti codice nimis prolixum esset inserere. Papa vero Bonifacio, dignitate papali non obstante, in præjudicium totius Ecclesiæ, immisericorditer omnibus bonis suis, ut præmissum est, deprædato, et in carcere per triduum custodito, præ irreverentia Ecclesiæ Romanæ et sibi Dei vicario illata tactus do- Death of P. Boniface VIII.

[1]–[1] *procurante . . . . irreverenterque*] om. MSS.

[2] *deprædatus*] derobatus, MSS.

[3] *subnectatur*] submittatur, N.; subticeatur, T. W. After this Cl. N. Re. agree with Ch.

A.D. 1303. lore cordis et angustia, infra breve temporis spatium vitam finivit. De quo quidam versificus, sic scripsit: MS. E. (Merton.)

Ingreditur vulpes, regnat leo, sed canis exit.
Re tandem vera si sic fuit, ecce Chimera.

Quo defuncto, in crastino [iii. 117] . . . . vocatus.

Remark of the compiler to his readers. [In sudore igitur vultus mei hoc onus arripui, et quam brevius potui veritate servata rei seriem, de innumerabilibus hujus sæculi[1] naufragiis paucula, quæ et[2] notoria, fuerant compilavi. Sed æstimo te, magis tepidum ad scribendum vel saltem ad audiendum quam me, de nemorosa materia inter sentes et vepres herbarum antitoda ad hujus morbi cathaplasmata collegisse.[3]] MSS. N. T. W. after *derelinquam* above, p. 117.

Anglia læta cane, gens Scotica pugnat inane.

Sermon of P. Benedict XI. at Perugia. Anno gratiæ[4] MCCCIV°, qui est annus regni regis Edwardi tricesimus secundus, Papa Benedictus, dum apud Perusium verbum Dei populo prædicaret, inter cætera deploravit abhominabile exitium in vicarium Jesu Christi et Petri commissum. Nec tamen casum personæ deflevit, quinimmo ipsum Christum a militibus Pilati iterum spoliari asserens, captum, dampnandum, et tanquam remortuum planxit in carcere, velut in sepulcro triduo a militibus custoditum, non ut dicit Rom. vi. 9. Apostolus, *Christus resurgens ex mortuis jam non moritur*, etc., verum est in carne jam glorificata, sed sicut dixit dominus Jesus Christus Petro interroganti, "Domine quo vadis?" ait, "Venio Romam, iterum "crucifigi;" intellexit hoc Petrus de sua dictum passione, quod in ea Dominus esset passurus, Qui patitur MS. E. (Merton.)

---

[1] *sæculi*] sali, N.

[2] *et*] in, N.

[3] This is followed in H. M. N. T. W. by "In illo tempore in isto anno "in festo Nativitatis beati Johannis "Baptistæ Philippus rex Franco- "rum, et cætera quæ sequuntur "usque ad obitum Bonefacii Papæ "viii. quo sepulto (defuncto, T.) . . . accipient," as in iii. p. 117; and then "Hominis natura semper "est . . . cogitatio," as in p. 116.

[4] For this year Cl. Re. agree with Ch.

MS. E. (Merton.) in sanctis, misericordiæ pietate.[1] Et sicut Idem alio A.D. 1304.
loco dicit, "*Quod uni ex minimis meis fecistis*, sive S. Matt. xxv. 40.
"honoris sive dedecoris, hoc noveritis Me passurum."
Cumque hæc et plura his similia de occasu Papæ Bonifacii recitaret, spoliatores ejus, vel omnes ipsis assentientes, vel qui[2] huic conscii exstitere, duplici contritione anathematis irretivit, insistens et immoratus quamplurimum huic verbo, *Si quidem in ligno* S. Luc. xxiii. 31.
viridi hæc fecerunt, in arido quid facturi sunt!
Cumque[3] fulgura et choruscationes divinæ ultionis flagitiosos viros inopinate occupare assereret, et se ad hoc electum et in cathedra seniorum collocatum, ut annunciaret populo scelera eorum, diceret, ut resipiscerent satisfaciendo de commissis commonuit, alioquin ad radicem maledictionis et stirpis pestiferæ securim amputationis et evulsionis se positurum necessario præconizat. Hujuscemodi igitur interminationibus [iii. 117] . . . concordare.

Sub eodem [iii. 118] . . . . mittit legationem petens Siege of Stirling castle.
a rege sibi licere magistro suo Johanni de Soules transmittere experiri certe an deberet sponte et sine resistentia regi reddere, vel contra eum quamdiu poterat illud defendere. Cui rex, "Nequaquam. Quin-"immo, si salubrius æstimaverit castrum defendere, quam "illud nobis reddere, ipse viderit." Quo responso accepto, recordatus [est] Willelmus juramenti, quod fecerat Proceedings of William Olyford.
magistro suo, agenti tunc in Francia cum quibusdam Scotis gratia defensionis habendæ. Sed non aderat auxiliator, neque qui ferret juvamen; ad resistendum aciei regiæ se præparat, quantum potest. Æstimabat autem se non[4] regi noxium[5] esse, si castellum defenderet contra eum, pro eo quod fidelitatem vel homagium nunquam sibi corporaliter[6] præstitisset. Sed quomodo

[1] *pietate*] pietatem, E.; see above, vol. i. p. 122.

[2] *qui huic conscii*] quos huic conscios, E. N. T. W.

[3] *Cumque*] Qui, T.; Quique, W.

[4] *non*] vere, T.

[5] *noxium*] obnoxium, N. T. W.; F has been altered.

[6] *corporaliter*] totaliter, T.

A.D. 1304. una cum magistro suo terram alterius et castrum regis fraudulenter invaserat, non sane prospexit, aut voluit intelligere ut bene ageret. Porro rex Angliæ animavit populum suum ad bellum, replicans qualiter post obitum Alexandri regis Scotiæ comites et barones illum in principalem dominum elegerunt, fidelitatem et homagium sibi dantes, corporali præstito sacramento pro se et pro cunctis majoribus et minoribus regni, tam præsentibus quam futuris, ut, discusso jure singulorum vendicantium coram eo, ille coronam susciperet, quem ipse judicaverit amplius habere juris ad regnum. Quique præcaventes sibi in futurum, ut rex Angliæ, non quasi vocalis eorum et regni et regis futuri dominus, quicquam constitueret, verum etiam ipsum tanquam advocatum dominum et realem possessorem, omnibus castellis, civitatibus, burgis, marescalliis, senescalliis, ac cunctis aliis proprietatibus, quæ ad regnum pertinent, ipsum per dies xl. pacifice seysiarunt, ne *in vanum curreret*, aut in irritum factum proprium revocarent, prout in patenti eorundem instrumento, inde confecto, plenius continetur. Postmodum electus eorum rex et[1] coronatus, contra ligium dominum suum regem Angliæ movens[2] guerram, devincitur et carceri mancipatur. Peremptisque c. milibus viris et amplius in bello apud Berewycum et Dumbar, insuper et captis comitibus[3] et baronibus et militibus regni Scotiæ et in Anglia imprisonatis, ipse conquestor et monarcha duorum regnorum efficitur lege belli. Denuo dimissis illis misericorditer repedare ad natale solum, et iterum guerram suscitantibus, occurrens rex cum armato milite regnum Scotiæ alias in ore gladii adquisivit, occisis in bello juxta Foukyrke lx. milibus viris de Scotis. Dixitque rex, "Cum igitur jam tertio rebellio-

MS. E. (Merton.)

Defence of his acts by Edward I.

Phil ii. 16.

[1] *et . . . regem*] om. T.
[2] *movens*] moriens, T.
[3] *comitibus et baronibus*] cunctis comitibus, N. T. W.

MS. E. (Merton.) "nis filios clava potentiæ nostræ bellicosæ domuerimus, A.D. 1304.
"et non sit qui resistat nobis, nisi alter *Syba, filius* 2 Reg. xx. 1.
"*Bocri*, o commilitones optimi, servate titulos laudis "vestræ, et expugnato nocivo vermiculo, honor vester "perpensius augeatur." Peroraverat ista rex, et legionis vel exercitus probatur assensio. Proinde . . . . [iii. 118] efficax. Erant[1] autem infra castellum in rupe cavernæ et speluncæ concavæ vel cavatæ, et desuper murus fortissimus, et in muro arcus et antra, in quibus reconderant victualia quæ habebant, in speluncis ad ictum lapidis delitescentes. Cumque transissent nonaginta obsidionis dies, nec castellani se redderent, ait rex, "Vivit Dominus, non "recedemus hinc, quousque debellaverimus eos, aut ipsi "nos hinc fugaverint." Cui alius, confortans regem, ait, "Domine mi, *fac quæcunque sunt in corde tuo,* "*quia Dominus est tecum.*" Et vere Dominus erat secum, admirantissime coram omni populo servans eum. Nam cum animaret exercitum suum ad prælium, illeque[2] semper primus, et sæpius et propius juxta castelli murum accederet, et inermis super dextrarium equitaret, ecce angelus Sathanæ misit in cor hominis Scoti, ut *mitteret manum in christum Domini,* qui de turri regem advertens,[3] tensa balista, emissum spiculum direxit ad cor regis. Sed angelus Domini ictum frustrat. Audi miraculum. Telum diaboli jacitur super christum Domini. Sed o Sathan, sagittasti regem, non mactasti regem;[3] robam regis perforasti, in nihilo carnem lædens; sed neque jumentum sessoris vales perimere, dum per medium lori avolas horribilis setulis.[4] Sellam perforas, nec cutem depilas. Et frequenter in obsidionis continuatione, hi in arce ab alto

Progress of the siege of Stirling castle.

2 Reg. vii. 3.

2 Reg. i. 14.

Narrow escape of Edward I.

[1] *Erant autem*] Et erant etiam, T.; Et erant, W.

[2] *illeque*] ille erat, T. W.

[3]–[3] *advertens . . . . regem*] om. T.

[4] *setulis*] set ylis, E., as Bevere; set prolis, T. W., mistaking y for p.

A.D. 1304. Edward I. at the siege of Stirling castle. MS. E. (Merton.)

ad regem inermem spicula crudelissimi tormenti, quod Anglice dicitur espringold, jaciunt perimendum. Sed Dei nutu, nec regem nec sonipedem ejus læserunt. De populo quidem plurimos necaverunt. Et cum dissuaderetur, ne amplius[1] sic inermis procederet, propter avolantium quasi de *tenebris* spiculorum infortunium, a quibus[2] velut *a demonio meridiano* metueret, respondit, "*Cadent a latere meo mille, et decem milia* (Ps. xc. 6, 7.) "*a dextris meis, ad me autem* nocendum *non appro-* "*pinquabunt.* In nomine Domini suscepimus bellum "justum, propterea *non timebimus, quid faciat nobis* (Ps. lv. 11.) "*homo, quoniam a dextris nobis est*, idcirco minime (Ps. xv. 8.) "*commovemur.*" Altera die, cum rex equitaret inermis cominus juxta murum, ex quo timuit omnis Anglorum exercitus, effrænati hostes lapidem miræ magnitudinis submittunt, ut regem opprimerent. Res stupenda nimis, ex turbine molæ violentissimo,[3] quasi ad ictum tonitrui, dextrarius[4] regis resupinatis pedibus corruit, quasi asina Balaam dans locum exterminatori. Et accurrentes commilitones traxerunt regem per declivum montis, increpantesque dixerunt, "Domine, quare "proprius cæteris inermis ad murum acceditis, ut "præliamini? *An ignoras quod multa desuper ex* (2 Reg. xi. 20, 21.) "*muro tela mittantur? Quis percussit Abimelech* "*filium Jerobaal? Nonne mulier misit super eum* "*fragmentum molæ de muro, et interfecit eum in* "*Thebes?* Manete amodo in papilionibus. *Sive enim* (2 Reg. xviii. 3.) "*fugerimus, non magnopere de nobis ad eos pertine-* "*bit, sive media pars de nobis ceciderit, non satis* "*curabunt, quia* sola persona vestra *pro decem mili-* "*bus computatur. Melius est igitur ut sitis nobis* "aliorsum *in præsidio.*" Quibus rex, "Vivit Dominus, "non dimittam vos, sive in vitam, sive in mortem "abieritis." Proinde jussit rex arietem fabricari,

---

[1] *ne amplius sic*] in amplius ergo, T.

[2] *quibus*] quis, E.

[3] *violentissimo*] violentissima, E.

[4] *dextrarius*] dextrarium, E.

MS. E. (Merton.) quem Hebræi nichonta vocant, quasi vincens omnia, et lupum guerræ. Verum aries indecens et incompositus parum aut nihil profuit. Lupus autem belli, minus sumptuosus, inclusis plus nocuit. Immensa quidem tormenta ictu unius lapidis duos antiparietes de arce, in vertice rupis fundatos, quasi sagitta per linum advolans, perforarunt. Plures autem lapides minorum machinarum densiores muros impingentes, frustratis obviis lapidibus in muro, locum commorabilem quasi victorii vendicabant, in signum perpetuæ victoriæ et magni triumphi magnifici regis indelenda vestigia relinquentes. Et de regis sapientia non[1] est obmutendum. Cum igitur quamplura jacula ipsum a dextris et a sinistris ex obsessis circumdarent et incassum deciderent, volentes Anglos tela colligere prohibuit, ita fatus, "Parvipendite et transite. In non "colligendo spicula æstimabunt ea usque nos minime "pervenisse. Si vero ipsa colligeritis, animadvertent "illa propius accidisse, et animosius erga nos tela sua "dirigent." Proinde obsessi, videntes alia machinamenta levata superius quam castri murale, ex tunc præ timore invisibilium missilium sub divo progredi non audentes, *scientes*que *quoniam consummata sunt omnia* quæ infra castellum illis erant ad sustentationem, et castelli et sui infra triduum captionem, majores exercitus regii alloquuntur, pollicentes se castellum reddere, ita quod pœnam proditorum et homicidarum[2] non luerent. Spondent reliqui quantum in[3] eis foret. Exeuntes igitur de castello singuli, rei mortis, die sanctæ Margaretæ virginis, venerunt ad regem more furum discincti, discalciati, aspersi cinere capita, funiculos perfidiæ in manibus et in collis por-

A.D. 1304. Siege of Stirling castle.

S. Joh. xix. 28.

Surrender of Stirling castle, July 20.

[1] *non est obmutendum*] quid aut cur silebo, N.; quid aut cui sileto, T.; quid aut cur tacebo, W.

[2] *homicidarum*] homicidorum, E.; homisidorum, T.

[3] *in eis*] in illis, N. W.; nullis, T.

A.D. 1304. Surrender of Stirling castle. MS. E. (Merton.)

tantes, hujuscemodi se[1] meritos ostendentes, gratiam[2] regis petentes. Quibus rex, "Nequaquam ad meam "gratiam, quia[3] indigni [estis], vos recipiam, sed ad "meam voluntatem." Cui rei, "Domine, ad vestram "voluntatem nosipsos submittimus." Quibus rex, "Equidem meæ voluntatis est, vos membratim distrahi "et suspendi; si quominus, permittam vos salvos[4] in "castellum redire." Cui Willelmus Olyfard, humi[5] prostratus, cum singultibus ait, "O domine rex, scimus "quia *major est nostra iniquitas, quam* [*ut*] *veniam* "*mereamur*. Neque enim fuit familia mea ista, "nisi obnoxia domino nostro regi. Veruntamen, "rex pietatis, deprecamur clementiam vestram, "quam ut consequamur indigni sive non, habetote "nos omnes tanquam mortuos super terram." Cumque ejulatu magno fleret, rex aliis parricidis[6] dicebat, "Quid petitis et vos?" Et illi gemebundi clamarunt, "Rei sumus mortis. Ad vestram voluntatem suscipiatis nos, domine." Motus ergo rex super tantis clamore et fletibus, *avertit se parumper*, sed etiam totus populus circumstans ad lacrimas compunctus est. Proinde jussit rex eos suscipi, et diversis castellis Angliæ singillatim incarcerari, nullum ex eis perimens, nullum dampnans.

Gen. iv. 13.

Gen. xlii. 24.

Execution of the Stirling traitor.

Proditor autem ille prophanus, cujus fraude Scoti illud castrum adquisierant, capitur, caudis equorum trahitur, demum laqueo est suspensus. Et sic cessavit quassatio tantæ guerræ. Porro rex Angliæ deputatis [iii. 120] . . . . . lora direxit. Tenuit igitur rex Natale suum apud Lincolniam et precepit . . . . ibique refocillans suos comites et proceres in multis deliciis per dies multos virtutes bellatorum laudum præconiis

The king returns, and spends Christmas at Lincoln.

---

[1] *se meritos ostendentes*] pœnam merito ostendentes, N. W.; om. T.

[2] *gratiam . . . . petentes*] ante regem corruunt in sua gratia et misericordia se reddentes, T. W.

[3] *quia*] qua, N.

[4] *salvos*] sanos, W.; om. T., where there is a blank.

[5] *humi*] solo, N. T. W.

[6] *parricidis*] parasidis, E.

MS. E. (Merton.) attollendo. Quos condignis muneribus gratificatos et pro laboribus commendatos lætos dimisit ad propria et jocundos. A.D. 1304.

Papa prius moritur, hic Clemens papa creatur.

Anno gratiæ MCCCV°.[1] Ad Annunciationem Dominicam [iii. 121] . . . potito. Compassusque super injusta maceratione monachorum Westmonasteriensium, jussit mox fieri liberationem eorum. Sed superabundante perversorum judicum malicia, prolongantium iniquitatem suam, ultra præceptum regis tenuerunt per octo dies monachos in prisona. Quo audito, præcepit rex justiciariis suis, ut, omissis cæteris curis, incarcerati monachi eorum abbati continuo redderentur. The imprisoned Westminster monks freed.

Sub illo quoque tempore, [iii. 121–123] . . . exterriti spontanee exulabant et . . . fiscus. Illis autem diebus cardinales [iii. 123] . . . vocatur. Circa festum . . . Willelmus Waleis [iii. 123] . . . Nerone vesania debaccatior qui pudenda hominis, quæ Deus celari voluit faciens eis perizomata, cum Kanaan maledicto discooperuit, cogens quamplures viros ac mulieres Anglicos mixtim karolare nudos et psallere ante se, constitutis a tergo tortoribus cum scorpionibus et aculeis, flagellantibus incurvantes et pungentibus, ut incederent indirectum; qui infantes in cunis vagientes et quosdam pendentes ad ubera evisceravit; qui pueros in scolis et in ecclesiis ad magnum numerum incendio conflagravit.[2] Qui dum collegisset [iii. 123] . . . finivit. In octabis [iii. 124–126] . . . "privasti. Semper contentiose contra me egisti et commotionem commovisti." Porro archiepiscopus adeo erat confusus ut peteret benedictionem a rege. Cui rex, "Non sic decet, pater" [iii. 126] . . . abierunt. Porro episcopum Dun- Barbarous cruelties of William Waleis.

---

[1] For this year Cl. agrees with E.

[2] *conflagravit*] confragravit, E. Cl. N.

o 5-617. X

A.D. 1305. elmensem . . Antonium de Beek, propter dapsilitatem et magnificentiam cordis quam in eo invenit [iii. 127] . . . apud Burdegalim. Erat autem in principali porta civitatis prophetia hæc, scripta in duobus versibus aureis literis et Latinis, sed per pulverem incedentium fuerant obfuscati, ita ut non apparerent nisi hæ dictiones, *Altera Roma*. Verum constituta ibi curia, viri civitatis deducto[1] pulvere invenerunt sic scriptum,

MS. E. (Merton.)

Prophecy respecting Bordeaux.

Dic tu qui transis et portæ limina tangis,
Altera Roma vale, nomen geris imperiale.

Scribebantur[2] autem ibi hi versus antea mille annis. Porro senatores Romani miserunt ad Papam ut veniret ad Romam et statueret curiam suam ibi, sicut[3] prædecessores sui, summi pontifices, consueverant. Noluit Papa [iii. 127] . . . . mortui sunt hoc morbo . . . . et durante gelu et nive glaciali, ab xviii.[4] kal. Januarii usque viii.[5] kal. Februarii . . . mortua sunt. Adeo exinaniti sunt[6] volucres cæli quod sine rete[7] vel laqueo, manu hominis, ut domestici, caperentur. Hoc stridens [iii. 128] . . . suspendendus. Et postquam hæc omnia ita consummarentur, oritur denuo in Scotia novæ guerræ turbatio. Comes enim de Karrik [iii. 128] . . . . dicens eis;[8] "Vos nostis qualiter jure proximitatis "hæreditario ad me pertinet regnum istud et qualiter "gens ista[9] patrem meum in regem proposuerat coro"nasse, sed astutia regis Angliæ a desiderio suo fuerat "fraudatus. Si ergo [iii. 128] . . .," et ille respondit constanter quod non, et ait: "Norunt siquidem nationes "universæ regem Anglorum gentem et terram nostram

Severe frost.

Claim of Robert Bruce to the crown of Scotland.

[1] *deducto*] diducto, E.

[2] *Scribebantur . . . annis*] om. MSS.

[3] *sicut . . . . consueverant*] om. MSS.

[4] *xviii.*] viii., N.

[5] *viii.*] xviii., E.

[6] MSS. ins. plures.

[7] *rete vel laqueo*] laqueo vel discipula, MSS.

[8] *eis*] illis, MSS.

[9] *ista*] nostra, Cl. N.

MS. E. (Merton.) " quatuor vicibus subjugasse, et nos omnes, militiam[1] A.D. 1305.
" cum clero, fidelitatem et homagium pro præsentibus Murder of John Comyn by Bruce.
" et futuris sibi jurasse, absit hoc a me; profecto " nunquam assentiam huic rei, ne perjurus efficiar."[2] Suadet ille, dissuadet iste; minatur ille, stupet iste. Et ille, extracto gladio, inermem militem percussit in capite, quemque volentem tollere gladium de manibus percussoris, cumque subtus se[3] prostrasset, (erat enim vir[4] fortis valde,) accurrentes famuli proditoris confoderunt eum gladiis, suum dominum liberantes. At dominus Johannes, prout[5] potuit, evasit ad altare; quem Robertus insequens nec assentire volentem, immolavit hostiam piam vir impius et crudelis. Acta sunt hæc in ecclesia fratrum minorum apud Dumfris. Ecce principium homicidæ, aspirantis ad regnum per effusionem sanguinis Abel justi. Post hæc [iii. 128] . . . . regis Anglorum.

MSS. H. M. T. W. [Ecclesiæ navis titubat, regni quia clavis
Errat; rex, Papa, facti sunt unica capa;
Hæc faciunt do des, Pilatus hic, alter Herodes.]

De coronatione pseudo-regis Roberti de Brus.

MS. E. (Merton.) Anno gratiæ MCCCVI. Die Annunciationis Domini Coronation of Robert Bruce at Scone.
[iii. 129] . . . villam de Schone . . . diademate, absentantibus se sponte a conjuratoribus de Bouhan[6] et de Ros comitibus, Alexandro Comyn et Johanne de Mumbray militibus, et nonnullis aliis qui juramentum regi Angliæ factum irrefrænabiliter[7] conservarunt. Dominica vero sequente [iii. 129] . . . . . coronati. Et mutavit nomen ejus impositum in Baptismate, nominans illum David. Cumque domum redisset [iii. 130] . . . . . . cum armato milite in Scotiam ut expugnaret nequiter coronatum cum perfidis et protegeret

[1] *militiam*] milites, E.
[2] *efficiar*] inveniar, MSS.
[3] *se*] esse, T.
[4] *vir*] erat E.
[5] *prout*] ut, MSS.
[6] *Bouhan*] Bouchan, W.
[7] *irrefrænabiliter*] irrefragabiliter, M. W.

A.D. 1306. MS. E. (Merton.)

Edward's determination to avenge the murder of Comyn.

gentem fidam. Ad augmentandum [iii. 131] . . . . . vivus sive mortuus vindicaturus. Adjurans principem et cæteros præcelsos[1] viros terræ fide sibi debita, si ipse pius in fata decederet, corpus suum secum in Scotiam in bello deferrent, nec sepelirent illud quousque Dominus de perfido coronato et gente perjura dedisset victoriam et triumphum. Spoponderunt igitur cuncti fide bona se paratos secum in vita regis et in mortem cum principe in Scotiam proficisci, votum regium expleturos. Exinde omnes [iii. 132, 133] . . . . . . tegumentum. Duorum igitur episcoporum[2] culpa magna, sed episcopi Sancti Andreæ major. Nam die congressionis inter Anglos et Scotos apud Methfen juxta Sanctum Johannem misit armatam clientelam suam in succursum Scotorum. Ipse vero callide se reddidit interim Anglicanis, ut si Scoti de Anglicis triumpharent, ipsum de illorum potestate eruerent, tanquam vi captum pro defectu tutelæ; si autem Anglici triumpharent, et sibi parcerent, eo quod derelictus a familia sua fuit, quasi non consentiendo[3] factis illorum. Isti ergo perjurati prælati in arctissimis carceribus forma et habitu, quibus fugiendo capti fuerant, retruduntur, quousque per Apostolicam sedem dispositum sit quid de his fuerit faciendum.

Crafty treason of the bishop of St. Andrew's, William Lamberton.

Punishment of the countess of Buchan.

Capitur autem et illa impiissima conjuratrix de Bouhan, de qua consultus rex ait, "Quia gladio non per-"cussit, gladio non peribit. Verum propter illicitam "coronationem, quam fecit, in domicilio lapideo et "ferreo, ad modum coronæ fabricato, firmissime ob-"struatur, et apud Berwycum sub divo forinsecus sus-"pendatur, ut sit data in vita et post mortem specu-"lum viatoribus et opprobrium sempiternum." Illo quoque tempore [iii. 133, 134] . . . . coronatus. Proinde timens sibi Johannes comes de Asceila, fugam quærit,

[1] *præcelsos*] præclues, N.; præclaros, W.

[2] Of Glasgow and St. Andrew's.

[3] *consentiendo*] consentiens, N. W.

MS. E. (Merton.) sed Dei providentia, *timor, quem timebat, evenit* ei. A.D. 1306.
Nam cum in mari navigando fugeret, subito orto Job. iii. 25.
vento contrario, ad terram repulsus atque ab adversariis captus erat. Quo audito [iii. 134, 5] . . . . "pro "scelere. Nec vos latet quotiens voluit prodisse nos in "Anglia, in Scotia, et in Flandria. Habete illum vos" [iii. 135] . . . . . **factionibus fratris sui.**

Flight and capture of John, earl of Athol.

Et cum strages hujuscemodi grassaretur in Scotia, eodem quasi sub tempore inter regem Francorum et Parisiacenses cives severior orta est dissensio, hac de causa. Erat autem in civitate prædicta vir illustris prosapia, [præ] cunctis concivibus permaxime locupletatus, nomine Stephanus Barbet. Hic accedens ad regem Franciæ, sic fatus est, "Domine, nomisma census vestri minora-"tur in duplo, quam valet. Hinc mercatores lucrum "reportant, et vos detrimentum patimini. Jubeto "ergo ut moneta suum triplum valorem amodo super-"crescat." Et velut dolosus et cupidus, ilico assenserunt in unum. Nec diu latuit cives reliquos dolus iste. Qui dixerunt Stephano, "Tu inclitus in civitate, tu "locupletior cunctis burgensibus es effectus. Ecce rex "noster injuriose super nos aggravat jugum suum, "imponendo regno tributum, cunctis retro[1] regibus "Franciæ insuetum. En quamplura ædificia construxi-"mus, quæ, si triplicatur census, inconductibilia in "solitudinem redigentur, et passeres solitarii in tectis "pro hominibus habitabunt. Ha Deus, priusquam hæc "fiant,[2] quæremus dominum meliorem. Tu ergo, cum "sis unus ex nobis, assentire nobis, alioquin *incen-"demus te et domum* tuam, quia dictum est, quod "suggestione tuæ versutiæ factum est hoc." Qui respondit eis, "Juxta condictum faciam, quod populus "hic hortatur." Discedens vero ab eis, solvit[3] regi Franciæ censum, quem pollicitus erat ei. Conjuratione

Disturbances in Paris between the king (Philip IV.) and the citizens in consequence of the advice of Stephen Barbet.

Judic. xv. 15.

[1] *retro*] om. W.
[2] T. W. ins. relictis omnibus.
[3] T. W. ins. clam.

A.D. 1306. itaque facta, concives insurrexerunt in[1] Stephanum, demolientes et solotenus complanantes universa ædificia, quæ in civitate et prope civitatem habuerat, pretiosamque ejus supellectilem concremantes, pueros cum peculibus gladiis occiderunt. Ipso quoque die bigas regis, in quibus victualia, quæ pro mensa ejus empta sunt,[2] locata fuerant, distrahentes, in fori medio sparserunt, pedibus omnia despicabiliter conculcando. Nec sic quievit tam sæva rabies, sed furibundi venerunt ad templum, quo rex tum temporis morabatur. Et clamabant, "Trade nobis Stephanum; alioquin in-"cendemus te et templum." Quibus rex caute respondit, "Ecce repentine irruistis super me. Rever-"timini in civitatem, dieque sexto redite ad me. Sup-"plebo enim tunc, quod petitis, et querelas vestras, "pollicens emendas, exaudiam." Illis autem repedantibus, rex secessit in alium locum procul ab urbe. Et sic frustratoria dilationis interpositione delusa est conquerentium sollicitudo burgensium. Post hæc autem Karolus, germanus regis, accersitis ad se duodecim de præstantioribus civibus, ut pacifice loqueretur eis sub dolo, torquebat eos diversis pœnis usquequo prævaricatores prodissent.[3] De quibus certificatus rex, levatis patibulis ante portas civitatis, nunc denos, nunc vicenos, sublimius fecit suspendi. Porro Flandrensibus edixit, ut tributum, quod illi debebant, solverent adauctum tripliciter. Qui responderunt, "Non "amplius conferemus. Quod quicquam contulimus, "hinc dolemus. Restituat nobis rex collata, aut vi "conquiremus extorta."

MS. E. (Merton.)

Some of the citizens tortured by Charles of Valois.

Some of them hanged.

Attempt to tax the Flemings.

Illo quoque anno, quidam hæreticus, [iii. 135] . . . . perhorresco.

Irish auxiliaries to Scotland defeated

Hoc itaque anno, nono die Februarii, quidam Scotus de Galeweye, Doncanus Magdoillis nomine, occurrit navigio magno repleto septingentis bellatoribus, appli-

[1] *in*] adversus, T. W.
[2] *sunt*] et, E.
[3] *prodissent*] prodisset, E.

MS. E. (Merton.) cantibus super terram suam, cum trecentis, non multis eo amplius, viris, et peremit fere omnem exercitum, hos in acie, hos in saltu, hos in portu, hos in fuga, et plures submersi sunt in mari. Sed hos præcipuos de interfectis in prælio optulit domino regi, videlicet Malcolini Makaillis, domini de Kentir, caput, et duorum regulorum Hyberniensium capita, Reginaldum de Craunford et Thomam de Brus milites, et Alexandrum de Brus, germanos pseudo-regis, sauciatos et semineces præsentavit; de quibus . . . . . confixa. Circa festum cathedræ sancti Petri venit quidam cardinalis[1] Sabinensis[2] [iii. 136] . . . . . dimidium postulati.[3] A.D. 1306. by Duncan Macdowal.

Additional matter from the Rochester MS. (N.), Cotton. Nero D. 2.

MS. N. (Rochester.) Eodem tempore concessit rex Edwardus monachis Roffensibus appropriationem terræ de Ores, quia de feodo monachorum fuit, et sua carta confirmavit. Gift of Ore to Rochester.

Anno Domini MCCCVII°, morante rege Edwardo primo a conquestu ad Carliolum in Scotia ad gentem expugnandum perfidam et perjuram, captus fuit J. Waleys miles et Londonias missus atrociter suspendendus, cujus caput a corpore truncatum juxta caput Willelmi fratris sui super pontem Londoniarum erat affixum. Compulit etiam hoc tempore rex P. de Gaustone abjurare regnum Angliæ non immerito quoad viveret. Anno vero sub eodem heu, proth dolor, mense Julii, septimo die mensis, sexta feria, hora nona, in festo Translationis sancti Thomæ martyris, Execution of J. Waleys. Exile of Gaveston. Death of Edward I.

---

[1] Here ends MS. E., a leaf being lost.

[2] Sabinensis] sapiens, T.

[3] Here ends MS. W., as Bevere; T. ended here, but has nearly six columns more, in the same hand, from Higden. N. also ended here, but has the additions which follow in another hand.

A.D. 1307. Christianissimus rex Angliæ Edwardus, cum vixisset annis lxviii., diebus viginti et uno, anno regni sui xxxv^to sed non pleno, felici morte resolutus, migravit ad Christum. Sepultus est apud Westmonasterium more regio decentissime juxta sanctum Edwardum ad patris sui caput, xxvii^o die mensis Octobris. De rege sic in Scotia defuncto die et hora prædictis per visionem Roberto de Wynchelse archiepiscopo, Burdegali tunc moranti, miraculose ostensum fuit, qui suis præcepit ut pro rege Angliæ Edwardo orarent et ipsemet pro eodem missam celebrare vellet, quod et factum est. MS. N. (Rochester.)

His funeral.

His death revealed to archbishop Wynchelsey.

Additional matter from the MS. (Re.) Reg. 14 C. 6.

Trailbaston.

Anno Domini MCCCV^o. Dominus rex Angliæ ordinavit illud breve quod vocatur Trailebaston, et similiter super hoc justiciarios ordinavit; et sederunt apud Gloucestre circa Purificationem beatæ Mariæ anno vicesimo quarto prædicti regis. Eodem anno incepit forte gelu triduo ante Natale Domini, et continuavit se usque ad festum sancti Vincentii martyris, ita videlicet quod glacies viderentur excedere spissitudinem duorum pedum. Item eodem anno Clemens Papa coronatus est apud Lyons super Ronam. Eodem anno dominus Antonius de Becco episcopus Dunelmensis factus est patriarcha Jerosolimitanus[1] a domino Papa prædicto. Item eodem anno dominus Hugo de Wyke factus est abbas Tinterniæ. MS. Re. (Tintern.)

Severe frost from Christmas to Jan. 22.

P. Clement V.

Antony Bek patriarch of Jerusalem.

Hugh de Wyke a. of Tintern.

Death and burial of Roger Bigod, 6th earl of Norfolk.

Anno Domini MCCCVI^o. Septimo idus Decembris apud Framelingham castrum obiit Rogerus Bigoth, comes Norfolchiæ et mariscallus Angliæ, cujus animæ propicietur Deus. Et inde ductum fuit corpus ejus apud Theford in Norfolchia, et ibi positum fuit in quadam veteri capella inhumatum usque quarto nonas Julii, illo anno accidente feria sexta. Et tunc ibidem illo die fuit corpus ejus satis honorifice reconditum et

[1] *Jerosolimitanus*] Jerosolimitanis, MS.

MS. Re. (Tintern.) humatum. Item eodem anno obiit Johanna de Acres, comitissa Gloucestriæ, et sepulta fuit triduo post sepulturam comitis prædicti apud Clare. A.D. 1306. Death of Joanna countess of Gloucester.

Eodem anno die sabbati in prima septimana Quadragesimæ dotata fuit Alicia[1] de Henaud comitissa Norfolchiæ et mariscalla Angliæ apud Karleolum. Item seysina domini regis Edwardi de terris, castris, et tenementis; [obiit] comes Mariscallus vii. idus Decembris. Et memorandum quod dominus Edwardus rex optinuit seysinam totius dominii et libertatis Strogulle, tam terrarum abbatis quam aliorum, per xv. septimanas et ii. dies ante confirmationem libertatis abbatis etc. post mortem comitis prædicti etc. Dowry of Alice countess of Norfolk. Edward I. obtains seisin of Striguil.

Anno Domini MCCCVII° incipiente, die videlicet Annunciationis Dominicæ, confirmata fuit libertas abbatis et conventus ecclesiæ de Tinterna apud Karleolum prædictum, videlicet, septem et decem cartæ ad sectam fratris Edwardi. Item eodem anno, decimo die Junii, a præfato domino rege aliæ quinque cartæ confirmabantur Londoniis, rege in partibus Karleoli existente et hoc specialiter præcipiente. Et ille decimus dies Junii accidit in vigilia sancti Barnabæ Apostoli. Et eodem die frater Edwardus prædictus recepit confirmationem regiam de præfatis v. cartis. Et post ea computatis tribus ebdomadibus et quinque diebus, illustris ac nobilis vir Edwardus rex Angliæ viam est ingressus carnis universæ. Et die Translationis sancti Thomæ martyris apud Borgh in Sabulo, a Karleolo distans tribus leugis, diem suum clausit extremum. Et sic defunctus[2] a familia sua quasi vivens est custoditus usque ad adventum domini Edwardi filii sui et principis Walliæ, videlicet per quindenam integram. Et tunc post adventum suum Confirmation of the liberties of Tintern abbey. *Obitus Regis Edwardi.* July 7.

[1] Alice, daughter of John d'Avênes, count of Hainault.

[2] MS. ins. *et*.

A.D. 1307. Funeral of Edward I. cito ductum fuit corpus præfati regis versus Waltham, ubique cum devenit, honorificæ vigiliæ jugiter fiebant circa eum, et missæ pro eodem cotidie in magno numero celebrabantur, usque circa festum sancti Lucæ Evangelistæ. Et tunc ductum sive portatum fuit dictum corpus versus Londonias. Et prima nocte requievit corpus venerabile præfati regis in ecclesia sanctæ Trinitatis; secunda nocte in ecclesia sancti Pauli. Et tunc venerabile dictum corpus venit apud Westmonasterium, ubi similiter honestissimæ vigiliæ jugiter fiebant circa eum, et missæ de die similiter celebrabantur sine numero usque in vigiliam sanctorum Symonis et Judæ, quæ quidem vigilia accidit in die Veneris. Quo quidem die Veneris præfati domini regis venerabile per omnia corpus [apud] Westmonasterium prædictum debito cum honore fuit reconditum et humatum retro summum altare ibidem in boriali parte. Cujus sollempni sepulturæ interfuerunt fere totius Anglicanæ ecclesiæ prælati, comites et barones fere omnes, et milites et alii magnates atque promiscui sexus populus innumerabilis; officium exequiarum, id est missam, celebrante et cætera pertinentia faciente præ aliis patriarcha Jerosolimitano et episcopo Dunelmense. Et tunc ibidem a quodam nobili in laudem et honorem regis nobilis defuncti dicti fuerunt isti versus: MS. Re. (Tintern.)

Duo versus.

Rex enim dum vixit, convaluit sua potestas;
Fraus latuit, pax magna fuit, regnavit honestas.

Succession of Edward II. Et memorandum quod in crastino obitus prædicti illustris regis Angliæ primogenitus ejus dominus Edwardus se fecit nominare et vocare regem, videlicet
July 8. in crastino Translationis sancti Thomæ martyris. Et tunc incepit cancellaria ejus et data similiter currere.

His marriage with Isabella Et tunc circa Conversionem sancti Pauli eodem anno præfatus dominus rex cum suis transfretavit in Franciam ad desponsandam uxorem suam et reginam An-

MS. Ro. (Titus.)

A.D. 1307.

daughter of Philip IV. at Boulogne, 7 Feb. 1308.

gliæ, nomine Isabellam, filiam regis Franciæ, sibi ordinatam ex edicto[1] domini Papæ; quæ sibi tunc fuit desponsata apud Boloygne nostre Dame in Pycardia, feria quarta post festum sanctæ Agathæ martyris, die prædicto super litteram C. accidente. Et tunc prospere rediit in Angliam, una cum regina prædicta.

25 Feb.

De coronatione regis Edwardi, filii regis strenuissimi Edwardi, et reginæ Isabellæ, filiæ regis Franciæ, apud Westmonasterium.

Et tunc die Mathiæ Apostoli proximo sequente apud Westmonasterium debito cum honore ambo fuerunt coronati, prædicto die accidente super literam F., et in die Dominico, anno bisextili illam mutationem literæ procurante ac faciente. Et tunc venit cum prædicta regina in Angliam universalis multitudo magnatum et alienigenarum tam Francorum quam aliorum, unde fuerunt nobiliores tunc dominus Karolus, frater regis Franciæ, dominus comes[2] Sancti Pauli, dominus comes[3] de Voiz, dominus[4] comes de Foyz, dominus comes[5] de Salveia, et alii comites de transmarinis, ita quod sex comites fuerunt; et dux[6] Brabantiæ atque alii magnates quamplurimi.

Discord through Piers Gaveston.

In qua quidem coronatione, proth dolor, orta est nimis plangenda discordia causa cujusdam alienigenæ, videlicet cujusdam de Vasconia nomine Petro de Gaverestone, qui fere omnes magnates Angliæ et cæteros similiter habuit in abhominationem et totaliter in despectum, quia prædictus novus rex eum ultra modum et rationem amavit, et eum integraliter manutenebat, et partem suam pro posse suo conabatur tueri.

Accusation of the Templars.

Item eodem anno fratres militiæ Templi in Francia generaliter capiebantur et incarcerabantur, et omnia bona eorum mobilia et immobilia in manus regis Franciæ confiscabantur propter suspicionem ortam contra eos de malo idolatriæ, et ab renunciatione Jhesu Christi, et aliis malis quamplurimis.

---

[1] *edicto*] ediete, MS.

[2] Guy IV.

[3] Gaston I.

[4] Probably a careless repetition. It is the count of Foix who is meant.

[5] Amedeo V., count of Savoy.

[6] John II.

A.D. 1308. Imprisonment of the Templars. Anno Domini MCCCVIII°. In Anglia omnes fratres militiæ Templi ex edicto regis subito et inopinate capiebantur, et incarcerabantur propter suspicionem ortam contra eos, et propter malum inventum in eos in transmarinis. Dicebatur enim et verum fuit quod diabolicam faciunt professionem, ut patet in literis regis Franciæ missis pro eis capiendis. Nam sic dicitur in eisdem, loquente rege et dicente: "Olim siquidem " ad nos fide dignorum quamplurimum oculata rela- " tione pervenit, quod fratres ordinis militiæ Templi, " gerentes sub specie agni lupum, et sub religionis " habitu nostræ religionis fidei nequiter insultantes, " Dominum nostrum Jhesum Christum, novissimis tem- " poribus pro humani redemptione generis crucifixum, " gravioribus quam in cruce protulit illatis injuriis " iterum crucifigunt. Dum in ipso ingressu suique " professione ordinis ipsum conspectibus suis Ejus effigie " præsentata, misera, immo miserabili, cæcitate ter ab- " negant, ac horribili crudelitate ter in faciem spuunt " Ejus. Et postmodum exuti vestibus quas in sæculari " habitu deferebant, nudi invitatoris aut vicem ejus " gerentis, qui eos ad professionem recepit, præsentia " constituti, in posteriori parte spinæ dorsi primo, se- " cundo umbilico, et demum in ore in humanæ dig- " nitatis obprobrium juxta prophanum ordinis sui " ritum deosculantur ab ipso. Et postquam sic divinam " legem tam nefandis ausibus tam detestandis operibus " offenderunt, humanam[1] offendere non verentes, pro- " fessionis suæ voto se obligant, quod alter alterius " illius horribilis et tremendi concubitus vitio, videlicet " sodomitico, *propter quod venit ira Dei in filios* " *diffidentiæ*, requisitus se irrecusabiliter exponet. Hæc " et alia quamplurima insana gens dedita cultibus " idolorum committere non veretur, quorum non solum " actus et opera detestanda, verum etiam repentina

MS. Re. (Tintern.)

Account of their crimes.

Eph. v. 6.

---

[1] *humanam*] humanum, MS.

MS. Re. (Tintern.) A.D. 1308.

"verba, terram suam[1] commaculant, roris beneficia subtrahunt, et aeris inficiunt puritatem, ac fidei nostræ "confusionem inducunt."

His ita auditis et fratribus incarceratis, dominus [rex] fecit confiscari omnia bona sua mobilia et immobilia; salvo custodienda quousque dictum negotium diligenter excutiatur.

Appointment of the ordainers.

Anno Domini MCCCX°. Hoc anno constituti sunt de assensu et consensu regis Edwardi junioris ordinatores tam regni quam pacis archiepiscopus Cantuariensis et cæteri episcopi Angliæ, comites, et barones, et alii magnates, per literam dicti regis. Et duravit ista ordinatio per annum et dimidium, etc.

Council in London.

Anno Domini MCCCXI°. Concilium provinciale celebratur Londoniis, et generaliter fere continuebatur per totum [annum] pro diversis negotiis sanctæ Ecclesiæ et specialiter pro Templariis. Et demum in vigilia sanctorum Apostolorum Petri et Pauli in palatio domini episcopi Londoniensis, archiepiscopo Cantuariensi cum cæteris episcopis suæ provinciæ ibidem convocatis, et cum cætero clero, adducti sunt in præsentia eorum duo fratres militiæ Templi ibidem, et examinati fuerunt juxta formam bullæ quam acceperunt a domino Papa, quæ extitit fere in forma literæ domini regis Franciæ, ut supra in anno MCCCVIII° plenius continetur. De quibus fratribus prius vocabatur Stephanus, et alter vocabatur Thomas, qui fuit magister et præceptor, vocatus de Garewy[2] juxta Grossum montem. Qui in præsentia omnium prædictorum, videlicet clerimoniæ prædictæ, fecerunt confessionem de omnibus prædictis et de pluribus aliis malis. Et a prædicta clerimonia eodem die recepti sunt ad pœnitentiam, et adducti ad metropolitanam ecclesiam Londoniis[3] et Wyntoniæ in forma ecclesiæ.

June 28.

Confession of two Templars.

They are sent to Canterbury, then

[1] *suam*] sua, MS.

[2] Garway (Herefordsh.), near Grosmont (Monmouthsh.).

[3] S.c. The passage is corrupt, or some words are omitted.

A.D. 1311. to the bishops of London and Winchester. Et unus prædictorum fratrum, videlicet Stephanus, committitur episcopo Londoniensi, et alius, videlicet frater Thomas, committitur episcopo Wintoniæ etc. Et cito postea cæteri fratres prædicti ordinis de Anglia universi dispersi sunt per diversas abbatias Angliæ, tam nigrorum quam alborum monachorum, ita quod pro quolibet eorum in fine anni solveretur singulis domibus certus numerus sterlingorum pro sustentatione eorum etc. MS. Re. (Tintern.)

Condemnation of the Templars at the council of Vienne. Et post ea feria secunda post Dominicam in Ramis Palmarum status eorundem in concilio Viennæ dampnatus est, et memoria eorum deleta in æternum. Et terræ atque possessiones eorum reservantur dispositioni domini Papæ.

Thomas of Brotherton receives seisin of Striguil. Item in eodem anno vicesimo sexto die Octobris Thomas de Brothertone, filius nobilis regis, recepit seysinam totius honoris Strugulle. Sentence of the commissioners against Gaveston. Et anno regni regis Edwardi, filii [1] nobilis regis Edwardi, quarto, circa festum Omnium Sanctorum anno supradicto, publicata fuit dispositio prædictorum [2] ordinatorum Londoniis in cimiterio sancti Pauli, in qua ordinatione Petrus de Gaverestone omnino fuit exulatus, et locus ejusdem transfretationis ordinatus, et multi alii curiales tam magnates quam dominæ de curia regis fuerunt ejecti sine spe reversionis; sed dicta ordinatio diu minime non stetit, quia dominus [rex] familiam suam et similiter dictum Petrum de exilio revocavit, et eum secum duxit versus boriales partes, videlicet versus Eboracum, et eum vi et armis manutenuit usque in Quadragesimam sequentem. Et tunc pacem ejus in omnibus comitatibus Angliæ proclamare ex regalitate sua fecit; unde archiepiscopus prædictus et cæteri regni pontifices, comites, et barones ac cæteri magnates multum prægravabantur, et trahebant se per se a latere, unde multi malum citius quam bonum præsumebant.

---

[1] *filii*] filius, MS.

[2] *prædictorum*] prædicatorum, MS.

MS. Re. (Extern.)

Hoc eodem anno die boni Veneris commissum est prælium in planicie Damieti inter reges Thartarorum, Armeniæ,[1] et Cipri,[2] ex parte Christianorum, et soldanum Babiloniæ[3] et soldanum Damasci cum vicesimo primo rege sub ipsis, cum exercitibus eorum, in ortu solis, et sic durissime continuatum est bellum quod usque ad nonam nesciebatur ex toto cui victoria belli concederetur. Et tunc Christiani divina virtute animati, quasi leones rugientes ad prædam, se auxilio divino dederunt. Et in primo suo regressu soldanum Damasci interemerunt. Et cum soldanus Babiloniæ vexillum prædicti soldani Damasci prostratum videret, statim fugam iniit; quem reges Christiani prædicti cum exercitibus suis viriliter persequebantur, et eum gratia Dei et vi ceperunt, et eum commiserunt regi Thartarorum ad incarcerandum. Et statim iterum se dederunt ad prælium contra inimicos Christi, et[4] in prædicto prælio corruerunt xl. milia Sarracenorum præter captivos et vulneratos. Et demartirizati sunt in dicto prælio pro Christo xv. milia virorum. Hæc enim omnia prædicta testificata sunt per litteram domini Eraclii Patriarchæ anno supradicto.

A.D. 1311. Battle between the Christians and Saracens in the East, Good Friday, April 9.

Anno Domini MCCCXII° incipiente, tertio die Aprilis, natus est domino Gilberto de Clare, comiti Gloucestriæ, adhuc infra ætatem, filius apud Kerdyf, et vocatum nomen ejus Johannes; cujus baptismo interfuerunt multi magnates et nobiles; et eodem anno postea obiit. Eodem anno,[5] die sancti Bricii, natus est Edwardus tertius post conquestum.

John, son of Gilbert de Clare, born at Cardiff, 3 April. His death. Birth of Edward III., Nov. 13.

Hoc etiam anno citatum est generale concilium Londoniis sub dura et terribili interminatione domini Roberti de Wynchelese, tunc archiepiscopi Cantuari-

Council summoned by archbishop Winchelsey.

[1] Oshin.
[2] Henry II.
[3] Naser-Mohammed.
[4] MS. ins. dicto.

[5] This sentence is at the foot of the page in a later hand, with a reference to this place.

A.D. 1312. ensis, ita quod comites et barones qui iter suum arripuerunt versus Novum Castrum ad regem, quamquam iter prædictum de communi concilio et assensu inceperunt, et hoc ad audiendum mandatum apostolicum,[1] essent Londoniis sub certa pœna, octavo die Maii, anno Domini supradicto. MS. Re (Tintern.)

Gaveston besieged in Scarborough castle 28 May.

Die sanctæ Trinitatis, videlicet die Dominica proxima post festum sancti Augustini Anglorum Apostoli, Petrus de Gaverestone in castro de Scardeburh a Adomaro comite Penbrokyæ et a comite Warenniæ et aliis magnatibus ex parte ordinatorum regni et pacis Angliæ est obsessus. Et dicto die se reddidit paci, et dictum castrum exivit, et moram fecit in custodia Adomari comitis Penebrokiæ; qui comes a dicto Petro recepit pecuniam magnam ut vitam ejus salvaret usque gulam Augusti. Et interim prædictus Petrus et sui complices proposuerunt totam Angliam sua malicia tradidisse, quæ res non latuit domino Guidoni comiti Warewick, qui quinto die Junii cum suis dictum Petrum apud Dedintone tanquam proditorem regis et regni vi et armis cepit, et eum apud Warewyke sub secura et bona custodia incarceravit, propter quam capturam dominus Adomarus comes Penbrochiæ indignanter recessit a comitibus et baronibus, et se voluit vindicare de eis, sed non prævaluit. Et cito post, videlicet xiii° kal. Julii, sicut meruit, ordinatores regni et pacis eum fecerunt apud Gaveresik juxta Gaverestone decollari; cujus corpus ductum fuit Oxoniæ ad domum fratrum Prædicatorum.

Gaveston is seized at Deddington, taken to Warwick, and put to death.

Anger of the king.

Demum rex ultra modum versus comites propter mortem dicti Petri commovebatur, malo et traditorio consilio suo ductus, et præcipue consilio comitis Penbrochiæ. Et circa Assumptionem beatæ Mariæ incepit colligere exercitum suum, videlicet prædictum comitem

He is joined by the earls

---

[1] MS. inserts "ita ut," repeated from "ita quod" above.

MS. Re. (Tintern.) Penbrochiæ et comitem Warenniæ, Hugonem Dispenser, Henricum de Beumun, et alios quamplurimos cum suis et centum arcitenentes de foresta de Dene, et alios quamplurimos; ita quod rex mille habuit loricas et magnam summam pedestrium ex parte sua. Et illustris dominus Thomas de Lancastre cum cæteris comitibus occupaverunt totam patriam inter sanctum Albanum et Ware cum suis exercitibus, nec dabant curam hospitandi in villis, sed in montibus et campis, et in papilionibus, circa [festum] Nativitatis beatæ Mariæ; et fuit[1] numerus exercitus eorum quatuor milia et cc. loricæ, et quinque milia pedestrium fortium et electorum; et comites Gloverniæ et de Richemund[2] fuerunt mediatores inter regem et comites, tractantes de pace, quia rex non potuit resistere comitibus. Et ideo sic territus rex tunc sic quievit, nihil ultra faciens, sed semper murmurans contra comites supradictos erat per totum annum sequentem; sed die Veneris[3] in crastino sancti Lucæ Evangelistæ ex consensu regis Angliæ dominus Thomas comes Lancastriæ, comes Warewyke, et comes de Arundel fecerunt obedientiam domino regi Angliæ. Et ex tunc tractatum est de pace inter prædictos dominum regem Angliæ et comites prædictos usque diem Jovis proximam ante festum sancti Martini, quo die prædictus dominus rex timore ductus prædictis comitibus ex integro, ut fatebatur, perdonavit omnes actus perversos, et specialiter mortem domini Petri de Gaverestone oretenus; sed semper se tenuit a longe ab eis, ut prius, suo falso consilio ductus.

A.D. 1312. of Pembroke and Warenne, and others.

Army of Thomas of Lancaster.

Oct. 19.

Nov. 9.

Anno Domini MCCCXIII°. In Francia Parisius rex Franciæ, rex Angliæ, et rex Navariæ cruce signati sunt cum cæteris pluribus nobilibus et ignobilibus, et

The kings of France, England, and

[1] *fuit*] fuerit, MS.

[2] John de Dreux.

[3] The morrow of S. Luke in 1312 fell on Thursday.

A.D. 1313. Navarre take the Cross.

MS. Re. (Tintern.)

voverunt solempne votum ad Terram Sanctam se ituros etc.

Bellum Scoticæ apud Strivelyn.

Anno Domini MCCCXIV°, circa Pascha, rex Angliæ fecit citare servicium suum per totam Angliam, ut essent parati cum equis et armis apud Berewyk in Scotia, in v. septimanis post citationem; sed dominus comes Lankastriæ et complices sui videntes[1] sibi non esse tutum cum tali rege et domino, habenti non bonam voluntatem versus eos, convenire in exercitu propter omnem eventum, miserunt servicia, et quorundam recepti sunt et quorundam refutati sunt atque reprobati. Et se coadunaverunt rex et sui apud Berewyk in Pentecoste. Et tunc sexto die ante Nativitatem sancti Johannis ceperunt iter versus Strivelyn, quo venientes insuper vigilia Nativitatis rex credebat se habuisse castrum in manu sua, ut dominus Johannes de Muntbrai sibi prædixerat; sed cum dominus rex Angliæ ibidem appropinquavit, patenter ei innotuit quod nihil habuit in partibus Scotiæ præter solam Berewyk, et in eadem super vigilia quidam de Anglicis pugnaverunt cum Scotis, et fuit pars Anglicorum pars deterior. Et in crastinum, videlicet die Nativitatis sancti Johannis Baptistæ, qui accidit die Lunæ, juxta Strivelyn, fuit bellum inter Anglicos et Scotos, et Domino permittente Scoti prævaluerunt. Et dominus rex Edwardus Angliæ cum toto exercitu suo fuerunt dispersi. In quo quidem bello dominus Gilbertus de Clare comes Gloucestre corruit, et multi nobiles cum eo, videlicet, dominus Robertus de Clifford, dominus Paganus de Typetot, dominus Egidius de Argenteim, et multi alii nobiles et ignobiles. Et comes Herefordiæ captus est vivus, et multi alii. Et postea

Battle of Bannockburn, 24 June.

---

[1] *videntes*] viderent, MS.

MS. Re. (Tintern.)

A.D. 1314.

multi de ipsis fecerunt redemptionem prout potuerunt. Et postea ad Nativitatem beatæ Mariæ rex Angliæ tenuit parliamentum suum apud Eboracum, sed prius per tres septimanas vel amplius dominus rex vocavit ad se comitem Lancastre, et inter se concordarunt, et, ut æstimabatur, facti sunt ex integro amici, licet non amore tamen timore, ut æstimabatur, et ut postea luculenter apparuit, et rei exitus comprobavit. Semper enim Dispensarii, inimici comitis Lancastriæ, fuerunt juxta regem et majores et præcipui consiliatores.

Parliament at York, Sept. 8.

Anno Domini MCCCXV°, quinto Julii, scilicet in [1] vigilia octavarum Apostolorum Petri et Pauli, videlicet die sabbati, primo incepit dari muragium apud Monemutham ex dono et gratia domini Edwardi regis Angliæ per cartam suam, durante termino per vii. annos.

Toll for repairing the walls granted to Monmouth.

Item eodem anno, xxviii. die Januarii, apud Kaerfilli in Senghenith [2] in Wallia, Leulinus Bern in plena curia regis Angliæ ibidem cepit dominum Willelmum de Berkerole vicecomitem Glammorganciæ, et dominum Willelmum, rectorem ecclesiæ de Westburgh in foresta. Et ipse [cum] complicibus suis ibidem occiderunt bene ad xiii. alios Anglicos qui fuerunt ibidem ex parte domini regis Angliæ. Et dictos vicecomitem et rectorem incarceraverunt, et castrum de Kaerfilli voluerunt tradidisse, nec potuerunt, nec fuerunt infra castrum nisi duæ dominæ et unus parvus page, sed valde circumspectus etc. Et sic incepit guerra inter Anglicos et Walenses in partibus illis. Eodem anno, circa idem festum, videlicet cathedra sancti Petri, rex Angliæ mandavit

War in Wales.

Rising of Llewelyn Bren at Caerphilly.

The king sends an army to

---

[1] MS. repeats *in*.

[2] Senghenydd or Seigenith, part of Glamorganshire; see Giraldus, Descriptio Kambriæ, p. 170 (Dimock); Brut y Tywysogion, pp. 288, 300, 302.

A.D. 1315. Cardiff. 22 Feb. copiosum exercitum militum armigerorum et peditum de Anglia apud Kerdif, ad resistendum Walensibus, qui multa mala fecerunt Anglicis per vices, et ab eisdem multa mala juste receperunt. Et tunc die Jovis proxima ante festum sancti Benedicti abbatis, disponente Domino, Leulinus Bren prædictus cum duobus filiis suis se reddidit domino comiti de Hereforde ad pacem regis Angliæ in præsentia dominorum Johannis de Hastingge et Rogeri de Mortuo Mari et aliorum magnatum Angliæ, ibidem tunc domino Willelmo de Berkerole, quondam vicecomite Glammorganciæ, pro eis genibus flexis intercedente, prædictis magnatibus promittentibus pro eis apud regem intercedere ut sit sibi propicius, prono cane pro eis latrante, argento vocato; et sic ibi apparuit periculum in falsis fratribus, eo quod velit magnus Dominus ut reveletur temporibus et locis manifestis et oportunis. Et tunc cito postea ductus est Londonias cum duobus filiis suis. Et postea Leuky uxor ejus ducta est ibidem, et simul cum eis incarcerata est in Turri Londoniensi, usque dum rex cum consilio suo et cum consilio magnatum simul decreverint quid eis fuerit faciendum. MS. Re. (Tintern.)

Surrender of Llewellyn Bren. 18 March 1316.

Heavy rains, and consequent bad harvest.

Anno Domini MCCCXVI° magna caristia fuit in Anglia propter habundantiam pluviarum, quæ tam habundaverint quod vix aut nullatenus aliquod pulchrum tempus fuit, propter quod illud modicum granum quod eo anno crevit, fere periit. Ita quod in partibus Strugulle quarterium frumenti se vendidit pro xvi. solidis sterlinguorum, et quarterium bladi servientium se vendidit pro xii. solidis sterlinguorum, et quarterium avenæ se vendidit pro v. solidis sterlinguorum. Et per vices multo melius. Propter quam caristiam et cometum apparentiam, multa extunc mortalitas hominum; incipiente mortalitate ad regem Franciæ. Item eodem anno, circa gulam Augusti, dominus

Death of Louis X.

MS. Re. (Tintern.) Edwardus rex Angliæ fecit citare servitium suum per universam Angliam, ita quod foret apud Novum Castrum super Tynam in festo Assumptionis beatæ Mariæ una secum ad guerrendum in Scotia etc.; quæ citatio evanuit, quia in nullo profecit. Sed mala voluntas regis versus comitem Lancastriæ semper duravit. Item citatio ejusdem iterata fuit circa festum sancti Dionisii essendum apud Novum Castrum supradictum.

A.D. 1316. Aug. 1. All owing military service summoned to New-castle-on Tyne, on Aug. 15. Nov. 9.

Anno Domini MCCCXVII°. Caristia bladi duravit per totum annum; ita quod statim post festum sancti Michaelis quarterium frumenti se vendidit xvii. solidis, et circa Nativitatem sancti Johannis Baptistæ pro xx. solidis, et circa gulam Augusti pro xxv. solidis; bladus serviencium pro xviii. solidis, et quarterium avenæ pro vii. solidis. Pro qua caristia magna strages et mortalitas hominum fuit, et præcipue pro fame pauperum, ita quod non fuit tanta mortalitas hominum, uno anno, per centum annos elapsos. Et eodem anno villa Bristollis se reddidit castellanis ad eorum dampnum permaximum, quia eos pro eorum voluntate deprehendaverunt. Item eodem anno fuit magna intemperies temporis, et maxima frigiditas, et pluvia ultra modum maxima, ut videbatur hominibus mirabile ultra modum, præter per quindenam et paulo plus tempore fenationis. Item eodem anno, die sanctæ Trinitatis et in crastinum ejus, sol se demonstravit sanguinei coloris, ita ut posset ambobus semper videri diebus, sed non effudit super terram splendorem suum. Et hoc evenit ut æstimabatur in alicujus rei magnæ[1] signum, quod nondum evenit quando hæc scripta erant, sed post ea nunciatum est generaliter in Anglia, quod prædicto die sanctæ Trinitatis de quo prædicitur, fuit crudele bellum in Terra Sancta inter

Scarcity of corn. No such mortality for a century. Surrender of Bristol. Continued bad weather. Appearance of the sun, 29 May. This a sign of the battle in the Holy

[1] *magnæ*] magni. MS.

A.D. 1317. Land between the Tartars and others. MS. Re. (Tintern.)

reges Tarsorum, Cipri, et Ciciliæ ex parte Christianorum, caliphum de Mecha, soldanos Babiloniæ et Ægypti, cum eorum multitudine, et fuit bellum valde crudele, quia multi ex utraque parte corruere. Et tunc demum favente ac superveniente divina gratia, quæ suis nusquam deest in suis necessitatibus, data est victoria Christianis. Ita ut fugientibus paganis, et persequentibus viriliter Christianis, fuga paganorum et persecutio Christianorum duravit continue per quatriduum. Et tunc divina gratia superveniente, innumera multitudo paganorum corruit, et dispersus sic fuit, quod vix aut nusquam comparuerunt. Et ista tam solempnis victoria Christianis divina gratia concessa per rubidinem et colorem sanguineum solis aptissime demonstrabatur, licet Christianis illo tempore omnino ignorabatur.

Defeat of the Pagans.

Heritage of Gilbert de Clare divided among his three sisters.

Item eodem anno partita hæreditas comitis Gloucestriæ et Herefordiæ inter tres sorores erat. Quarum unam et seniorem[1] desponsavit Hugo Dispensator junior, mediam[2] Rogerus Dammori desponsavit, et tertiam[3] minorem Hugo de Audeleye; et omnes optinuerunt hæreditatem suam.[4] Et cito post ea prædicti Dispensarii falso et traditorie et quasi vi ceperunt Novum[5] Burgum, et totam partem domini Hugonis de Audeley ibidem, et vi tenuerunt, contra omnem justitiam; et sic proposuerunt optinuisse partem mediæ filiæ quam dominus Rogerus Dammori desponsavit; sed dictus dominus Rogerus viriliter restitit, nec concedere voluit. Et sic incepit mala voluntas inter parcennarios[6] et Dispensarios.

Parliament at York.

Anno Domini MCCCXVIII^o^. Dominus Edwardus rex Angliæ tenuit parliamentum suum apud Eboracum

---

[1] Alienora.

[2] Elizabeth, formerly married to (1) John de Burgh and (2) Theobald de Verdon. She is called the youngest in p. 194.

[3] Margaret, formerly married to Piers Gaveston.

[4] *suam*] sua, MS.

[5] Newport in Monmouthshire.

[6] *parcennarios*] parcennario, MS.

MS. RE. (Tintern.) circa festum Omnium Sanctorum. In [quo] quidem parliamento de pace et statu regni Angliæ plurima sunt tractata et ordinata. Item in eodem parliamento nunciatum fuit quod dominus Edwardus de Brus et omnes Scoti sui in Hybernia perierunt, et per patriotas ejusdem terræ per vindictam Dei et vero judicio Ejus occisi sunt, quia injuste dictam terram intraverunt, et multa mala in eadem fecerunt, et contra homagium et fidelitatem suam, quam fecerunt regi Angliæ. Item eodem anno Leulinus Bren apud Kerdif prout meruit est dampnatus, et post cum equis sicut traditor est tractus; postea suspensus, intestinis combustis et ventilatis, et membratim divisus, et missus per totam Glammorganciam, ad metum incutiendum aliis traditoribus.

A.D. 1318.

Death of Edward Bruce in Ireland.

Execution of Llewellyn Bren.

Anno Domini MCCCXIX°. Leuky Bren, uxor prædicti Leulini Bren, ducta de Londoniis sub custodia multorum armatorum cum tribus filiis suis, venit apud Bristollum; versus Kerdif per aquam in quadam navicula sub eadem custodia est transmissa ad recipiendum judicium suum, prout meruit pro guerra Leulini, de qua prædicitur. De qua quidem guerra ipsa fuit causa movens. Eodem anno maxima mortalitas animalium, id est bovum et vaccarum et aliorum animalium, fuit, ita quod vix aut nullatenus homines habuerunt boves ad terras eorum colendas. Et ideo quam maxima fuit caristia equorum, mortalitate prædicta incipiente in Scotia, postea in Anglia, postremo vero in marchia Walliæ circa festum Omnium Sanctorum.

Lucy Bren brought to Bristol and then to Cardiff.

Murrain.

Anno Domini MCCCXX°. In vigilia sancti Martini, circa mediam noctem, Londoniis, dominus Hugo de Wyke, abbas Tinterniæ, diem suum clausit extremum, et sepultus est apud Stratforde extra Londonias, cum ipso tunc existentibus fratre Waltero de Hereforde, tunc celerario dictæ domus, et fratre Gilberto Yvor,

Death of Hugh de Wyke, abbat of Tintern, Nov. 10.

A.D. 1320. Walter of Hereford elected abbat, 9 Feb.

de foresta de Dene, tunc servitore suo. Item eodem anno, nono die Februarii, videlicet die sancti Theliay[1] episcopi, electus est in abbatem de Tinternia dompnus Walterus de Herforde et constitutus, præsentibus abbatibus de Dora, de Waverleya, de Regali Loco, et de Kyngeswode, et priore Elemosinæ, cum uno socio, videlicet nomine fratre Willelmo. MS. Re. (Tintern.)

Death of William de Braose.

Eodem anno obiit dominus Willelmus de Breuwouse; et dominus Johannes de Mountbrai desponsaverat filiam[2] et hæredem dicti domini Willelmi. Et de jure deberet optinuisse castrum de Sweinesec[3] cum toto Geuuer. Et post mortem ejusdem domini Willelmi cepit seisinam dicti castri et patriæ ut decuit. Quod factum prædicti Dispensarii ægre portaverunt, quia dictam terram et castrum optinere voluerunt. Et procuraverunt versus dominum regem quod dominus rex dictum castrum et patriam per suum excaetorem, videlicet dominum Ricardum de Rodeneye, sensivit,[4] resistentibus quibusdam de tenentibus dicti castri cum domino suo de Muntbrai, quos prædictus excaetor cepit et incarceravit; et quosdam misit Londonias ad incarcerandum in turri Londoniensi. Et tunc contulit castrum de Sweinse et totam Gower Hugoni Dispensario juniori. Et sic prædictus Hugo terram prædictam et alias plurimas sibi adquisivit in tali forma.

Swansea and Gowerland seized by the king and given to the younger Despenser.

Capture of Newport and Cardiff castles, May 4.

Anno Domini MCCCXXI°. Memorandum quod litera Dominicalis fuit D. Die Lunæ, in crastino Inventionis Sanctæ Crucis, dominus Unfridus de Boun, comes Herefordiæ, dominus Rogerus Dammori, dominus Hugo de Audeley, dominus Rogerus de Mortuo Mari senior et junior, primo equitaverunt cum exercitu suo versus Novum Burgum, et quarto die sequente ceperunt

---

[1] *Theliay*] Chelray MS. This is S. Theliau, called bishop of Llandaff; v. Anglia Sacra, ii. p. 662.

[2] Aliva.

[3] Swansea castle in Gower.

[4] *sensivit*] sic, perhaps for seisiavit.

MS. Re. (Tintern.) castrum et villam; et sabbato sequente ceperunt Kerdif et castrum vi et armis; et ceperunt quos in castro invenerunt, dominum videlicet Radulphum de Gorges, dominum Philippum Joce militem, et cæteros quos invenerunt, producendos coram Thoma comite Lancastriæ. Et memorandum quod sic incepit guerra inter prædictos magnates et alios barones Angliæ, et Hugo[nem] Dispensarium seniorem et juniorem, et eorum fautores. Et hæc fuit causa dissensionis partium, quia prædicti Hugones provocaverunt quod justiciarii de traylebaston sedebant apud Gloverniam, et ibidem hutlagaverunt dominum Rogerum Dammori, Hugonem de Audeley, et alios magnates falso et traditorie. Et sic proposuerunt optinuisse terras eorum, et ideo etc. Et postea eodem anno prædicti magnates devastaverunt omnes terras et maneria prædictorum Dispensariorum tam in Anglia quam in Wallia. Et post ea eodem anno tam viriliter persecuti sunt eos ad[1] eorum voluntatem[2] quod dominus Edwardus rex compulsus est eos utlagare, et a terra sua eos expellere. Et postea, quo instigante nescitur pro vero, dictus dominus rex conversus partem, id est prædictorum eorum, licet falsam, assumpsit. Et collecto exercitu suo circa Nativitatem Domini, totam patriam circa Cyrencestriam occupavit. Et prædicti comites et barones ab hoc bene præmuniti ceperunt castrum Gloucestre et villam, et ea tenuerunt, et ibidem moram fecerunt, ad voluntatem eorum, contra voluntatem regis et Dispensariorum. Quod videns rex cum suis, iter suum assumpsit versus Wygorniam per Wynchecumbe, et inde ibidem transeundo. Quod videntes duo Mortimeri, cum exercitu suo non modico semper in oppositum regis ex altera parte Sabrinæ perrexerunt, quasi proponentes subito irruere, ut quidam æstimabant, super regem et exercitum suum. Et

A.D. 1321.

This the beginning of the civil war between the barons and the Despensers.

[1] *ad*] et, MS.

[2] MS. repeats persecuti.

A.D. 1321. interim comes Herefordiæ et cæteri barones trâxerunt moram apud Gloucestriam, nihil sibi dubitantes. Et interim diabolo et propria falsitate instigantibus, prædicti duo Mortimari se reddiderunt domino regi sub qua forma ignoratur. Quos dominus rex in optima custodia ad turrim Londoniensem destinavit. Qua re percepta a comite Herefordiæ et suis complicibus, statim a Gloucestria recesserunt, et per Wygorniam versus comitem Lancastriæ cum summa festinatione iter carpserunt, qui tunc temporis apud Punfreyd moram traxit. Sed rex post capturam Mortuorum Mari viam suam direxit apud Herefordiam, et deinde apud Gloucestre; et tunc castrum cum villa omnino a baronibus fuerunt derelicta. Et ibidem dominus rex consilium secretum habuit, et cito post Purificationem beatæ Mariæ versus Coventre iter assumpsit: paulatim post prædictum comitem et barones semper sequendo, volens iter suum tenuisse usque Notingham, sed qualiter impeditus fuerat ignoratur. Et tunc demum per consilium suum iter arripuit versus Bartone super Trentam, volens ibidem hospitasse; sed sui officiales ex parte ejus ibidem venientes, abinde a comitibus et baronibus fuerunt expulsi et ignominiose ejecti quamlibet multi fuerant. Et tunc comites et barones fregerunt pontem de Trente, et ibi triduo transitum regis impedierunt. Et tunc demum, feria quarta ante festum sancti Gregorii Papæ, rex vi cepit pontem cum suis, et statim perrexerunt apud Totteburi, et ceperunt castrum et villam. Et in crastino ibidem dominus Rogerus Dammori viam universæ carnis est ingressus, et ibidem a vita decessit, et ibidem rex modicum spectavit. Et interim regina scripsit vicecomiti Eboraci et garnesturæ ejusdem loci et garnesturæ Karleolensis, ex parte domini regis, quod ipsi se adunarent in fide qua tenebantur domino suo regi; quod omni vi sua occurrerent dominis comitibus Lancastriæ et Herefordiæ ac baronibus et com-

MS. Re. (Tintern.)

The Mortimers surrender to the king.

The king at Hereford, Gloucester,

Coventry,

Burton.

March 10.

MS. Re. (Tintern.)

plicibus suis inimicis regis cum fugientibus et viriliter restitere[n]t, et tunc demum, die Martis proxima post festum sancti Gregorii, adunarent apud Burgbrigge. Et comitibus cum suis [ib]idem venientibus et transire volentibus versus partes boriales obviaverunt, et eis ibidem viriliter restiterunt, et in conflictu satis duro comitem Herefordiæ occiderunt, et dominum Willelmum de Soules et multos alios, conflictu durante a medie[1] viæ primæ usque ad solis occasum. Et tunc dispersus est exercitus comitum et baronum, huc illucque discurrens, nescientes quo se divertere. Et in crastino dominus Thomas, comes Lancastriæ, de Ferariis, Leycestria, Lincolnia,[2] et Saresburia, fuit captus cum solis duobus armigeris suis juxta Punfreyd, cæteris suis omnibus fugientibus et se abscondentibus prout potuerunt. Et tunc, Dominica proxima sequente, dictus dominus Thomas, cum pluribus aliis post ea captis, ductus fuit ad dominum regem apud le Punfreint, in crastinum coram justiciariis domini regis ducendus et præsentandus. Et memorandum quod justiciarii domini regis fuerunt dominus Adomarus comes Penbrochiæ, dominus Johannes Britanniæ, comes[3] de Richemund, et domini Hugones Dispensarii senior et junior, qui eum condempnaverunt morti, ipso nihil respondente. Et eum fecerunt imponere super quodam jumento cum capistro de quadam corda; et eum sic deducere fecerunt usque ad furcas suas proprias inter manus carnificum et ribaldorum; et ibi eum fecerunt decollari et crudeliter martirizare. Quod postea probavit exitus rei luculentissime, quia Dominus ob amorem ejus ad tumbam suam reddidit cæcis visum et claudis gressum, atque cæteris invalitudinibus laborantibus levamen graciosum contulit. Cæteros vero quamplu-

Margin notes: A.D. 1322. — 16 March 1322. — Battle of Boroughbridge. — Capture of Thomas of Lancaster. — 21 March. — He is tried and condemned. — *De morte comitis Lancastriæ.* — Cures at his tomb.

[1] Sic. It seems to mean *meridie*, mid day.

[2] *Lincolnia*] Lincolnie, MS.

[3] *comes de R.*] after *junior* in the MS.

A.D. 1322. Cruel executions. rimos tam milites quam armigeros ibidem trucidarunt et crudeliter decollaverunt. Cæteros vero magnates, videlicet barones et milites electos plures in patria sua, ad perpetuum dedecus eorum, prædictis Dispensariis procurantibus et ad hoc dominum regem instigantibus, alios fecerunt equis trahere, et illos ac cæteros suspendere fecerunt; videlicet quosdam Londoniis, quosdam Cantuariæ, quosdam Northamtoniæ, quosdam Herefordiæ, quosdam Gloucestriæ, et quosdam Bristollis, et in aliis diversis locis, et in patria sua propria; propter quod creditur quod Deus cepit vindictam de dicto domino rege sibi placentem. Circa festum Inventionis Sanctæ Crucis desudit[1] in lectum invalitudine durissima detentus per mensem postea decubuit. Et tunc circa festum sancti Augustini Anglorum Apostoli dictus dominus rex præcepit quod nullus magnatum incarceratorum de cætero occideretur, sed quidam eorum perpetuo exhæredarentur, et quidam eorum per redemptionem haberent et terras eorum et vitam. Unde circa prædictum festum sancti Augustini dominus Bogo de Knoville fecit finem suum coram rege pro vita sua et terris ab eodem rege tentis pro cc. libris, et eodem tempore a carcere apud Eboracum est deliberatus. Et postea, adhuc Domino permittente, Dispensarii in magnam superbiam sunt elati; dictum regem habuerunt ad voluntatem suam, Domino expectante emendationem suam, vel quod verius creditur, perpetuam dampnationem suam. MS. Re. (Tintern.)

3 May. 26 May. Pride of the Despensers.

Hugo Despenser the younger obtains seisin of Striguil, 10 Sept. Anno Domini MCCCXXIII°, die sabbati proxima post Nativitatem beatæ Mariæ, dominus Hugo Dispensarius junior per permutationem terrarum, quam diu desideravit, optinuit seysinam totius honoris Strugulle et castri cum pertinenciis.

---

[1] *desudit*] This must be the French *dessudit* (susdit), the aforesaid, *i.e.* the king. He was at York from May 1 to May 23.

APPENDIX II.

Documents referred to above in the volume of Additamenta compiled at St. Alban's. (MS. Cotton. Nero D. 1.) A.D. 1258.

Litteræ[1] papales missæ regi Angliæ de quinque milibus marcarum et quingentis marcis in quibus tres episcopi se obligaverunt pro rege.

MS.Cotton Nero D. 1. f. 136*b*.

Letter of P. Alexander IV. to Henry III. respecting the aid demanded, 22 Dec. A.D. 1258.

Alexander etc. karissimo in Christo filio regi Angliæ illustri salutem et apostolicam benedictionem. Ad ea libenter te nostris litteris invitamus, quæ teneris facere et quæ in tuum honorem noscuntur plurimum redundare. Sane venerabiles fratres nostri Bathoniensis[2] et Wellensis ac Rofensis[3] et Elyensis,[4] episcopi, pro expediendis tuis negotiis et pro exoneratione partis cujusdam debiti in quo dilectis filiis Petro Scotti Dominici, Gregorio Bernardini, et eorum sociis, civibus et mercatoribus Senensibus ex causa mutui tenebaris, pro quo etiam Romana ecclesia erat pro te dictis mercatoribus obligata, se ac etiam ecclesias suas ipsis mercatoribus, videlicet idem Bathoniensis et Wellensis in duobus milibus marcarum, dictus vero Rofensis in mille marcis, et prædictus Elyensis, episcopi, in duobus milibus marcarum et quingentis marcis sterlingorum novorum de speciali præcepto nostro et fratrum nostrorum consilio obligarunt. Propter quod venerabilis frater Radulphus[5] Tarantasiensis archiepiscopus et dilectus filius magister Nicholaus de Plumtune capellanus noster archidia-

---

[1] This is from the volume of Additamenta so frequently referred to by Matthew Paris; f. 136*b*. It is referred to above under the year 1259, vol. ii. p. 434.

[2] William Button.

[3] Laurence de S. Martin.

[4] Hugh Balsham.

[5] Rudolf Grossi du Castelar.

A.D. 1258. conus Norfolchiæ, qui una cum Batoniensi et Wellensi ac Rofensi episcopis prædictis sunt procuratores tui et nuncii speciales, eis super hoc a dictis Bathoniensi et Wellensi ac Rofensi episcopis potestate concessa, te specialiter ac etiam de speciali mandato nostro omnes decimas proventuum ecclesiasticorum, tam sæcularium clericorum quam religiosorum, totius regni Angliæ et ipsarum arreragia ac fructus beneficiorum ecclesiasticorum vacantium legata quoque indistincte relicta ac redemptiones votorum et omnes obventiones ex quacumque causa provenientes, tibi pro Terræ Sanctæ subsidio vel occasione regni Siciliæ ab apostolica sede concessa, quocumque nomine censeantur, dictis episcopis ac successoribus et ecclesiis eorum, videlicet ipsis Batoniensi et Wellensi ac Rofensi episcopis, non ut procuratoribus tuis, sed ut quibuslibet aliis affectantibus et gerentibus tuum commodum et honorem sub certis modis et forma obligare curarunt, prout in instrumento publico inde confecto sigillato sigillis archiepiscopi et archidiaconi prædictorum et dilecti filii magistri Rostandi capellani nostri plenius continetur. Nosque volentes ut hujusmodi obligatio ab eisdem archiepiscopo et archidiacono episcopis prædictis facta plenum robur optineat firmitatis, eam ac universa et singula quæ in ipsa continentur habuimus rata et firma; et supplevimus defectus omnes, si qui fuerunt, in prædicta obligatione vel in aliquo articulo contento in ea de plenitudine potestatis, et nichilominus prædictam obligationem de prædictorum fratrum nostrorum consilio duximus confirmandam, decernentes irritum et inane si quid contra prædictam obligationem vel aliquem articulum in ea expressum apostolica vel alterius cujuscumque auctoritate quocumque modo contigerit attemptari. Quia vero in desideriis nostris geritur ut de hujusmodi pecuniarum summis prædictis episcopis et eorum cuilibet plenarie satisfiat, eisdem episcopis nostris

Letter of P. Alexander IV. to Henry III. respecting the aid demanded. 22 Dec. A.D. 1258.

A.D. 1258.

Letter of P. Alexander IV. to Henry III. respecting the aid demanded, 22 Dec. A.D. 1258.

damus litteris in mandatis ut decimas, areragia, fructus, beneficiorum legata, redemptiones votorum, et obventiones hujusmodi, tamdiu in eodem regno Angliæ per se vel per alios colligant, donec de prædictis pecuniarum summis ac expensis dampnis et interesse, si qua eos vel aliquem ipsorum incurrere hujusmodi occasione contigerit, ipsis et cuilibet eorum juxta ipsius instrumenti tenorem fuerit plenarie satisfactum. Non obstantibus litteris ad venerabiles fratres nostros Cantuariensem archiepiscopum et Sarisbiriensem episcopum et eundem magistrum Rostandum ac priorem[1] Sancti Andreæ de Norhamtune et archidiaconum[2] Cantuariæ, seu quoscumque alios super collectione decimarum, areragiorum, fructuum, beneficiorum, legatorum, redemptionum, et obventionum prædictorum communiter vel singillatim sub quacumque forma vel expressione verborum ab eadem sede optentis, quas et quarum effectum ac subdelegationes factas ab eisdem collectoribus quibuscumque personis tamdiu duximus suspendendas, quousque prædictis episcopis et cuilibet ipsorum de prædictis pecuniarum summis ac dampnis, expensis, et interesse hujusmodi de decimis, areragiis, fructibus beneficiorum, et aliis prædictis plenarie satisfiat. Cum autem per hujusmodi obligationem prædictorum episcoporum excommunicationis in te et interdicti in regnum tuum sententiæ prolatæ occasione prædicti debiti fuerint relaxatæ, propter quod dignum est et conveniens ut ea, quæ continentur in eadem obligatione archiepiscopi Tarentasiensis et archidiaconi Norfolchiæ prædictorum, facta episcopis supradictis observes et facias ab aliis observari; serenitatem regiam rogamus et hortamur attente, quatinus attendens providere quod prædicti episcopi se et ecclesias suas pro tuo et tui regni commodo et honore prædictis mercatoribus obligarunt, uni-

---

[1] Guy.

[2] Stephen de Monte Luello.

A.D. 1258. Letter of P. Alexander IV. to Henry III. respecting the aid demanded, 22 Dec. A.D. 1258.

versa et singula contenta in hujusmodi obligatione dictorum archiepiscopi Tarentasiensis et archidiaconi Norfolchiæ juxta ipsius instrumenti tenorem ob reverentiam apostolicæ sedis et nostram ratifices et observes; alioquin cum archiepiscopus et archidiaconus prædicti, tanquam procuratores tui habentes a te plenariam potestatem te pro hujusmodi reformatione dicti negotii obligandi sub quibuscumque modis, conditionibus, sive pactis ac etiam juramentis, in hoc suum adhibuerunt consensum, tamdiu ab ingressu ecclesiæ de prædictorum fratrum nostrorum consilio volumus ac decernimus te manere suspensum et capellas tuas interdictas existere, quamdiu in contradictione perstiteris in præmissis; ac nichilominus quælibet loca prædicti regni tui ad quæ te contra hoc veniente declinare contigerit, dum moram traxeris in eisdem, ecclesiastico subjaceant interdicto, donec eisdem episcopis et eorum cuilibet juxta instrumenti prædicti tenorem de hujusmodi pecuniarum summis fuerit plenarie satisfactum. Ad hoc statuimus ut omnes cujuscumque conditionis, gradus, vel dignitatis existant qui eos studiose vel scienter turbaverint vel impedierint super his quæ continentur in obligatione facta ipsis per archiepiscopum Tarentasiensem et archidiaconum Norfolchiæ supradictos, vel tibi dederint consilium quod super his episcopos turbes eosdem, aut tibi contra hoc consenserint quomodolibet venienti, ipso facto sententiam excommunicationis incurrant; quam nisi per sedem apostolicam nolumus relaxari. Preces autem nostras sic excellentia regalis adimpleat ut prædicti episcopi ex hujusmodi obligatione facta per eos in tuum et regni tui commodum et honorem detrimentum aliquid se non doleant incurrisse. Nosque serenitati regiæ oportunis temporibus exponere teneamur apostolicæ benignitatis affectum. Datum Viterbii xi. kalendas Januarii pontificatus nostri anno v°.

Litteræ destinatæ per episcopatus Angliæ super collectione pecuniæ pro obligatione facta in curia Romana. A.D. 1259.

MS. Cotton. Nero D. 1, f. 137.

Letter of archbishop Boniface sent through the English dioceses for the collection of the aid of the Pope, 16 July 1259.

Salutem et sinceræ caritatis in Domino semper augmentum. Cum venerabiles patres Rofensis, Batoniensis, et Elyensis episcopi apud sedem Apostolicam constituti, ad evitandam sententiam generalis interdicti in regno Angliæ et excommunicationis in personam domini regis promulgandam pro dicti regni communi utilitate in v. milibus marcarum et quingentis ibidem se obligaverunt, cujus pecuniæ solutionem universitas cleri Angliæ, ne deterius inde contingeret, in se recepit, prælati Angliæ apud Lamhethe, xvii. kal. Augusti, constituti, prudenter attendentes quod tricesima anni præteriti et arreragia decimæ triennii præteriti ad solutionem quantitatis non sufficiunt supradictæ; prospicientes etiam quod pro negotiis ordinandis ecclesiæ Anglicanæ quæ frequentius eminent expedienda, pecunia communis est necessaria, proinde decreverunt quod singuli qui admissi sunt vel ex nunc ad ecclesiastica beneficia usque ad triennium in regno Angliæ admittentur, de primis beneficii sui fructibus secundum communem ejusdem beneficii æstimationem quinquagesimam diocesano suo persolvant, ut quod de dicta tricesima et arreragiis ad solutionem debiti supradicti defuerit, per quinquagesimam suppleatur, et quod residuum fuerit in negotiis communibus ecclesiæ Anglicanæ, quæ cotidie emergunt, utiliter convertatur. Ad hoc quia quidam, ut audivimus, in solutionem tricesimæ difficiles se reddiderunt, decreverunt iidem prælati quod singuli episcopi in suis diocesibus moneant suos subditos et etiam exemptos quoscunque, quod tricesimam et etiam arreragia decimarum de proventibus suis ecclesiasticis infra festum sancti Michaelis sine contradictione persolvant. Et si moniti prædicta adim-

A.D. 1259. plere non curaverint, ex tunc tribus episcopis in quinque milibus marcarum et quingentis marcis in curia Romana pro communi utilitate obligatis sine ulteriori dilatione exponentur, qui episcopi ab eisdem integram decimam dictorum proventuum biennii præteriti et arreragia decimæ triennii exigent cum effectu. Paternitatem igitur vestram requirimus et rogamus attente, quatinus quinquagesimam fructuum anni præsentis et deinceps, sicut provisum est, in diocesi vestra colligi faciatis cum effectu, et illam una cum arreragiis tricesimæ et decimæ temporis præteriti procuratoribus dictorum trium episcoporum in quindena beati Michaelis sine contradictione persolvi. Et si aliquos in solutione tricesimæ vel arreragiorum decimæ contradictores inveneritis, de monitione facta eisdem procuratores supradictos certificetis, ibidem illos eisdem penitus exponentes. Datum apud Lameth, xvii. kal. Augusti anno Domini MCCL. nono.

Episcopi Archidiaconis.

Vobis igitur mandamus firmiter injungentes, quatinus in litteris præmissis contenta exacta diligentia exequi curetis in modo et in forma præscriptis in eisdem, et qualiter hoc mandatum nostrum tam circa collectionem quam monitionem prætactas fueritis executi, nobis per litteras vestras patentes citra festum sancti Michaelis constare faciatis. Datum etc.

Archidiaconi Decanis.

Quocirca auctoritate prædicta vobis firmiter injungimus quatinus ea quæ superius continentur plenius et efficacius exequamini. Datum apud Wardebois v. kal. Augusti anno supradicto.

De[1] passibus custodiendis et corrigendis ubi solet imminere periculum transeuntibus. A.D. 1260.

MS. Cotton. Nero D. 1, f. 139*b*.

Letter of Henry III. to the sheriff of Herts for guarding the roads, 4 Feb. 1260.

H[enricus] Dei gratia etc. vicecomiti Hertfordiæ salutem. Quia in pluribus locis in balliva tua fiunt homicidia, roboriæ, et alia maleficia enormia in pacis nostræ læsionem manifestam, quod sustinere nolumus sicut nec debemus, tibi præcipimus quod assumptis tecum coronatoribus et aliis discretis et legalibus hominibus dicti comitatus in propria persona tua videri facias per totam ballivam tuam vias concavas et profundas et strictos passus et hayas, gravas et boscos passibus illis propinquos et super vias abutantes, in quibus hujusmodi pericula transeuntibus imminere dicuntur. Et dominos terrarum illarum, boscorum, et hayarum diligenter moneas et efficaciter inducas, ut hayas et densitates cooperti per quas periculum imminet transeuntibus per vias et passus prædictos, ad pacis nostræ conservationem sine dilatione faciant succidi, ut sic pateat securitas transeuntibus per partes prædictas. Et nisi domini illi hoc facere voluerint, tu ad custum eorum per visum et testimonium proborum et legalium hominum id fieri facias. Et taliter te habeas in hoc mandato nostro, ne per defectum tui ad te graviter capere debeamus. Teste H. le Bigot, justiciario nostro Angliæ, apud Westmonasterium, quarto die Februarii anno regni nostri xliv°.

[1] This is from f. 139*b* of the volume of Additamenta. It is referred to above under the year 1260, vol. ii. p. 442.

APPENDIX III.

COLLATION[1] of the PAGES in the various editions of the FLORES HISTORIARUM.

ed. 1570.	ed. 1601.	ed. 1567.	ed. nov.
i. 1	1	i. 1	i. 1
2	1	1	2
3	2	2	3
4	2	3	4
5	3	4	6
6	4	4	7
7	4	5	9
8	5	6	10
9	5	7	11
10	6	8	13
11	7	9	14
12	7	9	16
13	8	10	17
14	8	11	19
15	9	12	20
16	9	12	21
17	10	13	23
18	11	14	24
19	11	15[2]	26
20	12	16	27
21	12	16	28
22	13	17	30
23	13	18	31
24	14	19	33
25	15	20	34
26	15	20	36
27	16	21	37
28	16	22	38
29	17	23	40
30	17	24	41
31	18	24	42
32	18	25	44

[1] This gives the pages of the editions of 1601, 1567, and the present, in which occur the first lines of each of the pages of the edition of 1570.

[2] Wrongly printed 14.

ed. 1570.	ed. 1601.	ed. 1567.	ed. nov.
i. 33	19	i. 26	i. 45
34	19	27	46
35	20	28	47
36	20	28	49
37	21	29	50
38	21	30	51
39	22	31	52
40	22	32	53
41	23	32	54
42	23	33	55
43	24	omitted	omitted [This is an interpolation of Parker from Matt. Par. i. 42–52.]
44	25	,,	,,
45	25	,,	,,
46[1]	25	,,	,,
47	26	,,	,,
48	27	,,	,,
49	27	,,	,,
50	28	33	56
51	28	34	57
52	29	35	58
53	29	36	59
54	30	37	61
55	30	37	62
56	31	38	63
57	31	39	64
58	32	40	66
59	32	40	67
60	33	41[2]	69
61	33	42	70
62	34	43	72
63	35	44	73
64	35	44	74
65	36	45	76
66	36	46	77
67	37	47	78
68	37	47	79

[1] Wrongly printed 45.

[2] The first sentence (fr MS. C1.) not in 1567.

ed. 1570.	ed. 1601.	ed. 1567.	ed. nov.
i. 69	38	i. 48	i. 80
70	38	49[1]	82
71	39	50	83
72	39	50	84
73	40	51	85
74	40	52	87
75	41	53	88
76	41	54	89
77	42	54	91
78	42	55	92
79	43	56	93
80	43	57	94
81	44	57	96
82	45	58	97
83	45	59	99
84	46	60	101
85	46	61	102
86	47	61	104
87	47	62	105
88	48	63	106
89[2]	48	64	108
90	49	65	109
91	49	65	110
92[3]	50	66	112
93	50	67	113
94	51	68	115
95	51[4]	69	116
96	52	70	118
97[5]	52	70	120
98[6]	53	71	121
99[7]	53	72	122
100	54	73	124
101[8]	54	73	125
102	55	74	127
103	55	75	129
104[9]	56	76	131

[1] Wrongly printed 43.

[2] Wrongly printed 92.

[3] Wrongly printed 89.

[4] The first line of p. 95 of ed. 1570 is omitted in 1601.

[5] Wrongly printed (in some copies) 98

[6] Wrongly printed (in some copies) 99.

[7] Wrongly printed (in some copies) 66.

[8] Wrongly printed 104.

[9] Wrongly printed 101.

ed. 1570.	ed. 1601.	ed. 1567.	ed. nov.
i. 105	56	i. 77	i. 133
106	57	77	135
107	57	78	137
108	58	79	138
109	58	80	140
110	59	80	142
111	59	81	144
112[1]	60	82	146
113	60	83	147
114	61	84	149
115	61	84	150
116	62	85	152
117[2]	62	86	153
118	63	87	155
119	63	88	157
120	64	88	159
121	65	89	161
122	65	90	163
123	66	91	165
124	66	92	167
125	67	92	168
126	67	93	170
127	68	94	171
128	68	95	172
129	69	95	173
130	69	96	175
131	70	97	177
132	70	98	178
133	71	99	180
134	71	99	181
135	72	100	183
136	72	101	185
137	73	102	187
138	73	103	189
139	74[3]	103	191
140	74	104	193
141	75	105	194
142[4]	75	106	196
143	76	107	198
144	76	108	199

[1] Wrongly printed (in some copies) 118.

[2] Wrongly printed (in some copies) 111.

[3] Wrongly printed 78.

[4] Wrongly printed (in some copies) 136.

ed. 1570.	ed. 1601.	ed. 1567.	ed. nov.
i. 145	77	i. 108	i. 201
146	77	109	203
147	78	110	204
148	78	111	206
149	79	111	208
150	79	112	209
151	80	113	211
152	80	114	212
153	81	115	214
154	81	115	215
155	82	116	216
156	82	117	218
157	83	118	219
158	83	118	221
159	84	119	222
160	84	120	224
161	85	121	225
162	85	122	226
163	86	122	228
164	86	123	229
165	87	124	230
166	87[1]	125	231
167	88	125	233
168	88	126	234
169	89	127	235
170	89	128	236
171	90	128	237
172	90	129	240
173	91	130	241
174	91	131	243
175	92	132	244
176	92	132	246
177	93	133	247
178	93	134[2]	248
179	94	135	249
180[3]	94	135	251
181	95	136	252
182	95	137	253

[1] The sentence at the foot of p. 165 in 1570 is omitted in 1601; the leaf, pp. 165, 166, is a cancelled one in some copies of 1570.

[2] Wrongly printed 143.

[3] Wrongly printed 188.

ed. 1570.	ed. 1601.	ed. 1567.	ed. nov.
i. 183	96	i. 138	i. 255
184	96	138	256
185	97	139	258
186	97	140	259
187	98	141	261
188	98	142	262
189	99	142	264
190	99	143[1]	265
191	100	144	267
192	100	145	268
193	101	145	270
194	101	146[2]	271
195	102	147	273
196	102	148	275
197	103	149	277
198	103	149	278
199	104	150	280
200	104	151	281
201	105	152	282
202	105	153	284
203	106	153	285
204	106	154	286
205	107	155	288
206	107	156	289
207	108	156	290
208	108	157	291
209	109	158	293
210	109	159	294
211	110	159	296
212	110	160	297
213	111	161	299
214	111	162	300
215	112	162	301
216	112	163	302
217	113	164	304
218[3]	113	165	305
219	114	166	306
220	114	166	308
221	115	167	309
222[4]	115	168	310

[1] Wrongly printed 134.

[2] Wrongly printed 145.

[3] Wrongly printed (in some copies) 224.

[4] Wrongly printed 224.

ed. 1570.	ed. 1601.	ed. 1567.	ed. nov.
i. 223[1]	116	i. 169	i. 312
224	116	169	313
225[2]	117	170	315
226	117	171	316
227	118	172	317
228	118	173	318
229	119	174	320
230	119	174	321
231	120	175	322
232	120	176	324
233[3]	121	177	325
234	121	177	326
235	122	178	328
236[4]	122	179	329
237	123	180	331
238	123	181	332
239	124	181	334
240	124	182	335
241	125	183	336
242	125	184	337
243	126	184	339
244	126	185	340
245	126	186	341
246	127	187	343
247	128	188	344
248	128	188	345
249[5]	129	189	346
250	129	190	348
251	130	190	349
252	130	191	351
253	131	192	352
254	131	193	353
255	132	194	354
256	132	194	356
257	133	195	357
258	133	196	358
259	134	196	360
260	134	197	361
261	135	198	362

[1] Wrongly printed 225.
[2] Wrongly printed 227.
[3] Wrongly printed 217.
[4] Wrongly printed 228 (238 in some copies).
[5] Wrongly printed 246.

ed. 1570.	ed. 1601.	ed. 1567.	ed. nov.
i. 262	135	i. 199	i. 363
263	136	200	364
264	136	200	366
265	137[1]	201	368
266	137	202	369
267	138	203	371
268	138	204	372
269	139	204	373
270	139	205	375
271	140	206	376
272[2]	140	207	378
273	141	207	379
274	141	208	381
275	142	209	382
276	142	210[3]	383
277	143	210	385
278	143	211[4]	387
279	144	212	388
280	144	om.	om. [Matt. Par. i. 348.]
281	145	213	390
282	145	214	392
283	146	215	393
284	146	215	394
285	147	216	395
286	147	217	397
287	148	218	398
288	148	218	399
289	149	219	400
290	149	220	402
291	150	220	402
292	150	221	404
293	151	om.	om. [Matt. Par. i. 366.]
294	151	222[5]	405
295	152	223[6]	407
296	152	223	408
297	153	224	409
298	153	225	411

[1] Wrongly printed 135.
[2] Wrongly printed 264.
[3] Wrongly printed 204.
[4] Wrongly printed 193.
[5] Wrongly printed 223.
[6] Wrongly printed 224.

ed. 1570.	ed. 1601.	ed. 1867.	ed. nov.
i. 299	154	i. 225	i. 412
300	154	226	413
301	155	227	415
302	155	228	416
303	156	228	417
304	156	229	419
305	157	230	420
306	157	231	421
307	158	232	423
308	158	232	424
309	159	233	426
310	159	234	427
311	160	235	429
312	160	235	430
313	161	236	431
314	161	237	433
315	162	238[1]	434
316	162	239	435
317	163	239	436
318	163	240	437
319	164	241	438
320	164	242	440
321	165	243	441
322	165	243	442
323	166	244	443
324	166	245	444
325	167	246	446
326	167	247	447
327	168	247	448
328	168	248	450
329	169	249	451
330	169	250	452
331	170	251	453
332	170	251	454
333	171	252	456
334	171	253	457
335	172	254	459
336	172	255	460
337	173	255	461
338	173	256	462
339	174	257	464

[1] Wrongly printed 283.

ed. 1570.	ed. 1601.	ed. 1567.	ed. nov.
i. 340	175	i. 258	i. 464
341	175	259[1]	465
342	176	259	466
343	176	260	467
344	177	261	468
345	177	262	470
346	178	263	471
347	178	263	472
348	179	264	473
349	179	265	474
350	180	266	476
351	180	267	477
352	181	267	479
353	181	268	480
354	182	269	481
355[2]	182	270	483
356	183	271	484
357	183	271	485
358	184	272	487
359	184	273	488
360	185	274	490
361	185	275	491
362	186	276	493
363	186	277	494
364	187	278	496
365	187	278	498
366	188	279	499
367	188	280	501
368	189	281	502
369	189	282	503
370	190[3]	283	505
371[4]	190	283	506
372	191	284	508
373	191	285	509
374	192	286	511
375	192	287	512
376	193	288	514
377	193	289	515
378	194	289	516
379	194	290	517

[1] Wrongly printed 295.
[2] Wrongly printed 356.
[3] Wrongly printed 196.
[4] Wrongly printed 369.

ed. 1570.	ed. 1601.	ed. 1567.	ed. nov.
i. 380	195	i. 291	i. 519
381	195	291	520
382	196	292	521
383	196	293	523
384	197	294	524
385	197	295	525
386	198	296	527
387	198	296	528
388	199	297	530
389	199	298	531
390	200	299	532
391	200	300	533
392	201	301	534
393	201	301	535
394	202	302	536
395	202	303	538
396	203	303	539
397	203	304	540
398[1]	204	305	541
399	204	306	543
400	205	307	544
401	205	308	545
402	206	308	546
403	206	309	548
404	206	310	549
405	207	311	551
406	207	312	552
407	208	om.	om. [Matt. Par. i. 507.]
408	208	313	554
409	209	om.	om.
410	210	315	557
411	210	315	558
412	211	316	560
413	211	317	561
414	212	318	563
415	212	319	564
416	213	320	566
417	213	320	567
418	213	321	568
419	214	322	570

[1] Wrongly printed 498.

ed. 1570.	ed. 1601.	ed. 1567.	ed. nov.
i. 420	214	i. 322	i. 571
421	215	323	572
422	215	324	573
423	216	325	575
424	216	326	576
425	217	327	577
426	217	327	578
427	218	328	580
428	218	329	582
429	219	330	583
430	219	331	584
431	220	332	585
432	220	332	587
433	221	333	588
434	221	334	589
435	222	335	591
436	222	336	592
437	223	336	593
438	223	337	595
439	224	338	596
440	224	339	598
ii. 1	225	ii. 1	ii. 1
2	225	1	2
3	226	2	3
4	226	3	4
5	227	om.	om. [inserted by Parker.]
6	227	4	7
7	228	5	9
8	228	5	10
9	229	om.	12
10	229	7	14
11	230	8	16
12	230	8	17
13	231	9	19
14	231	om.	om.
15	232	11	23
16	232	11	25
17	233	12	26
18	233	13	28
19	234	om.	29
20	234	14	31
21	235	14	32

ed. 1570.	ed. 1601.	ed. 1567.	ed. nov.
ii. 22	235	om.	ii. 34
23	236	ii. 16	35
24	236	17	37
25	237	17	38
26	237	18	40
27	238	19	42
28	238	20	43
29	239	21	46
30	239	21	48
31	240	22	50
32	241	23	52
33	241	24	54
34	242	25	55
35	242	25	58
36	243	26	59
37	243	27	61
38	244	28	63
39	244	28	65
40	245	29	67
41	245	30	69
42	246	31	70
43	246	32	72
44	247	32	73
45	247	33	75
46	248	34	76
47	248	35	78
48	249	36	79
49	249	om.	om.[Matt. Par. ii. 239.]
50	250	37	82
51	250	38	84
52	251	39	85
53	251	39	87
54	252	40	89
55	252	41	91
56	253	42	92
57	253	43	94
58	254	43	95
59	254	44	97
60	255	45	98
61	255	46	99
62	256	47	101
63	256	47	102
64	257	om.	om.

ed. 1570.	ed. 1601.	ed. 1567.	ed. nov.
ii. 65	257	ii. 48	ii. 104
66	258	49	106
67	258	49	107
68	259	50	108
69	259	om.	om. [inserted by Parker from Hoveden.]
70	260	52	113
71	260	53	114
72	261	53	116
73	261	54	117
74	262	55	118
75	262	55	120
76	263[1]	56	121
77	263	57	122
78	264	58	124
79	264	59	125
80	265	59	127
81	265	60	128
82	266	61	130
83	266	62	131
84	267	63	132
85	267	63	133
86	268	64	135
87	268	65	136
88	269	66	138
89	269	67	139
90[2]	270	68	140
91[3]	270	68	142
92	271	69	143
93	271	70	145
94	272	71	146
95	272	72	147
96	273	72	151
97	273	73	153
98	274	74	154
99	274	75	156
100	275	76	157
101[4]	275	76	158

[1] Wrongly printed 261.
[2] Wrongly printed 91.
[3] Wrongly printed 92.
[4] 101–108 are printed [illegible]

ed. 1570.	ed. 1601.	ed. 1567.	ed. nov.
ii. 102	276	ii. 77	ii. 160
103	276	78	161
104	277	79	162
105	277	79	164
106	278	80	165
107	278	81	167
108	279	82	168
109	279	83.	169
110	280	om.	171
111	280	84 differing	172
112	281	84	174
113	281	85	175
114	282	86	177
115	282	87	178
116	283	87	179
117	283	88	181
118	284	89	182
119	284	90	184
120	285	91	185
121	285	91	186
122	286	92	187
123	286	93	189
124	287	94	191
125	287	94	193
126	288	95	194
127	288	96	196
128	289[1]	97	198
129	289	98	199
130	290	98	201
131	290	99	202
132	291	100	203
133	291	101	205
134	292	102	206
135	292	103	207
136	293	103	208
137	293	104	210
138	294	105	211
139	294	106	212
140	295	106	214
141	295	107	216
142	296	108	217

[1] Wrongly printed 298.

ed. 1570.	ed. 1601.	ed. 1567.	ed. nov.
ii. 143	ii. 296	ii. 109	ii. 218
144	297	110	220
145	297	111	221
146	298	111	223
147	298	112	224
148	299	113	226
149	299	114	228
150	300	115	229
151	300	115	230
152	300	116	232
153	301	117	233
154	301	117	236
155	302	118	238
156	302	119	239
157	303	120	240
158	303	121	241
159	304	121	243
160	304	122	245
161[1]	305	123	246
162	305	124	247
163	306	125	249
164	306	125	250
165	307	126	251
166	307	127	253
167	308	128	254
168	308	128	256
169	309	129	257
170	309	130	258
171	310	131	260
172	310	132	261
173	311	132	263
174	311	133	264
175	312	134	265
176	312	135	267
177	313	136	268
178	313	136	269
179	314	137	271
180	314	138	272
181	315	139	273
182	315	139	275
183	316	140	276

[1] Wrongly printed (in some copies) 160.

ed. 1570.	ed. 1601.	ed. 1567.	ed. nov.
ii. 184	316	ii. 141	ii. 277
185	317	142	279
186	317	om.	280
187	318	,,	281
188	318	[For the	283
189	319	collation of	284
190	319	pp. 143–150,	286
191	320	see the end of	287
192	320	this table.]	288
193	321		289
194[1]	321		291
195	322		293
196[2]	322		294
197	323		295
198	323		297
199	324		298
200	324		299
201[3]	325		300
202	325		302
203	326		303
204	326		304
205	327		306
206	327		307
207	328		308
208	328		310
209	329		312
210	329		313
211	330		314
212[4]	330		316
213	331		317
214	331		318
215	332		320
216	332		321
217	333		323
218	333		324
219[5]	334		326
220[5]	334		328
219	335		329
220	335		331

[1] Wrongly printed 294.
[2] Wrongly printed 202.
[3] Wrongly printed 196.
[4] Wrongly printed 222.
[5] Not paged, an introduced leaf.

ed. 1570.	ed. 1601.	ed. 1567.	ed. nov.
ii. 221	336		ii. 332
222	336		334
223[1]	337		335
224	337		336
225	338		338
226	338		339
227	339		341
228	339		344
229	340		346
230	340		347
231	341		349
232	341		350
233	342		352
234	342		353
235	343		354
236	343		356
237	344		358
238	344		359
239	345		361
240	345		362
241	346		364
242	346		365
243	347		366
244	347		369
245	348		371
246	348		372
247	349		374
248	349		375
249	350		376
250	350		378
251	351		380
252	351		381
253	352		382
254	352		385
255	353		386
256	353		387
257	354		388
258	354		392
259	355		393
260	355		395
261	356		396

[1] Wrongly printed 215

ed. 1570.	ed. 1601.	ed. 1567.	ed. nov.
ii. 262	356		ii. 397
263	357		398
264	357		399
265	358		400
266	358		402
267	359		403
268	359		404
269	360		405
270	360		406
271	361		407
272	361		409
273	362		410
274	362		411
275	363		412
276	363		414
277	364		416
278	364		418
279	365		419
280	365		421
281	366		423
282	366		425
283	367		427
284	367		428
285	368		430
286	368		432
287	369		433
288	369		435
289	370		437
290	370		om.
291	371		440
292	371		442
293	372		444
294	372		446
295	373		447
296	373		449
297	374		450
298	374		452
299	375		454
300	375		455
301	376		457
302	376		459
303	377		460
304	377		462
305	378		464

ed. 1570.	ed. 1601.	ed. 1567.	ed. nov.
ii. 306	378		ii. 465
307	379		467
308	379		468
309	380		470
310	380		472
311	381		473
312	381		475
313	382		477
314	382		479
315	383		480
316	383		482
317	384		484
318	384		485
319	385		487
320	385		488
321	386		491
322	386		493
323	387		495
324	387		496
325	388		498
326	388		499
327	389[1]		501
328	389		503
329	390		505
330	390	ii. 150	iii. 252
331	391	151	254
332	391	152	255
333	392	153	256
334	392	153	258
335	393	154	259
336	393	155	260
337	394	156	262
338	394	156	263
339	395	157	265
340	395	158	266
341	396	159	266
342	396	160	7
343	397	160	9
344	397	161	11
345	398	162	13
346	398	163	14

[1] Wrongly printed 385.

ed. 1570.	ed. 1601.	ed. 1567.	ed. nov.
ii. 347	399	ii. 164	iii. 16
348	399	164	17
349	400	165	19
350	400	166	21
351	401	167	22
352	401	168	28
353	402	168	29
354	402	169	31
355	403	170	32
356	403	om.	34
357	404	,,	35
358	404	,,	36
359	405	,,	37
360	405	,,	39
361	406	,,	40
362	406	,,	41
363	407	,,	om.
364	407	171	45
365	408	172	47
366	408	173	49
367	409	173	51
368	409	om.	53
369	410	175	55
370	410	176	56
371	411	176	57
372	411	177	61
373	412	178	63
374	412	179	65
375	413	179	66
376	413	180	68
377[1]	414	181	70
378	414	182	74
379	415	182	om.
380	415	183	,,
381[3]	416	om.	,,
382	416	184	,,
383	417	om.	76
384	417	,,	78
385	418	,,	80
386	418	,,	81

[1] Wrongly printed 381.
[2] Wrongly printed 377.
[3] Wrongly printed 379.

ed. 1570.	ed. 1601.	ed. 1567.	ed. nov.
ii. 387	419	ii. 184	iii. 85
388	419	185	268
389	420	186	269
390	420	187	270
391	421	187	271
392	421	188	273
393	422	189	274
394	422	190	275
395	423	190	276
396	423	191	277
397	424	192	93, 278
398	424	192	280
399	425	193	281
400	425	194	282
401	426	195	283
402	426	196	285
403	427	om.	96
404	427	197	286
405	428	om.	98, 288
406	428	198	287
407	429	199	290
408	429	200	291
409	430	200	101, 294
410	430	201	295
411	431	202	296
412	431	203	104, 297
413	432	204	298
414	432	205	300
415	433	205	302
416	433	206	303
417[1]	434	207	305
418	434	om.	om.
419	435	,,	,,
420	435	,,	,,
421	436	,,	,,
422	436	,,	,,
423	437	,,	,,
424	437	,,	,,
425	438	,,	,,
426	438	,,	,,
427	439	,,	,,

[1] Wrongly printed 419.

ed. 1570.	ed. 1601.	ed. 1567.	ed. nov.
ii. 428	439	om.	om.
429	440	,,	,,
430	440	,,	,,
431	441	,,	,,
432	441	,,	,,
433	442	,,	,,
434	442	,,	,,
435	443	,,	,,
436	443	,,	,,
437	444	,,	,,
438	444	ii. 208	iii. 307
439	445	209	309
440	445	209	310
441	446	210	114, 311
442	446	211	115, 313
443	447	om.	116
444	447	212	117, 314
445	448	213	118, 315
446	448	213	316
447	449	214	317
448	449	215	318
449	450	216	320
450	450	216	121
451	451	217	123
452	451	218	124
453	452	219	125
454	452	220	127
455	453	221	128
456	453	221	129
457	454	222	130
458	454	223	131
459	455	om.	om. (Trivet.)
460	455	224	324
461	456	om.	om. (Trivet.)
462	456	225	135
463	457	226	326
464	457	om.	om. (Trivet.)
465	458	227	136
466	458	om.	138
		143	iii. 239
		144	240
		145	242
		146	244

ed. 1570.	ed. 1601.	ed. 1567.	ed. nov.
		ii. 147	iii. 246
		148	248
		149	249
		150	251

GLOSSARY.

GLOSSARY.

A.

Abgetoria, *i.e.*, Abecedaria, elementary treatises, i. 247.

Acceptabula, vinegar cruets, iii. 312.

Adbreviare, to brief, write a summary of, iii. 101.

Alathia, *i.e.*, ἀλήθεια, iii. 143.

Allus paciens, stretching his limbs, ii. 284.

Ambro, a lascivious man, glutton, i. 198 ; iii. 200.

Amphibologice, with double meanings, i. 237.

Andagravius, Andegravius, a landgrave, ii. 304 ; iii. 240.

Antipares, a wall opposed to another wall, iii. 319.

Apostema, *i.e.*, ἀπόστημα, a tumour, imposthume, i. 217.

Apostolus, a letter from the Pope, iii. 293.

Appressiare, *i.e.*, Apprehendere, to take hold of, iii. 292.

Archarium, a chest for documents or treasure, iii. 288.

Archiabbas, the chief abbat of a monastick order, ii 90.

Azephalus, headless, iii. 59

B.

Baldekinus, cloth of silk and gold, ii. 443.

Balsamum, the chrism or holy oil, ii. 68.

Belefreidum, Belfreidum, a belfry, iii. 25.

Bladus (usually bladum), corn, iii. 341.

Bruslatus, *i.e.*, brudatus, embroidered, ii. 44, 45, 67.

C.

Canetellum, *i.e.*, cantredum, the Welsh term corresponding to *hundred*, iii. 16.

Capistrum, a halter, iii. 347.

Cassellum, *i.e.*, tassellum, a tassel, ii. 45.

Cassidile, a wallet, iii. 282.

Casula, a chasuble, ii. 44, 45, 94.

Cessare, to bring regency to an end, ii. 393.

Ciclas, the cloth of which the circular dress called ciclas or cyclas, was usually made, ii. 67 ; *v.* Siclas.

Clerimonia, the priesthood, iii. 333.

COLPO, a piece or slice, ii. 112.

CORNICARE (1) to blow a horn, i 434; (2) to butt against, as a battering ram, iii 120.

CORNICULARE, to blow a horn, i. 497.

CREPUNDIA, sufferings of a woman before her confinement, ii. 137.

CRISTALLUM, a crystal vase for containing the chrism or holy oil, ii. 68.

CROKAR, CROKARD, base coin, iii. 106.

CRUBITUS, probably a corruption; 'ostium crubitorum,' iii. 59.

CULPUS, a blow, iii. 260.

CULVERTAGIUM, servitude, ii. 144.

D.

DESUDIT (Fr.) susdit, aforesaid, iii. 348.

DIFFIDARE, DIFFIDERE, (1) to defy, ii. 493, 494: (2) to renounce allegiance to, iii. 235.

DIFFIDATIO, defiance, ii. 494.

DIGTRA, strong, a Danish word, ii. 13.

DISCUTIO, a course, iii. 195.

E.

EMALUM, enamel, ii. 45.

EQUITARIUS, a cavalry soldier, iii. 285.

ESPRINGOLD, a military engine for throwing darts, iii. 318; a dart, iii. 119.

F.

FANUM, a maniple, ii. 45.

FORMIDALIS, *i.e.*, formidabilis, iii. 147, 181, 182, 185, 217.

FUSCINULA, a hook, iii. 282.

G.

GARNESTURA, a garrison, iii. 346.

GAZOPHILOCIUM, GAZOPHYLACIUM, a treasury, iii. 273, 312.

GLOBA, amount, iii. 219.

H.

HAGHA, an enclosure, ii. 45.

HUTLAGARE, *i.e.*, utlagare, to outlaw, iii. 345.

I.

INGRASSARE, to advance upon, attack, i. 224.

J.

JUSTA, a cup, as affording a *just* draught, iii. 312.

JUSTIFICARE, to take the law upon, ii. 233; iii. 270.

K.

KAROLARE, to dance, iii. 123.

L.

Lathomus, a stonecutter, iii. 106.

Legalis, possessed of the rights of a free man, ii. 283.

Licta, Lista, a hem or fringe, ii. 44, 45.

Lyenteria, diarrhœa, iii. 91.

M.

Mazre, maple, ii. 45.

Melotis, *i.e.* μηλωτή, a sheepskin, Heb. xi. 37 (Vulg.); used of Elijah's mantle, i. 34.

Muragium, murage, tax for repairing the walls of a city, iii. 339.

N.

Nichonta, Niconta (Heb.), a smiter, used of a battering ram, iii. 119, 319.

O

Olofiamma, the oriflamme, the French standard, ii. 254.

Onoma, *i.e.* ὄνομα, ii. 142.

Out, iii. 74. I have offered a conjecture on the meaning of this in a note on the passage. But see Burton's *Monasticon Eboracense*, p. 79, of a custom at Whitby; "the officer of Eskdale-side shall "blow, *Out on you Out on you*, "*Out on you*, for the heinous "crime."

P.

Page (Eng.), 'unus parvus *page*,' iii. 339.

Parapsis, a round dish, iii. 312.

Parcennarius, a coparcener, sharer in an inheritance, iii. 342.

Parietinæ, ruined walls, iii. 279.

Paruura, ornament, especially trimming or embroidery, ii. 67, 68, 94.

Perstigiosus, *i.e.* præstigiosus, crafty, i. 213.

Phanum, a maniple, ii. 44, 50, 67, 94.

Pirata (1) a fighting sailor, i. 561; (2) a ship of war, iii. 67.

Piretum, *i.e.*, berretta, used of the Pope's cap, iii. 276.

Pollard, base coin, iii. 106.

Pseustis, *i.e.* ψεύστης, a liar, iii. 143.

R.

Recidivare, to fall back into, relapse, iii. 102.

Recussus, rescued, iii. 270.

Regere, to act as a regent in the schools, ii. 393.

Reticulum, a small net, ii. 361.

Rogus, used of an appearance in the clouds, iii. 211.

Rubido, redness, iii. 342.

Rumphea, a dart, ii. 425.

S.

Sclavonia, horse trappings, iii. 30.

Serabaræ, breeches, iii. 282

SERGANTIA, SERGENTARIA, SERJANTIA, serjeantry, tenure of land by special service to the lord, ii. 64, 149, 368, 415; iii. 59.

SETULA, a small bristle or feather on an arrow, iii. 317.

SICLAS, a circular dress worn by women, iii. 131; *v.* CICLAS.

SINCOPIZARE, to faint, iii. 132.

SINODOCHICE, together, i. 33, 34.

SKILLA, a little bell, ii. 45.

SOCNA, *i.e.*, SOCA, the area within which a privilege granted by the king is exercised, ii. 64.

T.

TAPETIUM, TAPETUM, a carpet, ii. 50, 94.

TORAX, a breastplate, iii. 159.

TORQUULARIA, presses (for wine), ii. 356.

TRACO, a subterranean passage, ii. 329.

TUNDINIS, corrupt, perhaps for timidis, iii. 86.

TUNSIO, a blow, ii. 264.

U.

UTLAGARE, to outlaw, ii. 142; iii. 315.

V.

VIOLACIUS, of violet colour, ii. 45.

VOCALIS, nominal, iii. 49, 91, 264, 304, 316.

VOUTUM, an arch, iii. 26.

W.

WASTELLUS, wastel (cake) bread, ii. 112.

Z.

ZABULUS, *i.e.*, Diabolus, iii. 2.

INDEX.

INDEX.

A.

B.

C.

D.

E.

H H 2

F.

G.

H.

c 58547

K K

I.

J.

K.

L.

M.

N.

O.

Q.

R.

U.

V.

W.

X.

Y.

ERRATA AND ADDENDA.

Vol. i., page 245, margin, line 6. "s" has dropped out in "stones."
" " 262, margin, line 17. "u" has dropped out in "Guenhumara."
" " 323, margin, line 8, *for* "and" *read* "Hilda."
" " 366, line 14, add note, *ubi*] utrum, E.
" " 392, line 5 from bottom. "na" has dropped out in "navibus."
" " 412, margin, line 1. "D" has dropped out.
" " 460, margin, line 4. "Gros" has dropped out.
" " 527, margin, line 6, *for* "Anglesey" *read* "Man."
" " 583, margin, line 7. "s" has dropped out in "Oswine's."
Vol. ii., page 18, line 21, insert in the margin, Coggeshale p. 7 (a. 1117).
" " 22, margin, line 9, *for* "Acre" *read* "Castle-Acre."
" " 61, margin, line 10, *for* "Merton" *read* "Malvern."
" " 64, line 9, *for* "socua" *read* "socna."
" " 68, margin, line 6, *for* "451" *read* "251."
" " 84, margin, line 1. "A" has dropped out.
" " 133, note [5]. "Which omit" have dropped out.
" " 141, note [5]. "[5]" has dropped out.
" " 146, margin, line 13, *for* "Jerusalem" *read* "Tusculum."
" " 208, margin, line ult., *for* "Mauclerc" *read* "Mauley."
" " 211, note [2]. "MS" has dropped out.
" " 233, margin, line 7, *for* "ii." *read* "iii."
" " 252, margin, line 1. "A.D. 1242" have dropped out.
" " 283, line 9. Quantum dissimiles, &c. This line is from Ovid, Heroid. Epist. ix., 24.
" " 284, margin, line 25, *for* "Cumhyre" *read* "Cymer." Cumhyre is in the diocese of St. David's.
" " 359, note [3]. "p" and "n" have dropped out.
" " 418, line 22, after "Provinciam expetierunt." MS. Cl. inserts here: "Mortuo autem Johanne rege, Isabella regina, mater regis H. tertii, nupsit Hugoni le Broun comiti de Marchia inter Franciam et Pictaviam, quæ peperit ei quinque filios, fratres regis Henrici uterinos, scilicet Willelmus de Walencia, Gydo et Galfridus de Lisewyer, omnes habentes cognomen a loco nativitatis, quartus Hugo le Broun, quintus Aymerus postea Wyntoniensis episcopus."
" " 488, line 5. "i" has dropped out in "regni."

Vol. iii., page 26, line 10, *for* " de " probably *read* " le." The MS. has *de*.
" " 54, n [3]. " s " has dropped out in " salvis."
" " 74, line 1, *for* " *misi-* " *read* " *mise-*"
" " 94, line 19. His name was Thomas Attehale. *See* Sprotti Chronica (Hearne), p. 76.
" " 121, note [3]. Dele " E."
" " 122, line 4, *for* " inregis " *read* " in regis."
" " 126, note [4], add " egisti, E."
" " 128, line 13, *for* " eos " *read* " eis."
" " 131, line 14, *for* " suam " *read* " fidam."
" " 133, line 8. " e " has dropped out in " Huttinge."
" " 157, line 8, Clementem octavum. *Sic* MS.
" " 196, the numbering of the page has dropped out.
" " 282, margin, line 6. " annum " has dropped out.
" " 289, margin, line 21, *for* " John " *read* " Florence."
" " 391, column 1, line 31, *for* " ii. 544 " *read* " i. 544."
" " 455, column 2, line 9, *for* " Coastantinople " *read* " Constantinople."
" " 494, column 2, line 34, *for* " Malmesbury " *read* " Marlborough."

THE END.